

Sven Winnell 081108:
Politik hösten 2008.

<http://winnell.com/omr36-39x.pdf>

Sven Winnell 081108:

Politik hösten 2008.

<http://winnell.com/omr36-39x.pdf>

Innehåll:

7 Sven Winnells hemsida.

- 7 Klassifikationssystem som klassificerar människornas verksamheter
- 7 Människornas levnadsvillkor
- 7 Förändringsprocesserna i världen
- 8 Människorna påverkar genom verksamheter i fyra olika roller.
- 8 Individer och samhällen planerar framtiden.
- 9 Klassifikationssystem för verksamheter.
- 11 Omvärldsanalys

12 Klimatet och världsbefolkningen.

- 12 Världen. Klimat och sociala relation
- 12 Koldioxidutsläpp.
- 12 Fysiska och sociala miljöer.
- 13 Mänsklighetens utveckling.
- 13 Sociala relationer.
- 15 Sveriges elva folkhälsomål.

17 Sven Winnell 080202+080412:

Fördomar, kunskaper, moral, politik för välfärdsfördelning och koldioxid.

<http://winnell.com/omr36-39t.pdf>

21 Sven Winnell 080528:

Komplement till 36-39t.pdf

omr36-39u.pdf

<http://winnell.com/omr36-39u.pdf>

23 Sven Winnell 080808:

TV-avgiften, skatterna och pensionärerna.

<http://winnell.com/omr36-39v.pdf>)

24 2006. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn. Skatter

24 2008. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn. Skatter

25 Läget i början av 2008.

25 Förenta Nationernas Millenniedeklaration.

28 Strukturomvandlingar, arbetslöshet och ny politik.

25 Planering och styrning. En svensk världsplanering behövs.

30 Det första steget om folkets kunskaper och värderingar

31 Svenska väljare okunniga.

32 Opinionsmätningar slutet september 2008.

32 Läget hösten 2008.

33 KINA

36 Skatten sänks för fattiga pensionärer

38 Vår nya skattereform ger alla mer i plånboken

41 Finanskrisen

41 Ekonomiska kriser genom tiderna

42 Effekten lär dröja även vid ett ja från representanthuset

44 Nordiska företag behöver låna 822 miljarder kronor

45 Krispaketet gick igenom till slut

46 Carl Tham om finanskrisen och marknadskrafternas skeva konsekvenser.

49 **Att förbättra Sverige och världen. Planering och information.**
50 **I det närmast följande om information och utbildning o d:**

51 **Informationsnät på Internet**

51 SAFARI

51 Samhällsguiden,

51 Kulturnät Sverige.

52 Svenska Miljönätet.

52 Sverigedirekt.se, sverige.se

54 <http://wimnell.com/omr6520-6524.html> :

42 Nedläggning av sverige.se

56 sverige.se , f d SverigeDirekt

57 Ersättningar för sverige.se

57 **Sven Wimmell 080518: Myndigheter, bolag mm och kommittéer under departementen.**

(<http://wimnell.com/omr353i.pdf>)

57 **Sven Wimmell 080518: Myndigheter, bolag mm och kommittéer under departementen fördelade på områden i SW-klassifikationssystem.**(<http://wimnell.com/omr353j.html>)

58 Pressmeddelande 18 september 2008 Finansdepartementet:
Stor reform inom e-förvaltningen

59 **Kunskaper vid universitet och högskolor i Sverige.**

60 **Skolpolitik**

61 Pedagoger har raserat skolan

66 Svenska skolans uppgång och fall

71 Sveriges radio: "Världens största ordningsproblem"

73 Resultaten sjunker i den svenska skolan

75 Bluff att Sverige är bäst i världen

77 Svenska elever ägnar mindre tid åt skolarbete än eleverna i

något annat industriland

78 Gymnasiet, en stor utslagningsmaskin

79 Utslagningen i grundskolan tilltar

80 Om del 2 (Sveiges Radio)

81 Sanktioner mot störande elever

82 Nationella prov redan i skolår 3

83 Betyg tidigare, och i fler steg

84 Statens skolinspektion

84 Sammanfattade analys

89 Så gjordes undersökningen

90 Några kommentarer om skolan, information m m.

97 Den fundamentala påverkanskedjan.

98 Människorna har olika behov av information i de olika rollerna.

99 Grundskolan och gymnasiet bör utformas med hänsyn till
behoven i rollerna A1, A2, B1 och B2.

99 **Sven Wimmell 080203: Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen?
Ett forskningsarbete. Utredningar och deras innehåll.**
(<http://wimnell.com/omr40zf.pdf>)

99 **Sven Wimmell 050403. Lärarutbildning. Forskning.
Samhällsplanering. Skolan.**
(<http://wimnell.com/omr40v.pdf>)

103 **Sven Wimmell 070224: Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen?
Ett klassifikationssystem förmänskliga verksamheter.
Kunskaper om verksamheterna och deras samband för
bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld.**
(<http://wimnell.com/omr40ze.pdf>)

- 107 **Sven Winnell 080524: Länkar i Sunets Webbkatolog, Mölndals länkkatalog och Länkskafferiet samt myndigheter mm under departementen sorterade enligt SW-klassifikationssystem.** (<http://winnell.com/omr102h.pdf>)
- 109 Härefter kopior av delar av sidorna 5-9 och 11-13 i omr102h.pdf :
- 110 Sunets Webbkatolog nivå 1
- 111 Om en lista med myndigheter mm i sverige.se fördelade på SW-områdena 1-9.
- 111 Kompletterat med länkar i nivå 2 i Sunets Webbkatolog 080412 och Mölndals länkar.
- 112 Kompletterat med länkar i Länkskafferiet.
- 113 Så till Länkskafferiet.
- 115 Om bristerna i lärarutbildningen.
- 116 [Myndigheten för Skolutveckling](#) IT FÖR PEDAGOGER [Länkskafferiet](#). Nivå 1
- 117 **Förslag från Socialdemokraterna**
- 118 September 2008: En ny solidaritetspolitik En rättvis värld är möjlig Socialdemokraterna | RÅDSLAG VÅR VÄRLD
- 127 DN debattartikel av SVEN OSKARSSON och STEN WIDMALM ”Svenskt bistånd överspelat av kapitalistiska diktaturer”
- 130 September 2008: Investera i vår välfärd Socialdemokraterna | RÅDSLAG VÄLFÄRD
- 157 2008-08-28 Bostadspolitisk rapport. En boendepolitik för social sammanhållning och en bättre miljö Socialdemokraterna | RÅDSLAG VÄLFÄRD
- 169 En ny skolpolitik– för kunskap, respekt och lust att lära. Socialdemokraterna | Rådslag Skola.
- 185 RÅDSLAG JOBB. Socialdemokraterna

- 190 September 2008: Tillgänglighet och kvalitet i vården. Förslag till socialdemokraternas hälso- och sjukvårdspolitiska program Socialdemokraterna | RÅDSLAG VÄLFÄRD
- 213 September 2008 Rådslag om vår miljö Socialdemokraterna | RÅDSLAG VÅRT KLIMAT
- 228 2008-09-17: OCH SVERIGE LIGGER UNDER. Två år med regeringen Reinfeldt. (s)

234 **Riksdagens öppnande hösten 2008.**

242 **Budgetpropositionen för 2009.**

243 **Kammarens protokoll rörande budgetdebatten.**

284 **Budgetmotioner, s, mp, v hösten 2008.**

- 284 S vill ge tre miljarder mer än regeringen till sjukvård
- 287 Socialdemokraternas budgetmotion 7 okt 08
- 296 Vi river inte upp jobbskatteavdraget. (mp)
- 298 Miljöpartiets budgetmotion 7 okt 2008
- 301 S och mp måste sluta med sin pajkastning
- 303 Vänsterpartiets budgetmotion 6 okt 2008.

309 **Samarbete:** Rödgrönt samarbete för framtiden

- 311 Sahlin backar och öppnar för Ohly
- 312 S-ledaren gjorde en total felbedömning.
- 312 Ökat s-stöd för koalition med mp och v
- 313 S-mp-förlovning får hård intern kritik
- 315 Ohly hoppfull efter invit från s-mp
- 317 Partiet misstrodde Persson enligt Nuder

319 **Partiledardebatten 15 okt 2008**

363 **LO:“Höstbudget 2008: Regeringen är inte uppgiften vuxen**

365 **Rättvisans återkomst. Anders Isaksson om regeringens böjelse för nyttokalkyler.**

366 **Allt fler långtidssjuka blir av med sitt jobb**

369 **Bunkerpunka. Lotta Fogde om finanskrisens goda sida**

370 **Energipolitikens låsning måste snarast brytas upp**

372 **Oroande (s)-förslag om förmögenhetsskatt**

373 **S bör tänka om**

374 **Konsumentverkets hushållsbudgetar för 2008 och bostadskostnader mm.**

379 **Kvar efter skatt och lägsta kostnader för hushåll.**

380 **Kopior av sidorna 208-222 och 318-321 i Sven Winnell 080202: Fördomar, kunskaper, moral, politik för välfärdsfördelning och koldioxid.**

(<http://winnell.com/omr36-39t.pdf>) :

380 Sven Winnell 070608: En påminnelse om skatter och bidrag.

384 Finansministern om ny skattereform.

384 Jobbavdraget.

385 En jämförelse grundavdrag - jobbavdrag.

386 Exempel på andra jobbavdrag.

388 Jobbavdragen är dåliga i fördelningspolitik.

388 Förvärvsarbetandes extrakostnader p g a arbetet.

389 Förslag om ändring av jobbavdrag och TV-avgift.

Förslag om bostadsbidrag för barnlösa.

390 Skattelättnaderna : bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna.

391 Pensionärer med låga inkomster.

392 TV-licensen.

392 Bostadsbidrag för barnlösa hushåll med låga inkomster. Förslag

393 Bostadsbidrag till icke-pensionärer utan barn. 2006. Förslag.

395 Icke-pensionärer med höga inkomster och ensampensionärer med låga pensioner.

396 2008. Ensam pensionär född 1937 eller tidigare.

397 I samband med småhus finns två sätt att bo

398 Bostadstilägg 2008 för ensam pensionär 65 år och äldre.

399 **Kopior av sidorna 4-5 i Sven Winnell 080528:**

Komplement till 36-39t.pdf

(<http://winnell.com/omr36-39u.pdf>)

399 Begränsningsregel för låginkomstpensionärers fastighetsskatt.

400 Pensionärer med låga inkomster.

402 **Kopior av sidorna 21-22 i Sven Winnell 080808:**

TV-avgiften, skatterna och pensionärerna.

(<http://winnell.com/omr36-39v.pdf>)

402 TV-avgiften.

402 TV-avgift och jobbavdrag.

403 TV-licensen.

404 **Pensionärerna får sänkt skatt(de med fritidshus misshandlas)**

406 **Vi fördjupar alliansen vid oktobermöte i Varberg**

408 **En ansvarsfull agenda för framtiden**

416 **Borg och Obamas recept ska leda alliansen på rätt spår**

417 **Skolverket ger politiker bakläxa**

418 **Regeringen föreslår en stabilitetsplan för Sverige för att säkerställa stabiliteten i det finansiella systemet**

420 **Regeringens proposition 2008/09:50**
Ett lyft för forskning och innovation
427 **Ta inte forskningspengar för att stötta upp Volvo**

429 **Inga kompromisser om homoäktenskap**
430 **Regeringen vill vinststyra primärvård i hela landet**
433 **Flykten från a-kassan kräver sänkta avgifter**

436 **Världen och Sverige i slutet av oktober 08**
436 **USA**
438 Colin Powell stöder Obama
439 Ännu en
439 USA mot stor recession
439 USA:s BNP krymper
440 Bush vill hålla toppmöte om krisen
440 Kriget i Irak

441 **Ahtisaari kritiserar fredsprocess**

442 **Ännu en kinesisk leksaksfabrik slår igen**
443 **Trängda tigrar till attack mot fiskare**
444 **Svenskars livsstil kräver 2,5 jordklot**

445 **Kärnkraft minskar koldioxidutsläppen.**
447 **Sverige måste bygga fyra nya kärnkraftverk**
450 **Fp och s måste enas om utbyggd kärnkraft**

452 **Rekordstort bistånd vållar strid**
455 **S och m riskerar tappa EU-röster åt två håll**

456 **Räkenskapens stund**

458 **100.000 jobb i fara de närmaste åren**
459 **Vänsterpartiet accepterar budgetreglerna**
459 **Säg nej till Ohly**
460 **Deras taxeringsvärde fördubblas**
462 **Förmögenhetsskatt och fastighetsskatt bör ej återinföras.**
463 **Historiskt ras för s**
464 **Opinionsmätningar slutet oktober 2008**

465 **Presidentvalet i USA (före valet)**
465 Barack Obama får majoritet av tidiga röster
465 Världen håller på Obama
466 Jordskredsseger för Obama i Sverige
468 **USA:s nya president**
Presidenten och kommentarer efter valet.

484 **Några slutord. Moral och transparens.**
Religion och humankunskap.
Politik hösten 2008. Skatteförmåga.
TRE STEG BAKÅT OCH ETT HALVT STEG FRAMÅT
KLASSISK HÖGERPOLITIK
UPPDRAK GRANSKNING, EU, RELIGIONER
HUMANKUNSKAP
TRANSPARENSEN. INFORMATION OCH PLANERINGAR
POLITIK HÖSTEN 2008
LÅGA INKOMSTER OCH SKATT EFTER FÖRMÅGA.
FÖRSTÅR VI VÄRLDEN?
DN081104: Vakna vänstern, ni har vunnit!

492-495 **Resumé. En förkortad innehållsförteckning.**

Sven Winnells hemsida.

Sven Winnells hemsida lades in på Internet våren 1998 och har nu adressen <http://winnell.com> Den har varit igång tio år och ger en relativt kort redovisning av ett forskningsarbete med titeln:

” Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen. Med ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter ”.

Projektet har pågått sedan 1970. Redovisningen omfattar sju inledande dokument och 129 dokument med innehåll i verksamhetsområden som formar världens framtid. I dokumenten finns länkar till ett stort antal bilagor, vanligen i pdf-format, som man kan klicka fram. Bilagorna innehåller fördjupningar av olika slag. Innehållet i senare års bilagor t o m 3 februari 2008 finns redovisat i <http://winnell.com/omr40zf.pdf>

Klassifikationssystemet klassificerar människornas verksamheter och innehåller :

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter.
2. Religiösa verksamheter o d.
3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.
4. Sambandsforskningsverksamheter.
5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.
6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.

- **Människornas levnadsvillkor** beror av fyra föränderbara faktorer :
- **Individens kroppsliga förhållanden**, dvs individens kroppsliga status och personliga hjälpmedel för de kroppsliga behoven.
- **Individens psykiska förhållanden**, dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet.
- **Individens fysiska miljö - fysiska samhälle**. De fysiska miljöerna gäller det fysiska i omgivningarna. De fysiska miljöerna kan gälla:
 - * De fysiska miljöerna som estetiska objekt med kulturella värden och funktioner.
 - * De fysiska miljöerna som materiella objekt med ekonomiska värden och teknologiska funktioner.
- **Individens sociala miljö - sociala samhälle**. De sociala miljöerna gäller kort uttryckt människornas psykiska samspel .
- **Förändringsprocesserna i världen** hålls i de mest väsentliga avseendena igång av människornas verksamheter :
- **Individernas viljor.**
- **Kollektiva viljor.**
- **Handlingar för kroppen** (ekonomiska- teknologiska handlingar).
- **Handlingar för psyket** (informationshandlingar- kulturella handlingar).
Verksamheterna påverkar varandra i en påverkanskedja utan slut

- **Människorna påverkar genom verksamheter i fyra olika roller.**
- A. Huvudroll: allmän levnadsroll lekmanroll-fritidsroll.
- **A1**
Att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.
- **A2**
Att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av
 - * individens kroppsliga förhållanden, dvs individens kroppsliga status och personliga hjälpmedel för de kroppsliga behoven,
 - * individens psykiska förhållanden, dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet,
 - * individens fysiska miljö-fysiska samhälle,
 - * individens sociala miljö- sociala samhälle.
- B Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll
- **B1**
Att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.
- **B2**
Att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få utträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.
- **Individer och samhällen planerar framtiden.**
- Planeringar är verksamheter som går ut på att finna vad man bör vilja och innehåller fyra planeringsmoment som kan redovisas på många olika sätt alltefter omständigheterna i varje planeringsfall :

- **Hur var det ?** Kunskaper och erfarenheter från det förgångna.
- **Hur är det ?** Riktiga kunskaper om rådande förhållanden.
- **Hur kan det bli ?** Vilka alternativ är möjliga i framtiden ?
- **Hur bör det bli ?** Vilket eller vilka alternativ bör man välja ?

Dessa frågor bör ställas ifråga om alla mänskliga verksamheter.

Man bör utforma svaren på frågorna om hur det bör bli med hänsyn till effekterna, sedda i jämlikhetsperspektiv, på individernas levnadsvillkor, som ges av deras

- **psykiska och**
- **kroppsliga förhållanden och av deras**
- **fysiska och**
- **sociala miljöer.**

Klassifikationssystem för verksamheter.

O....1 Psykologiska och filosofiska verksamheter

- O....10 Övergripande samhällskunskap. Övergripande värderingar
- O....101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
- O....102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning
- O....103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar
- O....104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
- O....105 Övergripande om forskning o d
- O....106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
- O....107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
- O....108 Samhällskunskap. Samhällsguiden.
- O....109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

- O....11/19 Individernas inre verkligheter.
- O....11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
- O....12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
- O....13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
- O....14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
- O....15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
- O....16 Individens logik. Vetenskapsteori o d.
- O....17 Individens moral och uppfattningar om moral.
- O....18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

O....2 Religiösa verksamheter o d

- O....20 Övergripande religiösa verksamheter o d
- O....21 Allmän religionsvetenskap
- O....22/28 Kristna religioner
- O....29 Icke kristna religioner o d

O....3 Politikvetenskaper. Politiska verksamheter.

- O....31 Statistik och demografi
- O....32 Statsvetenskap
- O....33 Nationalekonomi, internationell ekonomi
- O....34 Lagar o förordningar, traktat, juridik

- O....35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.
- O....351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
- O....352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och mots.)
- O....353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)
- O....354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d)

O....36/39 Politiska krav och politiska planeringar:

- O....36...om individernas kroppsliga förhållanden.
- O....37...om utbildning o d.
- O....38...om fysiska miljöer o ekonomiska verks.
- O....39...om sociala miljöer, nöjen, sport o d

O....4 Sambandsforskningsverksamheter.

- O....40. 41-49. Systemvetenskap. Infostruktur.

O....5 Naturforskning. Matematikverksamheter.

- O....50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap
- O....51 Matematik
- O....52 Astronomi, rymdforskning
- O....53 Fysik o d
- O....54 Kemi o d
- O....55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d
- O....56 Paleontologi, arkeologi o d
- O....57 Biologi, ekologi. Naturgeogr. Utv.lära, ärftlighet
- O....58 Botanik.
- O....59 Zoologi

O....6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.

- O....60 Allmänt om teknologiska o ekonomiska verksamheter
- O....61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverks
- O....62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)
- O....63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske
- O....64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
- O....641 Matlagning. 642 Måltider, servering, restauranger.
- O....643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
- O....644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
- O....645 Användning av inventarier o d.

O....646 Personlig hygien o d, klädvård (utom 648 tvätt o d).
O....647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter
O....648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
O....649 Personvård: barn, hemsjukvård, allm. hushållsarbete.

O....65 Adm, distribution, kommunikation, organisation o d
O....651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning
O....6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
O....6525-6529 Militära verksamheter
O....653 Handelsverksamheter.
O....654 Telekommunikationsverksamheter.
O....655 Förlagsverksamheter o d.
O....656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.
O....657 Penningverksamheter.Finans Försäkring.Skatter.
O....658 Allm.företagsekonomi,Arbetsförmedling o-marknad
O....659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

O....66/68 Tillverkning av varor
O....66 Tillverkning av kemivaror o d
O....67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
O....68 Tillverkning av komplexvaror
O....69 Tillverkning/ byggande av byggnader o anläggningar

O....7 Formgivning av fysiska o sociala miljöer.
O....70 Allmänt om konst o kultur.
O....71 Övergripande planering av fysiska miljöer
O....72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur
O....73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning
O....74 Konsthantverk,formgivn.bruksföremål.Inredning
O....75/77 Bildkonst.75 Måleri.76 Grafiskt, 77 Foto
O....78 Musik (konserter o d 792)

O....79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer o verks.Sport
O....7911-7913 Seder och bruk .
O....7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
O....792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
O....793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.

O....794 Spel. Skicklighets-och turspel Lotteri. Lotto. Tips

O....795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
O....7951 Sociologi. Socialvård. Kriminologi.
O....7952/7956 Sociala miljöer o verks. i fysiska miljöer
O....7957 Undervisning o d.
O....7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet
O....7959 Sociala miljöer o verks.i allmänna grupper o d
O....796/799 Sport, idrott o d.

O....8 Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
O....80 Språk.Språkliga verksamh. 802/809 motsv. 82/89.
O....81 Litteraturvetenskap-historia. 812/819 motsv. 82/89.

O....82/89 Skönlitteratur på olika språk
O....82 Engelsk skönlitteratur o d.
O....83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitt.
O....84 Fransk skönlitteratur o d
O....85 Italiensk skönlitteratur o d
O....86 Spansk och portugisisk skönlitteratur o d
O....87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d
O....88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d
O....89 Skönlitt på orientaliska och övriga språk o d

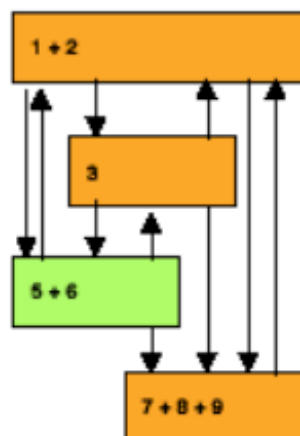
O....9 Saklitterärt.Allm.geografi, historia.Biogr.
O....90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen
O....91 Allm. geografi, reseskildr.913/919 motsv. 93/99.
O....92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d
O....93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
O....93 Allmänt om allm. historia. Världs- och forntidshist.
O....94 Medeltidens o nya tidens hist. i allmänhet och i Europa
O....95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
O....96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
O....97 Medeltidens o nya tidens hist i Nord- o Mellanamerika
O....98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika
O....99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Rymden

Omvärldsanalys

Alla mänskliga verksamheter kan finnas i följande lista som innehåller verksamheter motsvarande de kortfattade beteckningarna. En person eller ett företag på ett ställe har alla andra verksamheter som omvärld.

Orange: övre delen = filosofiska, psykologiska och religiösa verksamheter samt politiska vetenskaper och politiska verksamheter.
Grönt = naturvetenskap och teknologiska / ekonomiska verksamheter.
Orange nedre delen = kulturella verksamheter.

010503 Sven Wimmell

4 = bakgrunden med pilarna. Påverkan enligt pilarna sker direkt eller indirekt. Se vidare: <http://wimmell.com>

10 Samhällets samlade kunskaper och övergripande värderingar. Arkiv. Bibliotek. Filosofi- idé- och lärdomshistoria.

11-19 Individens inre verklighet. Kunskaper. Erfarenheter. Framtidsvisioner. Känslor. Värderingar. Ideologi. Psyke. Logik. Moral.

2 Religiösa verksamheter. Dogmer. Regler.

31 Statistik. Demografi. 32 Statsystem. Demokrati. Val. Folkomröstning. 33 Nationalekonomi. Internationell ekonomi.

34 Lagar. Förfordningar. Traktat. Konventioner. Juridik.

35 Demokratiska församlingar. 351 Riksdagen. 352 Kommuner. 353 Regeringen. 354 EU, FN o.d. 36-39 Politiska krav

4 Sambandsforskning.

50 Allmän naturkunskap. 51 Matematik. 52 Astronomi. Rymdforskning. 53 Fysik. 54 Kemi. 55 Geologi. Klimat.

56 Paleontologi. Arkeologi. 57 Biologi. Mikrobiologi. Ekologi. Naturgeografi. Utvecklingslära. 58 Botanik. 59 Zoologi.

61 Hälso- och sjukvård. Räddningstjänst. Veterinärverksamhet. Djurförsök.

62 Ingenjörsvetenskap: Maskiner. El. Elektronik. Apparater. Gruvor. Militärt. Byggnader. Väg o. vatten. Hygien. Transportmedel.

63 Biologisk produktion. Jordbruk. Skogsbruk. Trädgård. Djurhållning. Jakt. Fiske.

64 Hushåll. 641-642 Matlagning. Servering. 643 Boende. 644 Energi- o. hygienförsörjning. 645 Utrustning. 646 Personlig hygien.

647 Hushållsekonomi. Fastighetsförvaltning. 648 Tvätt. Städning. 649 Hemsjukvård. Hemvård i allmänhet.

651 Kontorsverksamheter. Datoranvändning. 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning. 6525-629 Militära verksamheter.

653 Handel. 654 Telekomunikationer. Internet. 655 Förlag. Informationspridning. 656. Transporter. Resebyrå. Lagring.

657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter. 658 Företagsekonomi. Arbetskraft. Arbetsförmedling. Arbetskydd.

659 Marknadsföring. Reklam. 66-68 Tillverkning av varor. 69 Tillverkning - byggande av byggnader och anläggningar.

70 Allmänt om konst o. kultur. 71 Planering av fysiska miljöer. 72 Formgivning av byggnader o. anläggningar. Arkitektur.

73 Skulptur. Museer. Utställningar. 74 Konsthantverk. Formgivning av bruksföremål. Industridesign. Inredning.

75-77 Bildkonst. 75 Måleri. 76 Grafiskt. Tecknkonst. 77 Foto. 78 Musik.

7911-7913 Seder o. bruk. Etnologi. Etnografi. Mode. Livscykel. Familjebildning. Takt. Kvinnorörelser. Folktrö. Folkminnen.

7914-7919 Film. Radio. TV o.d. Offentliga fester o.d. 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.

793 Sällskapsenöjen. Sällskapsdans. Lek. Hobby. Fritid. 794 Skicklighets- o. turspel. Lotteri. Tips.

7951 Sociologi. Socialvård. Socialtjänst. 7952-7956 Sociala miljöer i olika fysiska miljöer. Polis. Kriminalvård o.d. Integration.

7957 Undervisning. Forskning. Dagis. 7958 Sociala miljöer i boendet. 7959 Sociala miljöer o. verksamheter i grupper o.d.

796-799 Sport. Idrott o.d. Motion.

80 Språk. 801 Allmänt. 802 Engelska. 803 Germaniska. Tyska. Svenska mm. 804 Franska o.d. 805 Italienska o.d.

806 Spanska. Portugisiska o.d. 807 Latin. Grekiska. 808 Slaviska o. baltiska. 809 Orientaliska o. övriga språk.

81 Litteraturvetenskap. 82-89 Skönlitteratur.

90 Tidningar. Tidskrifter. Journalistik. 91 Allmän geografi. Reseskildring. Lokalhistoria. 92 Biografi. Släkthistoria. Memoarer.

93-99 Allmän historia. 93 Världshistoria. Fornldshistoria. 94-99 Medeltid o. nyare tid. 94 Allmänt o. Europa. 95 Asien.

96 Afrika. 97 Nord- o. Mellanamerika. 98 Sydamerika. 99 Oceanien. Polbrömrådena. Rymden.

Klimatet och världsbefolkningen.

I SVTs kunskapskanal den 9 augusti 2008 kl 21 intervjuades den kände biologen Sverre Sjölander som ofta hörs i radio och TV. Han talade om klimatproblemen som blivit högaktuella på senare tid och om utrotade och utrotningshotade växter och djur. Han menade, att det finns för många människor på jorden. Under de senaste cirka 80 åren har världsbefolkningen ökat från cirka två miljarder till 6,5. Om det fortsätter i samma takt och de utvecklade länderna strävar mot samma livsstil som västvärlden nu blir det svårt att få bukt med klimatproblemen. Befolkningen borde minskas.

För att få ned befolkningen måste levnadsförhållanden för de utvecklade länderna förbättras. Med bättre levnadsförhållanden minskar barnafödandet. Förbättringarna måste gälla både materiella förhållanden och inflytandeförhållanden, mänskliga rättigheter, utbildning o d. Han listade:

1. minska klimatproblemen genom att minska utsläpp o d.
2. minska befolkningen genom att förbättra levnadsvillkoren o d.
3. bevara hotade arter.

Det är risk att man nu i världen ensidigt inriktar sig på att minska utsläppen och försummar det viktigaste att minska befolkningen genom att förbättra levnadsvillkoren.

Det är utgångspunkten i "Sven Winnell 080202 med tillägg 080412: Fördomar, kunskaper, moral, politik för välfärdsfördelning och koldioxid. (<http://winnell.com/omr36-39t.pdf>).

Här början på den redovisningen:

Världen. Klimat och sociala relationer.

Koldioxidutsläpp.

Under 2007 har jordens klimat blivit ett stort ämne i massmedierna. Utsläpp av koldioxid gör att jorden blir varmare. Glaciärer och polarisar smälter, höjer havsnivåer och orsakar översvämningar. När glaciärerna smält ned blir det vattenbrist nedanför och växter, djur och människor kan inte leva där som tidigare.

Fysiska och sociala miljöer.

Koldioxidutsläppen är delar av det som ingår i de fysiska miljöerna. Men de största problemen finns i de sociala miljöerna. De gäller människornas relationer av alla slag mellan grupper och individer. I de sociala miljöerna ingår krig och strider och konflikter, vänskap och fiendskap, solidaritet och konkurrens, klasskamp, rasism, diskriminering, mobbning, omhändertagande, vård, uppfostran, utbildning, hjälp och stöd, välfärdsfördelning, indoktrinering, lögnaktighet, moral, kriminalitet, kriminalvård, korruption, lobbyism, integrering, segregering, demokrati osv, och det kan gälla i små och storgrupper, nationellt och internationellt och globalt.

De sociala relationerna hanteras av individer, grupper och organisationer på många nivåer. I Sverige finns tre demokratiskt styrda nivåer: statlig nivå, landstingsnivå och kommunal nivå. Staten har under sig ett stort antal myndigheter och organisationer. Under landsting och kommuner finns nämnder och andra organ. Över staten finns EU, Europeiska unionen för en del av Europa och FN, Förenta Nationerna för all världens länder. Mellan staterna finns många olika slags samarbetsorganisationer. Varje stat har sitt sätt att organisera sina verksamheter, har sin historia och sina speciella traditioner och värderingar. För privata verksamheter finns organisationer av många slag.

Mänsklighetens utveckling.

Det anses vanligen att människorna blev människor i Afrika och sedan spred sig över världen. De äldsta mest kända kulturerna uppstod i områdena kring östra Medelhavet där det bildades stora riken som avlöste varandra, bl a romarriket som sträckte sig upp i Europa. Människorna kom också till bl a borte Asien och Amerika men hade då till en början föga kontakt med dem vid Medelhavet. På 1200-talet reste italienaren Marco Polo till Ostasien och avslöjade för västerlandet en helt ny värld där. På 1400-talet reste Columbus västerut och kom till Amerika som han trodde var Indien, människorna där kallades därför indiander.

Romarriket (Västrom) föll sönder omkring år 400 och därefter övertog makten av Europeerna, som gav sig ut och koloniserade världen. Områdena i Amerika blev kolonier, men blev såsmåningom till ett stort antal självständiga stater, bl a USA som bildades i slutet på 1700-talet och nu ses som världens mäktigaste. Kolonierna i Asien blev självständiga stater efter andra världskriget, bl a britternas Indien, som blev två självständiga stater Indien och Pakistan. Områdena i Afrika var efter andra världskriget nästan helt europeiska kolonier, men har sedan dess blivit många självständiga stater. De kolonier som nu finns är mestadels bara små områden, mest öar i världshaven.

Förenta Nationerna, FN, bildades efter andra världskriget och nästan alla världens stater är med där. Ett viktigt dokument är FNs förklaring om de mänskliga rättigheterna. Inför det nya årtusendet 2000 uppsatte FN de sk Millenniemålen om hur världen bör förbättras.

Mänsklighetens historia innehåller mycken dramatik och elände. Traditioner och tänkesätt finns av många slag och har utvecklats på många olika sätt. De flesta staterna har formellt ett demokratiskt styrelseskick, andra styrs diktatoriskt. Trenden är att demokratin är på framgång. Ett problem är att det finns mycket fördomar och föråldrade

tänkesätt som gör att en utvecklingen i världen inte alltid styrs av förnuft. Religioner innehåller tankegoods som försvårar.

Utvecklingen av flyget efter andra världskriget och utvecklingen av telekommunikationerna, med satelliter mm för nära ögonblickliga förbindelser mellan världens alla hörn, Radio, TV, Internet och datorer har gjort en helt ny situation för mänskligheten. Före andra världskriget behövdes en båtresa en vecka för att komma från Europa till Amerika, nu går det på några timmar. Dagens svenska ungdomar kan åka på skolresa till Australien, vilket var otänkbart på 1930-talet. Men tekniken har lett till bl a utsläpp av koldioxid som kan förstöra hela planeten.

Efter andra världskriget har tidigare underutvecklade länder skaffat sig förmåga att tillverka högteknologiska produkter som förr bara de västerländska industriländerna kunde göra. Kina och Indien med varadera omkring en miljard invånare konkurrerar nu med de gamla industriländerna och strävar efter att skaffa sig industriländernas högre levnadsstandard med risk att planeten genom ökade utsläpp fördärvas ännu fortare.

Sociala relationer.

Under historiens gång har människorna vartefter förbättrat de sociala relationerna, men en blick ut över världen visar att situationen nu på det hela taget är dålig. I slutet på september 2007 har förhållandena i Burma blivit aktuella. Burma styrs sedan decennier av en militärjunta som folket ogillar. Buddistmunkar har protesterat mot styret och fått stöd av människomassor. Militärjuntan har kallat ut militärer som skjuter på dem som protesterar eller misstänks vilja protestera. Ledningen i Kina vill inte stöta sig med juntan, men världen för övrigt fördömer den. FN har skickat ett sändebud till Burmas ledning med uppgift att förmå juntan överge sin hållning mot folket. Kina har såsmåningom gått med på protester.

Dåliga sociala relationer har funnits eller kan man finna på många andra ställen, t ex för att nämna några: Israel, Palestina, Libanon, Irak, Iran, Pakistan, Afghanistan, Sri Lanka, Tibet, Kina, Kambodja, Thailand, Vietnam, Korea, Burma, Indonesien, Sydafrika, Zimbabwe, Sudan, Liberia, Somalia, Eritrea, Etiopien och andra Afrikanska stater, Sovjetunionen, Ryssland, Ukraina, Vitryssland, Baltikum, Balkan, Rumänien, Turkiet, Cypern, Belgien, Chile, Argentina, Brasilien, Bolivia, Colombia, Mellanamerika, Kuba, Mexiko, USA. De här och flera till har haft eller har krig, revolutioner eller andra svåra konflikter under tiden efter andra världskriget, dvs dåliga sociala relationer.

En stor del av världsbefolkningen på drygt sex miljarder personer lever i fattigdom med brist på mat och bostad, vatten och avfallshandtering, sjukvård och skolor. Enligt en uppgift finns i Indien 300 miljoner personer som lever på sju kronor om dagen hur det nu går till, samtidigt som det finns rika med hög levnadsstandard. Flera miljoner barn dör varje år i fattiga länder som följd av svält eller sjukdomar som skulle kunna botas om det fanns pengar. Ojämn fördelning är dåliga sociala relationer.

Det finns ett antal stater som har kvar dödsstraffet. I EU får det inte förekomma. EU vill påpeka för dem i världen som har det kvar, att de bör avskaffa dödsstraffet. För att det påpekandet ska gå för sig måste alla EUs stater vara eniga, med Polen vill inte vara med på det.

USA är världens militärt mäktigast land och ses av många som en förebild, men är på många sätt primitivt. USA har kvar dödsstraffet och har lagar och traditioner om vapeninnehav som är förödande. 2006 skedde 17000 mord där, de flesta med skjutvapen och antalet våldsbrott var 1,4 miljoner (DN 070926 sid 23). 47 miljoner personer har ingen sjukförsäkring och hälften av alla personliga konkurser är en följd av att man inte kan betala sjukvårskostnader. 2/3 i befolkningen är överviktiga eller feta förmodligen bl a en följd av reklam som lurar folk till felaktig kost och livsstil.

USA följer inte till fullo FN-stadgan (Irak mm), vilket är illa enligt ambassadör Hans Corell, f d rättschef i FN, i P1-programmet Konflikt den 13 oktober 2007 kl 9-10. Sverige tillhör länderna med de bästa sociala relationerna, men de är inte bra. Den borgerliga regeringen skär ned ersättningarna för sjuka och arbetslösa och sänker skatterna för dem med höga inkomster. Inkomstklyftorna ökar. De som har höga inkomster och kan köpa en miljöbil får 10 000 kr av staten. De som kan lägga ut 100 000 kr på hushållsnära tjänster får 50 000 kr av staten. Välfärdsfördelningen försämrats. Ensamstående med låga inkomster har inte råd med lägsta rimliga levnadsstandard.

De sociala miljöerna i världen är av många olika slag. Hur kan fattiga under krig engagera sig i koldioxidutsläpp? Ska man komma till rätta med dem måste det i hela världen skapas kunskaper om världens problem och dessa spridas ut så att alla kan vara med och bidra med åtgärder. Om alla ska vara med måste alla kunna läsa och det måste finnas skolgång för alla. Om man ska kunna lära sig något måste man vara frisk och ha en dräglig levnadsstandard, det behövs alltså sjukvård och mat och bostad etc. Kraven om mänskliga rättigheter för vuxna och barn måste vara bättre uppfyllda.

Om världen fylls med krig och konflikter som hittills blir det svårt att få engagemang till minskning av koldioxidutsläppen. Man kan inte begära att människorna i Palestina, Israel och Irak under de konflikter som nu råder ska fundera mycket över koldioxidutsläppen. Samma när det gäller människorna i Sudan och andra stater i Afrika och fattiga över hela världen. Och i det relativt välmående Sverige, ska de sjuka och arbetslösa som får nedsatta ersättningar och har svårt klara sig i det höga kostnadsläget, grubbla över koldioxiden?

I Sverige finns 11 folkhälsomål. De målen borde också kunna gälla för andra delar av världen. Bra folkhälsa är viktigt i sig, men också en förutsättning för att människor ska kunna orka med att göra något åt klimatproblemen.

Sveriges elva folkhälsomål.

Från Folkhälsoinstitutet www.fhi.se den 12 okt 07.

“En god hälsa för hela befolkningen.

Sverige har en nationell folkhälsopolitik med elva målområden. Målområdena omfattar de bestämningsfaktorer som har störst betydelse för den svenska folkhälsan. Det övergripande målet är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa för hela befolkningen. Särskilt angeläget är det att hälsan förbättras för de grupper som är mest utsatta för ohälsa.

Förutsättningar för ett framgångsrikt folkhälsoarbete.

Folkhälsoarbetet fokuseras på de faktorer som påverkar folkhälsan, det vill säga på livsvillkor, miljöer, produkter och levnadsvanor. Ansvaret för dessa är fördelade mellan olika sektorer och nivåer i samhället. Ett framgångsrikt folkhälsoarbete kräver därför aktiva insatser av flera samhällsaktörer inom flera politiska områden.

Kommuner och landsting.

Kommuner, landsting, frivilligorganisationer och andra aktörer kan använda de elva folkhälsomålen i den egna verksamheten för att nå det övergripande målet. Folkhälsomålen kan också användas i arbetet med att formulera delmål på olika nivåer.

Statens folkhälsoinstitut samordnar och följer upp.

Statens folkhälsoinstitut har en central roll i den nationella samordningen av folkhälsoarbetet. Även arbetet med att konkretisera och följa upp de elva folkhälsomålen görs av institutet, som också tar fram indikatorer på hur väl målen uppfylls. Uppföljningen rapporteras till regeringen genom återkommande folkhälsopolitiska rapporter, som ger underlag för diskussioner om hur väl politiken har lyckats att påverka folkhälsan.

FOLKHÄLSOMÅL 1

Delaktighet och inflytande i samhället.

Delaktighet och inflytande i samhället är en av de mest grundläggande samhälleliga förutsättningarna för folkhälsan och ska därför utgöra ett särskilt målområde. För att nå det övergripande nationella folkhälsomålet ska särskild vikt läggas vid att stärka förmågan och möjligheten till social och kulturell delaktighet för ekonomiskt och socialt utsatta personer samt på barns och ungdomars samt äldres möjligheter till inflytande och delaktighet i samhället.

FOLKHÄLSOMÅL 2

Ekonomisk och social trygghet.

Ekonomisk och social trygghet är en av de mest grundläggande samhälleliga förutsättningarna för folkhälsan och skall därför utgöra ett särskilt målområde.

FOLKHÄLSOMÅL 3

Trygga och goda uppväxtvillkor.

Trygga och goda uppväxtvillkor är avgörande för barns och ungdomars hälsa och för folkhälsan på lång sikt. Trygga och goda uppväxtvillkor skall därför utgöra ett särskilt målområde. Den ökande psykiska ohälsan bland barn och ungdomar bör uppmärksammas särskilt, liksom utvecklingen av barns och ungdomars levnadsvanor.

FOLKHÄLSOMÅL 4

Ökad hälsa i arbetslivet.

Ett bra arbetsliv med väl fungerande arbetsvillkor minskar den arbetsrelaterade ohälsan och bidrar till en allmänt förbättrad folkhälsa samt minskar de sociala skillnaderna i ohälsa. Ökad hälsa i arbetslivet skall därför utgöra ett särskilt målområde.

FOLKHÄLSOMÅL 5

Sunda och säkra miljöer och produkter.

Sunda och säkra miljöer och produkter är av grundläggande betydelse för folkhälsan och ska utgöra ett särskilt målområde. De framtida

insatserna inom området ska utgå ifrån de av riksdagen beslutade miljö kvalitetsmålen och en kretsloppsstrategi som inkluderar en miljöorienterad produktpolitik samt de av riksdagen beslutade konsumentpolitiska målen. Insatserna för att skapa en säker trafikmiljö ska på samma vis utgå från de av riksdagen beslutade målen för transportpolitiken.

FOLKHÄLSOMÅL 6

En mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård.

Hälso- och sjukvården har stor betydelse för den långsiktiga hälsoutvecklingen genom sin specifika kompetens, sin auktoritet, breda kunskap och stora kontaktyta gentemot befolkningen. En mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård ska därför utgöra ett målområde. Ett hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande perspektiv ska genomsyra hela hälso- och sjukvården och vara en självklar del i all vård och behandling.

FOLKHÄLSOMÅL 7

Gott skydd mot smittspridning.

Samhällets skydd mot smittsamma sjukdomar måste bibehålla en hög nivå för att inte de framsteg som gjorts i fråga om att minska förekomsten av smittsamma sjukdomar ska gå förlorade. Insatser för att förebygga smittspridning är en del av folkhälsoarbetet och därmed viktigt för att nå det övergripande folkhälsomålet. Gott skydd mot smittspridning ska därför utgöra ett särskilt målområde.

FOLKHÄLSOMÅL 8

Trygg och säker sexualitet och en god reproduktiv hälsa.

Möjligheten till trygg och säker sexualitet är grundläggande för individens upplevelse av hälsa och välbefinnande och samhället måste värna om de framsteg som gjorts inom områden som sex- och samlevnadsundervisning, familjeplanering och mödrahälsovård. Trygg och säker sexualitet och en god reproduktiv hälsa ska därför utgöra ett målområde.

FOLKHÄLSOMÅL 9

Ökad fysisk aktivitet.

Fysisk aktivitet är en förutsättning för en god hälsoutveckling. Ökad fysisk aktivitet ska därför utgöra ett särskilt målområde.

FOLKHÄLSOMÅL 10

Goda matvanor och säkra livsmedel.

Goda matvanor och säkra livsmedel är förutsättningar för en god hälsoutveckling hos befolkningen. Goda matvanor och säkra livsmedel skall därför utgöra ett särskilt målområde. Målet för de samlade insatserna inom detta område ska vara att samhället utformas så att det ger förutsättningar för en ökad fysisk aktivitet för hela befolkningen. Detta ska främst ske genom insatser som stimulerar till:

- mer fysisk aktivitet i förskola, skola och i anslutning till arbetet,
- mer fysisk aktivitet under fritiden,
- att äldre, långtidssjukskrivna och funktionshindrade aktivt erbjuds möjligheter till motion eller träning på sina egna villkor.

FOLKHÄLSOMÅL 11

Minskat bruk av tobak och alkohol, ett samhälle fritt från narkotika och dopning samt minskade skadeverkningar av överdrivet spelande.

Bruket av beroendeframkallande medel är en viktig bestämningsfaktor för hälsan. Även spelberoende kan leda till ohälsa. Ett ökat fokus på dessa bestämningsfaktors samlade effekter och inbördes kopplingar krävs. Åtgärder mot skador på grund av tobak, alkohol och spel samt för ett samhälle fritt från narkotika och dopning är nödvändigt för att nå det övergripande folkhälsomålet. Riksdag och regering har tidigare beslutat om samhällets insatser och mål för alkohol- och narkotikapolitiken. Dessa mål ska ligga fast. Målet för samhällets insatser inom tobaksområdet ska vara att minska tobaksbruket. Målet för samhällets insatser mot spelberoende ska vara att minska skadeverkningar av överdrivet spelande. Målet avseende dopning ska vara ett samhälle fritt från dopning.”

Kommentarer.

Folkhälsomålen gäller hälsan hos de enskilda individerna och innehåller inget om hälsan hos hela folket räknat som det hälsosamma i hur olika grupper bemöter varandra, exempelvis hur de med höga inkomster strävar efter att förbättra de egna levnadsvillkoren på låginkomsttagarnas bekostnad, är det hälsosamt? Eller allmänt sett hur hälsosamt det är med ojämlikhet mellan olika kategorier av människor, i Sverige och i världen. De politiska partierna behandlar sådant, men ofullständigt och otydligt.

Ett mål borde också vara att undvika kriminalitet, dvs förebygga kriminalitet och att rehabilitera dem som blivit kriminella.

Att ge människor empati, dvs förmåga till inlevelse i andras problem

I de elva målen står inte uttryckligen något om utbildning och undervisning. Man borde kunna räkna med att alla elva målen innehåller krav om information och undervisning om ämnesområdena och målen. Grundskolan och efterföljande utbildningar bör innehålla undervisning av folkhälsomålen och hur de kan uppnås, både i Sverige och i världen för övrigt.

Isynnerhet mål 1 om Delaktighet och inflytande i samhället medför stora behov av undervisning och annan information.

Folkhälsomål för undervisningen kan vara utbildning för människornas olika roller:

A. Huvudroll: allmän levnadsroll lekmanroll-fritidsroll.

A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.

A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.

B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.

B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.

B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få utträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Sven Winnell 080202+080412:

Fördomar, kunskaper, moral, politik för välfärdsfördelning och koldioxid. omr36-39t.pdf

Innehåll:

- 2 Innehållsförteckning
- 6 En början.
- 6 Världen. Klimat och sociala relationer.
- 6 Koldioxidutsläpp.
- 6 Fysiska och sociala miljöer.
- 6 Mänsklighetens utveckling.
- 7 Sociala relationer.
- 8 Sveriges elva folkhälsomål.
- 11 FN:s Konvention om barnets rättigheter.
- 12 Människornas levnadsvillkor och planering av framtiden.
- 14 Inre verkligheter och sociala miljöer.
- 14 Rådande och väntade bristsituationer och konfliktrisker medför krav om mer och bättre planeringar
- 16 Inre verkligheter, spekulativt tänkande och empirism. Framtidsplaneringens möjligheter. Medvetande. Ansvar.
- 17 Problemen har hopat sig och finns framför allt i de sociala miljöerna som formar de inre verkligheterna.
- 18 De inre verkligheterna och de sociala miljöerna under tidernas lopp
- 19 Historien om människan.
- 23 Åke Holmberg: Vår världs historia.
- 31 Exempel på inre verkligheter och sociala miljöer.
- 52 Religioner, världsliga makthavare, klasser och slavar. En sammanfattning av exemplen i det föregående

- 62 Sven Winnell 080201: Sveriges och omvärldens historia. Innehåll
- 65 Krig och revolutioner.
- 69 Nobels fredspris 2007 om klimatet.
- 70 Läget i början av 2008.
- 70 Förenta Nationernas Millenniedeklaration. Sammandrag.
- 73 Från näbbmus till millenniedeklaration.
- 75 Människorna avgör tillsammans världens framtid. Inre och yttre verkligheter. Samspel med symboler.
- 75 Rådande och väntade bristsituationer och konfliktrisker medför krav om mer och bättre planeringar
- 77 Inre verkligheter, spekulativt tänkande och empirism. Framtidsplaneringens möjligheter. Medvetande. Ansvar.
- 78 Problemen har hopat sig och finns framför allt i de sociala miljöerna som formar de inre verkligheterna.
- 79 Individens möjligheter att förbättra för sig. Att påverka och förändra individer och miljöer.
- 80 Symboler, symbolsystem, informationsmedel, informationskanaler, informationskanalsystem.
- 80 Människorna kan påverka fysiska ting med fysiska krafter och påverka psyken med information.
- 81 Processer i de inre verkligheterna som föregår människornas agerande i den yttre verkligheten.
- 82 Inre verkligheter och åsikter förändras vartefter. Åsiktsledande institutioner och organisationer.
- 83 Människor i samspel. Inre verkligheter och verksamheter kommer till uttryck i yttre verksamheter.
- 84 Viljor, framtidsvisioner, problem, makt och planeringar.
- 85 Inre och yttre verkligheter och verksamheter hos personer och organisationer
- 85 Sändare, förmedlare, mottagare, överföringsfel och problem.
- 86 **Sven Winnell:**
Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen?
- 93 Klassifikationssystem för verksamheter.
- 95 Människorna har olika behov av information i de olika rollerna.
- 96 Informationsstress vår nya folksjukdom.
- 97 Klassifikationssystemet för verksamheter och bibliotekssystemen.
- 98 Åtta bilder med samband mellan områdena 1-9 mm.
- 99 Schema över påverkans -och förändringdproblem.
- 100 Den fundamentala påverkanskedjan och ett schema med pilar som visar påverkan mellan områdena.
- 101 Schema med politiska och opolitiska planeringar.
- 102 Bild med pilar för påverkan mellan olika områden:
1/2 Individernas inre verklighet (i psyket) sedd som medel. Vilja och förmåga att förändra.
3/4 Politiska styrningar i den yttre verkligheten (medel).
5/6 Ekonomiska handlingar i den yttre verkligheten (medel till kroppslig nytta).
7/9 Kulturella handlingar i den yttre verkligheten (medel till psykisk nytta).
1/2 Individens inre verklighet (i psyket) sedd som mål. Upplevelse av tillfredsställelse.
- 103 Omvärldsanalys. Ett schema med alla områden.
- 104 Schema om inre och yttre verkligheter och verksamheter.
- 105 Hjärnan. Utåtgående och inåtgående funktioner.
- 106 Hjärnan. De inre delarna.
- 107 Den fundamentala påverkanskedjan.
- 108 Medier.
- 109 Informations- och kunskapsflöden.
- 110 Kommentarer till det föregående.

113 Skolpolitik.
115 EU-kommissionens nyckelkompetenser.
116 Myndigheter mm i sverige.se fördelade på SW-områdena 1-9.
117 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.
118 2 Religiösa verksamheter o d.
118 3 Politikvetenskaper och politiska verksamheter.
120 4 Sambandsforskningsverksamheter.
121 5 Naturforsknings- och matematikverksamheter.
122 6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
130 7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
136 8 Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
137 9 Saklitterära verksamheter. Allmän geografi. Biografi.
Allmän historia

138 Fortsättning. Kommentarer om politik efter valet 2006.

138 Strukturuomvandlingar, arbetslöshet och ny politik
139 Planering och styrning.
139 En svensk världsplanering behövs.
140 Det första steget om folkets kunskaper och värderingar.
141 Svenska väljare okunniga.
142 Oppositionen leder stort.
143 SvD Ledarbloggen 080121.

145 Sverige. En början på hösten 2007. Politik

Kungens tal vid svenska Riksdagens öppnande hösten 2007.
146 Världen i regeringsförklaringen hösten 2007.
148 Kärnkraft minskar koldioxidutsläppen.
150 Hela regeringsförklaringen hösten 2007.
157 Regeringens proposition 2007/08:1 Budgetpropositionen för 2008
163 Budgetdebatten hösten 2007.
197 Socialdemokraterna: Sverige tjänar på Rättvisa.

200 Socialdemokraternas budgetmotion hösten 2007.

205 Kommentarer till socialdemokraternas förslag.

206 Sven Winnell 070419: Skatter och bidrag för 2008.

208 Sven Winnell 070608: En påminnelse om skatter och bidrag.

212 Finansministern om ny skattereform.

212 Jobbavdraget.

213 En jämförelse grundavdrag - jobbavdrag.

214 Exempel på andra jobbavdrag.

216 Jobbavdragen är dåliga i fördelningspolitik.

216 Förvärvsarbetandes extrakostnader p g a arbetet.

217 Förslag om ändring av jobbavdrag och TV-avgift. Förslag om bostadsbidrag för barnlösa.

218 Skattelättnaderna : bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna.

219 Pensionärer med låga inkomster.

220 TV-licensen.

220 Bostadsbidrag för barnlösa hushåll med låga inkomster.

Förslag

221 Bostadsbidrag till icke-pensionärer utan barn. 2006. Förslag.

223 Partiledardebatt 071017.

239 Slutet på 2007 och början på 2008

239 Partiledardebatt 080116.

286 H.M. Konungens jultal 2007.

288 Låt oss vara goda av egoistiska skäl.

290 Machiavelli: Fursten.

292 Alf Svensson kritiserar regeringen.

292 Valfärd. Trygghet för de rikaste.

293 Regeringen följer Machiavellis fursteregler.

295 Mona Sahlin: Regeringen vilseleder.

298 Från Socialdemokraternas budgetmotion hösten 2007.

300 Mona Sahlin och Thomas Östros om socialdemokraternas politik.

302 S vill vara bäst på att skapa jobb.
 303 S: Vår politik är mer framtidsinriktad.
 304 "Sahlin helt fel ute med sitt lagbyggande"
 306 Ny bottennivå för moderaterna
 306 Högervind bland väljarna ledde till maktskiftet 2006
 307 De politiska partierna.
 309 Till vänster om socialdemokraternas förnyare.
 310 Överklass, adel, borgare, medelklass, arbetare och arbetarklass.
 314 Något om skatte- och bidragshistoria.
 317 Skattelättnaderna: bör bedömas med hänsyn till levnads-
 kostnaderna.
 318 Icke-pensionärer med höga inkomster och ensampensionärer
 med låga pensioner.
 319 2008. Ensam pensionär född 1937 eller tidigare.
 320 I samband med småhus finns två sätt att bo
 321 Bostadstillägg 2008 för ensam pensionär 65 år och äldre.
 322 Skattesystemet förändras.
 322 Sven Winnell: Utredningar om skatter o d. Innehållet i
<http://winnell.com/omr36-39h.pdf> (050522+050605) till
<http://winnell.com/omr36-39s.pdf> (070419)

 339 Fördomar, kunskaper, moral och politik för välfärdsfördelning
 och koldioxid.
 342 Dåliga fördomar, dåliga kunskaper och dåliga moraler.
 342 Förbättra inre verkligheter och sociala miljöer.
 346 Innehållet i: Sven Winnell 050403. Lärarutbildning.
 Forskning. Samhällsplanering. Skolan.
 (<http://winnell.com/omr40v.pdf>)
 349 Är det primärval eller schlagerfestival?
 350 Något om värdsbilder, livsåskådningar, ideologier, människo-
 syn, värderingar, attityder, fördomar, moral, jämställdhet
 och diskriminering.

 359 Historien om människan på sju sidor.
 366 Historien om människan på 16 sidor.

Tillägg 080412 på slutet på sidorna 382-404:

382 Innehållsförteckning för tillägget.
 383 Konsumentverkets hushållsbudgetar för 2008
 och bostadskostnader mm.
 388 Skatter och överskott i hushållsbudgetar 2006 och 2008
 389 Nu tar vi tredje steget med jobbskatteavdragen (Regeringen).
 391 S sågar regeringens nya skatteavdrag.
 392 S tänker satsa massivt mot utbrett skattefusk.
 394 Kvalitet är ordet.
 395 Vänsterpartiet.
 398 Observera det som står på sidorna 206-222, 314-321, 322-338.
 399- Skattetabeller för skatt 2008
 404

Sven Winnell 080528:

omr36-39u.pdf

Komplement till 36-39t.pdf

Sven Winnell 080528:

Komplement till 36-39t.pdf (<http://winnell.com/omr36-39u.pdf>)

Innehåll

- 4 Begränsningsregel för låginkomstpensionärers fastighetsskatt.
- 4 Pensionärer med låga inkomster.
- 6 Finanspolitiska rådet.
- 9 Från Socialdemokraternas budgetmotion hösten 2007.
- 11 Grundtrygghet o d.
- 11 TV-avgiften. TV-avgift och jobbavdrag.
- 13 Förslag om ändring av jobbavdrag och TV-avgift. Förslag om bostadsbidrag för barnlösa.
- 14 Hjärnan.
- 14 Sven Winnells hemsida på Internet.
- 15 Från Sven Winnell 080524: Länkar..... sorterade enligt SW-klassifikationssystem.
- 17 SW-klassifikationssystem
- 18 Den fundamentala påverkanskedjan.
- 19 Politiska och opolitiska planeringar.
- 20 Människornas levnadsvillkor och planering av framtiden.
- 21 Läroplanerna för grundskolan och gymnasiet bör förbättras med hänsyn till de kunskaper som behövs för de olika rollerna människor har.

22 Om bristerna i lärarutbildningen.

24 Så till Länkskafferiet.

31 Länkskafferiet har ingen logisk uppbyggnad som passar till de kunskaper som behövs för planering av framtiden.
Sven Winnells klassifikationssystem är uppbyggt efter framtidsplaneringens behov.

32 SW Klassifikationssystem för verksamheter.

34 Fler i arbete: Grunden för framtidens välfärd

36 Ny statistik: Swedfunds rapport visar att Sverige tappar ytterligare marknadsandelar i tillväxtländer

37 Förändrad regional indelning.

44 Kraftfullare nedsättning av socialavgifter för unga

Kopia av sidorna 208-222 i

Sven Winnell 080202:Fördomar, kunskaper, moral, politik för välfärdsfördelning och koldioxid. (<http://winnell.com/omr36-39t.pdf>)

45 (208) Sven Winnell 070608:

En påminnelse om skatter och bidrag.

48 (212) Finansministern om ny skattereform.

49 (212) Jobbavdraget.

49 (213) En jämförelse grundavdrag - jobbavdrag.

50 (214) Exempel på andra jobbavdrag.

52 (216) Jobbavdragen är dåliga i fördelningspolitik.

53 (216) Förvärvsarbetandes extrakostnader p g a arbetet.

54 (217) Förslag om ändring av jobbavdrag och TV-avgift.
Förslag om bostadsbidrag för barnlösa.

54 (218) Skattelättnaderna : bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna.

55 (219) Pensionärer med låga inkomster.

57 (220) Bostadsbidrag för barnlösa hushåll med låga inkomster.
Förslag

58 (221) Bostadsbidrag till icke-pensionärer utan barn. 2006.
Förslag.

Kopia av sidorna 314-338 + innehållsförteckning till

omr36-39t.pdf:

Sven Winnell 080202:Fördomar, kunskaper, moral, politik för välfärdsfördelning och koldioxid. (<http://winnell.com/omr36-39t.pdf>)

- 60 (314) Något om skatte- och bidragshistoria.
- 63 (317) Skattelättnaderna: bör bedömas med hänsyn till levnads-kostnaderna.
- 64 (318) Icke-pensionärer med höga inkomster och ensampensionärer med låga pensioner.
- 65 (319) 2008. Ensam pensionär född 1937 eller tidigare.
- 66 (320) I samband med småhus finns två sätt att bo.
- 67 (321) Bostadstillägg 2008 för ensam pensionär 65 år och äldre.
- 68 (322) Skattesystemet förändras.
- 68 (322) Sven Winnell: Utredningar om skatter o d. Innehållet i <http://winnell.com/omr36-39h.pdf> (050522+050605) till <http://winnell.com/omr36-39s.pdf> (070419) + 36-39t.pdf

Kopia av sidorna 382-404 i:

Sven Winnell 080202: Fördomar, kunskaper, moral, politik för välfärdsfördelning och koldioxid. (<http://winnell.com/omr36-39t.pdf>)

- 89 (382) Innehållsförteckning för tillägget.
- 90 (383) Konsumentverkets hushållsbudgetar för 2008 och bostadskostnader mm.
- 90 (388) Skatter och överskott i hushållsbudgetar 2006 och 2008.
- 96 (389) Nu tar vi tredje steget med jobbskatteavdragen (Regeringen).
- 98 (391) S säger regeringens nya skatteavdrag.
- 99 (392) S tänker satsa massivt mot utbrett skattefusk.
- 101 (394) Kvalitet är ordet.
- 102 (395) Vänsterpartiet.
- 105 (398) Observera det som står på sidorna 206-222, 314-321, 322-338.
- 106 (399) -404 Skattetabeller för skatt 2008
- 112 **Försörjningsstöd 2008 – om ändring i socialtjänstförordning (2001:937)**

Kopia av sidorna 59-76 i

Sven Winnell 060316+tillägg 060326: Om alliansens skattelättnader, som ej bör genomföras, och om andra bättre skatteförslag. Bl a slopad individuell TV-avgift. (<http://winnell.com/omr36-39k.pdf>)

- 123 (59) Pensionärer med låga inkomster.
- 126 (61) I samband med småhus finns två sätt att bo.
- 127 (62) Viktiga händelser i bostadstilläggens historia.
- 127 (62) I 1990 års skattereform ändrades kapitalinkomstbeskattningen.
- 127 (62) 1995 föreslog regeringen att skärpningsregeln skulle tas bort.
- 128 (63) Dråpslaget kom i prop 1995/96:150 och 1996/97:1, mot pensionärer med fritidshus.
- 128 (63) I intervju av Thomas Hempel i P1:statsminister Göran Persson sa, att han var beredd dra tillbaka förslagen.
- 128 (63) I prop 2000/01:140 har det istället blivit ytterligare försämringar.
- 129 (64) Kommentar 051122.
- 130 (65) Avskrift av brev Till statsminister Göran Persson.
- 131 (66) Skattereduktion för fastighetsskatt.
- 132 (67) Andra påpekanden o förslag.
- 133 (68) Summa marginaleffekt 2004.
- 135 (70) Ett alternativ med bara en faktor 57% för avtrappning av bostadstillägg.
- 138 (73) Innehållet i sidorna 3380-3459: Sven Winnell 20040208: Pensionärer födda 1937 eller tidigare.
- 140 (75) Påminnelser om pensionärsproblemen. Har gått till statsråd och partiledare. Flera gånger efter 8 april 2004.
- 142 **Miljöpartiet. Grundtrygghet, medborgarlön. Motion 1996.**

Sven Winnell 080808:

TV-avgiften, skatterna och pensionärerna.

<http://winnell.com/omr36-39v.pdf> (23 sidor)

Pensionärerna får inga jobbavdrag men har fått försämrade ekonomiska villkor, bl a har kostnaderna för bilförsäkringarna ökat. Socialdemokraternas partiledare Mona Sahlin har föreslagit, att pensionärerna ska få 2000 kr som kompensation per år och folkpartiets partiledare har lovat att de ska få 2400 kr. Hur det blir med detta får man ju se.

Kraven för pensionärerna kombineras i det följande med förslagen i public-service-utredningens betänkande. Förslagen i public-service-utredningen föreslås träda i kraft den 1 januari 2010. Ändringar bör göras.

I första hand slopas TV-avgiften för alla hushåll och ersätts med en kollektivlicens betald av riksdagen. Kostnaden tas från skatte-medlen, istället kan jobbavdragen minskas. Det kan ske fr o m 1 januari 2010, och för pensionärer redan från 1 januari 2009. TV-avgiften slopas fr o m det kvartal man fyller 65 år.

I andra hand slopas TV-avgiften bara för pensionärer 65 år och äldre. Detta bör i så fall genomföras fr o m 1 januari 2009.

2006. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4200 kr per mån = 50400 kr per år för ensam och 5100 kr per mån för makar/sambor=61 200kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 120 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 180 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam	Mån. Prelskatt	Efter skatt	Över-	Makar lika	Årsinkomst
lön	/mån	/år	/mån /år skott/år	inkomst	per person
6001	1364	16368	4637 55644 -64356	-68712 (55644x 2 - 180000)	
7001	1628	19536	5373 64476 -55524	-51048	84 000
8001	1892	22704	6109 73308 -46692	-33384	96 000
9001	2161	25932	6840 82080 -37920	-15840	108 000
10001	2491	29892	7510 90120 -29880	240 kris-	120 000
11001	2849	34188	8152 97824 -22176	15648 gräns	132 000
12001	3212	38544	8789 104468 -14532	20936	144 000
13001	3575	42900	9426 113112 - 6888	46224	156 000
14001	3938	47256	10063 120756 756 kris-	61512	168 000
15001	4301	51612	10700 128400 8400 gräns	76800	180 000
16001	4664	55968	11337 136044 16044	92088	192 000
17001	5027	60324	11974 143688 23688	107376	204 000
18001	5390	64680	12611 151332 31332	122554	216 000
19001	5753	69036	13248 158976 38976	137952	228 000
20001	6151	73812	13850 166200 46200	152400	240 000
21001	6514	78168	14487 173844 53844	167688	252 000
22001	6877	82524	15124 181488 61488	182976	264 000
23001	7240	86880	15761 189132 69132	198264	276 000
24001	7603	91236	16398 196776 76776	213552	288 000
25001	7966	95592	17035 204420 84420	228840	300 000
26001	8324	99888	17677 212124 92124	244248	312 000
27001	8799	105588	18202 218424 98424	256848	324 000
29001	9859	118308	19142 229704 109704	279408	348 000
30001	10389	124668	19612 253344 115344	290688	360 000
35001	13039	156468	21962 263544 143544	347088	420 000
40001	15731	188772	24270 291240 171240	402480	480 000
45001	18631	223572	26370 316440 196440	452880	540 000
50001	21531	258372	28470 341640 221640	503280	600 000
55001	24431	293172	30570 366840 246840	553680	660 000
60001	27331	327972	32670 392040 272040	604080	720 000

2008. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4300 kr per mån = 51 600 kr per år för ensam och 5200 kr per mån för makar/sambor= 62 400kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 124 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 186 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam	Mån. Prelskatt	Efter skatt	Över-	Makar lika	Årsinkomst
lön	/mån	/år	/mån /år skott/år	inkomst	per person
6001	836	10032	5165 61980 -62020	-62040 (61980x2-186000)	
7001	1074	12888	5927 71124 -52876	- 43752	84 000
8001	1338	16056	6663 79956 -44044	-26088	96 000
9001	1602	19224	7399 88788 -35212	-8424	108 000
10001	1910	22920	8091 97092 -26908	8184 kris-	120 000
11001	2230	26760	8771 105252 -18748	24504 gräns	132 000
12001	2551	30612	9450 113400 -10600	40800	144 000
13001	2872	34464	10129 121548 - 2452	57096	156 000
14001	3193	38316	10808 129696 5696 kris-	73392	168 000
15001	3513	42156	11488 137836 13856 gräns	83672	180 000
16001	3834	46008	12167 146004 22004	106008	192 000
17001	4155	49860	12846 154152 30152	122304	204 000
18001	4475	53700	13526 162312 38312	138624	216 000
19001	4796	57552	14205 170460 46460	154920	228 000
20001	5149	61788	14852 178224 54224	170448	240 000
21001	5470	65640	15531 186372 62372	186744	252 000
22001	5790	69480	16211 194532 70532	203064	264 000
23001	6111	73332	16890 202680 78680	219360	276 000
24001	6435	77220	17569 210892 86828	235784	288 000
25001	6766	81192	18235 218882 94820	251764	300 000
26001	7097	85164	18904 226848 102848	267696	312 000
27001	7428	89136	19573 234876 110876	283752	324 000
29001	8247	98964	20754 249048 125048	312096	348 000
30001	8777	105324	21224 254688 130688	323376	360 000
35001	11427	156468	23574 282888 158888	379776	420 000
40001	14077	187124	25924 311088 187088	436176	480 000
45001	16874	202488	28127 337524 213524	489048	540 000
50001	19774	237288	30227 362724 238724	539448	600 000
55001	22674	272088	32327 387924 263924	589848	660 000
60001	25574	306888	34427 413124 289124	640248	720 000

**Ensans
förbättring
på skatten
2006 - 2008**

Läget i början av 2008.

Under 2007 har jordens klimat blivit ett stort ämne i massmedierna. Utsläpp av koldioxid gör att jorden blir varmare. Glaciärer och polarisar smälter, höjer havsnivåer och orsakar översvämningar. När glaciärerna smält ned blir det vattenbrist nedanför och växter, djur och människor kan inte leva där som tidigare.

Efter andra världskriget har tidigare underutvecklade länder skaffat sig förmåga att tillverka högteknologiska produkter som förr bara de västerländska industriländerna kunde göra. Kina och Indien med varadera omkring en miljard invånare konkurrerar nu med de gamla industriländerna och strävar efter att skaffa sig industriländernas högre levnadsstandard med risk att planeten genom ökade utsläpp fördärvas ännu fortare. Globaliseringen har blivit ett stort ämne.

Striderna mellan Isrel och Palestina fortsätter. USA har ett krig i Irak. USA börjar få det svårt med ekonomin och ska hålla presidentval hösten 2008, då det väntas att demokraterna vinner. Förväntningarna på en ny USA-politik är stora.

Religionerna spelar inte lika stor roll som i äldre tider, men har ännu ett fast grepp på många håll, bl a i USA. Islam vållar bekymmer. Påven håller fast vid gamla fördomar. Rasism o d är ett stort problem.

Vad som är säkert är att det i hela världen behövs undervisning om världsproblemen och bättre planeringar för framtiden. Ska det bli bättre med det måste fattigdomen i världen reduceras och levnadsvillkoren bli så goda att alla kan vara med och förbättra världen.

De inre verkligheterna, de sociala miljöerna och informationsflödena måste bli bättre.

Förenta Nationernas Millenniedeklaration.

Sammandrag.

*“Generalförsamlingen antar följande deklaration:
Förenta Nationernas Millenniedeklaration*

I. VÄRDERINGAR OCH PRINCIPER

1. Vi, stats- och regeringschefer, har varit samlade till möte i Förenta Nationernas högkvarter i New York från den 6 till den 8 september 2000, i gryningen till ett nytt millennium, för att åter betyga vår tro på organisationen och dess stadga som oundgängliga grundstenar för en fredligare, rättvisare och mer välmående värld.

2. Vi erkänner att vi, utöver våra förpliktelser i våra egna länder, har ett kollektivt ansvar för att principerna om människors värdighet, jämlikhet och jämställdhet upprätthålls på det globala planet. Vi som ledare är därför ansvariga inför alla människor i världen, särskilt de mest sårbara och utsatta, och framför allt världens barn, eftersom framtiden tillhör dem.

3. Vi bekräftar åter vår anslutning till de ändamål och principer som är inskrivna i Förenta Nationernas stadga och som visat sig vara tidlösa och universella. I själva verket har deras relevans och kraft att inspirera ökat i takt med att länder och folk blivit allt mer sammanlänkade och beroende av varandra.

4. Vi är beslutna att skapa en rättvis och bestående fred i hela världen i enlighet med stadgans mål och principer. Vi ålägger oss på nytt att stödja varje ansträngning att upprätthålla respekten för alla staters suveräna likställdhet och deras territoriella integritet och politiska oberoende, att lösa tvister med fredliga medel i enlighet med rättvisans principer och internationell rätt, att garantera rätten till självbestäm-

mande för folk som fortfarande lever under kolonialt styre och utländsk ockupation, att tillämpa principerna om icke-inblandning i staters inre angelägenheter, respekt för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter och respekt för allas lika rättigheter utan åtskillnad på grund av ras, kön, språk eller religion samt att samverka internationellt vid lösning av internationella problem av ekonomisk, social, kulturell och humanitär art.

5. Vi tror att den centrala utmaning vi står inför idag är att säkerställa att globaliseringen blir en positiv kraft för världens alla människor. Även om globaliseringen erbjuder stora möjligheter är vinsterna för närvarande mycket ojämnt fördelade, vilket också kostnaderna är. Vi inser att utvecklingsländer och länder med övergångsekonomier har särskilt svårt att svara på denna utmaning. Därför kan globaliseringen gynna människorna på ett rättvist sätt och skapa en god framtid för alla endast genom kraftfulla och uthålliga insatser som bygger på vår gemensamma värdegrund av medmännisklighet och humanism. Dessa ansträngningar måste innehålla riktlinjer och åtgärder på det globala planet som möter behoven hos utvecklingsländerna och länderna med övergångsekonomier. De måste formuleras och genomföras med dessa länders aktiva deltagande.

6. Vi anser att vissa grundläggande värderingar är särskilt viktiga i de internationella relationerna under det tjugoförsta århundradet.

Dessa är:

* Frihet. Män och kvinnor har rätt att leva sina liv och fostra sina barn i värdighet, fria från hunger och från fruktan för våld, förtryck och orättvisor. Demokratisk samhällsstyrning i vilken medborgarna är delaktiga och som utgår från folkets vilja är den bästa garantin för dessa rättigheter.

* Jämlikhet. Ingen individ och ingen nation får förnekas möjligheten att dra nytta av utveckling. Lika rättigheter och möjligheter för kvinnor och män måste garanteras.

* Solidaritet. Globala utmaningar måste mötas på ett sätt som fördelar kostnaderna och bördorna i överensstämmelse med grundläggande principer om jämlikhet och social rättvisa. De som lider eller missgynnas förtjänar hjälp från dem som gynnas mest.

* Tolerans. Människor måste respektera varandra oavsett skillnader i tro, kultur och språk. Skillnaderna inom och mellan samhällen bör varken fruktas eller undertryckas utan tas till vara som värdefulla tillgångar för mänskligheten. En kultur av fred och samtal mellan alla civilisationer bör aktivt främjas.

* Respekt för naturen. Alla levande arter och andra naturtillgångar måste behandlas och användas på ett klokt sätt i enlighet med principerna för hållbar utveckling. Endast med den inställningen kan de omätbara rikedomar som naturen försett oss med bevaras och överlämnas till våra efterkommande. De rådande ohållbara mönstren för produktion och konsumtion måste ändras med tanke på vår egen och kommande generationers framtida välfärd.

* Delat ansvar. Ansvaret för hanteringen av ekonomisk och social utveckling världen över och av hot mot internationell fred och säkerhet måste delas av världens länder och bör utövas multilateralt. Som den mest universella och mest representativa organisationen i världen måste Förenta Nationerna ha den centrala rollen.

7. För att omsätta dessa värderingar i handling har vi identifierat viktiga mål som vi tillmäter speciell betydelse.

II. FRED, SÄKERHET OCH NEDRUSTNING

8. Vi skall göra vårt yttersta för att befria våra folk från krigets gissel som i konflikter inom och mellan länder har krävt mer än 5 miljoner liv under det senaste årtiondet. Vårt mål är också att eliminera de faror som massförstörelsevapnen utgör.....

III. UTVECKLING OCH FATTIGDOMSBEKÄMPNING

11. Vi skall göra vårt yttersta för att befria våra medmänniskor – män, kvinnor och barn – från den extrema fattigdomens elände och förnedring. Mer än en miljard lever just nu i extrem fattigdom. Vi förbinder oss att förverkliga allas rätt till utveckling och att befria hela mänskligheten från nöd.....

IV. SKYDD AV VÅR GEMENSAMMA MILJÖ.

21. Vi skall göra vårt yttersta för att befria hela mänskligheten, framför allt våra barn och barnbarn, från hotet om ett liv på en planet som är oåterkalleligt förstörd av mänskliga aktiviteter och vars naturtillgångar inte längre räcker för människornas behov.....

V. MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER, DEMOKRATI OCH GOD SAMHÄLLSSTYRNING

24. Vi skall göra vårt yttersta för att främja demokratin och stärka rättssäkerheten, liksom respekten för alla internationellt erkända mänskliga rättigheter och grundläggande friheter, inklusive rätten till utveckling...

VI. SKYDD AV DE SÅRBARA.

26. Vi skall göra vårt yttersta för att säkerställa att barn och andra civila som drabbas oproportionerligt hårt av naturkatastrofer, folk-mord, väpnade konflikter och andra humanitära nödsituationer får allt det bistånd och allt det skydd som de behöver för att de skall kunna återgå till ett normalt liv så snart som möjligt.....

VII. ÅTGÄRDER FÖR ATT MÖTA AFRIKAS SÄRSKILDA BEHOV.

27. Vi skall medverka till att demokratin stärks i Afrika och bistå Afrika i dess kamp för varaktig fred, utrotning av fattigdomen och hållbar utveckling och därigenom ge Afrika en betydande roll i världsekonomin.....

VIII. ETT STARKARE FÖRENTA NATIONERNA.

29. Vi skall göra vårt yttersta för att göra Förenta Nationerna till ett mer effektivt verktyg i genomförandet av alla dess prioriteringar: kampen för utveckling åt världens alla folk; kampen mot fattigdom, okunnighet och sjukdomar; kampen mot orättvisa; kampen mot våld, terror och brott samt kampen mot misskötseln och förstörelsen av vårt gemensamma hem.....
32. Vi bekräftar ånyo högtidligen, vid detta historiska tillfälle, att Förenta Nationerna är hela den mänskliga familjens oumbärliga gemensamma verktyg, med vilket vi skall försöka förverkliga våra universella förhoppningar om fred, samarbete och utveckling. Därför lovar vi att oreserverat stödja dessa gemensamma mål och uttalar vår beslutsamhet att nå dem.

**Resolution A/RES/55/28
september 2000 “**

Strukturomvandlingar, arbetslöshet och ny politik.

Från sid 72 i Sven Wimmell 070419: Skatter och bidrag för 2008.
(<http://wimmell.com/omr36-39s.pdf>)

“I Sverige pågår bl a två strukturomvandlingar som påverkar arbetslösheten:

- * Globaliseringen på så sätt att tidigare mindre utvecklade länder nu kommit längre i utvecklingen och kan tillverka varor mycket billigare än vi kan, bl a länder i Ostasien och Östeuropa. En stor del av världens elektroniska produkter tillverkas nu i Kina och som exempel: många böcker på svenska trycks där. Svenska företag bygger fabriker i sådana länder och utnyttjar den billigare arbetskraften. I Sverige ökar arbetslösheten.

- * IT-revolutionen med datorer och mekaniseringen med robotar mm i det svenska näringslivet minskar behovet av mänsklig arbetskraft.

Strukturomvandlingarna medför problem:

- * Bortfallet av arbetsmöjligheter i Sverige bör ersättas, vilket ställer krav på kreativitet, forskning och investeringar mm som kan ge nya produkter, produktionsprocesser och distributionsformer. För hundra år sedan arbetade större delen av svenskarna inom lantbruket. När det mekaniserades kunde arbetskraften gå över till industrin. Nu kan behovet av arbetskraft inom industrin minska och då kan arbetskraften gå över till vård, omsorg, utbildning o d. På 1930-talet talade man om en stad i Italien där man levde på att tvätta skjortor åt varandra, det är knappast en modell för framtidens Sverige. Att hitta nya arbetsuppgifter är ett stort kapitel, som inte behandlats tillräckligt.

- * De nya förhållandena ställer nya krav på utbildning och erfarenheter hos arbetssökande och man måste räkna med att det finns sådana som inte kan uppnå de meriter som behövs. Det är en gemensam uppgift att se till att alla får rimliga levnadsförhållanden, även de som inte får arbetsinkomster.

Det har varit riksdagsval och kommunalval den 17 sept. 2006.

Som huvudmotståndare stod i valet socialdemokraterna med stödpartierna vänsterpartiet och miljöpartiet och den borgerliga alliansen med moderaterna, folkpartiet, kristdemokraterna och centerpartiet.

Alliansen vann och fick i riksdagen 178 platser mot 171 för vänsterblocket. Den socialdemokratiska statsministern Göran Persson och hela hans regering har avgått och han har avgått som partiledare, i mars 2007. Ny statsminister är moderatledaren Fredrik Reinfeldt, som ska regera tillsammans med Lars Leijonborg (senare Jan Bjöklund), folkpartiet (fp), Göran Hägglund, kristdemokraterna (kd) och Maud Olofsson, centerpartiet (c).

En del väljare menade före valet, att de två alternativen är mycket lika och att de båda försvarar välfärdssamhället. Men det är snarare tvärtom. Högeralliansen är ett högeralternativ som river ner välfärden och ger förmåner till de välbeställda. Vänsterblocket är ett vänsteralternativ som försvarar välfärden och försvarar levnadsvillkoren för de sämst ställda, även om de inte lyckats i allt.

Demokrati.

Alliansen fick flest röster, men man kan av det inte dra slutsatsen att flertalet i svenska folket tycker som alliansen. Alliansen gav inte en riktig bild av sin politik, de vilseledde bl a ifråga om skattesänkningarna de föreslog. Under hela året har alliansen påstått att skattesänkningarna främst ska gå till låg- och medelinkomster, men orimligt mycket går till höginkomster.

Alliansen minskar ersättningarna i a-kassan mm, och skär ned på åtminstone 100 andra punkter, som i hög grad drabbar dem med låga inkomster. Nedsärningarna görs för att alliansen ska kunna sänka inkomstskatterna, men (första året) 30 miljarder, som är större delen av de totala skattesänkningarna på 45 miljarder, går till höginkomster som inte behöver sänkningar. De 30 miljarderna skulle göra större nytta om man istället avstår från nedskärningar som drabbar dem med lägre inkomster.”

Andra året har skattesänkningar gjorts enligt samma mönster.

Planering och styrning.

En svensk världsplanering behövs.

Man bör skilja noga mellan planering och styrning. Man kan planera vad som helst utan att ha några möjligheter att styra det som planeras. Svenskarna har inte möjligheter att direkt ingripa i demokratiska styrningar eller utvecklingar i andra länder. Svenskar kan inte styra processerna i Ryssland, USA, Japan, Kina eller något annat land, men kan hålla en planering som gäller hur det var, hur det är, hur det kan bli och hur det bör bli i dessa länder.

Svenskarna är beroende av utvecklingen i andra länder och har förpliktelser genom överenskommelser att medverka i världens utveckling, det är viktigt att svenskarna får en uppfattning om hur det kan och bör bli i andra länder. Därför bör Sverige hålla sig med en svensk världsplanering som underlag för svenskarnas agerande i världen.

Planering innebär att man ställer frågor och svar om hur det var, hur det är, hur det kan bli och hur det bör bli. Frågorna bör gälla väsentliga saker, och det ska beröras längre bort i det följande. Sådan planering bör ständigt pågå och ändras vartefter som förutsättningar och förhållanden ändras.

För att kunna hålla en världsplanering måste man ha en planering för förhållandena i Sverige, något som finns i någon mån men behöver utvecklas. Det är politikernas, regeringens och riksdagens uppgift. Det sägs att regeringen styr riket, men den gör det utan tillräckligt bra planering. Nästan varje dag ger massmedierna exempel på brister i de planeringar som finns.

Demokratin.

I Sverige räknar vi med att makten utgår från folket. Det är den s k representativa demokratin som gäller, dvs folket väljer i allmänna val representanter som styr i riksdag, kommuner, landsting och till liten del även EU-parlamentet.

Om det ska bli god demokrati måste det väljande folket ha goda kunskaper och värderingar om det som ska styras, det ska överföras till representanterna och dessa ska ha goda kunskaper och värderingar och kunna styra väl med hänsyn till framtiden på kort och lång sikt och med hänsyn till krav och behov både i Sverige och i världen för övrigt. På varje punkt i denna kedja finns det stora brister som gör att demokrati fungerar illa och alltför dåligt.

Det första steget gäller folkets kunskaper och värderingar om det som ska styras och det är alldeles klart att folket inte har tillräckliga kunskaper och inte har tillräckliga kunskaper om värderingar som behövs i dagens komplicerade värld. Samma gäller för representanterna som man kan ställa större krav på. Överföringen från folket till representanterna görs av de politiska partierna och har stora brister och det gäller också styrningarna som görs. De valda representanterna delegerar ofta styrningar till underliggande tjänstemän och nämnder o d. Riksdagen stiftar lagar och styr med budgetpengar o d och delegerar till regeringen och den i sin tur i stor utsträckning till myndigheter, bolag o d. Möjligheter till fel i överföringar är enorma. Det behövs tydlighet i alla överföringar och goda kontroller av att överföringarna blivit rätt gjorda. Det är vanligt med otydlighet i överföringarna och att det efteråt är svårt att hitta någon ansvarig för fel.

Det första steget om folkets kunskaper och värderingar.

Varifrån får människor sina kunskaper? Man har egna minnen från sin levnad, från sin närmaste omgivning, från berättelser där, från tidningar och tidskrifter, radio, TV, film, böcker, föredrag och kurser, skolan, yrkesverksamheter, och sedan ett tiotal år från Internet.

Man måste vara hundra år gammal för att kunna ha några egna minnen från tiden för första världskriget. 90-åringar kan ha minnen från 1920-talet och 80-åringar kan minnas från och med 1930-talet, i Sverige har de varit med om de tidiga rundradiosändningarna, de första ljudfilmerna och civilflygets barndom med småplan som landade på vattnet och för tio kronor tog upp några passagerare för en kort rundtur i luften. På 30-talet kunde de se Hitler på journalfilmer och höra honom i radio inviga olympiska spelen i Berlin 1936, ett förspel till andra världskriget som bröt ut hösten 1939.

De som nu är 70 år var mest i förskoleåldern under andra världskriget som slutade 1945 med atombomberna. Dagens 60-åringar föddes 1947 och började skolan ungefär då TV-sändningar började i Sverige och de första satelliterna kom upp. 50-åringarna föddes 1957, började skolan på 60-talet och var 10 år då högertrafiken infördes. 40-åringarna föddes 1967 och började skolan när det skedde miljonprogrammet, bygge av en miljon bostäder, var slutfört, rekordåren var slut och den första borgerliga regeringen på länge kom till.

De som nu är 40-50 år och har ledande positioner i Sverige har egna minnen bara från ett par-tre decennier i slutet av 1900-talet. De som nu

går i grundskolan och gymnasiet har inga egna minnen från tiden då det inte fanns Internet och datorer och mobiltelefoner var ovanliga.

De som 2006 fick rösta för första gången var födda 1988 och hade inga egna minnen från tiden före tidigast 1991 då de var tre år gamla. För att kunna rösta väl måste man ha kunskap om det förgångna och förstagångsväljarna måste ha fått kunskaper om tiden före 1991 genom skolan och på andra sätt. Valda representanter i 40-årsåldern har inga egna minnen för tiden före 1970 då de var tre år, eller 1980 då de var 13 år.

Det som hände innan man var född kan vara svårt att förstå och få grepp om. Beskrivningar om världen utanför Sverige fanns förr inte så mycket av som idag. På 1930-talet talade man om infödingar och naturfolk som efterblivna och något mycket avvikande från de civiliserade. Numera har de forna infödingarna blivit människor med mänskliga rättigheter. Regeringens intresse för europafrågor var litet på 1970-talet, nu måste den följa med vad som händer i Europa fastän inte mycket märks av det. Klimatproblemen har "satt världen på kartan"

Med hänsyn till att jordklotet blivit en angelägenhet för alla behövs mer kunskaper om världen och dess problem.

Hur ska man kunna förbättra världen?

Svenska väljare okunniga.

SvD 080119:

“Svenska väljare okunniga.

Inte ens hälften av väljarna visste att det var en socialdemokratisk regering som styrde i Sverige när de skulle rösta i valet 2006. Okunnigheten i valmanskåren var också stor i frågor om arbetslösheten och om vilket parti som olika politiker kandiderade för.

Det är professor Sören Holmberg vid Göteborgs universitet som nu presenterat ytterligare siffror från väljarundersökningarna som gjordes i samband med valet 2006. Liknande undersökningar har gjorts sedan 1960-talet och en del av materialet handlar om hur kunniga väljarna är när de går in i vallokalen.

- Det finns stora luckor och det man kan se är att de allra mest grundläggande kunskaperna blir sämre för varje gång, säger Sören Holmberg.

Under 1960-talet kunde mellan 65 och 70 procent av väljarna tala om hur den sittande regeringen såg ut. Inför 2006 års val var det bara 46 procent som visste vilket parti som satt i regeringen. Resten hade inte en aning eller gissade på något helt annat parti än socialdemokraterna.

Flest okunniga väljare har socialdemokraterna och det rör sig då om vilka partier som finns, hur Sverige styrs politiskt, enkla personfrågor och vad olika sakfrågor handlar om. Av de kunnigare väljarna röstar flest på folkpartiet och sedan moderaterna.

Kunskapsnivån påverkar även viljan att rösta överhuvudtaget. 40 procent av okunniga avstod från att rösta medan 95 procent av de kunniga utnyttjade sin möjlighet att välja.

På 1960-talet kunde 60 procent av de tillfrågade namnge en lokal eller regional politiker som kandiderade till riksdagen. Vid mätningen 2006 var det bara 40 procent.

- Och detta trots att exponeringen i medierna blivit mycket större och att vi hade personval för tredje gången. Fiasko är väl rätta ordet för den reformen, säger Sören Holmberg.

Undersökningen visar också att kunnigheten ökar ju äldre man blir. De allra äldsta pensionärerna, 71-80 år, var bäst på att sätta partibeteckning efter olika politikernamn jämfört med förstagångsväljarna 18-21 år. Hela 92 procent av de äldre visst att Bosse Ringholm var socialdemokrat medan 30 procent av de unga anade det.

Motsvarande siffror för Jan Eliasson (s) var 80 mot 17 procent, för Carin Jämtin (s) 68 mot 15 procent, Karin Pilsäter (fp) 60 mot 2 procent, Gunilla Carlsson (m) 42 mot 2 procent, Yvonne Ruwaida (mp) 35 mot 2 procent, Alice Åström (v) 21 mot 1 procent medan bara 4 procent av de äldre och 3 procent av de yngre visste att Fredrick Federley är centerpartist.

Fredrik Mellgren 08-13 58 59 fredrik.mellgren@svd.se “

Opinionsmätningar slutet september 2008.

DN 080927 sid 15:

DN/Synovate (www.synovate.se)

	25 sept 2008	Valet 2006.
Regeringspartierna	37,9 %.	48,2
Oppositionspartierna s,v, mp	57,0	46,1
Socialdemokraterna	45,7	35,0
Vänsterpartiet	5,1	5,8
Miljöpartiet	6,2	5,2
Moderaterna	21,6	26,2
Folkpartiet	6,5	7,5
Centerpartiet	6,1	7,9
Kristdemokraterna	3,7	6,6

Oppositionens övertag är nu tillbaka på samma nivå som i januari 2008. Avståndet minskade under våren och var nere på 13 procentenheter i mars, men det har sedan succesivt ökat igen.

Läget hösten 2008.

Sedan början av 2008 har hänt saker i Sverige och världen.

FN kan ingripa för att lösa konflikter mellan medlemsstaterna, men kan på grund av vetorätten inte effektivt ingripa vid konflikter inom staterna. Det finns många sådana och det har framförts förslag om att vetorätten borde avskaffas. Jan Eliasson, med långa verksamheter i FN och med erfarenheter om FN-verksamheterna, har i TV menat att det är orealistiskt att avskaffa vetorätten, men man borde ändra i några av de första paragraferna i FN-stadgan så att generalförsamlingen får möjlighet att ingripa. Om det går och det skapas bättre rimliga möjligheter för FN att lösa konflikter inom staterna borde det genomföras snarast.

I Georgien finns konflikter av inomstatlig karaktär som orsakat konflikt mellan Georgien och Ryssland. Delar av Georgien vill bli självständiga och får stöd från Ryssland. Dyra militära verksamheter har varit i bruk i höst och är i beredskap, hur länge vet man inte. En förbättrad FN-stadga skulle förhoppningsvis kunna lösa problemen.

Konflikterna i Georgien har påverkat Sverige. I våras, innan konflikternas utbrott, menade den svenska regeringen att det inte fanns något militärt hot mot Sverige och försvarsbudgeten skars ned. Efter konflikternas utbrott har försvarsbudgeten ökats. Den svenska regeringens förmåga att bedöma hotbilder tycks otillräcklig.

Kungen har tagit med sig utrikesminister Carl Bildt till statsbesök i Ukraina (Bildt har tagit med sig kungen). Bl a förbereder de svenska ordförandeskapet i EU om något år, då Reinfeldt ska försöka se till att Ukraina kommer med i EU. Det kommer att ogillas av Ryssland och man kan undra om hotbilden ändras så att svenska försvaret måste stärkas. Värre blir det om Ukraina dessutom vill gå med i Nato.

President Thabo Mbeki i Sydafrika har nödgats avgå, han har gjort sig känd bl a för att inte ta hand om hiv- och aidsjukdomar.

President Mugabe i Zimbabwe har förmåtts lämna ifrån sig en del av makten till oppositionen.Och Kina levererar vapen till Darfur.

Krigen i Israel-Palestina fortgår. Israels minister Olmert avgår och har enligt DN sagt, att Israel borde lämna tillbaka stora delar av ockuperade områden på Västbanken, men det är svårt tro att det blir så inom överskådlig tid.

Krigen i Irak fortsätter. USA försöker ta sig ur dem men ingen vet när det blir möjligt.

Förslaget till ändring av EU-konstitutionen har varit ute på remiss till medlemsstaterna. Irland har sagt nej. EU-ledningen menar att irländarna är okunniga och försöker manipulera dem så att de säger ja. Mona Sahlin meddelar 3 okt att (s) ska rösta ja.

I Sverige är regeringen, riksdagen, partierna och EU-parlamentariker-na för dåliga på att redovisa vad de gör och tänker göra i EU. Massmedierna får allmänheten inte mycket hjälp av.

Sören Wibe (tidigare (s) har blivit ordförande i junilistan.

Dödsskjutningarna i finska skolor har aktualiserat behovet av att få bort våld och skjutvapen. Finland är enligt tidningarna nummer tre när det gäller antalet vapen per person. USA är naturligtvis nummer ett.

Isen vid nordpolen smälter fortare än man tidigare trott.

En kompromiss om FRA-lagen finns 25 sept 08 efter justeringar p g a kritik om integritet, men medger inte de spaningar som lagen är till för.

Mer i det följande.

KINA

DN 080923 sid 23:

“DETTA HAR HÄNT

De Olympiska spelen i Peking är slut och betraktas av de flesta som en framgång för Kina - både politiskt, ekonomiskt och idrottsligt. Samtidigt finns rapporter om att läget för de mänskliga rättigheterna försämrats, I Kina lanseras nu nya mål som att inom en 10-årsperiod sända kinesiska tajkonauter till månen och att fortsätta den ekonomiska upprustningen av landet. Under de sju år som förberedelserna för OS pågick var uppmärksamheten från de internationella medierna stor och myndigheterna pressades till en ny öppenhet. Frågan är om det stora intresset för Kina fortsätter och om de nya målen kan intressera omvärlden lika mycket som OS.

CLAS BARKMAN”

“I dag på Kinas nationaldag intervjuar vi ambassadör Chen Mingming i Stockholm. Att Kina är det land i världen som verkställer flest dödsstraff tycker han inte är konstigt. Regeringen i Peking har inte som mål att avskaffa det.”

“Namn: Chen Mingming. **Yrke:** Ambassadör för Kina i Stockholm. **Född:** 1950 i Manchuriet. **Bakgrund:** 1987-1990 vid kinesiska ambassaden i Washington, först andresekreterare, sedan förstesekreterare. Chef för Amerikaavdelningen på kinesiska UD. Ambassadör i Nya Zeeland 2001-2005.”

"Dödsstraffet är förankrat"

“Hur vill ni kommentera rapporter om att läget för mänskliga rättigheter försämrats i Kina i samband med de olympiska spelen?”

- OS i sig präglades av stor öppenhet. Men under spelen så försökte ett litet fåtal utlänningar sprida politiska budskap som var oförenliga med den olympiska andan. De begick brott mot kinesisk lag som åtgärdades. Men det kan inte tolkas som att läget för mänskliga rättigheter i Kina blev sämre.

Är det Inte just när någon vill sprida budskap som makthavarna inte gillar som demokratin provas?

-Detta hade inget att göra med demokrati. De försökte dra uppmärksamheten bort från de olympiska spelen till en helt annan fråga, och gjorde det på ett ganska provocerande sätt. De klättrade upp på muren och vecklade ut en stor banderoll med antikinesiska slagord som var en förolämpning mot det kinesiska folket. Då är det klart att myndigheterna reagerar. Men vad som är glädjande är att det bara var mycket få sådana händelser, och att medierna fokuserade på spelen.

Vi läser nu nästan varje dag om skandalen med melamin som förgiftat mjölkprodukter i Kina. Enligt rapporter fanns centrala direktiv som förbjöd kinesiska medier att rapportera om känsliga ämnen under OS, inklusive frågor som gällde matsäkerhet. Det kan enligt bedömare ha bidragit till att förvärra situationen. Vad är er kommentar?

-Jag känner inte till några sådana direktiv. Men under OS inträffade incidenter i Kina som bevakades i medierna, till exempel gruvolyckor.

Vad gäller melaminskandalen så rapporterade den kinesiska nyhetsbyrån i veckan detaljerat om vad som hänt. Det visade sig att de lokala myndigheterna fick reda på detta tidigt i augusti. De skulle ha anmält det omedelbart, inom två timmar, till de centrala myndigheterna. Det gjorde de inte. I stället försökte de dölja det under 38 dagar, tills det blev känt i mediernaden 9 september.

Varför ville de tysta ner det?

- Det är nog mänskligt. Men i ett uttalande sa regeringen att under dessa 38 dagar fick de ingen information. Inte förrän Nya Zeelands ambassadör rapporterade det. Ett nyzeeländskt företag som är minoritetsägare i det kinesiska mjölkföretaget fick reda på vad som hänt och informerade den nyzeeländske ambassadören som i sin tur informerade den kinesiska regeringen. Både borgmästaren och partisekretären i staden Shijiazhuang avskedades från sina positioner. Det sänder ett klart budskap till tjänstemän i Kina att de hålls ansvariga för vad de gör.

Det finns fler rapporter om att centrala kinesiska myndigheter skickar ut direktiv till medierna om vad de får och inte får rapportera om.

- Jag har aldrig sett något sådant direktiv.

En som rapporterat om denna styrning är journalisten Shi Tai. Han vidarebefordrade till en organisation utomlands ett direktiv från regeringen i Peking som sade att medierna inte fick skriva om bland annat årsdagen av händelserna vid Himmelska fridens torg och om falungongrörelsen. För det dömdes han till tio års fängelse.

-Jag känner inte till något om detta.

Enligt rapporten är det förbjudet för kinesiska medier att skriva om falungong. I västmedier har vi fått läsa mycket om hur anhängarna av den rörelsen förföljs.

-Jag tror inte man haft någon nyhetsbevakning av falungong de senaste tio femton åren. De ses som en sekt, som predikar att människan kan vara en gud. Det har tagit livet av många människor, eftersom de predikar att när man blir sjuk behöver man ingen sjukvård. Så falungong är olagligt i Kina och det finns egentligen ingenting att rapportera om denna sekt.

Har de anhängare i Kina?

- De kan ha det, men inte många. Redaktörerna i kinesiska tidningar och nyhetsorganisationer använder sitt eget omdöme när de beslutar om vad de ska rapportera. Se på CNN, se på DN! Vi har följt utländska mediers nyhetsrapportering om OS i Kina de senaste månaderna, och vi har inte läst något om falungong där heller under denna tid.

Låt mig nämna ytterligare några namn på personer som fängslats på grund av sina åsikter: Hu Jia, miljöaktivist som i april dömdes till tre år och sex månaders fängelse, anklagad för omstörtande verksamhet på grund av intervjuer han gett och artiklar han skrivit. Gao Zhisheng, advokat som har förts bort i hemlighet av kinesisk polis. Och Chen Guangcheng, en blind advokat som dömts till fyra års fängelse efter att ha spridit dokument om påtvingade aborter.

-Jag har ingen information om detta. Jag kan, om ni kommer med en skriftlig begäran, kontakta de kinesiska myndigheterna för att få veta vad som hänt, och sedan komma tillbaka till er med informationen. Dessutom har ju DN en korrespondent i Peking. Han kan vända sig till utrikesdepartementets informationsavdelning och fråga.

Kina är det land som avrättar flest i världen. Företrädare för Kinas regering har sagt, bland annat i ett svar i FN till Sveriges utrikesminister Carl Bildt, att dödsstraffets avskaffande är ett mål. När kan det uppnås?

-Det finns ett överväldigande stöd bland allmänheten för att behålla dödsstraffet som avskräckning och straff för de grövsta brotten. Å andra sidan finns också ett nationellt samförstånd om att det inte ska missbrukas. Det ska användas mycket sparsamt, och det är därför högsta domstolen i Kina för tre år sedan beslutade att se över alla dödsstraff som utmäts av provinsdomstolarna. Bland juridikprofessorer finns en växande debatt om huruvida dödsstraffet bör avskaffas, men den synen har ännu inte stöd av en majoritet jurister. Så jag ser ingen rörelse för att avskaffa dödsstraffet i Kina i en nära framtid.

Så det är inget mål för regeringen?

-Nej, det tror jag inte. Det strider mot den allmänna viljan, och det vet regeringen. Det är i stor utsträckning en kulturfråga. Dödsstraffet är djupt förankrat i den kinesiska kulturen. Jag vet att dödsstraffet är avskaffat i Sverige och i Europa. Men i USA har man kvar det.

MATS CARLBOM

mats.carlbom@dn.se 08-738 24 21 “

DN 080617:

"Skatten sänks för fattiga pensionärer"

“De borgerliga partiledarna: vi har enats och presenterar här regeringens förslag om skattelättnad. Pensionärer med låga inkomster får en skattelättnad från början av nästa år. Skattesänkningen sker genom att grundavdraget höjs vid låga inkomster. Höjningen av grundavdraget trappas efterhand av vid högre inkomster. En pensionär med enbart garantipension kan få 2 500 kronor mer per år. Förslaget är inte bara en trygghetsreform utan också en jämställdhetsreform, eftersom det gynnar kvinnor, som ju vanligen inte förvärvsarbetat lika mycket som män. Det skriver statsminister Fredrik Reinfeldt, näringsminister Maud Olofsson, utbildningsminister Jan Björklund och socialminister Göran Hägglund.”

“Den svenska välfärden bygger på en enkel princip. Människor ska kunna stå på egna ben och försörja sig genom eget arbete. Alla ska känna att de kan göra en insats och få lön för mödan. Det synsättet lägger inte bara grund för att öka makten över vardagen för var och en, utan skapar också de resurser som behövs för att vi ska kunna ha en skola med kvalitet, en välfungerande sjukvård och en trygg omsorg för Sveriges äldre. Arbete är förutsättningen för en god välfärd. Det markerar vikten av en politik för fler i arbete och minskat utanförskap.

Alliansregeringen ser återupprättandet av arbetets värde som ett av de viktigaste målen för den ekonomiska politiken. Det ska löna sig bättre att arbeta, fler ska vilja starta företag och fler företagare ska vilja anställa och växa i Sverige. Med fler i arbete stärks svensk ekonomi. Det innebär att vi kan göra satsningar på viktiga välfärdsverksamheter.

Ett tydligt exempel är de reformer alliansregeringen genomför till stöd för Sveriges äldre. Bostadstilläggen förstärktes redan kort efter regeringsskiftet. För de mest sjuka äldre satsas 1,4 miljarder kronor årligen för att förstärka kvaliteten i äldreomsorgen. För att fler äldre ska få tillgång till ett anpassat boende satsas årligen en halv miljard kronor. Vi stärker äldres möjligheter att välja sin vård och omsorg genom en särskild satsning på valfrihet i kommunerna, Fritt val, med närmare 300 miljoner kronor 2008-2009.

Tandvårdsreformen som nu blir verklighet kommer därtill att innebära betydande ekonomiska lättnader för dem som behöver omfattande tandvård när det totala statliga stödet fördubblas från 3 till 6 miljarder kronor per år.

Alliansregeringen har också genomfört flera reformer till stöd för äldre som vill arbeta även efter pensionsåldern. Jobbskatteavdraget ger pensionärer som arbetar en extra stor skattelättnad. Arbetsgivare som anställer pensionärer har därtill befriats från den särskilda löneskatten, vilket stärker äldres möjligheter att vara attraktiva på arbetsmarknaden.

Vid sidan av detta ger arbetslinjen tydliga resultat också för pensionärsers ekonomi, eftersom inkomst- och tilläggspensionerna är kopplade till tillväxten genom den så kallade följsamhetsindexeringen. Den nu starka utvecklingen där fler kommer i jobb, utanförskapet minskar och inkomsterna förbättras leder till att de totala löneinkomsterna ökar. Det gynnar även dagens pensionärer, då pensionerna i ålderspensionssystemet bland annat är knutna till hur genomsnittsinkomsten utvecklas. Därför ökade pensionerna med i genomsnitt cirka 4 000 kronor 2007, och för 2008 och 2009 beräknas pensionerna öka med 5 000 respektive 5 800 kronor per år. Det är en tydlig

förbättring jämfört med till exempel 2005, då pensionerna inte ökade med mer än 2 000 kronor. Det är endast fler i arbete och god tillväxt som långsiktigt kan bära goda pensioner och ett hållbart pensions-system.

Vi vet samtidigt att mer finns att göra. Många äldre i Sverige har det bra ställt och har goda möjligheter att leva ett bra liv även efter uppnådd pensionsålder.

Det är samtidigt viktigt att komma ihåg att vardagen för Sveriges äldre inte är enhetlig utan kraftigt skiftande. För en inte obetydlig andel av våra pensionärer är den ekonomiska verkligheten allt annat än god. Lägst genomsnittlig disponibel inkomst har kvinnor över 85 år, vilket förklaras av att de många gånger har arbetat obetalda i hemmet och därför haft en svag arbetsmarknadsanknytning. För dessa kvinnor, och andra äldre som inte kan känna ekonomisk trygghet, öppnade vi i vårpropositionen för en viktig reform, syftandes till att förbättra de ekonomiska villkoren för i första hand de ekonomiskt mest utsatta pensionärerna.

Vi har nu enats om en modell för hur reformen för de sämst ställda äldre ska utformas.

Det sker genom en skattelättnad som riktas direkt till de pensionärer som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år och som har låg pension. Skattelättnaden lämnas genom att grundavdraget höjs vid låga inkomster. För högre inkomster trappas grundavdragshöjningen sedan av.

Förslaget remitteras i dag i en promemoria från finansdepartementet. Modellen konkretiseras i promemorian med ett exempel

som innebär en skattelättnad med cirka 2 500 kronor per år för en pensionär som får full garantipension, men saknar inkomstpension. De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2009.

Förslaget att höja grundavdraget för de sämst ställda pensionärerna innebär ytterligare skattelättnader för både kvinnor och män. Kvinnor har samtidigt i större utsträckning än män låg pension till följd av att kvinnor oftare arbetat deltid eller förvärvsarbetat under färre år. Kvinnor lever också längre än män. Förslaget kommer därför att gynna kvinnor i större utsträckning än män.

Allt detta innebär att förslaget inte bara är en trygghetsreform, utan också en viktig rättvisereform. Detta då den rättar till en del av de ekonomiska skillnader som grundlades i en tid då jämställdheten mellan kvinnor och män var än mer bristfällig än i dag.

En ansvarsfull ekonomisk politik är en orubblig grundpelare för alliansregeringen. Vi konstaterade i vårpropositionen att det föreligger ett visst reformutrymme inför 2009.

Osäkerheten är emellertid stor med hänsyn till att bland annat en svagare ekonomisk utveckling kan leda till sämre offentliga finanser. Reformutrymmet kan även komma att begränsas av att resursutnyttjandet bedöms vara mera ansträngt. Det kan också visa sig att reformutrymmet kan bli något större än förväntat. Mot denna bakgrund kan det bli aktuellt att förändra förslaget med avseende på skattelättnadsbelopp och inkomstavtrappning.

Vi vill samtidigt vara tydliga i att vårt löfte om att förbättra situationen för de sämst ställda pensionärerna ska förverkligas. En trygg och

värdig ålderdom är en bärande del i en modern välfärdspolitik. Genom att återupprätta arbetslinjen och ge fler människor möjlighet till arbete lägger vi grunden för att kunna möjliggöra reformer som ökar tryggheten och friheten för alla i Sverige.

**FREDRIK REINFELDT
MAUD OLOFSSON
JAN BJÖRKLUND
GÖRAN HÄGGLUND “**

DN 081026 sid Ekonomi 7:

Pension kr/mån	Skatte- sänkning
6 000	350
7 000	280
8 000	220
10 000	130
12 000	130
14 000	130
16 000	130
18 000	130
20 000	130
22 000	130
24 000	130
26 000	130
28 000	90
30 000	340
35 000	670
40 000	670

Kommunalskatt 31,44 procent, kyrkoavgift 1,2 procent.

Källa: Institutet för Privatekonomi Swedbank” (Se vidare sid 404)

DN 080916:

"Vår nya skattereform ger alla mer i plånboken"

“Alliansregeringens partiledare presenterar tredje steget för jobbskatteavdraget: Vi satsar 31 miljarder på sänkta inkomstskatter och förbättrade villkor för företagande. Nu tar vi tredje steget med jobbskatteavdraget. Det innebär att exempelvis metallarbetare, vårdbiträden, sjuksköterskor och poliser får över 200 kronor mer kvar av lönen varje månad. Vi höjer också gränsen för att betala statlig inkomstskatt från en månadslönenivå på 28 400 kronor i år till 31 700 kronor nästa år. Detta sänker marginalskatten för många inkomsttagare från 51 procent till 31 procent. Tillsammans omfattar dessa reformer 15 miljarder kronor. Vi satsar dessutom 16 miljarder på sänkta arbetsgivaravgifter, sänkt bolagsskatt och regelförändringar i syfte att förbättra villkoren för företagande. Det skriver statsminister Fredrik Reinfeldt, näringsminister Maud Olofsson, utbildningsminister Jan Björklund och socialminister Göran Hägglund.”

“Att återupprätta arbetslinjen och bekämpa utanförskapet var Allians för Sveriges viktigaste löfte till väljarna i valet 2006. Vi vann svenska folkets stöd för att göra det mer lönsamt att arbeta, för att få fler att vilja anställa och för att fler företag skulle startas, stanna och växa i Sverige.

Under lång tid tilläts utanförskapet i Sverige växa. I början av 1970-talet var antalet människor som var beroende av olika ersättnings-system runt en halv miljon och under 1980-talet cirka en miljon. Under 2000-talet steg antalet till över en miljon människor. Syssel-

sättningsproblemen har varit särskilt tydliga bland unga, äldre, kvinnor och personer med utländsk bakgrund.

Vi kommer aldrig att acceptera att människor tillåts fastna i långvarig frånvaro från jobb och arbetskamrater och inte ges en rättvis chans att få pröva sina förmågor på arbetsmarknaden. Att minska utanförskapet och få fler i arbete är därför alliansregeringens främsta mål.

Två år har gått sedan vi axlade regeringsmakten. Vi kan glädjande nog konstatera flera trender i kampen mot utanförskapet. Antalet människor som får utbetalningar från olika ersättningssystem har minskat med cirka 125 000 sedan 2006. Mellan andra kvartalet 2006 och andra kvartalet 2008 ökade antalet sysselsatta med närmare 200 000 personer i åldersgruppen 15-74 år varav 55 000 i åldersgruppen 15-24 år. Särskilt glädjande är att den sedan 35 år trendmässiga ökningen av antalet personer som har sjuk- och aktivitetsersättning bröts under 2007.

De mörka moln som hängt över världsekonomin har tätat under sommaren till följd av tilltagande oro på de internationella finansmarknaderna. Det är i sämre tider som politiken provas på allvar. En ansvarsfull politik med en tydlig inriktning för fler jobb och fler och växande företag har gjort att Sverige i dag står på en stark grund. Starkare än de flesta andra OECD- och EU-länder.

Uppgiften nu är att lägga förslag som dämpar effekterna av en ekonomisk avmattning. Samtidigt är det nödvändigt att fortsätta stärka Sverige som tillväxtnation genom fler jobb, ytterligare investeringar i framtiden och att förbättra välfärden. Vi kommer därför i höstens budgetproposition att presentera tre reformpaket. Ett för jobb och företagande, ett för att rusta Sverige för framtiden och ett för att förstärka välfärden.

Det jobbskatteavdrag som introducerades 2007 och utökades i ett andra steg 2008 är den åtgärd som har störst betydelse i regeringens politik för att öka sysselsättningen. Jobbskatteavdraget innebär redan cirka 1 000 kronor i skattelättnad för det stora flertalet som arbetar - löntagare som företagare. I båda dessa steg har syftet varit att sänka trösklarna för inträde på arbetsmarknaden för människor med låga och normala inkomster samt sänka marginalskatterna för människor som redan har ett arbete.

Sammantaget har jobbskatteavdraget tydligt höjt arbetets värde för landets lärare, metallarbetare, sjuksköterskor och alla andra som arbetar. När drivkrafterna att arbeta ökar, betyder det också lägre kostnader för arbetslöshetsförsäkring och socialbidrag, liksom mer skatteintäkter som kan användas för att förbättra välfärden. .

Vår bärande idé är att det ska löna sig att arbeta. Det är viktigt att de som arbetar känner att arbetet ger något tillbaka i plånboken. För att stärka arbetslinjen och bekämpa utanförskapet kommer alliansregeringen nu att föreslå ett tredje steg i jobbskatteavdraget samt sänkt statlig inkomstskatt.

För de grupper som i dag betalar statlig inkomstskatt, bland annat många Saco- och TCO-medlemmar, sänks skatten genom att gränsen för att betala statlig inkomstskatt höjs från en månadslönenivå på 28 400 kronor i år till 31 700 kronor nästa år. Detta bidrar till att minska andelen som betalar statlig skatt och sänker för dessa marginalskatten från cirka 51 procent till cirka 31 procent.

Därmed stärks drivkrafterna för att arbeta mer, samtidigt som värdet av att satsa på utbildning ökar. Förändringarna i den statliga inkomstskatten innebär också att de skattemässiga villkoren för pensionärer

med högre pensioner förbättras. Tillsammans med vårt förslag om förbättringar för både de sämst ställda pensionärerna och breda grupper av pensionärer, innebär den förändrade skiktgränsen att de allra flesta pensionärer får förbättringar nästa år.

Vidare vill vi förenkla utformningen av jobbskatteavdraget för dem som fyllt 65 år, genom att deras skattereduktion direkt kopplas till arbetsinkomsten. Därmed gynnas också pensionärer med förhållandevis låga arbetsinkomster av jobbskatteavdraget. Det innebär att vi ytterligare stärker drivkrafterna för äldre att stanna kvar i arbetslivet, vilket blir allt viktigare för att möta de demografiska utmaningar Sverige står inför.

Förslagen, som totalt omfattar 15 miljarder kronor, innebär att skatten för löntagare sänks ytterligare. Det gör att hushållen får mer ut av sitt eget arbete och att de får mer över i plånboken, vilket har stor betydelse när konjunkturen dämpas.

Utöver skattelättnader för hushållen satsar regeringen även cirka 16 miljarder kronor på att förbättra villkoren för företagande genom att förstärka drivkrafterna för investeringar och nyanställningar. Det gör vi genom sänkta arbetsgivaravgifter, sänkt bolagsskatt och regelförenklingar. Förslagen om förbättringar för företagen är till stora delar finansierade genom att vi förhindrar åtgärder vars huvudsyfte är att undvika skatt.

I ett historiskt perspektiv har Sverige beskattat låga inkomster relativt högt. Den genomsnittliga inkomstskatten under den socialdemokratiska regeringen var för till exempel ett vårdbiträde 29 procent. Tack vare jobbskatteavdraget sänks genomsnittsskatten för ett vårdbiträde från och med årsskiftet till 23 procent.

Bara det tredje steget i jobbskatteavdraget innebär att metallarbetare, vårdbiträden, sjuksköterskor och poliser får över 200 kronor mer kvar av lönen varje månad. Tillsammans med jobbskatteavdragets två första steg innebär detta att cirka 97 procent av alla heltidsarbetande nu får skattelättnader på över 1 000 kronor i månaden, jämfört med 2006. När enskilda människor och familjer får mer kvar i plånboken ökar självständigheten och möjligheterna att bestämma över sitt eget liv.

Få klyftor är så djupa som klyftan mellan den som har ett arbete och den som ofrivilligt ställts utanför. När det lönar sig bättre att arbeta blir det fler i arbete och färre i utanförskap, vilket minskar inkomstpridningen och klyftorna i samhället. Jobbskatteavdraget är alltså en betydelsefull reform med mycket gynnsamma fördelningseffekter. Störst procentuell skattelättnad får den som tjänar minst. Störst hushållseffekter har det för dem som bäst behöver det. På lång sikt gynnar jobbskatteavdraget kvinnor mest.

Arbete stärker Sverige. Varje människas arbetsinsats ger oss möjlighet att satsa på trygghet i välfärden. Varje arbetad timme ger lön för mödan åt var och en, men också resurser till en god välfärd. Varje extra arbetad timme ger högre pensioner åt Sveriges pensionärer.

Arbete och välfärd hänger samman. Arbete ger skatteintäkter, som behövs för att trygga en god välfärd åt alla. Vi har inlett arbetet med att återupprätta arbetslinjen. Nu går vi vidare.

**FREDRIK REINFELDT
MAUD OLOFSSON
JAN BJÖRKLUND
GÖRAN HÄGGLUND “**

Finanskrisen.

Mer om finanskrisens senare faser finns längre bort i det följande.

DN 080929 sid Ekonomi 2:

Ekonomiska kriser genom tiderna

1929

Börskrasch på Wall Street

Den 24 oktober 1929 föll kurserna handlost på Wall Street. **Börskraschen** hade föregåtts av omfattande belåning av aktier till höga räntor och förväntningar om fortsatt kursuppgång, samtidigt som industrikonjunkturen började vika. Börskollapsen utlöste 1930-talets depression, med fallande produktion, priser och massarbetslöshet.

1932

Kreugerkraschen

Den svenska affärsmannen Ivar Kreugers död i mars 1932 utlöste kraschen, som ledde till ras på Stockholmsbörsen. Kreugerkoncernens kollaps fick långtgående konsekvenser även utanför Sverige.

1973

Oljekrisen

Krisen hade samband med det arabisk-israeliska kriget 1973. Efter att de oljeproducerande länderna bildat samarbetsorganisationen OPEC, och inlett en blockad mot USA och Nederländerna, steg priserna på olja kraftigt i världen.

1987

Börskrasch på Wall Street

16 oktober föll New York-börsen med 22 procent. Kraschen följdes av kortvariga nedgångar på allastora börser i världen.

1990

Svensk bankoch fastighetskris

Den värsta finansiella krisen i Sverige på 70 år. Flera banker hamnade i kris efter frikostig utlåning till framför allt fastighetsaffärer.

1995

Bärings bank i konkurs

Londons äldsta investeringsbank Barings Bank kollapsade efter att den unge mäklaren Nick Leeson spekulerat bort 10 miljarder kronor. Banken köptes av ING Group, en av världens ledande bankkoncerner.

1997

Asienkrisen

Östra Asien skakades av en finanskris som inleddes med att Thailand släppte sin valuta bahten fri. Valutafallet spreds till fler länder och ledde till börsras och sönderfallande ekonomier.

2000

It-kraschen

En övertro på de snabbväxande it-bolagen skapade en bubbla med högt uppdrivna aktiekurser. Bubblan sprack när bolagen inte kunde infria förväntningarna. Flera tvingades till konkurs. Stockholmsbörsen nådde all time high 6 mars, sedan började raset.

2007

Bolånekris USA

När amerikanska husägare började få svårt att betala sina huslån föll bostadspriserna i USA. Lånen blev en förlustaffär för bolåneinstitut och banker. Krisen spred sig till andra aktörer på finansmarknaden eftersom bolåneinstituten sålt lånen vidare, förpackade till värdepapper.

2008

Global finanskris

Bolånekrisen har spridit sig till finansinstitut och banker i stora delar av världen med breda **börs- fall** som följd. Flera banker går i konkurs efter att deras skulder överskridit tillgångarna.

SARA DJURBERG

sara.djurberg@dn.se 08-738 15 66

DN 081003 sid Ekonomi 4:

VÅR EKONOMI

“Effekten lär dröja även vid ett ja från representanthuset”

“Både USA och världen behöver ett ja till räddningspaketet när representanthuset ska rösta igen på fredagen. Men detta räcker inte för att avhjälpa finanskrisen, som blir alltmer kännbar även i Sverige.”

“JOHAN SCHÜCK

SENATEN i USA har sagt sitt och vi väntar på representanthusets beslut. Inget bör tas för givet efter missbedömingarna inför omröstningen i måndags. Kritiken mot paketet finns kvar, även sedan det har utökats med höjt insättningsskydd i bankerna och flera nya skatteavdrag.

Räddningspaketet är impopulärt i USA och har inte presenterats på bästa sätt. Intrycket har i onödan getts att det kostar 700 miljarder dollar, trots att mycket kan återvinnas. För många verkar pengarna tas direkt från skattebetalarna när det faktiskt rör sig om statlig upplåning.

Ändå är det långt ifrån okomplicerat att ställa upp med jättebeloppet på 700 miljarder dollar, nu med tillkommande kostnader på cirka 100 miljarder dollar. USA låter sitt redan alltför stora budgetunderskott växa och blir ännu mer beroende av kapital från Kina och oljeexporterande länder.

MEN DETTA ÄR FRÅGOR att ta itu med senare. Viktigast just nu

är att USA:s finanssektor på nytt börjar fungera och att en långvarig ekonomisk nedgång kan avväjas. Förslamningen måste hävas och förtroendet behöver återställas.

Därför är trycket mycket starkt på kongressen att ge räddningspaketet sitt godkännande. Ännu ett nej från representanthuset skulle skaka finansmarknaderna. Vid ett positivt beslut kan man i stället räkna med att läget lugnar sig, också här i Sverige.

Alla de gynnsamma effekterna syns dock inte genast. USA är alltjämt i en djup kris, som sprider sig från finanssektorn till hushållen och övriga näringslivet. Lågkonjunkturen kommer att fördjupas, vilket blir kännbart också för övriga världen.

Europa är redan i närheten av nolltillväxt och får allt större bekymmer med sina banker. Många av dem är verksamma över nationsgränserna, samtidigt som det saknas en övervakning på europeisk nivå. När bankerna Fortis och Dexia höll på att gå omkull nu i veckan tvingades flera regeringar till gemensamma nödutryckningar.

Improviserade lösningar av det slaget fungerar vid några tillfällen men är svåra att upprepa. Detta är olycksbådande när risken för en djup europeisk bankkris samtidigt blir alltstörre. Tiden tycks inte mogen för gemensamma lösningar, varken den jättelika fond på 300 miljarder **euro** som har föreslagits av Frankrike eller något i mer blygsamt format.

SVERIGE BEFINNER SIG ännu i finanskrisens periferi. Men problem i gränsöverskridande banker är en aktuell fråga även här, främst genom Swedbanks engagemang i Estland och Letland. Där rör det sig dock utantvekan om ett svenskt ansvar, medan det skulle bli

annorlunda om en internationell bank som Nordea kom i svårigheter.

KRISEN ÄR ALLTMER KÄNNBAR även på den svenska marknaden. När Riksbanken i går ställde ut ett lån på 60 miljarder kronor, med löfte om mer i slutet av månaden, motiverades det med kreditorkan på marknaden. I måndags lovade man ut nya lån på 20 miljarder dollar, beroende på dollarbristen.

Riksbanken visar dock ännu inga tecken på att snart sänka reporäntan, trots att viktiga marknadsräntor har skjutit i höjden på ett sätt som man knappast kunnat förutse. Det gäller inte minst bolåneräntorna, som drivs upp genom att räntorna drivs upp på bostadsobligationer som används för bolåneinstitutens finansiering. Räntegapet mot statspapper har under senaste året vidgats från cirka 0,25 till närmare 2,0 procentenheter.

HÄR KAN ETT POSITIVT BESLUT i USA:s representanthus lindra situationen. Men risken är ändå påtaglig att finanskrisen tränger in i andra delar av svenska ekonomin. Låntagare som betalar mer i räntor för boendet ges minskat utrymme för annan konsumtion. Banker med likviditetsproblem får svårare att ge krediter till företag och hushåll.

Detta försöker Riksbanken motverka genom att ställa pengar till marknadens förfogande. Sådana insatser är nödvändiga, men rimligtvis rycker även en räntesänkning närmare.

Nästa ordinarie tillfälle ges om knappt tre veckor, sedan kommer inget förrän vid mitten av december. Då, om inte förr, borde Riksbanken sänka reporäntan.

johan.schuck@dn.se 08-7381404 “

DN 081003 sid Ekonomi 2:

“Nordiska företag behöver låna 822 miljarder kronor”

Nordiska storföretag och banker behöver ta upp nya lån på mer än 800 miljarder kronor de närmaste 12 månaderna. Men det är både dyrt och svårt att få tag på pengar efter finanskollapsen, om det ens är möjligt. Att Riksbanken öppnar plånboken och skjuter till 60 miljarder kronor lär därmed inte räcka långt.

De nordiska bankerna har det största behovet att ta nya lån, finansiering motsvarande drygt 700 miljarder kronor förfaller inom ett år.

Då ingår inte bankernas korta lån som löper på under ett år medräknade. Bara de svenska bankerna har lånat upp minst 400 miljarder kronor i lån med kortare löptid än ett år.

-Riksbanken byter nu fot och erkänner att det finns problem för bankerna att få lån med längre löptider. Därför frångår man nu sin traditionella roll och bistår bankerna med 60 miljarder kronor. Det kan räcka en bit på väg men de underliggande problemen lär finnas kvar, säger Mats Lind, ränteanalytiker på E Öhman J:or Fond-kommission.

Också FLERA STORFÖRETAG behöver låna miljardbelopp det närmaste året. Bland de svenska företagen som har stora lånebehov finns till exempel Stora Enso, Scania, Swedish Match och Volvo Lastvagnar.

Men också svenska fastighetsbolag som AP-fastigheter kommer att behöva ta upp miljardbelopp för att fortsätta finansiera sin verksamhet. Men att få nya lån är inte lätt efter finanskollapsen i september.

- Vi ÄR VÄLDIGT OROLIGA, framför allt för de svagare bolagen. Likviditetssituationen i bolagen är viktigare än någonsin eftersom möjligheterna att omfinansiera lån markant har begränsats, säger Andreas Kindahl, kreditanalytiker på Standard & Poor's, till DN Ekonomi.

Marknaden för företagslån där företagen ger ut egna obligationer har i princip varit död under den fördjupade finanskrisen i september och oktober.

NÄR BOLAGEN INTE KAN ersätta gamla lån som förfaller eller dyra korta lån krävs det ibland drastiska åtgärder. Tidigare i veckan var det finska skogsbolaget M-Real tvunget att sälja tillgångar för att stärka sin kassa och återbetala ett lån på 600 miljoner euro.

- Jag är inte ens säker på att det går att få lån som marknaden ser ut i dag. Nya lån försöker bolagen skjuta upp så långt det är möjligt men det är värre med lånen som förfaller. De måste ju oftast ersättas, säger Olof Manner, räntechef E Öhman J:or Fondkommission.

DET ÄR SÄRSKILT FÖRETAG som har sämre kreditvärdighet som kan få problem med att låna nya pengar. Men även för större företag med starkare finanser kan det bli svårt. Det beror inte bara på att fler företag nu måste slåss om färre lån, även en sämre konjunktur bidrar till problemen.

- De senaste veckornas finanskris kommer att påverka inte bara tillväxten i USA och Europa utan alla ekonomier. Det innebär att efterfrågan på tjänster och produkter kommer att minska vilket pressar bolagens vinster, förklarar Andreas Kindahl.

MÅNGA FLER BOLAG kommer att gå i konkurs, enligt Standard & Poor's, antalet konkurser beräknas öka till nära 5 procent under de närmaste 12 månaderna vilket är den högsta siffran på 5 år, och den kommer sannolikt att öka.

Den ökade konkursrisken och den bristande likviditeten i marknaden tar nu långivarna till företagen ordentligt betalt för.

PATRICIA HEDELIUS

patricia.hedelius@dn.se- 08-738 15 31”

DN 081003 kl 21.36 (Internet):

“Krispaketet gick igenom till slut”

“Erik Ohlsson WASHINGTON. Representanthuset röstade på fredagskvällen, svensk tid, ja till det räddningspaket för den amerikanska finanssektorn som kommer att kosta landets skattebetalare minst 700 miljarder dollar - drygt 4.900 miljarder kronor.”

“PRESIDENT GEORGE W BUSH satte sin signatur under lagförslaget kort efter det att representanthuset röstat igenom det. Samtidigt fortsatte kristecknen att hopa sig över den amerikanska ekonomin.

I måndags avvisade representanthuset krispaketet, men på fredagen godkändes det med rösterna 263 mot 171. Demokraterna, som har majoritet, hade 172 röster för och 62 emot. Republikanerna lyckades inte heller denna gång samla en majoritet bakom förslaget - 91 ledamöter röstade ja, medan 108 var emot.

Omröstningen följdes spánt på finansmarknaderna världen över liksom i amerikanska hem och arbetsplatser. Lättnaden var påtaglig när talman Nancy Pelosi meddelade resultatet av röstsammanräkningen. Nyhetskanalen CNN:s kommentator kallade representanthusets klartecken till räddningspaketet för "en händelse som för evigt kommer att finnas i våra historieböcker".

- Detta var det svåraste beslut jag har fattat under mina tolv år i kongressen. Men vi hade inget val i dag. Vi var tvungna att kliva fram i tåten, sade Elijah Cummings, demokratisk ledamot från Maryland.

CUMMINGS HAR TILLHÖRT krispaketets hårdaste kritiker. Han slogs in i det sista för att planen skulle innehålla mer långtgående hjälp till småhusägare som hamnat i betalningssvårigheter med sina bolån på grund av krisen, som en ändring av konkurslagen. Det avvisades dock av de ledande demokrater som förhandlat fram det kompromissförslag som nu godkändes.

I stället har förslaget kopplats till skattelättnader, dels till medborgarna men också till specifika näringsidkare inom starkt avgränsade branscher, exempelvis tillverkare av träpilbågar och romproducenter på Puerto Rico. Detta kommer att kosta drygt hundra miljarder dollar utöver krispaketets 700 miljarder.

President George W Bush höll ett kort tal strax efter representanhusets omröstning, där han upprepade att förslaget kommer att bli smärtsamt för det amerikanska folket, men att alternativet - att inte gå in med statliga pengar - hade fått betydligt allvarigare följder.

DEN AMERIKANSKA EKONOMIN fortsätter dock att visa negativa siffror. På fredagen kom statistik från arbetsmarknadsdepartementet som visar att arbetslösheten fortsätter att öka. Under september månad redovisades den största nedgången i arbetstillfällen på fem år.

Samma dag begärde Kaliforniens guvernör Arnold Schwarzenegger sju miljarder dollar i akut nödhjälp. Det krisdrabbade Kalifornien är USA:s folkrikaste delstat och världens sjätte största ekonomi."Carl Tham om finanskrisen och marknadskrafternas skeva konsekvenser.

Carl Tham om finanskrisen och marknadskrafternas skeva konsekvenser.

DN 081003 sid 6:

"S drivs av Wall Streets bankruttmässiga ideologi"

"Förre s-ministern Carl Tham klandrar sitt eget parti: Svensk socialdemokrati har banat väg för samma tilltro till konkurrens och krassa vinstmotiv som nu driver världens finansmarknader mot undergången. Det var under socialdemokraternas styre som den kapitalistiska konkurrensvisionen fick fäste i det svenska samhällsbyggandet. De vägleds av idéer att konkurrensen alltid skapar bättre utbildning eller sjukvård eller annan samhällsservice. Detta är utslag av samma värden och moral som just nu gör bankrutt i hela världen. Onekligen är det dystert att socialdemokratin bjudit så magert motstånd mot kapitalets ideologi. I dag känner allt fler människor att bara en stark stat kan skydda dem mot marknadens instabilitet och kapitalets maktbegär. Det bör svensk socialdemokrati dra slutsatser av, menar Carl Tham, tidigare utbildningsminister, Sida-chef och Berlinambassadör."

"EN MORAL OCH IDEOLOGI som dominerat världen i decennier gör nu bankrutt: idén om marknadens rationalitet och vinstintressets överlägsenhet som samhällets styråra.

Nu talar också republikanernas presidentkandidat John McCain nervöst men i hårda ordalag om hur girighet, vinstintresse och orimligt risktagande fört oss in i krisen. Det är outhärdligt att lyssna till detta

enastående hyckleri, detta hämningslösa försök att blanda bort korten. Så talar en presidentkandidat för ett parti och för en administration som inte gjort något annat än prisat den fria marknaden, som sopat bort alla hinder för "profitmaking" och vars ledande politiker själva håvat hem enorma vinster och förmögenheter i den korrupta skärningspunkten mellan denna fria marknad och politiken. Överallt där chanser funnits har man öppnat för privatintresset, inte minst i Irak där förödelsen och dödandet lämnats ut till privat entreprenad, med nära förbindelser med den regim som styr i Washington.

Det finns länkar mellan den politiken och det system där finansfurstarna och deras betjänter rört sig, samma brist på moral och ansvarstagande för samhället. Med datorernas hjälp har de skapat system som är närmast ogenomträngliga och som de inte förstått hur de fungerar. De har bara vetat en sak: de kunde tjäna pengar, stora pengar.

Nu drabbas hela världen av den amerikanska finanssmältan men så har man också överallt hyllat samma ideologi. Republikanerna är inte mer extrema än den kinesiska statsledningen där också mutor och marknadens frihet leder till oavbrutna tragedier.

Också de partier som säger sig vilja ligga i samhällets mitt - högern men också socialdemokrater - har i princip anslutit sig till samma ideologi, samma föreställningar om hur det goda samhället skall se ut. Det har blivit den ideologiska grunden för EU, smyckad med festtal, och dess tillämpning har följdriktigt överlämnats till jurister och bankdirektör - inte ens USA har kommit på att skriva in i konstitutionen hur ekonomin ska skötas.

Vilka ledande politiker har under de senaste 20 åren vågat ifrågasätta den heliga maximen att marknaderna styr sig bäst själva och att kapi-

talet alltid söker sig till sin bästa och mest produktiva användning? Vilka politiker har på allvar ifrågasatt den kapitalistiska kultur som genom enormt risktagande kan ge några få jättevinsten men där förlusterna får bäras av alla? Den kritiken har man överlämnat till partier långt ut till höger eller vänster som kopplat ihop den med sin rasism och främlingsfientlighet.

För all del, det finns skillnader mellan partier och politiker. Högern är värst, naturligt nog, med tanke på traditioner, intressen och grundläggande tankegod.

Men det är ändå dystert att den europeiska socialdemokratin bjudit så magert motstånd mot kapitalets ideologi och tvärtom anammat stora delar under kamouflage som "den tredje vägen" eller "progressiva partier" eller "den nya mitten".

Den svenska socialdemokratin har visserligen inte - lyckligtvis - accepterat tesen att välfärdspolitikerna står i vägen för ekonomiska framsteg men det var ändå under socialdemokratiskt styre som konkurrensvisionen fick fäste i det svenska samhällsbyggandet. Iden att vi får en bättre utbildning genom konkurrerande skolor eller bättre sjukvård genom konkurrerande sjukhus eller säkrare och billigare vatten- och elförsörjning genom konkurrerande bolag och så vidare på praktiskt taget alla samhällsområden - alltsammans är i grunden ett utslag av samma värden och moral som nu driver Wall Street mot undergången.

Försvagningen av den offentliga makten genom privatiseringar, avregleringar och marknadsstyrning går nu, under moderat kommando, snabbare än någonsin men den har pågått under lång tid. Samhällsmodellen, i den mån det huvudtaget längre finns något sådan, har varit

entreprenören och företagaren - att de har snärjts av för många regler och bestämmelser har tillhört de eviga budskapen, i alla partiers munnar.

Mycket riktigt sopar regeringen nu bort en rad krav och bestämmelser, bland annat obligatorisk revision, en sopning som enligt ekonomiska skribenter kan göra Sverige till ett eldorado för ekonomiska brottslingar. Det är centerpartiets särskilda bidrag till samhällsutvecklingen men partiet är sannerligen inte ensamt.

Den tyske konservativa skribenten Frank Schirrmacher talar om att kraschen nu är det tredje slaget mot demokratiernas självförtroende. Det första var Irakkriget och terroristjakten och dess demoralisering av värden och principer som man trodde att demokratierna stod för. Det andra var attackerna mot välfärdssamhället, i namn av reformer, och det eviga baktalandet av stat och samhälle. Men nu brakar också tron på de fria marknadernas välsignelse.

I dag känner allt fler människor att det bara är en stark stat som kan skydda dem mot marknadens instabilitet och kapitalets maktbegär. Vilka slutsatser drar då den svenska socialdemokratin?

CARL THAM “

Att förbättra Sverige och världen.

Ska man gemensamt kunna åstadkomma en bättre framtid i världen måste man ha gemensamma framtidsvisioner, det kräver gemensamma viljor och gemensamma planeringar. I en demokrati är alla medansvariga för utvecklingen och får försöka bilda sig uppfattningar och ta ställning och försöka påverka verksamheterna inklusive samverkansverksamheterna i lämplig riktning. I en demokrati är det viktigt att alla medborgare är så väl informerade att de kan delta i styrningarna mot framtiden. Det ställer stora krav på informationssystemen.

Resonemangen leder till att man bör göra allt som är möjligt för att till alla genom utbildning och information sprida ut kunskaper om världsförbättringsproblemen, dvs kunskaper om hur det var och är, kan bli och bör bli. För att ha något att sprida ut måste man hålla igång forskningar, utredningar och planeringar. För att hålla ihop allt detta måste man hålla igång även kontinuerliga planeringar om forskning, utredning, utbildning, information och planeringar.

Planeringar bör finnas dels för en mängd ämnesområden-verksamhetsområden, dels för geografiska områden av olika storlekar. För alla planeringar bör finnas flera framtida tidshorisonter. Både tillstånd och framför allt processer bör planeras. Man bör alltså ha planeringar för tillstånd i rummet vid olika tidpunkter och planeringar för processer som fördelar i rummet och förändrar med tiden.

Man bör noga skilja mellan planeringar och beslut. Planeringar är beslutsunderlag. När alla fått alla informationer i planeringsprocesserna ska allas åsikter slussas igenom i hierarkierna till dem som fått makt att besluta, och det är också informationsprocesser som ingår i samhällsplaneringens problem.

Till problemen hör också informationsprocesserna från beslut till det slutliga verkställandet. Samhällsplaneringsprocesserna bildar ett jättelikt informationssystem som rymmer alla informationsflöden. I själva verket är det så att de förekommande informationsprocesserna bildar eller utgör de förekommande planerings- och beslutsprocesserna.

Samhällsplaneringsprocessernas och beslutsprocessernas problem kan ses som en mängd informationsproblem med ca 6 miljarder personers, dvs världsbefolkningens, inre informationsproblem i psykiska processer och ett yttre informationsproblem med informationsutbyten mellan alla dessa personer. Samhällsplanering innebär bl a konstruktion av förslag till framtider, då det konstruktiva arbetet utförs i de psykiska processerna med hjälp av kunskapsmaterial som tillkommer genom både inre och yttre informationsflöden.

Förändringsprocesserna hålls igång av informationsflöden i och mellan människorna, och därför övergår förändringsproblemen och samhällsplaneringens problem i ett stort problem om produktion och spridning av kunskaper och värderingar, som leder till handlingar som förändrar världen.

Vill man förbättra världen bör man i första hand förbättra individernas inre verkligheter och viljor och förbättra de politiska-demokratiska styrningsprocesserna. Det kan man göra genom åtgärder på planerings-, forsknings-, utrednings-, utbildnings- och informationsområdena.

I det närmast följande:

Informationsnät på Internet.

SAFARI, ett nät för information om forskning. Det lades ner och skulle ersättas med forskning.se. Längre var det under uppbyggnad. Efter några år verkar det nätet färdigt, men har så långsam server att det inte laddar upp länkar man försöker klicka fram, t ex "aktörer". (<http://forskning.se/>)

Samhällsguiden, ett nät från riksdagen. Det har övertagits av Fritzes bokförlag, som ger ut guiden som bok man betalar för. Men finns också på Internet (**Fritzes - NetPUB**) (<http://www.fritzes.se/eid/34706001>)

Kulturnät Sverige. "Föreningen för Kulturnät Sverige har för närvarande inga resurser att ha någon redaktion med anställda. Vi erhåller för närvarande inga statliga, regionala eller kommunala bidrag alls. **Det är föreningens styrelse som ansvarar för all verksamhet.**

Svenska Miljönätet. Är nerlagt. Efter ett beslut från Naturvårdsverket har Svenska Miljönätet lagts ner.

Sverigedirekt.se Kom till på 1990-talet ungefär samtidigt med kulturnätet och miljönätet. Det har legat hos regeringen och sedan på statskontoret där det ändrades till sverige.se. Har överförts till Verva och lagts ned våren 2008. Det har innehållit länkar till statliga och kommunala myndigheter o d och även en del privata organisationer.

Ersättningar för sverige.se

Myndigheter, bolag mm och kommittéer under departementen finns sammanställda i följande filer som man får genom att klicka på länkarna:

Sven Winnell 080518: Myndigheter, bolag mm och kommittéer under departementen.(<http://winnell.com/omr353i.pdf>)

Sven Winnell 080518: Myndigheter, bolag mm och kommittéer under departementen fördelade på områden i SW-klassifikationssystem.(<http://winnell.com/omr353j.html>)

På Sven Winnells hemsida finns på alla områden 10-99 många förteckningar över länkar av många slag.

Kunskaper vid universitet och högskolor i Sverige. Bl a om forskning.

Skolpolitik.

Många aktuella utredningar redovisas.

Sven Winnell 080524:

Länkar i Sunets Webb katalog, Mölndals länkkatalog och Länkskafferiet samt myndigheter mm under departementen sorterade enligt SW-klassifikationssystem

Skolutvecklingsverket anger att Länkskafferiet är IT för pedagoger. Det kan ställas krav om att Länkskafferiet skall vara bra för lärarna och eleverna, men skafferiet är inte lämpligt uppbyggt för skolan.

Sven Winnells klassifikationssystem är upplagt för att fylla de krav som kan ställas på ett informationssystem för skolan.

Informationsnät på Internet

För några år sedan fanns på Internet flera informationsnät, bl a:

SAFARI, ett nät för information om forskning. Det lades ner och skulle ersättas med forskning.se. Längre var det under uppbyggnad. Efter några år verkar det nätet färdigt, men har så långsam server att det inte laddar upp länkar man försöker klicka fram, t ex "aktörer". (<http://forskning.se/>)

Samhällsguiden, ett nät från riksdagen. Det har övertagits av Fritzes bokförlag, som ger ut guiden som bok man betalar för. Men finns också på Internet (**Fritzes - NetPUB**) (<http://www.fritzes.se/eid/34706001>)

Kulturnät Sverige. "Föreningen för Kulturnät Sverige har för närvarande inga resurser att ha någon redaktion med anställda. Vi erhåller för närvarande inga statliga, regionala eller kommunala bidrag alls. **Det är föreningens styrelse som ansvarar för all verksamhet.**

(**KULTURNÄT SVERIGE** <http://www.kultur.nu/index.asp>)

Kontaktperson är ordförande **Ana Durán**, tel: 070-142 15 70. Föreningen är tacksam för alla sorters stöd, samarbeten och bidrag, se mer på **Föreningen för Kulturnät Sveriges hemsida**.

Den ideella Föreningen för Kulturnät Sverige äger Kulturnät Sverige, Detta händer och övrig verksamhet sedan 16 maj 2005. Kulturnät Sverige startade som ett regeringsprojekt 1997, för mer information om verksamheten mellan åren 2005-2004 se i avdelningen **Bakgrund**.

Föreningen för Kulturnät Sverige verkar för att Kulturnätets verksamhet ska fungera efter dessa riktlinjer: Kulturnät Sverige ska bidra till att öka tillgängligheten till och intresset för svensk kultur. Webbplatsen

ska fungera som en gemensam och nationell ingångssida, där hela det svenska kulturutbudet på Internet visas upp samlat, systematiserat och strukturerat. Det ska vara lätt att hitta det man söker utan att behöva känna till huvudmannaskap eller organisationsstrukturer. Webbplatsen ska erbjuda en skraddarsydd och samlad åtkomst till alla institutioner, organisationer och övriga kulturproducenter och till vad de har att erbjuda av service och tjänster, arbetstillfällen, utbildningar, nyheter och pressmeddelanden, sevärdheter, evenemang, databaser, radio- och TV-utsändningar, webbplatser och mycket annat. Andra viktiga utgångspunkter är att arbetet bedrivs utifrån en vid definition av kulturbegreppet, att Kulturnät Sverige står öppet för såväl kulturinstitutioner som fria kulturutövare och att det är gratis att medverka i Kulturnäte

Kontakta oss gärna om du har frågor eller synpunkter och vi tar gärna emot tips om sådant vi borde ha med eller skriva om. Vi tar också gärna emot råd, synpunkter och idéer om hur webbplatsen kan utvecklas och bli ännu bättre.

- E-post: redaktionen@kultur.nu
- Telefon: 070-142 15 70
- Fax:
- Postadress:
Kulturnät Sverige, Box 555 18, 102 04 Stockholm
- Besöksadress:"

“BAKGRUND

Kulturnät Sverige är resultatet av en statlig utredning vars slutbetänkande - IT i kulturens tjänst - lades fram i januari 1997 (SOU 1997:14). Regeringen bemyndigade i oktober 1995 chefen för Kulturdepartementet att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utarbeta en samlad strategi för användning av informationsteknik vid myndigheter

och institutioner inom kulturområdet.

Utredaren skulle därvid lämna förslag om uppbyggnad av ett gemensamt kulturnät (Kommittédirektiv 1995:129, Strategi för kulturinstitutionernas användning av informationsteknik). Utredningen antog namnet Kulturnät Sverige - IT-utredningen (Ku 1995:03). Ett delbetänkande med namnet Inför ett svenskt kulturnät - IT och framtiden inom kulturområdet kom i juli 1996 (SOU 1996:110).

Regeringen gav våren 1997 Kungl. Ingenjörsvetenskaps-akademien (IVA) i uppdrag att, i samarbete med Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien, börja bygga ett kulturnät baserat på Internet. Projektet bekostades av Stiftelsen för Kunskaps- och Kompetensutveckling, Stiftelsen framtidens kultur och Riksbankens Jubileumsfond och projektet pågick fram till årsskiftet 1999-2000.

Verksamheten skulle sedan bli ett permanent statligt åtagande enligt ett förslag från Kulturdepartementet (Ds 1999:20) och Regeringens proposition 1999/2000:1.

I Regeringens proposition 1999/2000:1 är Kulturnät Sveriges uppdrag formulerat. Hela propositionens volym 9 (område 17) finns på: <http://www.regeringen.se/content/1/c4/34/08/c357d02b.pdf>

Avsnitt 4 ur propositionen som rör allmän kulturverksamhet finns här som [PDF-fil](#). Avsnitt 4.3 ur propositionen som enbart rör Kulturnät Sverige finns här som [PDF-fil](#).

Regeringen avsatte i samband med Kulturnät Sveriges placering hos Statens kulturråd 2,5 miljoner kronor för Kulturnät Sveriges basverksamhet. För att "möjliggöra nyskapande utvecklingsarbete - behöver nya partnerskap, samarbetsformer och finansieringslösningar prövas" (enligt Regeringens proposition 1999/2000:1). Enligt direktivet ska Kulturnät Sverige ha en referensgrupp som ska bistå redaktionen med förslag och idéer om verksamhetens inriktning och utveckling."

Svenska Miljönätet. Är nerlagt. "Efter ett beslut från Naturvårdsverket har Svenska Miljönätet lagts ner. Vi på kansliet ber att få tacka alla våra besökare och våra medlemmar för de år som varit. Miljönätet läggs ner efter att ett väl utfört arbete nått sitt slut, ett arbete som inte hade varit möjligt utan de insatser som miljönetets medlemmar har bidragit med.

Svenska Miljönätet, som startade 1997, var ett viktigt initiativ för att öka tillgängligheten av miljöinformation via Internet och ett gott exempel på att tillgången på bra information är ett gemensamt ansvar. Delad information - dubbel kunskap

Många hälsningar

Miljönätets kansli

Resurser:

[Naturvårdsverket](#)

[Miljödepartementet](#)

[Vem gör vad – Natlikans miljömatrikel](#)

[Portalen för biologisk mångfald](#)

[Naturvårdsverkets länksamling](#)

[Naturvårdsverkets lista över sökmotorer](#)

Naturvårdsverket, Svenska Miljönätet, 106 48 Stockholm"

"Sverigedirekt.se" Kom till på 1990-talet ungefär samtidigt med kulturnätet och miljönetet. Det har legat hos regeringen och sedan på statskontoret där det ändrades till sverige.se. Har överförts till Verva och lagts ned våren 2008. Det har innehållit länkar till statliga och kommunala myndigheter o d och även en del privata organisationer.

"sverige.se" Webbplatsen sverige.se var tidigare ingången till det offentliga Sverige på internet. Webbplatsen lades ner den 5 mars 2008.

Domänen sverige.se ägs av myndigheten Verva och är inte till salu. [Vi besvarar vanligt förekommande frågor.](#)

The national citizens portal sverige.se was closed on March 5th 2008. The domain is kept for future initiatives. [More information about the reasons for shutting down the portal.](#)

Please refer to [Sweden.se](#) if you are looking for basic facts, business issues, culture and entertainment in Sweden

Senast uppdaterad: 2008-03-05

[Verva, Verket för förvaltningsutveckling](#)

[“Startsida. http://www.verva.se/ :](http://www.verva.se/)

Besked från regeringen: Verva avvecklas

Myndigheten Verva läggs ned. Det är följden av ett förslag som regeringen lämnar i sin budgetproposition 22 september. Dan Ericsson, statssekreterare Finansdepartementet, har idag informerat Vervas medarbetare. Avvecklingen av Verva ska enligt regeringens förslag vara genomförd 31 december 2008. På Verva arbetar cirka 90 medarbetare. Verva är en stabsmyndighet till regeringen med ansvar för att främja utvecklingen av e-förvaltning i offentlig sektor.

Verva har funnits sedan 1 januari 2006.

– Medarbetarna har gjort ett mycket gott jobb under Vervas korta tid. Stort engagemang och målinriktning har präglat arbetet – även under den tuffa tiden efter Stabsutredningens förslag i våras om att lägga ned Verva, säger Lena Jönsson, generaldirektör Verva.

– Genom sitt arbete har medarbetarna visat att en framgångsrik utveckling av e-förvaltning inte bara handlar om it, utan bygger på en

blandning av kompetenser och expertkunskaper inom kompetensförsörjning, verksamhetsutveckling och upphandling.

– Nu är det politiska beslutet fattat och självklart ska vi bidra till att avvecklingen sker på ett så bra sätt som möjligt.

Bakgrund

Stabsutredningen lämnade i mars 2008 sitt betänkande Ett stabsstöd i tiden (SOU 2008:22) med förslag till förändringar i regeringens stabsorganisation.

Förslaget innebar stora förändringar för samordning och utveckling av elektronisk förvaltning i Sverige. Utredaren föreslog bland annat att Verva avvecklas som myndighet.

I sitt remissvar i april 2008 var Verva starkt kritisk till Stabsutredningens förslag.

[Lena Jönsson om Stabsutredningen](#)

[Fler nyheter Gå till nyhetsarkivet](#)

Senast uppdaterad: 2008-09-18

[Pressmeddelande från Finansdepartementet 2008-09-18 \(regeringen.se\)](#)

Kontaktinformation

Generaldirektör

Lena Jönsson

Telefon: 08-55 05 57 01

lena.jonsson@verva.se

Pressekreterare

Carina Larsson Telefon: 08-55 05 57 62

carina.larsson@verva.se”

<http://wimnell.com/omr6520-6524.html> :

“Nedläggning av sverige.se

Sverige.se lades ner 5 mars 2008

Verket för förvaltningsutveckling - Verva meddelade den 29 januari om nedläggning genom [pressmeddelande](#) och [ett brev till de drygt 1000 organisationer](#) som då fanns representerade på sverige.se. Här nedan besvarar vi vanligt ställda frågor.

Varför läggs sverige.se ner?

Verva har inte längre ett uppdrag att tillhandahålla elektronisk samhällsinformation eller att utveckla portalen.

Hade ni velat behålla den?

För att fylla de krav som bör ställas på svensk förvaltnings gemensamma ingång till offentliga elektroniska tjänster och information skulle sverige.se behöva utvecklas. För att utveckla sverige.se behövs pengar. Verva har framfört idéer till regeringen om hur man kan göra portalen till en del i integrerad information och tjänster i ett större sammanhang. Vi har inte fått gehör för dessa idéer och inte fått något uppdrag/finansiering. Sedan december 2006 har vi haft uppdraget att minimera driften av portalen.

Varför väljer Sverige att inte ha en nationell portal för samhällsinformation?

Bedömningen är regeringens.

Är domänen till salu?

Nej, den kommer inte att säljas eller lånas ut till något annat ändamål om inte regeringen särskilt säger så. Vi länkar heller inte vidare till

annan information annat än till Sweden.se som vänder sig till personer utanför Sverige.

Hur har regeringen tagit emot Vervas rapport i maj 2007 om ett nationellt informationssystem?

Det är en fråga för regeringen men vi har inte fått någon indikation på att regeringen kommer att fatta ett beslut om ett nationellt informationssystem inklusive ett nationellt kontaktcenter i enlighet med våra förslag i rapporten.

I regeringens handlingsplan för e-förvaltning talas om behovet av integrerade e-tjänster – tjänster där ärenden som involverar flera myndigheter kan hanteras genom en enda kontaktpunkt.

Vervas rapport om ett nationellt informationssystem

[Regeringens handlingsplan för e-förvaltningen finns på regeringens webbplats](#)

Hur drabbas de som jobbar med portalen på Verva?

Nedläggningen av portalen innebär uppsägning av två personer.

I tjänstedirektivet föreskrivs att en kontaktpunkt ska finnas i varje land. Kan inte sverige.se vara den kontaktpunkten?

Kontaktpunkten ska innehålla de krav som ställs på en tjänstleverantör att utöva en tjänsteverksamhet. Det innebär till exempel att kontaktpunkten ska ha information om vilka regler som gäller vid registrering i en bransch- eller yrkesorganisation.

Denna information är något helt annat än vad sverige.se kunde

erbjuda. Visserligen skulle den tekniska plattformen och innehållet kunna användas som en utgångspunkt men det skulle också krävas betydande nyutveckling. Dessutom skulle utformningen av sverige.se behöva förändras även inom andra områden för att motsvara det "kluster" som kontaktpunkten utgör. Någon sådan utveckling finns det idag inga beslut om.

[Kommerskollegiums informationssidor om tjänstedirektivet](#)

Varför förs inte verksamheten över till en annan offentlig aktör?

I Vervas utredning "Ett nationellt informationssystem" menar vi att sverige.se, i nuvarande form, inte skulle bidra med större samhällsnytta hos en annan offentlig aktör. Ingen annan myndighet har heller fått regeringens uppdrag att överta driften. En naturlig följd av nedläggningen är dock att undersöka om enskilda delar av portalen passar i någon annan myndighets verksamhet, och i så fall erbjuda dem det materialet.

En kommersiell aktör skulle väl kunna överta sverige.se?

Vi anser att information om offentlig sektor ska ligga nära den som producerar informationen för att vara trovärdig. Därför har möjligheten att låta marknaden ta över den inte utretts närmare.

Får materialet på sverige.se användas?

Det står alla fritt att återanvända allt material på sverige.se utom bilderna som är upphovsrättsskyddade. Designen och utformningen av webbplatsen är inte upphovsrättsskyddad vilket innebär att det kan komma att finnas ett flertal webbplatser som liknar sverige.se. Den som tar över informationen får dock inte uppge att materialet kommer från Verva eller sverige.se eftersom det kan ge en felaktig bild av vem

som är avsändare av innehållet. Det är heller inte tillåtet att använda logotypen för sverige.se.

Hur mycket har portalen kostat genom åren?

Totalt har kostnaden varit ca 40 miljoner kronor 1997-2007. Kostnaderna har varierat stort. Mellan 1 och 9 miljoner kronor per år, beroende på vilken utvecklingsintensitet det varit olika år. Kostnaderna är inklusive personal, teknik, utveckling, marknadsföring och avskrivningar.

Hur har sverige.se marknadsförts?

Resurserna för marknadsföring har varit knappa allt sedan starten för elva år sedan. Ett fåtal större kampanjer riktade mot allmänheten har genomförts

- internetkampanj 2006
- tematidning om lanseringen av sverige.se 2004
- en affischkampanj i lokaltrafik 2001
- medverkan på fack-, skol- och yrkesmässor.

Genom åren har vi genomfört riktade insatser mot studenter, lärare, informatörer och bibliotekarier i form av trycksaker och annonser. Vi har haft stor hjälp av dessa grupper som vidareinformatörer. Totalt har dessa insatser varit små i förhållande till sverige.se:s hela målgrupp och potential.

Hur många besökare hade portalen?

2007 hade sverige.se 86 193 besök per månad i snitt och antalet unika besökare var i snitt 72 669 per månad.

Vilka använde sverige.se?

- 40 % privatpersoner
- 29 % verksamma i offentlig sektor
- 14 % studerande
- 11 % lärare, bibliotekarier, journalister.

Vad användes sverige.se till?

Varje månad skedde 2.000 nedladdningar av adresslistor över Sveriges myndigheter, kommuner och landsting. Adresslistorna lämnades ut som xls-filer samt i maskinläsbart format (xml). Totalt fanns 1.000 offentliga organisationer listade på sverige.se vars adressuppgifter uppdaterades två gånger per år.

36.000 besökare per månad använde sökmotorn som sökte avgränsat på de 1.000 organisationerna.

Ett urval av Sveriges nationella e-tjänster, ca 120 st, fanns listade och marknadsfördes via startsidan. Alla tjänster och relevanta organisationer fanns också sorterade utifrån 10 livssituationer; Arbeta och försörja sig, Utbilda dig hela livet, Flytta och bo, Flytta till Sverige, Resa och köra bil, Påverka politiken, Planera din pension, Bilda familj och ha barn, Söka vård, Köpa varor och tjänster.

Hur Sverige fungerar beskrevs under rubriken "Så fungerar offentlig sektor" och hela den delen finns översatt till våra sju vanligaste invandrarspråk, till lättläst samt videotolkat till teckenspråk.

Vart ska besökarna vända sig efter nedläggningen?

Vi föreslår till exempel de offentliga organisationernas egna webbplatser eller telefonväxlar och de offentliga register som finns till exempel hos Statistiska centralbyrån. De organisationer som använde sverige.se:s adressregister måste hitta andra lösningar för detta. Det

finns till exempel företag som säljer registerinformation samt gratis-tjänster som guider och sökmotorer.

Riksdag, regering och Sveriges Kommuner och Landsting är exempel på offentliga aktörer som presenterar information på webben och ger ut material om hur Sverige fungerar ur sitt respektive perspektiv.

Bibliotek och medborgarkontor vet vi av erfarenhet ofta får frågor kring det som sverige.se hanterat

Senast uppdaterad: 2008-03-05

[Verva, Verket för förvaltningsutveckling](#)

“050116:

[sverige.se , f d SverigeDirekt](#)

sverige.se lades ner 5 mars 2008. Någon möjlighet att få veta ändringar mellan 050116 och 080305 finns inte, inte heller att få grepp om organisationerna efter 080305.

Sverige.se Från Internet 050116:

Nu finns sverige.se

www.sverige.se

SverigeDirekt.se upphörde 20 oktober och ersattes av sverige.se. Du styrs automatiskt vidare till sverige.se. Vänligen ändra ditt bokmärke!

Sverige.se är fortfarande startpunkten för sökningar på alla webbplatser inom den svenska offentliga sektorn. Nyheter är ingångarna; Situationer i livet och E-tjänster. Där hittar du nyttig information och

länkar till service på Internet. Du hittar även webbadresser och kontaktuppgifter till kommuner, landsting, myndigheter med mera.

SverigeDirekt has been replaced by sverige.se. Sverige.se is the official Internet portal for information about Sweden's public sector. You can search for information by topic and key word, in alphabetical order, or by ministry. Statskontoret 2004

Myndigheter, bolag, organisationer.

www.sverige.se/sverige/templates/EntrancePage_6286.aspx

Här hittar du kontaktuppgifter och länkar till Sveriges statliga myndigheter, bolag och affärsdrivande verk. Du hittar också regeringen och Regeringskansliet med alla departementen, riksdagen, universitet och högskolor samt en rad organisationer med statlig finansiering. Kontaktuppgifter och webbplatser från A-Ö:

Listan med myndigheter o d som fanns här förut har 080518 tagits bort och ersatts med en pdf-fil med samma innehåll, som man får genom att klicka på följande länk:

[Sven Wimmell 080516: sverige.se lades ner 080305. Någon ersättning finns inte. Här är sverige.se från 050116 med klickbara Internet-adresser. \(http://wimnell.com/omr40mc.pdf\)](http://wimnell.com/omr40mc.pdf) “

“080518:

Ersättningar för sverige.se

Myndigheter, bolag mm och kommittéer under departementen finns sammanställda i följande filer som man får genom att klicka på länkarna:

Sven Wimmell 080518: Myndigheter, bolag mm och kommittéer under departementen.(http://wimnell.com/omr353i.pdf)

Sven Wimmell 080518: Myndigheter, bolag mm och kommittéer under departementen fördelade på områden i SW-klassifikationssystem.(http://wimnell.com/omr353j.html)

På Sven Wimmells hemsida finns många förteckningar:

område 101: Arkiv.

område 102: Bibliotek och sökanordningar o d.

område 108: Samhällsguiden.

område 61: Patientorganisationer.

område 6520-6524: Länkar från SUNET:

Centrala statliga verk och myndigheter.

Kommuner.

Sveriges samtliga kommuners officiella hemsidor.

Landsting och regioner.

Sveriges samtliga landstings och regioners hemsidor.

Länsstyrelser.

Sveriges samtliga länsstyrelser hemsidor.

område 658: Fackföreningar och arbetsgivare.

område 7957: Skolor och forskningsorgan.

område 90: Dagstidningar.

På alla områden finns länkar av många slag.”

Pressmeddelande 18 september 2008 Finansdepartementet: Stor reform inom e-förvaltningen

“Regeringen stärker, renodlar och effektiviserar flera verksamheter inom förvaltningen. Regeringen förstärker sin prioritering av e-förvaltningsfrågorna genom att skapa en operativ e-delegation inriktad på att genomföra regeringens handlingsplan för e-förvaltning. Sverige ska enligt handlingsplanen återta en ledande position inom området. Ett råd för strategisk kompetensförsörjning bildas och Statskontorets roll som uppföljnings- och utredningsorgan stärks och får utökade resurser. Reformeringen av förvaltningen presenteras i budgetpropositionen.

- För att kunna utveckla morgondagens förvaltning behöver vi en mer renodlad organisation än den vi har i dag. Regeringen måste också styra utvecklingen av förvaltningen tydligare. Vår satsning syftar till att förbättra myndigheternas service till medborgare och företag samt bidra till en bättre tillväxt och utveckling i Sverige, säger kommun- och finansmarknadsminister Mats Odell.

Målen i handlingsplanen för e-förvaltning som den nya e-delegationen ska genomföra innebär bland annat att Sverige ska återta en ledande position inom elektronisk förvaltning. Den så kallade 24-timmarsstrategin, som byggde på att IT-frågor delegerades till verksamhetscheferna, har lett till att en rad koncerngemensamma frågor har eftersatts. Regeringen förstärker därför koncernstyrningen inom e-förvaltningen genom att bilda en operativ e-delegation. Delegationen ska bl.a. ansvara för att regeringens handlingsplan för e-förvaltning genomförs och att myndigheternas IT-kostnader följs upp. E-delegationen ska dessutom öka samspelet mellan regeringen, myndigheter,

kommuner, landsting och näringsliv samt ansvara för att samordna IT-standardiseringen inom staten.

Den strategiska kompetensförsörjningen kommer att stärkas genom att ett särskilt råd för dessa frågor inrättas. Rådet ska utgöra ett stabsstöd åt regeringen och bland annat arbeta med den viktiga frågan att utveckla och stärka den gemensamma värdegrunden i staten, vårt offentliga etos.

Statskontorets roll som uppföljnings- och utredningsorgan nära kopplat till Regeringskansliet stärks och får utökade resurser.

Verket för förvaltningsutveckling (Verva), som bland annat bildades som stödmyndighet för 24-timmarsmyndigheterna, avvecklas den 31 december 2008.

Kontakt

Mia Widell

Pressekreterare hos Mats Odell

work 08-405 17 21

cell 070-353 49 66

e-post till Mia Widell, via registrator “

Etos= moral, grundläggande målsättning.

Den grundläggande målsättningen tycks vara att söndra och härska, att hindra allmänheten att få information.

Kunskaper vid universitet och högskolor i Sverige.

Staten och kommunerna satser varje år miljardtals kronor på utbildning och forskning. Viktiga kuggar i utbildnings- och forskningsmaskineriet är professorerna, som man säger har till uppgift att forska och utbilda. Professorerna ska sitta inne med de bästa kunskaperna i sina fack och ska arbeta med att få bort föråldrade uppfattningar och skaffa nya bättre. Och de ska förmedla förändringarna till dem som går på de högsta utbildningslinjerna och också sprida dem till verksamheterna i samhället, isynnerhet till viktiga beslutsfattare som har stort inflytande över utvecklingen.

Alla måste i en god demokrati ha tillgång till kunskaper. Kunskaper ska inte vara något bara för vissa grupper av personer. Kunskaper kommer och går. Man måste lära sig det nya och rensa bort gamla fördomar. Det är en komplicerad process och de som ska svara för kunskapsutvecklingen (professorerna bl a) bör inte gömma undan sig.

För demokratins skull och för välfärdsutvecklingen, måste man ha insyn i vad professorerna sysslar med och hittar på. Man måste kunna kontrollera vad de gör, ta åt sig förändringarna och också kunna rätta professorerna om de går snett.

Det finns mycket att säga om detta. Men för att raskt komma till något som kan förbättra situationen föreslås här att Utbildnings- och kulturdepartementet, som delar ut pengar till forskare och professorer, förskriver, att universiteten och högskolorna på sina hemsidor på Internet ska ha tydliga och enkla redovisningar av sina professorer/-professorer/institutioner och på sina entrésidor ha tydliga och fattbara länkar till de redovisningarna.

Det bör också föreskrivas, att hemsidorna ska göras så att de kan läsas även av något äldre datorer och så att det går att ladda hem sidor även av dem som inte har sista skriket ifråga om datorer.

Från Högskoleverkets årsrapport 2005:

Resurserna för forskning och forskarutbildning vid universitet och

högskolor uppgick under 2004 till nästan 23,5 miljarder kronor. De direkta statsanslagen ökade medan extern finansieringen minskade något. Totalt ökade forskningsresurserna med 0,7 procent.

FoU-resurserna vid universitet och högskolor 2004 fördelade på ämnesområden:

Drygt 50 procent av resurserna för forskning och utveckling vid universitet och högskolor går till medicin och teknik. Motsvarande andel för humaniora och samhällsvetenskap är knappt 20 procent.

Ämnesområde	Andel (%)
Humaniora och religionsvetenskap	6,8
Rättsvetenskap och juridik	0,7
Samhällsvetenskap	11,5
Matematik	2,0
Naturvetenskap	18,8
Teknikvetenskap	23,4
Skogs- och jordbruksvetenskap	
och landskapsplanering	4,1
Medicin	28,6
Odontologi	0,9
Farmaci	0,5
Veterinärmedicin	0,8
Övriga forskningsområden	1,9
Ej ämnesuppdelat	0,1

Det borde finnas förteckningar över professorer/professorer, men det finns inte och det är en särskild historia. Det går inte att få tag på en förteckning. Utbildnings- och kulturdepartementet har ingen förteckning, högskoleverket har ingen. Förfrågan hos samtliga universitet och högskolor har resulterat i svar från några, men inte från andra. Ett stort universitet har uppgivit att de inte har någon förteckning över sina professorer.

Problemet finns redovisat i "Sven Winnell 041214+tillägg 060220 och 060525: Kunskaper vid universitet och högskolor i Sverige. Från en pågående, ej avslutad, undersökning."

Observera: Adressen är nu <http://winnell.com/omr40h.pdf> (tidigare:<http://web.telia.com/~u86119281/omr40h.pdf>)

Skolpolitik

Först:

Tidskriften Axxess 29 juli 2008:

“Pedagoger har raserat skolan”

“Svenska skolans uppgång och fall”

Sedan från Sveriges radios undersökningar ”Kris i skolan”:

“Kris i skolan?”

Den svenska skolan genomgår just nu stora reformer. Och många av de åtgärderna som genomförs kommer till för att råda bot på den omtalade skolkrisen. Men hur ser krisen i skolan ut egentligen?

Folkpartiet och utbildningsminister Jan Björklund som länge drivit skolfrågan, vad har de för belägg för sina påståenden om den svenska skolan, med fallande kunskapsnivåer och världens största oordning?

Programserien granskar också på de reformer som är aktuella inom skolans värld. Vad är det som talar för att de här åtgärderna kommer att råda bot på den svenska skolans problem? Och vad finns det för stöd inom forskningen?

Kris i skolan? startar söndagen den 24 augusti 2008 kl 13.00.”

Den granskning som Kris i skolan? har gjort för del 1:

”Världens största ordningsproblem”

”Resultaten sjunker i den svenska skolan”

”Bluff att Sverige är bäst i världen”

”Svenska elever ägnar mindre tid åt skolarbete än eleverna i något annat industriland”

”Gymnasiet, en stor utslagningsmaskin”

”Utslagningen i grundskolan tilltar”

Sveriges radio. Del 2:

1.Sanktioner mot störande elever

2.Nationella prov redan i skolår 3

3.Betyg tidigare, och i fler steg

4.Statens skolinspektion

S Så gjordes undersökningen ammanfattade analys

Därefter några kommentarer

Tidskriften Axess. Senast uppdaterad 2008-07-29 kl. 13:46 Skapad 2008-06-16:

“Pedagoger har raserat skolan”

“På senare tid har västlänarna varit mindre framgångsrika än flera asiatiska länderna i fråga om utbildning. Misslyckandet i väst beror på dåligt underbyggda pedagogiska teorier.”

av **Inger Enkvist**

“Det har under senare år kommit ut en rad böcker som försöker förklara varför västlänarna hamnat på efterkälken i utbildningsavseende i jämförelse med vissa asiatiska länder. Böckerna har titlar som *The learning gap*, *The teaching gap* och *The knowledge deficit*. Innan vi ser närmare på påståendena i de här böckerna, ska vi erinra oss de idéer som har präglat svensk utbildning under de senaste decennierna.

I Färila i södra Norrland genomfördes i mitten av 90-talet ett experiment som illustrerar svenska myndigheters utbildningsideal. I en grundskola med ett par hundra elever, behöriga lärare och inga nämnda sociala problem ville man pröva ut framtidens utbildningsmodell enligt Skolverkets plan Skola 2000. Skolan fick sammanlagt 43 miljoner kronor extra från Skolverket, EU:s glesbygdsfond och KK-stiftelsen. Sällan har så mycket pengar satsats på så få elever. På högstadiet fick varje elev en egen bärbar dator. Eleverna skulle inte finnas i klassrum utan skolan skulle vara "öppen". Eleverna kunde förfoga mycket fritt över sin tid för att arbeta med hjälp av internet och bibliotek och sedan lämna in en rapport.

Eleverna fick välja en specialinriktning inom varje ämnesområde. En elev i 9:an valde Japans ekonomi, hinduismen, ökenspridning i Afrika,

en svensk 1800-talsförfattare och snöskotern. Som Lars Naeslund från Linköpings universitet underströk i en utvärdering är sådana val inte någon solid grund för gymnasiestudier. Inte heller innebar metoden att eleven har något gemensamt med sina föräldrar eller mor- och farföräldrar som haft ett annat innehåll i sina studier. Eleverna hade inte ens en gemensam kunskap med sina egna klasskamrater, eftersom dessa hade valt andra ämnen. Eleverna tränade sig inte heller att diskutera tillsammans eller tala inför grupp, eftersom de inte hade klassrumsundervisning, och ändå är ett av huvudsyftena med grundskolan att vara en bas för samhällsdeltagande och demokrati.

I det nationella provet i svenska i 9:an fick uppseendeväckande många av eleverna icke-godkänt i läsförståelse och ändå brukar läsförståelse vara en svensk paradgren. Hela arbetssättet i experimentet baserade sig ju också på läsförståelse, eftersom eleverna inte hade lektioner utan själva skulle leta sig fram till kunskap genom att läsa. Utvärderaren förklarade det svaga resultatet bland annat med att han själv såg att många av de svaga eleverna bara satt och hängde och lät tiden gå. De hade svårt att förstå det som stod i böckerna i biblioteket och vad de hittade på internet. När utvärderingen kommit, blev det alldeles tyst om Färilaexperimentet.

Något år senare publicerade Skolverket *Nationell utvärdering 2003*, i förkortning *NU 03*. Där jämförs kunskaperna i 9:an år 2002 med kunskaperna i 9:an 1991. Skolverket konstaterar att kunskaperna har sjunkit, i vissa ämnen endast lite, i andra kraftigt. Eleverna hade inte blivit bättre i något ämne. Det sämsta resultatet var i matematik, där eleverna hade kommit en hel årskurs efter. Eleverna i 9:an 2002 låg på en nivå som motsvarade 8:ans år 1991. Då ska man lägga till att vi 1991 hade sjunkit i kunskapsnivå under en lång rad år och att det rör sig om ett mätvärde "på vägen ned". Och detta i land som vill ha hög

levnadsstandard och som har levt på ingenjörsvetenskap och export-industri. *NU 03* konstaterade också att elevernas kunskaper i samhälls-orienterande ämnen var fragmentarisk, och att detta även gällde sådana grundläggande kunskaper som hur den svenska demokratiska pro-cessen är organiserad.

Den nya skolan utgör inte heller någon attraktiv arbetsplats för vuxna. *NU 03* uppger att 98 % av lärarna på högstadiet hade behörighet 1991. För att vara behörig krävs universitetsbetyg i det ämne man undervisar i samt lärarutbildning. År 2002 hade andelen sjunkit till ungefär 60 %. Dessutom räknar undersökningen som ämnesbehörighet universitetets A-kurs, det som brukade kallas 20 poäng, fast 40 poäng under lång tid varit behörighetsnivån. Kan det finnas ett samband mellan lärarens egna kunskaper och elevernas? Från att ha varit ett av världens mest framgångsrika länder i utbildning fram till ungefär 1970 ligger Sverige nu i PISA-jämförelserna på en medelplats bland de deltagande OECD-länderna. Och då jämförs vi ändå bland annat med andra länder som också fått sämre kvalitet.

Pedagogik är i Sverige är en jätteindustri med ett hundratal professorer. Hur är det möjligt att denna enorma samhällsinvestering ger ett sjunkande resultat? Om de teorier som lärs ut vore riktiga, skulle väl resultaten ha förbättrats? Om resultaten ständigt blir bättre i Finland, varför blir de inte det i Sverige, som satsar mer? Delvis beror det på att några idéströmningar har fått genomslag i Sverige men inte i Finland:

1. Utbildningssociologi. Inom pedagogiken har man intresserat sig mer för elevernas bakgrund än för att förbättra deras studieresultat. Utbildningssociologerna är intresserade av att upptäcka och understryka skillnader mellan elever. Denna inriktning har attraherat olika

politiska grupper, och skolans uppgift har ändrats från att förmedla kunskaper till att producera jämlikhet.

2. Konstruktivism. Inom pedagogiken används termen konstruktivism för att understryka att all kunskap måste konstrueras i hjärnan av eleven själv. Detta är förstås riktigt. Emellertid har man i praktiken gått längre och menat att eleven själv måste söka kunskapen för att kunna lära sig något. Här har vi idén med den "aktiva" pedagogiken.

3. Fokuseringen på arbetssätt. Konstruktivismen understryker arbetssättet mer än lärarens kunskaper och förmåga att förmedla. Den förespråkar individuellt arbete eller grupparbete, något som i sin tur haft en enorm inverkan på avsaknaden av lugn i klassrummet. Vissa elever kan använda tiden väl, vissa arbetar någorlunda och andra mycket lite. Läraren får rollen som den som föreslår ämnesområden, tar fram material och finns till hands om eleverna vill fråga om något. De föreslagna uppgifterna ska vara roliga, för endast då kommer eleverna att använda tiden väl. Trots att det inte är läraren som längre egentligen leder arbetet, anses denne vara ansvarig för elevernas resultat.

4. Miljöteorin. Denna teori menar att duktiga elever inte ska få gå fram snabbare än andra utan ska finnas i klassrummet som miljö för långsammare elever. Eftersom det inte är kunskapsnivån utan jämlikheten som är det egentliga målet, ses det inte som något problem att de duktiga eleverna inte utvecklas så mycket. Miljötanken används också när det gäller elever som har problem med uppförandet. Genom att blanda dem med elever som uppför sig väl och vill lära sig, antas problemeleverna bli hjälpta. Den här synsättet innebär att man använder vissa elever som medel för andra elevers bästa.

5. Modern teknologi. Sverige har varit ett av de första länderna att på bred front introducera IT i skolorna. Politikerna har visat ett stort intresse för att eleverna ska lära sig att använda modern teknologi. Det är bra att kunna IT men det är inte klart att det generellt är effektivt att minska lektionsundervisning till förmån för IT-baserade aktiviteter. Ungdomar visar också en tendens att använda IT mer för kommunikation och spel än för inläring. Vore teknologi så viktigt som man sagt, skulle Sverige seglat upp till en tätposition i fråga om utbildningsnivå.

6. Rätten att vara annorlunda. Under de senaste decennierna har det talats mer om rätten att vara annorlunda och att bli respekterad än om rätten att få tillgång till en god undervisning. Detta synsätt har inte sällan kombinerats med elevens fria val av innehåll och gett till resultat att flickor kan välja att studera kvinnliga författare snarare än manliga, elever i Norrland kan välja ämnen med norrländsk anknytning och elever med invandrarbakgrund teman med anknytning till föräldrarnas hemland. Detta fria val står i motsättning till tanken att ett samhälle behöver en gemensam kultur och på läraren skall vara en kulturförmedlare. Lärarens kunskaper saknar intresse om eleverna kan välja något som ligger utanför ramen för vanlig lärarkompetens. Dessutom, varför ska eleverna gå i samma klass om de inriktar sig på helt olika ämnen?

7. Ointresse för kulturen. Bakom de olika teorier som räknats upp ligger ett ointresse för kulturen, för generationers intellektuella ansträngningar. (Se Inger Enkvist, *Uppfostran och utbildning*, 2007.)

Färlaförsöket förenar de olika delarna av den nya pedagogiken. Försöket är unikt genom att det hade så goda resurser och genomfördes i ett område utan sociala problem. Ändå finns det fortfarande ansvariga

politiker och pedagoger som försvarar de tankeströmningar som Färlaförsöket bygger på. Våra lärarutbildningar fortsätter att lära de här modellerna trots Färlaförsöket, PISA-undersökningarna och *NU 03*. Eftersom de trender vi infört i den svenska skolan varit influerade från USA, kanske det nu är dags att också ta till sig den kritik som bland annat amerikanska forskare riktar mot sitt eget skolsystem, inspirerade av internationella jämförelser.

E.D. Hirsch pekar på två felaktiga antaganden om läsförståelse som den nya pedagogiken utgått från. Det första är att det skulle vara naturligt att läsa och att barn självklart vill och kan lära sig läsa. Det är naturligt att lära sig tala med ett grundläggande ordförråd, men att läsa och skriva är så "onaturligt" att det har tagit människan oerhört lång tid att utarbeta den tekniken. Nu har emellertid lärare i många länder slutat att lära ut läsning och skrivning systematiskt och väntar sig i stället att eleverna ska "knäcka läskoden" själva. Resultatet är en tillbakagång i länder som tidigare hade en utmärkt nivå i läsning, exempelvis Sverige, Frankrike och USA.

Det andra felaktiga antagandet är att läsning skulle vara en formell kunskap, en teknik, en strategi, som skulle kunna göra det möjligt att förstå vilken text som helst. Det skulle finnas en genväg till läsförståelse genom att exempelvis träna sig att sammanfatta en text eller fråga sig vilket det viktigaste budskapet är. Hirsch visar klart att textförståelse inte är en teknik utan en förståelse av det ämne som avhandlas. Det finns inte något annat sätt att bli en bra läsare än att ha goda kunskaper på många områden. Eleverna behöver alltså "vanliga" lektioner i olika ämnen, lektioner som kombineras med läs- och skrivuppgifter. På så sätt går eleverna fram samtidigt i kunskap, ordförråd, läsning och skrivning.

Eftersom läsning är knutet till kunskap, måste man i varje land enas om vilket innehåll som ska studeras i vilken årskurs. Man kan inte få framgång i läsförståelse utan att ha en välgenomtänkt läroplan som också följs. Hirsch nämner att unga kan lära sig 2000-5000 ord per år, mest på indirekt väg. Om eleverna kan 90-95 % av orden i en text och känner till ämnet, begriper de texten och kan ta in de nya ord och begrepp som texten innehåller. Om de däremot bara känner till 70 %, förstår de inte texten och lär sig inget nytt. Inlärningsmaterialet måste alltså vara avpassat till elevens nivå.

Michael Barber och Mouna Mourshed har gjort en "benchmarking-studie" med PISA- rapporterna som grund. De har undersökt de länder som har fått bäst resultat och de som förbättrat sig mest för att identifiera vilken faktor som är de viktigaste för att ett land ska få ett framgångsrikt skolsystem. Den första iakttagelsen är att det inte finns ett direkt samband mellan investering i utbildning och resultat. De länder som ligger främst, exempelvis Sydkorea och nu också Finland, är inte de som investerar mest. Däremot koncentrerar de sig på ämnesinläring.

Rapporten visar att det är lärarens intelligens och utbildning som är nyckelfaktorn. Vad gör de framgångsrika länderna?

1. De lyckas få de 5-10 % duktigaste gymnasisterna att söka till lärarutbildningen.
2. För att dra till sig de här gymnasisterna ger de lärare lika bra ingångslön som andra jämförbara akademikergrupper.
3. Länderna ser till att lärarkandidaterna får tillgång till de allra bästa universitetslärarna.

4. De garanterar lärarkandidaterna en tjänst efter avslutad utbildning.

5. De följer lärarna under de första åren efter examen för att se till att de nyblivna lärarna lyckas med sin undervisning.

Finland gör allt detta och har dessutom en effektiv specialundervisning för elever som kommit efter.

En upplysning i rapporten binder ihop de båda studierna. Det nämns att ett enkelt vokabulärtest med lärarna har ett klart samband med framstegen hos eleverna. Elever som får en lärare med stort eget ordförråd, det vill säga som har en egen gedigen kunskap, lyckas betydligt bättre än de som har en medelmåttig lärare. Elever med duktiga lärare kan, enligt en studie, gå framåt tre gånger snabbare än andra. Om elever får svagpresterande lärare i lågstadiet flera år i rad, kan eftersläpningen vara omöjlig att ta igen, påpekar rapporten.

Rapporten visar att det viktiga är att handledningen ligger så nära klassrummet som möjligt. Lärare behöver inte så mycket föredrag om pedagogik som handfast rådgivning beträffande hur just de ska bli effektivare lärare. Barber och Mourshed pekar också på rektorns roll. Det gäller att få rätt lärare att bli rektorer och att sedan utbilda de blivande rektorerna så att de blir effektiva. Personer som inte fungerar som skolledare måste kunna hänvisas till andra sysselsättningar. Arbetet med att få de bästa lärarna och de bästa skolledarna har syftet att varje elev ska få bästa möjliga utbildning. Alla de skolsystem som har goda resultat sätter målet högt för alla elever.

Rapporten nämner också att nästan alla utvecklade länder har försökt förbättra sin utbildning men att få har lyckats därför att man inte koncentrerat sig på det väsentliga, nämligen undervisningen i ämnena.

Rapporten framhåller att varken mer pengar, högre lärarlöner, färre elever per klass eller användning av teknik är effektivt, om man inte samtidigt sätter elevens ämnesinläring i centrum.

Harold W. Stevenson och James W. Stigler, två amerikanska psykologer som talar kinesiska respektive japanska, har jämfört låg- och mellanstadierna i Japan, Kina och USA. De påpekar att undervisningen i Japan och Kina i mycket liknar den undervisning som förekom i USA fram till 50-talet. De avfärdar att framgången skulle bero på drillning och har i stället sett en rad kvalitetsfaktorer. Läsåret är längre men eleverna har färre lektioner varje dag. Det ger en jämn rytm och tröttar inte ut eleverna. Lärarna har färre lektioner per dag och mer tid till förberedelse.

Alla elever antas kunna lära allt, eleverna har läxor varje dag, och läraren håller regelbunden och tät kontakt med hemmen. Barnens skolgång anses vara deras viktigaste uppgift. Barnen har god tid att leka innan skolan börjar eller på rasterna. De har också tid att se på tv, men gör detta efter det att de är klara med läxorna. Det finns inte sällan upp till 40 elever per klass, vilket fungerar eftersom eleverna från första början lär sig hur de ska uppföra sig i klassrummet för att inte störa varandra.

De båda amerikanska psykologerna uppmärksammar speciellt att lektionerna innehåller mer resonemang kring alternativ än de lektioner de studerat i USA. Ett felaktigt svar ses som ett tecken på att eleven har mer att lära sig. De undrar om den amerikanska vanan att organisera inläringen kan vara en rest från behaviorismens dagar, då eleverna skulle fås att åstadkomma riktiga svar som sedan skulle förstärkas. Psykologerna beklagar att amerikansk utbildning inriktats mer på att mäta skillnader mellan elever än att betona den viktiga

likheten att alla kan lära.

Den ene av psykologerna, Stigler, har tillsammans med James Hiebert undersökt matematikundervisning på högstadiet i anslutning till TIMSS-rapporterna. De har spelat in lektioner på video i USA, Tyskland och Japan och de kan konstatera stora skillnader, med Tyskland i en mellanposition. I Japan brukar en matematiklektion vara en lektion i att tänka kring något problem och bedöma olika alternativ. Problemen kan vara svåra, och eleverna lär sig att man måste vara beredd att göra en stor ansträngning om man ska komma fram till rätt svar. Eleverna tänker och resonerar stor del av lektionen. I USA förelägger läraren ett problem som kan lösas relativt lätt av eleverna. Behaviorismen kan ha inspirerat den metodiken, som ofta går ut på att lösa ett stort antal nästan likadana uppgifter. Vissa elever ger upp om de inte omedelbart hittar lösningen. Lärarnas olika inställning visar sig också i de skilda hjälpmedel de använder.

I USA är det vanligt med arbetsprojektor eller dator och i Japan svart tavla. De japanska eleverna kan vid lektionens slut på tavlan se vilka tankegångar som utvecklats under lektionen. I USA är det vanligt att tänka att man antingen är begåvad eller obegåvad för matematik. Den asiatiska inställningen är att understryka vikten av att anstränga sig. Lärarna i USA verkar tro att eleverna tycker matematik är tråkigt och man måste föra in annat material för att göra lektionen roligare. I Japan antar lärarna att eleverna tycker att matematik är lika spännande som de själva tycker.

Liping Ma har jämfört matematikundervisningen på lågstadiet i USA och Kina. Hennes resultat visar att kinesiska lärare får bättre resultat trots en kortare utbildning som dock är mer inriktad på ämneskunskaper. De kinesiska lärarna ser räknande som en intellektuell

färdighet, något man förstår, och inte som en procedur, en formell färdighet. Sammanfattningsvis visar hon att pedagogisk skicklighet inte kan ersätta ämneskunskap ens på lågstadiet, det vill säga exakt det resultat som också Barber och Moursheds benchmarkingstudie kommit fram till.

Många länder, framför allt engelskspråkiga, har tagit till sig informationen från de internationella jämförelserna och studier liknande de som här redovisats och rycker fram i de internationella jämförelserna. Också Sverige borde lyda den uppmaning man får i tunnelbanan i London: Mind the gap!

INGER ENKVIST är professor i spanska vid Lunds universitet.

Bibliografi

- Barber, Michael - Mourshed, Mouna. *How the world's bestperforming school systems come out on top*, McKinsey, 2007. www.mckinsey.com/locations/ukireland/index.aspx
- Enkvist, Inger. *Uppfostran och utbildning*. Stockholm, SNS, 2007.
- Hirsch, jr. E.D. *The knowledge deficit. Closing the shocking education gap for American Children*. Boston, Houghton Mifflin, 2006.
- Ma, Liping. *Knowing and teaching elementary mathematics*. Mahwah, N.J., Lawrence Erlbaum, 1999.
- Naeslund, Lars. *Att organisera pedagogisk frihet. Fallstudie av självständigt arbete med datorstöd vid en grundskola*. Linköpings Universitet, 2001.
- Stevenson, Harold W. - Stigler, James W. *The learning gap. Why our schools are failing and what we can learn from Japanese and Chinese Education*. New York, Touchstone, 1992.
- Stigler, James W. - Hiebert, James. *The teaching gap. Best ideas from the world's teachers for improving education in the classroom*. New York, Free Press, 1999. “

Tidskriften Axess. Senast uppdaterad 2008-07-29 kl. 13:46 Skapad 2008-06-11

“Svenska skolans uppgång och fall”

“Under de senaste decennierna har mycket av bildningsskolan raserats. Besluten om detta har fattats i stor politisk enighet. Det är därför fel att tro att skolan mår bra av ideologiskt samförstånd.”

av **Göran Hägg**

“I debatten om nya betygssystem och andra åtgärder för att rycka upp den svenska skolan sägs ibland att reformerna bör ske under största möjliga enighet. Man tror att samförstånd är av godo på känsliga områden. Kanske bör rentav de egentliga besluten överlämnas åt experter. När det gäller ekonomi och försvar brukar den inställningen vara en utpräglad högerståndpunkt. Men just när det gäller skolan verkar det för tillfället vara vänsterns linje.

De svenska skolreformernas historia är hursomhelst ett utmärkt exempel på nyttan av bråk och debatt och farorna med enighet och expertvälde.

Även i övrigt är det nyttigt att gå tillbaka till 1960-talet och titta hur det egentligen blev som det blev med den svenska skolan.

Reformerna var i verkligheten mycket olikartade. Riktningen ändrades kraftigt mellan tidigt och sent 60-tal. I själva verket hade Sverige vid mitten av 1960-talet, genom den våldsamt debatterade reformpolitiken, antagligen världens då bästa skola. Kanske den bästa genom tiderna. Sedan började utan större debatt en annan utveckling, vars slutpunkt vi - förhoppningsvis - för tillfället upplever.

Ska man vara helt rättvis bör man inse att det svenska skolväsendet redan före efterkrigstidens utbyggnad tillhörde världens ledande. Antagligen ända sedan den lutherska kyrkans massindoktrineringsprogram började under 1600-talet med katekesplugg och husförhör. Läskunnigheten var allmän redan på 1700-talet. Med folkskolan 1842 kom allmän skrivkunnighet och en förbluffande hög allmänbildning som paradoxalt nog hastigt minskade den för saken ivrande kyrkans makt över sinnena till förmån för frikyrkor och senare folkrörelser.

I själva verket torde utbildningsväsendet ha varit det som i särskilt hög grad gjorde Sverige annorlunda och skapade förutsättningen för senare teknisk och social utveckling. Välståndets motor. Utbildning var förutsättningen för uppfinningar och snilleindustrier liksom för den praktiska tillämpningen av snillenas och entreprenörernas idéer i och med tillgången på hyggligt utbildad arbetskraft som kunnat läsa instruktioner och begripa regler och planer.

Lite paradoxalt var det den lägre utbildningen - småskolan, folkskolan och senare yrkesskolorna - som i internationellt perspektiv var mest imponerande. Gymnasierna eller läroverken liknade sådana inrättningar världen över. Universiteten var undermåliga, fränsett de specialhögskolor för teknik och medicin som skapats utanför deras ram i Stockholm.

Emellertid var tillträdet till högre utbildning i internationellt perspektiv påfallande brett. Många bondsöner kunde bli präster och deras barn ämbetsmän. Den sociala pyramiden i Sverige var jämförelsevis låg och lätt att bestiga på ett par generationers sikt. Men systemet var ännu vid andra världskrigets slut komplicerat, otillräckligt och orättvist. De flesta fick nöja sig med sju års folkskola, eventuellt med ett års praktisk yrkesutbildning därefter. En knapp fjärdedel gick från årskurs

tre vidare till realskola eller flickskola och fick därmed sammanlagt nio eller tio skolår. Gymnasium med studentexamen efter totalt 12 till 14 år uppnåddes av 6%. Ytterligare 2% gick speciellt yrkesgymnasium.

Socialdemokratin som 1945 hade majoritet i riksdagen och initiativet i politiken ville reformera systemet. Men redan inom partiet var meningarna delade om hur.

I Arbetarrörelsens efterkrigsprogram från 1944 skisseras en framtida "nio- à tioårig enhetsskola, som kan ge en god medborgerlig och mänsklig bildning". Man betonar starkt skolans roll som "kulturinstitution". Högstadiet bör dock "differentieras efter olika praktiska och teoretiska utbildningsbehov". Ett främmande språk ska börja läsas av alla - ett i dåtiden nästan utopiskt krav. Målen var dels att höja folkbildningen, dels att öka tillgången på välutbildade i samhället, dels att genom ekonomiskt stöd ge alla lika chanser till högre utbildning: "många som saknar läshuvud får en omfattande skolutbildning, medan andra ungdomar med vida bättre förutsättningar inte alls blir i tillfälle att utveckla sina anlag."

Tankarna väckte stor entusiasm. Redan 1949 påbörjades i flera kommuner försök med "enhetsskola" enligt programmets modell. Årskurserna 1-6 var sammanhållna, medan 7-9 vanligen var delade i en teoretisk linje som motsvarade den gamla realskolan och en eller flera praktiska linjer. Trots betydande svårigheter på grund av lärarbrist, nya elevgrupper och det faktum att experimenten till en början oftast genomfördes i socialt underprivilegierade områden - i Stockholm infördes således enhetsskolan enbart söder om Skanstull - blev det hela en påtaglig framgång. Försöken utvidgades efter hand så att

enhetsskolan 1962 omfattade nästan hälften av barnen i berörd ålder.

Men samtidigt uppkom motsättningar. Vid sidan av det kunskaps-älskande efterkrigsprogrammet hade socialdemokratien med sig en annan programskrift, som i praktiken kom att bli än mer styrande för de reformer som genomfördes på olika områden, makarna Gunnar och Alva Myrdals *Kris i befolkningsfrågan* från 1934. Här var skolans uppgift istället att genom social träning skapa goda och jämlika medborgare.

Alva Myrdal, som hämtat inspiration från amerikansk reformpedagogik, försökte driva den linjen i den skolkommision som verkade på 1940-talet. Hon fick stöd av de socialdemokratiska politikerna Stellan Arvidsson och Ragnar Edenman. Arvidsson var poet och vänsterradikal romantiker med en hjärteknipande tilltro till en "musisk fostran" där barnen i frihet skulle utvecklas till bättre människor. Edenman var en hårdförbyråkrat.

Båda ville inrikta skolans arbete mindre på folkbildning än på att i myrdalsk anda fostra goda samhällsmedborgare samt ersätta den gamla sortens kunskaper och undervisning med nya verksamheter och metoder, främst praktiskt arbete och gruppaktiviteter. Betyg var en styggelse. Om fattiga barn fick rättvisa karriärmöjligheter skulle arbetarklassen tömmas på begåvningar! Samhället borde istället förändras genom att ungdomarna övade sig att leva efter jämlika värderingar i skolan.

Många folkpartister delade den uppfattningen. Partiets ledande talesman i skolfrågor blev med tiden Gunnar Helén. Helén var docent i nordiska språk, men samtidigt ytterst hatisk mot den gamla bildningens symboler, särskilt studentexamen, att döma av hans memoarer

främst beroende på att en gymnasiekamrat hade underkänts i förhören. Bondeförbundet kunde ansluta sig utifrån en allmänt antiintellektuell hållning i de djupare leden. Högern värnade kunskaper men brann knappast för lika chanser för fattiga.

Den proposition om en ny skola som regeringen Erlander lade fram 1950 präglades redan i hög grad av de myrdalska idéerna istället för efterkrigsprogrammets kunskapsglädje. Alla barn skulle i görligaste mån läsa samma kurs före årskurs 9. Ny pedagogik skulle tillgripas. Grupparbetet gjorde entré som allena saliggörande arbetsform i svensk skola.

Den våldsamma debatten och motståndet från bland annat lärarnas organisationer gjorde dock att inget beslut kunde tas i frågan. Enhetsskolan byggdes ut med kunskaper som innehåll och rättvis tävlan som styrmetod. Samt enstaka pliktskyldiga, oftast kortvariga experiment med nya arbetsformer.

De antiintellektuella strömningarna noterade dock en framgång 1957 då Ragnar Edenman blev utbildningsminister. Året efter deklarerade han i en intervju att: "Det måste vara skolans primära uppgift att göra barnen till så lyckliga människor som möjligt." Hur man lär ut lycka meddelades dock inte. Inte heller varför skolan mer än andra samhällsinstitutioner hade ansvar för lyckan.

Därnäst kom "att göra barnen till små medborgare genom att bibringa dem demokratiska värderingar". Det skulle framför allt ske genom att "bekämpa social högfärd". I tredje hand kom undervisningen, men den skulle främst syfta till "att ge barnet vissa färdigheter så att det lämnar skolan med lust att förkovra sig i fortsättningen". Citatet slutar: "I sista hand kommer de direkta minneskunskaperna. Barnen bör ha lärt sig

läsa, skriva och räkna och de bör ha fått en viss orientering i olika ämnen." Bildningen skulle således nu komma i sista hand, sedan skolan fått andra uppgifter.

Men striden inför den avgörande reformen kom snart främst att handla om linjeindelningen på högstadiet. Skulle årskurserna 7-9 i den slutgiltigt reformerade skolan förbli delade i flera linjer? Skulle i så fall betyg avgöra tillträdet till den gymnasieförberedande linjen? Edenman och myrdalska reformpedagogerna höll på sammanhållning som den säkra vägen till att avskaffa "pluggskola" och meritokrati till förmån för gemenskap och lycka.

Lärarkåren var starkt för linjeindelning, både de akademiskt utbildade adjunkterna och folkskollärarna. Men de senares fackförbund bytte 1959 fot och uttalade sig för sammanhållet högstadium. I den så kallade Visby-kompromissen 1960, utformad av Gunnar Helén, segrade sammanhållningens vänner. Nästan. Högstadiet skulle bli sammanhållet till och med årskurs åtta. Årskurs nio indelades i inte mindre än nio linjer: gymnasieförberedande 9g, ytterligare fyra teorilinjer samt fyra praktiska som kändes igen på att de var "tvåbokstaviga", till exempel 9tp - "teknisk-praktisk".

I matematik och engelska infördes utöver den allmänna kursen även en "särskild kurs" menad att vara mer avancerad. Valet mellan kurser och linjer blev fritt, vilket ledde att elever och föräldrar "röstade med fötterna". Inom några år valde i princip alla 9g, medan övriga åtta linjer där de alls förekom blev en sorts hjälpklass. På samma sätt valde nästan alla de särskilda kurserna.

Linjefrågan framstår som ett skenproblem. Högstadiets problem orsakas av en mycket liten grupp elever med speciella problem, som i

varje system måste tas om hand på något speciellt sätt. Men i och med att den nya pedagogikens vänner efter hand bet sig fast i denna yttre fråga kom kunskaps- och bildningsivrarna att triumfera helt vad gällde skolans innehåll och arbetsformer.

Folkskollärarna, vars fackförbund stött Visbykompromissen i hopp om att få överta all grundskoleundervisning hade blivit lurade av det byråkratiska etablissemang som behövde deras stöd för att kunna genomdriva sitt förslag. De ställdes helt utanför högstadiet och förlorade sjuan till adjunkterna.

Nu kom även det statistiskt grundade betygssystemet med fem steg. Vid införandet upplevdes det då som mycket progressivt i pedagogiskt avseende.

Grundskolan infördes hösten 1962 sedan en ny skollag och ny läroplan hade antagits.

Läroplan för grundskolan (1962) är i själva verket det mest bildnings-optimistiska och kunskapsambitiösa dokument som kommit i genren i vårt land. Planerna för vad som ska läras in i varje årskurs och hur det ska läras ut är detaljerade och avancerade i båda språk, matematik och orienteringsämnen som historia eller biologi. Alla skulle läsa engelska i fem år, den förkrossande majoritet som gick g-linjen dessutom tyska i tre och franska i ett år. Idag är det svårt att hitta blivande civilingenjörer som ens efter gymnasiet gjort det!

Inledningskapitlet innehåller en del byråkratiskt snömos av den modell som senare skulle helt förgifta verksamheten. Men det väsentliga är den första, med den nya skollagen gemensamma passusen att skol-

undervisningen "har till syfte att meddela eleverna kunskaper och öva deras färdigheter", vilket till reformpedagogernas förtret placerats före att befrämja barnens utveckling till "harmoniska människor" och "ansvarskännande samhällsmedlemmar". Det sistnämnda något där man till råga på allt tillerkänner hemmen en jämbördig roll. Det för reformpedagogerna allena saliggörande grupparbetet har reducerats till "ett värdefullt komplement till övriga arbetsformer".

Grundskoleplanen följdes 1965 upp med en ny *Läroplan för gymnasiet*, präglad av samma ambitiösa anda. Även här en enormt detaljerad planering av vad som ska läras olika år i olika ämnen på olika linjer. I svenskan räknas årskurs för årskurs upp centrala böcker och författare som eleven bör ha stiftat bekantskap med, givetvis med rekommendation av vidsträckt läsning därutöver. De som skrämts av eller glatt sig åt till exempel latinlinjens försvinnande bör besinna att det framöver, genom de möjligheter som gavs inom ramen för den år 1965 skapade humanistlinjen, snart fanns fler latinstuderande ungdomar i Sverige än någonsin tidigare.

De mest drastiska förändringarna var utanverk. Studentexamen försvann. Men likformighet och rättvisa i de även här femgradiga betygen skulle garanteras genom noggrant bedömda centrala prov. I själva verket hade redan det gamla gymnasiet vid det laget uppnått en hög grad av social utjämning. Det sista året för studentexamen, 1968, tog inte mindre än 35 000 ungdomar, nästan en tredjedel av årskullen studenten. I själva verket ungefär lika många som under det följande gymnasiets tid, då sådant ännu gick att avläsa, varje år avslutade verkligt teoretiska gymnasieprogram.

En förbättrad och förlängd yrkesutbildning kom med *Läroplan för fackskolan*, även den 1965. Barnbidrag och studiestöd gjorde det

tänkbart för alla att ta tillvara de erbjudna möjligheterna. Fria läroböcker infördes i gymnasiet 1965. Ett system med extremt förmånliga studielån för universitetsstudier med rejäl bidragsdel, föreslogs 1963 och förverkligades strax efter.

Vad som sedan hände är inte helt lätt att förstå.

Reformarbetet hade varit framgångsrikt. Genom konflikterna hade den antagligen bästa lösningen hamrats ut. De problem som fanns var lokala med skoltrötta elever på det förlängda högstadiet, 60-talets drogvåg och stora halvspråkiga elevgrupper i nya invandrarförorter. Men det var praktiska frågor att tackla i det lilla sammanhanget.

På något vis tycks också allmänhet, kulturliv, politiker och till och med lärarorganisationer från och med mitten av 1960-talet helt tappa intresset för skolan. Man tycktes säga sig att nu var det klart och riktningen utstakad. Experterna borde kunna ta över. De visste säkert bäst!

Samtidigt hade reformarbetet verkligen efterlämnat en avsevärd expertkår inom byråkrati och pedagogiska institutioner. Den kunde å sin sida knappast slå sig till ro med att problemen var lösta eller lokala. Den måste motivera sin existens. Dessutom hade den ju i princip förlorat striden om skolans innehåll. Således var man redan igång med en nyare läroplan för grundskolan som skulle förverkliga Edenmans intentioner. Vid sin avgång 1967 kunde han lämna den i arv till sina efterträdare, och den antogs under stor enighet två år senare som *LGr 69*. I inledningen kastades målen om, så att skolan främst skulle arbeta med personlighetsutveckling "samt därvid meddela eleverna kunskaper och färdigheter". Notera "därvid"! När jag själv gick lärarhögskola de här åren ansågs det nödvändigt att tala om att vi faktiskt fick

meddela kunskaper medan vi gjorde ungdomarna till bättre människor.

Läxor förbjöds. Betygen inskränktes till de sista åren. Ett par veckotimmar gavs åt "fritt valt arbete" som kunde bestå av precis vadsomhelst. Kursplanerna i olika ämnen flyttades till särskilda bilagor. Ambitionerna sänktes kraftigt samtidigt som alla skrivningar blev mycket vaga.

Socialister trodde att eleverna blev socialt medvetna och kritiskt tänkande genom mindre fokus på kunskaper. Liberaler fick sitt i och med att barn skulle "välja" religion och livsåskådning, samlivsform och inställning till droger.

Den nye utbildningsministern Olof Palme ägnade skolans vardag förstrött intresse, övertygad om att experterna visste vad de gjorde medan han ägnade sig åt större samhällsfrågor. De egendomligaste företeelser, som "den nya matematiken" ansågs stå i förbund med demokratin och predikas. De kunde komma och gå utan att någonsin på allvar ifrågasättas förrän de i lyckliga fall diskret glömdes bort.

På den vägen har vi fortsatt. Under största politiska enighet. Utan debatt.

Minns någon SIA-skolan som stadfästes av jämviktsriksdagen 1976? "Skolans Inre Arbete", som skulle hålla barnen på plats hela dagen under lek och sport och utan klassrumsväggar. Med enstaka avbrott för praktikt arbete eller årskurslösa gruppstudier när andan föll på. Eller *LGr 80*? Den nya läroplan för grundskolan som avskaffade alla ämnen utom språk och matematik och ersatte dem med två block, "SO" och "NO", eftersom "tillvaron inte är ämnesindelad". Det var den plan som även avskaffade historien och istället införde momentet "Människans

verksamhet - tidsperspektivet", där man skulle läsa sin egen, släkts och sin orts historia och därmed bli mogen att möta en globaliserad kultur.

Att skolan ändå överlevde och på sina håll fungerade ganska bra berodde på att kommunerna inte hade råd med de värsta dumheterna och att duktiga lärare fortsatte att undervisa som de alltid gjort. När ingen längre egentligen brydde sig utifrån eller uppifrån gick det för byråkratin att komma med de konstigaste påbud. Men det gick också att strunta i påbuden. Tyvärr gick det antagligen, om man ville, också att helt strunta i att undervisa. Rättvisa och likvärdighet tillhör inte det nya skolväsendets typiska egenskaper. Den sociala snedrekryteringen, som kan avläsas i gymnasiet, har som sagt snarast ökat konstant under perioden. De riktigt bra lärarna och normala undervisningsmetoderna förekom givetvis allra mest frekvent i socialt starka områden.

LGr 80 antogs alltså under en borgerlig regering, precis som 1994 års slutliga kunskapsslakt i de då införda läro- och kursplaner, där allt konkret innehåll avskaffades. Det var 1994 som det senaste betygssystemet infördes för de få avgörande tillfällen då betyg för skams skull måste bevaras. Genom att ta bort alla begripliga normer och varje form av kontroll hade man dock försäkrat sig om att betygen åtminstone skulle bli absolut godtyckliga och orättvisa när de nu inte kunde avskaffas helt.

Men det var 1969 års diskret presenterade läroplan som blev det stora trendbrottet. En brytning med de stora skolreformer som kommit i början av 1960-talet. Och med tidigare svensk skoltradition. Står vi kanske äntligen inför ett nytt trendbrott?

GÖRAN HÄGG är författare och docent i litteraturvetenskap.

Sveriges radio: "Världens största ordningsproblem"

Utbildningsminister Jan Björklund har återkommande gånger påstått att den svenska skolan är världsledande när det kommer till skolk, svordomar och oordning, ofta har han hänvisat till OECD:

"Enligt OECD-statistik så har Sverige världens största ordningsproblem i vår skola." [Skolakuten \(radio\) - 2006-12-12](#)

"Vi ska komma ihåg att svensk skola är enligt OECD nu den skola som har mest skolk i hela världen, mest problem med skadegörelse i hela världen och det grövsta och mest kränkande språkbruket i hela världen." Agenda 20061105

"I ett par avseenden har ju OECD konstaterat att vi är värst i världen: vi har mest skolk, flest sena ankomster, störst skadegörelse och det grövsta och mest kränkande språkbruket." [Metro - 2006-12-27](#)

"Vi har mest stök och disciplinproblem i vår skola i hela den industrialiserade världen. Enligt OECD ligger Sverige i topp när det gäller skolk, skadegörelse och kränkande språkbruk. Vi måste vakna upp och inse att det inte fungerar." [GT - 2007-03-14](#)

"– Enligt en internationell studie av OECD har svenska skolor störst problem med skolk, för sen ankomst, skadegörelse och ett kränkande språkbruk." [Sydsvenskan - 2007-03-05](#)

"Svenska skolor har mest skolk, mest sena ankomster, mest skadegörelse och det grövsta och mest kränkande språkbruket i hela den utvecklade världen, enligt OECD." [SvD Debatt - 2005-10-03](#)

Inte mer skolk och stök än genomsnittet

OECD gör undersökningen PISA (Programme for International Student Assessment). Den har gjorts tre gånger hittills och den omgång där man tittat mest på skolklimat är, enligt analytikern Claire Shewbridge som arbetar med PISA, 2003-års upplaga av undersökningen.

I [PISA 2003](#) finns inga uppgifter om grovt språk, stölder eller skadegörelse. Men det finns två tabeller (5.2 och 5.3) som rör skolk, frånvaro och ordning. I den ena tabellen är det rektorerna som uppskattar i hur hög grad skolk, oordning och droger hindrar elevernas lärande och i den andra uppskattar eleverna vilka beteenden som förekommer under varje eller nästan varje mattelektion.

I båda fallen hamnar Sverige någonstans i mitten av tabellen, på eller i närheten av OECD-genomsnittet. En hel rad länder hamnar alltså sämre än Sverige i dessa två tabeller. Ett av dessa är mönsterlandet Finland. Där uppskattas ogiltig frånvaro och skolk från enstaka lektioner vara ett större hinder för elevers lärande, enligt rektorerna, jämfört med Sverige. Och de finska eleverna uppskattar i högre grad än de svenska eleverna att det är störningar och oordning, att elever inte lyssnar på sin lärare, att det dröjer långt efter lektionens början innan eleverna börjar jobba och att lärarna får vänta länge på att eleverna ska lugna sig.

Tryggast i världen

Samtidigt som resultaten av PISA 2003 presenterades också en annan internationell undersökning, TIMMS (Trends in International Mathematics and Science Study) som görs av den fristående organisationen IEA. I den internationella rapporten [TIMSS 2003](#) står det inte heller något om skadegörelse, svordomar eller stökiga klassrum. Det finns dock två intressanta tabeller om skolklimat.

Den ena tabellen (8.6) bygger på en [enkät till rektorer](#) där de fått uppskatta hur vanligt förekommande det är att elever i årskurs åtta på deras skola kommer för sent, skolkar eller är frånvarande och hur stort problem det är. Sverige hamnar då långt ner, om än inte längst ner.

I samma del av rapporten finns en annan tabell (8.8) där Sverige sticker ut mer. Nämligen den tabell som bygger på den delen av [elevenkäten](#) med frågor om trivsel och trygghet i skolan. Och när eleverna svarar på frågor om de blivit bestulna, retade och fått ta emot glåpord, exkluderade eller slagna i skolan, säger en förkrossande majoritet, 8 av 10 svenska elever att inget av dessa saker förekommit senaste månaden. Och Sverige toppar därmed tabellen. De svenska eleverna känner sig alltså tryggast av alla medverkande länders elever.

Grovt kränkande språkbruk

Men var har Jan Björklund hittat belägg för att gång på gång påstå att ”Inget annat land har lika mycket skolk som Sverige. Inget annat land har lika mycket sena ankomster, lika mycket skadegörelse och stöld eller lika grovt språk i klassrummet med svordomar som Sverige. I inget annat land är det stökigare i klassrummet än i Sverige.” [DN - 2005-07-07](#)

Det visar sig att TIMSS-enkäten till rektorerna också hade med frågor om svordomar, störningar i klassrummet och skadegörelse med mera. Resultatet av de frågorna har man dock valt att inte redovisa i den internationella huvudrapporten. Men de som gjort den svenska delen av undersökningen redogör för de siffrorna i en [svensk rapport](#), och jämför då Sverige med ett eget urval på 20 av de 50-tal länder och regioner som är med i undersökningen. Och där är det så att det enligt rektorerna är vanligt förekommande med dessa problembeteenden även om Sverige inte alltid är entydigt värst.

- När man säger inget annat land låter det som att det är en jämförelse med hela världen och det har vi inte riktigt grund för. Jag kan också tycka att det är lite onyanserad bild. Vi är inte fullt så unika i alla de här avseendena. När det gäller grovt språk i klassrummet, i TIMSS så ställdes frågan om hur ofta svordomar förekommer bland elever i år åtta på skolan och där ligger vi högst, men det är inte begränsat till klassrummet, säger Susanne Alger på Umeå universitet som arbetade med TIMSS 2003.

I enkäten till rektorerna står det inte heller något om grovt eller kränkande språk. Däremot så får eleverna, som tidigare nämnt, ta ställning till om de under senaste månaden blivit retade eller fått ta emot glåpord och 9 av 10 svenska elever svarar nej på den frågan, vilket är mycket högre än genomsnittet för de tjugo länder Sverige jämförs med i den svenska [TIMSS 2003-rapporten](#).

När professorn i statistik Elisabeth Svensson studerar skolklimats-tabellerna i TIMSS 2003 upptäcker hon också att den statistiska fel-marginalen i rektorstabellen är väldigt stor, medan resultatet i elevtabellen är säker.

”Vi kan inte säga att Sverige är bättre eller sämre än 14 andra länder.”

[Lyssna på statistikprofessor Elisabeth Svensson](#)

”Resultaten sjunker i den svenska skolan”

De sjunkande resultaten i den svenska skolan har varit en av Jan Björklunds viktigaste argument för de reformer han under lång tid önskat genomföra och som han nu genomför.

Så här skriver han i [DN Debatt - 2005-07-07](#) (en formulering som upprepas på DN-debatt [DN Debatt - 2006-05-30](#)):

”Men sanningen uppenbarade sig i höstas när på kort tid tre stora utvärderingar av svenskt skolväsende presenterades.

I matematik och naturvetenskap ligger Sverige numera på den undre halvan av tabellerna. Finland ligger etta i såväl matte som naturvetenskap och läsförståelse. Och i kreativ problemlösning ligger Finland tvåa, efter Sydkorea. Sverige ligger långt ner i tabellerna. Skolverket skriver att ’det har, för svensk del, skett en markant försämring’.”

De tre undersökningar vars resultat presenteras hösten 2004 och som hänсыftas i citatet ovan är [PISA 2003 \(PDF-fil\)](#) (Programme for International Student Assessment) som tittar på läsförståelse, matematik, NO och även problemlösning och görs av OECD, [TIMSS 2003 \(PDF-fil\)](#) (Trends in Mathematics and Science Study) som undersöker kunskaper i matte och naturvetenskap, i den fristående organisationen IEA:as regi och Skolverkets nationella utvärderingen av granskola, [Skolverket - NU03](#).

PISA är den enda av de aktuella internationella undersökningarna där Finland, som Björklund refererar till, finns med. I PISAS mätningar 2003 ligger mycket riktigt Finland i topp. Men Sverige återfinns inte i den nedre delen av tabellerna, utan tvärtom i den övre tredjedelen eller i mitten av tabellerna, över OECD-genomsnittet i samtliga fall.

Claire Shewbridge är analytiker på OECD och jobbar med att analysera PISA och hon ställer sig frågande till påståendet att de svenska resultaten skulle ha sjunkit.

- First part of that statement infers that something has changed. It says

in mathematics and science Sweden is now in the lower parts of the tables, well the performance for Sweden, there was only one assessment before PISA 2003 and that was in 2000 and in both 2000 and 2003 in all the areas the students in Sweden were performing above the OECD average and there was no change in their performance between these two surveys, säger Claire Shewbridge.

Hon säger att de svenska eleverna förutom att de ligger över genomsnittet i samtliga undersökningar också har en positiv inställning till skolan jämfört med elever i andra länder och de känner liten ångest när det kommer till matte.

- The important thing is that Sweden comes out of our measures as a country with good quality just above average. And average equity, it is a quiet fair educational system as well. It doesn't depend so much on where the student is born in Sweden as for how well they are going to do in school, säger Claire Shewbridge.

Sedan Jan Björklund skrev sina debattartiklar som citeras ovan har det kommit ännu en PISA-undersökning men inte heller den visar på någon kraftgång för Sveriges del, enligt Claire Shewbridge.

- Again the students in Sweden were above average in reading. They could have ranked anywhere from 6th to 10th place out of the 30 OECD countries. In mathematics the students were around average level.

När det gäller naturvetenskap så var 2006 års PISA en så mycket mer omfattande undersökning att det inte går att jämföra med de tidigare, enligt Claire Shewbridge. Men också där presterar de svenska eleverna runt medel.

Jan Björklunds citat handlar hänvisar till tabeller där Finland ligger i topp och Finland är inte med i TIMSS 2003. Men vad säger då den undersökningen?

2003-års upplaga av TIMSS är det första som Sverige är med i sedan 1995. När resultatet av TIMSS 1995 presenterades var Jan Björklund kallsinnig till undersökningen (länk till vår egen sida som har rubriken "Bluff att Sverige är bäst i världen"). När Skolverket skriver att 'det har, för svensk del, skett en markant försämring'. Så är det inte en generell kommentar om den svenska skolan utan gäller just matematikresultaten i TIMSS 2003 jämfört med studien 1995.

I matte och NO ligger Sverige i TIMSS 2003 över det internationella genomsnittet och alltså inte långt ner i tabellerna. Den svenska rapporten om [TIMSS 2003 - svenska rapporten \(PDF-fil\)](#) ger dock en annan bild. Där väljer man att jämföra Sverige med 19 andra av de 50-tal länder som är med i undersökningen. I den jämförelsen hamnar Sverige fortsatt i övre halvan i naturvetenskap, men under medel i matematik.

I Skolverkets nationella utvärdering av grundskolan 2003 finns det en sammanfattning av styrkor och brister i den svenska skolan. Du kan ladda ner rapporten från Skolverkets hemsida på denna länk och själv läsa på sidorna 125 och 126 - [Skolverket - rapport](#).

[PISA 2003 \(PDF-fil\)](#)

[TIMSS 2003 \(PDF-fil\)](#)

[TIMSS 2003 - svenska rapporten \(PDF-fil\)](#)

[Skolverket - NU03](#)

"Bluff att Sverige är bäst i världen"

Under 2000-talet kommer flera rapporter och undersökningar om skolan där Sverige hamnar i topp.

I vissa fall avfärdar Jan Björklund kategoriskt dessa (när samma undersökningar vid senare upplagor visar på negativa tendenser för Sveriges del hänvisar han dock gärna till dem).

I ett debattinlägg i DN (19980305) avfärdar han under rubriken "Bluff att Sverige är bäst i världen" matematikundersökningen för gymnasieelever i [TIMSS 1995 \(PDF-fil\)](#):

"Skolverket hänvisar till en undersökning, kallas TIMSS, som presenterades förra veckan.

Vid en närmare granskning av TIMSS visar det sig att det finns förvånansvärt många reservationer mot rubriken bäst i världen."

De förbehållen är, skriver Jan Björklund, att det är få länder som deltagit på ett tillfredsställande sätt, det har varit en överrepresentation av elever som läser på teoretiska program och att de flesta av eleverna i undersökningen gått i det gamla linjeindelade gymnasiet innan gymnasieskolan blev sämre. Sitt debattinlägg avslutar Jan Björklund:

"Svensk gymnasieskola är i verkligheten inne i sin allvarligaste kris någonsin... Jag möter förtvivlade gymnasielärare varje gång jag besöker en gymnasieskola. Varför vill regeringen och Skolverket dölja problemen i gymnasiet?"

En annan undersökning som ger en positiv bild av svensk skola och där de svenska eleverna presterar väl är PIRLS [PIRLS 2001 \(PDF-fil\)](#),

när de resultaten presenteras våren 2003 skriver Jan Björklund upprört i ett inlägg på DN-debatt (20030406):

”Nyheten grundas på en undersökning kallad PIRLS, där mycket riktigt Sverige hamnade på främsta plats.

Men de länder som normalt brukar komma före Sverige i denna typ av test deltog inte i undersökningen, till exempel Finland, Irland, Japan, Sydkorea och Australien. Två tredjedelar av EU-länderna deltog överhuvudtaget inte.

Det är dock säkert att vi enligt PIRLS nu läser bättre än de länder som deltog: bland annat Argentina, Belize, Bulgarien, Colombia, Makedonien, Slovakien, Marocko, Moldavien, Rumänien, Turkiet och Iran.”

Jan Björklund undviker att räkna upp en rad av de andra länder som deltog i PIRLS 2001: exempelvis USA, England, Tyskland, Norge, Frankrike och Holland. Han konstaterar istället i sitt debattinlägg att 10-20 procent av eleverna i svensk skola lämnar nian utan att kunna läsa och skriva, utan att förklara var den siffran kommer ifrån.

Bäst i OECD och Europa

Det finns också sammanställningar av OECD:s skrift Education at a Glance (EAG) gjorda av utbildningsdepartementet där Sverige hamnar i topp. Så här står det att läsa i ett utkast till en rapport skriven i slutet av augusti 2006, alltså strax innan maktskiftet:

”En sammanvägning av OECD ländernas rangordning avseende 145 olika variabler inom utbildningsområdet enligt EAG 2006 visar att Sverige och Finland hade de högsta genomsnittliga placeringar inom

OECD. Jämförelsen omfattar i stort sett samtliga tabeller i Education at a glance.

Motsvarande beräkningar i EAG 2003 och EAG 2005 gav då samma framstående placering för Sverige och även en ganska likartad inbördes placering för övriga OECD-länder.”

Även efter regeringsskiftet gör Utbildningsdepartementet, Jan Björklunds eget departement, den här sammanställningen dock utan en lika tydlig sammanställning som konstaterar att Sverige hamnar i topp om man väger samman alla variabler.

I början av 2000-talet kommer också EU-rapporten [European Report on Quality of School Education \(PDF-fil\)](#) där placerar sig Sverige också mycket bra, till och med bäst i Europa enligt vissa indikatorer.

”Utbildningssystem i världsklass”

Hösten 2005 presenterades två internationella rapporter med goda omdömen om det svenska utbildningsväsendet. Den ena rapporten, [World Investment Report 2005 \(PDF-fil\)](#), kom från FN-organet Unctad. I den rapporten som omfattade 196 länder presenterades ett innovationsindex (tabell III.5, på sidan 114) baserad på ländernas utbildningsnivå och styrkor inom forskning och utveckling. Och Sverige hamnade där på första plats, före Finland och USA.

Den [andra rapporten \(PDF-fil\)](#) kom från World Economic Forum (WEF) och placerade Sverige på tredje plats bland 117 länder när det gäller tillväxtpotential. Alla nordiska länder hamnade bland de tio översta och Augusto Lopez-Claros, chefsekonom vid WEF, såg utbildningssystemet som en del av förklaringen till Sveriges och de

nordiska ländernas framgångar:- Det är i själva verket så att de stora skatteintäkterna har levererat ett utbildningssystem i världsklass, ett väl utbyggt socialt skyddsnät och en mycket motiverad och kunnig arbetskraft, säger han i en artikel i Svenska Dagbladet.

Även vid senare utgåvor av samma rapport har Sverige placerat sig högt. I den senaste upplagan av rapporten [The Global Competitiveness Report 2007-2008 \(PDF-fil\)](#) ligger Sverige fyra totalt sett, på andra plats när det gäller högre studier (higher education and training) och på femte plats när det gäller hälsa och grundutbildning (health and primary education).

”Svenska elever ägnar mindre tid åt skolarbete än eleverna i något annat industriland”

Folkpartiet och Jan Björklund har många gånger hävdat att det är för slapt i den svenska skolan, eleverna ägnar mindre tid åt skola, läxor och prov än i andra länder:

”I svensk skola har eleverna färre läxor och färre prov än något annat land.”[DN - 2005-07-07](#)

”Sverige har minst läxor och prov i västvärlden”

[Aftonbladet - 2006-06-02](#) ”Siffrorna visar att svenska elever ägnar mindre tid åt skolarbete än elever i något annat industriland.”

[DN - 2006-07-07](#)

Som grannländerna

Svenska elever ägnar mindre tid i skolan än OECD-ländernas genomsnitt, enligt undersökningen [PISA 2003 \(PDF-fil\)](#) (tabell 5.14). Men eleverna ägnar ungefär lika mycket åt skolundervisning som i Danmark, Norge, Tyskland, Tjeckien, Slovakien, Schweiz och Finland,

enligt PISA-analytikern Claire Shewbridge. Alla dessa länder ligger ett par timmar under OECD-genomsnittet.

Eleverna i Sverige ägnar enligt PISA 3,9 timmar i veckan åt läxor vilket också är mindre än OECD-genomsnittet som är 5,9 timmar. Men inte heller där går det att påstå att de svenska eleverna är så världs-unika.

- We see similar numbers for Finland, 3.7 hours. And Finland, Korea and Japan, are the top performers in this assessment in mathematics, in all these cases students reported only spending 3.5 and 3.8 hours on mathematics home work so there is no clear evidence that this is linked to a stronger average performance quite the contrary, säger Claire Shewbridge.

I PISA framgår också att de svenska eleverna ägnar närmare 40 veckor årligen åt studier, folkpartiet har med hänvisning till en [excel-fil](#) på nätet där siffrorna hamnat snett hävdat att detta inte stämmer (läs [Folkpartiets brev till SVT](#)). Men samma tabell i tryckt form (tabell 5.6 i [PISA 2003 \(PDF-fil\)](#)) visar att svenska elever, enligt OECD, ägnar 39,7 veckor per år åt studier vilket är mer än i nästan alla andra OECD-länder.

Minst skoltid i Finland

I den [excel-fil](#) som folkpartiet hänvisat till för att säga att detta inte stämmer finns också två flikar (chart D1.1 och chart D1.2) med diagram som visar hur många timmar skolundervisning barnen i respektive land förväntas få mellan sju och 14 års ålder. Eleverna i Finland beräknas ha minst antal undervisningstimmar av de undersökta länderna, och även skolbarnen i Polen, Norge, Danmark och Japan har färre förväntade skoltimmar än eleverna i Sverige, som har lika många timmar som Korea.

Inte så avvikande

Jan Björklund har ibland hänvisat till undersökningen [TIMSS 2003 \(PDF-fil\)](#) för att belägga påståendet att svenska elever har färre prov och läxor än i något annat industrialiserat land. TIMSS tittar främst på läxor och prov när det gäller matte och NO. När eleverna i årskurs åtta får uppskatta hur mycket tid de ägnar åt matteläxor så hamnar Sverige längst ner i tabellen (4.7 på sidan 148 i [TIMSS 2003 \(PDF-fil\)](#)). Men det finns också uppskattningar av lärarna om hur ofta och mycket läxor i de aktuella ämnena eleverna får och där är det inte lika entydigt.

- När det gäller hemläxor så beror det på hur man räknar. Om man tittar på hur ofta man får en läxa och hur långa läxor man får. Vi är inte så avvikande. Vi har ganska lite läxor just i matematik och inte så mycket i NO, där ligger vi ganska i mitten, säger Susanne Alger på Umeå universitet.

Hon arbetade med [TIMSS 2003 \(PDF-fil\)](#) och har i den svenska [svenska rapporten](#) med samma namn skrivit kapitlet om enkätundersökningen (på sidorna 73-75 finns mer att läsa om läxor och prov).

[PISA 2003 \(PDF-fil\)](#) [TIMSS 2003 \(PDF-fil\)](#)

”Gymnasiet, en stor utslagningsmaskin”

Allt fler slås ut i gymnasiet, argumenterar Jan Björklund under perioden för vår granskning:

”I gymnasiet är det bara 60 procent av eleverna som når målen, medan 40 procent slås ut.”

DN 20030417 - ”Skolan måste förstatligas igen” (finns inte tillgänglig på webben.)

”...hela 44 procent misslyckades.”

DN 20040928 - ”Återinför de tvååriga yrkeslinjerna” (finns inte längre tillgänglig på webben.)

”Avhoppet från gymnasiet i Sverige är högst i världen.”

GP 20050726 (finns inte tillgänglig på webben.)

”Gymnasiet har under senare år blivit en stor utslagningsmaskin.”

Sydsvenskan 20050729 (finns inte tillgänglig på webben.)

Kurvan pekar uppåt

Samtidigt som Jan Björklund beskriver gymnasieskolan som utslagningsmaskin i Sydsvenskan har andelen 20-åringar som klarar gymnasiet och blir behöriga till högskolan ökat sedan början av 2000-talet. 2005 har 64 procent av 20-åringarna i landet fullföljt gymnasiet och har grundläggande behörighet till högskola och universitet, vilket är den högsta siffran sedan 1998. Även kurvan för andelen andel 20-åringar som fått slutbetyg i gymnasiet pekar uppåt om man tittar några år tillbaka, men den siffran är lägre än i slutet på 1990-talet.

[För en snabb översikt kan du titta på diagrammet här](#)

Topp tre i OECD

När Jan Björklund säger att avhoppet från gymnasiet är högst i världen anger han ingen källa, men i OECD:s skrift Education at a glance 2005, som han refererar till i andra sammanhang finns en internationellt jämförande tabell om hur stor andel i varje land som avslutar sin gymnasieutbildning. Den finns också i digital form på nätet:

[OECD - diagram](#)

Det ena diagrammet (under fliken 'chart A2.1') rangordnar länderna efter vad man kallar examensgrad från gymnasiet. Där hamnar Sverige

långt ner, men sex länder, däribland USA och Spanien kommer efter Sverige.

Det andra diagrammet (under fliken 'chart A2.2 (web only)') visar examensgraden från gymnasieprogram som är utformade att ge behörighet till högskolestudier. Och där ligger Sverige på tredje plats efter Irland och Finland.

Dramatiska misslyckanden

Skolverket och SCB tar årligen fram statistik om hur elever fullföljt och slutfört sina gymnasiestudier enligt flera olika definitioner. Trots det väljer folkpartiet att hänvisa till statistik som de själva tar fram, i DN debatt 20040928:

”Hittills opublicerad statistik visar dock på dramatiska misslyckanden för svensk gymnasiepolitik.

Hösten 2000 gick drygt 120 000 elever i årskurs ett på gymnasiet. Tre år senare, vid skolavslutningen sommaren 2003 gick endast 67 400 elever ur gymnasiet med sådana resultat att de uppfyllt gymnasieskolans målsättning. Det motsvarar 56 procent av dem som började. Det vill säga att hela 44 procent misslyckades.”

Lyssna här vad statistikprofessorn Elisabeth Svensson har att säga om det sättet att räkna statistik och om det finns belägg för att den svenska skolan är en utslagningsmaskin:

”Jag vet inte vad dom menar med det.”

[Statistikprofessor Elisabeth Svensson om ”utslagningsmaskin”](#)

Vill du läsa mer statistik, kan du titta i [Skolverkets statistikdatabas](#)

”Utslagningen i grundskolan tilltar”

Enligt Jan Björklund är ett av bevisen på de stora tilltagande bristerna i den svenska skolan att allt fler elever i årskurs nio misslyckas med att klara behörighetskraven till gymnasieskolan:

”Den siffra alla väntade på med spänt intresse hade försämrats ytterligare. Nästan 11 procent av eleverna får inte tillräckliga kunskaper i grundskolan för att bli behöriga till gymnasieskolan.”

DN 20020417 - ”Skolan måste förstärkas igen” (finns inte tillgänglig på webben.)

”Där har under dessa år skett en relativt stor försämring av resultaten, mätt som andelen elever med tillräckliga betyg för att tas in på gymnasiet.”

[DN - 2005-07-07](#)

”...utslagningen i grundskolan tilltar.”

[DN - 2006-05-30](#)

Små förändringar

För att en elev ska vara behörig till gymnasieskolan krävs lägst betyget godkänd i ämnena engelska, matematik och svenska eller svenska som andraspråk. Andelen elever i årskurs nio som inte lyckas med detta har sedan läsåret 1999/2000 och fram till 2006/2007 skiftat marginellt. Mellan 10,1 och 10,9 procent av eleverna har årligen under den perioden inte nått målen som krävs för gymnasiebehörighet. Som framgår av [Skolverket - diagram](#) här så pekar inte heller kurvan konstant neråt utan rör sig upp och ner något.

Den ytterligare försämringen som folkpartiet skriver om ovan rör sig om 0,2 procent och senare samma vår när eleverna i år nio får sina betyg ökar andelen gymnasiebehöriga, alltså ”förbättras” siffran med 0,3 procent. I [tabellen från Skolverket](#) kan du själv se hur andelen gymnasiebehöriga i årskurs nio förändras mellan läsåren 2000/2001 och 2004/2005.

Inte heller därefter har det skett någon dramatisk förändring så här skriver Skolverket i ett PM 2007:

”Andelen behöriga till gymnasieskolan minskade från 91,4 procent år 1998 till 89,2 procent år 2001. Därefter har andelen behöriga elever varit ganska stabil. Våren 2007 var andelen 89,1 procent.”

[Skolverket - PM](#)

I det PM som citeras ovan står det också att läsa att det genomsnittliga meritvärdet ökat under en tioårsperiod och att andel elever som saknar betyg i minst ett ämne ligger stabilt sedan läsåret 2001/2002 då den sjunker för första gången sedan det nya betygssystemet infördes i slutet av 1990-talet.

”Inte större variabilitet än man har på börsen från dag till dag.”

Lyssna på vad statistikprofessor Elisabeth Svensson när hon försöker belägga folkpartiet och Jan Björklunds påståenden med statistiken. [Elisabeth Svensson om gymnasiebehörighet](#)

Vill du läsa mer statistik, kan du titta i [Skolverkets statistikdatabas](#)

Om del 2

Utbildningsminister Jan Björklund säger att han vill ha en skola där eleverna presterar bättre kunskapsmässigt. Nu gör han ett antal reformer för att råda bot på de problem han tycker finns med kunskapsnivåer och ordningsproblem.

- Lärare ska få större disciplinära befogenheter, nationella prov ska införas från 3:an, skriftliga omdömen får ges från första klass, och det finns förslag på ett nytt betygssystem.

Men hur vet regeringen att det här kommer att ge önskat resultat? Finns det stöd i den pedagogiska forskningen? Kan man anta att regeringens reformer leder till att eleverna faktiskt höjer kunskapsresultaten och presterar bättre?

I den här veckans Kris i skolan? Tittar vi närmare på några av regeringens skolpolitiska reformer och dess förväntade resultat.

Enkätundersökning om skolreformer

I början av sommaren skickades en enkätundersökning ut till 123 av Sveriges professorer i utbildningsvetenskap. Här presenteras en sammanfattningar och analyser av undersökningens olika delar.

[Så gjordes undersökningen](#)

[1.Sanktioner mot störande elever](#)

[2.Nationella prov redan i skolår 3](#)

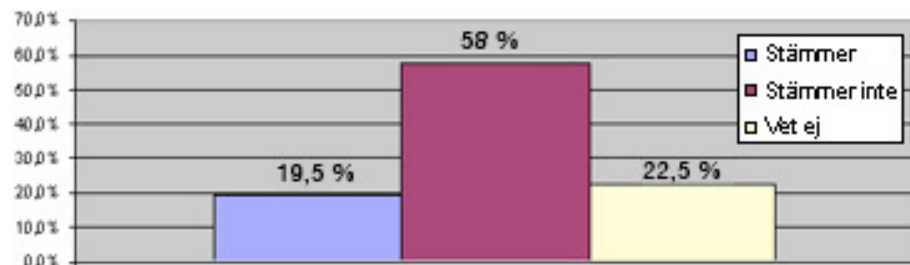
[3.Betyg tidigare, och i fler steg](#)

[4.Statens skolinspektion](#)

[Sammanfattade analys](#)

Sanktioner mot störande elever

Går det med utgångspunkt i den svenska och internationella pedagogikforskningen anta att:

C. Sanktioner mot störande elever, som kvarsittning, avstängning samt konfiskering av störande föremål, kommer att leda till bättre ordning i skolan.

1. Sanktioner mot störande elever, som kvarsittning, avstängning samt konfiskering av störande föremål, kommer att leda till bättre ordning i skolan?

58 % av de professorer som svarat på enkäten anser, utifrån forskningen, att sanktioner mot störande elever inte kommer att leda till bättre ordning i skolan.

19,5 % av de som svarat anser att det finns stöd i forskningen och 22,5 % anser att det inte kan ta ställning i frågan.

Många kommentarer i samband med påståendet att sanktioner mot störande elever kommer att leda till bättre ordning i skolan visade på

att det finns ett behov av en bättre ordning i skolan. Hur detta ska uppnås är dock inte lika klart.

Det som delar åsikterna handlar ofta om vilken typ av sanktion som ska införas. En större andel svaranden har till exempel i sina kommentarer skrivit att konfiskering av störande föremål är en bättre sanktion än kvarsittning.

Många av kommentarerna menade att tidigare forskning visar att förebyggande åtgärder, snarare än repressiva, är mer effektiva för att uppnå en ordningsam skolmiljö.

I professorernas kommentarer kan man också se att lärarens motivation och attityd är viktigare faktorer för att uppnå ordning än den negativa förstärkning som disciplinerande åtgärder kan tänkas bli.

Enligt kommentarerna visar tidigare forskning också på att sanktioner inte fungerar på en topp- och disciplinstyrd skola då det kan leda till att elevernas motståndsstrategier ökar. Alternativet som många forskare lyfter fram i kommentarerna är en skola där ordning och arbetsro upprätthålls genom gemensamma åtgärder.

Elever och lärare diskuterar fram lösningar och tar fram gemensamma påföljder mot dem som stör i klassrummen. I kommentarerna framkom också behovet av att förankra sanktionerna hos elever och lärare samt hos föräldrarna. Sanktioner måste, enligt tidigare forskning, uppfattas som rättvisa och förståeliga samt accepteras av eleverna för att kunna fungera fullt ut.

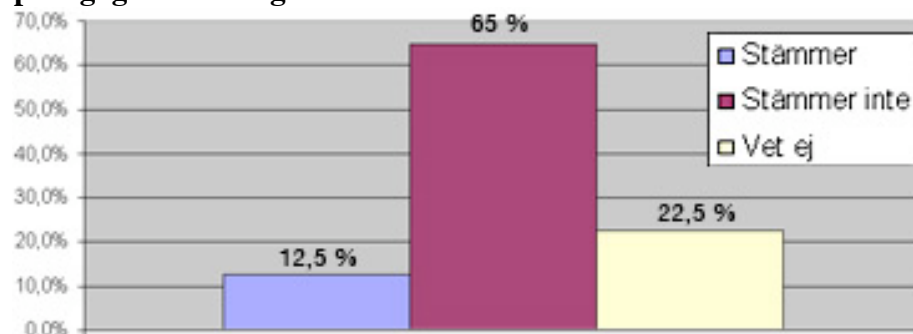
En del kommentarer pekar också på ett behov av att ge stöd till elever som stör hellre än att de ska stängas av eller få andra repressiva sanktioner. Problemen i skolan, menade några, är ofta en avspeglning av de problem som finns i samhället och att repressiva åtgärder då bara skulle vara en kortsiktig lösning på ett större problem.

Sanktioner, ansågs enligt kommentarerna, inte fungera på de elever som inte kan hantera skolans krav. De är i större behov av extra stöd.

Sammanfattningsvis är sanktioner inte att föredra bland de professorer som svarat på enkäten. En del menade att förebyggande åtgärder är bättre, att hårdare tag inte brukar hjälpa och att elever och lärare tillsammans ska ta fram ordningsregler och se till att de efterföljs. Vidare menade de professorer som höll med om påståendet att olika sanktioner fungerar olika bra och att det är viktigt att förankra sanktionerna hos elever och föräldrar, göra dem begripliga och förståeliga.

Nationella prov redan i skolår 3

Går det med utgångspunkt i den svenska och internationella pedagogikforskningen anta att:

B. Nationella prov redan i skolår 3 kommer att leda till att eleverna presterar bättre i skolan.

2. Nationella prov redan i skolår 3 kommer att leda till att eleverna presterar bättre i skolan.

En majoritet av de professorer som svarat på enkäten, 65 procent, anser inte att det finns något vetenskapligt stöd för att nationella prov leder till bättre prestationer i skolan.

Drygt var tionde, 12,5 procent, anser att påståendet stämmer och medan drygt var femte 22,5 procent anser att de varken kan instämma eller säga emot.

I professorernas kommentarer framgår att nationella prov redan i årskurs 3 troligtvis inte får en direkt effekt på elevernas prestationer. Flera påpekar på att det är svårt att konstruera rättvisa prov för elever i årskurs 3, eftersom barnen både har olika mognadsgrad och olika förutsättningar för att prestera.

Några pekar på att tidigare forskning i bland annat England och USA, visat att nationella prov leder till stora skillnader i elevernas prestationer. Detta leder i sin tur till en ökad fokusering på elevernas provresultat och mindre på vad de faktiskt lär sig.

Andra kommenterar anser att det skulle kunna finnas en indirekt effekt av nationella prov som såväl ökar skolans kvalitet som lärarens kompetens och därmed bidrar till att elevernas prestationer också ökar.

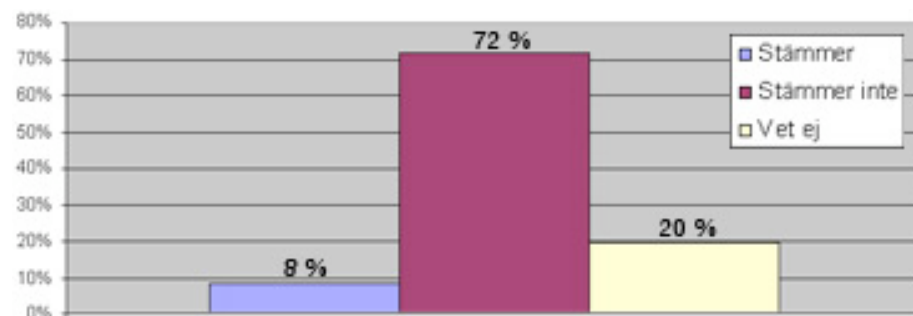
De nationella proven bör, enligt kommentarerna, vara utformade som ett diagnostiskt test för att se var skolan ligger kunskapsmässigt i relation till övriga landet. Andra menar att läraren skulle kunna få möjlighet att jämföra sin pedagogik med andra lärares.

Flera av professorerna betonar att det i första hand är lärarens pedagogiska kompetens som avgör om eleverna presterar bättre och inte nationella prov. Andra faktorer, som exempel social bakgrund och den lärande miljön i skolan, är också mer avgörande än nationella prov.

Behovet av att följa upp elevernas provresultat lyfts också fram och att nationella prov inte får den förväntade effekten när elever som halkar efter inte fångas upp.

Betyg tidigare, och i fler steg

Går det med utgångspunkt i den svenska och internationella pedagogikforskningen anta att:

A. Betyg tidigare än idag och i fler steg kommer att leda till att eleverna presterar bättre i skolan.

Betyg tidigare än idag och i fler steg kommer att leda till att eleverna presterar bättre i skolan.

Nej, det finns inget vetenskapligt stöd för ett sådant påstående. Det anser en majoritet, 72 procent, av de professorer som svarat på enkäten. Bara 8 procent håller med om påståendet, medan 20 procent av de tillfrågade varken kan instämma eller säga emot.

Andra faktorer än betyg är, enligt professorerna, viktigare för att eleverna ska prestera bättre. I topp bland det som lyfter elevernas resultat är lärarens motivation, kunskap och attityd. Som andra faktorer räknas elevernas sociala bakgrund, skolans kvalitet och inlärningsmiljö samt föräldrarnas engagemang.

Flera professorer pekar på att betyg i ett tidigare skede i sig inte är nog för att höja elevernas prestation. För att betygen ska motivera eleverna till bättre prestationer krävs positiv feedback i kombination med lärarens kompetens.

Andra anser att betyg kan synliggöra såväl de svaga som starka sidorna hos eleven. Med rätt stöd från läraren kan betygen i så fall användas för att förbättra resultaten.

Många av forskarna skriver också i sina kommentarer att tidiga betyg tenderar att göra skolan mer fokuserad på mätbara resultat. Det har, enligt forskarna, visat sig att eleverna är mer inställda på de mätbara provresultaten än på vad de faktiskt lär sig. Risken finns därför att

andra värden, till exempel förmågan att reflektera, vara kunskapsorienterad och att tänka kritiskt minskar i betydelse. Andra anser att eleverna kommer att prestera för presterandets skull och inte för att lära sig mer.

En del kommentarer pekar på att betyg i ett tidigare skede kommer att leda till att vissa elever höjer sin prestation, medan andra presterar sämre. Eftersom elevernas resultat troligtvis beror på en mängd faktorer, riskerar betygen att dela upp elever i bra och dåliga i stället för att förbättra deras prestationer.

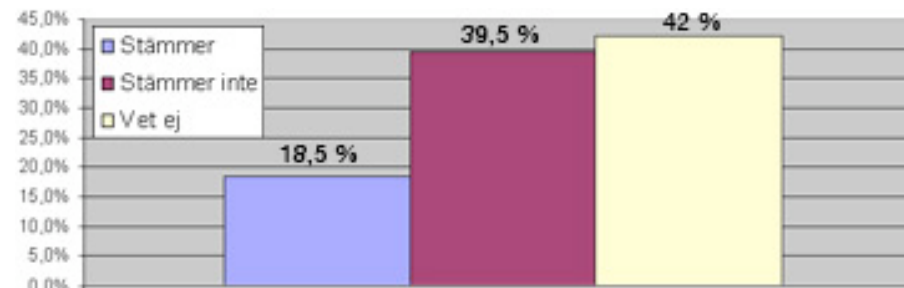
Betygen gynnar, påpekar forskarna, dem som har förmågan att ta till sig av allt som läraren säger, exempelvis antydningar om vad som är viktigt och som eventuellt kommer på ett prov. De som saknar den förmågan kommer i ett tidigt skede att tappa vilja och motivation att lära sig mer.

Det finns, som några kommenterar visar, en risk att för tidiga betyg leder till en utslagning av vissa elever.

Sammanfattningsvis är det andra faktorer än betyg som är avgörande för elevernas prestationer. Forskare menar att tidiga betyg ökar fokuseringen på de mätbara resultaten medan andra, mindre mätbara värdena tappar i betydelse. Betyg i ett tidigare skede anses leda till att vissa elever höjer sin prestation medan andra presterar sämre.

Statens skolinspektion

Går det med utgångspunkt i den svenska och internationella pedagogikforskningen anta att:

D. Den nya myndigheten Statens skolinspektion kommer genom ökad tillsyn och granskning av skolor leda till att vi får högre kvalitet på landets skolor.

4. Den nya myndigheten Statens skolinspektion kommer genom ökad tillsyn och granskning av svenska skolor leda till att vi får högre kvalitet på landets skolor.

42 % av de professorer som svarat på enkäten anser att de inte kan svara på om den nya myndigheten Statens skolinspektion, genom ökad tillsyn och granskning, leder till att kvaliteten på landets skolor kommer att öka.

39,5 % av dem som svarat anser att Statens skolinspektion genom ökad tillsyn och granskning troligtvis inte kommer att leda till högre kvalitet.

18,5 % av dem som svarat anser att de kan troligtvis leda till högre kvalitet.

Resultatet visar på att det finns en stor osäkerhet i vad arbetet i den nya myndigheten kommer att leda till. Det ger också en indikation på att de

professorer som svarat på enkäten inte tror att den nya myndigheten Statens skolinspektion kommer att leda till att kvaliteten på landets skolor kommer att öka.

Enligt kommentarerna ställer sig vissa professorerna frågande till vad som skiljer den nya myndigheten från de andra som också arbetar med skolutveckling.

En del professorer skriver att de först vill se hur myndigheten kommer att tolka sin uppgift, hur inspektionerna kommer att utformas, om de kommer att arbeta med eller mot skolan innan de kunde hålla med påståendet eller inte.

Vidare var de också intresserade av att veta vem eller vilka som kommer att kontrollera respektive kontrolleras.

En del kommentarer pekar på att mer kontroll inte brukar hjälpa. Tidigare studier visar att skolor som inspekteras ofta blir sämre samt att många skolor lär sig prestera bra enbart då det är kontroll.

Andra kommentarer menade att kontroll och inspektion kan vara bra, men att tillsätta en ny myndighet inte är den rätta vägen.

Styrningen av skolan bör baseras på en lokal kontroll och resultatstyrning snarare än att en ny central myndighet ska sköta kontrollen över hela landet. Andra mer skeptiska kommentarer pekar på snarare på att decentralisering i kombination med ökade resurser skulle leda till ökad kvalitet.

Många kommentarer betonar att åtgärderna som antas följa kontrollerna är viktigare än inspektionen och kontrollen.

Slutligen menade några att det är oklart vilka problem den nya myndigheten kommer att lösa. En del professorer menade att skolans generella problem med exempelvis för många elever i klassrummen, lärarnas status etc. antas vara viktigare att lösa. Inspektion och kontroll är inte den rätta vägen.

Sammanfattade analys

Går det med utgångspunkt i den svenska och internationella pedagogikforskningen anta att:

Sanktioner mot störande elever, som kvarsittning, avstängning samt konfiskering av störande föremål, kommer att leda till bättre ordning i skolan.

Nationella prov redan i skolår 3 kommer att leda till att eleverna presterar bättre i skolan.

Betyg tidigare än idag och i fler steg kommer att leda till att eleverna presterar bättre i skolan.

En majoritet av professorerna som svarat på enkäten, 58 %, anser inte att sanktioner mot störande elever nödvändigtvis kommer att leda till en bättre ordning. I jämförelse med enkätens andra påståenden var det dock fler professorer som tyckte att detta antagande stämde.

En stor majoritet av professorerna som svarat på enkäten, 65 % anser inte att nationella prov redan i årskurs 3 kommer leda till att eleverna presterar bättre.

72 % av de professorer som svarat på enkäten, anser inte att betyg i ett tidigare skede och i fler steg kommer att leda till att eleverna presterar bättre i skolan.

Ordning och reda

Det finns ett behov av bättre ordning i skolan. Det visar många kommentarer i samband med påståendet att sanktioner, som kvarsittning och konfiskering av störande föremål, kommer att leda till bättre ordning i skolan.

Hur detta ska uppnås är dock inte lika klart. Frågan om vilken typ av sanktion som ska införas finns delade uppfattningar om. En större andel svaranden har dock skrivit i sina kommentarer att konfiskering av störande föremål är en bättre sanktion än kvarsittning.

Många av kommentarerna påpekar att förebyggande åtgärder, snarare än repressiva, är mer effektiva för att uppnå en ordningsam skolmiljö.

I professorernas kommentarer kan man också se att lärarens motivation och attityd är viktigare faktorer för att uppnå ordning än den negativa förstärkning som disciplinerande åtgärder skulle kunna bli.

I kommentarerna kan man utläsa att tidigare forskning visar att sanktioner inte fungerar i en topp- och disciplinstyrd skola. Det leder snarare till att elevernas motståndsstrategier ökar.

Alternativet som många av forskarna lyfte fram är en skola där ordning och arbetsro upprätthålls genom gemensamma åtgärder. Elever

och lärare diskuterar fram lösningar och enas om repressalier mot störningar i klassrummen.

I kommentarerna framkom också behovet av att förankra sanktionerna hos elever och lärare samt hos föräldrarna.

Dessutom måste eleverna tycka att sanktionerna är förståeliga och rättvisa för att de ska kunna fungera fullt ut, skriver professorer i kommentar.

Prestationen beror ofta på andra faktorer

En stor majoritet av professorerna som svarat tror inte att betyg och nationella prov i en tidigare ålder kommer att leda till bättre prestationer från elevernas sida.

Lärarnas motivation, kunskap och attityd är viktigare faktorer för att eleverna ska prestera bättre.

De finns också en rad andra faktorer som har lika stor eller större betydelse för elevernas prestation. Faktorer som elevernas sociala bakgrund, skolans kvalitet och inlärningsmiljö samt graden av engagerade föräldrar avgör tillsammans elevernas prestationer.

Återkoppling och feedback

Andra kommentarer visar att inte enbart betygen kan höja elevernas prestationer.

Konstruktiv feedback, lärarens kompetens i att använda betygen som motivation och en förståelse för betygens innebörd nämndes som faktorer för att höja prestationerna, inte bara betyg och nationella prov.

Kommentarerna visar också på ett behov av uppföljning och återkoppling. En del professorer uttryckte i sina kommentarer en farhåga att de nationella proven kommer att utformas på ett sätt att det inte kommer att kunna följas upp, och återkopplas till de elever som halkar efter.

Fokus på det mätbara

I kommentarerna skrev många forskare att nationella prov och betyg i ett tidigare skede har en tendens att göra skolan mer fokuserad på de mätbara resultaten.

Till exempel visar forskning från bland annat England och USA att nationella prov kan leda till stora skillnader i elevernas prestationer. Det har också visat sig att eleverna är mer inställda på provresultat och mindre på vad de faktiskt lär sig.

Risken finns då enligt en del kommentarer att andra värden, som exempelvis förmågan att reflektera, vara kunskapsorienterad och att tänka kritisk kommer att minska i betydelse.

Andra menar att eleverna kommer att prestera för presterandets skull och inte för att lära sig mer.

Indirekt effekt av nationella prov och betyg i ett tidigare skede

Det nationella provet skulle genom de indirekta effekterna öka skolans kvalitet och lärarens kompetens och på så vis bidra till att elevernas prestationer skulle kunna öka.

Betyg i ett tidigare skede och i flera steg, menade en del kommentarer, skulle också kunna ge indirekta effekter.

Detta genom att betygen skulle kunna synliggöra de svaga såväl som de starka sidorna hos eleverna och att de med rätt hjälp från pedagoger kan använda betygen för att prestera bättre resultat.

Den indirekta effekten bör dock ses med vissa förbehåll. De nationella proven bör, enligt kommentarerna, vara utformade som ett diagnostiskt test för att se var skolan ligger kunskapsmässigt i relation till övriga landet. Andra menade att läraren skulle kunna få möjligheten att jämföra sin pedagogik med andra lärares.

En del kommentarer pekar på att det är svårt att konstruera rättvisa prov för elever i årskurs 3, eftersom eleverna har olika mognadsgrad och har olika förutsättningar för att prestera. Det kan få konsekvenser som är svåra att värdera.

Gynnar vissa

Gemensamt för många kommentarer är att de pekar på risken för att betyg i ett tidigare skede och i flera steg samt nationella prov i årskurs 3 enbart kommer att gynna vissa elever.

Betygen gynnar dem som har en förmåga att ta till sig av allt som läraren säger, exempelvis antydningar om vad som är viktigt och som kommer på ett prov.

De andra som inte har den förmågan kommer, enligt kommentaren, i ett tidigare skede tappa vilja och motivation att lära sig mer. Det finns en risk för att för tidiga betyg leder till en utslagning av vissa elever.

Ett liknande resonemang kan föras kring behovet av sanktioner mot störande elever. Kommentarerna pekar på att sanktioner inte alltid

fungerar på de elever som inte kan hantera skolans krav. De är i större behov av extra stöd.

Skillnad politik och utbildningsvetenskap

De kommentarer som lämnats i samband med enkätundersökningen visar på en tendens att forskarsamhället har en annan syn på lärande och skolan än vad politikerna har.

Politikernas fokusering på betyg och nationella prov möts, enligt många kommentarer, med en viss skepsis.

Främst handlar det om betygen som ses som en förenkling av vad eleverna ska prestera. Politikerna pratar om vad eleverna ska prestera, professorerna menar att det är en lärandeprocess där det mätbara är en mycket liten del.

I professorernas kommentarer framgår att de hyser en viss farhåga att fokusering kommer att läggas på det som går att mäta, det vill säga betyg. Och de andra värdena kommer att tappa i betydelse.

Vidare är de nationella proven, för politikerna, ett sätt att garantera att alla skolor och elever håller ungefär samma nivå.

I professorernas kommentarer kommer andra värden fram. Bland annat behovet av uppföljning och möjligheten att använda resultat för att bli bättre, inte bara för att kunna jämföra elevers kompetens.

D. Den nya myndigheten Statens skolinspektion kommer genom ökad tillsyn och granskning av svenska skolor leda till att vi får högre kvalitet på landets skolor.

Resultatet visar på att det finns en stor osäkerhet i vad arbetet i den nya myndigheten kommer att leda till.

Som kommentarerna visar ställer sig en del forskare frågande till vad som skiljer den nya myndigheten från de andra som också arbetar med skolutveckling.

De som svarade att de inte visste, vill se hur myndigheten kommer att tolka sin uppgift, hur inspektionerna kommer att utformas, om de kommer att arbeta med eller mot skolan innan de kunde hålla med påståendet eller inte.

Vidare var de också intresserade av att veta vem eller vilka som kommer att kontrollera respektive kontrolleras.

Av dem som anser att påståendet inte stämmer menade några att mer kontroll inte brukar hjälpa. Tidigare studier visar att skolor som inspekteras ofta blir sämre samt att många skolor lär sig prestera bra enbart då det är kontroll.

Andra menade att kontroll och inspektion kan vara bra men att tillsätta en ny myndighet inte är den rätta vägen. Det kommunala ansvaret eller ett liknande lokalt ansvar bör kunna förbättras.

En forskare menade att det var bra att sätta för stor tilltro till en centraliserad myndighet att hantera inspektionen över hela landet.

Andra mer skeptiska kommentarer pekar snarare på att decentralisering i kombination med ökade resurser skulle leda till ökad kvalitet. Inte centralisering och inspektion.

Gemensamt för majoriteten av dem som svarat på enkäten är att inspektionen i sig inte kommer att leda till en högre kvalitet på landets skolor. Betoningen bör enligt forskarna inte ligga på inspektion och kontroll utan på utformningen av de åtgärder som följer efter kontrollerna.

Kommentarer från de forskare som är osäkra pekar på att framgången med den nya myndigheten är helt beroende av vilket mandat den kommer att få. Vilket inflytande den kommer att få över kommunala och privata skolor samt vilka korrekptionsmöjligheter det finns efter inspektionen.

Andra kommentarer visar på att tydlighet i vad kontrollen går ut på och möjligheten i att genomföra de förändringar som inspektionen kan leda till är viktiga för att Statens skolinspektion ska kunna höja kvaliteten på landets skolor.

Slutligen menade några att det är oklart vilka problem den nya myndigheten kommer att lösa. Det finns viktigare problem att diskutera. En del professorer menade att skolans generella problem med exempelvis för många elever i klassrummen, lärarnas status etc. antas vara viktigare att lösa.

Så gjordes undersökningen

En majoritet av de tillfrågade professorerna, 71 av 123, har svarat på enkätundersökningen. Det går därmed att se vissa indikationer och tendenser hos professorerna, som rör förändringarna inom den svenska skolan.

Av de tillfrågade har 58 procent svarat, 42 procent har inte deltagit. 11 procent av de professorer som avböjt att delta, har svarat att deras kompetens ligger inom andra pedagogiska områden. 8 procent har uppgivit andra skäl och 23 har helt enkelt låtit bli att svara.

Enkätundersökningen har sammanställts och analyserats av statsvetaren och utredaren Mattias Friström, tidigare verksam på bland annat Brå.

Några kommentarer om skolan, information m m.

I SVT har gått en serie program om klass 9A vid en skola i Malmö. Klassen hade dåliga resultat och man gjorde ett försök en termin med andra lärare än de ordinarie. Lärarna var utvalda som särskilt bra lärare. Ambition var att klassen skulle bli bland de bästa i Sverige, och de lyckades. De lyckades ingjuta bättre självförtroende hos eleverna. Med de mått de använde blev klassen bland de bästa, och det var lärarnas förtjänst, de kunde förmå eleverna att komma till lektionerna och intressera sig. Om det de lärde sig är det som som behövs idag är en annan historia.

Det är dags att återvända till början av denna utredning:

- **Människornas levnadsvillkor** beror av fyra föränderbara faktorer :
- **Individens kroppsliga förhållanden**, dvs individens kroppsliga status och personliga hjälpmedel för de kroppsliga behoven.
- **Individens psykiska förhållanden**, dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet.
- **Individens fysiska miljö - fysiska samhälle**. De fysiska miljöerna gäller det fysiska i omgivningarna. De fysiska miljöerna kan gälla:
 - * De fysiska miljöerna som estetiska objekt med kulturella värden och funktioner.
 - * De fysiska miljöerna som materiella objekt med ekonomiska värden och teknologiska funktioner.
- **Individens sociala miljö - sociala samhälle**. De sociala miljöerna gäller kort uttryckt människornas psykiska samspel .

- **Förändringsprocesserna i världen** hålls i de mest väsentliga avseendena igång av människornas verksamheter :
- **Individernas viljor**.
- **Kollektiva viljor**.
- **Handlingar för kroppen** (ekonomiska- teknologiska handlingar).
- **Handlingar för psyket** (informationshandlingar- kulturella handlingar).
Verksamheterna påverkar varandra i en påverkanskedja utan slut

- **Människorna påverkar genom verksamheter i fyra olika roller.**
- A. Huvudroll: allmän levnadsroll lekmanroll-fritidsroll.
- **A1**
Att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.
- **A2**
Att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av
 - * individens kroppsliga förhållanden, dvs individens kroppsliga status och personliga hjälpmedel för de kroppsliga behoven,
 - * individens psykiska förhållanden, dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet,
 - * individens fysiska miljö-fysiska samhälle,
 - * individens sociala miljö- sociala samhälle.
- B Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll
- **B1**
Att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.
- **B2**
Att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få utträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.
- **Individer och samhällen planerar framtiden.**
- Planeringar är verksamheter som går ut på att finna vad man bör vilja och innehåller fyra planeringsmoment som kan redovisas på många olika sätt alltefter omständigheterna i varje planeringsfall :

- **Hur var det ?** Kunskaper och erfarenheter från det förgångna.
- **Hur är det ?** Riktiga kunskaper om rådande förhållanden.
- **Hur kan det bli ?** Vilka alternativ är möjliga i framtiden ?
- **Hur bör det bli ?** Vilket eller vilka alternativ bör man välja ?

Dessa frågor bör ställas ifråga om alla mänskliga verksamheter.

Man bör utforma svaren på frågorna om hur det bör bli med hänsyn till effekterna, sedda i jämlikhetsperspektiv, på individernas levnadsvillkor, som ges av deras

- **psykiska och**
- **kroppsliga förhållanden och av deras**
- **fysiska och**
- **sociala miljöer.**

Vill man förbättra världen - göra världen till en bättre plats - måste man arbeta på alla de fyra områdena om psykiska och kroppsliga förhållanden och fysiska och sociala miljöer. De fyra områdena påverkar varandra och direkt eller indirekt slutmålet: tillfredsställelse för individen.

Ska man gemensamt kunna åstadkomma en bättre framtid i världen måste man ha gemensamma framtidsvisioner, det kräver gemensamma viljor och gemensamma planeringar. I en demokrati är alla medansvariga för utvecklingen och får försöka bilda sig uppfattningar och ta ställning och försöka påverka verksamheterna inklusive samverkans-verksamheterna i lämplig riktning. I en demokrati är det viktigt att alla medborgare är så väl informerade att de kan delta i styrningarna mot framtiden. Det ställer stora krav på informationssystemen.

Resonemangen leder till att man bör göra allt som är möjligt för att till alla genom utbildning och information sprida ut kunskaper om världsförbättringsproblemen, dvs kunskaper om hur det var och är, kan bli och bör bli. För att ha något att sprida ut måste man hålla igång forskningar, utredningar och planeringar. För att hålla ihop allt detta måste man hålla igång även kontinuerliga planeringar om forskning, utredning, utbildning, information och planeringar.

Planeringar bör finnas dels för en mängd ämnesområden-verksamhetsområden, dels för geografiska områden av olika storlekar. För alla planeringar bör finnas flera framtida tidshorisonter. Både tillstånd och framför allt processer bör planeras. Man bör alltså ha planeringar för tillstånd i rummet vid olika tidpunkter och planeringar för processer som fördelar i rummet och förändrar med tiden.

Man bör noga skilja mellan planeringar och beslut. Planeringar är beslutsunderlag. När alla fått alla informationer i planeringsprocesserna ska allas åsikter slussas igenom i hierarkierna till dem som fått makt att besluta, och det är också informationsprocesser som ingår i samhällsplaneringens problem.

Till problemen hör också informationsprocesserna från beslut till det slutliga verkställandet. Samhällsplaneringsprocesserna bildar ett jättelikt informationssystem som rymmer alla informationsflöden. I själva verket är det så att de förekommande informationsprocesserna bildar eller utgör de förekommande planerings- och beslutsprocesserna.

Samhällsplaneringsprocessernas och beslutsprocessernas problem kan ses som en mängd informationsproblem med ca 6 miljarder personers, dvs världsbefolkningens, inre informationsproblem i psykiska processer och ett yttre informationsproblem med informationsutbyten mellan alla dessa personer. Samhällsplanering innebär bl a konstruktion av förslag till framtider, då det konstruktiva arbetet utförs i de psykiska processerna med hjälp av kunskapsmaterial som tillkommer genom både inre och yttre informationsflöden.

Förändringsprocesserna hålls igång av informationsflöden i och mellan människorna, och därför övergår förändringsproblemen och samhällsplaneringens problem i ett stort problem om produktion och spridning av kunskaper och värderingar, som leder till handlingar som förändrar världen.

Vill man förbättra världen bör man i första hand förbättra individernas inre verkligheter och viljor och förbättra de politiska-demokratiska styrningsprocesserna. Det kan man göra genom åtgärder på planerings-, forsknings-, utrednings-, utbildnings- och informationsområdena.

Arbetet om samhällsplaneringens problem vänder sig till dem som har makten över förändrings- och fördelningsprocesserna på olika nivåer och i synnerhet på de politiska nivåerna. Eftersom Sverige är en demokrati har i princip folket makten. Arbetet vänder sig därför till folket, men då den s k representativa demokratin tillämpas har de förtroendevalda politikerna makten och arbetet vänder sig därför främst till dem.

Men det vänder sig också i hög grad till alla som på ledande sätt på opolitiska nivåer medverkar vid förändring av individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och deras fysiska och sociala miljöer, och de finns inom alla delar av systemet. Arbetet vänder sig i hög grad till alla som sysslar med utbildning och information.

Det är två viktiga saker som bör göras:

- * Planering mot framtiden av verksamheter. På det hela taget lever mänskligheten i ett planeringslöst tillstånd.
- * Förbättring och spridning av kunskaper. Det är forskning och utbildning. I en välfungerande demokrati måste alla ha lämpliga kunskaper.

Det finns ett behov av att sortera upp all information så att den blir hanterlig och så att man får hjälp att forma framtiden på bra sätt.

En sådan sortering görs i det här redovisade klassifikationssystemet. Systemet är uppbyggt med utgångspunkt från världens största system för klassifikation av dokument, det mer än 100 år gamla amerikanska bibliotekssystemet DC, Dewey Classification, och det på det systemet senare byggda DK, eller som det också heter UDK, Universella Decimalklassifikationen.

Men det uppgjorda klassifikationssystemet är i första hand ett system för klassifikation av mänskliga verksamheter, och är uppgjort med tanke på att utvecklingen i världen huvudsakligen beror av dessa verksamheter.

Systemet har följande avdelningar på högsta nivån:

- 1. Psykologiska och filosofiska verksamheter.**
- 2. Religiösa verksamheter o d.**
- 3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.**
- 4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.**
- 5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.**
- 6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.**
- 7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.**
- 8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.**
- 9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.**

De nio verksamhetsområdena har delats upp så att det blir 129 verksamhetsområden:

1-4: 43 områden. 5-6: 41 och 7-9 45 områden. Varje sådant område är vanligen mycket innehållsrikt och kan delas upp i mindre områden, men för förståelsen av det hela är det lämpligt med just de 129 förtecknade områdena.

Verksamheterna är inte i alla områden av samma karaktär. Man kan säga att det i huvudområdena 1-4 i grunden är fråga om tankeverksamheter och registrering av tankeverksamheter o d. Område 5 gäller i grunden naturforskningsverksamheter och 6 teknologisk-ekonomisk användning av naturforskningens rön till kroppslig-materiell nytta. Områden 7-9 kan anses gälla kulturella verksamheter, där man visserligen använder materiella ting, men där huvudsyftet är nytta för psyket, verksamheterna kan beskrivas som informationsverksamheter med olika slags uttrycksmedel.

Den uppgjorda förteckningen över verksamheterna är grundad på mycket långa studier där verksamheterna hämtats från från etablerade system och klassifikationer för näringsgrenar, yrken, utbildningar, forskningar och bibliotekssystemens dokument mm. Utgångspunkten för huvudupplägget bibliotekssystemet DC, som dock i väsentliga avseenden reviderats med hänsyn till de under de många åren inträffade samhällsförändringarna. I några delar stämmer systemet mer med DK och det udda svenska bibliotekssystemet SAB .

I det följande två sidor med en sammanfattning av områdena 1-9.

1 Filosofiska och psykologiska verksamheter o d

10 Övergripande samhällkunskap och övergripande värderingar.
101 Arkiv. 102 Bibliotek. 103-107 Encyklopedier mm
108 Samhällsguiden od. 109 Filosofi- idé- och lärdomshistoria.

11-19 Individens inre verklighet. 11 Kunskaper. Erfarenheter.
12 Framtidsvisioner. 13 Känslor. Värderingar. 14 Ideologi.
15 Psyke. 16 Logik. 17 Moral.

2 Religiösa verksamheter. Dogmer . Regler.

3 Politiska vetenskaper och verksamheter.

31 Statistik. Demografi.
32 Statssystem. Demokrati. Val. Folkomröstning.
33 Nationalekonomi. Internationell ekonomi.
34 Lagar. Förordningar. Traktat. Konventioner. Juridik.
35 Demokratiska församlingar.
351 Riksdagen. 352 Kommuner. 353 Regeringen. 354 EU, FN o d.
36-39 Politiska krav

4 Sambandsforskning. Infostruktur.

5 Naturforskning och matematik.

50 Allmän naturkunskap.
51 Matematik. 52 Astronomi. Rymdforskning. 53 Fysik. 54 Kemi.
55 Geologi. Klimat. 56 Paleontologi. Arkeologi.
57 Biologi. Mikrobiologi. Ekologi. Naturgeografi. Utvecklingslära.
58 Botanik. 59 Zoologi.

6 Teknologiska/ekonomiska verksamheter

60 Allmänt om teknologiska o ekonomiska verksamheter
61 Hälso- och sjukvård. Räddningstjänst. Veterinärverksamhet.
Djurförsök.
62 Ingenjörsvetenskap : Maskiner. El Elektronik. Apparater. Gruvor.
Militärt. Byggnader. Väg o vatten. Hygien. Transportmedel.
63 Biologisk produktion. Jordbruk. Skogsbruk. Trädgård.
Djurrhållning. Jakt. Fiske.
64 Hushållsverksamheter.
641-642 Matlagning. Servering.
643 Boende.
644 Energi- o hygienförsörjning.
645 Utrustning. 646 Personlig hygien
647 Hushållsekonomi Fastighetsförvaltning.
648 Tvätt Städning. 649 Hemsjukvård. Hemvård i allmänhet.

651 Kontorsverksamheter. Datoranvändning.
6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
6525-629 Militära verksamheter.
653 Handel.
654 Telekommunikationer. Internet.
655 Förlag. Informationsspridning.
656 Transporter. Resebyrå. Lagring.
657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
658 Företagsekonomi. Arbetskraft. Arbetsförmedling. Arbetarskydd.
659 Marknadsföring. Reklam.
66-68 Tillverkning av varor. 69 Tillverkning – byggande av
byggnader och anläggningar.

7 Formgivning av fysiska o sociala miljöer.

70 Allmänt om konst o kultur.

71 Planering av fysiska miljöer.

72 Formgivning av byggnader o anläggningar. Arkitektur

73 Skulptur. Museer. Utställningar.

74 Konsthantverk. Formgivning av bruksföremål. Industridesign. Inredning.

75-77 Bildkonst. 75 Måleri. 76 Grafiskt .Teckenkonst. 77 Foto.

78 Musik.

79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer o verks.Sport

7911-7913 Seder o bruk. Etnologi. Etnografi. Mode .Livscykeln.

Familjebildning. Takt. Kvinnorörelser. Folktro. Folkminnen.

7914-7919 Film. Radio. TV o d. Offentliga fester o d.

792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.

793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek. Hobby. Fritid.

794 Skicklighets- o turspel. Lotteri. Tips.

795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.

7951 Sociologi. Socialvård. Socialtjänst.

7952-7956 Sociala miljöer i olika fysiska miljöer. Polis Kriminalvård o d. Integration.

7957 Undervisning. Forskning. Dagis.

7958 Sociala miljöer i boendet.

7959 Sociala miljöer o verksamheter i grupper o d.

796-799 Sport. Idrott o d. Motion.

8 Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.

80 Språk. 801 Allmänt. 802 Engelska.

803 Germanska. Tyska. Svenska mm.

804 Franska od. 805 Italienska o d. 806 Spanska. Portugisiska o d.

807 Latin. Grekiska.

808 Slaviska o baltiska.

809 Orientaliska o övriga språk.

81 Litteraturvetenskap.

82-89 Skönlitteratur.

9 Saklitterärt. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.

90 Tidningar. Tidskrifter .Journalistik.

91 Allmän geografi. Reseskildring. Lokalhistoria.

92 Biografi. Släkthistoria. Memoarer.

93-99 Allmän historia.

93 Världshistoria. Forntidshistoria.

94-99 Medeltid o nyare tid.

94 Allmänt o Europa.

95 Asien.

96 Afrika.

97 Nord- o Mellanamerika.

98 Sydamerika.

99 Oceanien. Polarområdena. Rymden.

På Sven Winnells hemsida <http://winnell.com> och dess bilagor har nu under tio års tid behandlats planering och kunskaper.

Det som hänt på senare år är att det i Sverige blivit mer klart att alla människor i hela världen, alla stater, i hög grad är beroende av varandra och att svensk politik inte kan bedrivas utan hänsyn till världen utanför. Beroendet gör att Sverige, vid sidan om planeringar för inre förhållanden, borde utföra planeringar som sätter in Sverige i världens problem.

Klimatet ses nu av många som det viktigaste problemet, men klimatet kan inte styras utan medverkan från alla i hela världen. De betyder att man måste veta hur förhållandena i hela världen påverkar utvecklingen. Man kan inte tro eller begära, att krigförande människor, svältande, sjuka, utfattiga ska engagera sig i problem kring klimatets långsiktiga utveckling. Man bör få slut på krigen och fattigdomen. Det och andra viktiga saker står i Förenta Nationernas Millenniedeklaration. Men rekommendationerna följs inte effektivt.

Det är staternas ledningar som styr världen vare sig det är demokratier eller diktaturer. Ledningarna finns i verksamheterna
35 Demokratiska församlingar.
351 Riksdagen. 352 Kommuner. 353 Regeringen. 354 EU, FN o d.

De i sin tur styrs av verksamheterna
36-39 Politiska krav, där partier, organisationer och enskilda ställer krav. (Hjälpverksamheter 31-34)

Verksamheterna i 36-39 styrs av
11-19 Individens inre verklighet. 11 Kunskaper. Erfarenheter.
12 Framtidsvisioner. 13 Känslor. Värderingar. 14 Ideologi.
15 Psyke.16 Logik.17Moral.

Verksamheterna i 11-19 styrs av verksamheterna

7 Formgivning av fysiska o sociala miljöer. (Religioner område 2)
8 Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
9 Saklitterärt. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.

Verksamheterna i 7-9 styrs av verksamheterna
11-19 Individens inre verklighet. 11 Kunskaper. Erfarenheter.
12 Framtidsvisioner. 13 Känslor. Värderingar. 14 Ideologi.
15 Psyke.16 Logik.17Moral.

2 Religiösa verksamheter. Dogmer . Regler.
3 Politiska vetenskaper och verksamheter.
4 Sambandsforskning. Infostruktur.
5 Naturforskning och matematik.

och av
6 Teknologiska/ekonomiska verksamheter som direkt eller indirekt styrs av alla andra verksamheter.

Till slut blir det så att alla verksamheter mer eller mindre styrs av alla de andra. Frågan är med vilken kraft styrningen sker i olika frågeställningar.

De verksamheter man önskar styra kan finna på olika ställen i världen och i område 91 kan man finna all världens platser.

Att planera för världens framtid är ingen enkel sak utan kräver arbete med att finna samband mellan olika verksamheter och sambandens styrka. Område 4 är ett område för verksamheter som undersöker samband, men de verksamheterna är mycket outvecklade.

Den svenska regeringen styr Sverige och måste för att kunna göra det bra hålla igång planeringar, men har inte sådana i tillräcklig omfattning.

Den fundamentala påverkanskedjan.

Det är viktigt att observera den fundamentala påverkanskedjan, där individernas inre verkligheter ger viljor som styr världens utveckling. Viljorna styr de kollektiva politiska viljorna och individernas viljor och de politiska kollektiva viljorna styr tillsammans handlingarna i den yttre verkligheten.

Handlingarna styr dels ekonomiska/teknologiska verksamheter till kroppslig nytta (eller onytta), dels kulturella verksamheter som är informationsverksamheter med olika uttrycksmedel - till psykisk nytta (eller onytta).

De kulturella verksamheterna påverkar individernas inre verkligheter som i sin tur ger upphov till nya viljor, nya kollektiva viljor och nya ekonomiska och kulturella handlingar.

Vill man förbättra världen måste man se till att individernas inre verkligheter blir lämpliga, vilket kan göras bara med hjälp av lämpliga kulturella verksamheter.

Man kan säga att individernas inre verkligheter och viljor idag på det hela taget är olämpliga, hur ska man då kunna åstadkomma lämpliga kulturella verksamheter? Bland de kulturella verksamheterna finns de offentliga utbildningssystemen (grundskola, gymnasium etc) som genom årtal av förändringar i teorin blivit tämligen bra, i Sverige. I världen för övrigt finns många dåliga utbildningssystem eller inga alls.

Men utbildningssystemen är bara en liten del av alla kulturella verksamheter. Verksamheter som påverkar individernas inre verkligheter och viljor finns också i alla andra kulturella verksamheter: i nöjesindustrin, i reklamindustrin, i tidningar, tidskrifter, radio, TV, video etc, i konst- och designvärlden, överallt. Dessa verksamheter översvämmas av informationer och program som visar livsstilar som inte befrämjar uppkomsten av lämpliga inre verkligheter och lämpliga viljor.

Nere på kontinenten ser man spritförsäljning som en kommersiell verksamhet som inte får störas av restriktioner som förhindrar fylleri. I Sverige har man observerat spritkonsumtionens skadlighet och har haft regler som reducerar spritens skadliga verkningar, nu är det efter inträde i EU i stort sett slut med de reduceringarna.

De kollektiva viljorna, dvs politiken, styrs av individernas viljor och politiken blir då också via individernas inre verkligheter på gott och ont beroende av de kulturella verksamheterna.

Nu råder i Sverige förbud mot den proffsboxning, som går ut på att boxarna ska skada varandra, vilket kan ske med obotliga svåra skador som följd. Nu finns förslag om att ta bort förbudet, bl av kommersiella skäl, och om så sker kommer slagsmål i boxningsringen att ge nya olämpliga livsstilsförebilder.

De ekonomiska/teknologiska verksamheterna är beroende av individernas inre verkligheter och viljor och av de kollektiva/politiska viljorna. Det innebär idag fördelning av produktion och konsumtion av varor och tjänster som är mer ojämlik än den behövde vara. Den nvarande fördelningen är resultat av de bilder av livsstilar som de kulturella verksamheterna förmedlar.

Individernas inre verkligheter och deras viljor, politiken, de ekonomiska verksamheterna och de kulturella verksamheterna bildar alltså fyra stora problemkomplex, som påverkar varandra i ständigt pågående påverkanskedjor.

Komplexen innehåller många skevheter som borde rättas till.

Värderingar.

Vill man rätta till skevheter i de fyra komplexen bör man ha lämpliga värderingar som utgångspunkt. Eftersom hela jordklotet bildar ett enda stort system bör man ha värderingar som gäller överallt.

Det som då finns att tillgå är FNs mänskliga rättigheter med komplement som Millennie-och Rio-deklarationerna och Agenda 21.

Människorna har olika behov av information i de olika rollerna.

Var får man tag på den information man behöver?

Man kan gå till biblioteken och söka i böcker eller köpa böcker i bokhandeln. Man kan läsa i tidningar och tidskrifter, höra radio, se på TV, uppsöka forsknings- och utbildningsanstalter och organisationer osv. Men idag kan man sedan ett tiotal år söka på Internet som nu vuxit så att de flesta svenska betydande organisationer har hemsidor där. Ännu är dock dess hemsidor ofta ofullkomliga.

Med utländska hemsidor kan svenskarna nu på Internet finna miljontals sidor med objektiva fakta och subjektiva åsikter. Om man är skicklig och har tur kan man på Internet hitta svar på många frågor som rör detaljer. Men det är mycket svårt att hitta svar på frågor om hur allting hänger samman och svar på frågor om konsekvenserna av åtgärder som förespråkas på Internet. Det finns på Internet hjälpmedel med vilka man kan söka sig fram.

Det finns många sökanordningar med fasta ämnesindelningar som man kan gå in i, men ämnena tycks vanligen tämligen godtyckligt valda och ordnade. Man kan också i en del fall söka ämnen på ord i bokstavsordning, ödlor klassas då ihop med öron, öglor, Öregrund och annat på Ö, vilket inte ger någon överblick över ämnenas sammanhang.

Informationsfloden är enorm, vilket är ett skäl till uppbyggnaden av klassifikationssystemet för verksamheter. Genom att ha verksamheter som ingångar kan man avsevärt minska antalet ingångar och öka hanterbarheten jämfört med ett system som byggs upp efter ämnen. Vill man veta något frågar man sig vilka personer eller organisationer som kan veta något och går på det.

I rollen A1 behöver man information så att man klarar det dagliga livet. I den rollen kan man ställas inför problem var man ska köpa varor bäst, hur man lagar bra mat, hur man kan resa bäst, hur man gör för att bota krämpor, vart man vänder sig när man blir sjuk, hur man knypplar, vad aktierna står i, vad de ger på bio och teater, vem som vann fotbollsmatcherna etc etc. I den rollen vet man vad man vill efterfråga och det kan då vara bra med en söktjänst där man bara skriver in t ex "fotbollsmatcher" eller "magont". I ett väl utvecklat nät ska man då få "träffar" som beskriver det man är ute efter.

I rollen B1 gäller det att hitta ett bra jobb man trivs med och man får betalt för så mycket man vill ha. I den rollen måste man välja utbildning om man inte har någon man tycker räcker och då får man söka på utbildningar och lediga jobb.

I rollen B2 gäller det att göra jobbet bra, dvs man måste göra det på bästa sätt och på rätt tid. Vill man använda Internet för den här rollen får man söka på det yrke man valt och se om man kan få några tips om hur man bör göra. Arbetsgivarna bör tala om hur arbetet ska skötas och anställda och specialister och forskare kan komma med förslag till förbättring av arbetsrutinerna.

Rollen A2 är den verkligt svåra rollen : Att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer. Klassifikationssystemet som redovisas här är uppbyggt i första hand med hänsyn till rollen A2, men tillfredsställer automatiskt informationsbehoven i de andra rollerna eftersom man i rollen A2 behöver veta bland annat allt som man behöver veta i de andra rollerna. Det som man ytterligare behöver veta i rollen A2 är hur alla verksamheter påverkar varandra och behöver veta vad man ska sträva mot, dvs veta vilka verksamheter som behövs och hur de bör vara fördelade.

Information för rollen A2 kan man inte få genom att söka på ett enda ord utan man måste orientera sig i hela informationsutbudet. För att inte drunkna i all information måste man ha hjälp att få ordning på frågorna, och den hjälpen får man med det uppgjorda klassifikationssystemet för verksamheter.

Grundskolan och gymnasiet bör utformas med hänsyn till behoven i rollerna A1, A2, B1 och B2.

Även utbildningen vid universitet och högskolor och informations-spridning i massmedier och andra kanaler bör beakta behoven i rollerna. Viktigt är det naturligtvis för lärarutbildningar. Man bör observera, att det finns stora behov av vidareutbildning genom massmedier och kurser mm efter tiden i skolorna. Föräldrade kunskaper behöver sorteras bort.

I den allmänna skoldebatten nämns att barnen i skolan måste lära sig läsa, skriva och räkna, men det räcker inte på långa vägar. Somliga lägger stor vikt vid betyg på kunskaper, men sällan hörs något om vilka kunskaper som bör förmedlas och sätta betyg på. Det är ingen mening med betyg på oväsentliga kunskaper.

Grundskolans och gymnasiet läroplaner kan ses som föräldrade och i behov av rejäl översyn med hänsyn till dagens behov. Det gäller för alla roller med i synnerhet rollen A2 om att påverka de politiska styrningarna.

Problemen med sveriges och världens framtid har behandlats under tio år på Sven Wimmells hemsida och i bilagor. Hemsidan och bilagorna finns kort beskrivna i <http://wimnell.com/> :

Sven Wimmell 080203: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Ett forskningsarbete. Utredningar och deras innehåll. (<http://wimnell.com/omr40zf.pdf>)

Innehåll sid:

3 Hur ska man kunna förbättra världen? Ett forskningsarbete.

4 Om klassifikationssystemet för verksamheter.

5 Om hemsidan.

6 Utredningar och innehållsförteckningar för några utredningar.

7 Sammanfattningar om klassifikationssystemet för verksamheter och den mjuka infostrukturen gjorda före 031020

9 Utredningar 031020 och senare av Sven Wimmell om den mjuka infostrukturen mm.

13 Innehållet i de med **O** markerade sammanfattningarna i utredningarna före 031020

20-78 Innehållet i utredningar 031020 och senare av Sven Wimmell om den mjuka infostrukturen mm.

Sven Wimmell 050403. Lärarutbildning. Forskning. Samhällsplanering. Skolan. (<http://wimnell.com/omr40v.pdf>)

Innehåll sid:

4 Utbildnings- och kulturministern. Om lärarutbildningen.

7 Högskoleverket 2005. Utvärdering av lärarutbildningen .

9 Den nya lärarutbildningens uppbyggnad

14 Slutsatser och rekommendationer

23 Det gemensamma – En studie av några kunskapselement i den för alla lärarutbildningar gemensamma delen.

En fråga som kan inställa sig är hur de utbildade lärarna till eleverna omsätter kraven som ställs i skolans värdegrund och i kursplanerna. Något klart besked ges inte men man kan läsa följande:

“Den politiska styrningen. Med decentraliseringen och införandet av ett fristående skolsystem ändrades formerna för den politiska

styrningen. Dessa förändringar är inte minst viktiga att förstå för att kunna arbeta med lokala arbetsplaner och utvärdering. De förändringar som skett vad gäller tillsyn, inspektion och utvärdering kräver en kunskap om bakomliggande system och tankegångar.” Undersökarnas tabeller visar att i genomsnitt ca 40-50% av lärarstudenterna inte fått undervisning i styrningen.

“Variationerna inom och mellan lärosäten är som vi visat stora. Den statliga styrningen av lärarutbildningen synes fallera. Det förefaller som enskilda läroanstalters utbildning styrs av vilka lärare som finns i lärarutbildningen och inte av statliga styrdokument som examensförordningar. Uppsala universitet har den lärarutbildning där minst antal studenter anser sig ha fått undervisning inom de kunskapsområden som efterfrågades. Uppsala universitet har kompetens inom alla dessa områden.

Som en stilla, avslutande, undran frågar vi oss vad som hände med genomförandet av 1977 års högskolereform? Om den 2004 ännu inte genomförts torde den nuvarande lärarutbildningsreformen behöva minst ett kvarts sekel för att få ett genomslag i ett då förmodligen reformerat skolsystem.” Det är alltså illa ställt med lärarutbildningen.

Värdegrunden och kursplanerna, viktiga styrdokument, innehåller många bra och vackra formuleringar, men en mycket stor nackdel med dem är att de inte ger någon bra överblick över det totala innehållet, ger ingen helhetsbild om hur de olika ämnena hänger ihop. Skolämnena presenteras i bokstavsordning, men i den värld de ingår i förekommer saker och ting och processer inte i bokstavsordning. Det behövs en beskrivning om samhällenas utvecklingsprocesser och det finns i avsnittet i om Samhällsplaneringens problem som börjar på sidan 37.

26 Forskning för ett bättre liv. Proposition om forskning. (Från Utbildnings- och kulturministern.)

28 Propositionens huvudsakliga innehåll

28 Utgångspunkter för regeringens forskningspolitik.

Propositionen innehåller många forskningsförslag. Men i frågan om hur forskningsresultat ska överföras till allmänheten får man inga tydliga svar. Avsikten med forskningen är ju att den ska leda till ett bättre liv, och man får förmoda, att det inte bara är forskarna som ska få det bättre utan alla. Det borde innebära att resultaten måste föras ut till alla. Om man vidgar forskningsbegreppet till att gälla alla slags nyheter kommer man till att alla mäktiga offentliga och privata organ snabbt bör förmedla ut sina åsikter så att allmänheten kan ta ställning. Tidigare har det varit svårt att göra det. Med Internets tillkomst har det blivit möjligt. Även om alla inte kan ha tillgång till Internet har Internet revolutionerat informationsförsörjningen. Privata företag och organisationer måste idag finnas på Internet för att göra sig gällande. Offentliga organ bör finnas där för att fylla sina plikter mot allmänheten.

Regeringens hemsida har länge varit föredömlig både när det gäller teknik och innehållsuppbyggnad. Men våren 2004 ändrade regeringen sin hemsida och alla kan nu inte ladda hem därifrån på det gamla hederliga sättet. Svårigheterna beror på felkonstruktion av tekniken bakom regeringens hemsida, på kodningen, och den måste göras om. Det är bara ett semikolon som behöver tas bort i koderna. Trots påpekanden har felet inte rättats till.

Hur hantera informationsfloden? Den är ett stort samhällsproblem som behandlas mer i det följande. Det är också en del av Samhällsplaneringens problem.

33 Varför har vi ont i själen?

Informationsöverflöd. Kunskapsbrist. Handlingsförlamning. “Våra fem sinnen tar varje sekund emot många miljoner informationsbitar, av

vilka vårt medvetande aktivt noterar ett litet urval. Men hur görs urvalet? Kan vår hjärna sovra mellan det livsviktiga, det någorlunda angelägna och det onödiga?”

35 **Bildning eller utbildning?**

“Sveriges förenade studentkårer, som representerar landets högskolestudenter, har reagerat på att den högre utbildningen har två delvis motsatta mål. Dels ska den svara mot samhällets krav på välutbildad arbetskraft, dels ska den uppfylla demokratins behov av kritiskt tänkande människor.“

Människor har fyra viktiga roller som behandlas i nästa avsnitt om Samhällsplaneringens problem.

37 **Sven Winnell. Samhällsplaneringens problem.**

Hur ska man kunna förbättra världen ?

Ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter.

Kunskaper om verksamheterna och deras samband för bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld.

(Sven Winnells hemsida <http://winnell.com>)

44 Klassifikationssystem för verksamheter. Områden 1-9.

46 Människorna har olika behov av information i olika roller.

47 Informationsstress vår nya folksjukdom.

48 Klassifikationssystemet för verksamheter och bibliotekssystemen

49 Sex bilder med samband mellan områdena 1-9:

50 Schema över påverkans -och förändringdproblem.

51 Den fundamentala påverkanskedjan och ett schema med pilar som visar påverkan mellan områdena.

52 Schema med politiska och opolitiska planeringar.

53 Bild med pilar för påverkan mellan olika områden:

1/2 Individernas inre verklighet (i psyket) sedd som medel. Vilja och förmåga att förändra.

3/4 Politiska styrningar i den yttre verkligheten (medel).

5/6 Ekonomiska handlingar i den yttre verkligheten (medel till kroppslig nytta).

7/9 Kulturella handlingar i den yttre verkligheten (medel till psykisk nytta).

1/2 Individens inre verklighet (i psyket) sedd som mål. Upplevelse av tillfredsställelse.

54 Omvärldsanalys. Ett schema med alla områden.

55 Schema om inre och yttre verkligheter och verksamheter.

56 Den fundamentala påverkanskedjan.

57 Mediekonsumtion

58 Informations- och kunskapsflöden

59 **1994 års läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet. (Lpo 94)**

59 1. Skolans värdegrund och uppdrag

62 2. Mål och riktlinjer

68 **Grundskolan**

69 Grundskolan. Kursplaner och betygskriterier

71 Förteckning över grundskolans kursplaner.

72 Samhällsorienterande ämnen

77 Samhällskunskap

80 Religionskunskap

83 Naturorienterande ämnen

88 Matematik

91 Fysik

95 Kemi

99 Biologi

103 Teknik

106 Hem- och konsumentkunskap

109 Slöjd

112 Bild
116 Musik
119 Idrott och hälsa
122 Svenska
126 Svenska som andraspråk
130 Modersmål
135 Engelska
139 Moderna språk
143 Teckenspråk för hörande
146 Geografi
149 Historia

153 Gymnasial utbildning
156 Kärnämnen på gymnasiet.
156 Samhällskunskap
158 Religionskunskap
160 Naturkunskap
162 Matematik
165 Estetisk verksamhet
166 Idrott och hälsa
167 Svenska
170 Svenska som andraspråk
173 Engelska
175 Geografi. (Ej kärnämne)
178 Historia. (Ej kärnämne men ska bli det)
180 Ämnen på gymnasiet.
181 Gymnasiets program och ämnen 2005.
185 LO om gymnasiet.
187 LO-rapport om gymnasiet
195 Demokrati och överblick i skolan.
196 Att delta i demokratiska processer.

198 Skolämnen som kan ge överblick.

201 Läget i världen.

205 Människornas verksamheter1-9. Krishantering. Välfärdsfördelning

205 Att förstå områdenas innehåll.
207 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.
217 2 Religiösa verksamheter o d
217 3 Politikvetenskaper och politiska verksamheter.
221 4 Sambandsforskningsverksamheter.
221 5 Naturforsknings- och matematikverksamheter.
222 6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
234 7-9 Kulturella verksamheter.
234 7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
235 8 Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
235 9 Saklitterära verksamh. Allmän geografi o historia. Biografi.

236 De kulturella verksamheterna 7-9.

237 Internet
239 Om Nyheter på TV.

242 Kunskapens makt (och maktens kunskap)

Sven Winnell 070224: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter. Kunskaper om verksamheterna och deras samband för bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld. (<http://winnell.com/omr40ze.pdf>)

Innehåll sid:

6 Sven Winnell: Samhällsplaneringens problem.

Hur ska man kunna förbättra världen?

Ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter.

Kunskaper om verksamheterna och deras samband för bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld.

- 13 Klassifikationssystem för verksamheter i nio huvudområden.
- 15 Människorna har olika behov av information i de olika rollerna.
- 16 Informationsstress vår nya folksjukdom.
- 17 Klassifikationssystemet för verksamheter o bibliotekssystemen.
- 18 Åtta bilder med samband mellan områdena 1-9 mm.
- 19 Schema över påverkans -och förändringdproblem.
- 20 Den fundamentala påverkanskedjan och ett schema med pilar som visar påverkan mellan områdena.
- 21 Schema med politiska och opolitiska planeringar.
- 22 Bild med pilar för påverkan mellan olika områden.
- 1/2 Individernas inre verklighet (i psyket) sedd som medel. Vilja och förmåga att förändra.
- 3/4 Politiska styrningar i den yttre verkligheten (medel).
- 5/6 Ekonomiska handlingar i den ytre verkligheten (medel till kroppslig nytta).
- 7/9 Kulturella handlingar i den yttre verkligheten (medel till psykisk nytta).
- 1/2 Individens inre verklighet (i psyket) sedd som mål.

Upplevelse av tillfredsställelse.

- 23 Omvärldsanalys. Ett schema med alla områden.
- 24 Schema om inre och yttre verkligheter och verksamheter.
- 25 Hjärnan. Inåtgående och utåtgående funktioner.
- 26 Hjärnan. De inre delarna.
- 27 Den fundamentala påverkanskedjan.
- 28 Bild om Mediekonsumtion
- 29 Informations- och kunskapsflöden.
- 30 **Fortsättningen.**
- 31 Historien om människan.
- 31 Referenskommitté.
- 33 En resa genom tid och rum.
- 35 Våra förfäder aporna.
- 38 Apor på två ben.
- 40 De första människorna.
- 43 Vår tids människor.
- 49 Dagens värld.
- 51 Framtidsperspektiv.
- 53 Världshistorien på nio sidor. Sven Winnell 1995.
- 61 Läget i världen. (April 2005).
- 62 Makthavare i världen efter andra världskriget.
- 64 Ledamöter av EU-kommissionen: under ledning av J M Barroso (2004-2009).
- 65 Karta med Världens befolkning i början på 1990-talet.
- 66 50 år med FN.
- 71 Förenta Nationernas Millenniedeklaration.
- 71 FÖRORD

72 I. VÄRDERINGAR OCH PRINCIPER
 73 II. FRED, SÄKERHET OCH NEDRUSTNING
 74 III. UTVECKLING OCH FATTIGDOMSBEKÄMPNING
 76 IV. SKYDD AV VÅR GEMENSAMMA MILJÖ
 76 V. MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER, DEMOKRATI
 OCH GOD SAMHÄLLSSTYRNING
 77 VI. SKYDD AV DE SÅRBARA
 77 VII. ÅTGÄRDER FÖR ATT MÖTA AFRIKAS SÄRSKILDA
 BEHOV.
 77 VIII. ETT STARKARE FÖRENTA NATIONERNA.

79 Läget i världen 2002.

82 Samarbetsområden för EU och FN.

83 FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna.

88 Mänskliga rättigheter i världens länder (Från UD).

89 Världens länder.

90 Hur ska man kunna förbättra världen?

90 Verksamheter i Sverige och i världen.

91 Grundskolans kursplaner.

92 1994 års läroplan för det obligatoriska skolväsendet,
 förskoleklassen och fritidshemmet. (Lpo 94)

101 Samhällsorienterande ämnen. (Grundskolan).

105 Samhällskunskap.

108 Religionskunskap.

112 Geografi.

115 Historia (Grundskolan).

118 Kursiveringar i värdegrund o kursplaner. Några viktiga delar.

122 Sven Winnells hemsida.

126 Klassifikationssystem för verksamheter.

48 verksamhetsområden på en sida.

127 Klassifikationssystem för verksamheter.

48 verksamhetsområden.

127 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.

127 2 Religiösa verksamheter o d.

127 3 Politikvetenskaper. Politiska verksamheter.

128 4 Sambandsforskningsverksamheter.

128 5 Naturforskning. Matematikverksamheter.

128 6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.

130 7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.

131 8 Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.

131 9 Saklitterärt. Allmän geografi, historia. Biografi.

132 Människornas verksamheter 1-9.

132 Att förstå områdenas innehåll.

134 Klassifikationssystemet för verksamheter, och Sven Winnells
 hemsida.

134 Verksamheter i område 1 .

136 Områdena 101-109.

137 Sammanställningar av övergripande karaktär, som belyser
 områdena 101-109 och 11-19.

140 17. Moral.

143 Område 2 om religiösa verksamheter.

143 Sverige och Svenska kyrkan.

144 Adam och Eva tillerkänns rätten att leva sitt eget liv.

145 Religion i grundskolan.

146 Vad är religion?

147 Fundamentalismen.

151 Gudarnas verksamheter och människornas verksamheter.

151 Tsunamikatastrofen 2005.

154 Om religion.

157 Verksamhetsområde 3 om politik.

157 31-34 Politikvetenskaper.

157 35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.

157 36-39 Politiska krav och politiska planeringar:

157 Något om nationalekonomer och statsvetare.

159 Struktumvandlingar, arbetslöshet och ny politik.

161 Den borgerliga skattepolitiken gynnar välbeställda.

162 Vänsterstyrda ger mer stöd till handikappade.

164 Skattesänkningarna i valrörelsen och efter valet.

169 Inkomst efter skatt 2006 .

170 Skattelättnader bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna.

171 Sänk jobbvadraget för höga inkomster.

172 Skatteutredningar o d på Sven Wimmells hemsida.

173 De borgerliga partierna och oppositionspartierna.

175 S+v+mp ökar sitt försprång.

175 Socialdemokraterna.

176 Ulrica Messing.

176 Mona Sahlin.

177 Vart tog samhällsbyggnadsfrågorna vägen?

178 Råd till Socialdemokraterna.

180 Politik om hela världen på jordklotet.

180 Världskarta om dödsstraff.

181 Klimatrapporterna.

182 Klimatet i världen.

185 Bilar och klimat i Kalifornien.

186 Reklam för marknadskrafterna.Kan de lösa klimatkrisen?

188 Kina satsar på Afrika.

190 Risk för bakslag i Kina.

191 Världsekoniskt forum.

192 Israel-Palestinakonflikten.

193 Valfärdsfördelningen.

195 Världspolitik.

200 Utrikesdebatt i riksdagen 070214.

202 Regeringens utrikesdeklaration 070214.

209 Socialdemokraterna utrikesdeklaration 070214.

218 Vänsterpartiet i utrikesdebatten 070214.

220 Miljöpartiets inlägg i utrikesdebatten 070214.

221 Ryssland.

222 Område 4. Sambandsforskning.

223 Sammanställningar som belyser område 4 mm.

226 Område 5. Naturforskningsverksamheter och matematik.

227 Område 6. Teknologiska / ekonomiska verksamheter. Exempel:

229 61. Tonårshjärnan.

233 641-642. Mathållning.

234 643. Hemlöshet.

235 644. Avfallshanteringen.

236 644. Växthusgaserna.

238 647. Hushållskostnader.

230 Konsumentverkets hushållsbudgetar: för 2006
+bostadskostnader mm.

241 Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 2006.
Boendeförhållanden.

242 Månadskostnader, förvärvsarbetande icke-pensionärer:

243 Hushållsbudgetar för pensionärer.
244 Meddelandeblad från Socialstyrelsen om Riksnormen.
244 Riksnormen för försörjningsstöd 2006.
245 Socialstyrelsen informerar, om riksnormens konstruktion
och beräkningsunderlag.
247 648. Städning.
248 656. Transporter.
250 658. Globaliseringsrådet.
250 658. Arbetstider.

252 Område 7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer o d
254 Hanteringar av förändringsprocesserna. Planeringar. Exempel:

257 71 Övergripande formgivning av fysiska miljöer o d.
Stadsplanering, glesbygdsplanering.
257 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur,
miljögestaltning.
258 Samhällsplanering. Fysiska och sociala samhällen.
259 71 Något om samhällsplaneringens historia.
263 71-72 Byggregler.
265 71 Planering för växter och djur.
267 75-77. Undervisning om reklam.
268 75-77. Godis- och livsmedelsreklam.

270 79 Seder och bruk, nöjen, spel, sociala miljöer, sociala
verksamheter, sport.
273 7911. Barnens beteende.
276 7914. Sveriges Radios vd förstör P1.
278 7914. Sveriges Radios vd Peter Örn ger svar på tal.
279 7914. Björn Elmbrant svarar i radiodebatten.
281 7914. P1 i allmänhetens tjänst.

282 795. Verksamheter m sociala miljöer, sociala relationer o d
288 7951 Sociologi, socialvårdsmiljöer, socialvårdsverksamheter.
288 7952-7956+ 7958-7959. Sociala miljöer och sociala
verksamheter av olika slag.
291 7957 Sociala miljöer och verksamheter, med anknytning
till undervisnings- och forskningsanstalter o d.
292 7957. Lärarutbildningen.
294 7957. Bris om mobbning i skolan.
297 7957. Mobbning i skolorna.

299 Område 8. Språkliga och litterära verksamheter: Språk.
Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.

299 Område 9. Blandade saklitterära verksamheter, samt allmän
geografi, biografi, allmän historia. Exempel:
300 90 Saklitterära verksamheter i blandade ämnen. Tidningar,
tidskrifter, journalistik.
300 907. För dålig information om samhällsplaneringens problem.
309 907. Dagstidningar utsätts för personhot.
312 907. Medierna behöver bli bättre, inte vara knähundar.

313 **En tiger i tanken.** Råd till politiker (och journalister).

315 **Några kommentarer**

Sven Winnell 080524:

**Länkar i Sunets Webb Katalog, Mölndals
länkkatalog och Länkskafferiet samt
myndigheter mm under departementen
sorterade enligt SW-klassifikationssystem**

<http://winnell.com/omr102h.pdf>

Ingår i

[Sven Winnells hemsida.](#)

[Samhällsplaneringens problem.](#)

[Hur ska man kunna förbättra världen ?](#)

[Med ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter.](#)

<http://winnell.com>

Innehåll:

- Sunets Webb Katalog nivå 1.
- Om en lista med myndigheter mm i sverige.se fördelade på SW-områdena 1-9.
- Om kompletteringar med länkar i nivå 2 i Sunets Webb Katalog 080412 och Mölndals länkar.
- Om kompletteringar med länkar i Länkskafferiet.
Först om ämneskataloger och SW-klassifikationssystem.
Så till Länkskafferiet.
- Människornas levnadsvillkor och planering av framtiden.
- Om bristerna i lärarutbildningen.
- Myndigheten för Skolutveckling IT FÖR PEDAGOGER
Länkskafferiet. Nivå 1 och 2.

Listan enligt sidorna 146-168 i

[Sven Winnell 050121: sverige.se som ersatt SverigeDirekt.](#)

[Kompletterad 050411 med Riksdagens samhällsguide. \(<http://winnell.com/omr40m.pdf>\)](#)

Listan är en förteckning över myndigheter mm enligt sverige.se på Internet 050116. (Sedan dess har några på sverige.se avgått och några andra tillkommit).

Listan har kompletterats med :

Länkar i SUNETs Webb Katalog. från Internet 080412.

[KTHNOCs Webb Katalog](#)

Länkar i Mölndals biblioteks Länkkatalog, från Internet 080419.

[Länkkatalog. Mölndals stadsbibliotek](#)

Länkar i Länkskafferiet hos Myndigheten för skolutveckling, från Internet 080421.

[Länkskafferiet](#)

Länkförteckning:

SW Klassifikationssystem för verksamheter.

1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.

2 Religiösa verksamheter o d.

3 Politikvetenskaper och politiska verksamheter.

4 Sambandsforskningsverksamheter.

5 Naturforsknings- och matematikverksamheter.

6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.

7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.

8 Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.

9 Saklitterära verksamheter. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.

Har 080524 kompletterats med myndigheter o d under departementen.

Myndigheterna mm är fördelade på områdena 101, 102, 20, 31, 32, 34, 353, 52, 55, 61, 62, 63, 644, 647, 6520-6524, 6525-6529, 653, 654, 656, 657, 658, 70, 71, 72, 73, 74, 75-77, 78, 7914-7919, 792, 7951, 7552-7956, 7957, 80, 81, 90, 91, 92, 93.

Regeringskansliet med departementen

Regeringen styr Sverige. Till sin hjälp i arbetet har regeringen Regeringskansliet, en sammanhållen myndighet som består av Statsrådsberedningen, fackdepartementen och förvaltningsavdelningen.

Statsrådsberedningen

Huvudplats 353.

Statsrådsberedningen har till uppgift att leda och samordna arbetet i Regeringskansliet samt ansvara för samordning av den svenska EU-politiken.

Arbetsmarknadsdepartementet

Huvudplats 658

Arbetsmarknadsdepartementet ansvarar för arbetsmarknadspolitik och arbetslivspolitik.

Finansdepartementet

Huvudplats 657.

Finansdepartementet ansvarar för frågor som rör ekonomisk politik, statsbudgeten, skatter, bank, värdepapper och försäkringar, internationellt ekonomiskt samarbete, statlig förvaltning, bostäder, länsstyrelser samt kommuner och landsting.

Försvarsdepartementet

Huvudplats 6525-6529.

Försvarsdepartementet arbetar för att uppfylla de mål som regeringen och riksdagen bestämt för försvarspolitiken, för skydd och beredskap mot olyckor samt för beredskap mot svåra påfrestningar på samhället i fred.

Förvaltningsavdelningen

Förvaltningsavdelningen är Regeringskansliets gemensamma resurs och ansvarar för departementsövergripande förvaltningsfrågor.

Integrations- och jämställdhetsdepartementet

Huvudplats 7952-7956.

Integrations- och jämställdhetsdepartementet ansvarar bland annat för integrationsfrågor, jämställdhetsfrågor, demokratifrågor och konsumentfrågor.

Jordbruksdepartementet

Huvudplats 63.

Jordbruksdepartementet ansvarar bland annat för frågor som gäller jordbruk, fiske, rennärning, samefrågor, djurskydd, livsmedel samt jakt och viltvård.

Justitiedepartementet

Huvudplats 34.

Justitiedepartementet ansvarar för frågor som rör bland annat lagstiftning, polisväsendet, domstolsväsendet, kriminalvården, migration och asyl.

Kulturdepartementet

Huvudplats 70.

Kulturdepartementet ansvarar för kultur, medie- och idrottsfrågor.

Miljödepartementet

Huvudplats 71.

Miljödepartementet ansvarar bland annat för klimatpolitik, kemikaliepolitik, strålskydd och kärnsäkerhet samt forskning och miljöövervakning.

Näringsdepartementet

Huvudplats 658.

Näringsdepartementet arbetar bland annat med frågor som rör näringsliv, energi, IT, kommunikationer och infrastruktur samt regional utveckling.

Socialdepartementet

Huvudplats 7951.

Socialdepartementets ansvarsområden rör samhällets välfärd: ekonomisk trygghet, sociala tjänster, hälso- och sjukvård, främjande av hälsa samt barns och funktionshindrades rättigheter.

Utbildningsdepartementet

Huvudplats 7957.

Utbildningsdepartementet ansvarar för skolfrågor, universitet och högskolor, forskning, vuxenutbildning, folkbildning.

Utrikesdepartementet

Huvudplats 653.

Utrikesförvaltningens uppdrag är att bidra till att förverkliga regeringens övergripande mål i utrikespolitiska frågor. Till UD:s uppdrag hör också att inom Regeringskansliet samordna den svenska utrikespolitiken.

EU-representationen

EU-representationen är Regeringskansliets förlängda arm i Bryssel.

Här arbetar personal från alla departement med att driva Sveriges linje i EU-politiken.

Om Regeringskansliet - övergripande information om myndigheten

Läs mer om hur Regeringskansliet arbetar med jämställdhetsfrågor, mångfald, hälsa i arbetslivet, internrevision och miljöledning. Ta även del av årsböcker, årsredovisningar och aktuella upphandlingar samt arkivets och Klarspråksgruppens service till myndigheter.

Regeringskansliet ([e-post till Regeringskansliet](#))

Uppdaterad 8 februari 2008

Härefter kopior av delar av sidorna 5-9 och 11-13 i omr102h.pdf :

Sunets Webb katalog nivå 1

Inom parentes antal adresser på nivå 2. Summa 311.

DATORER

[Internet](#), ([WWW](#)), [Programvaror](#),
[Operativsystem](#), [Säkerhet](#), [Datorföreningar](#) ...(19)

EVENEMANG

[Evenemangsguider](#), [Sportevenemang](#), [Gamla evenemang](#),
[Januari](#), [Februari](#), [Mars](#) ...(20)

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

[Råd och information](#) [Sjukhus](#), [Handikapp](#),
[Alternativ](#), [Psykiatri](#), [Rehabilitering](#) ...(22)

KULTUR

[Bildkonst](#), [Dramatik](#), [Film](#),
[Litteratur](#), [Fotografi](#), [Gallerier](#) ...(20)

MASSMEDIA

[Dagstidningar](#), [Magasin](#), [Radio](#),
[TV](#), [Lokaltidningar](#), [Nyhetsblad](#) ...(12)

NÄRINGSLIV

[Aktie/Finans](#), [Annonser](#), [Arbete](#),
[Företag](#), [Organisationer](#), [Stiftelser](#) ...(11)

NÖJEN OCH FRITID

[Djur](#), [Mat och Dryck](#), [Musik](#),
[Resor](#), [Sport](#), [Spel](#) ...(37)

OFFENTLIG FÖRVALTNING

[Kommuner](#), [Myndigheter](#), [Regering och riksdag](#),
[Landsting](#), [Länsstyrelser](#), [Projekt](#) ...(10)

PERSONLIGA HEMSIDOR

[Stockholm](#), [Västra Götaland](#), [Skåne](#),
[Östergötland](#), [Uppsala](#), [Västmanland](#) ...(25)

POLITIK

[Partier](#), [Ungdomsförbund](#), [Politiker](#),
[Organisationer](#), [Studentförbund](#), [Val](#) ...(11)

REFERENSER

[Bibliotek](#), [Databaser](#), [Muséer](#),
[Ordböcker](#), [Arkiv](#), [Konsthallar](#) ...(6)

REGIONAL ANKNYTNING

[Län](#), [Turistinformation](#), [Utlandet](#),
[Sverige](#), [Ambassader](#), [Kommuner](#) ...(7)

SAMHÄLLE

[Debattforum](#), [Organisationer](#), [Religion](#),
[Bostäder](#), [Barnomsorg](#), [Familj](#) ...(25)

UTBILDNING

[Föreningar](#), [Grundskolor](#), [Gymnasier](#),
[Universitet](#), [Friskolor](#), [Folkhögskolor](#) ...(34)

VETENSKAP

[Biologi](#), [Fysik](#), [Medicin](#),
[Miljö](#), [Kemi](#), [Samhällsvetenskap](#) ...(49)

WAP

Endast WML-länkar. Kräver WAP-telefon.(3)

Om en lista med myndigheter mm i sverige.se fördelade på SW-områdena 1-9.

Utredningen nu ingår i hemsidan som börjar med:
[Sven Winnells hemsida. Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ? Entrésidan.](#)

Listan är enligt sidorna 146-168 i [Sven Winnell 050121: sverige.se som ersatt SverigeDirekt. Kompletterad 050411 med Riksdagens samhällsguide. \(http://winnell.com/omr40m.pdf\)](#)

Listan i det följande visar innehållet i SverigeDirekt:
(SverigeDirekt enligt sid 13-18 i Sven Winnell 020202: omr01g.pdf)

*Statliga myndigheter och bolag och riksdagens myndigheter uppdaterade 020110

*samt Enskilda organisationer o akademier uppdaterade 011130

*och politiska partier.

Kompleterad med myndigheter od som tillkommit i sverige.se

* enligt en föregående lista,

* enligt sverige.se på Internet 050116,

* och med namnändringar enligt en föregående lista.

I utredningen omr40t.pdf på 186 sidor har sverige.se lagts in tillsammans med flera andra klassifikationer:

[Sven Winnell 050206: SW-klassifikationssystem med inagda: LIBRIS/SAB, sverige.se, forskningsämnen,CPV för varor/tjänster, SNI arbetsställen, SSYK yrken, SUN utbildningar. \(winnell.com/omr40t.pdf\)](#)

Redovisningarna 2005 ska såsmåningom uppdateras. De innehåller länkar man inte kan klicka på. I sammanställningen nu finns klickbara länkar för myndigheter o d på område 6520-6524.

Kompletterat med länkar i nivå 2 i Sunets Webbkatalog 080412 och Mölndals länkar.

Numren på länkarna är angivna med kommatecken för områden som har mer än två siffror. Exempel: 10,1 Arkiv motsvarar 101 Arkiv.

Länkar från nivå tre och därefter har lagts in och försetts med *
Sedan har lagts in enligt Mölndals biblioteks länkkatalog:

[A Böcker, bibliotek, arkiv](#)

[B Allmänt och blandat](#)

[C Religion](#)

[D Filosofi, psykologi](#)

[E Pedagogik](#)

[F Språk](#)

[G Litteratur](#)

[H Skönlitteratur](#)

[I Konst, musik, teater, film](#)

[J Arkeologi](#)

[K Historia](#)

[L Biografi, genealogi](#)

[M Etnografi, etnologi](#)

[N Geografi](#)

[O Samhälle och rätt](#)

[P Teknik, industri, kommunikationer](#)

[Q Ekonomi, näringar](#)

[R Idrott, lek, spel](#)

[S Militär](#)

[T Matematik](#)

[U Naturvetenskap](#)

[V Medicin](#)

Kompletterat med länkar i Länkskafferiet.

Först om ämneskataloger och SW-klassifikationssystem.

Sven Wimmells hemsida lades in på Internet den 29 april 1998. Då fanns Sunets länkkatalog på Internet ordnad som en ämneskatalog, och deras länkar sorterades in i Sven Wimmells klassifikationssystem. Det fanns också ett Skoldatanät på Internet som innehöll ett Länkskafferiet i en ämneskatalog och länkarna i skafferiet sorterades också in. Vid den tiden fanns också många andra ämneskataloger, där utbudet var ordnade under 10-20 ämnesrubriker.

Sedan dess har de som tillhandahåller länkar för det mesta ändrat så att ämnesrubrikerna och ämneskatalogerna är borta och istället finns bara en rad där man skriver in ett sökord. Ämneskatalogerna var en hjälp att få fram det man sökte. Med det nu vanligaste söksättet att skriva in ett ord måste man veta vad man söker och man måste veta vilket ord man ska använda, vilket inte alltid är lätt.

På svenska tycks nu, när det gäller heltäckande kataloger, finnas kvar bara Sunet, Mölndals länkkatalog, Länkskafferiet och Sven Wimmells klassifikationssystem. Länkskafferiet riktar sig till skolbarn, skolungdomar och deras lärare och förefaller vara ofullständigare än Sunet och Mölndalskatalogen.

Sunets huvudområden är nu samma som för tio år sedan, men nivåerna därunder har naturligtvis ändrats något. Sunets katalog tillkom i Internets barndom och har ingen klar ämnesfördelning som är något bra underlag för samhällsplanering. Adresserna är ändrade.

Mölndals katalog är heltäckande eftersom den bygger på det svenska bibliotekssystemet SAB, som kan ta hand om all litteratur, alla dokument. Felet med SAB är att systemet har en uppbyggnad som inte helt

passar till samhällsplaneringens problem. Adresserna i katalogen är något ändrade men bygger på SAB-beteckningarna.

Länkskafferiets ämnesområden passar inte heller väl till samhällsplaneringen problem. Deras adresser är också ändrade sedan början.

Sunets och Länkskafferiets ämnen är ordnade i alfabetsordning och inte efter någon logik i fråga om ämnesinnehåll. SAB-systemet som Mölndalskatalogen bygger på tillkom omkring 1920 och innan demokrati med rösträtt för alla var införd. Maktfördelningen var annan i Sverige då än nu, och det märks i SAB-systemet, där politik och inflytande inte har satt spår i uppbyggnaden.

SAB-systemet är ett svenskt system som skiljer sig från system i andra länder. Vanliga i världen är DC- och DK-systemen, som har en bättre uppbyggnad, men också de är inte helt anpassade till dagens och framtidens värld.

När SAB-systemet infördes i Sverige byggde det på svenska bibliotekstraditioner. Man övervägde att istället använda DC-DK-uppläggen, men en motvilja mot de systemen fanns i det förhållandet att de klassar sjukvård ihop med teknologi. DC-DK har sjukvård på 61 och teknologi på 62 i avdelning 6 för ekonomiska verksamheter. Det var förskräckligt menade man, att se sjukvård som ett tekniskt ämne. Men sjukvård är teknik, vilket kommer till uttryck bl a i de organtransplantationer man gör nu och all teknisk apparatur i sjukvården.

Bibliotekssystemen sorterar dokument. I SW-systemet sorteras verksamheter. I SW-systemet används bibliotekssystemets sorteringssystem för dokument i princip på så sätt att verksamheter som åstadkommer dokument får samma plats som dokumenten. En grisuppfödare får sålunda samma plats som ett dokument om grisuppfödning. Eftersom SW-systemet ska användas för samhällsutveckling är det viktigt att man får grepp om det som påverkar utvecklingen. Det är bl a grisuppfödare som påverkar utvecklingen, det är inte dokumenten som påverkar.

DC-systemet tillkommet i USA är äldst och tillkom på 1800-talet, innan demokratins genombrott. DK är en senare variant av DC-systemet, som tillkommit i Europa. SW-systemet har DC-DK som utgångspunkt, men vissa förändringar har skett, huvudsakligen bestående i att vissa verksamheter i avdelning 3 har flyttats till 6-9. Flyttningen har en grund i att avdelning 3 gjorts till en politisk avdelning som innehåller de demokratiskt valda politiska organens verksamheter, några hjälpvetenskaper och platser för politiska krav.

Avdelning 1 innehåller dels verksamheter som samlar det gemensamma vetandet och värderandet som finns i dokument och dels individernas inre verksamheter i form av kunskaper och värderingar o d. Avdelning 2 gäller religion och kan ses som bihang till avdelning 1 eftersom religion handlar om inre verkligheter. Avdelningarna 1 och 2 bildar tillsammans verksamheter som gäller det som finns inne i huvudet på individerna och i det gemensamma huvudet som bildas av mänsklighetens samlade vetande, för det mesta vetande av döda personer som fömedlas av dokument.

Avdelning 3 blir sedan en avdelning för de politiska verksamheterna, dvs det gemensamma styrandet av samhällena.

Avdelning 6 blir en avdelning av verksamheter som är till kroppslig nytta och som styrs av dels individernas verksamheter i avdelning 1+2, dels av de gemensamma styrningarna i avdelning 3.

Avdelningarna 7-9 blir avdelningar för verksamheter som är till psykisk nytta och som styrs av dels individernas verksamheter i avdelning 1+2, dels av de gemensamma styrningarna i avdelning 3.

Avdelning 4 är en ny avdelning där verksamheterna går ut på att klargöra hur alla olika verksamheter påverkar varandra.

Den väsentliga skillnaden mellan SW-systemet och DC-DK är alltså att det sorteras verksamheter i SW-systemet och dokument i DC-DK, samt att några verksamheter i DC-DK-avdelning 3 i SW-systemet flyttats till 6-9. Samt att avdelning 4 i SW-systemet fått sin nya innebörd. Omflyttningarna har gjorts så att de knappast stör dem som använder DC-DK-systemen.

Om man bläddrar igenom redovisningen av avdelningarna 1-9 i det följande och underavdelningarna kan man finna det hela enkelt.

Så till Länkskafferiet.

I det följande redovisas Länkskafferiets huvudgrupper och underavdelningar på nivå 2. I varje underavdelning finns på slutet ämnesområden som ska knytas till ämnena i början av underavdelningen:

[Evenemang](#)

[Experiment](#)

[Fråga en expert](#)

[Länklister](#)

[Museer](#)

[Ordlistor och lexikon](#)

[Organisationer, institutioner och föreningar](#)

[Radio- och TV-program](#)

[Spel, lek och lär](#)

[Tidskrifter](#)

Om man för varje ämne i början ska knyta alla dessa ämnen kan det bli uppemot hundra noteringar för varje huvudavdelning, dvs totalt över tusen noteringar. För att minska totala antalet noteringar har vid varje notring länken för huvudavdelningen tagits med istället för alla ämnena i listan härövan.

Många avdelningar i SW-systemet får ingen notering från länkskafferiet, vilket tyder på att skafferiet inte är särdeles fullständigt.

Mölnbalds bibliotek anger att de har 20 000 länkar i sin Länkkatalog. SW-katalogen i det följande har från Sunet, Mölnbald och Länkskafferiet tillgång till mer än det.

Sunet har vad man kan tro inga ambitioner att se sin Webb-katalog som hjälpmedel i samhällsplaneringen och det är väl bäst att de fortsätter med sitt upplägg. Mölnbalds bibliotek följer SAB-systemet i sin Länkkatalog och kan ine gärna ändra sin katalog. Sven Winnells hemsida fyller tio år den 29 april 2008. Alla tio åren har Sunets och Mölnbalds kataloger funnits i samma upplägg, de är stabila över tiden och det är ett värde.

När det gäller länkskafferiet är det annorlunda: Skolutvecklingsverket anger att Länkskafferiet är IT för pedagoger. Det kan ställas krav om att Länkskafferiet skall vara bra för lärarna och eleverna, men skafferiet är inte lämpligt uppbyggt för skolan.

Sven Winnells klassifikationssystem är upplagt för att fylla de krav som kan ställas på ett informationssystem för skolan.

Skolans problem har behandlats bl a i

[Sven Winnell 050403: Lärarutbildning. Forskning. Samhällsplanering. Skolan. \(http://winnell.com/omr40v.pdf\)](http://winnell.com/omr40v.pdf)

[Sven Winnell 070224: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter. Kunskaper om verksamheterna och deras samband för bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld. \(http://winnell.com/omr40ze.pdf\)](http://winnell.com/omr40ze.pdf)

Upplysande i sammanhanget är bl a

[Sven Winnell 080203: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Ett forskningsarbete. Utredningar och deras innehåll. \(http://winnell.com/omr40zf.pdf\)](http://winnell.com/omr40zf.pdf)

[Sven Winnell 080202: Fördomar, kunskaper, moral, politik för välfärdsfördelning och koldioxid. \(http://winnell.com/omr36-39t.pdf\)](http://winnell.com/omr36-39t.pdf)

En sammanställning om Länkskafferiet finns i

[Sven Winnell: 021231 Skoldatanätet och klassifikationssystemet för verksamheter. \(http://winnell.com/omr107b.html\)](http://winnell.com/omr107b.html)

Skoldatanätet tycks vara nedlagt i den form det hade 021231 och ersatt med en sida "IT för pedagoger. IT-resurser för undervisning", [IT för pedagoger \(http://itforpedagoger.skolutveckling.se/\)](http://itforpedagoger.skolutveckling.se/)

På den sidan finns "För elever [Länkskafferiet](#) I Länkskafferiet hittar dina elever kvalitetsgranskade länkar för skolarbete. Länkskafferiet

riktar sig främst till elever mellan 10 och 15 år, men här finns länkar även för gymnasieelever."

Att Länkskafferiet främst riktar sig till dem mellan 10 och 15 år innebär inte att det ska vara sämre än nödvändigt. Det bör naturligtvis vara till för gymnasieelever och fylla kraven man kan ha på undervisningen i både grundskolan och gymnasiet. Det bör också vara till hjälp för lärarna.

Länkskafferiet borde också vara till nytta för högskolorna och universiteten och för alla som slutat skolor och börjat förvärvsarbete och behöver kunskaper för att kunna delta i samhällsutvecklingen både vid valen och mellan valen till de demokratiska församlingarna.

Skolutvecklingsmyndigheten lär ha till uppgift att utveckla skolan och i det ingår att utveckla skolans informationssystem. Länkskafferiet bör utvecklas så att det blir som Sven Winnells klassifikationssystem, det enda system som är anpassat efter samhällsplaneringens problem.

Utbildningsfrågor är i stöpsleven. Högskoleverket har inget inflytande över lärarutbildningen, högskolorna bestämmer om lärarutbildning. Varken Högskoleverket eller Utbildningsdepartementet har någon förteckning över landets professorer/professorer. Utbildningsdepartementet borde ha möjlighet ge direktiv till skolutvecklingsverket eller dess eventuella efterföljare, eftersom det varit tal om att lägga ned verket.

[Sven Winnell 041214+tillägg 060220 och 060525: Kunskaper vid universitet och högskolor i Sverige. Från en pågående, ej avslutad, undersökning. \(http://winnell.com/omr40h.pdf\)](http://winnell.com/omr40h.pdf)

Det finns inte tid eller utrymme att nu gå närmare in på hur det ska gå till att ändra/utveckla Länkskafferiet. Strax härfter något om människornas levnadsvillkor och planering av framtiden och information som människor behöver. Sedan kopia av en artikel om brister i lärarutbildningen.....

Om bristerna i lärarutbildningen.

DN 080424 sid 4:

“Kolumnen: Hans Bergström om bristerna i lärarutbildningen.

DEN SVENSKA lärarutbildningen är undermålig - och det är ett tecken på kvalitet i skolan att alla har gått igenom den. Så kan regeringens position i fråga om behörighet och skolkvalitet beskrivas. Den går igen i Skolverkets bedömningar, liksom i mediernas skildring av skolan. Om det finns många "obehöriga", i meningen lärare som inte har passerat en svensk lärarhögskola, så antas en skola vara "sämre".

Högskoleverkets senaste utvärdering av den svenska lärarutbildningen tar bort denna barnatro. Problemet är inte enbart att utbildningen i stor utsträckning saknar vetenskaplig bas. En stor del av den pedagogiska "forskning" som antas bilda basen är inte i sig särskilt vetenskaplig. Bland annat har den inte i tillräcklig grad tagit till sig modern hjärnforskning.

BRISTEN PÅ DISPUTERADE lärare är heller inte den enda stora kritikpunkten i utvärderingen, ledd av den erfarne och kloke förre rektorn för Stockholms lärarhögskola, Eskil Frank.

Ämneskraven är för låga. Flera lärosäten kräver enligt utvärderingen inte mer än grundskolans kunskaper i matematik. I sitt beslut instämmer Högskoleverket i bedömargruppens bedömning att detta är "oacceptabelt lågt för utbildningar som ska vara högskolemässiga".

Internationalisering brister. Högskoleverket: "Det internationella student- och lärarutbytet är nästintill obefintligt liksom inslaget av internationella utblickar i utbildningen. Även andelen internationell kurslitteratur är liten. Detta är ett allvarligt kvalitetsproblem, där också lärarutbildningen skiljer ut sig negativt från andra högskoleutbild-

ningar." Utvärderarna efterlyser mer kurslitteratur på engelska men återger samtidigt att vissa studentgrupper har svårt att klara engelskan!

Gruppexaminationer "förekommer relativt ofta", liksom samskrivning av uppsatser. En kandidat kan bli certifierad som lärare utan att i realiteten ha bedömts för sin individuella insats och lämplighet. Skolor som tar emot lärarstuderande i så kallad verksamhetsförlagd utbildning kan därtill ge exempel på hur inga krav ställs på lärarkandidaterna att träna på att undervisa när de är ute. Ej heller begärs strukturerade omdömen om kandidaterna från den mottagande skolan. Det är möjligt att enbart sitta på en stol längs bak i klassrummet och lyssna på verk samma lärare.

En vanlig modell för att utvärdera hur lärarkandidaten fungerar i klassrummet "är att studenten lämnar in en skriftlig rapport till lärosätet efter avslutad period, och att examinationen avgörs av rapportens kvalitet". Med andra ord: grunden för att värdera kandidatens lämplighet som lärare är en rapport om sina erfarenheter i skolan som kandidaten har skrivit själv! Inte undra på att utvärderingen konstaterar: "Känslan av osäkerhet om hur man praktiskt går tillväga i själva undervisningen är fortfarande utbredd bland studenterna."

Vida åldersspann som ska täckas av lärarutbildningen bidrar också till att den "inte fungerar". "Resultatet blir kvalitetsbrister eller luckor i ämneskunskap och/eller ämnesdidaktiska kunskaper." Detta är en följd av ett tidigare ideologiskt ställningstagande för en enda lärarexamen. Särskilt mellanåren i grundskolan kommer i kläm. "Den elevgrupp som oftast hamnar på undantag är eleverna i skolår 3-5/6."

AV UTRYMMESSKÄL STANNAR Jag här. Vad gäller utvärderingen. Självfallet finns det inom ett så stort system också bra utbildningar och dugande lärarkandidater. Samtidigt bör man vara medveten om att flera av bristerna inte enbart är av teknisk slag, utan har uppstått av flumideologisk övertygelse.

Ytterligare ett problem är fundamentalt: vilka antas till lärarhögskolorna? I vårt grannland Finland går det 10-12 sökande på varje ledig plats i lärarutbildningen. I Sverige är motsvarande tal kring 1. Flera lärarhögskolor har tomma platser. Därför sänker de antagningskraven. Personer som helst hade velat bli något annat än lärare, som har lärarutbildningen som andra eller tredjehandsval, vandrar likväl läraryggen eftersom deras dåliga betyg bara lämnar dem den möjligheten. Ger detta kvalitet? Bidrar det till att vi får motiverade, engagerade lärare?

Kanada har motsvarande höga status för läraryrket och kvalitet på lärarkandidaterna som Finland. Inte minst gäller det lärare i matematik och naturvetenskap, där problemen är särskilt påtagliga i Sverige. Men när fantastiska lärare från Kanada rekryteras till Sverige bedöms de som "obehöriga", tills de har gått gymnasiekursen "Svenska B". Det må vara, men sätt då inte likhetstecken mellan "behörig" lärare och "kvalificerad" lärare.

PROFESSOR SIBBRIT FRANKE kommer till hösten med förslag till en ny lärarutbildning. Det blir säkert ett klokt och tydligt förslag till förändring. Men det finns också anledning att ifrågasätta om dagens typ av lärarhögskolor ska vara enda väg in i läraryrket och om en negativ hållning till lärare som kommer hit från andra länder, med högre standard i matematik och naturvetenskap, är bra för den svenska skolan. Jörgen Ullenhags behörighetsutredning har inom kort att besvara frågan om "behörig" ska betyda "kvalificerad" eller, som i dag, ha en helt annan innebörd.

Hans Bergström är docent i statsvetenskap, ledamot av Globaliseringsrådet och fristående kolumnist i Dagens Nyheter. “

[Myndigheten för Skolutveckling](#) [IT FÖR PEDAGOGER](#) [Länkskafferiet](#). Nivå 1 (och 2.)

[Folk och länder](#)

Geografi, Historia, Arkeologi, Folketro och folkseder, Flaggor...

[Kultur](#)

Konst, Litteratur, Musik, Film, Foto, Dans, Teater, Arkitektur...

[Massmedia](#)

Dagstidningar och tidskrifter, Journalistik, Nyhetstjänster, Radio och TV...

[Miljö och naturskydd](#)

Miljöfrågor, Samspel i naturen (ekologi), Lantbruk och skogsbruk ...

[Människan](#)

Människokroppen, Psykologi, Sex och samlevnad, Handikapp...

[Naturvetenskap och matematik](#)

Djur, Växter, Kemi, Fysik, Rymden, Tidmätning, Jordens utveckling, Väder...

[Religion och livsåskådning](#)

Religioner, Etik, Filosofi...

[Samhälle och ekonomi](#)

Utbildning och arbete, Pengar, Lag och rätt, EU, Krig och fred...

[Slå upp](#)

Bibliotek och arkiv, Uppslagsverk, Lexikon, Citat, Särskilda personer...

[Sport och fritid](#)

Friluftsliv, Idrott, Mat och dryck, Hobby, Hem och trädgård, Lek och spel...

[Språk och skrift](#)

Svenska, Språkvetenskap, Runor...

[Teknik](#)

Datorer, Energi, Fordon och trafik, Uppfinningar...

Förslag från Socialdemokraterna

September 2008:

En ny solidaritetspolitik

En rättvis värld är möjlig

Socialdemokraterna | RÅDSLAG VÅR VÄRLD

DN debattartikel av

SVEN OSKARSSON och STENWIDMALM

”Svenskt bistånd överspelat av kapitalistiska diktaturer”

September 2008: Investera i vår välfärd

Socialdemokraterna | RÅDSLAG VÄLFÄRD

2008-08-28 Bostads-politisk rapport

En boendepolitik för social sammanhållning och en bättre miljö

Socialdemokraterna | RÅDSLAG VÄLFÄRD

En ny skolpolitik– för kunskap, respekt
och lust att lära.

Socialdemokraterna | Rådslag Skola.

RÅDSLAG JOBB. Socialdemokraterna

September 2008: Tillgänglighet och kvalitet i vården. Förslag
till socialdemokraternas hälso- och sjukvårdspolitiska program

Socialdemokraterna | RÅDSLAG VÄLFÄRD

September 2008 Rådslag om vår miljö

Socialdemokraterna | RÅDSLAG VÅRT KLIMAT

Socialdemokraternas rådslag och rapporterna från dem är försök till lovvärda planeringar. Men man får inte veta hur man valt ut ämnena för rådslagen och hur de hänger samman. Man har utelämnat många ämnen och man kan undra varför. Vad faller mellan stolarna? Det som gjorts är inte fullständigt.

Partiet kan ursäktas sig med att “vi är bara ett parti och har inte resurser det är regeringen som har resurser.” Men socialdemokraterna är ett stort parti och har många riksdagsledamöter med höga löner och med biträden för rutinuppgifter. Socialdemokraterna har ledamöter i alla riksdagsutskott och har ledamöter med erarenhet från kommuner och landsting. Partiet borde ha en ständigt pågående planering av alla Sveriges verksamheter, redovisad på Internet och med kontinuerliga revideringar i takt med samhällsutvecklingen, och med kontinuerliga sammanfattningar.

Underlaget för en sådan planering av Sveriges verksamheter bör naturligtvis vara Sven Winnells klassifikationsystem för verksamheter. I det systemet finns möjligheter att vartefter stoppa in nyupptäckta verksamheter.

“En ny solidaritetspolitik (s)

- Vår värdegrund är solidaritet med de utsatta och förtryckta och målet är fattigdomsbekämpning. Kent Härstedt, biståndspolitisk talesperson (s), presenterade en delrapport från socialdemokraternas rådslag Vår Värld.

- Vi vill medverka till att först halvera och sedan utrota fattigdomen. Med den regering vi har nu känns det som att vi ibland gynnar svenska intressen, sa Kent Härstedt vid pressträffen den 9 september. - Vår utgångspunkt är demokrati, mänskliga rättigheter och samhällsstyrning.

- Vi vill satsa på jämställdhet, dvs respekt för alla människor. Tyngdpunkten ska läggas på ökad möjlighet till utbildning och bättre hälsa för kvinnor.

- Miljö och klimat är en annan viktig del. Vi saknar att man trycker på dessa i svensk utvecklingspolitik. Vi vill att ha kraftsamling och en ordentlig redovisning av vad vi gör på miljöområdet. Vi måste bli mycket tydligare.

- Konfliktförebyggande åtgärder är en fråga jag själv brinner för. En del länder skulle kunna utvecklas snabbt om de fick leva i fred, t ex Sri Lanka. Vi vill att Sverige ska medverka i medlingsuppdrag, sa Kent Härstedt.

Sidan uppdaterades senast: 2008-09-09 12:28

September 2008:

En ny solidaritetspolitik

En rättvis värld är möjlig

Socialdemokraterna | RÅDSLAG VÅR VÄRLD

Innehållsförteckning

En ny solidaritetspolitik	3
Fattigdomsbekämpning i centrum	4
Demokrati, mänskliga rättigheter och god samhällsstyrning	5
Jämställdhet	6
Stärk miljö- och klimatprofilen	8
Konfliktförebyggande åtgärder och medling.....	9
Förankringen av svenskt bistånd ska stärkas	9
Stärkt policyarbete kring utvecklingsfrågor	10
Värna om enprocentmålet och biståndets integritet	11
Sverige i världen	12

Rapporten är en del i det internationella rådslagsarbetet från Socialdemokraterna. Våra rapporter innehåller förslag som ska diskuteras under hösten 2008.

Det internationella rådslagsarbetet leds av Jan Eliasson och Margot Wallström. I rådslagsgruppen ingår också: Urban Ahlin, Lena Hjelm-Wallén, Göran Färm, Veronica Palm, Leif Pagrotsky, Björn von Sydow, Laila Naraghi, Kent Härstedt och Liselotte Lenberg.

Har du synpunkter? Skicka dina kommentarer och förslag till: varlden@sap.se eller besök oss på www.socialdemokraterna.se
Rådslag Världen Socialdemokraterna
105 60 Stockholm

En ny solidaritetspolitik

Närmare hälften av jordens befolkning lever på under 2 dollar per dag och 1,2 miljarder människor lever idag extrem fattigdom med en inkomst på 1 dollar per dag. 800 miljoner lider allvarlig brist på mat och miljarder saknar rent vatten. Varje dag svälter 30 000 människor ihjäl. De flesta av dessa är barn under 5 år.

Orättvisorna tar sig många uttryck. En invånare i den industrialiserade världen väntas leva nästan 30 år längre än den som bor i något av världens minst utvecklade samhällen. Vart femte barn i utvecklingsländerna går inte ut skolan, jämfört med 2 procent i den rika världen.

Den svenska politiken för global utveckling, PGU, slog 2003 fast att olika politikområden måste sträva åt samma håll för att kunna skapa en hållbar global utveckling. Det är ett arbete vi socialdemokrater vill fortsätta stärka och utveckla. Utan säkerhet och fred ingen utveckling, utan utveckling ingen säkerhet och fred, och utan respekt för mänskliga rättigheter når man varken säkerhet och fred eller hållbar utveckling.

Parallellt med snabb tillväxt ser vi i världen också ökande sociala och ekonomiska klyftor och allt värre klimat- och miljöhot. Matpriserna har ökat och världens fattiga drabbas hårt. Det blir allt viktigare att biståndet fokuserar på att förbättra situationen för de fattigaste. En ekonomiskt sett alltmer globaliserad värld kräver att också den internationella solidariteten globaliseras. Idag råder en djup obalans.

Vår solidaritetspolitik syftar till att hållbart minska fattigdomen

och klyftorna i världen på ett sätt som stärker utvecklingen av demokrati och respekten för mänskliga rättigheter. Vissa utvecklingsländer utvecklas mycket snabbt med hjälp av globaliseringen medan andra marginaliseras. Vår politik måste svara på frågan hur biståndet kan bidra till att minska marginalisering, tillsammans med insatser på andra politikområden där handel, tillväxt och miljöhänsyn hör till de viktigare. Vidare krävs öppenhet och bland annat att ländernas institutioner och inte minst utbildningssystem utvecklas liksom den egna förmågan att utveckla företagsamhet och generera intäkter.

Grundläggande är också frågor som fackliga rättigheter, kamp mot korruption samt fungerande institutioner. Biståndet kan inte ensamt häva fattigdomen, men vara en katalysator för utveckling. Vi vill utveckla den socialdemokratiska solidaritetspolitiken så att den förmår vara såväl katalysator för ekonomisk utveckling som pådrivande vad det gäller rättigheter och demokratisering.

Värdegrunden för oss socialdemokrater på vilken vi grundar vår politik är solidariteten med världens utsatta, förtryckta, fattiga och exploaterade människor.

Fattigdomsbekämpning i centrum

Fattigdomsbekämpningen ska stå i centrum för svenskt bistånd. Enligt FN:s Millennium Project går idag endast 30 procent av världens biståndsmedel till fattigdomsbekämpning, hunger och sjukdomar i fattiga länder. Detta är inte acceptabelt. Vi vill få till stånd en mer koncentrerad satsning på fattigdomsbekämpning. Det görs redan många angelägna åtgärder med våra

biståndsmedel, men ett fokus på huvudfrågan är centralt för att vi ska kunna gå vidare mot rättvisare värld. Det är därför inte rimligt att den borgerliga regeringen lägger allt mer bistånd till länder i Europa.

Den ökade koncentrationen på fattigdomsbekämpning i det bilaterala biståndet måste också kompletteras med att styra det multilaterala biståndet till de internationella organisationer som mest effektivt bidrar till detta mål.

EU är en av världens största biståndsgivare och unionen ska vara en pådrivande aktör för att uppnå FN:s millenniemål. För att det ska lyckas krävs att mer av EU-biståndet fokuseras på fattigdomsbekämpning och att EU:s olika politikområden bättre samordnas för hållbar utveckling. Jordbruks- och handelspolitiken är två centrala områden som måste reformeras inom EU för att främja och inte bromsa utvecklingsländernas möjligheter. Sverige ska också vara pådrivande för att EU:s medlemsländer ska höja sina biståndsnivåer. Det är angeläget att Sverige arbetar aktivt inom EU för att tydliggöra vad EU:s biståndsmedel används till.

Sammantaget utgör EU:s biståndspolitik en stor möjlighet för Europas folk att på ett kraftfullt och konstruktivt sätt främja en mer rättvis och demokratisk värld och därmed spegla EU:s grundläggande värderingar i en värld som riskerar att polariseras.

Vi vill fortsätta arbetet men samtidigt stärka det arbete som inriktar sig på att förebygga att människor som inte faller ned i fattigdom. Att uppnå FN:s millenniemål om att halvera

fattigdomen i världen måste således handla både om att påskynda takten av människor som lyfter sig ur fattigdom samtidigt som vi förebygger att andra hamnar där. Att halvera fattigdomen i världen är ett delmål, slutmålet måste vara att helt utrota fattigdomen.

Av världens samlade bistånd går bara en liten del till självhjälp och mikrolån. Människor har idéer och drivkraft till att förändra och förbättra sin situation, men alltför ofta saknas de små ekonomiska resurserna för den inledande investeringen. Något av det bästa vi kan göra är att förse människor med redskap så att de själva kan förbättra sin situation. Vår biståndspolitik tar sin utgångspunkt i människors egen initiativförmåga och kraft att skapa möjligheter att komma ur fattigdomen.

Vi vill mer aktivt stödja entreprenörskap i utvecklingsländer. Det handlar också om att stärka fattiga människors, inte minst kvinnors, möjligheter att äga och driva företag och stärka deras rättigheter. Mikrolån fungerar oftast bäst när det är kvinnor som är låntagare. Den lön som kommer ur företagsamheten kommer också deras familjer till nytta. Vårt mål är att förändra och stärka kvinnors ställning. Vi vill också få fler barn, särskilt flickor, till skolan som ett led att minska fattigdomen och orättvisorna.

Vi vill också utveckla den svenska politiken för global utveckling genom att etablera en samordningsfunktion i regeringskansliet som ska svara för att regeringens agerande samfällt strävar mot målet om hållbar global utveckling.

För att bättre motsvara en biståndsministers uppgifter i framtiden bör titeln biståndsminister ändras till minister för internationellt utvecklingssamarbete.

Förslag:

- . Sveriges fattigdomsbekämpande biståndsandel ska öka såväl genom det bilaterala som genom det multilaterala biståndet.
- . Fattigdomsbekämpningens andel av biståndet ska årligen redovisas.
- . Socialdemokraterna vill arbeta för att tydliggöra hur EU använder sina biståndsmedel.
- . Sverige ska vara pådrivande inom EU för höjda bistånds nivåer.
- . En särskild satsning ska göras på mikrolån och entreprenörskap i utvecklingsländer.
- . En samordningsfunktion ska etableras i regeringskansliet som ska ansvara för uppföljningen av politik för global utveckling.

Demokrati, mänskliga rättigheter och god samhällsstyrning

Trots att alla stater formellt har erkänt de mänskliga rättigheterna sker kränkningar av dessa kontinuerligt och medvetet. Konservativa krafter bortser gärna från de sociala, ekonomiska och kulturella rättigheterna som kräver ett aktivt och kollektivt ansvar för att förverkligas. De godtar endast de politiska friheterna. Socialdemokraterna anser att de mänskliga, medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella fri- och rättigheterna är universella, odelbara och individuella.

Vi vill understryka vikten av god samhällsstyrning, vilket omfattar förvaltningen och uppbyggnaden av en statsapparat som på alla nivåer ska präglas av effektivitet, öppenhet,

förutsägbarhet, rättssäkerhet och av insyn och deltagande av samhällsmedborgarna. Detta är en förutsättning för utveckling. Korruption i alla dess former måste bekämpas.

Bistånd blir utan verkan om det ges till korrupta regimer eller till stater som inte har ett genuint intresse av demokrati och respekt för mänskliga rättigheter. I sådana fall ska bistånd inte ges. I fall med stater som varken är demokratiska eller vill utveckla demokrati bör biståndet istället kanaliseras till demokratifrämjande arbete via det civila samhället eller andra lämpliga aktörer.

Det finns också fall där ett lands utveckling passerat stadiet för traditionellt bistånd, men där demokratisträvanden fortfarande måste stödjas. Ett sådant exempel utgörs av Ryssland. Det är viktigt att Ryssland utvecklas till ett öppet och demokratiskt samhälle. Det är rimligt att Sverige drar sig ur biståndsinsatser för rysk infrastruktur, men samtidigt är det viktigt att fortsätta stödja insatser som främjar ett öppet och demokratisk utveckling. Ryssland behöver dialog, samarbete och stöd till en positiv utveckling.

Sverige ska arbeta för ett brett rättighetsperspektiv. Demokrati och mänskliga rättigheter är grundläggande i biståndet. Fattigdom handlar inte enbart om orimliga livsvillkor och hunger utan även om brist på inflytande och även om diskriminering.

Därför är stödet till demokratisk utveckling så viktigt. Stöd genom organisationer för att stärka partiväsendet i världen bör öka. Vi vill också stärka de fackliga rättigheternas roll och den

sociala dialogen för att motverka globaliseringens negativa effekter.

Socialdemokratisk biståndspolitik handlar om att långsiktigt främja demokratisk utveckling, mänskliga rättigheter, stärka det civila samhället och bygga upp fungerande institutioner. Vi socialdemokrater vill ha en aktiv biståndspolitik för att främja demokrati och mänskliga rättigheter i biståndet.

Förslag:

- . Alla former av korruption inom biståndet ska motverkas.
- . Sverige ska stå för ett brett rättighetsperspektiv.
- . Socialdemokratisk biståndspolitik ska ha en aktiv demokrati- och rättighetsfrämjande inriktning. Denna verksamhet ska kunna fortgå även i länder som i övrigt fasats ut som biståndsländer, exempelvis Ryssland.

Jämställdhet

Av världens 1,2 miljarder människor som lever på mindre än en dollar om dagen är 70 procent kvinnor. Fattiga kvinnor och flickor är världens mest utsatta. Varje år dör 600 000 kvinnor i samband med graviditet och förlossning. Kvinnor har fortfarande inte rätt att bestämma över sin egen kropp och därmed liv och hälsa. Kvinnors reproduktiva och sexuella hälsa och rättigheter är centrala för att kunna uppnå FN:s millenniemål. Här kan och bör Sverige ta initiativ.

Kvinnor utgör hälften av världens befolkning men kvinnors möjligheter att påverka, delta i och dra fördel av utvecklingen är i de flesta länder små. Världen styrs fortfarande av män. Jämställdhet har avgörande betydelse för ett samhälles sociala,

ekonomiska och politiska utveckling och frågan om jämställdhet måste därför alltid vara en av grundförutsättningarna när vi söker lösningar på globala problem som fattigdom, miljöförstöring, säkerhet och migration. Inte minst därför är satsningar på kvinnor särskilt viktigt inom biståndet. Vi vill att FN:s kvinnokonvention efterlevs och att vårt bistånd har ett tydligt kvinnofokus.

Kvinnor tjänar mindre än män och i många länder kämpar de mot fattigdom, brist på utbildning och diskriminering. I många länder registreras inte flickor när de föds vilket innebär att de t.ex. inte kan rösta i val, äga egendom och är i många fall helt beroende av mannen i familjen. Kvinnors rättigheter, exempelvis till sin egen kropp och inflytande över reproduktionen, såsom rätten till fri abort, kränks alltför ofta. I många utvecklingsländer är det kvinnorna som ansvarar för försörjningen av familjen och odlar jorden, men de har inte rätt att äga och sällan har de rätt att ärva den mark de lever av. Kvinnor är underrepresenterade i politiken och i många länder har kvinnor inte ens rösträtt.

Att kvinnor ges lika möjligheter att delta i arbetet med att förebygga, hantera och lösa konflikter är en viktig fråga för demokrati, jämställdhet och utveckling. Det är helt nödvändigt att kvinnor finns med i det konfliktförebyggande och det fredsskapande arbetet. Vi vill särskilt uppmärksamma det omfattande sexuella våldet mot kvinnor och flickor i väpnade konflikter. Våldtäkter används i ökande grad som vapen för att kränka och stigmatisera kvinnorna och därmed förstöra en samhällsgemenskap. De grova övergreppen innebär ett enormt lidande för de drabbade men är också ett hot mot fred och säkerhet.

Arbetet med Säkerhetsrådets resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet är centralt i detta sammanhang liksom den nyare resolution 1820 om sexuellt våld mot civila i konflikter. Vi välkomnar och stödjer denna viktiga resolution och kommer att arbeta för att resolutionen antas av alla FN:s medlemsländer och implementeras i allt internationell arbete. Att resolutionen blir känd och att den efterlevs är av största vikt för oss.

Jämställdhet och lika rättigheter är inte en kvinnofråga utan en avgörande samhällsfråga, det är en förutsättning för såväl ekonomisk som socialt hållbar utveckling.

Förslag:

- . Biståndet ska bidra till att öka möjligheter för kvinnor att få tillgång till utbildning och hälsa.
- . Vi vill satsa på mikrokrediter samt stärka legala rättigheter för fattiga och särskilt för kvinnor.
- . FN:s säkerhetsråds resolutioner 1325 och 1820 bör inta en mer central roll i internationell politik.

Stärk miljö- och klimatprofilen

Valet mellan att ge bistånd för fattigdomsarbete eller för miljöarbete existerar inte längre – det handlar om båda delarna. De står båda i direkt relation till utvecklingsproblematiken. Biståndet till fattiga länder måste därför miljö- och klimatsäkras. Att ställa ekonomisk tillväxt och utveckling i motsatsställning till miljöarbete är detsamma som att förneka de fattiga länderna rätten till utveckling och välfärd. Världens människor måste få tillgång till rent vatten, sanitet, hälsovård och livsmedel. Detta skapar grunden för välfärd och tillväxt.

Klimatförändringarna riskerar att drabba de fattiga dubbelt. Dels genom direkta konsekvenser som översvämningar, torka, förlust av odlingsbar mark, dels genom att bistånd till sådant som utbildning, hälsovård, jordbruksutveckling, infrastruktur används för klimatanpassning. I enlighet med Human Development Reports rekommendation bör anpassningskostnaderna inte minska resurserna för fattigdomsbekämpning.

Vi vill inrätta en mekanism för miljöteknik- samt kunskapsöverföring till utvecklingsländerna genom en kombination av bland annat exportkrediter, exportfrämjande, forskning och bistånd.

Andra åtgärder som kan bidra till att skärpa miljö- och klimatprofilen i biståndet handlar t.ex. om att satsa på de delar av Swedfunds verksamhet som kan leda till ökade investeringar i miljö- och klimatförbättrande företag i utvecklingsländerna, styra mikrolån/krediter mot miljöteknik och införa miljöbokslut för biståndet. Vi vill vidare satsa på forskning och utbildning i Sverige om sätt för utvecklingsländerna att finna vägar till utveckling utan att behöva genomgå de utvecklade ländernas misstag.

Vi vill stärka det globala samarbetet inom detta område. Vi vill att FN:s miljöprogram UNEP stärks och utvecklas till ett centralt miljöorgan inom FN och satsa på arbetet som görs inom ramen för FN:s vetenskapliga klimatpanel, IPCC.

Förslag:

- . Inrätta en mekanism för miljöteknik- samt kunskapsöverföring till utvecklingsländerna.

- . Ge Swedfund direktiv att öka investeringar i miljö- och klimatförbättrande företag i utvecklingsländerna.
- . Inför årliga miljöbokslut för Sida där man tydligt redovisar hur mycket av svenskt bistånd som satsas på miljöförbättrande insatser.
- . Satsa på forskning och utbildning om hållbar utveckling.
- . Driv på för att utveckla och stärka UNEP och IPCC.
- . Klimatsäkra biståndet.

Konfliktförebyggande åtgärder och medling

Det finns ett tydligt samband mellan säkerhet och utveckling. Fred och säkerhet är grundläggande förutsättningar för att människor ska kunna ta sig ur fattigdom och förbättra sina livsvillkor. Sverige har ett gott rykte i världen vilket ger oss möjlighet att gå in med trovärdighet som medlare i konflikter, underlätta möten mellan parter och arbeta konfliktförebyggande.

Alla tjänar på att konflikter förebyggs: humanitärt, ekonomiskt och politiskt. Vi vill satsa mer på konfliktförebyggande insatser och medling inte minst eftersom det är en grundläggande förutsättning för fattigdomsbekämpning och för att uppnå hållbar ekonomisk, politisk och social utveckling. De pengar som idag går till konfliktdämpande verksamhet via Sida utgör en bråkdel av biståndsbudgeten.

Vi socialdemokrater vill stärka arbetet för fred och säkerhet och göra en särskild satsning på medling, konflikthantering och förebyggande fredsarbete. Därför vill vi att UD och forskarvärlden bygga upp ytterligare kapacitet inom detta område. En socialdemokratisk biståndspolitik kommer att tydligare vara inriktad på konfliktförebyggande insatser och

stöd till medling. Sveriges långa engagemang i utvecklingsfrågor, vår militära alliansfrihet och många insatser av enskilda svenskar har lagt en stark grund för ytterligare insatser inom detta område.

Förslag:

- . Sverige ska göra konflikthantering och medling till en av sina prioriteringar och stärka arbetet och förmågan på detta område.

Förankringen av svenskt bistånd ska stärkas

I takt med att svenskt bistånd ökat på senare år är det viktigt och rimligt att förbättra återkopplingen till svenska folket om utvecklingspolitikens mål och resultat. För oss är det viktigt att det finns en stark förankring för biståndet hos svenska folket. Vi vill därför göra en satsning på att ta fram metoder för att ge återkoppling till svenska folket på hur skattefinansierat bistånd används.

En viktig faktor i relation till svenska folket är de enskilda organisationerna. De står bara för en del av biståndsbudgeten men de spelar en viktig roll såväl i utvecklingsländerna som i relation till svenska folket när det gäller informationsverksamhet och förankring av biståndet. Vi vill, i dialog med de enskilda organisationerna, se över hur vi kan utveckla och stärka informationsarbetet kring biståndet.

Förslag:

- . Vi vill utveckla informationsarbetet genom de enskilda organisationerna.
- . Vi vill utveckla en strategi för att öka återkopplingen till svenska folket.

Stärkt policyarbete kring utvecklingsfrågor

Den borgerliga regeringen målar gärna upp en bild av att det socialdemokratiska biståndet varit en passiv utbetalningsmaskin med dåliga resultat och låg effektivitet. Den bilden är djupt felaktig. I takt med ökande kvantitet, ökade den socialdemokratiska regeringen också kvalitetskraven. Den moderatledda regeringen tog över en internationellt mycket respekterad biståndspolitik.

Utvecklingsfrågorna står ständigt inför nya utmaningar. Därför behövs stimulans av dialog, fördjupning och studier kring hur vi bäst kan utforma den svenska utvecklingspolitiken. Vi vill att Sverige ska ta täten i policyarbetet kring utvecklingsfrågor. Vi vill stärka policyarbetet och fokusera på och använda oss av både givarländers och mottagarländers kunskap och erfarenheter. Vi vill etablera en internationell tankesmedja kring utvecklingsfrågor där man samlar akademiker och policyskapare. De bästa experterna ska vara med och gruppen och den ska bestå av såväl svenska som internationella aktörer.

Även på utbildnings- och forskningsområdet är Sverige illa rustat. Trots vårt goda renommé beträffande biståndsinsatser finns det idag endast ett fåtal professorer i landet i utvecklingsfrågor. Vi vill långsiktigt stärka svensk kompetens genom att satsa på forskning kring utvecklingsfrågor. Därför vill avsätta medel för ett antal forskartjänster för utvecklingsfrågor. Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete (SADEV) genomför analyser och utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete. Myndighetens övergripande mål är att bidra till att öka effektiviteten i svenskt utvecklingssamarbete. SADEV ska stärkas och få utvidgat

mandat och befogenheter. Vi vill att SADEV successivt ska utvecklas och fördubbla sin kapacitet. Fokus ska ligga på de svenska biståndsinsatserna, men också på internationellt biståndsarbete. Vi vill att SADEV ännu tydligare utvärderar biståndet i ett globalt perspektiv.

Förslag:

- . Etablera en internationell tankesmedja i utvecklingsfrågor för att stimulera debatt och kompetens i policyfrågor.
- . Etablera fler forskartjänster i utvecklingsfrågor.
- . För att ytterligare värna biståndets kvalitet vill vi förstärka och fördubbla SADEVs kapacitet.

Värna om enprocentmålet och biståndets integritet

Bistånd kan, rätt använt, vara en katalysator för ökad jämlikhet, framtidstro och välfärd men också ett sätt att bekämpa korrumperade och odemokratiska styrelseskick. Tillsammans med insatser på andra områden skapar bistånd förutsättningar för utveckling. Därför är vi socialdemokrater stolta över att Sverige 2006 nådde vårt mål om 1 procent av bruttonationalinkomsten (BNI) i bistånd. Det gör oss till en stark röst i världen för frihet och rättvisa.

Vi vill värna biståndets nivå och integritet och kraftfullt arbeta för att andra länder ska höja sitt bistånd. Trots löften om höjda biståndsnivåer når endast en handfull länder upp till FN:s och EU:s rekommenderade nivå på 0,7 % av BNI. Därför välkomnar vi de olika initiativ som presenterats för att öka biståndsflödena i världen, men också för att hitta nya källor till finansiering. Sverige måste höja rösten för ett samlat ansvarstagande.

För att öka tydligheten i biståndspolitiken vill vi införa ett nytt sätt att redovisa bistånd. Den moderatledda regeringen fortsätter urholka biståndet genom avräkningar från biståndsramen till skuldavskrivningar med rena luftsiffror. Även om det är tillåtet enligt DAC-reglerna (OECD:s biståndskommitté som bestämmer reglerna för vad som räknas till biståndet) vill vi att sådana åtgärder enkelt ska kunna utläsas ur redovisningen. De fattiga ländernas skuldbörda måste minska och många av de fattigaste ländernas skulder måste skrivas av helt. Vi socialdemokrater motsätter oss dock skuldavskrivningar som avräknas från biståndets resurser utöver det faktiska värdet på skulderna.

Under täckmantel av att tala om det ökande sambandet mellan säkerhet och utveckling försöker regeringen ändra en viktig del i svensk biståndspolitik när det gäller förhållandet mellan biståndspengar och militära insatser. Som enda europeiska land har den moderatledda regeringen i DAC drivit frågan om att få använda biståndsmedel till sådana säkerhetsinsatser. I klartext innebär detta att man vill flytta pengar från fattigdomsbekämpning till att bekosta militära insatser. Vi socialdemokrater accepterar inte att militära kostnader ska räknas som bistånd. Sverige ska istället verka för en skärpning av DAC-regelverket från dagens vida ramar till ett stramare regelverk för vad som får tolkas som verkligt bistånd.

Förslag:

- . Inför ny och tydligare redovisning av biståndet.
- . Tillåt inte skuldavskrivningar på biståndsbudgeten utöver faktisk nivå.
- . Värna biståndets integritet genom att tydligt säga nej till att bekosta militära insatser med biståndsmedel.

Sverige i världen

Sverige bör ta initiativ till en bred översyn gällande Sveriges internationella närvaro i form av ambassader och konsulat i världen. Detta är inte minst viktigt för att motverka att biståndet urholkas.

Exempel finns på länder där Sverige avbryter utvecklingssamarbetet och där också ambassaden läggs ned trots att den är ett viktigt verktyg i arbetet med att såväl behålla som utveckla relationer och partnerskap. För man bör kunna nyttja biståndsmedel för att behålla vår närvaro i utvecklingsländer, samtidigt som ambassaderna i större utsträckning ska kunna användas som mötesplats och dialogforum kring utvecklingsfrågor, demokrati och mänskliga rättigheter.

Angola utgör ett tydligt exempel där Sverige. Vi var ett av de första länderna på plats efter landets självständighet. Nu när situationen i Angola tyder på en bättre framtid kom förslag om att lägga ned vår ambassad. Regeringen kritiseras med rätta av näringslivet för att man drar bort svensk närvaro från tillväxtmarknader.

En närvaro runt om i världen, i form av ambassader, har också stor betydelse för Sveriges förmåga att inhämta kunskap och analysera skeenden i omvärlden. Den ökade turismen och migrationen leder vidare till att en stark konsulär verksamhet är viktig för vårt land.

Sverige har kunnat hantera globaliseringens negativa effekter samtidigt som vi dragit fördel av dess möjligheter. För att kunna fortsätta göra så måste vi söka breda lösningar för vår

internationella politik och Sveriges närvaro i olika delar av världen för att tillvarata våra intressen.

Förslag:

. Vi vill att regeringen initierar en översyn av ambassadernas roll för svensk närvaro i världen och att en sådan genomförs inom ramen för en bred dialog.

. Vi vill att regeringen tillsätter en arbetsgrupp för att beräkna både kostnader och intäkter i ett bredare perspektiv för ambassader i utvecklingsländer.

Socialdemokraterna, 105 60 Stockholm tel: +46 8 700 26 00,
varlden@sap.se”

DN 2008-09-23:

”Svenskt bistånd överspelat av kapitalistiska diktaturer”

“Forskningsprojekt i Uppsala pekar på en växande konflikt mellan ekonomisk tillväxt och demokratisk utveckling: Bistånd som vill stödja liberala värderingar körs över av i u-länderna. Sveriges biståndsverksamhet i tredje världen hänger inte med i den brutala kapitalistiska utvecklingen i Asien och stora delar av Afrika. Ekonomisk tillväxt medför inte alls demokratisk utveckling i många u-länder – tvärt emot vår hittills förhärskande moderniseringsoptimism. Det visar två nya forskningsprojekt vid Uppsala universitet. I själva verket bidrar exempelvis Kinas

väldiga investeringsprojekt i och handel med Afrika till att stärka auktoritära och intoleranta strukturer. Här ställs hela den västerländska demokratimodellen inför allt svårare utmaningar. Det visar också att svensk biståndspolitik blir alltmer irrelevant, vilket knappast förvånar när biståndsorgan utlokaliseras till svenska glesbygder med föga hum om nykapitalismen i tredje världen. Det skriver forskarna Sten Widmalm och Sven Oskars-son vid statsvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet.”

“BISTÅNDSINSATSER TILL FATTIGA LÄNDER har under senare år kommit under allt hårdare kritik senast i Sverige med journalisten Bengt Nilssons tankeväckande bok Sveriges afrikanska krig. Ibland är kritiken onyanserad och missvisande, men i flera exempel syns det tydligt att biståndsprojekt ofta drivs av helt andra agendor än de som ligger i de fattiga befolkningarnas intressen.

Den dramatiska ökningen i handelsutbytet mellan Afrika och Asien under det senaste decenniet ger biståndsbelackarna än mer vatten på kvarnen. Drivande i denna utveckling är framför allt Kina och Indien. De har på kort tid lyckats åstadkomma förändringar i Afrika som biståndsinsatser under årtionden misslyckats med. Harry Broadman, ekonom och rådgivare till Världsbanken, visar hur Afrikas export till Kina ökat dramatiskt under senare år. Asien köper lika mycket från Afrika som USA eller EU gör de traditionella afrikanska handelspartnerna. Och Kina investerar mer i Afrika än IMF och Världsbanken. Många afrikanska industrier moderniseras för att matcha den kinesiska och indiska medelklassens efterfrågan på konsumentprodukter, mat i halvfabrikat, telekommunikationstjänster och -produkter, och tjänster inom turismsektorn.

Lägger man därtill den inom samhällsvetenskapen förhärskande moderniseringstesen att ekonomisk utveckling är en förutsättning för och avgörande orsak till framväxten av stabila demokratiska institutioner skapas bilden av en framgångssaga. Den blomstrande handeln med den nya och väldiga asiatiska marknaden leder till högre ekonomisk tillväxt i afrikanska länder. Kina och Indien tycks skapa en hävstång som kan lyfta stora delar av Afrika ur fattigdom. Förutsättningar för välstånd bland stora befolkningslager skapas av marknadskrafterna. I spåren av denna ekonomiska och sociala utveckling antas toleranta värderingar den normmässiga bas som ett demokratiskt styrelseskick vilar på per automatik slå rot bland eliter och vanliga medborgare.

Enligt moderniseringstanken ska alltså de ekonomiska drivkrafterna garantera båda de överordnade mål som biståndspolitiken så uppenbart misslyckats med under efterkrigstiden: välstånd och demokrati. Släpper man bara marknadskrafterna fria och avskaffar biståndspolitiken löser sig tidigare problem av sig själva. Den slutsatsen är emellertid förhastad. Utvecklingen som beskrivs ovan har nämligen en baksida.

Problemet är att det inte alls är självklart att ekonomiska framsteg medför demokratisk utveckling. Den israeliske statsvetaren Azar Gat hävdar att länder som Ryssland och Kina, tvärt emot moderniseringstesens förutsägelser, kan upprätthålla en hög ekonomisk tillväxttakt utan att behöva bry sig om demokrati, pressfrihet och mänskliga rättigheter. Gats hypoteser får stöd i vår forskning där vi testat moderniseringstesens mot data från ett

stort antal länder i den senaste omgången av World Values Surveys internationella opinionsundersökningar (The Return of the capitalist-authoritarian great powers samt Uppsala University working group on tolerance, pluralism and democracy).

Resultaten visar att endast delar av moderniseringsteorin får stöd. Medborgare som genomsyras av toleranta värderingar är uppenbarligen en förutsättning för stabila demokratiska institutioner. Det är i stället kopplingen mellan ekonomisk tillväxt och framväxten av toleranta värderingar som utgör moderniserings-teorins svaga länk.

I vissa länder tycks ekonomiska framsteg befrämja utbredningen av demokratiska normer. Indien utgör ett sådant exempel. Trots problem med etniska konflikter och en plågad jordbrukssektor har man i Indien lyckats med att upprätthålla både demokratiska värderingar och ekonomisk tillväxt. I andra länder tycks dock kopplingen mellan ekonomisk utveckling och spridningen av demokratiska normer saknas. I länder som Kina och Ryssland har toleranta värderingar länge varit en bristvara och är på sistone dessutom på tillbakagång trots den ekonomiska utvecklingen. Följaktligen ser vi också att kinesisk demokrati fortfarande lyser med sin frånvaro och att den ryska politiska utvecklingen inger allt annat än hopp.

Våra resultat visar att auktoritära stater kan trampa på oavbrutet med medborgare som, trots en gynnsam ekonomisk utveckling, alltså bär på sina gamla intoleranta värderingar till exempel i form av omfattande xenofobi och extremt hat mot homosexuella.

Tillväxten kan alltså upprätthållas på imponerande höga nivåer medan i princip ingenting händer som kan skapa de nödvändiga förutsättningarna för en positiv demokratisk utveckling.

Dilemmat vi ställs inför är att när de geopolitiska balanspunkterna i de områden vi länge kallat tredje världen förändras och nya starka ekonomier växer fram så blir de biståndsstrategier som vill stödja demokrati, mänskliga rättigheter och jämlikhet knappast verkningsfulla, om de alls över huvud taget var det tidigare. Vårt bistånd hänger inte med i svängarna och det berör i synnerhet de länder där liberala värderingar behövs som allra mest.

Så länge kapitalisterna inte var så intresserade av Afrika och Asien kunde biståndskoryféerna röra sig fritt med en nästan obegränsad tillgång till mottagarländernas politiska elit. Och så en dag i slutet av nittiotalet sade Indien plötsligt upp det bilaterala biståndet med Sverige. I biståndskretsar sade man förnärligt att beslutet berodde på hindunationalisternas hybris. Ingen tycktes tänka på att det berodde på att ekonomin i Indien växte så det knakade. På ett liknande sätt har även afrikanska ledare börjat agera. Lite revanschglädje kan man unna dem som tidigare fått stå med mössan i hand. Men man bör också tygla sin entusiasm. För inte så länge sedan påpekade William Wallis vid Financial Times att utrymmet för att knyta bistånd till liberala värderingar hela tiden minskar. När Kina i dag bedriver sin handelspolitik i Afrika så ställs inga krav på skydd för demokrati eller mänskliga rättigheter. Och detta är uppskattat av många lokala ledare och eliter. Inga krångliga kontrakt. Inga irriterande utvärderingar.

Av detta framgår att det är långt mer än demokratibiståndet som står på spel. Det är tydligt att hela den västerländska demokrati-modellen ställs inför alltmer omfattande utmaningar. Kraven på konkurrenskraft och ekonomisk tillväxt kommer i allt större utsträckning att ställas i direkt konfrontation mot våra liberala värderingar om politisk frihet. När marknader i odemokratiska länder expanderar presenterar sig frågan om vi har råd med fackföreningsfrihet, fri press, och framför allt folkstyre, allt tydligare.

Uppenbarligen måste våra biståndsstrategier under luppen igen. Kanske borde delar av budgetstödet föras över till satsningar på civilsamhället, oberoende domstolar, en fri press och utbildning på låg såväl som hög nivå. Frågan är bara om våra biståndsorgan kan driva den agendan. Biståndsverksamheten är i dag ineffektiv, vilket man kan vänta sig när regionalpolitiken förvisat betydande delar av den till Karlstad, Kramfors och Gotland. Det är en splittrad verksamhet som inte vet hur Kinas expansion ska bemötas.

Slutligen, vi måste vända blicken mot oss själva och ställa frågan om vi är rustade för och har viljan att försvara demokratiska värderingar. Under andra hälften av 2009 innehar Sverige ordförandeskapet i EU. Det utgör ett sällsynt bra tillfälle att föra upp denna fråga till toppen av dagordningen.

**SVEN OSKARSSON
STEN WIDMALM “**

September 2008:Investera i vår välfärd

Socialdemokraterna | RÅDSLAG VÄLFÄRD

Innehållsförteckning

Förord	3
1. Utmaningarna för framtiden	5
2. Ökade klyftor och mer orättvisor är inte lösningen	6
3. Vår vision	8
4. Principiella förslag	10
4.1. Välfärdens långsiktiga finansiering	10
4.2. Kvalitet, valfrihet, service	14
4.3. Fler välfärdsproffs	19
4.4. Nytt samhällskontrakt för att säkra socialförsäkringarna för framtiden	22
4.5. Broar framåt – ny politik för att ge sjukskrivna och de långt från arbetsmarknaden nya chanser tillbaka.....	24
5. Sakförslag inom fem prioriterade områden	29
5.1. Ny i Sverige – ny politik för flyktingars introduktion och delaktighet i Sverige.....	29
5.2. Investerar i Sveriges barnfamiljer – ny politik för ett jämställt föräldraskap	33
Minska tidspressen för barnfamiljer	34
Föräldraförsäkringen34 Familjeliv – arbetsliv.....	35
Alla barn har rätt till goda uppväxtvillkor	36
5.3. Människovärdet tillbaka – ny politik för att ge missbrukare, hemlösa och psykiskt sjuka ett värdigt liv	33
Narkotika38 Hemlösa39 Psykiatri	39
5.4. Ett arbetsliv för alla – en ny politik för att flytta fokus från funktionshinder till arbetsförmåga.....	41
Arbete	41
Tillgänglighet43 Diskriminering och attityder	43
Rehabilitering, sjukvård, stöd o service 44 Hjälpmedel	44
5.5. Ung i dag - en ny politik för att ge alla unga likvärdiga möjligheter	46

Socialdemokraterna, 105 60 Stockholm tel: 08-700 26 00,

valfard@sap.se

Förord

Välfärden är för oss i rådslagsgruppen mer än bara ett antal reformer inom olika politikområden. Det är en samhällsmodell som bygger på värderingar om alla människors lika värde och lika rätt till frihet att styra våra liv och utvecklas tillsammans med andra. Den utgår från att alla människor är olika och har olika drömmar om hur vi vill förverkliga våra liv men att vi också bryr oss om varandra och respekterar olikheter. Vi tror på ett Sverige där alla människor får möjlighet att utvecklas och ta ansvar för sig själv och för andra. Vi är övertygade om att solidaritet och sammanhållning gör ett land bättre att leva i för alla. Det är i värderingarna som skiljelinjerna går i politiken och det är när man granskar konkreta politiska frågor utifrån våra värderingar som skillnaderna blir tydliga.

När vi med den här utgångspunkten granskar dagens Sverige finns mycket i det socialdemokratiska välfärdsbygget som vi är stolta över och som vi nu måste ta strid för att försvara. Men det finns också stora brister där vår politik måste utvecklas. Det är områden där välfärden inte lever upp till våra värderingar, där system, regler och byråkratier inte frigör alla människors kraft och vilja att vara med, där det fattas initiativ eller resurser, där gamla lösningar inte längre fungerar. Men det är också nya utmaningar som en framtidsinriktad välfärdspolitik måste möta med nya lösningar i en allt mer globaliserad värld. Och det är områden där den borgerliga regeringen och borgerliga majoriteter i kommuner och landsting nu vrider välfärdspolitiken i helt fel riktning. 2010 kommer det politiska landskapet att vara förändrat och det går då inte att vrida klockan tillbaka. Därför måste vi socialdemokrater forma en ny politik som utgår från en ny verklighet.

De förslag vi nu lämnar är resultatet av en bred diskussion bland medlemmar, organisationer, forskare och intresserade under hösten 2007 inom ramen för vårt första rådslag och som sedan följdes upp under

våren 2008 med seminarier, träffar och debattinlägg för att konkretisera idéer och förslag. Vi i rådslagsgruppen har med detta som grund valt ut och prioriterat några områden där svaren varit tydliga att det behövs ett nytt avstamp i den socialdemokratiska välfärdspolitiken. Det innebär samtidigt att vi inte lämnar förslag inom alla delar av det som omfattas av välfärdspolitiken.

Välfärd förverkligas med mer än offentliga system och politiska beslut. Vi har också ett ansvar som medborgare och medmänniskor att gemensamt vara med och bygga ett solidariskt och rättvist Sverige där alla kan känna sig delaktiga. Vi är övertygade om att arbetet i frivilligorganisationer, folkrörelser, ideella företag och volontärarbete utgör nödvändiga komplement till ett väl fungerande välfärdssystem. Vi vill därför se våra förslag tillsammans med en renässans för det som kan sammanfattas i begreppet ”det civila samhället”. Inom ramen för välfärdsrådslagets fortsatta arbete kommer vi därför utöver dessa rådslagsmaterial inbjuda till en bred diskussion om hur folkrörelserna, det civila samhället och sociala företag kan få en större betydelse i en framtidsinriktad socialdemokratisk välfärdspolitik.

Inom tre centrala välfärdsområden har vi bildat särskilda arbetsgrupper som utarbetat separata rapporter med förslag till ny politik. Det är skolplattformen som presenterades redan i november 2007 och som i ett första skede resulterade i ett principuttalande av förtroenderådet om ”En ny inriktning för skolpolitiken – för kunskap, respekt och lust att lära”. En sjukvårdspolitisk grupp har utarbetat ett förslag till sjukvårdspolitiskt program som nu remissbehandlas i partiet inom ramen för välfärdsgruppens rådslagsarbete.

Sjukvårdspolitiska programmet ska efter remisstiden behandlas i partistyrelsen och antas av partikongressen hösten 2009. En gemensam arbetsgrupp med klimatrådslaget har lämnat en bostadspolitik rapport som ingår i såväl välfärds- som klimatgruppens rådslagsomgång 2. Under februari 2008 presenterades en äldrepolitisk plattform ”Investera i

erfarenhet” som välfärdsrådslagsgruppen beslutat ska ligga till grund för rådslagsdiskussionerna under hösten vad gäller äldrepolitiken. Samtliga dessa rapporter och förslag ingår i välfärdsrådslaget och utgör tillsammans med detta huvudmaterial en grund för höstens rådslag inför partikongressen. Dessa rapporter finns att tillgå som bilagor till detta material.

Vår förhoppning är att arbetsgruppernas rapporter tillsammans med detta rådslagsmaterial ska kunna stimulera en spännande och konkret diskussion om hur den svenska välfärdsmodellen kan förnyas inför framtida utmaningar så att vi kan nå ett rättvisare Sverige. Vi har valt att lägga ett antal relativt detaljerade förslag och ibland provocerande påståenden istället för öppna rådslagsfrågor. Flera av åtgärderna och förslagen kräver givetvis ytterligare överväganden. Men vår avsikt är ge möjlighet till en konkret reaktion på förslagen innan vi slutligt tar ställning till de förslag vi vill lämna till partiets ledning inför partikongressen nästa höst. Det är en viktig del i vårt arbete i partiet att förslag till ny politik inför nästa val är väl diskuterat och förankrat bland våra medlemmar. Men ambitionen måste vara vidare än så. En ny politik för tiden efter 2010 måste också ha en bred uppslutning i hela samhället bland män och kvinnor, unga och gamla, bland organisationer, och bland fack och arbetsgivare. Vi vill därför med detta rådslag bjuda in till en öppen och bred framtidsdebatt om välfärden.

Välkomna!

För Socialdemokraternas Välfärdsrådslagsgrupp
Ylva Johansson Stefan Löfven
Ordförande Ordförande

1. Utmaningarna för framtiden

Vår vision om ett välfärdsland som ger alla medborgare frihet att styra över sina liv och som ger alla förutsättningar att utvecklas och nå sin fulla potential står i skarp kontrast till den verklighet vi ser i dagens Sverige. Fortfarande finns stora bestående orättvisor och klyftor i levnadsstandard och livsförutsättningar.

Allt för många hämmas i sin utveckling till följd av otrygghet, arbetslöshet eller sjukdom. Alla får inte rätt att delta efter sin förmåga. För många tvingas till passivitet istället för arbete och delaktighet. För många får aldrig möjlighet att komma tillbaka efter sjukdom och arbetslöshet. Fortfarande har alla barn och unga inte lika förutsättningar. Alltjämt är det föräldrarnas utbildning och inkomst som är avgörande för barnens chanser i livet. För många lämnar skolan utan tillräckliga kunskaper och erfarenheter för att få en bra start. Klass, kön och etnicitet begränsar fortfarande de ungas möjligheter att göra egna livsval.

Vi vill att socialdemokratin ska vara envis och otålig i sin samhällskritik av orättvisor och klassklyftor men även vara ärlig i sin självkritik. Även i välfärdens verksamheter, där politiken har haft stort inflytande, varierar kvalitet och tillgänglighet beroende på inkomst, utbildningsnivå, kön och var man bor. Inflytande och delaktighet är inte tillräcklig. Många känner att de inte kan påverka den service och de insatser samhället erbjuder. Vi har med rätta kritiserats för att allt för ofta försvara system, byråkratier, myndigheter, regelverk som inte fungerar som de ska, istället för att konsekvent vara svenska folkets företrädare.

Välfärdens verksamheter har central betydelse för att uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män. Det är en bra familjepolitik, utbyggd förskola, rätt till utbildning och en hög kvalitet i äldreomsorgen som möjliggör kvinnors delaktighet i arbetslivet och friheten att själva styra sina liv. Även om vi kommit en bit på väg kvarstår kvinnors diskriminering på

arbetsmarknaden. Också välfärdsverksamheterna visar tydligt på ojämställdheten med många låglönejobb där kvinnor dominerar, ofrivilliga deltider och otrygga arbetsvillkor. Välfärdsproffsens fulla kompetens och utvecklingskraft tas inte tillvara. Det är slöseri med människors förmåga och hämmar inte minst många kvinnors möjligheter.

Samtidigt som vi måste ta oss an kvarvarande orättvisor måste vi också forma politiken så att den i tid kan svara upp mot framtida utmaningar. Vi vet att åldersfördelningen med allt fler äldre och allt färre i arbetsför ålder på 15-20 års sikt kommer att bli en svår utmaning för välfärdens finansiering och organisation. Vi vet att pensionsavgångarna kommer att vara stora i flera centrala välfärdssektorer vilket ytterligare ökar behovet av bra arbetsvillkor och en genomtänkt rekryteringsstrategi. Vi vet att moderna självständiga individer ställer krav på att få inflytande och högsta möjliga kvalitet i verksamheterna. Välfärden måste kunna motsvara människors förväntningar om vi ska kunna behålla en solidarisk finansiering och rättvis fördelning av välfärden i framtiden.

2. Ökade klyftor och mer orättvisor är inte lösningen

Vi står inför ett vägval för framtiden. Beslut som tas i dag påverkar vilket välfärdsland vi kommer att leva i i framtiden. Vi tvekar inte att påstå att den moderatstyrda politik som de borgerliga nu genomför på område efter område riskerar att slå sönder den solidariska samhällsmodell socialdemokratin kämpat för. Vi ser ett annat Sverige växa fram som styrs av andra värderingar.

Samhällets stöd i form av rehabilitering, omskolning och aktiva insatser för att ge människor möjlighet att ta sig vidare rustas ned. Sjuka, arbetslösa och redan utsatta bestraffas med lägre ersättning och hotas med att helt förlora sin försörjning. Budskapet är tydligt för framtiden; räkna inte med att det finns solidariskt finansierade trygghetsförsäkringar när du blir sjuk eller i perioder av arbetslöshet, räkna inte med att det

finns samhällsstöd i tider av omställning, räkna med att du får ta hand om dig själv och se till, om du har råd, att finansiera din egen trygghet. Samhällskontraktet med medborgarna och med parterna på arbetsmarknaden riskerar att raseras. Det är oansvarigt, omodernt och ineffektivt. När socialförsäkringarna urholkas tvingar man fram privata lösningar med orättvisa och ökade klyftor som följd. Tryggheten minskar vilket gör människor rädda. Utveckling, omställning och förnyelse hålls tillbaka.

Man påstår sig vilja öka kvaliteten i välfärden men genomför oansvariga skattesänkningar som försämrar välfärdens kvalitet för vanligt folk och som äventyrar den långsiktiga finansieringen när kraven kommer att öka. Samtidigt öppnar man för lösningar där den som har råd kan skjuta till egna pengar för att få bättre service och tillgänglighet. Signalen man ger medborgarna är att vill du ha kvalitet i välfärden måste du se till att ha råd att betala ur egen ficka.

Under parollen valfrihet genomförs i snabb takt privatiseringar och nya bidrag utan att ställa krav på varken kvalitet eller att skattemedel ska styras efter behov. I praktiken slumpas nu skattebetalarnas pengar bort till några få. Valfriheten ökar för företag att med offentliga medel välja var de vill etablera sig och välja bort de som inte är mest lönsamma. Men det ger inte mer mångfald och inflytande för medborgarna. Istället försvinner väl fungerade både privata och offentliga verksamheter som är offentligt finansierade. Marknadstänkande och maximal vinst och konkurrens om de mest lönsamma medborgarna ersätter behovsstyrd och solidariskt finansierad verksamhet.

Ett nytt försvagat Sverige håller på att växa fram och många av de försämringar och misstag som nu sker kommer att vara svåra att återställa. Ska vi socialdemokrater kunna återskapa tilltron till ett solidariskt samhällsbygge krävs därför politik som utgår från nya förutsättningar och som kan ge hopp om att välfärdssystemen klarar framtidens utmaningar utan ökade klyftor och mer orättvisor.

3. Vår vision

Vår utmaning är att skapa ett framtidsinriktat välfärdsland som ger människor förutsättningar att förverkliga sina livsdrömmar, som stimulerar tillväxt och utveckling och som frigör människors vilja att arbeta och ta sin del av ansvaret. Det är ett välfärdssystem som är effektivt och som investerar varje skattekrona rätt. Det är en välfärd som är i medborgarnas tjänst, som respekterar individens rätt till inflytande men som också ställer krav på oss alla att ta ansvar och bidra efter förmåga.

Vi är övertygade om att ett sådant välfärdsland måste bygga på solidaritet och sammanhållning mellan generationer och mellan olika samhällsgrupper, där alla bidrar och alla får del. Vi är övertygade om att människors frihet ökar i ett samhälle när klyftorna mellan människor är små och när män och kvinnor är jämställda. Vi vet att trygga människor är bra för tillväxt och utveckling. Kan människor lita på att det finns väl fungerande stöd när man behöver omställning och försörjning vid sjukdom, arbetslöshet och när vi blir gamla, då vågar man mer. Vi vet att en högkvalitativ skola, sjukvård och omsorg som finansieras gemensamt och solidariskt och där det är människors behov – inte betalningsförmåga – som styr, är effektivare och rättvisare än någon annan samhällsmodell. Vi är övertygade om att alla vinner på ett sammanhållet Sverige där vi respekterar att vi är olika samtidigt som vi bryr oss om varandra, lär av varandra och utvecklas tillsammans. Det gör Sverige starkare och värdigare att leva i för alla.

För oss har två ledord varit styrande för alla våra förslag. Det ena är mobilisering. Hur kan vi utveckla välfärden så att det gör människor starkare och frigör människors förmågor. Hur kan system, myndigheter och regler ställas om så att de mobiliserar människors vilja att delta och växa och ta nya steg i livet. Att alltid sätta aktiva insatser framför passivitet. Att ge fler förutsättningar att delta i arbetslivet efter sin förmåga. Det andra ordet är livsdrömmar. Ett välfärdssamhälle är mer än

frånvaro av ofärd. Det handlar lika mycket om att ge människor möjlighet att tro på framtiden, att våga drömma och planera för sin egen och sina närmastes framtid. Att alltid ge en chans till att komma tillbaka och hela livet få nya möjligheter att utvecklas.

Vi vill se satsningar i välfärden som investeringar i människors kraft och vilja att delta och bidra. Vi vill investera i välfärdens kvalitet i dag för vi vet att det ger mångdubbelt tillbaka både i dag och i framtiden.

Vi är medvetna om att många av våra förslag inte kan genomföras omedelbart och inte heller är möjliga att förverkliga under bara en mandatperiod. Det kommer att vara svåra utmaningar som väntar en ny regering och nya majoriteter i kommuner och landsting efter 2010. Vi är beroende av en växande ekonomi, starka statsfinanser och att det finns goda ekonomiska förutsättningar i kommuner och landsting. Flera faktorer i vår omvärld styr också våra förutsättningar att förverkliga politiken. Men vi är övertygade om att en väl fungerade välfärd också leder till ökad tillväxt och effektivare användning av våra gemensamma resurser. Vi måste börja från dag ett med en ny inriktning på politiken för att vi ska kunna vrida utvecklingen rätt och trygga en solidarisk välfärd för framtiden.

4. Principiella förslag

I de följande avsnitten lägger vi förslag som till sin karaktär är principiella vägval för framtiden. Dels är det förslag som är generella och gemensamma för praktiskt taget alla delar av välfärdsområdet, som handlar om den långsiktiga finansieringen, om kvalitet, valfrihet och service i välfärdens verksamheter och om de anställdas villkor i välfärden. Dels är det förslag om de grundläggande principerna som vi anser bör vara vägledande för socialförsäkringarnas utformning samt förslag till en helt ny modell för att ge sjukskrivna och dem av oss som står långt från arbetsmarknaden nya chanser till arbete och delaktighet.

4.1. Välfärdens långsiktiga finansiering

Välfärdens långsiktiga finansiering kommer att vara en huvudfråga i politiken de kommande åren. Det är där värderingarna blir tydliga vilken välfärdsmodell vi ska välja för framtiden. En åldrande befolkning med fler äldre och färre i arbetskraften kommer att ställa nya krav på oss som står för en solidarisk välfärdsmodell. Att vi lever längre och är allt friskare och piggare högt upp i åldrarna är en fantastisk välfärdsframgång. Det är inte åldrandet i sig som skapar ökade kostnader. Dagens äldre klarar sig själva längre upp i åldrarna än någon tidigare generation. Den verkliga utmaningen uppstår först när den stora efterkrigsgenerationen inom 15-20 år når den ålder då man behöver mer omsorg och sjukvård. Inte heller det behöver vara oöverstigligt hinder för vår välfärdsmodell så länge det finns många i arbetskraften som kan och vill bidra. Problemen är snarare att när den stora gruppen äldre når hög ålder så är också andelen i arbetskraften låg och antalet skattebetalare färre. Vi föder barn senare, vi studerar längre, etablerar oss på arbetsmarknaden allt högre upp i åldrarna och livsarbetstiden blir kortare för varje generation.

Detta är en stor utmaning i praktiskt taget alla länder och många länder är betydligt mer utsatta. Befolkningsstrukturen är trots allt mer gynnsam i Sverige än i de flesta andra OECD-länder och vi har förberett oss bättre än många andra. Vi har under lång tid haft en ekonomi i balans och vi har ett pensionssystem som är hållbart och fullt ut finansierat.

Samtidigt har vi höga ambitioner. Vi vill ständigt förstärka kvaliteten i välfärden, vi vill att alla ska kunna få del av de möjligheter som öppnas upp med forskning, ny teknik och nya läkemedel, vi vill kunna svara upp mot de förväntningar om bra service och tillgänglighet som dagens och kommande generationer ställer på ett modernt välfärdsland. Vi vill inte se stora skillnader mellan olika delar av landet och olika kommuner beroende på befolkningssammansättning.

För krafter som står för ett borgerligt samhällssystem är svaret enkelt. De har intresse att utmåla framtiden som ödesbestämd och pessimistisk. Att en välfärd som bygger på gemensam finansiering och solidaritet mellan generationer inte längre är möjlig, att enda vägen för framtiden är att var och en får stå för sina egna kostnader och betala sin välfärd ur egen ficka. Vi vill att socialdemokratin tar strid mot dem som har intresse att sprida osäkerhet om den svenska välfärdsmodellens framtid. Vi måste därför vara tydliga i våra besked för framtiden. Sammantaget är det vår bedömning att välfärden kommer att kosta mer på 15 – 20 år sikt, inte minst gäller det sjukvårdens resurser. Med rätt insatser i dag och med en målmedveten och konsekvent politik går det att klara de ökade kostnaderna och samtidigt stärka kvaliteten utan att göra avkall på en solidariskt finansierad välfärd även i framtiden.

- Vi vill att socialdemokraterna ska vara tydliga och ärliga till väljarna; ska vi kunna ha en fortsatt hög ambition i välfärden i framtiden och finansiera den på ett solidariskt sätt måste vi varje år med start i dag både få mer skatteinkomster och få ut mer välfärd för varje skatte-krona. Det handlar om att totalt få fler arbetade timmar samtidigt som vi måste hitta lösningar som gör att välfärdens kvalitet kan utvecklas snabbare än kostnaderna. Eller annat uttryckt; fler skattebetalande arbetstimmar samtidigt som vi måste skapa förutsättningar för ökad effektivitet i de tjänster välfärden erbjuder.
- Vi tror inte att det går att lösa välfärdens långsiktiga finansiering genom några stora skattehöjningar på arbete utan att det får andra negativa effekter på arbetsutbud och effektivitet i ekonomin. Men att fortsätta sänka skatterna som de borgerliga nu gör är oansvarigt för framtiden. Varje skatte-krona behövs för att utveckla välfärden och upprätthålla en solidarisk finansiering. Därför behöver vi även i framtiden ha ett högt skatteuttag, en stabil skattemodell som ger trygga inkomster och effektiv kamp mot skattefusk om vi ska klara en god välfärd för kommande generationer.

- Vi avvisar bestämt en väg som innebär att det grundläggande för en god välfärd; vård, skola och omsorg, ska betalas privat, där det är betalningsförmåga istället för behov som avgör välfärd du får del av. Den vägen kräver inga ökade skatteintäkter och inga nya smarta välfärdslösningar. Det räcker med en marknad där den rike betalar och den fattige blir utan. Men just för att vi så starkt står för en solidarisk gemensam finansiering är det vi som måste stå upp för att vi måste arbeta mer och att vi måste bli effektivare i användningen av våra gemensamma resurser.
- Vi vill sätta upp ett tydligt mål för politiken de närmaste 15 åren; vi ska successivt öka den genomsnittliga tid då vi arbetar från i dag i snitt 30 år till 33 år – en ökning av livsarbetstiden med 3 år fram till år 2025. Vi bör då klara att behålla en hög standard i välfärden utan att behöva göra stora skattehöjningar. Varje år som vi lyckas öka livsarbetstiden ger ca 100 miljarder i ökade inkomster och ett tillskott på ca 300 miljarder bedömer vi väl kommer att täcka de ökade kostnader som följer att vi kring år 2030 kommer att ha många över 80 år, som behöver mycket vård och omsorg.
- Vi är övertygade att det går att nå ett sådant mål om att arbeta mer utan att det sliter ut fler. Men det kräver konsekventa insatser i alla delar av politiken. Vi tror inte att försämrade villkor och kränkande behandling gör fler arbetsföra. Vi vill investera i arbetsmiljö och arbetsorganisation som tillåter fler att jobba mer. Fler måste få stöd att snabbare ta sig vidare från sjukskrivning till arbete. Tiden i studier måste bli effektivare och fler unga måste få chansen att arbeta direkt efter skola och högskola, fler flyktingar måste få rätt till jobb utan att det behövs långa perioder av introduktion. Fler kvinnor måste få chansen till heltid. Genom att anpassa arbetstider och arbetsorganisation måste fler ges förutsättningar att stanna i arbete fram till pension och äldres vilja att arbeta även efter 65 år måste tas tillvara.

- Vi vill som en del i denna strategi bejaka arbetskraftsinvandring som en av flera insatser för att möta den demografiska utmaningen med färre i arbetsför ålder och fler äldre. I en socialdemokratisk politik för arbetskraftsinvandring är det självklart att både fack och arbetsgivare ska ha inflytande och att svenska löner och svenska kollektivavtal ska gälla.
- Vi vill att de äldre som kan och vill ska ges förutsättningar att arbeta längre. På mindre än 10 år har den faktiska pensionsåldern höjts från 59 år i genomsnitt till idag ca 61 år och andelen mellan 60 och 64 år som arbetar har ökat från 46 % till i dag över 60 %. Att på 15 år igen nå samma framgång till år 2025 så att fler kan och vill arbeta fram till pension tror vi är fullt realistiskt. Att livslängden ökar dramatiskt och att vi som 65-75 åringar i stort är lika friska som vi är som 55-65 åringar gör att vi måste se på äldres deltagande i arbetslivet på ett nytt sätt. Vi vill ta tillvara de äldres erfarenhet och vilja att vara med. Vi föreslår inte höjd pensionsålder, vi vill istället att de anställda som vill och kan ska ha rätt att jobba fram till 70 år, men då med en ny form av anställningskontrakt efter 65 år. Det skulle ge de som passerat 65 år en ny chans, med nya arbetsuppgifter och nya arbetsvillkor.
- Vi vill kombinera insatser för att få mer skatteinkomster genom fler arbetade timmar med investeringar som gör att varje skattekrona kan användas effektivare. Det handlar om att bättre ta vara på personalens egna idéer och kompetens, att investera i kompetensutveckling, bra ledare och chefer. Vi vill också se tydliga incitament för personalen att ta ett eget ansvar för att utveckla verksamheten. Det kan handla om att kunna påverka hur man använder sin egen tid men också mer av självstyrande enheter där överskott i verksamheten även kan komma de anställda till del. Vi vill mer systematiskt ta vara på ny teknik och nya innovationer inom alla samhällsområden för att också förbättra välfärdstjänsterna. Vi vill därför skapa ett särskilt branchprogram för välfärdssektorn som mobiliserar såväl forskare som

praktiker, fack och arbetsgivare och företrädare för näringsliv som samspelar för att utnyttja ny teknik, forskning, ny arbetsorganisation och nya uppfinningar exempelvis inom medicin och läkemedel. Vi vill ta initiativ till en ny typ av samverkan mellan samhälle och marknad för att utveckla och effektivisera välfärdens verksamheter. Vi vill satsa på tillämpad forskning och på förebyggande och hälsofrämjande insatser som friskvård, minska fallolyckor och få bort felaktig användning av läkemedel. Det handlar om att investera klokt i dag för att få lägre kostnader i framtiden.

- Vi vill med de här åtgärderna skapa ett tydligt ”kontrakt” för framtiden där medborgaren ska kunna känna trygghet och kunna planera för att centrala välfärdsområden även i framtiden betalas solidariskt via skatten utan stora egna insatser. Ett sådant ”kontrakt” för framtiden bör innehålla mer preciserade besked. Till de områden som vi ska finansiera gemensamt räknar vi sjukvård, skola för våra barn och unga och de centrala delarna av äldreomsorgen som handlar om vård och omsorg när vi blir gamla och sjuka. På andra områden kan det vara rimligt att var och en av oss efter betalningsförmåga är med och delar på en del av kostnaderna eller fullt ut själv står för kostnaderna.

4.2. Kvalitet, valfrihet, service

Vi i Sverige har valt en välfärdsmodell där var och en har rätt att förvänta sig högsta kvalitet i vård omsorg, skola och övriga centrala välfärdsverksamheter. Det är förutsättningen för att det finns en så bred uppslutning bland svenska folket för ett högt skattetryck. I undersökning efter undersökning sätter nio av tio bra kvalitet i välfärden före sänkt skatt. Grunden för detta är att var och en varje dag och i alla livets skeden ser hur kvaliteten i välfärdens verksamheter är så avgörande för dem själva och deras närmaste. Det ska vi socialdemokrater vara stolta över. Utan vår och tidigare generationers envetna kamp för en bra sjukvård, värdig

äldreomsorg, en kvalitativ högtstående och väl utbyggd förskola och skola hade inte välfärdens verksamheter haft det förtroendet.

Att förvalta det förtroendet i en ny tid ser vi som en av socialdemokratins viktigaste utmaningar. Kan medborgarna lita på att välfärden håller högsta kvalitet och skattemedlen används på bästa sätt har man också förtroende för en rättvis samhällsmodell. Om var och en möts med respekt och lyhördhet för de egna önskemålen och behoven, god service och bra tillgänglighet då vill man också slå vakt om en solidariskt finansierad välfärd.

Socialdemokratin måste alltid vara svenska folkets företrädare. Vi får aldrig bli verksamheternas, myndigheters, systemens eller reglernas försvarare. Vi får aldrig fastna i form istället för innehåll. För oss hänger kvalitet, service och valfrihet alltid samman med en rättvis fördelning.

- Vi vill de kommande åren sätta medborgarnas rätt till högsta kvaliteten i förskolan, skolan, vården och omsorgen i centrum för politiken. För oss är alltid kvalitet viktigare än driftsformer. Medborgarna måste kunna lita på att all verksamhet som finansieras via skattemedel är kvalitetssäkrad. Samma höga krav måste ställas på alla utförare och aktörer, privata, kooperativa såväl som offentligt driven verksamhet. Kvalitet är en politisk fråga. Politiken måste ta ansvar för tydliga kvalitetskriterier som alla utförare måste uppfylla för att kunna få driva offentligt finansierad verksamhet. Den tryggheten måste var och en känna och kunna lita på att de folkvalda tar ansvar för.
- Vi vill att var och en ska ha rätt till inflytande i all verksamhet men också ha rätt att själv välja mellan olika alternativ. Det ska gälla såväl mellan olika offentliga verksamheter som mellan offentliga, privata, kooperativa eller andra utförare. Vi tycker det är bra att det finns olika utförare och olika alternativ. Det kan bidra till mångfald och utveckling av kvaliteten i alla verksamheter. Vi vill se fler alternativ

också inom de offentliga verksamheterna som självstyrande enheter där personal eller brukare har eget ansvar. Men medborgarnas rätt till inflytande får inte inskränkas bara till att få välja mellan olika alternativ. Rätt att påverka, få bli delaktig och få sina individuella önskemål tillgodosedda måste gälla i alla verksamheter och även på orter där det inte finns förutsättningar att välja mellan olika skolor eller vårdcentraler.

- Vi tycker det är självklart att ett grundläggande krav på all skattefinansierad verksamhet måste vara att den används effektivt och att den får största möjliga nytta där behoven är störst. Här skiljer vi oss tydligt mot de borgerliga som nu genomför massiva privatiseringar enbart av ideologiska skäl trots att det uppenbart är slöseri med skattemedel. Att införa system som innebär att skattebetalarnas pengar fritt kan gå till privata aktörer utan demokratisk styrning är för oss otänkbara. Etableringen får aldrig ske enbart där det för den privata aktören är mest lönsamt. Politiken måste ta ett ansvar för att etablering av nya aktörer och ersättningsmodeller utformas så att skattemedlen används effektivt och styrs dit behoven är som störst. Vårdval Stockholm och delar av friskolesystemet är tydliga exempel på motsatsen där det är företagets frihet, inte medborgarnas som varit styrande.
- Vi vill införa en lag om investeringsskydd som garanterar att försäljning av offentlig verksamhet sker på marknadsmässiga villkor. Rofferiet och överföring av gemensamma förmögenheter till ett fåtal måste stoppas. Stötande exempel på omfattande vinstuttag från offentligt finansierade skolor, sjukhus och vårdcentraler visar att den politiska kvalitetskontrollen och regelverket i dag inte fungerar. Vi tycker inte heller det är rimligt att personal kan överta offentlig egendom för att sedan med stor vinst omedelbart sälja den vidare till privata aktörer. Vi vill se mångfald och sund konkurrens.

- Vi vill införa ett nationellt certifieringssystem för alla offentligt finansierade utförare inom hälso- och sjukvården, både offentliga och privata. Certifieringen ska säkerställa en nationell likvärdig standard och kvalitet och ska kunna ge svenska folket garantier för att all verksamhet som är skattefinansierad uppfyller grundläggande krav på kvalitet. Den nationella certifieringen bör exempelvis ställa krav på att verksamheten har utbildad personal, patientsäkerhet, meddelarskydd för personalen och att verksamheten bygger på vetenskap och tillämpar metoder som är nationellt godkända och rekommenderade. Alla verksamheter ska vara skyldiga att följa de nationella riktlinjer som finns för behandling av olika sjukdomar och nationella riktlinjer bör utarbetas på fler områden än i dag. Den nationella certifieringen bör vara tidsbegränsad och kunna omprövas om man inte uppfyller kvalitetskraven.
- Vi vill gå vidare med motsvarande kvalitetssäkring också av andra offentligt finansierade verksamheter som förskola, skola och äldre- och handikappomsorg. Det skulle möjliggöra en ökad nationell likvärdighet och tydligare kvalitetskrav på alla förskolor, skolor och all omsorgsverksamhet, oavsett huvudman. Det skulle exempelvis innebära garantier för att skattemedel avsedda för förskolan bara kan utgå till verksamheter som har utbildad personal och som följer nationell läroplan eller att en kvalitetsbedömning måste göras innan en ny friskola kan starta om den har förutsättningar att leva upp till de nationella kraven. Det skulle skapa en trygghet att äldre- och handikappomsorgen och social behandling inte får bedrivas utan att det håller tillräcklig kvalitet.
- Vi vill kombinera en förstärkt lagstiftning med skärpt kvalitetskontroll och ökad tillsyn. All verksamhet med offentlig finansiering ska vara skyldiga att göra kvalitetsredovisningar och delta i öppna jämförelser och i nationella kvalitetsregister som är lätt tillgängliga för alla medborgare. Vi vill att det för alla välfärdsverksamheter ska finnas nationella riktlinjer och rekommendationer om vilka metoder och arbetssätt som vilar på forskningsresultat och som dokumenterat ger resultat – motsvarande vad som redan gäller inom delar av sjukvården. Vi vill att det ska utvecklas ”bedömningsteam” av erfarna praktiker inom området men också kvalificerade personer ”utifrån” som regelbundet besöker verksamheterna och genomför offentliga hearingar om kvaliteten i verksamheten.
- Vi vill sammantaget med dessa insatser styra om statliga och lokala resurser från dagens omfattande efterkontroll till en modell som gör att det ska bli rätt från början. Alla verksamheter ska ha väl fungerande och öppna system för egen kontroll och egen kvalitetsutveckling istället för fler statliga och kommunala inspektörer och kontrollanter.
- Vi vill att alla som bor i Sverige ska ha rätt till snabb och god tillgänglighet till offentligt finansierad välfärdsverksamhet. Alla har rätt att begära god service, respekt och bra bemötande som utgår från att välfärden är i svenska folkets tjänst. Vi vill att alla varje år ska få information om och hjälp att utöva sina rättigheter. Vi vill också att den kvalitetsmodell som vi föreslår ska kunna innehålla krav på alla utförare om bemötande, service, tillgänglighet, väntetider med mera.
- Vi vill att det ska finnas en organisation för ”en dörr in” där var och en kan få information och vägledning om all offentligt finansierad verksamhet oavsett om den är kommunal, statlig eller privat. Det ska vara en ingång såväl i frågor om stöd, ersättningar och tillståndsärenden som i frågor om verksamheterna. Vi vill att staten tar initiativ till att tillsammans med kommuner och landsting skapa ett sådant samlat ”medborgarcentrum” i alla kommuner. Ett sådant ”centrum” ska stödja medborgarna att slussas rätt mellan olika system, myndigheter och kommunal verksamheter. Den ska också kunna ge information om kvalitetsredovisningar och jämförelser mellan olika verksamheter samt tydliggöra var och ens rättigheter.

- Vi vill med dessa förslag att socialdemokratin tydligt ska bejaka valfrihet och en mångfald av alternativ såväl inom ramen för offentlig drift som av andra utövare. Men vi vill kombinera det med krav på en rättvis och effektiv användning av skattemedlen och en demokratisk insyn och kontroll med tydliga och konkreta kvalitetskrav på alla anordnare. Vi är övertygade om att dagens lagstiftning som reglerar offentlig upphandling inte är ändamålsenlig för att nå dessa mål inom flera centrala välfärdsområden. Risker är uppenbara att lägsta pris går före kvalitet, att upphandlingsbyråkrati och detaljerade upphandlingskrav omöjliggör flexibilitet och utveckling, att mångfald ersätts med likriktning och att ytterst politiken inte kan välja det som är till störst nytta för medborgarna. Vi vill istället ersätta dagens lagstiftning med regler och system som bygger på avtal med tydliga krav från politiken och en öppen beslutstruktur där alla aktörer, privata såväl som offentliga, ideella organisationer, personalägda enheter och kooperativ har rätt att vara med att bedriva offentligt finansierad verksamhet med likvärdiga villkor. En ny modell får dock aldrig leda till att man ställer lägre krav på arbetsgivaransvaret. Kollektivavtal ska gälla i all verksamhet, personalens meddelarfrihet och rätt till kompetensutveckling och även i övrigt goda arbetsvillkor måste säkerställas.
- Vi vill att politikens uppgift ska vara att sätta mål, ställa upp tydliga kvalitetskrav, utvärdera resultat, fastställa och fördela resurser efter behov, inte detaljstyra professionen. Det ska vara professionen, oavsett utförare, som bestämmer hur målen nås och hur man bäst använder resurserna inom ramen för de politiska besluten.
- Vi vill samtidigt att den nationella politiken ska fastställa privatiseringens gränser, där det är uppenbart olämpligt och irrationellt att bedriva verksamheten i annat än offentlig regi. Det borde exempelvis vara möjligt att nå bred acceptans i hela det svenska samhället att behålla den högspecialiserade vården i offentlig regi och inte dela upp den i mindre privata enheter därför att samverkan mellan

specialistsjukvård, forskning och avancerad utbildning är så centralt för Sverige och för medborgarna. En närmast total enighet finns bland forskare och i professionen att privatisering och uppdelning av universitetssjukhus enbart ger sämre verksamhet, hotar kvaliteten och är mindre effektivt ekonomiskt. Vi tycker även att akutsjukhusen har en central roll för att kunna ge en högkvalitativ och jämlik vård över hela landet. Både universitetssjukhusen och akutsjukvården är också kopplade till landstingets lagstadgade ansvar för vården vilket gör dem olämpliga att privatiseras. På motsvarande sätt bör det vara möjligt att nå bred enighet om att det varken är rättvist eller väl använda skattemedel att låta privata försäkringar köpa sig förtur till offentligt finansierad sjukvård. Med en marginell egen privat insats kan man då ta skattemedel i anspråk som annars skulle gå till dem som professionen bedömt ha störst och mest akut behov. Det är inte rimligt. Privatbetalande patienter ska givetvis som i dag stå för hela sina kostnader utan att det ska påverka prioriteringar i offentliga finansierade verksamheter. Därutöver finns givetvis en rad verksamheter där det i dag och också i framtiden är självklart att det drivs offentligt och styrs av demokratiska beslut.

4.3. Fler välfärdsproffs

Inget är mer avgörande för kvalitet i välfärden än de anställdas kunskaper och kompetens. Vi har också i Sverige starkt engagerade, kunniga och välutbildade välfärdsarbetare. Utan dem hade det aldrig varit möjligt att bygga det svenska folkhemmet. Men alltför ofta har vi nog taget det för givet att de ska finnas där och bidra till vår välfärd. Vi tycker inte vår politik har varit tillräcklig för att ge de anställda i välfärden bästa möjliga arbetsvillkor. Bemanningen är i många verksamheter otillräcklig för att kunna ge de som arbetar rimliga förutsättningar. De anställda besitter enorma kunskaper och erfarenheter som kunde komma medborgarna till del bättre än i dag. Kompetensutveckling och möjligheter till vidareut-

bildning är inte sällan mindre utbyggt i välfärdssektorn jämfört med andra delar av arbetsmarknaden. Arbetsvillkor, arbetstider och löner måste kunna vara minst lika bra i välfärdens verksamheter som på övriga arbetsmarknaden.

Allt detta är utmaningar i dag men de blir ännu tydligare när vi blickar framåt. Inom flera centrala välfärdsområden som skolan, vården och omsorgen skedde stora nyrekryteringar på 70-80- talet. Många kom från högskolan, andra hade kortare utbildning men har efter ett yrkesliv skaffat sig ovärderlig kompetens. Inom de närmaste 10-15 åren måste välfärden klara att ersätta den kompetensen och det i ett läge då medborgarna ställer ännu högre krav på kvalitet, tillgänglighet och service. Vi måste ha en målmedveten politik för att klara att attrahera, utbilda och rekrytera kunniga och engagerade medarbetare till skolan, vården och omsorgen de kommande åren. Vi måste samtidigt ta tillvara all den kompetens och kunskap som de som jobbat länge i verksamheterna har med sig och hitta nya former för att föra det vidare.

Vi är övertygade om att många vill arbeta i välfärden. Men det förutsätter bra arbetsgivare, bra arbetsvillkor och trygga anställningar.

Välfärdssektorn ska vara en mönsterarbetsplats där varje anställds kompetens används fullt ut. Därför vill vi att socialdemokratin ska gå i spetsen för arbetet med att utveckla välfärden till en attraktiv och spännande sektor att arbeta och verka i. Det handlar om utvecklingsmöjligheter, arbetstider och lön, men också att ha rätt resurser för att kunna göra ett bra jobb.

- Vi vill göra en tydlig prioritering för framtiden. Det behövs fler professionella välfärdsarbetare om vi ska klara kvalitet i välfärdens verksamheter. Det handlar om fler behöriga lärare så att klasserna kan bli mindre och kunskapsinhämtningen större men det behövs också annan professionell personal i skolan för att kunna möta hela

elevenns behov. I äldreomsorgen krävs en ökad grundbemanning med väl utbildade undersköterskor och vårdbiträden som kan ge god omsorg men även fler specialister för ökad trygghet och säkerhet. I sjukvården krävs fler läkare och sjuksköterskor för att korta väntetider men även effektivare rutiner så att läkare och sjuksköterskor kan arbeta med vård, inte administration. För oss går fler välutbildade välfärdsarbetare före sänkt skatt. Det gäller i kommunerna, i lands- ting/regioner men också på nationell nivå.

- Vi vill se en systematisk och strategisk utbyggnad av utbildningar som kan möta välfärdssektorns långsiktiga behov. Det handlar om en utbyggnad och stärkt kvalitet i gymnasieskolans yrkesutbildningar för vård och omsorg, en utveckling av eftergymnasiala yrkesutbildningar inom välfärdssektorn samt en utbyggnad av högskoleutbildningar där det i dag och i framtiden kommer att råda arbetskraftsbrist, det gäller exempelvis läkare, specialistsköterskor och förskollärare. Vi är inte heller främmande för att det kan behövas tydligare styrning av utbildningarnas dimensionering och innehåll så att de kan tillgodose välfärdssektorns rekryteringsbehov.
- Vi vill se en bred satsning på kompetensutveckling av all personal inom välfärdsområdet. Kontinuerlig kompetensutveckling ska vara en naturlig del av arbetet i skolan, vården och omsorgen. Kompetensutvecklingsprogram bör utarbetas för de olika verksamheterna och professionerna i samarbete med parterna.
- Vi vill att alla kommuner, alla landsting och statlig verksamhet ska ha en konkret plan för omvandling av deltidstjänster till heltid. Planen ska innehålla en fastställd tidpunkt då alla anställda som så önskar ska kunna erbjudas heltid. Vi vill att alla anställda i välfärdens verksamheter ska ha rätt att själv påverka och få inflytande över arbetstider och hur arbetet organiseras.

- Vi vill investera i professionella ledare och chefer i välfärden. Vi vill att det utvecklas särskilda ledarskapsprogram på högskolenivå för chefer inom välfärdens verksamheter. Ett särskilt chefsrekryteringsprogram bör tas fram för att trygga att välfärden kan få del av de bästa cheferna och ledarna i framtiden.
- Vi vill öppna upp för självförvaltande enheter så kallade intraprenader inom skola, förskola, äldreomsorg och primärvård. Vi välkomnar privata entreprenörer, men man ska inte behöva äga sin arbetsplats för att ha inflytande. Vi vill att personalen ska kunna få befogenheter att styra över sin egen budget och kunna få möjlighet att få del av effektiviseringsvinster som man själv har skapat.
- Vi vill att det vid varje upphandling och avtal tydligt ska specificeras den kvalitet som efterfrågas när det gäller bemanning och kompetens så att ingen kan vinna en upphandling genom att dra ned på personalens antal eller utbildningsnivå.
- Vi vill att all personal i skola, vård och omsorg som är offentligt finansierad – oavsett om de arbetar hos privata entreprenörer eller inte – ska ha rätt till meddelarskydd så att de anonymt kan påtala missförhållanden till utomstående.
- Vi vill tillsätta en framtidsdelegation som får i uppdrag att utarbeta strategier för att framgångsrikt klara framtida krav på att rekrytera fler duktiga proffs till skolan, vården och omsorgen. Delegationen ska samla erfarenheter och idéer från skilda perspektiv. De olika professionernas kunskap, viktig forskning och utländska erfarenheter ska tas tillvara. Delegationen ska också verka för att påverka bilden av välfärdsarbetare, inte minst för att skapa positiva förebilder och framtidstro som gör att unga vill välja att utbilda sig till välfärdssektorn.

4.4. Nytt samhällskontrakt för att säkra socialförsäkringarna för framtiden

Sverige har under lång tid haft en av världens bästa och mest effektiva sjukförsäkringsmodeller. Den bygger på den grundläggande principen att om alla är med, om alla bidrar och alla får del av nyttan, då skapas den bästa tryggheten för var och en av oss. Det skapar en stabil och hållbar modell som är effektiv och som alla kan lita på träder in när man behöver. Vi finansierar det gemensamt genom arbete och avgifter på lönen och får tillbaka efter behov. Det är en försäkring som är jämlik och rättvis. Vi betalar när vi är friska och får tillbaka när vi är sjuka, vi betalar inte mer för att vi arbetar i yrken där risken är större att vi drabbas av sjukdom eller arbetsskada. Den är billig för alla, bygger på principen om att täcka upp för inkomstbortfall men ger mest tillbaka för dem av oss som för stunden är mest utsatta. Den är bra för samhällsekonomin, stimulerar till arbete och ger trygghet för förändring i ett arbetsliv som präglas av snabba omställningar och högt arbetstempo.

Vi är djupt oroade för att dessa grundläggande element i sjukförsäkringen nu är på väg att raseras. Den borgerliga regeringens försämringar av sjukförsäkringen är inte bara orättfärdiga då den drabbar de mest utsatta. De äventyrar också själva tilltron till en solidarisk och gemensam sjukförsäkring. När löntagarna inte längre kan lita på att försäkringen träder in när de blir sjuka minskar viljan att vara med och bidra. Rädsla ersätter trygghet och man tvingar löntagarna och deras organisationer att tänka mer på egennyttan än solidaritet.

Vi socialdemokrater gjorde inte tillräckligt under vår tid för att garantera en långsiktigt hållbar och stabil försäkring för alla. Alltför många blev kvar i sjukersättning för länge utan att få stöd att snabbt komma tillbaka. För alltför många blev försäkringen en långvarig försörjning istället för en väg vidare. Alltför många fick förtidspension utan att först ha fått en verklig chans att delta i arbetslivet. Dålig samverkan, byråkratier och

krångliga regelverk gjorde att människor kom i kläm och inte fick det stöd de har rätt till. För allt fler upphörde försäkringen att vara en verklig inkomsttrygghet och blev enbart en grundtrygghet som bara täcker en mindre del av lönebortfallet vid sjukdom.

Vi måste nu staka ut en politik som kan stärka tilltron till sjukförsäringen och ge löntagarna tydliga och långsiktiga besked om inriktningen i vår politik för framtiden. Vi lämnar här förslag till ett antal grundläggande principer som bör vara vägledande för en sådan politik. Vi lämnar i avsnittet 4.5 *Broar framåt* förslag till en ny politik för långtidssjukskrivna och dem av oss som hamnat utanför. Dessa förslag ser vi som en helhet. En bra och väl fungerande sjukförsäkring förutsätter väl fungerande system för rehabilitering och stöd. Men ska omställning, rehabilitering och aktiva insatser vara framgångsrika måste det också finnas en trygg och värdig försörjning.

- Vi vill se en långsiktig och bred överenskommelse mellan samhället och alla parter på arbetsmarknaden om socialförsäkringarnas framtida utformning. Bärande principer för en sådan överenskommelse bör vara en sjukförsäkring som ger bra inkomsttrygghet vid sjukdom för en övervägande del av löntagarna, en rättvis och solidarisk riskspridning som innebär att den finansieras kollektivt samt en tydlig arbetslinje där parterna tar ett huvudansvar för insatser för att den anställda snabbt ska kunna återgå till ett arbete. Den långsiktiga överenskommelsen om pensionssystemet är en god förebild. Stabila regler i våra stora försäkringssystem ger trygghet och uppmuntrar utveckling. Nu tycker vi det är hög tid att motsvarande trygghet skapas om socialförsäkringarnas utformning och finansiering inför framtiden.
- Vi vill utveckla en sjukförsäkring som är allmän, solidariskt finansierad och som bygger på en bred riskspridning mellan den som är sjuk och den som är frisk men också mellan olika inkomstgrupper. Flera

utredningar visar att just denna riskspridning har större omfördelande effekt mellan låg- och högavlönade än hela det samlade skattesystemet. Den bidrar till att stärka solidariteten och sammanhållningen i Sverige. En sjukersättning som istället bygger på kollektivavtal eller individuell försäkring riskerar att bryta sönder solidariteten och riskspridningen mellan olika löntagare. Avtals- eller medlemsförsäkringar kan vara ett komplement även i framtiden men ska inte ersätta de allmänna socialförsäkringarna.

- Vi anser att sjukförsäkringen måste ge huvuddelen av löntagarna en god inkomsttrygghet om tilliten och legitimiteten i försäkringen ska kunna upprätthållas för framtiden. Att den offentliga sjukpenningen i snabb takt är på väg att bli enbart en grundtrygghetsförsäkring för en majoritet av löntagarna ser vi som det största hotet mot en solidarisk sjukförsäkring. Ger inte den allmänna försäkringen alla en rimlig inkomsttrygghet kommer det med nödvändighet att tvinga fram avtalslösningar eller privata försäkringar som snabbt kommer att undergräva legitimiteten att vara med och betala solidariskt. De med liten risk för sjukdom och bra inkomster kommer att söka egna lösningar för att garantera tryggheten medan de med låga inkomster och hög risk får ta en orimligt stor del av sin disponibla inkomst för att få motsvarande trygghet. Det kommer alla löntagare på sikt att förlora på. I en prioritering väljer vi därför höjt tak före höjda ersättningsnivåer.
- Vi tycker det är viktigt att ge parterna och löntagarna ett tydligt besked för framtiden att ersättningsnivån i sjukersättningen ska upp till en stabil långsiktigt hållbar nivå på 80 % för flertalet löntagare.

4.5. Broar framåt – ny politik för att ge sjukskrivna och dem av oss som står långt från arbetsmarknaden nya chanser att gå vidare

Allas rätt till arbete och delaktighet i samhällsbygget är grunden för den socialdemokratiska välfärdsmodellen. Att så många sjuka och personer med funktionsnedsättning i dag inte har den rätten är helt oacceptabelt. Att så många aldrig får chansen att ta sig in eller tillbaka till arbetsmarknaden är ett misslyckande för vår välfärdsmodell.

I vårt arbete i välfärdsgruppen har inget område upprört oss mer än när vi ser brister i stödet för dem av oss som står längst från arbetsmarknaden. Stöd i form av rehabilitering, arbetsträning, omskolning eller möjlighet att pröva nytt arbete uteblir helt eller kommer in allt för sent. Regler och ansvar är inte samordnade och inte sällan är de utformade så de passiviserar snarare än stimulerar. Många hamnar mellan stolarna. Individer som kan och vill vara aktiva hänvisas till ibland livslång passivitet.

När det skulle behövas mer aktiva insatser svarar den borgerliga regeringen med att rusta ner samhället stödinsatser. När det skulle behövas mer av arbetsgivarnas och parternas medverkan så tar man helt bort ansvaret från arbetsplatsen. När fler behöver mer avancerat stöd för att kunna försörja sig på eget arbete sorterar man istället bort de mest utsatta från sjukförsäkringen vilket gör att fler hänvisas till socialbidrag för sin försörjning. Detta är en orättfärdig utsorteringspolitik.

För socialdemokratin blir en huvuduppgift efter en valseger att skapa verkliga förutsättningar för alla som vill och kan delta, att få broarna framåt till arbetslivet att fungera och ge dem av oss som aldrig fått chansen en ny väg in. Vi är övertygade om att gamla lösningar inte är tillräckliga. Det behövs ett helt nytt grepp för att ge dem av oss som på grund av sjukdom, funktionsnedsättning eller psykisk ohälsa står utanför arbetsmarknaden nya möjligheter. Att lappa och laga i gamla strukturer räcker inte. Det krävs något radikalt nytt.

– Vi vill pröva möjligheten till en ny ansvarsfördelning mellan staten och parterna. Ansvaret för rehabilitering och aktiva insatser för

långtidssjukskrivna som är anställda bör kunna övertas av parterna. Vi är övertygade om att en sådan modell skulle stärka den enskildes möjligheter att snabbt komma vidare, tillbaka till arbete. Det förutsätter en överenskommelse mellan staten och hela arbetsmarknaden så att alla sjukskrivna som är anställda kan garanteras aktiva insatser, rehabilitering, anpassat arbete eller möjligheter att byta arbetsgivare eller bransch. Det förutsätter också en fungerande riskspridning mellan arbetsgivare och mellan branscher. Vi ser framför oss tydliga ekonomiska incitament för parterna att sluta heltäckande omställningsavtal som omfattar såväl aktiva och tidiga insatser för de anställda som är långtidssjukskrivna, som stimulans till förebyggande insatser som förhindrar att ohälsa uppkommer. Vi är övertygade om att detta också kan ge parterna och facken en ny roll i samhällskontraktet. Det öppnar upp för att del av produktivitet-utvecklingen används för att få fler i arbete och därmed långsiktigt bidrar till tillväxt, till nytta för hela samhället.

– Vi vill tillsammans med arbetsmarknadens parter pröva möjligheterna att få till stånd ett heltäckande ramavtal för hela arbetsmarknaden som sedan kompletteras branschvis och med lokala avtal på de lokala arbetsplatserna för att kunna ge garantier att långtidssjukskrivna anställda ges rätt till snabba och aktiva insatser. Staten behöver komma överens med parterna om vilka kriterier som bör vara uppfyllda för att ekonomiska incitament ska utgå. Incitament och kriterierna för när parterna övertar rehabiliteringsansvaret måste vara utformade så att det är tillräckligt attraktivt för parterna att sluta ett sådant omställningsavtal. Det kan exempelvis handla om sänkta arbetsgivareavgifter. Med det bör prövas flera alternativ som innebär att arbetsgivare är med och finansierar aktiva insatser för sina anställda.

– Vi vill att alla arbetstagare ska ha rätt till en kvalitativt bra och väl fungerande företagshälsovård. Ett sätt kan vara att en företagshälso-

vård som uppfyller givna kvalitetskrav är ett kriterium som måste vara uppfyllt inom ramen för omställningsavtalet för att ekonomiska incitament ska utgå.

- Vi anser att myndighetsutövningen vad gäller bedömning och beslut om rätt till sjukpenning och prövningen av den enskildes arbetsförmåga alltjämt ska vara en statlig uppgift. För anställda bör detta ske i nära samverkan med företagshälsovården och den organisation parterna kommer överens om för att genomföra de aktiva rehabiliteringsåtgärderna.
- Vi vill se över regler och ersättningssystem i sjuk- och arbetslöshetsförsäkringen så att de underlättar för långtidssjukskrivna att aktivt söka och pröva nytt arbete. Det kan exempelvis gälla karenstiden mellan de olika ersättningssystemen men också regler som i dag gör att man kan mista såväl ersättning som anställningstrygghet om man deltar i rehabilitering eller vill pröva nytt jobb. Ingen ska behöva falla mellan stolarna och helt förlora sin försörjning eller sin rätt till aktiva insatser för att regelverk och myndigheter inte är samordnade. Lika viktigt är att de som tillämpar reglerna måste ha kompetens och utbildning så att de kan möta människor i svåra situationer på ett både rättssäkert och respektfullt sätt. Det får inte vara tillåtet för försäkringskassa eller arbetsförmedling att släppa sitt myndighetsansvar utan att ha försäkrat sig om att den enskilde har fått rätt till andra insatser.
- Vi vill att det ska finnas tydliga tidsgränser för när parternas ansvar för rehabilitering upphör och när de allmännas aktiva insatser tar vid. Det bör också finnas tydliga drivkrafter såväl för den enskilde att alltid vara aktiv och delta i rehabilitering eller att pröva nytt arbete som för arbetsgivaren att skapa möjligheter till rehabilitering och arbetsträning. Men det får aldrig utformas som en ensidig press på den enskilde utan måste alltid åtföljas av en rätt till insatser som ger förutsättningar att komma tillbaka i arbete. Om alla insatser har

prövats och det ändå är omöjligt att få ett ordinarie arbete måste andra aktiviteter träda in med rimlig ersättning eller lön. Ingen ska behöva bli utförsäkrad och enbart hänvisas till att leva på socialbidrag.

- Vi vill parallellt med att parterna tar ansvar för anställda pröva en helt ny modell för dem av oss som har behov av komplexa insatser. Det kan vara personer som saknar anställning och som står långt från arbetsmarknaden eller trots de insatser som skett inom ramen för omställningsavtalen ändå är i behov av mer omfattande insatser för att kunna komma tillbaka. Det kan också handla om dem som aldrig fått chansen på arbetsmarknaden exempelvis på grund av funktionsnedsättning. Vi vill ge alla möjlighet till personlig handlingsplan med resurser för individuellt anpassade insatser utifrån varje enskild individs behov. Det är den grupp som i dag vanligtvis hamnar mellan olika myndigheters ansvarsområden och där ingen aktör i dag har ansvaret för helheten. Det är de som kan ha behov av både utbildning, rehabilitering, praktik, medicinska och sociala insatser kombinerade i ett samlat fungerande handlingsprogram. Det är personer som finns inskrivna på arbetsförmedlingen som långvarigt arbetslösa, har varit sjukskrivna under lång tid eller under lång tid varit beroende av kommunens försörjningsstöd, utan att de fått rätt stöd tillbaka.
- Vi vill ge alla dessa en ny väg vidare genom inrättande av det vi valt att kalla ”Kraftsam”. Individen bör själv ansöka om att få tillhöra ”Kraftsam” och ska omedelbart få en kvalificerad personlig coach som tillsammans med den enskilde utarbetar en individanpassad insatsplan. När insatsplanen har godkänts och kvalitetssäkrats får coachen en samlad ram av medel, ”en påse pengar”, för att finansiera och upphandla de olika insatser som krävs från olika aktörer. Det kan vara myndigheter, kommuner men även organisationer eller privata aktörer, allt anpassat efter varje individs särskilda behov. Individen

behåller sitt befintliga försörjningsstöd under hela programperioden. Kommuner erbjuds att teckna avtal för de personer som omfattas av kommunal försörjning.

- Vi är övertygade om att en sådan modell vi här skisserat, för alla dem som i dag hamnar ”mellan stolarna” skulle ge helt andra möjligheter att komma vidare till arbetslivet eller för dem som aldrig fått chansen till en effektiv väg in i arbetslivet. Det handlar i grunden om vår människosyn, att alla människor är en resurs för sig själva men också för det gemensamma. Det är vårt gemensamma ansvar att ge alla människor möjligheter att ta vara på den resursen. Det förutsätter investeringar för den enskilde i dag, insatser som samhället får tillbaka mångdubbelt i minskade kostnader i morgon. Vi är samtidigt medvetna om att ett nytt system kräver omfördelningar av befintliga resurser som gör att det bör byggas upp successivt under flera år och säkerligen också att det först provas i ett antal pilotprojekt.
- Vi vill samtidigt som en ny modell introduceras, se över reglerna i ersättningssystem. Vi vill införa en konsekvent arbetslinje i alla socialförsäkringssystem. Vi är övertygade om att alla bör och kan delta i någon form av arbetsinsats om så bara en timme per vecka. Vi vill göra arbete till norm men givetvis anpassad till var och ens förutsättningar. Det innebär att vi vill att även om man är långtids-sjukskriven, har sjuk- eller aktivitetsersättning ska man kunna kombinera ersättning med arbete. Det måste också finnas tydliga incitament som uppmuntrar all typ av delaktighet och aktivitet till exempel i ideella organisationer eller frivilligarbete.
- Vi tror också att det i en konsekvent arbetslinje behövs ökade möjligheter att delta i någon form av alternativ arbetsmarknad med varaktiga subventionerade anställningar för dem som i dag står längst från arbetsmarknaden.

- Vi anser att det för äldre arbetstagare ytterst måste finnas möjlighet också till förtida pension om det inte är möjligt att gå tillbaka till ett arbete. Förtida pension är en trygghet för dem som arbetat i nästan hela sitt liv och som i slutet av sitt yrkesliv drabbats av sådan sjukdom att de inte kan återgå till arbete. Vi tycker därför att begreppet förtidspension kan återinföras men reserveras för denna mindre grupp där den är relevant. Även förtidspension på deltid bör vara en möjlighet.
- Vi vill samtidigt införa en regel som säger att innan beslut fattas om sjuk- och aktivitetsersättning ska man först ha fått möjlighet att pröva en anställning med lönebidrag eller andra möjligheter till särskilt anpassat arbete. För de under 50 år vill vi helt avskaffa sjuk – och aktivitetsersättning som inte är tidsbegränsad. Att döma en ung eller medelålders med många år kvar i arbetsför ålder till livslång passivitet är omänskligt för den enskilde och förödande för samhället. De under 50 år ska alltid ha rätt till utbildning, arbete eller praktik. Det ska vara möjligt att anpassa insatser så att även de mycket vårdbe-hövande ska kunna få aktivitet istället för passiva insatser.

5. Sakförslag inom fem prioriterade områden

Vi i välfärdsgruppen har förutom de förslag av mer principiell och övergripande karaktär som vi i det tidigare avsnittet presenterat valt ut ytterligare fem delområden inom välfärdspolitiken där vi tycker socialdemokratisk välfärdspolitik behöver utvecklas. Vi har valt dessa fem områden utifrån den diskussion vi mött i partiorganisationen men också i mötet med organisationer, forskare och de inspel vi fått från medborgare. Förslagen inom dessa delområden innebär inte någon ny inriktning på socialdemokratisk politik utan ska mer ses som vidareutveckling och konkretisering. Vi har därför valt att presentera dem i ett separat kapitel.

5.1. Ny i Sverige – ny politik för flyktingars introduktion och delaktighet i Sverige

Sverige ska ha en generös flyktingpolitik som erbjuder förföljda och utsatta en fristad. Sverige ska bli möjligheternas land där alla kan bli delaktiga och uppfylla sina livsdrömmar. Sverige ska vara attraktivt att flytta till där kompetens, erfarenhet och kunskap från alla världens håll möts, vävs samman och gör oss starkare. Vi ska se mångfald som vårt framtida kapital som ska växa och möjliggöra en hållbar social och ekonomisk utveckling av det framtida Sverige.

Vi tycker att det är dags att lämna begreppet integration och upprätta ett nytt begrepp. Integration kan aldrig vara ett mål i sig. Vi vill istället använda ordet delaktighet. Att vara delaktig är att vara en del i det land man lever i. Allas delaktighet är ytterst en fråga om demokrati och medbestämmande och en förutsättning för att vi ska kunna skapa ett samhälle som präglas av solidaritet och sammanhållning.

Delaktighet kräver en god hälsa, ett eget arbete, språket, ett bra boende, en meningsfull fritid och ett starkt socialt nätverk. Det är grundläggande krav som gäller alla som lever i Sverige oavsett bakgrund, kultur, religion eller etnicitet. Vi är mer lika varandra än olika.

Delaktighet kräver att alla tar sitt ansvar. Från oss alla som individer och från stat, kommun, från näringsliv och arbetsmarknadens parter. Det handlar om jobbmöjligheter för de vuxna och framtidsdrömmar för barnen. Det handlar om att ge människor en realistisk möjlighet att starta på nytt, i ett nytt land.

Vi anser att socialdemokratin har anledning att vara självkritisk. Vi har inte lyckats med delaktigheten. Hittills har vi inte kunnat skapa ett fungerande mottagande och en introduktion av alla som kommer nya till Sverige. Vägen till jobb och delaktighet tar för de allra flesta alldeles för

lång tid. Ett fåtal förortsområden runt omkring landets större städer axlar ett orimligt ansvar som borde vara ett ansvar för landet som helhet. Vi erbjuder inte alla som kommer till oss ett värdigt och bra liv och alla får inte den chans de borde ha, rätt att utvecklas, förverkliga sina livsdrömmar och ta sin del av ansvaret i det nya landet.

Vi tycker det är dags att skapa en helt ny modell för mottagning och introduktion av alla som kommer nya till Sverige. Vi skulle vilja se en ny modell som utgår från individens behov och som är anpassat till vad varje individ kan, vill och behöver för att så snabbt som möjligt bli delaktig i det svenska samhället.

- Vi vill att staten tar ett tydligare huvudansvar för mottagandet och introduktionen av alla som kommer till Sverige. Det gäller såväl ett ekonomiskt ansvar som ansvar för att nyanlända får en snabb och väl fungerande introduktion i Sverige. Insatserna för introduktionen ska till skillnad från i dag fullt ut finansieras nationellt men genomföras lokalt med såväl kommuner, företag, föreningar, statliga myndigheter samt ideella organisationer som utförare/anordnare.
- Vi vill att varje individ ska få ett personligt ”jobbombud” som tillsammans med individen har huvudansvaret för en introduktionsplan för den första tiden i Sverige. Planen ska vara individuell, skräddarsydd och anpassad till varje individ och måste därför innehålla olika insatser beroende på individen och dess familjs behov och förutsättningar. Gemensamt för alla ska dock vara att alla insatser i planen ska ha ett tydligt mål; snabbast möjliga väg till jobb och egen försörjning.
- Vi vill att den individuella introduktionsplanen utformas som ett avtal/en överenskommelse mellan individen och samhället där båda parter har skyldigheter och ansvar. Individen ska få ett tydligt erbjudande om lämplig kommunplacering under avtalstiden där det finns

praktikplats/jobb och svenskundervisning inom yrkesområdet och där det finns bra förutsättningar för familjen exempelvis vad gäller boende och barnens skolgång. Avtalet bör normalt löpa ca 1,5 år från det att den enskilde fått uppehållstillstånd i Sverige. Vi vill pröva den vägen först innan det kan bli aktuellt med lag om kommunplacering gentemot den enskilde.

- Vi vill att alla kommuner i lag ska vara skyldiga att ta mot flyktingar motsvarande sin totala andel av befolkningen. Av lagen ska också framgå att alla kommuner ska vara skyldiga att medverka till att insatserna i introduktionsplanen kan förverkligas i kommunen/regionen som erbjudande om lämplig bostad, praktik, svenskundervisning med mera.
- Vi vill att det till ett beslut om introduktionsplanen knyts ett särskilt riktat statsbidrag som följer individen. Med ”en pott pengar” kan det personliga jobbambudet finansiera de insatser och aktiviteter som ingår i planen. Det kan vara insatser som utförs av den kommun man bosätter sig i, av myndigheter, av företag eller organisationer. Att insatserna ska vara individuellt anpassade innebär också att resurser och insatser måste kunna variera beroende på individens behov.
- Vi skulle också vilja se att det utgår ”lön” istället för introduktionserättning under perioden som den enskilde deltar i insatserna i introduktionsplanen. Lönen är en ersättning då den enskilde deltar i de insatser som man kommit överens om i planen och bosatt sig på den ort som planen avser. De som avstår från erbjudandet om en individuell introduktionsplan eller som väljer att inte fullfölja planen får en lägre ersättning. Snabbast möjliga väg till jobb och egen försörjning ska gälla även under introduktionsperioden. Det innebär att ”lönen” givetvis ersätts med egen försörjning om den enskilde får jobb inom den tid introduktionen avser även om insatser exempelvis

kompletterande utbildning behöver kvarstå under hela introduktionstiden.

- Vi vill se en ny svenskundervisning som en del i denna nya statliga modell. Vi vill att svenskundervisning integreras med arbetsplatsförlagd introduktion och får fokus på yrkesspråkinläring som är kombinerad med praktik. En variant kan vara att nationellt kvalitets-säkra och certifiera kommuner och andra utbildningsanordnare som ska kunna få användas för denna svenskundervisning. Det skulle möjliggöra att svenskundervisningen på olika orter också kunde ha olika profil och tydliga krav på kopplingar till olika yrkesområden. Det möjliggör också för högskolor att bedriva svenskundervisning för dem som har akademisk examen kombinerat med kompletterande högskolestudier.
- Vi vill att validering av den utbildning som man har med sig sker snarast och att den enskilde i direkt anslutning till valideringen får tydlig information om vad som behövs för att kunna jobba inom samma yrkesbransch i Sverige eller får erbjudande om kompletterade utbildning. Vi vill skapa ett nationellt system för validering av yrkeskunskaper, yrkeserfarenhet och utländsk yrkesutbildning och vi vill skapa nationella databaser för bristyrken som på ett effektivt och snabbt sätt kan kopplas till ett valideringssystem.
- Vi vill utveckla akademikerintroduktion i samarbete med högskolor och universitet för att nyanlända akademiker direkt ska knytas till ett universitet eller en högskola och där få möjlighet till ett skräddarsytt program som kan leda till ett arbete.
- Vi vill under perioden innan det nya systemet nått fullt genomslag att de kommuner som till följd av dagens system fått bära en orimlig stor andel av flyktingmottagandet omedelbart ska erbjudas särskilda statliga satsningar på jobb, utbildning och praktik. Vi föreslår att en

statlig jobbkommision tillsätts tillsammans med de berörda kommunerna för att skräddarsy insatser utifrån varje kommuns förutsättningar och behov och att statliga resurser avsätts.¹

⁽¹⁾ Ytterligare förslag om introduktionen lämnas i rapporten ”Migration” från rådslagsgruppen Vår värld. I den rapporten behandlas även frågor om sjukvård för personer som befinner sig i Sverige utan tillstånd.)

5.2. Investera i Sveriges barnfamiljer – ny politik för ett jämställt föräldraskap

För socialdemokratisk familjepolitik är alltid utgångspunkten barnets bästa, barns rättigheter och alla barns rätt till utveckling.

Barns välfärd hänger ihop med de vuxnas. När föräldrarna har arbete och mår väl, ja då finns de viktigaste fundamenten på plats för att barnet skall få en trygg och bra uppväxt. Familjepolitiken hänger på detta sätt samman med politiken att hävda arbetslinjen och att utveckla välfärden. Sverige är kanske det land i världen där barn har de bästa förutsättningarna att växa upp. En generös föräldraförsäkring som ger båda föräldrarna möjlighet att kombinera arbete med tid för barnen, en professionell förskola och skola och många föräldrar som är starkt engagerade i sina barn har bidragit till det.

Men barns livsvillkor präglas av samma orättvisor, klassklyftor och brist på jämställdhet som finns i samhället i stort. Allt för många barn lever i fattiga familjer. Särskilt svårt ekonomiskt har barn till ensamstående, till helt övervägande del ensamstående mödrar. Det finns oroande tendenser att fler barn känner oro, huvudvärk, magont. Rapporter från organisationer som Bris och Rädda Barnen pekar på att många barn far illa. Bristen på jämställdhet blir tydlig när man får barn. Det är fortfarande mammor som bär huvuddelen av arbetet med hem och barn och som tar huvudansvaret när barnen är sjuka eller i relationerna till förskola och skola. Det är mammor som går ner i arbetstid när barnen är små och det

är fortfarande bara 20 % av föräldraförsäkringen som tas ut av papporna. Allt detta slår direkt på alla kvinnors möjligheter i arbetslivet. Mammorna har svagare löneutveckling som följer med långt efter det att barnen är små. Ohälsotalen är högre. De många deltiderna ger henne lägre lön, sämre pension och en svagare ställning i arbetslivet. Huvudansvaret för arbetet med barnen gör att många arbetsgivare betraktar alla kvinnor som osäker arbetskraft.

Bristen på tid är barnfamiljernas moderna gissel. Ökade krav från arbetslivet, viljan och ambitionerna att klara både arbete, hem, förhållande och ett starkt engagemang i barnen och deras tid i förskola, skola och deras fritidssysselsättningar gör att de flesta barnfamiljer har svårt att få livspusslet att gå ihop. Det är i huvudsak kvinnorna som går ner i arbetstid när dygnets timmar inte räcker till eller sliter ut sig och drabbas av ohälsa och sjukskrivning. Så länge de traditionella könsrollerna består i familjelivet så är det kvinnorna som drabbas värst av tidspressen och som därmed också får en svagare förankring i arbetslivet när man får barn.

På flera områden som rör familjerna går utvecklingen idag åt fel håll. Vårdnadsbidraget som nu införs av den borgerliga regeringen förstärker könsrollerna och ökar bidragsberoendet främst för kvinnor som redan har svagare förankring på arbetsmarknaden. Barngrupperna ökar nu på förskolan. Vårdnadsbidraget och förslaget till barnomsorgsavgift kommer ytterligare att dra undan pengar från förskolan och bli ett allvarligt hot mot kvaliteten i förskolan. Avdraget för hushållsnära tjänster har ensidigt gynnat de högavlönade oavsett om man har barn eller inte. Det har inte löst vanliga familjers eller ensamståendes tidspress. Det har bara ökat klyftorna mellan människor. De kraftiga försämringarna för sjuka och arbetslösa har gjort fler barn fattiga och otrygga.

En framtidsinriktad socialdemokratisk familjepolitik måste kunna svara upp mot de behov dagens barnfamiljer upplever och genomsyras av våra värderingar om solidaritet, jämlikhet och jämställdhet. Ökade investe-

ringar i kvaliteten i förskola och skola är viktigt för alla barn och är särskilt betydelsefullt för de sköraste. Vår familjepolitik måste leda till att fler pappor tar ut föräldraförsäkringen och tar sin del av ansvaret för barnen. Vår politik måste leda till mer tid med barnen och att tidspressen i barnfamiljer minskar. Vår politik måste öka jämställdheten på arbetsmarknaden och stärka kvinnors ställning i arbetslivet.

Minska tidspressen för barnfamiljer

- Vi vill vidareutveckla föräldraförsäkringen som det viktigaste instrumentet för att ge mer tid att vara hemma med barnen. Det är flexibelt och ger inkomstrygghet. Det tar hänsyn till att familjer är olika och vill ordna sin vardag på olika sätt när man skaffar barn. Därför är en förstärkt föräldraförsäkring vår huvudstrategi för att minska tidspressen för barnfamiljerna.
- Vi vill därutöver pröva möjligheten att hitta jämlika och rättvisa stödinsatser som kan avlasta det obetalda arbetet i hushållet och ge mer tid till familjen i vardagen. Såsom arbetspressen ser ut idag i småbarnsfamiljer tycker vi det finns anledning för socialdemokratin att definiera småbarnsfamiljer som en grupp som har behov av avlastning i vardagen. Vi vill att en aktiv och medveten samhällsplanering ska vara ett viktigt instrument i socialdemokratisk familjepolitik. Bristen på tid är också en konsekvens av hur samhället är organiserat. Bättre utbyggd infrastruktur, snabbare kommunikationer, väl utbyggd och smartare lokalisering av skolor, förskolor och boende för äldre är exempel på insatser som också kan minska tidspressen för barnfamiljerna.

Föräldraförsäkringen

- Vi vill på sikt uppnå en individuell föräldraförsäkring som innebär att båda föräldrarna delar lika på ledigheten. Som ett steg på vägen

föreslår vi att försäkringen delas i tre lika delar, varav en tredjedel måste tas ut av var och en av föräldrarna men en tredjedel kan disponeras fritt.

- Vi vill utveckla föräldraförsäkringen genom att pröva införande av vardag-med-barn-tid. Idag tas huvuddelen av föräldraförsäkringen ut mellan 0-3 år. En modell kan vara att viss del av föräldraledigheten kan användas för att ge mer vardagstid med sina barn även efter det. Det kan exempelvis handla om besök i skolan eller att få chansen till extra ledighet om barnet har jobbigt under tonåren.
- Vi vill höja taket i den tillfälliga föräldrapenningen, när man är hemma med sjukt barn, så att en stor majoritet av föräldrarna kan få en reell kompensation upp till 80 % av den förlorade inkomsten. Det är särskilt betydelsefullt för att öka möjligheterna för pappor att ta sin del av ansvaret för barnet.
- Vi vill pröva förutsättningarna att ge föräldrar som delar föräldraförsäkringen lika en högre ersättning.
- Vi vill se över förutsättningarna för en särskild föräldrapenning för ensamstående när någon annan avstår förvärvsarbete för att vårda barnet i den sjuka förälderns ställe.
- Vi vill att båda föräldrarna ska kunna ges möjlighet till ett gemensamt uttag av föräldraförsäkringen för att vara hemma tillsammans med det nyfödda barnet den första månaden. En ensam vårdnadshavare ska ha möjlighet att dela den första gemensamma månaden av föräldraförsäkringen med någon närstående till barnet.

Familjeliv – arbetsliv

- Vi vill pröva en jämställdhetsbonus riktad till arbetsgivare. En

jämställdhetsbonus skulle exempelvis kunna utformas som en sänkt arbetsgivaravgift för de anställda pappor som tar ut mer än den kvoterade föräldraförsäkringen. Det skulle ge enskilda arbetsgivare ett ekonomiskt incitament att uppmuntra ett jämställt uttag av föräldraledigheten.

- Vi vill att staten tar initiativ till en bred informationsinsats om jämställdhet tillsammans med arbetsmarknadens parter. Jämställdhet kräver attitydförändringar, inte bara i familjerna, utan också från arbetsgivares sida.
- Vi vill att barnomsorgen ska finnas när föräldrar behöver den, kommuner ska erbjuda barnomsorg på obekväma arbetstider. Det har stor betydelse för många yrkesgruppers möjlighet att förena arbete och familj. Det är en del i vår politik för arbetslinjen.
- Vi vill att såväl förskolan som skolan ser över sina rutiner och invanda mönster utifrån ett föräldraperspektiv. Det kan handla om små saker som sammantaget ändå kan avlasta barnfamiljers vardag som att barnen själva gör sin utflyktsmatsäck på förskolan eller fritids istället för föräldrar eller att ha klassuppsättningar av regnkläder eller annan särskild utrustning i förskolan. Genom en aktiv dialog med föräldrarna och ett bättre föräldrainflytande skulle säkerligen många fler små förändringar i skolans och förskolans sätt att fungera kunna genomföras som kan underlätta för redan pressade föräldrar.

Alla barn har rätt till goda uppväxtvillkor

- Vi vill göra investeringar i förskola och skola. Vi vill förebygga ohälsa bland barn och unga genom att satsa på en utbyggd skolkolsvård.
- Vi vill att kommuners och landstingens stöd som finns för barn, ungdomar och föräldrar sammanförs i form av familjecentraler för att

kunna ge ett bra förebyggande stöd till förstagångsföräldrar och så snabbt som möjligt kunna sätta in stödinsatser när barn och ungdomar far illa och/eller när familjer behöver särskilt stöd.

- Vi vill också se över barns försäkringsskydd i Sverige. En sådan översyn bör ge svar på vilka barn som är försäkrade och vilka som saknar ett fullgott försäkringsskydd. I dag saknas en sådan kartläggning.
- Vi vill gå vidare i riktning mot ett delat barnbidrag genom att föräldrar med barn i växelvis boende ska få delat barnbidrag.
- Vi vill att alla aktiviteter i förskolan och skolan ska genomföras så att alla barn kan delta. Föräldrarnas inkomst ska inte påverka om ett barn kan följa med på exempelvis en utflykt med sina klasskamrater.
- Vi vill att det fria föreningslivet får förutsättningar att kunna erbjuda alla barn möjligheter till idrott och andra fritidsaktiviteter. De funktionshindrade barnen har alltför små möjligheter att ta del av kommunernas fritidsutbud, vilket inte är acceptabelt.
- Vi vill också stärka och underlätta det föräldrastöd som en rad ideella organisationer idag erbjuder genom olika former av föräldrajourtelefoner.

5.3. Människovärdet tillbaka – ny politik för att ge missbrukare, hemlösa och psykiskt sjuka ett värdigt liv

Dagens politik för dem av oss som är mest utsatta har tydliga brister. Det finns revor i välfärdsnätet som gör att människor som behöver samhällets stöd i en utsatt situation inte alltid får effektiv hjälp att komma vidare. Vi måste nu se över samhällets insatser för de mest utsatta och presentera en politik för framtiden som visar att det finns alternativ och att politiken

kan göra skillnad. I det följande behandlas områdena narkotikamissbruk, hemlöshet och psykisk sjukdom.

Narkotika

- Vi vill korta väntetiden till behandling för missbrukare till ett minimum. När någon är motiverad att bryta sitt missbruk ska samhället gå in med näst intill omedelbar hjälp – annars försitts chansen. Målet bör vara att vården inleds inom två veckor.
- Vi vill att även missbrukare som just nu inte lyckas nå drogfrihet ska beredas möjlighet att leva ett så värdigt och sjukdomsfritt liv så långt det bara går, till exempel genom sprututbytesprogram och sjukvård. För vissa missbrukare kan skadelindring vara ett lika acceptabelt mål som total drogfrihet. En ny inställning till missbrukares människovärde måste till.
- Vi föreslår att projektet *Ett kontrakt för livet* utvecklas och byggs ut att gälla överallt i hela landet. *Ett kontrakt för livet* infördes av den tidigare socialdemokratiska regeringen och innebär att det upprättas en vårdplan med en fungerande vårdkedja för varje missbrukare som vill sluta sitt missbruk. Vårdkedjan handlar om en individuell plan och struktur för sysselsättning/arbete, boende, fritid, kontakter med sjukvård eller psykiatri om det behövs och nytt socialt nätverk.
- Vi vill investera i rehabilitering av missbrukare. Lösningen är inte sjukbidrag och pensioneringar. Arbete eller meningsfull sysselsättning är för individen en avgörande faktor för att höja livskvaliteten och förhindra återfall samtidigt som samhällsvinsterna är stora.

Hemlösa

- Vi vill att alla ska ha rätt till en bostad. Ingen ska behöva vara hemlös

och tvingas sova ute en enda natt.

- Vi vill också att det utvecklas fler boenden med socialt stöd och olika former av tröskelboende, för idag utslagna personer, där man successivt kan ta mer ansvar och slussas ut i ordinarie boende. Det behövs också en personlig kontaktperson som hjälper till i kontakten med sjukvård, myndigheter och hyresvärdar.
- Vi vill att systemet med personliga ombud för att bland annat motverka och förebygga hemlöshet bland psykiskt funktionshindrade ska byggas ut.
- Vi vill att det blir obligatoriskt för en hyresvärd att skriftligt meddela socialtjänsten när en barnfamilj hotas av vräkning. Barn ska alltid prioriteras. Socialtjänsten ska omedelbart utse en handläggare som kontakter hyresvärderna och familjen som är uppsagd. Familjen ska ges den ekonomiska rådgivning eller sociala insatser som behövs.
- Vi vill att varje kommun får en skyldighet att upprätta en plan för tillgången på bostäder i kommunen för utsatta grupper.
- Vi föreslår att det skrivs in i lag att varje kommun ska ha någon form av organisation för att hjälpa den som söker bostad. Alla ska kunna söka en bostad på rättvisa och jämlika villkor utan diskriminering. Alla ska känna till hur och på vilka grunder de kan söka privata såväl som kommunala bostäder i en kommun.

Psykiatri

- Vi vill lagstifta så att alla kommuner upprättar en åtgärdsplan för varje ung person som drabbas av psykiska problem. Det behövs en *Barnens Räddningstjänst*. Det ska vara tydligt vem man ska vända sig till när en ung person mår dåligt och vem som ansvarar för vad. Vi föreslår att

det ska finnas Samverkansmodeller i varje kommun för unga med problem (samverkan skola, socialtjänst, BUP, Ungdomsmottagning).

- Vi vill bygga ut skolhälsovården och göra en speciell satsning på mottagningstiderna så elevvårdspersonalen får mer tid för det direkta mötet med eleverna. Vi vill att tillsynen av LVU-vården och paragraf 12-hem skärps. Alla ungdomar i tvångsvården ska få en individuell bedömning och om det behövs en behandlingsplan mot psykisk ohälsa och/eller missbruk.
- Vi vill att alla med psykiskt funktionshinder som behöver ska få snabbt och bra stöd för att få arbete. De förslag vi lämnar under avsnittet *Broar framåt* om personlig coach, samordnade resurser och en individuell anpassad insatsplan är centrala för att ge rätt stöd också till många med psykisk sjukdom.
- Vi vill att det inrättas särskilda vårdplatser, utanför slutenvården, som kan ge stöd i särskild miljö vid kriser och sviktillstånd, så kallade sviktplatser. Därutöver behövs fler vårdplatser i psykiatrins slutenvård.
- Vi vill också systematiskt bygga upp starkare kompetens om psykisk ohälsa i primärvården. Vi föreslår att staten gör en riktad satsning för att förstärka primärvårdens kompetens och resurser att behandla mindre svåra depressioner, ångesttillstånd, ätstörningar och liknande. Vi föreslår också en mångårig bred investering på kompetensutveckling för den personal som jobbar med psykiskt sjuka och funktionshindrade.

5.4. Ett arbetsliv för alla – en ny politik för att flytta fokus från funktionshinder till arbetsförmåga

Alla människor har lika värde och alla människors kunskap och

erfarenheter behövs. Människor med funktionsnedsättningar ska ha samma självklara rätt att leva ett självständigt liv och fullt ut delta i samhällslivet som alla andra.

Sverige tillhör de länder i världen som kommit längst i arbetet för lika rättigheter för personer med funktionsnedsättningar. Men det räcker inte att konstatera att mycket är bättre än det var tidigare. På flera viktiga områden finns det betydande brister som måste åtgärdas för att nå målet om ett samhälle som är tillgängligt för alla på lika villkor.

Det är oacceptabelt att människor med funktionsnedsättningar drabbas av fördomar och diskriminering som stänger dem ute från samhälls- och arbetslivet. Det är oacceptabelt att människor med funktionsnedsättningar som grupp har sämre ekonomi, lägre utbildningsnivå och svårare att få arbete.

Människors funktionsnedsättningar blir ett handikapp om det leder till betydande svårigheter i det dagliga livet – i hemmet, i skolan eller på arbetet. Omgivningens förhållningssätt och samhällets tillgänglighet och förmåga att ge rätt stöd avgör i stor utsträckning om en funktionsnedsättning blir ett handikapp.

Handikapperspektivet ryms således inom hela det politiska fältet och ska aldrig betraktas utifrån ett snävt vårdperspektiv. Handikappolitiken är i grunden en jämlikhets- och demokratifråga och inte en vårdfråga och uppgiften för samhällets insatser är att riva de hinder som finns för att alla med funktionsnedsättningar ska kunna delta fullt ut i samhället.

Vi vill nu sätta fokus på hur samhällets insatser kan förbättras och bli mer mobiliserande så att människor med funktionsnedsättningar får det stöd och den hjälp de behöver för att kunna delta i samhället på lika villkor.

Arbete

- Vi vill att personer med funktionsnedsättningar ska erbjudas ett samlat stöd, så som beskrivs i avsnittet *Broar framåt*, i form av individuella handlingsplaner, coachning och matchning mot lediga jobb, parallellt med möjligheten att exempelvis stödja en anställning genom lönebidrag. Människor med funktionshinder ska liksom andra få jobb utifrån sin kompetens. Många människor med funktionsnedsättningar får dock aldrig chansen att visa vad de kan. Med rätt stöd kan detta ändras. Stöd och hjälpmedel måste marknadsföras bättre bland arbetsgivare. Med tillgänglig arbetsplats och med rätt hjälpmedel har personer med funktionsnedsättningar ofta samma arbetsförmåga som andra.
- Vi vill genomföra särskilda insatser för att stärka anställbarheten bland personer med funktionsnedsättningar genom att förbättra utbildningsmöjligheterna. Generellt är utbildningsnivån betydligt lägre för personer med funktionsnedsättningar jämfört med befolkningen i övrigt. Detta gäller inte minst andelen med högskoleutbildning. Därför är satsningar på utbildning särskilt viktiga för denna grupp.
- Vi vill förbättra övergången från utbildning till arbetslivet för unga personer med funktionsnedsättningar. Ett åtgärdsprogram bör tas fram för att undanröja de hinder som idag finns. Det finns ett starkt behov av att öka och mer individuellt anpassa de studerandes arbetslivskontakter. Det finns också ett behov att låta hjälpmedel som finns under utbildningstiden följa med var och en ut i arbetslivet. Vi vill att alla unga ska få tillgång till mentorsstöd och trainee-program.

Det behövs en förstärkning av kompetensen om funktionsnedsättningar inom studie- och yrkesvägledning och arbetsförmedlingen. Handikapporganisationernas kunskap och erfarenheter bör tas till vara vid genomförandet av åtgärdsprogrammet. Det behövs ett fast

samarbete mellan handikapporganisationer och företrädare för arbetsförmedlingen

- Vi vill att de samlade offentliga insatserna för person med funktionsnedsättning alltid ska främja möjlighet till sysselsättning, aktivitet och delaktighet utan att den enskilde ska ställas inför risken att förlora sjuk- eller aktivitetsersättning. Regler även för andra ersättningar måste samordnas så att det alltid lönar sig att arbeta. Kommunernas insatser för att genom bland annat individuellt utformade insatser med arbetsträning skapa bryggor mellan daglig verksamhet och arbetslivet bör underlättas. En del i detta är att hitta former för att stärka arbetet med att utveckla fler sociala arbetskooperativ för personer med funktionsnedsättningar. En annan del handlar om att stärka samordningen mellan kommuner, försäkringskassan och arbetsförmedling.
- Vi vill att fler människor med funktionsnedsättningar ska kunna få sysselsättning i det privata näringslivet. Det kan handla om att öka stimulanser för hjälpmedel så att anpassning av arbetsplatser inte blir till ett oöverstigligt hinder för arbetsgivaren och den funktionshindrade. Vi vill se över lönesubventionernas utformning för att öka deltagandet på arbetsmarknaden.
- Vi vill att staten som ägare medverkar till att Samhall får tillräckliga resurser för att klara samhällsuppdragen. Vi vill också stärka de utvecklingsresurser som finns i Samhalls så kallat inbyggda verksamhet.
- Vi vill genomföra en översyn av begreppet ”arbetshandikapp” och dess effekter på arbetslinjen. Bedömningen av människors arbetsförmåga, klassade efter diagnoser och procentsatta tal riskerar att i ännu större utsträckning stänga ute människor med funktionsnedsättningar från arbetslivet.

- Vi vill att insatserna för att öka delaktigheten i arbetslivet för personer med funktionshinder i större utsträckning ses som naturliga delar i den nationella sysselsättnings- och näringspolitik och i kommunernas mål för att till exempel klara det egna och näringslivets behov av arbetskrafts- och kompetensförsörjning.

Tillgänglighet

- Vi föreslår att det på statlig nivå skyndsamt genomförs en central genomgång i syfte att snabba på takten när det gäller tillgänglighetsarbetet. I detta arbete måste det gås igenom vilka ytterligare initiativ (information, regler, stimulanser, ändrad lagstiftning etc.) som behövs för att genomföra den nationella handlingsplanen och påskynda arbetet för ökad tillgänglighet av samhället.

Diskriminering och attityder

- Vi vill att lagstiftningen mot diskriminering ses över. Det behövs starkare verktyg för delaktighet i samhälls- och arbetsliv för människor med funktionsnedsättningar. Nu måste till ett skyndsamt arbete för att ta fram konkreta förslag till hur en ny lagstiftning på området skulle kunna se ut.
- Vi vill att en samlad nationell kunskaps- och informationsstrategi tas fram för att öka medvetenheten och höja kunskapen om verkligheten för personer med funktionsnedsättningar och deras möjligheter till ökade delaktighet i samhälls- och arbetsliv. De är av framgångsrika exempel som vi hittar runt om i landet behöver systematiskt kartläggas för att grundlägga ett samlat kunskapsstöd för statliga verksamheter och för landets kommuner och landsting.

- Vi vill pröva frågan om att införa ett lagstadgat krav på all offentlig finansierad verksamhet att upprätta mångfaldsplaner och ge dessa arbetsgivare ett utökat ansvar att tillgodose att hjälpmedel i arbetslivet tillgängliggörs. Den offentligt finansierade verksamheten ska föregå med gott exempel.

Rehabilitering, sjukvård, stöd och service

- Vi föreslår att hälso- och sjukvården tillsammans med handikapporganisationerna får i uppdrag att ta fram handlingsplaner för att förbättra de funktionsnedsattas situation och möjligheter i sjukvården. Vi vill förbättra funktionsnedsatta personers villkor i sjukvården och att särskilda insatser görs för att säkra att alla som ska ha en individuell vårdplan får en sådan.
- Vi vill investera i personalens kunskap och medvetenhet inom den offentliga verksamheten för att kunna förebygga övergrepp och ge stöd när det behövs. Detta då erfarenheten visar att kvinnor med funktionsnedsättningar är särskilt utsatta och riskerar att utsättas för våld och övergrepp. Samhällets stöd till tjej- och kvinnojourer är i detta sammanhang viktigt.
- Vi vill att närstående som ger stöd och vård ska ha tillgång till eget stöd från samhället.

Hjälpmedel

- Vi vill att en nationell strategi tas fram för hur samhället resursmässigt och organisatoriskt ska klara att möta ett växande hjälpmedelsbehov. Idag varierar regler och villkor mycket kraftigt beroende på var i landet man bor. En sådan strategi ska också tydliggöra hur sjukvårdshuvudmännen utifrån sitt hjälpmedelsansvar kan bidra till att förverkliga de handikappolitiska och äldrepolitiska målen.

- Vi föreslår också att för att ingen ska kunna förvägras en behovsbedömning bör hälso- och sjukvårdslagen ändras så att alla som söker sig till hälso- och sjukvården på grund av ett upplevt hjälpmedelsbehov ska ha rätt till att snarast få en professionell bedömning av sitt hjälpmedelsbehov.
- Vi vill att staten investerar i ett tekniskt innovationsprogram för att utveckla och kommersialisera produkter som ökar möjligheterna till delaktighet i vardags- och arbetsliv för personer med funktionsnedsättning.

5.5. Ung i dag - en ny politik för att ge alla unga likvärdiga möjligheter

Det som förenar unga människor är att de har ett helt liv framför sig. Förutom det är unga ingen enhetlig grupp. Alla har livsdrömmar men förutsättningarna att förverkliga dem skiljer sig avsevärt. Fortfarande är det klass, kön och etnicitet som betyder mest. En socialdemokratisk politik för unga handlar därför om att skapa likvärdiga möjligheter för alla unga att kunna göra sina egna livsval oavsett uppväxt och föräldrarnas bakgrund.

Under de senaste decennierna har etableringsåldern på arbetsmarknaden stigit kraftigt. För allt fler tar det allt längre tid innan de får sitt första stadigvarande arbete. Dagens generation unga får sitt första barn allt senare, bildar familj högre upp i åldrarna och allt fler tvingas bo kvar i föräldrahemmet. För många unga är den uppskjutna etableringen ett naturligt och frivilligt val. Med mer och längre utbildning ökar livsvalen och framtidsutsikterna. För andra handlar det om att man vill uppleva andra saker innan man stadgar sig. Men det är också ett uttryck för att det är allt svårare att skaffa jobb och bostad. Många unga tvingas leva lång tid med tillfälliga anställningar, och utan egen bostad. Det skapar otrygghet och begränsar friheten att själv kunna göra sina livsval. För

individen riskerar den sena etableringsåldern att leda till minskade livsinkomster och för samhället färre arbetade timmar och därmed svårare att finansiera framtida välfärd. Vi menar att politiken nu måste ta fokus på att underlätta för alla ungdomar att snabbare få fotfäste på arbetsmarknad och själv kunna få välja när man vill bilda familj eller flytta hemifrån.

- Vi vill förnya gymnasieskolan och stärka anknytningen till arbetslivet på alla gymnasieprogram. I skolplattformen föreslås bland annat ett nytt sätt att organisera och dimensionera gymnasieskolan så att den bättre svarar mot arbetslivets behov så att fler kan få jobb efter gymnasiet, mer av praktik och arbetsplatsförlagd utbildning, förstärkt studie- och yrkesvägledning och ”introjobb” som en brygga efter gymnasiet för färdigutbildning och introduktion i arbetslivet. (se bilaga ”En ny skolpolitik – för kunskap, respekt och lust att lära”).
- Vi vill nu gå vidare med tanken om ”introjobb” och föreslår att man prövar ett system, liknande det som finns i Danmark, om en statlig fond för färdigutbildning efter skolan finansierad av arbetsgivareavgifter. När parterna sluter ett avtal om färdigutbildning som ger unga möjligheter till en snabb övergång från utbildning till fast jobb så återbetalas arbetsgivareavgiften. Vi vill koppla detta till att det på arbetsplatsen ska finnas utbildade handledare med äldre arbetskraft som därmed också kan avlastas och få bättre chans att vara kvar till pensionsåldern.
- Vi vill utveckla motsvarande för högskolan där studenter efter utbildningen bör kunna erbjudas trainee-system för en snabbare etablering. Vi vill att stat och kommun ska kunna visa vägen genom att öppna upp trainee-platser för unga som kommer direkt från högskolan. Detta skulle också kunna bli ett attraktivt instrument för att trygga den framtida kompetensförsörjningen i välfärdsverksamheterna.

- Vi vill att stat och kommun utvecklar särskilda ”generationsväxlingsprogram” där arbetsplatser med många som börjar närma sig pensionsålder stimuleras att anställa unga som kan gå parallellt med de äldre sista året innan pension. Äldreomsorgen är ett tydligt sådant exempel där det behövs många nyanställningar och där samtidigt äldres kompetens och erfaren måste tas tillvara exempelvis genom mentorsprogram. Statliga myndigheter är ett annat där den socialdemokratiska regeringen inledde ett generationsväxlingsprogram för att rekrytera fler unga akademiker. Vi vill se över möjligheterna att ge stimulans till privata arbetsgivare som har motsvarande behov.
- Vi vill att alla kommuner erbjuder alla ungdomar sommarjobb och feriepraktik för att ge alla unga chansen att få visa upp sig, få arbetslivserfaren och arbetsbetyg. Vi vet att föräldrarna och personliga kontakter i dag avgör chansen att få i en fot på arbetsmarknaden. Den chansen måste ges till alla ungdomar.
- Vi vill att det utvecklas särskilda yrkesutbildningsplatser inom komvux för att ge också unga som gått studieförberedande utbildning i gymnasiet en möjlighet att växla till en yrkesutbildning och för unga som valt yrkesutbildning med svag arbetsmarknad.
- Vi vill att hela utbildningssystemet ska ha ett tydligt uppdrag att förbereda för arbetslivet och ha nära kontakter med företag och arbetsplatser. Exempelvis bör alla utbildningar i gymnasiet och alla utbildningsprogram i högskolan ha obligatoriska moment med arbetslivsförlagd utbildning eller praktik. Alla utbildningar ska också ha i uppdrag att följa upp vad som händer efter studierna, hur många som fått jobb inom området och redovisa det för nya studerande.
- Vi vill att alla arbetslösa ungdomar ska ha en personlig arbetsförmedlare med särskilt kompetens för att möta ungas behov. Alla unga som saknar rätt utbildning ska erbjudas det inom reguljär utbildning eller

inom arbetsmarknadsutbildning. Det behövs fler verktyg för att stimulera arbetsgivare att anställa långtidsarbetslösa ungdomar.

- Vi vill se över möjligheterna till stöd för unga familjer som har barn under tiden de studerar. I dag tvingas många unga skjuta upp barnafödandet till en ålder då det inte längre är självklart att bli gravid för att det saknas tillräckligt familjepolitiska stöd för dem som ännu inte är etablerade på arbetsmarknaden.
- Vi presenterar i den bostadspolitiska rapporten förslag som syftar till att det byggs fler bostäder och särskilt slå vakt om hyresrätten, inte minst för att ge ungdomar en chans till ett eget boende. I rapporten föreslås också att alla kommuner ska ha ett förstärkt lagstadgat ansvar för att erbjuda nytillkommande på bostadsmarknaden som ungdomar och flyktingar en bostad. Alla kommuner ska vara skyldiga att erbjuda bostadsförmedling. (se bilaga ”En bostadspolitik för social sammanhållning och en bättre miljö”).

2008-08-28 Bostads-politisk rapport

En boendepolitik för social sammanhållning och en bättre miljö

Socialdemokraterna | RÅDSLAG VÄLFÄRD

Innehållsförteckning

Ökande klyftor	3
Klasspolitik och ensidiga marknadslösningar	4
Vår vision	7
Nya verktyg	8
Blandade upplåtelseformer	8
Kommunernas ansvar	11
Värna hyresrätten	12
Allmännyttan - ett viktigt verktyg	14
Ett nytt program för fler attraktiva bostadsområden, ökad sammanhållning och en bättre miljö	14
Bostadsbidragens roll	16

Ökande klyftor

Många år med socialdemokratiskt samhällsbygge och social bostads-politik har lämnat i arv en, om man jämför med i andra länder, förhållandevis god tillgång på bra bostäder för hela befolkningen. De allmännyttiga bostadsföretagen har kunnat utgöra viktiga instrument för social sammanhållning och utjämning. Dagens bostadsmarknad fungerar fortfarande bra på många håll runt om i landet. En lång period av god sysselsättning, låga räntor och stigande reallöner har gjort att många hushåll kunnat förverkliga sina bostadsdrömmar med hyrda eller ägda bostäder. Bostadsutgifternas betydelse i hushållens budget har minskat under en följd av år.

Samtidigt ser vi att skillnaderna mellan vad olika hushåll lägger ner på boendet har ökat. Skillnaderna ökar även när det gäller bostads-standard. Vi ser en ny typ av fattigdom breda ut sig med en ökad trångboddhet bland familjer med många barn eller med en ensam försörjare. Detta är främst ett problem för boende i hyresrätter. Tre av fyra hushåll som räknas som trångbodda bor i hyreslägenheter. Sociala och ekonomiska problem leder till ökad hemlöshet och fler, även familjer med barn, tvingas lämna sin bostad.

Samtidigt som boendet på många orter är hyggligt integrerat och jämlikt präglas en del, särskilt större, städer idag av ett utpräglat segregerat boende med ökande klasskillnader och etnisk uppdelning. Nyanlända flyktingar, människor med låga inkomster, arbetslösa och ungdomar måste söka sig till områden där människor med höga inkomster inte vill bo. En ökad segregering hotar den tillit och solidaritet som vi vill ha i samhället. Stora delar av de områden som byggdes under de så kallade miljonprogramsåren är i behov av upprustning, och det gäller inte bara husen utan områdena i sin helhet.

Denna centrala utmaning för bostadspolitikerna är också en strategisk möjlighet till utveckling och förnyelse – en möjlighet som nu måste tas tillvara. Bostadspolitikerna behöver utvecklas till en politik för ett bra boende i vidare mening där väl fungerande närmiljöer med bra skolor, social och annan service, arbetsplatser, kultur och föreningsliv ingår. Fler attraktiva bostadsområden måste skapas.

Hyresrätten fyller flera viktiga funktioner på bostadsmarknaden, men hyresrättens ställning försvagas nu på många ställen runt om i landet. Det finns många som tycker det är bekvämt och praktiskt att bo i hyresrätt och det finns stort intresse för hyresrätter, även nybyggda, främst i attraktiva områden. Hyresrätten är ett bra alternativ för människor som vill flytta för att pröva på ett nytt arbete eller som mer tillfälligt har ett behov av bostad på en ort.

Hyresrätten är också ett boendalternativ för grupper som av ekonomiska skäl inte har köpkraft nog att efterfråga ett eget hus eller bostadsrätt, eller som av andra skäl inte kan eller vill hantera det förvaltarskap som är förenat med att äga sitt eget hus eller bostadsrätt.

Det nuvarande bruksvärdesbaserade hyressättningssystemet står idag under starkt tryck, särskilt i Stockholmsområdet, där det råder en osund marknad präglad av svarthandel, utförsäljningar av hyresrätter och ombildningar till bostadsrätter i ett rasande tempo. Vi är starkt kritiska till denna utveckling. Tillgången på hyresrätter minskar även till följd av en otillräcklig nyproduktion. Hyresrättens marknadsandel sjunker därför drastiskt, särskilt i storstadsområdena. Andelen unga (22-27 år) med egen bostad har nu sjunkit till drygt 50 procent och många tvingas hyra i andra hand eller bo kvar i föräldrahemmet. För äldre som behöver flytta till ett mindre och anpassat boende saknas också ofta alternativ, vilket försämrar rörligheten på

bostadsmarknaden ytterligare. Att flytta till en modern lägenhet anpassad för äldres behov kan för många vara ett attraktivt alternativ till kvarboende. Oftast innebär det dock en mindre bostad till en högre löpande månadskostnad.

På orter med avfolkning dras bostadsföretagen däremot med outhyrda lägenheter och svag ekonomi. Villor och bostadsrätter är lågt värderade och måste ofta avyttras med förlust av den som vill flytta.

Klasspolitik och ensidiga marknadslösningar

En välskött ekonomi bidrar till låga räntor, en viktig fråga för alla som vill investera och som äger sin bostad. Nu ser vi hur inflation och bostadsräntor stiger, samtidigt som vi står inför en lågkonjunktur som vi inte vet hur djup eller långvarig den blir. Ett miljonlån har redan blivit 1 200 kronor dyrare per månad sedan valet 2006. En halv miljon människor har efter det att regeringen införde kraftigt höjda avgifter lämnat arbetslöshetsförsäkringen och kommer att bli hänvisade till socialbidrag om de blir arbetslösa. Unga familjer med höga lån och små marginaler där någon av föräldrarna står utan arbetslöshetsförsäkring riskerar att hamna i en mycket svår ekonomisk situation. Motsvarande försämringar drabbar de många som nu efter borgarnas så kallade reformer i sjukförsäkringen riskerar utförsäkring. Sverige behöver en ny regering som ser dessa samband och värnar jobb, solidaritet och rättvisa.

Den borgerliga regeringens kraftigt sänkta fastighetsskatt för de mest värdefulla fastigheterna utgör en pinsamt tydlig klasspolitik med stora, delvis ofinansierade, omfördelningar till fastighetsägare i de mest välbeställda områdena. Det är sannerligen inte till dessa områden som

det krävs något miljardprogram för ett bättre boende. Den höjda reavinstskatten och räntan på uppskovsbelopp i samband med försäljning av bostad försämrar dessutom rörligheten på bostadsmarknaden. Det har blivit dyrare att byta bostad. Samtidigt har stöden till nyproduktion av flerfamiljshus tagits bort vilket gör det ännu svårare för unga, flyktingar och andra att överhuvudtaget etablera sig på bostadsmarknaden.

Den borgerliga regeringen har reducerat bostadspolitikens roll till enbart en fråga om jämvikt på en marknad mellan utbud och efterfrågan. Av den nya målformulering för bostadspolitikerna framgår detta med all önskvärd tydlighet:

”Målet för bostadspolitikerna är långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.”¹ (Utgiftsområde 18, Bostadspolitikerna, bilaga till budgetpropositionen 2008 (prop.2007/08:1). Detta kan ställas mot portalformuleringen i den socialdemokratiska regeringens målformulering: ”Alla ska ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar.”)

Med höjda priser osynliggörs stora gruppers behov av bostäder, nämligen alla de som inte har råd att efterfråga en bostad till rådande marknadspris. Man säger sig eftersträva valfrihet men det gäller bara den som har råd. I borgerligt styrda kommuner abdikerar ansvariga politiker från sitt bostadsförsörjningsansvar och lämnar över helt till marknadens aktörer. I kommuner som Vellinge, Danderyd och Täby hänvisar man utan vidare till bristen på bostäder när man säger sig endast kunna ta emot ett fåtal flyktingar eller i värsta fall inga alls. Tydliga krav behövs som säkerställer en vettig planering och ett

solidariskt ansvarstagande för bostadsförsörjning för mindre köpstarka grupper på bostadsmarknaden som flyktingar och ungdomar.

För någonstans måste även människor med ”låg köpkraft” kunna hänvisas. I många andra europeiska länder finns socialt kategoriboende, så kallat social housing, för boende med låga inkomster och funktionsnedsättning. Detta utgör en beprövat dålig modell där segregering är själva utgångspunkten och stigmatisering och befästa sociala och andra klyftor mellan människor resultatet. Sverige har som ett viktigt inslag i den generella välfärdspolitikerna valt en annan modell, där allmännyttiga bostadsföretag utgör ett viktigt instrument för ökad sammanhållning och minskad segregering. Allmännyttan syftar till att erbjuda bra bostäder med god standard till breda grupper i samhället. Allmännyttan tar i praktiken ett stort och i dagsläget ökande ansvar för socialt utsatta grupper. Att uppdraget på så sätt för allmännyttiga bostadsföretag går utöver krav på ekonomisk avkastning är försvarligt både ur ett samhällsekonomiskt och socialt perspektiv. Genom klasspolitik och tvetydig hållning till de allmännyttiga bostadsföretagen finns risken att den borgerliga regeringen nu skapar en situation där ”social housing” återstår som alternativ. En central uppgift framöver är att försvara grunden för de allmännyttiga bostadsföretagen som en del av den generella svenska välfärdsmodellen i förhållande till EG:s regelverk. Osäkerheten kring allmännyttan måste undanröjas och dess roll utvecklas för nya tag i en politik för goda bostäder och social sammanhållning.

Detta är inte en uppgift som den borgerliga regeringen visat något konkret engagemang för. Dess agerande har endast stärkt osäkerheten kring de allmännyttiga bostadsföretagens framtid. I kommuner med borgerliga majoriteter drivs utförsäljningar av allmännyttans hyresrätter fram, ofta i strid mot många kommunmedborgares

uttryckliga vilja. Privata fastighetsägare har ofta ett starkt ekonomiskt intresse av att ombilda fastigheter i attraktiva områden till bostadsrätter och beståndet av hyresrätter inom kommunen minskar. Ett exempel är Ekerö där försäljning av det kommunala bostadsföretaget fortskrider, trots starka protester från kommunens invånare och krav på folkomröstning. Frågan sägs endast beröra de boende i fastigheterna, inte kommunmedborgare i allmänhet. Att kommunen kommer att behöva hyresrätter framöver för att till exempel ungdomar ska ha en chans att flytta hemifrån utan att behöva byta kommun tas inte någon hänsyn till. I andra kommuner, till exempel Vaxholm, som redan sålt ut sitt bestånd av hyresrätter har detta redan blivit ett problem, man har till exempel inte någonstans att hänvisa tillfällig arbetskraft som kommunen är i stort behov av.

Nuvarande utveckling på bostadsmarknaden medför ökande segregering som, om det får fortsätta, driver fram socialt kategoriboende, social housing, för människor med funktionsnedsättning och låga inkomster. Detta är en utveckling som måste brytas och det snarast. Vi avvecklade en gång i tiden de dåtida fattigstugorna och vi vill inte ha dem tillbaka, nu i någon nymoderat version framdrivna av en borgerlig regering utan känsla för betydelsen av social sammanhållning och solidaritet mellan människor med olika bakgrund och förutsättningar.

Vad stora delar av allmännyttans bestånd nu behöver är modernisering och utveckling, inte utarmning och avveckling. De hus och områden som byggdes under miljonprogramsåren, även småhusområden, är ofta ensidiga i sin utformning och de har en hög energiförbrukning. Minskad energianvändning kan därför bli en viktig del av ett socialt och miljömässigt renoveringsprogram för dessa områden. Över en tredjedel av samhällets energianvändning går idag till uppvärmning av byggnader.

Frågor som rör ökad energieffektivitet i bostäder är centrala från klimat- och miljösynpunkt. Den socialdemokratiska regeringen satte 2006 upp målet att den totala energianvändningen i bostäder bör minska med 20 % till år 2020 och med 50 % till år 2050.

Energieffektiviseringsutredningen visar nu att Sverige redan med de styrmedel som den socialdemokratiska regeringen införde med god marginal når målet om 20 % generell energieffektivisering fram till 2020 och att potentialen framöver är mycket stor. Mot denna bakgrund föreslås nu en skärpning av målet till 2020 till 30 %. Vad som också krävs är samhällelig planering och stöd, till exempel när det gäller en vettig stadsplanering med fungerande kollektivtrafik, om vi inte vill bygga fast oss helt i ett bilberoende samhälle av amerikansk modell. Detta är viktigt också utifrån ett folkhälsoperspektiv. Men inte heller här finns någon framsynt politik från den borgerliga regeringen, eftersom man i praktiken avvisar såväl samhällsplanering som marknadspåverkande styrning inom bostadsområdet.

Vår vision

Vi ser bostadspolitiken som ett inslag i den generella välfärdspolitiken och som en del i samhällsbyggandet för en långsiktigt hållbar utveckling. Även om bostaden för många är en central och överkomlig del av den privata konsumtionen och ett mål för enskilt sparande, gäller inte detta under alla skeden i livet och inte alla grupper i samhället. Därför måste bostaden också betraktas som en social rättighet och samhället måste ha ett ansvar för att trygga bostadsförsörjningen. Vi vill ha ett samhälle där alla människor, inte bara de med goda ekonomiska förutsättningar, ges möjlighet att leva i bra bostäder till rimliga kostnader i en stimulerande och trygg miljö.

Vi vill ha ett samhälle med minskade klyftor och ökad social sammanhållning. Vi vet att detta kräver fler attraktiva bostadsområden med ökat inslag av blandade upplåtelseformer. Vi vet också att det finns bra modeller och goda exempel på hur lokal samverkan mellan boende, kommun, bostadsföretag, föreningsliv och näringsliv kan mobilisera den kraft som krävs för att lyfta hela områden och göra att fler människor kan komma till sin rätt och förverkliga sina livsprojekt och drömmar. Vi behöver stärka den sociala infrastrukturen i samhället och där utgör bostaden och boendemiljön en viktig del.

Vi tycker att det är viktigt att minska trösklarna in på bostadsmarknaden för ungdomar, flyktingar och andra nytillträdande, inte minst i tillväxtområden och universitetsorter.

Vi inser betydelsen av en fungerande bostadsmarknad för sysselsättningen och ekonomisk tillväxt. En fungerande bostadsmarknad är en förutsättning för rörligheten på arbetsmarknaden.

Vi inser också betydelsen av ökad tillgänglighet och en rörlighet på bostadsmarknaden där äldre som kan och vill flytta till ett bättre anpassat boende kan göra detta, och på så sätt möjliggöra för yngre att förbättra sin boendestandard. Vi vill minska trångboddheten bland familjer med många barn eller med en ensam försörjare.

Vi vill ta ett ansvar för bostäders energianvändning och miljö- och klimatpåverkan och för en samhällsplanering som inte ensidigt bygger fast oss i ett ökat bilberoende utan är inriktad mot en hållbar utveckling.

Nya verktyg

Blandade upplåtelseformer.

I insatser hittills för att bryta boendesegregation har alltför lite gjorts för att ändra de fysiska strukturer som bär upp segregationen. Ensidighet i bebyggelse skapar ensidighet i befolkningssammansättning. Det är ett problem som man ofta talar om när det gäller miljonprogramsområden, men som kan vara ett lika stort problem i andra områden. Stora villaområden är ofta mera segregerade än områden med ensidig bebyggelse av hyresrätter. På senare år har det blivit allt tydligare hur stor betydelse god samhällsplanering och en blandning av olika bostadstyper med olika upplåtelseformer har för att bryta segregationen och skapa sammanhållning.

Kommunerna behöver bättre verktyg bland annat för att kunna medverka till att säkra blandade upplåtelseformer. I dagsläget innebär detta främst att se till att även hyresrätten finns företräd i ett område. Kommunerna har sedan 70-talet haft krav på sig för att verka för en blandning av bostadstyper och upplåtelseformer. I praktiken har detta uppdrag dock inte tagits på tillräckligt stort allvar, bland annat eftersom kommunerna haft begränsade möjligheter att påverka valet av upplåtelseform i samband med nyproduktion. Den lagstiftning som finns gällande markanvändning är oklar och många kommuner prövar sig fram och hoppas ingen överklagar eller på annat sätt motsätter sig de konstruktioner som nu används. Nästan alla verktyg kommunerna använder hör dessutom ihop med ett eget markinnehav.

I en del andra länder kan upplåtelseformerna låsas fast i detaljplaner eller motsvarande men inte i Sverige. Med denna möjlighet är omvandling till bostadsrätt en planfråga man då kan ta ställning till

från kommunens sida och pröva rättsligt mot bakgrund av en lagstiftning som utgår från idén om betydelsen av blandade upplåtelseformer. Fördelen är att man får ett marknadspris på marken som inte är manipulerat och att man säkerställer att den minskade intäkt kommunen får när man kräver hyresrätt inte efter ett par år omvandlas till vinst genom en omvandling till bostadsrätt.

I befintliga områden handlar det om att skapa förutsättningar för mer blandade upplåtelseformer vid kompletteringsbebyggelse. Många traditionella miljonprogramsområden är relativt glest exploaterade och förutsättningarna för att komplettera bebyggelsen med andra upplåtelseformer och bostadstyper är bra. Flera av de traditionella miljonprogramsområdena som ursprungligen byggdes i perifera lägen har idag genom att städerna vuxit blivit mer centrala. Det skapar nya möjligheter för att erbjuda bra mark för nya attraktiva bostäder.

Det kan till exempel handla om att som nu sker på många håll möta efterfrågan från allt resursstarkare pensionärer på attraktiva lägenheter i hyresrätt, bostadsrätt och även kooperativ hyresrätt. Detta öppnar möjligheter för en ökad rörlighet på bostadsmarknaden när de lämnar villor, bostadsrätter och eller hyreslägenheter som inte är anpassade för åldrandes behov. Genom att på så sätt tillmötesgå efterfrågan på mer anpassat boende (som de bidrar till att finansiera) från aktiva pensionärer kan behoven av särskilt boende för äldre skjutas fram i tiden, samtidigt som bostäder frigörs till barnfamiljer och andra.

För alla aktörer på bostadsmarknaden, de boende, bostadsföretag och kommunerna är de finansiella och skattemässiga spelreglerna av stor betydelse vid sidan av planfrågorna. När de ändras skapas osäkerhet och den sammantagna effekten av förändringarna som den borgerliga regeringen gjort är att redan rika gynnats och att det blivit dyrare att

byta bostad. I ett läge när en strategisk möjlighet finns för förnyelse på bostadsmarknaden och när många i den stora och resursstarka 40-talistgenerationen är beredda att lämna sina ägda lägenheter och villor för bättre anpassat boende hejdas detta genom ökad reavinstskatt och ränta på uppskovsbelopp. Socialdemokraterna planerar inte någon skattechock för Sveriges villa- och radhusägare. Vi vill ha stabila spelregler. För villorna taxerade till mer än 5 miljoner kronor är dock en höjning av skatten motiverad. Det är orimligt att inte mer skall tas ut för dem än för ett normalt radhus i ett tillväxtområde. En begränsningsregel kommer att finnas för att småhusägare inte ska behöva betala mer än 4 % av sin inkomst i fastighetsskatt. För att gynna rörligheten vill socialdemokraterna också söka finansiering för att ta bort räntan på uppskovsbeloppen. Även boende med tomträtt bör ha möjlighet att långsiktigt planera sin ekonomi. Idag ser vi hur avgälderna höjs i många kommuner och marknadspriser slår igenom i form av stora höjningar. Vi vill att systemet med tomträttsavgälder ses över så att det tillgodoser rimliga krav på förutsebarhet och likabehandling.

Villaägare, bostadsrättsföreningar och dess medlemmar, samt hyreshusförvaltande bolag påverkas naturligtvis alla av skatter, men på delvis olika sätt. Det är angeläget att skattesystemet inte direkt gynnar eller missgynnar någon boendeform. Ett kärt diskussionsämne inom bostadspolitiken är därför hur man ska uppnå skattemässig neutralitet mellan olika upplåtelseformer. Det är emellertid inte oomtvistat hur en sådan neutralitet ser ut eftersom ett antal delvis motstridiga intressen ska tillgodoses. De flesta är dock överens om att hyreshusförvaltande bolag idag dubbelbeskattas genom att både fastighetsskatt och skatt på ekonomisk rörelse tas ut. För att förbättra de ekonomiska villkoren för hyresrätten och minska de negativa effekterna av dubbelbeskattningen av hyreshusfastigheter vill vi därför att möjligheterna att finansiera en

sänkt fastighetsskatt för dessa ses över. Ett annat problem gäller reglerna för taxering av bostadsrättsföreningar med lägenheter i form av radhus eller gruppbyggda småhus. Av någon anledning är reglerna så utformade att lägenheterna i dessa föreningar taxeras som småhusenheter, medan bostadsrättsföreningar med lägenheterna ovanpå varandra i ett flerbostadshus taxeras som hyreshusenheter. När nu dessutom en ny upplåtelseform införs, ägarlägenheter, som juridiskt kommer att fungera som en villafastighet förstärks nuvarande skillnad i avdragsrätt för räntekostnader mellan bostadsrätt och äganderätt. De skattemässiga förutsättningarna för gemensamt ägt och enskilt ägt boende blir än tydligare. Vi anser att förutsättningarna för bostadsrättsboende bör ses över.

Vi vill också att fler boende i stora ensidiga hyreshusområden ska kunna äga sin bostad, antingen genom kompletteringsbebyggelse, ombildning till bostadsrätt eller genom nya former av hyr-köpmodeller. Det finns exempel på allmännyttiga bostadsföretag som redan försöker åstadkomma detta. I de områden där det av bostadspolitiska skäl vore bra att få fler äganderätter kan det vara svårast att låna i bank och de som bor där är ofta personer med sämre möjlighet att få banklån. Vi tror att det kan behövas bättre anpassade ägarmodeller för att lösa detta. Ett exempel kanske kan vara en hyr-köpmodell där den som hyr en bostad får ett bindande löfte om att få köpa just denna bostad efter viss tid mot ett visst bosparande i ett säkrat system hos fastighetsägaren. Detta tror vi skulle kunna göra det möjligt för fler som har svårt att få lån, eller som inte vill låna, att med tiden kunna överta sin bostad. Vi vill också hitta former för att kommunala bostadsföretag ska kunna gå in som ägare av lägenheter i bostadsrättsföreningar som fortsätter att upplåtas med hyresrätt. Det kan vara en bra modell för att åstadkomma en blandning av upplåtelseformer inom en och samma fastighet, kanske i samband med en större renovering

eller ombyggnad, så kallad tredimensionell fastighetsbildning. Vi vill dessutom se över hur tomträttsinstrumentet skulle kunna användas för att ge fler grupper möjlighet att förverkliga ett eget boende. Ett viktigt sparmål för många hushåll är ett eget boende och vi vill underlätta sätt att stimulera ett ökat bosparande. En väl fungerande marknad för bostadsfinansiering är central. Socialdemokraterna motsätter sig därför utförsäljningen av SBAB som liksom hittills kan spela en viktig roll för sund konkurrens och produktutveckling för bostadsfinansiering i de boendes intresse.

- Vi vill skapa förutsättningar för att i detaljplan föreskriva viss upplåtelseform, inte som idag bostäder generellt, som ett instrument för att åstadkomma en ökad blandning av upplåtelseformer. Detta är viktigt för att kunna motverka såväl bostadsbrist som segregation. I vissa bostadsområden behövs fler småhus, medan det i andra behövs fler hyresrätter, vilket kan komma att påverka markpriserna. Viktigt är att det finns regler som gör att inte hyresrätter som möjliggörs på detta sätt omedelbart kan omvandlas till bostadsrätter.
- Vi vill ha skatteregler inom fastighetsområdet som är rimliga och som ger stabila planeringsförutsättningar. Vi vill höja fastighets-skatten för villor taxerade till mer än 5 miljoner kronor. Vi vill införa en begränsningsregel som innebär att småhusägare inte ska behöva betala mer än 4 % av sin inkomst i fastighetsskatt. Vi vill att möjligheterna att finansiera ett borttagande av räntan på uppskovsbeloppen undersöks, detta för att bidra till en ökad rörlighet på bostadsmarknaden. För att åstadkomma rimligare konkurrensvillkor för hyresrätten och minska effekterna av nuvarande dubbelbeskattning vill vi finna finansiering för en sänkning av fastighetsskatten på hyresrätter. Vi vill också se över

tomträttsavgälderna i syfte att tillgodose krav på förutsebarhet, likabehandling och rimliga avgäldsuttag.

- Vi vill att fler i områden som idag domineras av hyresrätter ska få möjlighet att äga sin bostad och därigenom åstadkomma en ökad blandning av upplåtelseformer också i dessa områden. Vi vill säkerställa ägarformer som gör detta möjligt.

Kommunernas ansvar.

Kommunernas ansvar för bostadsförsörjningen enligt lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (2000:1383) är idag vare sig speciellt tydligt eller operativt. Kommunen ska ”planera bostadsförsörjningen i syfte att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och för att främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs”. Detta kan tolkas som att kommunerna inte har något ansvar för nytillkomna på bostadsmarknaden, som flyktingar och andra nya svenskar eller ungdomar som flyttat till kommunen för att studera eller arbeta. Det är till exempel viktigt att de flyktingar som Sverige tar emot blir ett ansvar för många fler kommuner än vad som gäller idag, inte minst vad gäller boendet.

Det kommunala ansvaret för bostadsförsörjningen behöver skärpas och förtydligas i syfte att öka tillgången på bostäder för nytillkomna på bostadsmarknaden som ungdomar och flyktingar, men även för att klara bostadsefterfrågan för äldre som vill söka sig till ett fullservicealternativ eller anpassat boende samt för personer som behöver flytta för att kunna byta eller få arbete. Det är viktigt att kommuner och regioner fullt utnyttjar sina möjligheter att tillämpa ett helhetsperspektiv i samhällsplanering och byggande. Goda boendemiljöer som

tillgodoser olika behov är lika viktiga som goda bostäder för människornas välfärd och för samhällsutvecklingen. Det är också viktigt att kommuner ger service i form av bostadsförmedling eller på annat sätt fullgör krav på service och information och även gör det möjligt för personer och hushåll med små resurser att kunna signalera sina behov av bostad eller byte av bostad till beslutsfattare och bostadsföretag.

- Vi vill förtydliga kommunernas ansvar för bostadsförsörjningen i en skärpt bostadsförsörjningslag. Som ett led i detta bör ingå att kommunerna ska tillhandahålla bostadsservice, som innebär en officiell bostadsförmedling eller annan service.

Värna hyresrätten.

En viktig uppgift för bostadspolitiken är att se till att det finns olika upplåtelseformer att välja mellan på i varje ort. För att det ska kunna uppnås måste politiken vara balanserad och anpassas efter de förutsättningar som hyresrätt, bostadsrätt och äganderätt har på bostadsmarknaden. De två sistnämnda omsätts på en marknad där priset bestäms efter förhållandet mellan utbud och efterfrågan. För den som bor i äganderätt eller bostadsrätter är fri prissättning den accepterade normen. När man väl äger bostaden kan utgifterna förutses relativt väl och mer långsiktigt, förutsatt att skatteregler är stabila och penningpolitiken bedrivs på ett ansvarsfullt sätt så att räntechocker undviks. När det gäller hyresrätten däremot skulle fri hyressättning få konsekvenser inte bara för en enskild bostad som byter ägare utan för alla boende. De bostadssociala konsekvenserna skulle bli orimliga. När det gäller hyresrätten är vi därför inte beredda att acceptera konsekvenserna av en fri prissättning, det vill säga marknadshyror. Bostaden är en så viktig förutsättning för ett bra liv att

hyresgästernas trygghet och möjlighet att planera sin ekonomi prioriteras på hyresmarknaden. Särskilt på orter där utbudet av hyresrätter inte motsvarar efterfrågan är det angeläget att hyresgästen skyddas mot kraftiga hyreshöjningar som skulle bli följden vid en direkt marknadsprissättning av hyran.

Även om fördelarna med dagens system för hyressättning överväger ett system med marknadshyror, så finns det också problem när bruksvärdeshyror hamnar långt under en förmodad marknadshyra. Det är inte ovanligt med en olaglig handel med hyreskontrakt där mindre nogräknade personer slår mynt av värdet på ett hyreskontrakt. För det andra kan hyresrätten ha svårt att hävda sig i konkurrensen mot främst bostadsrätten på orter där efterfrågan är stor, där det är tydligt hur de boende liksom ägarna av hyreshus vill få ut marknadsvärdet genom ombildning till bostadsrätt. Vid nyproduktion är det oftast svårare att få en hållbar ekonomisk kalkyl vid byggande av hyresrätt än av bostadsrätt. Nu aviseras dessutom en ny upplåtelseform, ägarlägenhet, med full avdragsrätt för lån på samma sätt som gäller för villafastigheter, vilket ju ger dem en fördel jämfört med bostadsrätter.

Slutsatsen av detta resonemang är att om vi socialdemokrater vill undvika marknadshyror och istället ha en hyressättning som styrs av också andra principer än utbud och efterfrågan krävs aktiv politik och ett mer framsynt ansvarstagande från parterna på bostadsmarknaden.

- Vi vill långsiktigt förbättra de ekonomiska förutsättningarna för hyresrätten. De räntesubventioner och investeringsstöd som tidigare fanns har tagits bort av den borgerliga regeringen utan att ersättas av något annat än en mycket begränsad sänkning av fastighetsskatten. Man kan naturligtvis tänka sig att återinföra någon form av (generellt) investeringsstöd. Vårt huvudförslag är

emellertid att ytterligare sänka, och på sikt helst avveckla, fastighetsskatten på hyreshus. Förutom att en sådan åtgärd naturligtvis förbättrar lönsamheten så skulle man lösa ett principiellt fel i beskattningen av hyreshus. Ägare av hyreshus dubbelbeskattas genom att de krävs både på fastighetsskatt och på inkomstskatt av näringsverksamhet (bolagsskatt). Detta hindrar naturligtvis inte att det, särskilt i tider med vikande konjunkturläge, också kan behövas riktade och begränsade investeringsstöd, till exempel för byggande av billiga hyresrätter för ungdomar och studerande.

- Det är viktigt att kommunerna använder sina egna bostadsbolag för att bygga hyresrätter och medverka i områdesutveckling, och det gäller särskilt på orter med stor efterfrågan. Genom att öka utbudet av hyresrätter minskar pressen på hyressättningssystemet.
- Skillnaden mellan den hyresnivå som är resultatet av någon form av bruksvärdessystem och vad det skulle bli med marknadshyror får inte bli för stor, då kommer problemen med svartkontrakt, ombildning till bostadsrätt och minskad nyproduktion av hyresrätter bli allt svårare att bemästra. Vi anser att parterna genom förhandlingsöverenskommelser inom ramen för bruksvärdesystemet kan, och ska, ta ansvaret för detta inklusive för lägesfaktorns betydelse.

Allmännyttan - ett viktigt verktyg.

Målet med Allmännyttan är att erbjuda bra bostäder med god standard till breda grupper i samhället. Vi är många som någon gång under livet behövt eller kommer att behöva en bostad hos Allmännyttan.

Kommunerna behöver de allmännyttiga bostadsföretagen som ett fortsatt viktigt verktyg för att kunna uppfylla krav i en skärpt

bostadsförsörjningslag. För detta syfte behöver de allmännyttiga bostadsföretagens roll definieras tydligare än vad som gäller idag. Detta måste göras på ett offensivt sätt i förhållande till EG:s regelverk och utan att missgynna andra aktörer. Även utredningen om allmännyttans villkor diskuterar och visar på sådana möjligheter (SOU 2008:38). Allmännyttan får inte reduceras till socialt kategoriboende, det vill säga social housing.

Kommunerna är idag enligt lag underkastade en begränsning när det gäller vinstutdelning från sina bostadsbolag. Tanken med denna bestämmelse är att de allmännyttiga kommunala bostadsbolagen ska drivas enligt en långsiktig självkostnadsprincip (som i och för sig ger utrymme för en viss utdelning av vinstmedel till ägaren) så skäliga hyresnivåer och verkligt besittningsskydd för hyresgästerna säkerställs. Hyrorna i de kommunala bolagen ska sättas så att det blir möjligt att driva verksamheten långsiktigt, vilket innebär att bolagen ska kunna reinvestera och bedriva nyproduktion samt ge viss utdelning av vinstmedel till ägaren. Det är däremot inte förenligt med de allmännyttiga bolagens uppgift att genom vinstutdelning överföra kapital till kommunen för att finansiera annan kommunal verksamhet. Nuvarande regler om utdelningsbegränsning har ifrågasatts både i sak och för att reglerna är otydliga. Det är därför angeläget att se över reglerna så att de är tydliga och fyller sitt syfte.

- Vi vill förtydliga allmännyttans roll i förhållande till kraven i en skärpt bostadsförsörjningslag som ett offensivt instrument för förnyelse och utveckling av bostadsmarknaden och för social sammanhållning med minskade sociala och ekonomiska klyftor.

Ett nytt program för fler attraktiva bostadsområden, ökad sammanhållning och en bättre miljö

Generella subventioner för att bygga nya bostäder tillhör inte de mest angelägna åtgärderna, även om bostadsbyggandet behöver öka från dagens nivå om cirka 35 000 lägenheter per år.

De befolkningsprognoser och bedömningar av reallöneökningar som vi har tillgång till indikerar att nybyggandet bör ligga på minst 40 000 bostäder per år. Generella bostadssubventioner av det slag som tidigare använts bedömer vi emellertid inte som effektiva. Vad som kan diskuteras är mer riktade insatser.

Det behövs en aktiv stadsbyggnadspolitik för fler attraktiva stadsmiljöer med bra service och ett minskat bilberoende. För att minska segregation och möta efterfrågan behövs både fler attraktiva bostäder och fler attraktiva bostadsområden. Vi behöver insatser för att ge fler större möjlighet att välja ett boende som passar dem och som ger ökad mångfald. Om vi ska minska vår klimatpåverkan krävs inte bara energieffektiva hus utan en energieffektiv samhällsplanering.

Vi vill ha ett nytt samlat program för stadsförnyelse inom främst fem områden. Dessa är:

- Energieffektivisering och minskad energianvändning i bebyggelse. Energikrav bör ställas vid ombyggnad. Samtidigt bör fastighetsägare som ingår i ett program för energieffektivisering kunna få stöd för omställningsinsatser. Stödet kan vara i form av skattelättnad eller direkt investeringsstöd. De boendes möjligheter att påverka sin egen individuella förbrukning av el och värme behöver förbättras. Även om subventionerna i första hand avser

energieffektivisering är det viktigt att ombyggnaderna som genomförs med hjälp av statligt stöd sker utifrån ett helhetsperspektiv där andra ändrade behov och möjligheter vägs in, till exempel äldres och yngres behov av boende. Även kraven på energieffektivitet i ny bebyggelse måste skärpas. År 2020 bör 75 % av alla hus som byggs vara hus med litet eller inget behov av extern värmetillförsel.

- Hållbar och framtidsinriktad samhällsplanering. Den täta europeiska staden med gator och kvarter skapar korta avstånd, bra förutsättningar för service och kollektivtrafik. Samtidigt ser vi hur externhandel och utglesning av bebyggelsen ökar vårt bilberoende och försvagar våra stadskärnor. En utveckling som leder till mindre attraktiva städer och större klimatpåverkan. En stor del av bebyggelsen från rekordåren behöver förändras i sin struktur. Nuvarande kommunala planmonopol ställer stora krav på hur vi bygger våra städer och misstag som görs idag kan få konsekvenser för många år framöver. Vi behöver formulera en ny stadsbyggnadspolitik för attraktiva och hållbara städer. Samtidigt måste regelverk ses över så att inte enskilda miljökrav bidrar till en samhällsplanering som i ett helhetsperspektiv är mindre hållbar. Idag kan till exempel krav på bullernivåer invid fasader försvåra en förtätning av våra städer som är viktig för att minska behovet av transporter. I praktiken riskerar staden/bebyggelsen att få anpassa sig till bilen/trafikens krav istället för tvärt om. Vi behöver också tänka nytt när det gäller mötesplatser för människor, föreningsliv och kultur.
- Äldres boende och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Riktade insatser kan behövas för att öka tillgängligheten i befintligt bestånd, eller i delar av detta bestånd, om människor ska kunna bo kvar även när kraven på tillgänglighet ökar. En stor del

av nuvarande bebyggelse byggdes när kraven var helt annorlunda än idag och kostnaderna för att eftermontera hissar och anpassa lägenheter är ofta mycket höga. På samma sätt behövs planeringsinsatser och stöd för lokaler för service och umgänge. System för att säkerställa att ny- och ombyggnation görs rätt från början behöver utvecklas. Men tillgänglighet handlar också om samhällsplanering, närhet till offentlig och kommersiell service och åtgärder i vår utemiljö. En ökad tillgänglighet på bra bostäder för äldre och personer med funktionsnedsättning leder till flyttkedjor och ökad rörlighet på bostadsmarknaden, vilket är till fördel också för andra grupper.

- Investeringar för sammanhållning, trygghet och välfärd. Att öka attraktiviteten i boendemiljön liksom de boendes delaktighet kräver stora insatser framöver i många områden och stadsdelar. Det handlar både om att bygga bort fysiska brister och lyfta områden med sämre status. Detta inbegriper också bra skolor och annan service. Vi har en unik möjlighet att förändra en stor del av bebyggelsen från rekordåren nu när stora insatser ändå måste göras för att tekniskt rusta och klimatanpassa bebyggelsen. Många av de kommunala bostadsbolagen har en stark ekonomi och behöver i samverkan med andra fastighetsägare och aktörer ta ett ännu större ansvar för att lyfta fler områden. Vi vill inom ramen för ”Miljardprogrammet till miljonprogrammet” ta initiativ till ett handslag mellan kommunerna, staten liksom aktörerna på bostadsmarknaden i syfte att genomföra en omfattande förnyelse av många av miljonprogrammets flerbostadshusområden. Genom förändringar i befintligt bestånd och kompletteringsbebyggelse kan vi skapa en större blandning av bostadstyper och upplåtelseformer i både flerbostadshusområden och villaområden. Länsstyrelsen bör få ett ökat tillsynsansvar för att kommunerna uppfyller målet om blandning.

- Fler boende i bebyggelse från rekordåren bör ges möjlighet att äga sin bostad. Vi vill säkerställa bra modeller för hur detta ska kunna förverkligas, kanske i samband med större renoveringar eller kompletteringsbyggen.

Socialdemokraterna, 105 60 Stockholm tel: 08-700 26 00,
valfard@sap.se

Bostadsbidragens roll .

Bostadsbidragen är ett viktigt inslag i den sociala bostadspolitiken. De syftar till att möjliggöra för barn och äldre, som inte har så stora egna möjligheter att påverka sin situation att få tillgång till en god bostad. Inkomstprövningen i bidragen skapar dock marginaleffekter som försvårar för främst ensamstående föräldrar att genom ökat arbete förbättra sin ekonomiska situation. Ensamstående kvinnor med barn utgör den hushållstyp i befolkningen för vilka ekonomiskt bistånd, det vill säga socialbidrag, är vanligast. Ca 20 % i denna grupp fick ekonomiskt bistånd under 2006. Många ensamstående med barn är dessutom trångbodda och skulle behöva förbättra sin bostadsstandard. Barnbidragen utgör här ett viktigt ekonomiskt tillskott utan marginaleffekter. En särskild fråga vad gäller bostadsbidragen är vilken bostadsrelaterad komponent som bör finnas i systemet. Reglerna bör på nytt ses över i syfte att minska marginaleffekter och möjliggöra höjd bostadsstandard för barn också i de fattigaste hushållen.

Pensionärer med låga inkomster har rätt till bostadstillägg (BTP). Det är viktigt att inte utformningen av bostadstilläggen försvårar för pensionärer med låga inkomster att flytta till ett bättre anpassat boende, något som ofta är förknippat med högre kostnader än det boende de lämnar.

- Vi vill se över bostadsbidragen i syfte att minska marginaleffekter och trångboddhet samt öka rörligheten på bostadsmarknaden.

Sverige behöver återerövra framtidstro, optimism och lust till lärande. Både i skolan och i det politiska samtalet om skolan. Läs resultatet av Rådslag Skola.

En ny skolpolitik– för kunskap, respekt och lust att lära

Svensk skola har mycket att vara stolt över, men har också allvarliga problem. Lösningarna kan vi inte söka genom att försöka återskapa gårdagens skola. Repressalier, underkastelse och tidig sortering tillhör ett gammaldags samhälle som vi lämnat och som vi inte vill ha tillbaka. Framtidens utmaningar måste mötas med en modern skolpolitik. Dagens unga lever i en ny tid. Alla unga har rätt att bli sedda som självständiga individer, som tänker och vågar ifrågasätta. Unga som har egna framtidsdrömmar och som inte accepterar att bli inordnade och sorterade efter föräldrarnas inkomst, utbildning eller kulturella bakgrund.

Vi vill att skolpolitiken sätter tydligt fokus på framgångsfaktorer som ger dokumenterat resultat. Det handlar om tydliga mål, systematisk uppföljning, höga förväntningar, en benhård övertygelse om att alla vill och kan lära, respekt för varandra som ger studiero och trygghet och inte minst ett tydligt och professionellt ledarskap både i skolan och i klassrummet. Det är med detta fokus vi här anger inriktning för en ny socialdemokratisk skolpolitik. Vi lyfter fram de sex huvudprioriteringar vi ser som skolans verkliga utmaningar för framtiden och på varje område lämnar vi en rad förslag till åtgärder. Genomgående för alla våra förslag är att alla elever måste ges möjlighet att lära och utvecklas maximalt efter sina förutsättningar. Kunskap är ingen

bristvara som ska ransoneras. Rätten till kunskap får aldrig bli en klassfråga där dina föräldrars bakgrund eller var du bor avgör dina livschanser. Vår skola för mer kunskap och lärande står i tydlig kontrast till en sorteringsskola. Att sortera, klassificera och stänga dörrar ger inte mer kunskap – det ger bara ökade klyftor och kväver lusten till lärande.

Vi vill nu med denna plattform som grund att förnyelsearbetet fortsätter med sikte på slutgiltigt beslut på partikongressen 2009. Vissa av skolrådslagsgruppens förslag kräver ytterligare överväganden, andra är alternativ där man fortsatt bör vara öppen för vilken av åtgärderna som är mest effektiv. Förslagen avspeglar den kreativitet och framtidstro som präglat rådslagsarbetet om skolan. Tusentals förslag har arbetats fram i partiföreningar, i fackklubbar, i näringslivsorganisationer, bland lärare, på föräldramöten och bland elever och studenter. Vi hoppas att dessa förslag kan bidra till en fortsatt spännande framtidsdiskussion om skolan.

Jämsides med förnyelsearbetet om skolan utvecklar rådslagsgrupperna om jobben och välfärden nya socialdemokratiska idéer om rätten till ett livslångt lärande – exempelvis hur den kommunala vuxenutbildningen kan spela en mer centralroll i omställningen och hur vi bäst utformar ett system för kompetensutveckling i arbetslivet. För oss socialdemokrater är det en central del av politiken att hela samhället rustas med kunskap.

Vi vill med denna plattform öppna upp för ett nytt samtalsklimat om skolan. Skolan behöver breda lösningar, inte konfrontation. Våra barn och unga och den svenska skolan är för viktig för att utsättas för ständiga lappkast. Det finns inga enkla snabba lösningar på svåra problem. Det som krävs är istället en målmedveten och konsekvent

politik under lång tid som ger alla som arbetar med skolan tydlighet och långsiktiga spelregler. Vi socialdemokrater behöver pröva och ompröva de metoder och verktyg vi hittills använt i skolpolitiken. Men vi kompromissar inte om målet, en jämlik skola där alla elever oavsett bakgrund ges förutsättningar att växa och nå resultat i världsklass.

Rådslag Skola

För rådslagsgruppen skola

Marie Granlund Ulla Lindqvist

1. Kunskap för en ny tid

– åtgärder för att förbättra resultaten i grundskolan

Vi behöver förnya innehållet i grundskolan så att kunskaper och förmågor bättre motsvarar dagens och morgondagens behov. Skolans viktigaste uppdrag är att ge alla elever gedigna kunskaper som grund för ett livslångt lärande. Ska en modern skola lyckas med sitt uppdrag måste den fånga lusten till lärande och utmana alla barn och unga att vilja utvecklas maximalt efter sin förmåga. Så är det inte i dag. Alltför många elever får inte med sig de nödvändiga kunskaperna, och bristerna upptäcks för sent. Elever som vill och kan lära mer känner inte alltid att de får de utmaningar de behöver. Många elever bromsas i sitt lärande därför att det är stökigt i klassrummet eller för att de är rädda och otrygga i skolan. Så är det givetvis inte överallt. Men det är en verklighet för tillräckligt många barn och unga för att vi måste förändra och förnya den svenska grundskolan.

Vi är övertygade om att förskolan och de tidiga åren i grundskolan är nyckeln för kommande skolframgångar. En förskola som ger trygg omsorg och som sätter barnens lärande och utveckling i centrum kommer tidigt att upptäcka barn som har svårigheter och kan ge det stöd som behövs redan innan skolstart. Vi vill att förskola och grundskola ska vara en del av en gemensam skola men med olika arbetssätt och olika professioner som samverkar och lär av varandra. Vi behöver satsa mer på tidiga insatser och en systematisk uppföljning så att brister upptäcks i tid. Samtidigt får det aldrig bli för sent att reparera och ta igen kunskapsluckor. Extra stödinsatser måste sättas in så att ingen ska lämna grundskolan utan att ha nått målen. Skolan och hemmen måste ta mer av ett gemensamt ansvar. Föräldrarna måste känna tillit till att skolan ger deras barn gedigna kunskaper och en trygg skolmiljö. Men skolan måste också kunna ställa krav på att

föräldrarna tar sin del av ansvaret för att barnet sköter skolan och har respekt för lärare och kamrater

Vi vill stärka det nationella ansvaret för att ge alla elever rätt till en likvärdig skola och vi vill utveckla fler och nya nationella verktyg för att förbättra resultaten. Det är elevens rätt till en bra skola oavsett var man bor som måste stå i centrum. Vi vill fokusera på mål och resultat och vi vill ha tydliga och handfasta nationella instrument för uppföljning. Vi vill stärka professionens ansvar för att följa upp varje enskild elevs kunskapsutveckling och ge politiken bättre redskap att följa upp skolans resultat.

Vi vill ge det klassiska bildningsbegreppet en tydligare plats i en modern och framtidsinriktad skola. Att kunskaper och bildning ger oss möjlighet till personlig utveckling, självförtroende, makt och frihet att styra våra liv. Att skolan är en del av det vi valt att ha gemensamt för att hålla ihop vårt samhälle och som står upp för värderingar om allas lika värde, demokrati och delaktighet.

- vi vill stärka förskolans kunskapsuppdrag för att ge alla barn en mer jämlik skolstart. Det ska finnas personal med utbildning och kompetens i barns språkutveckling vid alla förskolor och under hela förskoletiden.
- vi vill ta tillvara barns nyfikenhet och lust att lära redan i förskolan. Barn som har intresse och mognad att lära sig läsa och skriva redan i förskolan ska ha rätt och möjlighet att göra det under ledning av utbildade pedagoger.
- vi vill ge alla 5–6 åringar en möjlighet utifrån lust och intresse att få pröva på ett främmandespråk. Språklärare från grundskolan ska kunna

gå in också i förskolan och tillsammans med förskollärarna ge grunderna i ytterligare ett språk utöver svenskan.

- vi vill kvalitetssäkra all förskoleverksamhet oavsett form och huvudman och skapa garantier för att verksamheten följer läroplan och har utbildad personal. Vi avvisar bestämt ett system med förskolepeng utan kvalitetskrav eftersom det riskerar att fler barn börjar skolan utan de nödvändiga grunderna för kunskapsinhämtande.
- vi vill göra en avstämning av alla barns språkutveckling innan skolstart för att ge förutsättningar att omedelbart sätta in extra insatser i de skolor och klasser som har störst behov.
- vi vill att förskoleklassen ska bli en del av en ny 10-årig obligatorisk grundskola samtidigt som samverkan och samarbetet mellan personal i förskola och skola stärks. Det bör vara naturligt för såväl förskollärare att arbeta i skolan som för grundskollärare att ha hela eller delar av sin tjänst i förskolan.
- vi vill ge alla barn gedigna kunskaper i att läsa, skriva och räkna. Samtidigt kräver kunskapssamhället så mycket mer. Insikter om globalisering, klimathot och informationsteknologins utveckling är exempel på ny kunskap som bör få större utrymme i skolan tillsammans med ”nyckelkompetenser” som självständigt tänkande, kreativt skapande, arbete i grupp, kommunikativ förmåga och entreprenörskap.
- vi vill ge den nya 10-åriga grundskolan en ny läroplan och nya kursplaner anpassade till dagens och morgondagens samhälle. Vi vill öppna upp för nya ämnen och nya kunskaper men behålla de grundläggande värden som präglar dagens läroplan.

- vi vill skapa ett nationellt expertråd med de främsta forskarna från olika samhällsområden som tillsammans med företrädare för arbetsliv och samhällsliv ska leda arbetet med att utarbeta förslag till de kunskaper och förmågor som bör prägla framtidens skola som grund för en ny läroplan, nya kursplaner och nya ämnen.
- vi vill att läroplan och kursplan ska bli en helhet med färre och tydligare mätbara mål för att underlätta kunskapsuppföljning och nå en större likvärdighet.
- vi vill ge framtidens unga mer kunskaper i fler främmande språk. Därför bör ett av målen för den nya grundskolan vara fler timmar och fler främmande språk tidigare i grundskolan.
- vi vill öppna upp för en diskussion om skolan behöver mer undervisningstid och hitta former för att använda elevens tid i skolan mer effektivt för lärande.
- vi vill ge professionen en tydligare roll och ansvar också på nationell nivå för att utarbeta och rekommendera metoder för att nå en högre måluppfyllelse.
- vi vill inrätta ett Nationellt råd för vetenskapsbaserad metodutveckling av arbetssätt som ger resultat och vi vill att lärare och skolledare, motsvarande vad som redan gäller inom sjukvården, regelbundet ska få tydliga riktlinjer och rekommendationer om vilka metoder som ger dokumenterat resultat.
- vi vill att varje elevs kunskapsutveckling systematiskt ska utvärderas varje termin från första årskurs och vi vill utveckla nationellt kvalitets-säkrade prov och tester i läsning, matematik och engelska för de tidiga

åldrarna motsvarande de läsutvecklingschema (LUS) som i dag används i vissa kommuner.

- vi vill förbättra informationen till föräldrar och elever och vi vill ge särskild fortbildning till lärare om utvecklingssamtal och individuella utvecklingsplaner. Vi vill pröva möjligheten att sekretessbelägga all skriftlig information om enskild elev i skolan.
- vi vill att den individuella utvecklingsplanen skall utvecklas till ett verkligt "kontrakt" mellan skolan, eleven och hemmet. Med den individuella utvärderingen som grund ska skolan skriftligen precisera vilka insatser som görs för att stödja elevens kunskapsutveckling och eleven och hemmet ska tydliggöra vilka insatser som de avser göra för att ta sin del i det gemensamma ansvaret.
- vi vill att så snart det konstateras svårigheter för en elev att nå målen ska en skriftlig "åtgärdsplan" upprättas som tydliggör vilka insatser och vilka resurser skolan bidrar med för att eleven ska kunna nå målen. Tidiga och omedelbara insatser ska prioriteras. För de elever, som trots tidigare insatser, inför årskurs 8 bedöms riskera att inte nå behörighet till gymnasieskolan ska skolan påta sig att ge särskild läxhjälp och extra undervisning på kvällar, helger, lov och under sommaren. Samtidigt ska eleven och hemmet påta sig att ställa upp på fritid för att följa sin del av "kontraktet". Det behövs ett "handslag" mellan skolan och hemmen för att ingen ska behöva lämna grundskolan utan godkända betyg.
- vi ska ha nolltolerans mot mobbing och kränkande behandling i alla skolor. Lagen om förbud mot diskriminering och all kränkande behandling i skolan som infördes under socialdemokraternas regeringssinnehav måste löpande följas upp och justeras. Världens troligen

hårdaste lagstiftning mot mobbing och kränkningar i skolan måste bli än mer effektiv.

- vi vill göra särskilda satsningar på att stärka och förnya matematikundervisningen. Det handlar om målmedvetna insatser från förskolan till gymnasieskolan. Alla ca 20 000 lärare som undervisar i matematik i grundskolan och gymnasieskolan bör ges en särskild kompetensutvecklingssatsning, i varje kommun ska finnas ”Matematikverkstäder” för att stärka elevernas nyfikenhet kring matematik. Vi vill samarbeta med näringslivet för att ge alla elever insikt om hur matematiken används i praktiken.

- vi vill satsa på skolbiblioteken och öka samverkan mellan skolan och folkbiblioteken. Vi vill se fler ”läscoacher” som entusiasmerar till läsning av skönlitteratur och fler läsprojekt som stimulerar föräldrar att läsa varje dag med sina barn. Skolbiblioteken måste ses som en del av skolans kärnuppdrag där det ska finnas pedagoger som i samarbete med lärarna kan bidra till att stärka skolans kunskapsuppdrag.

- vi vill att kultur ska användas mer i skolans undervisning för att ge fler elever möjlighet att lära sig mer genom att nyttja alla uttrycksformer i lärandet.

- vi vill att fritidshemmen ska bli en tydlig del av skoldagen och vi vill stärka deras roll för att stödja elevernas kunskaper och sociala utveckling. Därför behöver fritidshemmen mer utbildad pedagogisk personal och mindre grupper.

- vi vill att alla elever under hela grundskoletiden ska erbjudas minst två timmar schemalagd läxläsning i veckan som leds av pedagoger.

- vi vill att politiken såväl nationellt som i kommunerna ska ha fokus på resultat och måluppfyllelse men att metoder att nå målen ska vara professionens ansvar.

- vi vill att nationella prov ska genomföras i årskurs 3, 6 och 9 och omfatta fler ämnen för en nationell avstämning av elevernas kunskaper och som grund för att fördela resurser efter behov mellan skolor och klasser. Nationella prov är också ett av flera verktyg att utvärdera och jämföra skolor, klasser och lärare.

- vi vill ha en mer genomgripande nationell avstämning av kunskapsutvecklingen i den svenska skolan minst vart tredje år som grundar sig på resultat av nationella prov, nationella inspektionsrapporter och samlade utvärderingar.

- vi vill ha en långsiktig och bred blocköverskridande uppgörelse om betygssystemet i grundskolan. Ambitionen måste vara att ett nytt betygssystem ska kunna hålla under lång tid – även efter ett maktskifte – och ha en bred förankring bland lärare, skolledare, föräldrar och elever. Socialdemokraterna bör i en sådan bred överenskommelse vara öppna för betyg tidigare än i dagens årskurs 8 men samtidigt finns ingen acceptans vare sig i skolan eller bland allmänheten, för att utsätta 7-åringar för betyg eller betygsomdömen. Vi vill också vara tydliga om att betyg ska användas för att följa upp hur väl eleven nått kunskapsmålen. Därför säger vi nej till relativa betyg som bara syftar till att gradera och sortera eleverna inbördes. Sådana betyg leder inte till mer kunskap.

2. En skola som ger alla samma chans

– åtgärder för att bryta segregation och skillnader i skolresultat

Kunskap ger makt och frihet. Därför är det ett stort misslyckande för socialdemokratin att rätten till kunskap och bildning fortfarande är en klassfråga.

Klasskillnader och boendesegregation avspeglar sig tydligt i dagens skola. Studievana hemifrån och stimulanser att läsa och lära också utanför skoltid har avgörande betydelse för skolframgång. Skolor som har många elever som inte når målen är koncentrerade till områden där det bor många med låga inkomster och kortare utbildning. Vissa skolor har en majoritet elever som inte har svenska som hemspråk medan andra skolor enbart består av elever med svenska som modersmål. Ska skolan kunna bidra till det jämlika samhälle vi socialdemokrater strävar efter måste den ge alla barn och ungdomar samma möjlighet till kunskap, lärande och utveckling oavsett föräldrarnas inkomst, utbildningsnivå eller etnisk bakgrund. Då måste också alla skolor ges likvärdiga förutsättningar och jämlika villkor.

Vi vill att skolan ska ha som ett tydligt mål, inskrivet i skollagen, att utjämna skillnader och kompensera de barn som inte kommer från hem med studietradition. Vi vill styra resurser till de skolor som har svårast förutsättningar. Lika chanser kräver olika resurser. Vi vill lyfta de skolor som har störst problem att nå målen och där resultaten är sämst. Skillnader i resultat mellan olika elevgrupper måste ligga till grund för målmedvetna och handfasta insatser i alla skolor.

Ska skolresultaten kunna bli bättre måste vi få mer blandade skolor, socialt, etniskt och kulturellt. Politiken måste ta ett ökat ansvar för att bryta segregationen och den ensidiga uppdelning mellan skolor som består av enbart svenskfödda och skolor som har majoritet med annat hemspråk än svenska.

Vi är övertygade om att tillgången till ett rikt språk och förmågan att uttrycka sig i det svenska språket både i tal och skrift är avgörande för att nå framgång i alla skolans ämnen. För elever med annat modersmål kan undervisning på hemspråket vara nyckeln till en god språkutveckling. Den mångkulturella skolan med en mångfald av språk och kulturer måste tas tillvara som en resurs för Sverige i en globaliserad värld. Kunskaper och identitet i flera språkområden och flera kulturer är en tillgång både för den enskilde och för Sverige som helhet.

- vi vill genomföra en bred statlig satsning under en femårsperiod för att minska klasstorlekarna, öka lärartätheten och lyfta kvalitet och resultat. Vi vill börja i de skolor som har svårast förutsättningar och sämst resultat.

- vi vill med stöd av statliga resurser skapa minst 100 attraktiva ”Magnetskolor” i de mest utsatta områdena som ges förutsättningar att knyta till sig de bästa pedagogerna och den mest spännande pedagogiken. Dessa skolor ska ha ett tydligt uppdrag att fungera som fadder-skolor för andra skolor i närområdet, utgöra motorer för pedagogisk utveckling, visa på framgångsfaktorer och sprida goda exempel.

- vi vill ha nationellt styrande regler som garanterar att resurserna i alla kommuner fördelas efter behov så att elever som går i skolor med svåra förutsättningar ges lika chanser att nå målen.

- vi vill att alla skolors resultat ska utvärderas varje år och om en stor majoritet av elever på en skola inte når målen ska huvudmannen, kommunen eller friskolan, ha en lagstiftad skyldighet upprätta en handlingsplan som visar vilka åtgärder man avser vidta för att förbättra resultaten.

- vi vill att det på nationell nivå bildas särskilda ”utvecklingsteam” med goda pedagoger och andra experter som ställs till de skolors förfogande som har stora kvalitetsbrister. Om en skola trots dessa insatser efter tre år inte kan visa på påtagliga förbättringar bör Skolverket ha befogenheter att ingripa. Som yttersta åtgärd ska skolor som inte fungerar kunna läggas ned.
- vi vill införa en särskild ”samverkansbonus” för skolor som har olika upptagningsområde och olika elevsammansättning och som sluter avtal om en långsiktig organiserad samverkan. Svensk skola behöver mer av samverkan mellan skolor och mindre av konkurrens om eleverna och jakt efter maximal skolpeng.
- vi vill att alla skolor oavsett huvudman ska vara skyldiga att sträva mot en socialt och kulturellt blandad elevsammansättning. Varje skola ska också årligen redovisa vilka insatser och åtgärder som vidtagits för att nå målet.
- vi vill erbjuda alla föräldrar en ”läxhjälpsutbildning” med tydligt fokus på vad du som förälder kan göra för att stödja ditt barn i skolarbetet. Utbildningen ska erbjudas på flera språk.
- vi vill satsa på språkförskolor i områden med många hemspråk med förskollärare med specialistkunskaper i språkutveckling för att ge alla barn rätt till en rättvis skolstart.
- vi vill ge modersmålsundervisning en ny roll med ett tydligt mål att den ska syfta till att förbättra elevernas resultat i skolan. Det kräver ämnesutbildade pedagoger i modersmål och ökad samverkan mellan utbildade modersmålslärare och ämneslärare.

- vi vill utarbeta en nationell strategi med tydliga riktlinjer och rekommendationer för hur skolan bäst ska möta nyanlända barn som börjar sent i skolgången.
- vi vill ge skolor som redan har många nationaliteter möjlighet till arbetsro och att nyanlända flyktingbarn som börjar skolan under ett läsår ska erbjudas särskilda introduktionsskolor med intensivundervisning.
- vi vill att staten tar ett tydligare ansvar för att funktionshindrade elever ska ges samma villkor och förutsättningar som andra att nå målen. Det är inte acceptabelt att brist på rätt stödinsatser gör att elever med funktionsnedsättning får sämre resultat i skolan.
- vi vill genomföra ett särskilt utvecklings- och forskningsprogram för att minska skillnader mellan pojkars och flickors resultat i skolan. Vi vill nyttja goda manliga förebilder från idrotts- och kulturområdet för att påverka pojkars attityd till skolan men också uppmärksamma effekterna av flickors stress och pressade skolsituation.

3. En skola med valfrihet och mångfald

– åtgärder för att nå en sammanhållen skola

För oss socialdemokrater är skolan vårt samhälles centrala mötesplats där barn och unga med olika kön, social, etnisk och religiös bakgrund berikar varandra. Den gemensamma skolan bygger på den grundläggande tanken att vi alla får ett jämlikare och bättre samhälle att leva i om alla tidigt ges möjlighet att utvecklas tillsammans. Just därför att vi är olika behöver vi förstå och respektera varandra. Det har också visat sig effektivt och framgångsrikt. Skolsystem som inte tidigt

sorterar eleverna efter bakgrund när i internationella jämförelser bättre resultat för alla elever.

Trots att vi säkerligen fortfarande har ett av världens mest sammanhållna och jämlika skolsystem så oroar det oss djupt att utvecklingen går åt fel håll. Särskilt tydligt är det i de större städerna. Det finns en uppenbar risk för målkonflikt mellan valfrihet och den gemensamma skolan. Om rätten att välja skola bara utnyttjas av de välutbildade eller ett stort antal skolor etableras på etnisk, religiös eller social grund kommer vi på sikt inte längre att ha en gemensam skola. Men svaret på denna målkonflikt är inte att förvägra föräldrar och elever rätt att välja skola eller förbud mot friskolor.

Istället måste vi socialdemokrater driva en politik som skapar förutsättningar för föräldrar och elever att kunna välja mellan alternativ som har en mångfald i arbetssätt och pedagogik men som alla har bra kvalitet. Alla skolor ska vara öppna för alla elever och sträva efter att nå elever med olika bakgrund. Granskning, insyn och kvalitetskrav måste vara likvärdiga för alla skolor oavsett huvudman. Föräldrar och elevers information inför val av skola måste bli bättre och mer tillgänglig. Alla skolor måste erbjuda personalen korta beslutsvägar, inflytande och pedagogisk frihet.

Skolan är ingen del av marknadsekonomin. Den är ingen vara som vi säljer på en marknad. En skola är inget företag som producerar bara för maximal vinst. Den är inte heller en privatsak för enskilda föräldrar. Skolan är en del av det som samhället valt att ha och finansiera gemensamt för att ge alla våra unga likvärdig chans till utveckling. Den styrs av tydliga gemensamma ambitioner att ge alla barn och unga ett gemensamt kitt av kunskaper, förmågor och värderingar som vi vill föra vidare till kommande generationer.

Därför kan vi inte acceptera att de resurser vi valt att gemensamt avsätta för våra barns skola istället går till enskilda aktieägare. Därför är vi så bestämda med att alla barn och unga själva måste få välja religion och politisk inriktning. Det är inget som ska påtvingas via föräldrar eller skola.

- vi vill genomföra en förnyelse av friskolesystemet. Ett nytt reformerat system måste bygga på den grundläggande principen att alla skolor oavsett huvudman ska tillhöra vårt gemensamma nationella svenska skolsystem. Alla skolor ska ha samma rättigheter och skyldigheter. Alla skolor ska verka under samma skollag och följa samma nationella läroplan, kursplan och betygssystem.

- vi vill fastställa tre bärande element som ska vara uppfyllda i ett nytt system:

- Friskolorna måste kunna garanteras rätt att starta och verka på samma villkor som kommunala skolor,
- Föräldrar och elever ska ha rätt att välja mellan olika alternativ,
- Politiken, nationellt och/eller kommunalt måste ges möjlighet att påverka etableringen så att resurserna styrs till bättre undervisning istället för till lokaler och överetablering.

- vi vill få bort avarterna i dagens system. Det gäller allt från att fundamentalistiska trossamfund har rätt att starta friskolor till väl fungerande skolor som skänks till privata intressen trots lärares, föräldrars och elevers vädjan, statliga regler som i praktiken ger några få fri dragningsrätt på våra gemensamma skattemedel med överetablering och nedläggning av bra skolor som följd. Lika allvarligt är att många ambitiösa lärare och rektorer i kommunala skolor i dag känner sig så kringskurna i friheten att utveckla nya pedagogiska idéer att de ser sig "tvungna" att bilda friskolor för att kunna utveckla verksamheten och behålla personal.

- vi vill att politikens roll ska vara att sätta upp tydliga kvalitetskriterier, fördela resurser efter behov och följa upp resultat medan alla skolor oavsett huvudman måste ges samma frihetsgrader och samma garantier för trygga långsiktiga spelregler.

- vi vill, oavsett framtida system, genomföra ett antal omedelbara åtgärder; det handlar om tydliga regler som reglerar enskilda kommuners möjlighet att sälja ut kommunala skolor, att alla friskolor ska vara skyldiga att återinvestera sin vinst tillbaka till skolan, att all undervisning ska vila på vetenskaplig grund och all undervisning ska vara icke-konfessionell. Skolverket ska redan vid tillståndsprovning göra en helhetsbedömning om huvudmannen har förutsättningar att leva upp till kraven och till värdegrunden i läroplanen, och en skola som vid inspektion inte uppfyller kraven ska kunna stängas omedelbart. Vi vill ha tydligare kvalitetskrav vid etableringen av nya skolor. Det är inte acceptabelt att elever tvingas gå i skolor med undermåliga skollokaler där det exempelvis saknas utegårdar, idrottshallar, bibliotek eller moderna läromedel.

- vi vill att skollagen kompletteras med regler som garanterar att alla föräldrar och elever alltid ska ha tillgång till en skola nära bostaden. Etablering av nya skolor får inte gå ut över elevernas rätt att gå i en skola nära hemmet.

- vi vill också genomföra en rad åtgärder som gör att kommunala skolor och fristående skolor kommer närmare varandra och tydligt markera att alla skolor ska ingå i samma gemensamma skolväsende. Utvärderingssystem och tillsyn, såväl statlig som kommunal, ska följa samma regler och gälla alla skolor. Vi vill att fortbildning och utvecklingsarbete ska ske gemensamt, vi vill att det ska gälla samma sekretess, öppenhet och meddelarskydd i alla skolor.

- vi vill införa en "Lex Sara för skolan" där all skolpersonal oavsett huvudman ska vara skyldig att rapportera missförhållanden eller när läroplan eller värdegrund inte följs.

- vi vill att alla föräldrar ska ges reell valfrihet att kunna välja skola. Därför vill vi skapa nationellt styrande kriterier som kan garantera alla föräldrar och elever en allsidig, saklig information inför val av skola – en innehållsdeklaration för skolan.

- vi vill att det ska finnas ett nationellt system för jämförelser mellan skolor som är öppet och tillgängligt för alla elever och föräldrar. Informationen bör innehålla jämförelsetal som är enhetliga för alla skolor och alla kommuner. Vi vill också att eleverna ska utvärdera sin egen skola, arbetsmiljön, arbetet i skolan, sin syn på skolledning, lärare och annan personal – och att denna information obligatoriskt ska finnas med i det nationella informationssystemet som grund för elevers och föräldrars val av skola.

- vi vill se en särskild lagstiftning som reglerar hur skolor får marknadsföras. Att locka till sig elever genom att erbjuda fri dator och gratis fjällresor är inte acceptabelt.

- vi vill, vid sidan om Skolverkets myndighetsinspektion av att lagar och regler följs, skapa nationella bedömningsteam bestående av erfarna lärare, skolledare samt personer från arbetsliv och samhälle utanför skolan. Bedömningsteamets rapporter ska både ligga till grund för förbättringsarbete i skolan och offentliggöras för att komplettera informationen om skolan.

4. En ny gymnasieskola för morgondagens arbetsliv

– åtgärder för att förnya gymnasieskolan

Dagens gymnasieskola står inför helt andra utmaningar än vad som gällde för bara några årtionden sedan. I dag krävs en gymnasieutbildning för att få ett jobb och för att klara sig i ett allt mer komplicerat och kunskapsintensivt samhälle. Unga som inte får med sig tillräckliga kunskaper i gymnasiet och som inte lyckas ta igen det senare har svårt i dag och kommer att få det än svårare i framtiden.

Därför behövs det göras förändringar i gymnasieskolan. Kvalitet och resultat behöver bli bättre på alla utbildningar. Ett tydligare fokus måste också läggas på att stärka yrkesutbildningarna. Mer måste göras tidigt i grundskolan så att alla klarar målen, men det behövs också en nystart i tänkandet för att stötta elever som inte klarar behörighetsskraven. Att ställas vid sidan om är ingen lösning. Insatser kommer då att behövas senare, men blir svårare och dyrare.

Gymnasieskolan måste, på ett helt annat sätt än vad som sker i dag, samverka med företag, arbetsliv och högre utbildning för att höja kvalitén. Nya initiativ behövs för att brygga över till arbetsmarknaden och/eller till vidare studier. Vi står nu inför stora ungdomskullar som de närmaste åren kommer att lämna gymnasieskolan. Alla kommer att behövas på arbetsmarknaden och i samhällslivet men om vi inte anstränger oss mer är risken stor att det uppstår ett glapp innan de stora 40-talsgenerationerna går i pension. Ett glapp som kan leda till att många ungdomar ställs utanför och får svårt att senare komma tillbaka.

Gymnasieskolan behöver ge mer kunskap till fler. Morgondagens ar-

betsliv och samhälle kräver gedigna kunskaper av alla. Inom ramen för en sammanhållen gemensam gymnasieskola vill vi att eleverna ska kunna välja mellan tydliga inriktningar som syftar till vidare studier eller till ett yrke. Samtliga utbildningar ska leda till en tydlig gymnasieexamen och ge gedigna kunskaper i kärnämnen så att alla blir väl rustade för att klara arbetslivet, samhället och fortsatt utbildning.

Gymnasieskolans innehåll och utbildningsinriktningar behöver också förnyas och moderniseras för att bättre avspegla behoven i dagens arbetsliv och samhälle så att dagens unga kan svara upp mot de utmaningar Sverige står inför i en allt mer globaliserad värld. Det kräver ett större inflytande från arbetsliv och det omgivande samhället men också tydligare prioriteringar av utbudet av utbildningar så att det motsvarar arbetsmarknadens behov.

- vi vill pröva ett helt nytt system för att organisera och dimensionera gymnasieskolan. Dagens system har en rad brister. Kommunerna är i många fall för små för att kunna erbjuda tillräcklig kvalitet och bredd, inte minst inom yrkesutbildning. Utbudet motsvarar inte alltid arbetsmarknadens behov. Inom vissa områden finns en kraftig överetablering medan andra områden och regioner har brist på rätt utbildad arbetskraft. Sammantaget leder detta till att de totala resurserna som samhället satsar på gymnasieskolan inte utnyttjas maximalt. Mycket talar för att bristerna i dagens system kommer att bli än mer tydliga när de stora ungdomskullarna lämnar gymnasieskolan de kommande åren.

- vi vill pröva om dagens system för beslut om KY-utbildning skulle kunna stå modell för ett nytt sätt att organisera gymnasieskolan. Det innebär en stor mångfald av huvudmän. KY anordnas i dag av kommuner, högskolor, enskilda företag, utbildningsföretag m.fl. Det ges tydliga politiska ramar om mål, omfattning, resurser, arbetsmark-

nadsrelevans och kvalitetskriterier. Beslutsorganen består av företrädare från arbetsliv och samhälle utsedda av politiken. Eleverna och studenterna har rätt att fritt välja utbildning på samma villkor över hela landet oavsett huvudman. Det är givetvis inte möjligt att helt kopiera detta för gymnasieskolan men vi vill pröva om de bärande principerna går att använda kompletterat med en tydlig lokal och regional profil. Det skulle kunna innebära att resurserna och besluten om etablering flyttas till en ny nivå, men huvudmannaskapet för gymnasieskolan behålls oförändrat.

- vi vill att staten ska ta ett ökat ansvar för att garantera yrkesutbildningens kvalitet. Vi vill genomföra nya timplaner, nya kursplaner och ett nytt innehåll i gymnasieskolan som utformas i nära samverkan med branscherna så att det motsvarar det moderna arbetslivets behov.
- vi vill skapa nationella och regionala programråd tillsammans med parterna på arbetsmarknaden inom respektive bransch.
- vi vill se nya program och linjestrukturer med nya utbildningsinriktningar som attraherar både killar och tjejer. Det kan exempelvis vara utbildningar som innehåller både vård och teknik eller kombinerar bygg och arkitektur.
- vi vill införa en ny gymnasial lärlingsutbildning med samma innehåll och mål som de yrkesförberedande programmen men där utbildningen förläggs till stor del på arbetsplatser.
- vi vill skapa särskilda kursplaner i svenska, engelska och matematik anpassade för varje yrkesutbildning utifrån arbetslivets krav – men utan att sänka kraven, utan att ta bort högskolebehörigheten och utan att skapa återvändsgränder. Vi är övertygade om att motivation och

resultat ökar avsevärt om eleverna ges möjlighet att arbeta med dessa ämnen i sitt yrkesmässiga sammanhang, men vi är bestämt emot att sänka ambitionerna. Alla behöver gedigna kunskaper i dessa kärnämnen för arbetslivet, samhället och som grund för fortsatt kompetensutveckling och utbildning hela livet.

- vi vill öppna upp för nya former av samarbete och samägande av yrkesutbildning mellan kommuner, branscher och företag. Vi vill också se mer av samutnyttjande mellan gymnasieskolan, eftergymnasiala yrkesutbildningar och kompetensutveckling av anställda. ”Teknikcollege” som drivits fram av IF Metall och Teknikföretagen är ett utmärkt exempel som bör stimuleras och byggas ut i varje län och till fler yrkesområden. Vi vill exempelvis se en kraftig satsning på ”Vårdcollege” som också ska kunna ägas gemensamt av skola, sjukvård och omsorgsförvaltning.
- vi vill att också eleverna på yrkesprogram ska erbjudas att praktisera och studera utomlands under sin gymnasietid. Vi vill utveckla ett nationellt program tillsammans med större svenska företag och de olika branschorganisationerna för att genomföra detta. Ett framtidsinriktat och konkurrenskraftigt svenskt näringsliv behöver fler medarbetare på alla nivåer som har erfarenhet av kontakter med andra länder och bra språkkunskaper.
- vi vill skapa en ny yrkeslärarutbildning som vänder sig till kvalificerade yrkesarbetare i arbetslivet. Utbildningen ska arbetas fram tillsammans med respektive bransch och innehålla såväl pedagogisk kompetens som fördjupade kunskaper i karaktärsämnet. Vi vill använda den socialdemokratiska regeringens satsning på yrkes-SÄL som modell där utbildningen sker på halvtid och kombineras med halvtidstjänst i skolan. Det innebär att yrkes-SÄL permanentas som huvudin-

riktningen för ordinarie lärarutbildning för yrkeslärare.

- vi vill öka samarbetet mellan högskolan och gymnasieskolan. Ambitionen bör vara att alla gymnasieskolor har en högskola som samarbetspartner och fadder. Vi vill att gymnasieelever ska få praktikperioder på högskolan och att högskolestudenter ska ges möjlighet att finnas som resurs i gymnasieskolan. Vi vill se särskilda mentorsprogram riktade till gymnasieskolor med låg övergångsfrekvens.
- vi vill ersätta dagens IV-program med ett "basår" i gymnasieskolan motsvarande det som finns i högskolan. Elever som saknar fullständig behörighet ska inom ramen för ett gymnasieprogram skaffa sig den nödvändiga behörigheten och samtidigt kunna påbörja delar av gymnasiestudierna inom det program de är intresserade av. Det innebär i praktiken att gymnasiestudierna för de flesta av dessa elever kommer att ta fyra år men flexibilitet måste finnas för att det får ta både kortare och längre tid.
- vi vill att högskolor ska erbjuda "basår" där studenter från gymnasieskolan eller personer som kommer från arbetslivet kan komplettera till särskild behörighet för den aktuella högskoleutbildningen och samtidigt få en platsgaranti för fortsatta studier.
- vi vill att alla som under sin gymnasietid inte fått särskild behörighet till högskolan ges en ny chans i komvux eller i "basår" på högskolan.
- vi vill att komvux erbjuder mer av kortare yrkesinriktade kurser som utformas så att de kan användas för elever med studieförberedande inriktning i gymnasiet att växla till en yrkesutbildning och som en ny chans för de som valt yrkesutbildning med svag arbetsmarknad.

- vi vill förstärka studie- och yrkesvägledningen både i grundskolan och i gymnasieskolan och sätta upp tydliga nationella kvalitetskriterier.
- vi vill förbättra informationen om förutsättningarna att få jobb efter avslutad gymnasieutbildning. Alla grundskoleelever ska ha med sig den kunskapen innan de gör sina val till gymnasiet.
- vi vill att alla gymnasieskolor ska vara skyldiga att regelbundet följa upp sina elever efter att de lämnat gymnasiet. Informationen om andelen i jobb och vidare studier ska vara obligatoriska inslag i alla gymnasieskolors kvalitetsredovisningar och fungera både som en utvärdering av gymnasieskolan men också som information till elever inför val av gymnasieprogram.
- vi vill stimulera alla branscher att utveckla program för övergången mellan gymnasieskolan och arbetslivet. Vi vill utveckla "Introjobb" som en brygga efter gymnasiet och där kan få den färdigutbildning och introduktion är nödvändig i arbetslivet.
- vi vill pröva nya former av utbildning och praktik för den grupp ungdomar som har mycket stora kunskapsluckor från grundskolan som kommer att få stora problem om de inte fångas i tid. Här krävs "skraddarsydd" program där man startar i praktik och successivt får mer av utbildning. Målet måste vara att även dessa ungdomar kan få så stor del av ordinarie gymnasieutbildning som möjligt även om det kommer att ta längre tid.

5. Sverige ska ha världens bästa pedagoger

– åtgärder för att stärka lärare och skolledare

Att ge alla elever möjlighet att varje dag möta en riktigt god pedagog som har engagemang och förmåga att entusiasmera till lärande är den överlägset viktigaste insatsen vi kan ge våra barn och unga. Alla andra insatser för att förbättra resultaten i den svenska skolan förbleknar om vi inte har bra och välutbildade lärare. Många är vi som kan vittna om den enskilda lärare vi mötte i tidiga år som var helt avgörande för våra vägval och möjligheter senare i livet. Inte minst är lärarens kompetens avgörande för de barn och unga som inte har studietraditionen med hemifrån.

Därför vill vi höja kraven på skolan. Alla lärare måste vara utbildade, kompetenta och behöriga. Har skolan anställt obehöriga lärare ska de omedelbart ges utbildning så att de får behörighet. Det måste finnas större utrymme för fortbildning och vidareutbildning så att alla lärare får möjlighet till nya impulser. Lärare och skolledare måste få tillgång till det senaste inom forskning och utveckling och samtidigt själv bidra med sina erfarenheter till andra. Vi är övertygade om att det behövs en ny arbetsorganisation i skolan som bättre tar tillvara lärarens professionalitet. Lärare måste ges möjlighet att utvecklas och specialisera sig i yrket. Samtidigt behövs fler vuxna i skolan som kan stödja elevernas utveckling och det behövs fler yrkeskategorier som ger den utbildade och erfarna läraren möjlighet att bli en verklig pedagogisk ledare i skolan. Elever som har stora sociala eller medicinska problem måste också få stöd av andra professioner inom skolan.

Vi vill att politiken, föräldrar och det omgivande samhället ger lärare och skolledare större respekt för deras yrkeskunnande och professionella arbete. Vi måste komma bort från detaljstyrning och inblandning i skolans pedagogiska ansvar. Skolans lärare och skolledare ska få tydliga mål men också avkrävas utvärdering och resultat. Vi måste ge

lärare och skolledare tydligare befogenheter att ingripa för att få lugn och studiero i klassen men också utmana skolan att ta sitt ansvar som ledare och vuxna att ge alla elever en trygg och säker skola.

Läraryrket behöver förbättras. Den bör bli ett tydligare verktyg för att uppnå en nationellt likvärdig skola. Alla nya lärare behöver ges gedigna ämneskunskaper och pedagogisk kompetens. Nya lärare behöver också bättre stöd in i yrket och rimligare förutsättningar att kunna ta det stora ansvar som det innebär att vara lärare. Vi behöver också skapa fler vägar in i läraryrket genom att öppna upp för fler sätt att antas till läraryrket. Vi behöver ta tillvara alla som har naturlig begåvning och förutsättningar för att bli en god pedagog. Vi behöver också nya vägar för dem som tröttnat i yrket eller helt enkelt inte passar som lärare att få trygghet i omställning och bra villkor för att kunna få nytt jobb.

- vi vill fortsätta satsningarna som påbörjades under socialdemokratiska regeringen att anställa fler lärare för att minska klasstorlekar och förbättra lärarnas arbetssituation i skolan. Vi anser att fler behöriga och välutbildade lärare är den avgjort viktigaste insatsen för att höja kunskapsnivån och förbättra studieron och tryggheten i svensk skola.
- vi vill genomföra en särskild statlig satsning tillsammans med kommuner och friskolor för att ge alla obehöriga lärare som i dag finns i svenska skolan rätt till fullständig lärarexamen. Staten bör stå för utbildningskostnaden, medan arbetsgivaren står för lön under utbildningen. Utbildningen bör utformas så den kan genomföras parallellt med att lärarna behåller en motsvarande 50% -tjänst i skolan. Målet bör vara att år 2015 ska det inte finnas några obehöriga lärare i svenska skolan.

- vi vill sätta ett uttalat "1% -mål" för skolforskning. Resurserna till forskning och utveckling bör uppgå till minst 1% av skolans totala resurser.
- vi vill öka samarbetet mellan högskolan, forskningen och lärare verksamma i skolan. Vi vill att det över hela landet ska finnas forskarskolor/ forskarcirklar och andra "mötesplatser" där verksamma lärare kan utveckla sig i professionen och samtidigt bidra med sina erfarenheter till att det skapas ny kunskap om skolan och lärande in i högskolan och i den pedagogiska forskningen.
- vi vill pröva möjligheterna att förstatliga fortbildningen av lärare och skolledare men vi säger nej till förstatligande av skolan. Fortbildningen måste bli ett viktigt instrument för att nå en nationell likvärdig skola.
- vi vill ge lärarna förutsättningar att ta ett verkligt ledarskap i klassrummet. Alla lärare måste i sin grundutbildning och i fortbildning också få ledarskapsutbildning.
- vi vill öka lärares och skolledares befogenheter att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att alla elever ska kunna känna trygghet och studiero i klassrummet och under skoldagen. Vi ser det som en viktig del i att markera lärares och skolledares ledarskap.
- vi vill att det i skollagen skrivs in att alla skolor måste ha ordningsregler som stöd för lärarens arbete. Ordningsreglerna ska utarbetas tillsammans på skolan och skrivas under av lärare, elever och föräldrar.
- vi vill ge professionen, lärare och skolledare, ett tydligt ansvar att välja pedagogik, metoder och arbetssätt. Politikens roll ska vara att sätta mål, utvärdera resultat och fördela resurser efter behov, inte detaljstyra professionen.
- vi vill att lärare ska få vara lärare och bättre ta tillvara deras professionella kunskap som pedagoger. Elever som har svårigheter att nå målen har inte sällan andra problem. Därför måste det finnas fler professioner inom skolan som kan stödja elever med sociala eller medicinska problem. Det är en förutsättning för att lärarna ska kunna ta sitt ansvar för lärandet.
- vi vill pröva möjligheten att som ett led i en förstärkt skolhälsovård skapa en ny tjänst i skolan, "skolsocionom". En socialsekreterare med särskild kompetens om barn och unga som placeras i skolan kan underlätta samverkan med sociala myndigheter och ge barn och unga som har sociala problem det stöd de behöver för att klara skolarbetet.
- vi vill förbättra kvalitén i lärarutbildningen och sträma upp valmöjligheterna så att lärarexamen bättre motsvarar skolans behov.
- vi vill pröva nya intagningsregler för att antas till lärarutbildningen. Intervjuer, tester, praktik i skolan med bedömare och examinators kan vara alternativ som bör prövas som komplement till en ren betygsintagning.
- vi vill införa en AT-tjänstgöring för lärare motsvarande vad som i dag gäller för läkare. Först efter godkänd AT-tjänst ska läraren fullt ut ha befogenheter att utföra alla lärares uppgifter, exempelvis betygsättning

och utvecklingssamtal. Vi ser AT-tjänstgöringen som ett stöd för nya lärare att under en erfaren mentors ledning få rimliga villkor att komma in i yrket.

- vi vill utveckla ett auktorisationssystem för lärare som bidrar till att alla lärare kan utvecklas i yrket.
- vi vill att det ska finnas fler möjligheter till specialisttjänster för lärare, där exempelvis en förskollärare med särskild mångkulturell kompetens tar ansvar för utvecklingsarbete i invandrarrika områden, en ämneslärare som ansvarar för att alla lärare i ämnet har en likvärdig betygsättning eller en fritidspedagog med särskild utbildning ansvarar för skolans fortbildning om mobbing.
- vi vill att staten tar ett tydligt ansvar för att det i alla kommuner och oavsett huvudman finns väl fungerande trygghetssystem för lärare som vill och behöver byta yrkesinriktning.
- vi vill pröva möjligheten att ha fler yrkeskategorier i skolan som står under ledning och chefskap av en välutbildad och erfaren lärare, en ansvarig pedagogisk ledare. Det kan exempelvis vara en erfaren och välutbildad yrkeslärare som ansvarar för ett arbetslag med resurspersoner som har aktuell erfarenhet från arbetslivet.
- vi vill satsa mer resurser och fokus på chefskapet i skolan. Vi vill införa en obligatorisk skolledarutbildning med statlig certifiering som krav för att bli anställd som skolledare. Vi vill ge alla skolledare särskild ledarutbildning anpassad för skolan. Vi vill att själva rektorsförordnandet bör vara tidsbegränsat och kunna omprövas exempelvis var femte år på samma sätt som ofta gäller andra kommunala och statliga chefstjänster.

6. Eleven i centrum

- För bättre kunskapsresultat

Varje elev har rätt till kunskap. Det är grundfundamentet i vår socialdemokratiska skolpolitik. Genom att skolan utformas med eleven i centrum når vi också bättre kvalitet, måluppfyllelse och kunskapsresultat.

Vi är övertygade om att en avgörande faktor för vilka kunskapsresultat vi når i skolan är elevens engagemang och motivation för sina egna studier. Skolan måste utformas så att den uppmuntrar och skapar ett sådant engagemang. Mycket handlar om elevens möjligheter till medbestämmande och inflytande. Genom att ges makt att vara med och utforma sin egen skolgång, skapas ett engagemang som också visar sig i ökade kunskapsresultat. Det handlar både om stora och små frågor, både om sättet att bedriva undervisningen och om inriktningen för hela skolan. Varje elev har sin egen väg till kunskap. Ska skolan lyckas anpassa undervisningen till varje enskild elevs unika behov krävs ett ökat elevinflytande i vardagen och en dialog i klassrummet. Först då kan alla elever ges förutsättning att utvecklas och lära maximalt efter sina förutsättningar. Det är elever, lärare och skolledning som gemensamt utformar en bättre skola.

Elever som är delaktiga och får ta ansvar skapar också en tryggare skola och en bra studiemiljö. Det handlar om att respektera varandra som individer och respektera skolan som arbetsplats. Elever som får verkligt inflytande trivs bättre, lär sig mer och är beredda att ta ansvar för att det råder arbetsro och trygghet i skolan.

Goda kunskapsresultat kräver också att eleven mår bra och är frisk. Eleven har rätt till bra skolhälsovård, som både kan arbeta för-

ebyggande och rycka in när problem väl dyker upp. Ohälsa kan vara både fysisk och psykisk, vilket kräver att skolan kan erbjuda god tillgång till såväl skolsköterskor och läkare som kuratorer, psykologer och andra experter som stöd för eleverna.

- vi vill att alla beslut om skolan i grunden ska utgå från elevens rätt till kunskap, bildning och demokratisk fostran.

- vi vill pröva möjligheten att säkerställa elevens rätt till medbestämmande och inflytande genom en särskild medbestämmandelag för skolan, en ”skol-MBL”. Denna skol-MBL skulle kunna ge elever rätt till inflytande i alla frågor om det interna arbetet på skolan men också andra större förändringar på arbetsplatsen. Exempelvis skulle en sådan lag kunna reglera att en skolas huvudmannaskap inte kan förändras om det inte har stöd av en majoritet av elever och personal på skolan. Den kan också säkerställa elevernas rätt att efter avslutad skoltid utvärdera sin skola, i syfte att förbättra skolgången för kommande elever.

- vi vill att elevernas rätt till inflytande ska öka i takt med stigande ålder och mognadsgrad. På gymnasienivå vill vi öppna upp för lokala styrelser med elevmajoritet. De lokala styrelserna ska kunna fatta beslut i frågor som rör exempelvis arbetsmiljö och temadagar, men inte i enskilda elev- eller personalärenden.

- vi vill att både elever, skolor och lärare ska få hjälp och stöd i arbetet med medbestämmande och elevinflytande. Kommunerna måste därför, antingen själva, i samverkan eller genom de elevfackliga organisationerna erbjuda elevråd och aktiva elever det stöd de behöver för att kunna ta ansvar. Skolverket bör också bygga upp ett kompetenscentrum för elevinflytandefrågor som ska kunna hjälpa skolor och kommuner, och även underlätta erfarenhetsutbyte mellan olika delar av landet.

- vi vill att alla elever ska garanteras en god tillgång till skolhälsovårdspersonal. Tillräckliga resurser ska finnas för både förebyggande arbete och för att kunna rycka in när något händer.

- vi vill att rätten till kunskap om livet som samhällsmedborgare och medmänniska ska vara en viktig del av skolan. Det kan handla om undervisning i demokratifrågor och uppmuntran till föreningsengagemang. Undervisningen i sexualkunskap måste förbättras, och ledas av för ändamålet utbildade lärare. All undervisning måste också vara garanterat neutral inför olika partipolitiska och religiösa strömningar.

RÅDSLAG JOBB

ARBETE ÄR BÅDE EN RÄTTIGHET OCH EN SKYLDIGHET. Den som arbetar behöver trygghet. Den arbetslöses möjligheter att komma åter. Sverige har inte råd att ställa människor åt sidan.

För oss socialdemokrater är politiken för fler jobb, full sysselsättning och för lägre arbetslöshet en del av vår ryggrad och vårt hjärta. Den måste alltid diskuteras och vidareutvecklas. I detta rådslag ska vi därför tillsammans modernisera och utveckla den socialdemokratiska politiken för arbete. Vi ska ompröva politiken förutsättningslöst, med insikt om att Sverige står sig starkt i jämförelse med omvärlden.

I förnyelsen måste verktygen diskuteras och prövas. Vi står fria från de medel, metoder och myndigheter som skapats tidigare. Men målet ligger fast: Ett gott samhälle som präglas av solidaritet med arbete åt alla.

Den socialdemokratiska politiken för arbete kan utvecklas på många områden: Det handlar om att förstärka vår arbetslinje och söka förutsättningar för de nya jobbens tillväxt. Och det handlar om att hitta vägar till ett gott och skapande arbetsliv som i större utsträckning bygger på kunskap.

Under de senaste två åren har den goda konjunkturen skapat uppemot 200 000 jobb. Det är ett resultat av den socialdemokratiska regeringens politik. Den borgerliga regeringen har ökat otryggheten på arbetsmarknaden och försämrat de arbetslösas och de sjukas livssituation. Men den politiken har ännu inte haft några egentliga sysselsättningseffekter.

Skulden för arbetslösheten får aldrig läggas endast på den som är arbetslös. Arbetslöshet är ett samhällsproblem som löses gemensamt. Det kräver att den arbetslöse har möjlighet att bygga ett kunnande som efterfrågas. Efterfrågan följer av framtidstro, sammanhållning och små klyftor.

De moderna jobben

Sveriges näringsliv förändras i snabb takt. Globaliseringen, med ökad handel och internationell samverkan, gynnar Sverige. Nästan hälften av vår produktion är i dag relaterad till utrikeshandel. Varor blir billigare samtidigt som exporten växer. Den globala tillväxten skapar efterfrågan på varor, tjänster och ny teknik som produceras i Sverige. Fler människor flyttar mellan länder för att arbeta.

Globaliseringen ökar också trycket på företagen och höjer förändringstakten. Många jobb förändras och andra försvinner. Det ökar å ena sidan kraven på samhällets stöd till omställning för dem som arbetar. Å andra sidan blir företagen mer beroende av tillgång till en modern infrastruktur, nya idéer och en kunnig och innovativ arbetskraft.

Medlemskapet i EU innebär att vår hemmamarknad består av en halv miljard människor. Många viktiga beslut fattas nu gemensamt och vår obbpolitik hänger samman med den internationella utvecklingen.

Industrin spelar fortfarande en avgörande roll för export och tillväxt. Men tjänstesektorn växer snabbt inom allt från finansföretag till restauranger, städning eller miljöteknikexport. Antalet entreprenörer som utvecklar företag och skapar nya jobb ökar. Det är positivt för hela samhällets utveckling. Men det är också viktigt att de moderna

jobben är sådana där anställda får inflytande att utveckla verksamheten. En växande tjänstesektor rymmer många spännande möjligheter.

Utmaningen är att Sverige ska stå lika starkt inom tjänstesektorn som inom industrin. Vårt samhälle har unika fördelar. Om de blir bättre kända internationellt kommer fler företag att vilja etablera sig i Sverige. Varumärket Sverige behöver stärkas i världen, både för besöksnäringens och för exportföretagens skull.

Vi behöver stärka möjligheterna att skapa nya jobb i alla former av företag. Nya som gamla, stora som små. Och vi måste också noga följa hur förändringarna påverkar arbetsmarknaden för kvinnor och för män.

- Hur kan politiken stimulera nyföretagandet? Hur ska vi stimulera småföretagare att vilja växa sig större och stärka industrins konkurrenskraft? Vilken trygghet behöver egna företagare och småföretagare? Hur kan de anställdas kunskap komma till bättre användning för att utveckla företag?

- Hur kan politiken bidra till att de nya jobben i tjänstesektorn präglas av goda löner och utvecklande arbetsvillkor? Hur kan tjänstesektorn bli en motor för ekonomins utveckling?

En starkare arbetslinje

Det egna arbetet är grunden för människors försörjning och frihet. Arbetslinjen bygger på att varje människa arbetar efter förmåga. Men också på att människor kan rusta sig för de jobb som växer fram. Arbetet lönar sig för var och en och ligger samtidigt till grund för välfärdens finansiering.

Det ska finnas en balans mellan rätt och plikt. Med rätten till arbetslöshetsersättning följer plikten att söka jobb och att delta i utbildning. Lika självklart är stödet till utveckling och ekonomisk trygghet för den som blir arbetslös.

Arbetslinjen når inte alla i dag och behöver därför stärkas. Trots att jobben ökar i högkonjunkturen finns stora problem på den svenska arbetsmarknaden. Alltför många står långt från arbetsmarknaden. Långtidsarbetslösheten minskar inte. När de nya jobben kommer är det fortfarande tufft för den som varit arbetslös länge. Och de regionala skillnaderna är för stora.

Kvinnor har generellt sett en svagare ställning på arbetsmarknaden än män. Arbetslinjen behöver utvecklas för att ändra på det. Det finns en risk att kvinnor fastnar i de otrygga jobb, med lägre lön och sämre arbetsvillkor, som nu växer fram.

Många unga har svårt att komma in på arbetsmarknaden. Särskilt unga som inte fullföljt gymnasiet. Risken är stor att arbetslöshet tidigt i livet leder till långvariga problem.

Integrationen på arbetsmarknaden måste förbättras avsevärt. Sysselsättningen bland utrikes födda är lägre och arbetslösheten är högre än bland dem som är födda i Sverige. På arbetsmarknaden ska man bemötas utifrån vad man kan. Inte utifrån vem man är. Det kan handla om att bättre synliggöra varje människas kompetens eller kompensera för brister på nätverk. Diskriminering måste bekämpas.

- Hur ska vi stärka arbetslinjen så att långtidsarbetslösa, ungdomar och personer med utländsk bakgrund får en kortare, och tydligare väg till

arbete? Hur ska fler kvinnor få möjlighet att arbeta mer? Och vad kräver det av samhälle, individ, fack och arbetsgivare?

- Hur kan arbetsmarknadsutbildningen utvecklas för att öka chansen till arbete för fler och underlätta samhällets omvandling? Hur kan förmedling och vägledning utvecklas för att ge arbetslösa bättre möjligheter att återgå i arbete? Vilket ansvar för att komma tillbaka i arbete ska vila på den arbetslöse? Vilket ansvar ska vila på samhället?
- Hur kan a-kassan tydligare stärka arbetslinjen? Hur ska vi utveckla a-kassan så att den ger trygghet vid omställning och samtidigt drivkrafter att finna ett nytt jobb? Hur undviker vi att människor faller mellan stolarna, utanför olika myndigheters ansvar? Hur utformas ett skattesystem som bidrar till att sysselsättningen ökar?

Det skapande arbetslivet

Det räcker inte med fler jobb; det behövs fler bra jobb. Det är en dubbel utmaning. Vi accepterar inte en politik som syftar till att pressa ned lönerna och öka antalet otrygga anställningar. De jobb som växer fram ska vara bättre än de jobb som försvinner. Och de jobb som finns i dag måste utvecklas.

Det kräver att vi slår vakt om löntagarnas rättigheter. Grunden i den svenska modellen är starka fackliga organisationer och kollektivavtal som ger balans, ordning och reda på arbetsmarknaden och trygghet i arbetslivet.

När arbetsmarknaden förändras snabbt är tryggheten i arbetslivet som viktigast. Den som är timanställd eller går mellan tidsbegränsade anställningar har en mer osäker livssituation än den fast anställde. De

otryggt anställda får sällan utbildning eller utveckling i arbetet. Kvinnor drabbas orättvist av detta. Offentliga sektorn borde vara ett föredöme på arbetsmarknaden.

Den som har inflytande över det egna arbetet har en bättre situation än den som saknar möjligheter att påverka. Ett bra jobb är utvecklande och ger möjlighet att arbeta fram till pensionsåldern. En bra arbetsmiljö, arbetsglädje och god hälsa för de anställda innebär ökad effektivitet. Men verkligheten är att kraven i arbetslivet skärpts så att många trängts ut. Vi söker de vägar som leder till att fler bra jobb med goda villkor skapas.

- Hur skapas fler jobb där hela människan kommer till sin rätt? Fler jobb där människor trivs och utvecklas, har inflytande och möjlighet att påverka? Fler jobb där arbetsmiljön leder till god hälsa? Hur ska vi organisera arbetslivet så att personer som inte orkar eller kan arbeta för fullt ändå får möjlighet att ge sitt bidrag?
- Hur ska situationen förbättras för den stora grupp som vill ha ett fast jobb men sitter fast i tidsbegränsade anställningar? Vad gör vi åt att så många kvinnor tvingas jobba deltid fast de vill jobba mer? Hur kommer vi tillrätta med osakliga skillnader i löne- och arbetsvillkor mellan kvinnor och män?
- Hur kan vi understödja att parterna på arbetsmarknaden tar ett större ansvar för det utvecklande arbetet? Hur ska vi utveckla arbetslivet så att de anställdas idéer och kunskap bättre tas tillvara?

Kunskap för arbete

Konkurrensen på de globala marknaderna ökar. Produktionen kräver

allt större kunnande. Utbildning och forskning har central betydelse för hur väl människor och hela samhället klarar att möta konkurrensen och teknikens utveckling.

Nya jobb skapas, andra förändras eller försvinner. Detta ställer stora krav på förnyelse av kunskap och färdigheter. Frågan om kompetensutveckling i arbetslivet blir allt viktigare för alla. Vi vill ha mer omställning och livslångt lärande för att undvika arbetslöshet. Samtidigt blir utbildning allt viktigare för att konkurrera om de nya jobben.

Sverige satsar stort på forskning. Samtidigt ökar konkurrensen internationellt då fler länder avsätter stora resurser till forskning. Socialdemokraterna har satt målet att en procent av BNP ska satsas på forskning och utveckling. Denna forskning ligger till grund för allt fler av de avancerade varor och tjänster som vi konkurrerar med på världsmarknaden. Det kräver att svensk forskning håller internationell toppklass.

- Hur kan utbildning och arbetsliv bättre ge människor vad de behöver för att möta arbetsmarknadens krav? Hur kan skola, övrig utbildning och arbetsliv samverka bättre? Vad kan individen, facket, arbetsgivaren och samhället göra för att de som har ett arbete men behöver förnya sin utbildning eller utveckla sin kompetens får möjlighet att göra det?

- Vad behövs för att fler forskningsresultat ska omsättas i nya och växande företag? Hur stärker vi samverkan mellan offentliga forskningssatsningar och företagens egna satsningar? Hur stimulerar vi småföretagen att satsa på forskning och utveckling? Vad kan göras för att innovationer på arbetsplatsen stimuleras och tas till vara?

Rådslagsgruppen om jobb

jobb@sap.se eller Socialdemokraterna, att: Jobb, 105 60 Stockholm

Thomas Östros, ordf

Luciano Astudillo, ordf

Material och rapporter

Nytt material 20080916 - Rådslag 2 Arbetslinjen

[Rådslag 2 Presentation](#)

Jobbrådslagets diskussionsmaterial - hela underlaget (19 sidor)

[Rådslag 2 En starkare arbetslinje](#)

Korta diskussionsunderlag för ett enskilt möte - Arbetslinjens fyra försvarslinjer (1 sida vardera)

[Rådslag 2 Arbetslinjen A-kassa](#)

[Rådslag 2 Arbetslinjen Skapande Arbetsliv](#)

[Rådslag 2 Arbetslinjen Aktiv Arbetsmarknad](#)

[Rådslag 2 Arbetslinjen Fler Jobb](#)

Rådslagsmaterial

[Jobbrapport \(sammanfattning\)](#)

 PDF [Jobbrapporten för dig som vill läsa mer \(60-sidigt dokument\)](#)

 PDF [Alla rådslag - en sammanfattning](#)

 PDF [Rådslag jobb](#)

Skrifter om arbetslinjen

Skrifter med diskussionstexter från rådslagets seminarieserie om morgondagens arbetsliv och arbetsmarknad.

 PDF [Ersättningar](#)

 PDF [Jämställdhet](#)

 PDF [Framtid](#)

 PDF [Unga](#)

 PDF [Komvux](#)

 PDF [Integration](#)

 PDF [Småföretagare](#)

 PDF [Stabiliseringspolitik](#)

September 2008: Tillgänglighet och kvalitet i vården

Förslag till socialdemokraternas hälso- och sjukvårdspolitiska program

Socialdemokraterna | RÅDSLAG VÄLFÄRD

Innehållsförteckning

God vård för alla	4
Ett friskt folkhem	7
Den nära hälso- och sjukvården	10
Psykisk ohälsa	13
Förbättra hälsan för äldre och kroniskt sjuka	17
Förbättra barns och ungdomars hälsa	21
Nationellt likvärdig och jämlik vård	23
Säker vård	29
Forskning, utveckling och utbildning	31
Hälso- och sjukvårdens finansiering	33
En trygg och tillgänglig akutsjukvård	35
Attraktiva arbetsplatser	36
Avslutning	38

Tillgänglighet och kvalitet i vården...

...är ett förslag till nytt hälso- och sjukvårdspolitiskt program för Socialdemokraterna. Programmet är framtaget på uppdrag av den välfärdspolitiska rådslagsgruppen. Arbetsgruppen har haft sex sammanträden mellan februari-augusti 2007 och programmet lämnas härmed över till rådslagsgruppen för välfärd som en del av partiets pågående rådslagsarbete.

Arbetsgruppen har haft följande sammansättning:

2 ordförande:

Åsa Kullgren, landstingsråd Sörmland

Marie Sällström, landstingsråd Blekinge

Ledamöter:

Ann Arleklo, riksdagsledamot Helsingborg

Dag Larsson, landstingsråd Stockholm

David Nordström, ledamot landstingsfullmäktige Norrbotten

Glenn Nordlund, kommunalråd Örnköldsvik

Ingrid Lennerwald, regionråd Skåne

Kenneth Andersson, landstingsråd Västerbotten

Kent Waltersson, kommunalråd Linköping

Marie-Louise Forsberg-Fransson, landstingsråd Örebro

Marina Johansson, ersättare kommunstyrelsen Göteborg

Ulric Andersson, landstingsråd Värmland

Sekretariat:

Daniel Hedén

Markus Alexandersson

Fredrik Pettersson

God vård för alla

Målet för en socialdemokratisk sjukvårdspolitik är en jämlik och jämställd hälso- och sjukvård, tillgänglig för alla, med hög kvalitet och god service för att bota sjukdomar såväl som att skapa förutsättningar för god hälsa och välbefinnande för alla.

Hälso- och sjukvården ska fördelas efter behov, vara demokratiskt styrd och finansieras solidariskt via skatten. Detta är förutsättningar för att kunna leva upp till kraven om lika kvalitet och tillgänglighet oavsett var man bor och vad man tjänar. Ingen ska behöva teckna privat sjukförsäkring för att få vård i rimlig tid med högsta kvalitet.

Förtroendet för kvaliteten i den svenska hälso- och sjukvården är stort. Internationella jämförelser visar också att den svenska sjukvården håller en mycket hög kvalitet. Det som drar ner betyget för svensk del är brister i tillgänglighet. Därför måste mycket kraft ägnas åt att förbättra tillgängligheten på alla vårdnivåer. Vårt mål är att hälso- och sjukvården ska vara fri från köer. Arbetet med den nationella vårdgarantin ska stärkas och utvecklas.

Den som söker kontakt med hälso- och sjukvården ska få ett gott och professionellt bemötande. Patienter ska, oavsett bakgrund och hälso-tillstånd, få sina problem tagna på allvar och få god service från första kontakt till färdigbehandling. Inte minst viktigt är att det finns kunskap och kompetens att bemöta människor med olika fysiska och psykiska funktionsnedsättningar på ett värdigt sätt.

Den som blir sjuk ska ha rätt till samma höga kvalitet på behandling och omhändertagande oavsett var man bor i landet. Det innebär att det måste ställas samma grundläggande krav på vårdgivare över hela

landet. Vi vill därför genomföra en nationell certifiering av alla vårdgivare som finansieras med offentliga medel, oavsett om de drivs i offentlig eller privat regi. En sådan modell skulle kunna säkerställa exempelvis vårdkvalitet, patientsäkerhet, tillgänglighet och meddelarskydd.

Över hela landet diskuteras och införs för närvarande olika valfrihetssystem inom närsjukvården. Vi ställer oss i grunden positiva till system som kan medverka till att ge patienterna ett större inflytande över vårdens utveckling, men avvisar system med fri etablering. En jämlik hälso- och sjukvård kräver att de folkvalda kan styra närsjukvårdens resurser till områden med stora behov.

I flera borgerligt styrda landsting och regioner pågår omfattande privatiseringar av hälso- och sjukvårdsverksamheter utan annat syfte än att privatisera gemensam egendom och gemensamma uppgifter. Vi motsätter oss denna politik. Kvalitet och likvärdighet, patientnytta och säkerhet skall styra sjukvården, inte privatiseringar av ideologiska skäl. Denna borgerliga politik leder till ett splittrat sjukvårdssystem utan möjlighet till politiska prioriteringar. Hälso- och sjukvårdens utveckling är beroende av långsiktighet och samordning. När olika aktörer skall verka inom samma system måste det finnas en politisk överblick som gör det möjligt att styra sjukvården utifrån medborgarnas behov, inte marknadens. De folkvalda måste alltid ha medborgaren och patienten i första rummet när beslut fattas, inte privata aktörers intresse av att tjäna pengar.

Trots hög kvalitet i den svenska hälso- och sjukvården ser vi brister som måste åtgärdas för att människor inte ska fara illa. Till stor del handlar det om att lösa tillgänglighetsproblematiken på alla vårdnivåer. Det kommer att kräva både ökade resurser och en bättre samverkan

kring patienten inom framförallt närsjukvården. Stora brister har även uppmärksamats i den psykiatriska vården, inte minst genom den så kallade Miltonutredningen. Därför vill vi genomföra en kraftfull nationell satsning på kapacitetsökning och kvalitetsutveckling inom den psykiatriska vården.

Till följd av den demografiska utvecklingen växer patientgruppen äldre och kroniskt sjuka. Det är en grupp som ofta får vård från både kommuner, primärvård och sjukhus samtidigt och är därmed beroende av att dessa aktörer kan samverka på ett tillfredsställande sätt. Patienter ska aldrig själva behöva hålla ordning på vilken huvudman som ansvarar för vad, utan huvudmännen ska samverka kring patienten. En äldresjukvård i världsklass kräver även mer kunskap, till exempel i form av en ökad geriatrisk kompetens.

För att Sverige ska förbli ett land med hälso- och sjukvård i världsklass krävs ökade satsningar på medicinsk och klinisk forskning. Vi föreslår därför ökade statliga medel för att förstärka den patientnära forskningen inom främst närsjukvården och psykiatrin.

Inom akutsjukvården har trycket på sjukhusens akutmottagningar ökat radikalt. På flera håll har det inneburit oacceptabelt långa väntetider i akutmottagningarnas väntrum. Vi vill ta ett brett grepp om tillgänglighetsproblemen i akutsjukvården och föreslår därför att den nationella vårdgarantin kompletteras med en akutvårdsgaranti. Centralt för ett lyckat tillgänglighetsarbete är att förmå människor att söka vård på rätt vårdnivå. Vi vill därför öka människors möjligheter att göra detta genom att öppna fler akutmottagningar där människor bor.

Vi socialdemokrater vill utveckla sjukvården, men det får inte ske genom höga patientavgifter, gräddfiler eller privata försäkringar. Vi

vill rusta vården för framtiden då vi vet att utmaningarna och behoven kommer att öka. Vården och omsorgen kommer framöver att ta en ökande andel av våra gemensamma resurser i anspråk, och då har vi inte råd med stora skattesänkningar. På sikt måste sjukvårdens andel av samhällets kostnader öka.

Den svenska hälso- och sjukvården står inför stora utmaningar. Forskningen gör nya upptäckter och den medicinska tekniken utvecklas, vilket leder till bättre men dyrare sjukvård. Vi lever allt längre och antalet äldre blir fler. Det är i grunden något väldigt positivt, men det innebär ett ökat behov av vård och omhändertagande. Den svenska sjukvårdsmodellen har tidigare klarat av stora utmaningar, inte minst det stålbad som sjukvården gick igenom under 90-talskrisen. Vi måste vidare på den i grunden sunda modell vi har i Sverige och förändra den i de delar där den visar brister.

I detta förslag till hälso- och sjukvårdspolitiskt program lyfter vi socialdemokrater fram de framtidsfrågor som vi anser kommer att vara avgörande för att uppnå en hälso- och sjukvård tillgänglig för alla och en jämlik hälsa i Sverige.

Ett friskt folkhem

Hälso- och sjukvården har det dubbla uppdraget att både bota sjukdomar och samtidigt bidra till att människor i mindre utsträckning drabbas av sjukdom. För det sistnämnda krävs ett förebyggande arbete som fokuserar på faktorer som bidrar till friskhet, god hälsa och välmående.

Folkhälsan utvecklas positivt i Sverige, vilket tydligast framgår av en

ökad medellivslängd. Det är positivt och till stor del ett resultat av en medveten strategi för att motverka rökning, en strategi som skulle kunna stå som modell för andra insatser.

Samtidigt kan vi se en ökning av både alkoholkonsumtion och övervikt. Dessutom ökar den psykiska ohälsan bland unga människor, främst kvinnor. Det finns också ett mycket tydligt klassperspektiv i fråga om folkhälsan som visar på behovet av att arbeta för att alla människor, oavsett ursprung och utbildning, ska ges samma förutsättning till en god hälsa.

Fokusområden

Det är främst så kallade livsstilsrelaterade beteendemönster som leder till sämre folkhälsa och kunskaperna om dessa mönster är tämligen stora. De viktigaste insatserna för förbättrad folkhälsa är att motverka missbruk av alkohol, tobak och droger, att minska övervikt och fetma och att förebygga psykisk ohälsa.

Hela samhällets ansvar

Om folkhälsan ska kunna förbättras krävs att samhällets samtliga delar arbetar målmedvetet. Det handlar bland annat om kost och motion i skolan, om stöd till föreningar och organisationer och om en fysisk samhällsplanering. Därför krävs en gemensam och ambitiös vision om hur folkhälsan i Sverige ska kunna förbättras.

Hälsofrämjande sjukvård

Resultatet av arbetet med folkhälsan märks först och mest i sjukvården. Om människor i mindre utsträckning behöver söka vård kan resurser frigöras som kan utveckla både kvalitet och tillgänglighet inom hälso- och sjukvården.

Hälso- och sjukvården bör ta ett större ansvar för folkhälsan och få ett särskilt uppdrag att hålla samman det totala folkhälsoarbetet. Detta eftersom vården har en god kunskap om befolkningens hälsa.

Vi vill att ett tydligt ansvar med riktlinjer och visioner åläggs hälso- och sjukvården i arbetet med förbättrad folkhälsa samtidigt som vi betonar nödvändigheten av ett genomgripande folkhälsoperspektiv i samhällets samtliga delar. För att arbetet i större utsträckning ska utgå från befintlig evidens på området bör särskilda nationella riktlinjer utarbetas inom strategiskt viktiga områden.

Vårdpersonalen ska ha tillgång till effektiva verktyg i form av strukturerade program för hur man tillsammans med patienten angriper livsstilsproblem så som övervikt, rökning, missbruk eller brist på motion. Hälso- och sjukvårdens olika ersättningssystem bör premiera framgångsrikt hälsofrämjande arbete.

Varje vardagskontakt mellan vårdgivare och patient är en möjlighet till mobilisering av patientens egen kraft i behandlingsarbetet eller ett tillfälle att stödja och stärka en individ i förebyggande livsstilsförändring. Dessa möten ger möjlighet till främjande och förebyggande insatser på individuell nivå men ger också en samlad kunskap om befolkningens hälsa.

Under några år har motion på recept testats i en ganska så blygsam skala. Det innebär att patienten istället för läkemedel ordinerar fysisk aktivitet och exempelvis får kostnader för motion subventionerad. Vi vill att fysisk aktivitet på recept ska vara ett naturligt inslag i hälso- och sjukvården.

Hälsokommunikatörer

En stor och viktig del av folkhälsoarbetet är information om hur man kan ändra sin livsstil och vilka möjligheter som finns till ett sundare liv. Kunskaperna och tillgången till information skiljer sig väldigt mycket åt beroende på var man bor, vilken klasstillhörighet man har och hur väl man behärskar det svenska språket. Därför vill vi satsa på hälsokommunikatörer som komplement till de insatser som vårdpersonalen utför. Dessa hälsokommunikatörer ska finnas på vårdcentralerna, men också i utsatta bostadsområden och skolor. Hälsokommunikatörernas uppdrag är att kunna vara en resurs som kan lotsa människor rätt och verka för en sundare livsstil. Inte minst är det viktigt att människor som inte behärskar det svenska språket och hälso- och sjukvårdens organisation får möta människor som kan vara vägvisare både in i hälso- och sjukvården och till ett mer hälsosamt liv.

Hälsosamtal för äldre

Det är aldrig för sent att förändra sin livsstil. Äldre människor kan göra mycket för att hålla sig friska och leva ett gott liv under ålderdomen. Därför vill vi erbjuda hälsosamtal till alla mellan 70-75 år där de ges information om hur man kan förebygga sjukdomar. En viktig del i att minska äldres vårdbehov är att förhindra fallolyckor. Därför bör stort fokus ligga på fallprevention, framförallt i hemmiljön.

Stöd till funktionshindrade

Funktionshindrade har en särskilt utsatt hälsosituation. Det handlar om bemötande, diskriminering men även flera livsstilsfaktorer som tillsammans leder till ett sämre hälsoläge bland funktionshindrade. Hälso- och sjukvården bör tillsammans med handikapporganisationerna jobba fram en handlingsplan för hur folkhälsoarbetet ska utvecklas för att möta denna utmaning.

Sammanfattningsvis vill socialdemokraterna

- att samverkan mellan hälso- och sjukvård och övriga samhället för bättre folkhälsa utvecklas
- satsa på hälsokommunikatörer i socialt utsatta bostadsområden
- satsa på hälsosamtal för äldre

Den nära hälso- och sjukvården

Hälso- och sjukvården ska finnas nära medborgarna. Alla ska kunna känna en trygghet i att en god vård erbjuds nära där man bor. Därför är den nära hälso- och sjukvården, närsjukvården, som idag främst bedrivs på vårdcentralerna så viktig. Den är basen i hälso- och sjukvården. På sin vårdcentral ska man kunna ha en fast läkarkontakt och känna en trygghet i att personalen där bäst känner till den enskildes behov. Den nära vården ska bemöta medborgarna med omtanke och respekt.

Sverige ser inte likadant ut överallt. Behoven och förutsättningarna skiftar mellan storstad och landsbygd. Därför kan inte heller hälso- och sjukvården organiseras på samma sätt över hela landet. Den nära vården måste utgå från de specifika behov som kännetecknar det område man verkar i. Vi vill främja dialog och samverkan med det lokala samhället, vilket kan bidra till ökat medborgerligt engagemang för primärvården.

Patienten i centrum

Hälso- och sjukvården måste bli bättre på att sätta patienten i centrum. Olika kompetenser ska i större utsträckning kunna samverka i team

kring den enskilda patienten. Det bör i större utsträckning finnas andra specialiteter och kompetenser än de som i dag oftast finns på en vårdcentral. Det kan exempelvis vara geriatriker, barnläkare, eller psykologer.

Den nära vården är ett gemensamt ansvar för landstingens sjukhus och primärvård samt den kommunala hälso- och sjukvården. Dessa aktörer ska samverka kring patienten som aldrig själv ska behöva hålla reda på vilken huvudman som har ansvar för vad i vårdkedjan.

Personlig vårdkontakt

Närsjukvården är den naturliga ingången till hälso- och sjukvården. Många patienter får vård från flera olika håll, men ska på sin vårdcentral kunna känna en trygghet i att man har en fast punkt i hälso- och sjukvården och att någon för ens talan. Alla patienter som så önskar ska erhålla en personlig vårdkontakt.

Förbättrad tillgänglighet

Tillgängligheten inom närsjukvården måste förbättras. Det måste vara möjligt för människor att besöka sin vårdcentral utan att ta ledigt från jobbet. Därför ska närsjukvården ha öppettider som gör att man även kvällar och helger kan besöka sin vårdcentral.

Råd och stöd till egenvård och egenbehandling via Internet och telefon samt ökade möjligheter att använda Internet för tidbokningar med mera hemifrån kan frigöra resurser till förmån för patienter med större behov.

Patienter som har svårt att ta sig till sin vårdcentral ska erbjudas hembesök. En hembesöksverksamhet som erbjuds efter behov är en viktig del i att göra hälso- och sjukvården tillgänglig för alla.

Hälsofrämjande hälso- och sjukvård

Hälso- och sjukvården ska inte bara ge människor vård när de har blivit sjuka, den ska också ha ett ansvar för att förebygga ohälsa och sjukdom. Den nära vården, med god lokalkännedom i området man verkar, ska vara en aktiv aktör i ett brett hälsofrämjande arbete.

Patientval – stärk patientens ställning

Socialdemokraterna vill att god kvalitet och hög tillgänglighet ska kunna kombineras med valfrihet att välja vårdgivare. Valfrihet för patienterna kan skapa mångfald och förutsättningar för ökad kvalitet och bör därför stimuleras.

Socialdemokraterna ser gärna lokala entreprenörer, personalkooperativ och idéburna företag på närsjukvårdens område. Men dagens krav på offentliga upphandlingar leder till att dessa företag ofta slås ut och i stället tar internationella vårdkoncerner över verksamheter. Upprepade upphandlingar leder dessutom ofta till bristande kvalitet och kontinuitet när patienter mot sin vilja tvingas byta läkare. Sjukvård skiljer sig på avgörande sätt från annan kommunal verksamhet som upphandlas och där olika entreprenörer framgångsrikt konkurrerar med varandra. Vården skall alltid ha patientens behov i fokus och olika vårdgivare måste kunna samarbeta nära med varandra. Därför bör hälso- och sjukvården inte omfattas av lagen om offentlig upphandling. Olika aktörers medverkan inom den offentligt finansierade vården bör istället regleras utifrån vårdens behov och med en ersättningsmodell som ger lika villkor för både offentliga och andra vårdgivare.

Vi vill se ett nytt sätt att fördela resurserna inom den nära vården. Ett system som skapar drivkrafter att arbeta mer förebyggande, som stärker patientens ställning i vården och som bidrar till en mer jämlik hälsa.

Socialdemokraterna förespråkar det vi kallar Patientval. Det innebär att medborgarna väljer sin vårdenhet – privat eller offentlig – utifrån sina egna behov och att dessa val sedan ligger till grund för vårdcentralens ersättning. Genom att medborgarnas val läggs till grund för ersättningen försvinner ett ensidigt fokus på läkarbesök och istället stimuleras samverkan i team och vård på rätt vårdnivå. Hälsofrämjande arbete stimuleras då friska patienter som inte behöver besöka vårdcentralen ger lika stora intäkter som de som kräver vård. Personalens självstyre ökar när detaljerade och styrande ersättnings-system försvinner. Att vara lyhörd för patienternas behov blir centralt.

Olika patienter kostar olika mycket. Barn och äldre är mer vårdkrävande och i områden med stora sociala problem är hälsan sämre och vårdbehoven därför större. Patientvalssystem måste ta hänsyn till olika vårdbehov och styra resurserna utifrån det.

Etableringar av nya vårdgivare ska styras av landstingen utifrån kriterier som landstingen själva sätter upp, samt de kriterier som anges i den nationella certifieringen. Landstingen ansvarar för att alla människor har tillgång till närsjukvård inom rimliga avstånd från bostaden.

För oss socialdemokrater är det otänkbart att acceptera fri etableringsrätt inom den offentligt finansierade vården. De folkvalda ska ha rätt att neka nyetableringar och att geografiskt styra var en ny vårdgivare får etablera sig. Det är nödvändigt för att hälso- och sjukvårdens resurser ska kunna styras dit behoven är som störst.

Med ökad frihet för både patienter och vårdenheter ökar behovet av bra verktyg för kvalitetsuppföljning och utvärdering. Kvalitetsregister

och öppna jämförelser inom på närsjukvårdens område ska skyndsamt inrättas.

Sammanfattningsvis vill socialdemokraterna

- att den nära vården ska vara basen i hälso- och sjukvården
- att aktörerna inom den nära hälso- och sjukvården ska samverka med patienten i centrum
- att alla vårdtagare ska ha rätt till en personlig vårdkontakt inom närsjukvården
- utöka möjlighet att i större utsträckning besöka sin vårdcentral på kvällar och helger
- införa patientval för att stärka patientens ställning i hälso- och sjukvården

Psykisk ohälsa

Förekomsten av psykisk ohälsa har ökat i Sverige, vilket har bidragit till att psykiatrin har haft svårt att leva upp till sitt uppdrag. Det är nu dags att kraftsamla runt psykiatrin och bygga upp det som gått förlorat i förtroende. Människor i Sverige har rätt att känna sig trygga med att den psykiatriska vården finns där när man behöver den.

Resursförstärkning

Trots ökad förekomst av psykisk ohälsa har psykiatrins andel av de totala sjukvårdskostnaderna minskat. Därför behövs ett omfattande

resurstillskott för att kunna etablera fler vårdplatser, men också för att utveckla vården, stärka rehabiliteringen och arbeta mer förebyggande.

Psykiatri i närsjukvården

Den nära hälso- och sjukvården ska vara den naturliga ingången i vården även för människor med psykisk ohälsa. Där ska man kunna upptäcka psykisk ohälsa, behandla enklare former av psykisk sjukdom och kunna lotsa människor vidare till den psykiatriska specialistvården. Det kräver att den psykiatriska kompetensen inom närsjukvården stärks. Det kan handla om att på vårdcentralerna anställa beteendevetare och stärka den psykiatriska kompetensen hos läkare och sjuksköterskor. Det kan också handla om ett tätare samarbete mellan den psykiatriska öppenvården och primärvården. På alla vårdcentraler ska finnas beredskap och rutiner för att ta emot och behandla människor med psykisk ohälsa.

Att drabbas av psykisk ohälsa är ofta förenat med både skuld och skam och många väljer därför att inte söka vård eller att ens definiera sina problem som ett sjukdomstillstånd. Genom god psykiatrisk kompetens inom närsjukvårdens ram sänks trösklarna in i vården för psykiskt sjuka.

Ett gott bemötande

Människor med psykisk sjukdom riskerar att få ett sämre bemötande och att inte bli tagna på allvar inom både sjukvården och samhället i övrigt. Därför krävs att man inom psykiatrin kan bistå sina patienter som lotsar i kontakter med övrig del av sjukvården och i vissa fall även i kontakter med myndigheter.

Psykiatrins behandlingsmetoder får aldrig bli en angelägenhet enbart för professionen. Behovet av en omfattande diskussion om hur vi

bemöter psykisk ohälsa är stor och kan leda till att mindre skam omgärdar den psykiatriska vården och säkerställer att den sker på etiskt goda grunder.

Evidensbaserad vård

Nationella psykiatrisamordningen (Miltonutredningen) slår fast att Sverige är dåligt på att implementera ny evidens och nya forskningsrön inom psykiatrin. Som patient ska man kunna känna sig trygg med att de behandlingsmetoder som används har stöd i den medicinska vetenskapen och att de behandlingsmetoder som används också är de som förväntas ge bäst hjälp. Vi vill därför satsa extra resurser på forsknings- och utvecklingsinsatser inom psykiatrin. Vidare bör nationella riktlinjer utarbetas för de vanligast förekommande psykiska sjukdomarna.

Nationell strategi

Vi vill att tydliga nationella mål för psykiatrin ska utarbetas. Det behövs gemensamma mål för flera olika samhällssektorer och en nationell plattform som slår fast vad som är psykiatrins uppdrag och hur den ska utvecklas. Vi föreslår en långsiktig nationell handlingsplan för en ambitionshöjning inom vård och stöd för människor med psykisk sjukdom och psykiska funktionshinder.

Återhämtning

Möjligheterna till rehabilitering för människor med psykisk ohälsa måste förbättras. Det gäller särskilt barn och unga som idag erbjuds mycket små möjligheter till rehabilitering. I arbetet för att underlätta patienters återgång till ett normalt liv bör det finnas ett samarbete med patientorganisationer och föreningar som kan fungera som ett stöd för den enskilde. Då rehabiliteringskedjan ofta inbegriper flera olika

aktörer och myndigheter ska patienten vid behov erhålla en särskild vägledare som samordnar kontakterna.

Flexibelt vårdutbud

Steget mellan sluten och öppen vård är stort och för patienter med behov som inte riktigt passar någon av formerna finns risk för såväl över- som underbehandling. Vid en resursförstärkning inom psykiatrin bör stort fokus ligga på att finna vårdformer anpassade efter varje patients behov. Så kallade mellanvårdsformer där patienter kan erbjudas intensiv vård och stöd under kortare tidsperioder kan leda till effektivare behandling och förebygga onödiga och dyra inskrivningar i slutenvården.

Bättre tillgänglighet inom barn- och ungdomspsykiatrin

Att kunna ge tidiga insatser i unga år ökar chanserna att vända en negativ trend till en positiv livsutveckling. Men en ökad belastning på barn- och ungdomspsykiatrin har lett till långa väntetider för unga med psykiska problem. Därför vill socialdemokraterna förstärka och utveckla barn- och ungdomspsykiatrin och genomföra en förstärkt vårdgaranti för barn och unga. Samtidigt vill vi satsa på att förstärka elevhälsan, samverkan med ungdomsmottagningar samt primärvården. Genom att öka närvaron av kompetent personal i barnens vardag, samtidigt som primärvården och specialistvården förstärks ökar möjligheterna till tidig upptäckt och snabba åtgärder.

Uppmärksamma äldres psykiska ohälsa

Äldres psykiska ohälsa uppmärksammas i alltför liten utsträckning och det finns stora kunskapsbrister i ämnet inom vården och omsorgen av äldre. Vi föreslår därför att en särskild flerårig satsning görs på åtgärder mot äldres psykiska ohälsa.

Neuropsykiatriska funktionshinder

Människor med så kallade neuropsykiatriska funktionshinder, exempelvis ADHD och Aspergers syndrom, har ingen självklar hemvist i sjukvården där man kan få den hjälp och det stöd man behöver. Det råder oklarhet i dag kring vem som bär ansvar för dessa människors behov av vård och stöd. Därför finns det ett behov av att tydliggöra hur landsting och kommuner i samverkan ska forma och strukturera stödet och insatserna till vuxna och barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Kompetensförsörjning

Bristen på läkare med psykiatrisk kompetens är ett problem. Insatser måste göras för att stimulera fler läkarstuderande att bli psykiatriker, bland annat genom att utvidga psykiatridelen i läkarutbildningen. Detta skulle också leda till ökad allmänpsykiatrisk kompetens bland andra läkare. Lika viktigt är att ge goda förutsättningar för kompetensutveckling, forskning och utvecklingsarbete för dem som arbetar inom psykiatrin idag.

Vi föreslår en mångårig bred satsning på kompetensutveckling för den personal som jobbar med psykiskt sjuka och funktionshindrade. Det gäller psykiater, sjuksköterskor, skötare, arbetsterapeuter, psykologer, kuratorer, sjukgymnaster. Även grupper utanför psykiatrins organisation som till exempel boendestödjare, socionomer, undersköterskor och skolhälsovårdspersonal behöver ges organiserade möjligheter att utveckla sin kunskap.

Trygghet för dubbeldiagnostiserade

Människor som förutom psykisk ohälsa även har missbrukarproblem är en särskilt utsatt grupp. Den speciella problematik som finns kring dessa människor gör att kompetensen kan vara bristfällig och

gränsdragningen i ansvarsfrågan oklar. Därför vill vi förtydliga ansvaret så att enheter med vård för människor med både missbruk och psykiatriska problem finns över hela landet.

Sammanfattningsvis vill socialdemokraterna

- förstärka resurserna till den psykiatriska vården
- satsa på bättre tillgänglighet och förstärkt vårdgaranti för barn och unga
- satsa på långsiktig kompetensförsörjning
- förtydliga ansvaret för patienter med dubbeldiagnos

Förbättra hälsan för äldre och kroniskt sjuka

Patienterna inom hälso- och sjukvården kommer till följd av den demografiska utvecklingen i allt högre grad att bestå av äldre patienter med kroniska sjukdomar. Sjukvårdens insatser måste därmed i allt högre grad inriktas på att ge patienter verktyg och möjligheter att leva ett gott liv trots sjukdom och funktionsnedsättningar. Vad som är innebörden i ett bra liv är individuellt och kan bara avgöras av patienten.

Äldre människor ska känna en trygghet i kontakten med vården och mötas av den respekt som gör ålderdomen värdig. Därför måste svensk sjukvård bli bättre på att se till äldre människors specifika behov av stöd och trygghet.

Vård i samverkan

På flera sjukhus har etablerats så kallade närsjukvårdsavdelningar där

patienter från den kommunala hälso- och sjukvården, efter bedömning av primärvårdsläkare läggs in direkt på sjukhus utan att först passera akuten. Det är ett bra exempel på hur samverkan ökar tryggheten för patienten, såväl som effektiviteten i verksamheten. Sådan samverkan ska finnas i hela landet.

Multisjuka äldre ska om möjligt inte behöva åka runt mellan sjukhusens olika avdelningar för att få tillgång till rätt vård. Istället bör det finnas särskilda äldreavdelningar på sjukhusen där äldre kan få tillgång till vård från olika medicinska specialiteter.

Äldre och multisjuka människor slussas ofta mellan kommuner och landsting och kan ibland hamna i kläm när avvägningar kring vårdbehovet görs. Därför bör det i samverkan mellan kommuner och landsting utvecklas mellanvårdsformer där man kan ta helhetsgrepp runt patienter som varken passar in på geriatrisk avdelning eller på särskilt boende. Det kan bidra till en kvalitetshöjning, såväl som till en ökad trygghet i vården av äldre.

I så stor utsträckning som möjligt ska äldres behov kunna hanteras i den nära hälso- och sjukvården, vilket ställer ökade krav på läkare med äldrekompetens i närsjukvården. Utöver fler utbildade och bättre tillgång till geriatriker och specialistutbildade sjuksköterskor inom äldreomsorg på vårdcentralerna anser vi att det ska vara obligatoriskt för alla allmänläkare att ha utbildning och kunskap om äldres sjukdomar och behov.

Utveckla demensvården

Vi vill satsa på demenssjukvården. Det viktigaste är att öka kompetensen hos personalen för att bättre hantera dementa. Vi föreslår riktade insatser för att öka spetskompetensen inom demensvården och

vi vill bygga upp ett nationellt center som samlar och sprider kunskaper om demens.

Säker läkemedelshantering

Äldre multisjuka patienter äter ofta flera olika läkemedel samtidigt och många drabbas av så starka komplikationer att de måste läggas in på sjukhus. Vi föreslår därför bättre tillgång till läkare på kommunernas äldreboenden samt regelbundna läkemedelsgenomgångar.

Bättre villkor för barn och vuxna med funktionsnedsättningar

Hälso- och sjukvården måste bli bättre på att samordna sina insatser kring människor med olika former av funktionsnedsättningar. Många patienter med rätt till en individuell vårdplan har ändå ingen sådan. Det är en fråga som landstingen måste prioritera högre. Patienterna har ofta själva stor kunskap om hur deras situation skulle kunna förbättras, inte sällan med relativt enkla medel. Denna kunskap måste tas tillvara på ett bättre sätt än idag.

Det förekommer brister i rehabiliteringen och habiliteringen av barn med omfattande funktionshinder, liksom för vuxna med tidigt förvärvade eller medfödda funktionshinder. Vi anser därför att vården måste utveckla och stärka samordningen särskilt kring dessa patienter, över professions- och områdesgränser.

Patient- och närståendebildningar

Att acceptera och leva med en kronisk sjukdom kan vara svårt för både patienten och dennes anhöriga. Vi vill därför att alla landsting ska erbjuda och uppmuntra till patient- och närståendebildningar riktade till personer med kroniska sjukdomar och deras anhöriga. Dessa utbildningar bör bedrivas i samarbete med handikapporganisationer och yrkesverksamma.

Rehabilitering

Det krävs en bättre fungerande rehabilitering för människor med funktionsnedsättningar och kroniska sjukdomar. Detta är viktigt för att öka livskvaliteten och möjliggöra en snabb återgång till ett fungerande vardagsliv och till arbetslivet. Ansvaret för rehabilitering har i stor utsträckning nu förts över på den enskilde. För en fungerande rehabilitering krävs dock att arbetsgivare, landsting, försäkringskassa och ibland även arbetsförmedling samarbetar på ett bra sätt med syftet att så tidigt som möjligt tillgodose behoven av effektiva insatser, medicinska såväl som andra.

Rätt till rätt hjälpmedel

För att personer med funktionsnedsättning ska ges möjlighet att verka i vardagen på samma villkor som människor utan funktionsnedsättning krävs ofta att olika former av hjälpmedel ingår som en del i vården och rehabiliteringen. Hälso- och sjukvårdens hjälpmedelsansvar ska vila på en värdegrund där individens möjligheter att leva ett självständigt liv i trygghet och värdighet ska vara den bärande utgångspunkten.

Hjälpmedelsvolymerna och kostnaderna för hjälpmedel har ökat kraftigt. Mot bakgrund av detta anser vi att det bör formuleras en nationell strategi för hur vi resursmässigt och organisatoriskt ska klara att möta ett växande hjälpmedelsbehov. En sådan strategi ska också tydliggöra hur sjukvårdshuvudmännen utifrån sitt hjälpmedelsansvar kan bidra till att förverkliga de handikappolitiska och äldrepolitiska målen.

Patienters möjligheter att få ut hjälpmedel skiljer sig ofta beroende på vilket landsting man tillhör. Alla patienter ska ha rätt till hjälpmedel efter behov, men också rätt att få sitt hjälpmedelsbehov utrett. För att ingen ska kunna förvägras en behovsbedömning föreslår vi att hälso-

och sjukvårdslagen stärks så att alla som söker sig till hälso- och sjukvården på grund av ett upplevt hjälpmedelsbehov ska ha rätt till att snarast få en professionell bedömning av sitt hjälpmedelsbehov.

Palliativ vård - vård i livets slutskede

Att leva värdigt handlar också om att få dö med samma värdighet. Vård i livets slutskede handlar främst om att lindra smärtan och att se till att vården medverkar till att patient och närstående får ett värdigt avslut och avsked. Idag finns stora brister och skillnader i tillgången till palliativ vård. Den palliativa vården måste utvecklas och byggas ut för att kunna erbjudas på ett likvärdigt sätt i hela landet. Palliativ omsorg handlar även om att kunna samtala om sin situation, om livet och döden. Inför en så avgörande händelse som döden är det viktigt att individen och de närstående får stöd för att kunna känna trygghet i den svåra situation som döden för med sig.

Brukarinflytande och brukarmedverkan

En del i att utveckla och förbättra vården är att involvera patienterna och brukarna samt deras anhöriga i utformningen av den. Som patient och brukare är man ofta utsatt och man har ofta kloka synpunkter på hur vården kan förbättras. De här erfarenheterna måste vården bli bättre på att ta tillvara. Därför bör patient- och brukarorganisationer få en starkare ställning i vården. Det kan ske genom att dessa organisationer driver idéburen vårdverksamhet eller anlitas som konsulter i vården. Det traditionella samrådet mellan beslutsfattare och brukar- och patientorganisationer bör också vidareutvecklas.

Sammanfattningsvis vill socialdemokraterna

- öka samverkan kring vård och rehabilitering av äldre
- att alla med rätt till en individuell vårdplan snarast ska erhålla en

sådan

- genomföra kompetenssatsningar i demensvården
- satsa på patient- och närståendebildningar för kroniskt sjuka
- arbeta fram en nationell strategi på hjälpmedelsområdet
- stärka brukarnas inflytande i vården

Förbättra barns och ungdomars hälsa

Alla barn har rätt att känna sig delaktiga, trygga och få en god start i livet. Hälso- och sjukvården ska samverka med övriga samhället för att åstadkomma goda uppväxtvillkor för barn och ungdomar. Det är en oroande utveckling i samhället när allt fler barn och unga mår dåligt.

Storsatsning på elevhälsan

För att skolan ska kunna hjälpa barn och ungdomar som mår dåligt krävs att det finns personal och resurser för att ingripa, stödja och hjälpa. Samtidigt satsas det jämförelsevis lite ekonomiska resurser på elevhälsan. Vi vill skapa en samlad elevhälsa där alla elever har tillgång till flera olika kompetenser: skolsköterska, kurator, psykolog och speciallärare/specialpedagog. Mottagningstiderna ute på skolorna behöver i princip fördubblas. Samverkan mellan kommuner och landsting behöver förstärkas.

Samlad/förstärkt barnhälsa/familjehälsa/ungdomshälsa

För barn och ungdomar med olika former av problem behövs tidiga och tillgängliga insatser för att öka chansen till en positiv livsutveckling. För att förebygga att problem uppstår krävs även tillgång till

stödande miljöer i vardagen. Genom att samla verksamheter som besöks av de flesta föräldrar – barnhälsovård, mödrahälsovård och öppen förskola – tillsammans med socialtjänst och primärvård ökar tillgängligheten. Utbudet kan spänna över föräldrastöd och familjeutbildning till samtalsterapi och specialistvård. Vi vill se ett nationellt ställningstagande för en sammanhållen modell för tidiga insatser till barn och unga (samverkan skola, socialtjänst, primärvård, BUP, Ungdomsmottagning). Sådana samverkansmodeller bör finnas i varje kommun.

Kommunal räddningsplan för barn som mår dåligt - ”Barnens räddningstjänst”

När ett barn mår dåligt och visar depression, utagerande eller självskadebeteende är det alltför ofta oklart vem som har ansvaret för de insatser som ska sättas in, och i vilken ordning dessa ska ske. Det kan göra att insatserna fördröjs eller i värsta fall uteblir. Därför föreslår vi ”Barnens räddningstjänst”, innebärande att varje kommun i samverkan med hälso- och sjukvården tar fram lokala handlingsprogram för hur man samverkar kring barn som far illa. Tyngdpunkten i programmet ska vara vem som ska ge vilka insatser och hur verksamheterna gemensamt säkrar att det finns en hel vårdkedja som fungerar dygnet runt och som effektivt möter barnens skiftande problem. Det skall inte krävas energiska och uthålliga föräldrar för att få rätt hjälp till barnet, inget barn skall riskera att ”hamna mellan stolarna”.

Vårdgaranti för unga vuxna med missbruk

När unga missbrukare söker vård för sitt missbruk är oerhört mycket vunnet om hjälpen kan sättas in snabbt. Därför föreslår vi en särskild vårdgaranti för unga vuxna upp till 24 år som söker hjälp mot sitt missbruk.

Avgiftsfri barnsjukvård

Barns möjligheter att erhålla vård får aldrig vara beroende av föräldrarnas ekonomiska situation. Systemet med avgifterna i barnsjukvården ser olika ut i landstingen. För oss socialdemokrater är alla barn lika mycket värda och ska omfattas av likvärdig sjukvård oavsett i vilken familj de föds eller var de bor. Därför ska hälso- och sjukvården för barn och unga upp till 19 år vara avgiftsfri.

Sammanfattningsvis vill socialdemokraterna

- storsatsa på elevhälsan
- införa samverkansmodeller och handlingsplaner i varje kommun kring barn som far illa
- införa förstärkt vårdgaranti för unga missbrukare
- att barnsjukvård upp till 19 år ska vara gratis

Nationellt likvärdig och jämlik vård

Idag finns det stora regionala skillnader i hälso- och sjukvårdens utbud och kvalitet. Det innebär att människor riskerar att få sämre vård beroende på bostadsorten. Det är inte acceptabelt. Men det är långt mycket mer än bostadsorten som påverkar människors hälsa och tillgång till hälso- och sjukvård. Kön, inkomst, utbildning, yrke, sexuell läggning, funktionshinder och ibland etnicitet är alla faktorer som påverkar både hälsotillstånd och tillgång till vård. Vårt mål är att ge alla människor samma möjligheter och rättigheter inom hälso- och

sjukvården. Vi föreslår därför en rad åtgärder för att uppnå en jämlik hälsa och en likvärdig tillgång till vård i Sverige.

God vård oavsett utförare

Patienter ska kunna känna sig trygga med att all vård som ges inom den offentligt finansierade verksamheten ska hålla hög kvalitet, oavsett om utföraren är en offentlig eller en privat vårdgivare. Privata vårdgivare spelar en viktig roll som alternativ och komplement till den offentligt drivna verksamheten på flera områden, men privata vinstintressen får inte påverka sjukvårdens kvalitet eller likvärdighet. Ingen som söker vård inom den offentligt finansierade hälso- och sjukvården ska behöva riskera att lönsamhetskalkyler görs innan behandling sätts in. Därför måste samma höga krav ställas på alla vårdgivare. Kvalitet och resultat, patientsäkerhet och tillgänglighet ska styra vårdens prioriteringar, inte driftsformer eller snäva lönsamhetskalkyler.

Nästan alla svenska sjukhus som finansieras gemensamt drivs idag offentligt. Många av sjukhusen utgör i dagens sjukvård komplexa och högt kvalificerade nav i sjukvårdens vårdkedjor och förändringar av dessa påverkar vården i många andra delar. Därför anser vi att man bör vara försiktig med att lägga ut sjukhus på entreprenad om det inte finns mycket starka skäl för det. Att stycka upp sjukhus i så kallade ”vårdgallerior” med olika ansvariga aktörer för varje område ställer vi oss avvisande till.

God vård oavsett var du bor

Nationell certifiering

För att säkerställa förtroendet för den offentligt finansierade vården är det viktigt att alla offentligt finansierade vårdgivare erbjuder vård av hög kvalitet. Oavsett var jag som patient bor och oavsett om vårdgivaren jag väljer är offentlig eller privat ska jag vara garanterad

en vård av hög klass. Undermåliga vårdgivare ska raderas ut. Vi vill därför införa en nationell certifiering av alla offentligt finansierade vårdgivare. Certifieringen ska vara tidsbegränsad och omprövas med jämna mellanrum. Den ska kunna dras in när vårdgivare har brister i vården. För att få certifiering ska vårdgivare visa att vården har hög kvalitet och är evidensbaserad, håller god tillgänglighet och uppfyller krav på patientsäkerhet. Dessutom ska personalens meddelarfrihet och kompetensutveckling säkerställas. Kollektivavtal skall gälla. Krav ska ställas på vårdlokalernas fysiska tillgänglighet för alla.

Regionförstoring

Utvecklingen inom hälso- och sjukvårdsområdet går allt snabbare. Det är möjligt att med framgång bota eller lindra allt fler sjukdomar och detta allt högre upp i åldrarna. Kraven på nya behandlingsformer och insatser ökar hela tiden. Sveriges landsting och regioner har väldigt olika förutsättningar att möta denna utveckling. Tre landsting/regioner (Stockholm, Västra Götaland och Skåne) är extremt mycket större än de övriga och har tillsammans nästan hälften av Sveriges befolkning medan den andra hälften av befolkningen är uppdelad på sjutton mindre landsting. Detta innebär att landstingen/regionerna har mycket olika ekonomiska förutsättningar att erbjuda den bästa vården. Många behandlingsformer med till exempel dyr utrustning eller specialiserad kompetens kräver stora patientunderlag för att kunna bedrivas effektivt. Den kliniska och tekniska utvecklingen inom hälso- och sjukvården gör koncentration av allt fler verksamheter till en nödvändighet om vården ska ligga i framkant i hela landet. Att gå in i framtiden med så olika förutsättningar riskerar att hämma den svenska hälso- och sjukvårdens utveckling och därmed Sveriges förmåga att erbjuda alla människor en vård av högsta klass. Samtidigt ökar risken att bostadsorten påverkar vilken vård man får. Ett större patientunderlag och en större finansiell bas än dagens landsting/regioner är

nödvändigt för att kunna hantera dessa utmaningar. Det innebär att det behöver bildas betydligt större enheter (regioner/landsting) för att svensk vård ska kunna möta sina stora framtidsutmaningar.

Nationell vårdgaranti

Vårt mål är en vård fri från köer. Alla patienter ska få snabba besked och vård i rimlig tid. Ett viktigt steg var införandet av den nationella vårdgarantin med mål om väntetider. Samtidigt utvecklades informationen till patienterna om köer och väntetider. Staten gav extra pengar för att få ner väntetiderna i vården.

Även om vårdgarantins införande och stimulansbidragen till en början ledde till kortare köer och minskade väntetider har hälso- och sjukvården på flera områden inte förmått att leva upp till tillgänglighetsmålen. Idag ser vi att vårdköerna på flera håll växer igen. Situationen urholkar förtroendet för hälso- och sjukvården. Vi vill genomföra satsningar för att korta väntetiderna i vården och säkerställa att vårdgarantin uppfylls.

Nationella riktlinjer

Nationella riktlinjer är nationella rekommendationer och beslutsstöd för behandling av patienter med vanligt förekommande sjukdomar. På många områden saknas sådana riktlinjer, vilket kan bidra till att vårdkvaliteten skiljer sig på olika ställen i landet. För att förbättra likvärdigheten och patientsäkerheten vill socialdemokraterna att nationella riktlinjer utarbetas på fler områden än idag. Landstingen ska vara skyldiga att implementera nationella riktlinjer.

Kvalitetsregister och öppna jämförelser

Kvalitetsregister har vuxit fram ur verksamhetens behov och

professionens vilja att med hjälp av dokumentation och jämförelser utveckla metoder, resultat och rutiner. Det finns idag ett femtiotal register.

Alla vårdgivare ska följa upp, utvärdera samt rapportera in sina resultat till nationella kvalitetsregister som görs tillgängliga för allmänheten. Det ska inte längre vara frivilligt att delta i detta kvalitetsarbete. Genom öppna jämförelser av kvalitet och tillgänglighet sporrar vårdgivare att prestera, patienter kan tillgodogöra sig viktig information samtidigt som de folkvalda får lättare att snabbt upptäcka var det finns problem i den egna verksamheten.

Regionala kunskaps- och kompetenscentrum

På flera håll i landet finns sedan länge regionala kompetenscentrum inom olika områden som arbetar med verksamhetsutveckling och kunskapsstöd till verksamheterna. Socialdemokraterna vill göra detta arbetssätt till en viktig del i strävan efter en nationellt likvärdig vård. Regionala kompetens- och kunskapscentrum bör inrättas för att sprida kunskap och information om nationella riktlinjer samt även se till att det övergripande arbetet med kvalitet och tillgänglighet förmedlas ut i hälso- och sjukvården på alla nivåer.

God vård oavsett vem du är

Vård efter behov

Alla medborgare skall ha lika god tillgång till högklassig vård. Vården skall ges utifrån behov så att den med störst behov ges prioritet. Den prioriteringsordning som beslutats av riksdagen skall gälla och det innebär att vård av livshotande akuta sjukdomar, vård av svåra kroniska sjukdomar, lindrande vård i livets slutskede samt vård av tillstånd som medfört nedsatt självbestämmande ges högst prioritet. Alla medborgare, även de som av olika skäl inte själva klarar av att

efterfråga vården eller de som inte gör så stort väsen av sig, har rätt till vård utifrån sina behov.

Den svenska vårdmodellen med gemensam finansiering via skatten och där vårdbehovet styr tillgången har starkt stöd i det svenska samhället. Men modellen hotas nu av det systemskifte som påbörjats inom delar av den svenska vården. Den borgerliga regeringen har öppnat för att privatbetalande patienter ska få köpa sig vård hos offentligt finansierade vårdgivare. Vi avvisar alla system som ger möjligheter att med försäkringar eller på annat sätt köpa sig före inom den offentligt finansierade sjukvården (gräddfiler). Endast medicinska överväganden ska avgöra när och hur människor får vård.

Den som vill köpa sig privat finansierad vård får vända sig till privata vårdgivare på en privat marknad. Den offentligt finansierade vården skall hålla hög kvalitet, vara lättillgänglig och det alltid ska vara de medicinska behoven som skall styra prioriteringarna, aldrig plånbokens tjocklek eller personens ställning i samhället.

Jämställd vård

Kvinnor och män ska utifrån sina behov behandlas likvärdigt i sjukvården när det gäller resurser och insatser. Men så fungerar det inte alltid. Mycket har gjorts på senare år men fortfarande finns omotiverade medicinska skillnader (1) i vårdkvalitet och hälsa mellan könen. Till exempel får kvinnor vänta längre på gråstaroperationer och har mindre chans att få dialys och njurtransplantation. (¹(O)jämställdhet i hälsa och vård – Goldina Smithswaite, SKL 2007)

Orsaken till könsskillnaderna i vården är dels att vården och forskningen ofta brister i att ta hänsyn till skillnader i fysiska förutsättningar mellan könen, dels medvetna eller omedvetna föreställningar om kön

hos sjukvårdspersonalen. Även om kvinnor drabbas oftare av kvalitetsbrister i vården visar forskningen att även män i flera avseenden drabbas negativt när vården påverkas av könsföreställningar.

Kvinnor är underrepresenterade vid läkemedelsstudier, vilket leder till dålig kunskap om hur kvinnor påverkas av biverkningar med mera. Könsanpassade dosanvisningar saknas nästan alltid. Vi vill arbeta inom EU för att påverka läkemedelsföretagen att ta ett större ansvar för att läkemedlen anpassas efter kön. Vid godkännande av nya läkemedel bör könsspecifika aspekter alltid värderas.

Att nå ökad jämställdhet i vården kräver ett brett och långsiktigt arbete med sikte på forskning, behandlingsmetoder och attityder. Därför vill socialdemokraterna att det utarbetas en nationell handlingsplan för jämställd vård. Centralt i en sådan plan är ökad och mer spridd kunskap om hur könsfaktorer påverkar vården. Det krävs mer forskning för att belysa vilka könsskillnader som finns och hur de uppkommer. Det krävs ökat fokus på jämställdhet och genus på vårdutbildningarna på gymnasiet och högskolan, samt i vidareutbildningar för personal inom hälso- och sjukvården. All vårdstatistik ska vara könsuppdelad och jämställd vård ska vara ett eget uppföljningsområde i de nationella jämförelserna. All offentligt finansierad forskning om vård och hälsa ska ta hänsyn till könsfaktorer.

HBT-personers rätt i vården

HBT är ett samlingsbegrepp för homosexuella, bisexuella och transpersoner som grupp. Under senare år har HBT-personers livsvillkor förbättrats på flera områden. Det har lett till att fler HBT-personer idag lever öppet, ingår partnerskap och skaffar barn. Det ställer nya krav på samhällets service, inte minst inom hälso- och sjukvårdens område. Ohälsan är alltjämt större bland gruppen HBT-personer än bland

heterosexuella och många HBT-personer upplever att de blir diskriminerade och dåligt bemötta när de söker vård.

Vård på lika villkor kräver att gruppen HBT-personer bemöts med samma respekt och professionalism som heterosexuella. Det ställer i sin tur krav på ökad kunskap om de särskilda villkor och förutsättningar som HBT-personer har med sig när de söker vård. Vi vill därför stimulera till en ökad forskning kring HBT-personers hälsa. Socialdemokraterna vill vidare att HBT-personers hälsa ska belysas särskilt när folkhälsoundersökningar görs samt att HBT-perspektivet tas upp på vårdutbildningarna i gymnasiet och högskolan.

Jämlik vård

Livslängd och självupplevd hälsosituation skiljer sig åt mellan olika grupper i vårt land. Trots att hälsoläget ständigt förbättras ökar skillnaderna i hälsa mellan fattiga och rika. Klassamhället avspeglar sig i människors hälsa. De grupper och individer som har de största behoven måste prioriteras särskilt i sjukvårdssystemet. Så sker inte alltid idag. Istället är det grupper med höga inkomster och bra hälsa i grunden som har bäst tillgång till vård, medan grupper med stora vårdbehov får stå tillbaka.

Hälso- och sjukvården har en viktig uppgift i att utforma särskilda insatser för att göra hälsan mer jämlikt fördelad. Vi socialdemokrater vill prioritera åtgärder inom hälso- och sjukvården som syftar till att utjämna skillnader i livschanser och möjligheter till ett rikt och hälsosamt liv.

För många medborgare med svag ekonomi upplevs patientavgifterna som ett svåröverstigligt hinder. Många drar sig för att gå till tandläkaren eller till doktorn, eller låter bli att hämta ut sin medicin,

eftersom de helt enkelt inte har råd. 35 procent av människor med försörjningsstöd låter bli att besöka sjukvården eller att hämta ut medicin någon gång per år. Det är ur rättvise- och folkhälsoperspektiv en djupt otillfredsställande situation.

Den nära vården spelar en central roll i de här avseendena och dess resurser måste fördelas efter behov inte utifrån var enskilda vårdbolag tror sig kunna finna ett lämpligt kundunderlag. Vi socialdemokrater vill genomföra särskilda satsningar i utsatta bostadsområden, där folkhälsan är dålig och de sociala ohälsosfaktorerna många. För flera grupper i samhällets utkant, så som hemlösa och missbrukare, krävs ett arbete av mer uppsökande karaktär.

Socialdemokratin anser att ingen ska utestängas från primärvården på grund av ekonomiska skäl. Det ska därför vara låg avgift eller helt avgiftsritt att besöka sin vårdcentral. Det kan även medverka till att patienter i större utsträckning söker vård på rätt vårdnivå.

Sammanfattningsvis vill socialdemokraterna

- införa en nationell certifiering av alla offentligt finansierade vårdgivare
- utveckla nationella riktlinjer, kvalitetsregister och öppna jämförelser
- införa stimulansbidrag för riktade insatser för kortare väntetider
- att könsaspekten ska beaktas vid forskning och framtagande av nya läkemedel och behandlingsmetoder
- satsa på utökad forskning och kunskap om hur skillnader i kön, sexuell läggning och klass påverkar vård och hälsa

- satsa på närsjukvården i utsatta bostadsområden med höga ohälsotal
- införa lägre avgifter eller helt avgiftsbefria besök på den egna vårdcentralen

Säker vård

Patienternas säkerhet måste alltid vara högst prioriterat inom hälso- och sjukvården. Ingen ska behöva känna oro för att kontakt med vården ska leda till ett förvärrat sjukdoms- eller skadetillstånd.

Vårdskador kostar samhället ca 2 miljarder kronor per år. 2004 dog ca 2300 personer i Sverige till följd av vårdskador. Genom att minska misstagen i vården kan både liv och resurser sparas.

Sammanhållen vårddokumentation och läkemedelslista

En stor del av felbehandlingarna kommer till på grund av att läkare inte har tillräcklig information om patientens vårdhistoria. Det kan gälla tidigare diagnoser eller mediciner utskrivna av annan läkare. Det behövs därför en sammanhållen vårddokumentation och läkemedelslista för att läkarna ska ha större möjligheter att ställa rätt diagnos och ordinera adekvata behandlingsmetoder. Den nya patientdatalagen gör detta juridiskt möjligt men fortfarande krävs stora insatser för att landstingens olika digitala journalsystem ska kunna kommunicera med varandra och med andra vårdgivare.

Avvikelse rapportering

För att förhindra att misstag i vården upprepas måste det finnas en god avvikelse rapportering. För att alla ska känna sig trygga med att rapportera in är det viktigt att misstag och tillbud som rapporteras

används i lärande och förebyggande syfte och inte i första hand för att peka ut syndabockar.

Vårdskadeundersökningar

God och uppdaterad kunskap om problemet och dess omfattning är en förutsättning för att kunna vidta rätt åtgärder. Därför bör det genomföras regelbundet återkommande vårdskadeundersökningar inom svensk hälso- och sjukvård.

Säker läkemedelshantering

Läkemedel är idag den vanligaste behandlingsmetoden inom sjukvården. Samtidigt är problemen med felaktig läkemedelsanvändning stora. Många, inte minst äldre, har idag för många läkemedel eller läkemedel som inte passar ihop med varandra. Läkemedel står för en stor och växande del av sjukvårdens kostnader men också för en stor del av sjukvårdens skador. Det är därför av högsta vikt att läkemedelshanteringen är kostnadseffektiv, säker, lättillgänglig och ses som en del av sjukvården – inte som en marknad vilken som helst.

Regeringens planer på att avreglera apoteksmonopolet och öppna för olika internationella läkemedelsgrossister att ta över de svenska apoteken hotar att leda till högre kostnader och sämre säkerhet. Vi socialdemokrater motsätter oss en sådan utveckling. Kostnads-effektivitet, säkerhet och god tillgänglighet i hela landet bör också fortsättningsvis vara det som styr läkemedelsförsörjningen. Däremot är vi öppna för att låta fler än apoteken sälja vissa enklare receptfria läkemedel.

Sammanfattningsvis vill socialdemokraterna

- påskynda utvecklingsarbete med mål om att snarast kunna inrätta en sammanhållen vårddokumentation och läkemedelslista för varje patient

- införa fler nationella och regionala riktlinjer
- att regelbundna vårdskadeundersökningar genomförs
- utveckla det svenska apotekssystemet inom ramen för Apoteket AB

Forskning, utveckling och utbildning

Den svenska forskningen ligger väl framme i ett internationellt perspektiv och flera nya upptäckter görs på de svenska universitetssjukhusen. Samtidigt ställer utvecklingen nya krav på utbildning av den framtida vårdpersonalen.

Universitetssjukhusen är en viktig nationell resurs

Den högspecialiserade vården ska drivas i offentlig regi för att säkerställa ett nära samarbete med klinisk forskning och utbildning. Universitetssjukhusens nära koppling till forskning och utbildning liksom den centrala roll som de spelar för den mest avancerade sjukvården gör att det är olämpligt att lägga ut dem på entreprenad. Om universitetssjukhus säljs ut eller förvandlas till ”vårdgallerior” riskerar man att förstöra Sveriges mest avancerade forsknings- och utbildningsmiljöer. Universitetssjukhusens uppbyggnad som sammanhållna enheter och utvecklingsmiljöer för avancerad sjukvård, forskning och utbildning ska värnas. Även akutsjukhusen är nödvändiga för varje landstings möjlighet att ge högkvalitativ och jämlik vård. Akutsjukhusen har i en central roll i landstingets ansvar för medborgarnas vård och de olika vårdkedjornas funktioner. Vi anser att akutsjukhus och universitetssjukhus har en central roll kopplad till landstingens lagstadgade ansvar för vården. Därför motsätter vi oss att dessa skall kunna läggas ut på entreprenad eller privatiseras.

Koncentration av högspecialiserad vård

Nya dyra behandlingsmetoder för ovanliga sjukdomar blir vanligare och det är en positiv utveckling. Men det ställer nya krav på verksamhetens organisation, såväl kliniskt som forskningsmässigt. En meningsfull forskning, liksom en kostnadseffektiv och högkvalitativ verksamhet, kräver tillgång till ett lagom stort patientunderlag. Om svensk medicinsk forskning och högspecialiserade vård även fortsatt ska ligga i framkant kommer därför en ytterligare koncentration av viss verksamhet på nationell nivå att krävas. I många fall kommer även internationell samordning att krävas.

Forskning inom närsjukvård och psykiatri

Forskning inom närsjukvården är en nödvändighet om en åldrande befolkning ska kunna ges ett gott omhändertagande i vardagen. För att säkra effektiv och bra vård till människor med psykisk ohälsa är det viktigt att satsa på forskning och verksamhetsutveckling inom psykiatri. Både närsjukvården och psykiatri har varit eftersatta områden inom forskningen. Det vill och måste vi förändra. Därför vill vi göra riktade satsningar för forskning och utveckling inom närsjukvården och psykiatri.

Större offentligt ansvar för forskningen

För att säkra den icke kommersiella forskningen, samt forskning på tillstånd som drabbar många patienter anser socialdemokraterna att det krävs ett större offentligt ansvarstagande. Staten och landstingen måste därför skjuta till ökade resurser till den medicinska forskningen. Särskilt viktigt är att skapa bättre förutsättningar för den kliniska forskningen.

Utbildning och kompetensförsörjning

För att möta kommande pensionsavgångar krävs en långsiktig nationell strategi för att tillgodose hälso- och sjukvårdens behov av

medicinskt utbildad personal. Status och attraktivitet för vårdutbildningar, från gymnasial nivå och uppåt, måste höjas. Det kommer att krävas fler platser på vårdutbildningarna och på nationell nivå måste tas ett övergripande ansvar för att antalet utbildade sjuksköterskor och läkare motsvarar hälso- och sjukvårdens långsiktiga behov. Det är även viktigt att utbildningarnas innehåll kontinuerligt ses över och anpassas till verksamheternas behov.

Den snabba utvecklingen inom läkemedel och medicinteknik gör att hälso- och sjukvården kan hålla människor vid liv längre, även vid väldigt svåra sjukdomstillstånd. Det väcker samtidigt svåra etiska frågor om döden och rätten till ett värdigt liv. Att på ett bra sätt använda sig av nya mediciner och metoder kräver inte bara en gedigen medicinsk kunskap, utan även en stabil etisk grund att stå på. Det är frågor som måste tillåtas ta större plats vid utbildning av morgondagens vårdpersonal.

Sammanfattningsvis vill socialdemokraterna

- införa förbud mot privatiseringen av universitetssjukhusen
- satsa på forskning inom närsjukvård och psykiatri
- skapa goda förutsättningar för den kliniska forskningen
- tillföra mer resurser för satsning på icke kommersiell medicinsk forskning
- att vårdutbildningarna får fler utbildningsplatser
- öka fokus på etiska frågor inom vårdutbildningarna

Hälso- och sjukvårdens finansiering

Frågan om hälso- och sjukvårdens finansiering i en tid med växande vårdåtaganden handlar till följd av en åldrande befolkning ytterst om hur vi kan bevara en skattefinansierad hälso- och sjukvård som fördelas efter människors behov oavsett plånbokens storlek. Då resurserna är begränsade måste det inom demokratins ramar göras ständiga prioriteringar i vården för att bestämma storleken på det offentliga åtagandet. För att klara finansieringen krävs en bred strategi med många åtgärder på flera områden såsom folkhälsoarbete, vårdens organisation och resursförstärkningar. Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv är välfärden och vårdens överlevnad beroende av att fler kommer i arbete så att skatteintäkterna ökar.

Mer kostnadseffektiva vårdformer

Den medicinsk-tekniska utvecklingen har flera sidor. Samtidigt som nya behandlingsmetoder utvecklas som gör det möjligt att behandla och bota det som tidigare var obotligt så effektiviseras andra former av diagnos och behandling. Öppenvården kan i många fall helt ta över vård som tidigare krävde inläggning och stora sjukhusets resurser. Att vården sker nära patienten och utanför sjukhuset är ofta kostnadseffektivt samtidigt som det ger fördelar för patienten.

Inte sällan uppstår intressekonflikter när nya behandlingsformer utvecklas som ersätter vad andra enheter och specialister tidigare gjort. En av politikens uppgifter är att uppmärksamma, stödja och utifrån principen om kostnadseffektivitet värdera innovationerna inom vården. När nya effektiva vårdformer införlivas måste samtidigt de gamla metoderna utträngas.

Ansvarsfull läkemedelsförskrivning

Nya vaccin och läkemedel kan helt förändra vårdbehovet och ersätta

avancerad kirurgi eller andra behandlingsformer. Samtidigt innebär en ny kostnadsbild för enskilda läkemedel och läkemedel i stort ett behov av en samlad nationell strategi för att hantera läkemedelskostnaderna. Delar i en sådan strategi kan vara nationella beslutsstöd för förskrivning och dosering, införandet av personliga läkemedelslistor för varje patient och ett mer decentraliserat budgetansvar för läkemedel. Överförskrivning av läkemedel kostar onödiga resurser och påverkar patientsäkerhet och miljö negativt. För att minska överförskrivningen av läkemedel vill vi i samverkan med läkemedelsindustrin satsa på och utveckla användandet av så kallade provförpackningar. Därutöver bör beslut om nya läkemedelssubventioner från samhällets sida alltid föregås av producentneutrala läkemedelstester där nya och gamla preparat jämförs för att bedöma nya läkemedels faktiska mervärde. En kostnadsmedveten läkemedelsförskrivning kan medverka till att frigöra resurser så att patienter i behov av de allra dyraste läkemedlen kan garanteras rätt till dessa.

När enskilda läkemedel kan kosta flera miljoner per patient och år att skrivas ut bör det övervägas om landstingens kostnadsansvar för läkemedel är förenligt med den fria förskrivningsrätten. Fri förskrivningsrätt av läkemedel har alla läkare, vare sig de jobbar offentligt eller privat, och även om de inte längre arbetar som läkare. Vi vill utreda möjligheterna att införa vissa begränsningar i förskrivningsrätten, kopplat till landstingens ansvar för läkemedelskostnader inom högkostnadsskyddets ram.

Hälsopolitik med förebyggande insatser

Ett brett hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbete som når olika riskgrupper är kostnadseffektiva investeringar som minskar trycket på hälso- och sjukvården och innebär att vi bättre kan klara de framtida vårdkostnaderna. Det framgångsrika arbetet för att minska

rökningen har till exempel resulterat i stora hälsovinster och minskade kostnader. Även information om egenvård bidrar till att minska kostnaderna i vården.

Stöd till anhörigas och andras frivilliga arbete i vården

Många anhöriga gör mycket stora vårdinsatser. Hälso- och sjukvården måste bättre ta till vara kunskap och erfarenheter från brukare och anhöriga. Stödet till anhöriga måste utvecklas och utökas. Viktigt kompletterande vårdarbete kan också göras genom organiserade frivilliga insatser genom organisationer och föreningsliv.

Resurstillskott – ökning av vårdkostnadernas andel av samhälls-ekonomin

Vi är övertygade om att vården går att effektivisera och förbättra. Varje skattekrona ska användas så klokt som möjligt. Men de framtida utmaningarna innebär också att vården kommer att kräva mer resurser. För att kunna höja kvaliteten i vården och förbättra tillgängligheten måste vården få ta en större del av våra gemensamma resurser i anspråk. Vi menar att hälso- och sjukvårdens andel av bruttonationalprodukten (BNP) behöver öka.

Sammanfattningsvis vill socialdemokraterna

- utveckla och utöka kostnadseffektiva vårdformer
- utreda införandet av vissa begränsningar i förskrivningsrätten av läkemedel
- öka stödet till anhörigvård
- satsa på hälsoförebyggande åtgärder
- öka hälso- och sjukvårdens andel av BNP

En trygg och tillgänglig akutsjukvård

När olyckan är framme är det viktigt att få vård snabbt. Den som är svårast sjuk ska ha vård först. Den som tvingas vänta ska ges ett gott bemötande och en god information om varför man får vänta och när man beräknas få vård. För den som inte själv kan ta sig till akutmottagning ska det finnas en väl utbyggd ambulanssjukvård som snabbt kan ta sig fram till platsen. För de som inte behöver sjukhusens resurser ska det finnas en god tillgänglighet i primärvården även för akuta besök.

Fler akutmottagningar

Av patienter som söker vård på en akutmottagning på sjukhus har ca en tredjedel, ibland mindre, tillstånd som kräver sjukhusets resurser. För att öka människors möjlighet att söka vård på rätt vårdnivå vill vi öka tillgången till akutsjukvård där människor bor. Lösningen på detta kan se olika ut i olika delar av landet. Det kan vara nattöppna vårdcentraler, självständiga närakuter eller en ”patrullerande” hembesöksbil. Gemensamt är att fler akutmottagningar i närsjukvården måste etableras.

Tillgänglighetsmål i akutsjukvården

Akutsjukvården är idag den enda vårdnivån som saknar nationella tillgänglighetsmål. Det är oacceptabelt att människor ibland tvingas vänta uppemot 8-10 timmar för att få vård på en akutmottagning. Socialdemokraterna vill sätta upp målet att ingen ska behöva vistas mer än 4 timmar på en akutmottagning. Senast då ska patienten ha blivit hemskickad, inskriven på annan klinik eller hänvisad till annan vårdnivå. Detta skulle kunna kallas akutvårdsgaranti.

Med en akutvårdsgaranti måste öppna kvalitetsjämförelser av landets

akutmottagningar följa. Goda exempel måste synliggöras och medborgare och politiker ges en möjlighet att själva enkelt kunna se hur utvecklingen fortskrider. En akutvårdsgaranti ger oavsett väntetid aldrig den stukade foten företräde framför hjärtinfarkten. Det är inte de medicinska prioriteringarna som ska förändras, utan patientflödet. Med en akutvårdsgaranti och öppna jämförelser blir det lättare för styrande politiker och den medicinska professionen att beskriva problemet och dess omfattning och det blir enklare för medborgare och patienter att ställa berättigade krav på akutsjukvården.

Sammanfattningsvis vill socialdemokraterna

- utöka antalet fler akutmottagningar där människor bor
- införa akutvårdsgaranti på 4 timmar på sjukhusens akutmottagningar

Attraktiva arbetsplatser

God kvalitet i omsorg och hälso- och sjukvård kräver goda villkor för dem som gör jobbet. Välfärdsjobb kan bli ett föredöme att se upp till – så kallade mönsterarbetsplatser. Personalens arbete har blivit allt mer komplext och det ställs många och höga krav på god yrkeskompetens, bemötande, säkerhet och omdöme. Arbete inom äldreomsorg och hälso- och sjukvård måste utvecklas till framtidsyrken.

Vi vill tillsammans med de fackliga organisationerna utveckla arbetsplatserna inom vårdsektorn. Inriktningen på arbetet ska vara att öka personalens trygghet, inflytande och utvecklingsmöjligheter.

Trygghet för personalen

En trygg anställning och en trygg inkomst som går att leva på är

centrala faktorer för en god arbetsmiljö. Vi vill begränsa nyttjandet av tillfälliga anställningar och vikariat. En inkomst som går att leva av kräver ofta en heltidslön. Därför bör heltid vara en rättighet medan deltid fortsatt är en möjlighet för de som så önskar. Vi menar att det är lättare att göra ett bra jobb och se en framtid på arbetsplatsen för den som är trygg i sin anställning och sin försörjning. Ökad kontinuitet för vårdtagarna och ökad trygghet för personalen kan därför bidra till ökad kvalitet inom hälso- och sjukvården.

För oss är det självklart att all hälso- och sjukvårdspersonal ska arbeta under kollektivavtalsenliga villkor och ha meddelarskydd, oavsett om arbetsgivaren är privat eller offentlig.

Inflytande och utvecklingsmöjligheter

Vården lider av stela hierarkier och outvecklat ledarskap som hämmar personalens möjligheter att göra ett bra jobb. Personalen inom hälso- och sjukvården upplever ofta att deras kunskap och erfarenhet inte tas till vara fullt ut. Det är därför önskvärt att på olika sätt öka personalens möjligheter att själva styra hela eller delar av sin verksamhet. Personalen måste därför ha mer att säga till om när det gäller att planera och genomföra verksamheten. Med ökat personalinflytande utvecklas verksamheten och blir mer kostnadseffektiv.

De två viktigaste faktorerna för att fullt ut kunna ta till vara personalens kompetens och yrkeskunnande är ett bra ledarskap liksom en tydlig och effektiv organisationsstruktur som gör det möjligt att utöva ett bra ledarskap. Vården behöver fler duktiga ledare som kan skapa engagemang och entusiasm i verksamheten. En ledare ska både kunna se helheten och varje enskild anställd. Det är viktigt att beakta hur ledarna i organisationen motsvarar organisationen och befolkningen i övrigt utifrån exempelvis kön och etnicitet. Alla kommuner, landsting

och regioner ska jobba aktivt med ledarskapsfrågor i vården och samarbetet med universitet och högskolor på detta område ska stärkas. Det bör även övervägas att ta ett initiativ på nationell nivå för ledarskapsutveckling inom hälso- och sjukvården.

Möjligheter till vidareutbildning och större ansvarstagande ska finnas för alla anställda. Lönen ska följa med när arbetet utvecklas. Tillsammans ska ledare och personal ha en dialog om individuella utvecklingsmöjligheter för de anställda.

Sammanfattningsvis vill socialdemokraterna

- stärka rätten till heltid och fasta anställningar
- öka självstyret för personal inom hälso- och sjukvården
- satsa på ledarskapsutveckling inom vård och omsorg
- bra möjligheter till kompetens- och löneutveckling inom vårdyrket

Avslutning

I detta program beskriver vi socialdemokrater den politik vi vill arbeta för på alla de nivåer där vi är aktiva och representerade. Landstingen och regionerna är självklart viktiga men även på den nationella nivå och i kommunerna finns viktiga uppgifter för att förverkliga den socialdemokratiska hälso- och sjukvårdspolitiken. Även som aktiva i ideella organisationer, i fackligt arbete och som engagerade medborgare arbetar vi socialdemokrater för en jämlik hälsa och god vård.

Socialdemokraterna, 105 60 Stockholm tel: 08-700 26 00,
valfard@sap.se

September 2008 Rådslag om vår miljö

Socialdemokraterna | RÅDSLAG VÅRT KLIMAT

Innehållsförteckning

Inledning	3
Utgångspunkter	3
Vatten och hav	5
Jordbruket	8
Skogsbruket	10
Kemikalier	11
Tungmetaller och andra gifter	12
Biologisk mångfald	13
Tillgång till en ren natur	15
Miljö- och klimatforskning	16
Det egna miljöansvaret	17
Bilaga: Miljökvalitetsmålen	19

Inledning

Klimatpolitiken, som vi genomförde ett rådslag om hösten 2007, är en mycket viktig del av miljöpolitiken. Att minska utsläppen av växthusgaser och bromsa de av människan orsakade temperaturökningarna är en avgörande fråga för hela vår miljö. Klimatförändringarna hotar ekosystem över hela jorden och många djur- och växtarter riskerar att försvinna.

Därför valde rådslagsgruppen om klimat och miljö att först lägga fram ett förslag till en ny socialdemokratisk klimatpolitik. Den 22 augusti behandlade partistyrelsen en socialdemokratisk klimatplattform som utgick från förslagen i rådslaget.

Nu går vi vidare och genomför ett rådslag också om den övriga miljöpolitiken. De frågor vi behandlar i detta rådslag handlar om hur vi brett bygger ett hållbart samhälle där vi inte förstör vår gemensamma miljö. Vi pekar på de miljöproblem vi har, både i Sverige och i världen i stort, och frågar efter förslag till lösningar. Ofta handlar det om att finna lösningar som både löser våra miljöproblem och skapar förutsättningar för ny grön tillväxt. I andra fall handlar det om att väga miljöintressen mot andra intressen. I några fall står olika miljöintressen mot varandra, och vi behöver göra ett val.

Utgångspunkter

Vi socialdemokrater vill bygga ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart samhälle där människors livskvalitet kan öka. Vi skall ha en god ekonomisk utveckling utan att vår gemensamma miljö försämras. Naturen skall vara fri från onaturliga skadliga ämnen. Djur och växter skall kunna utvecklas i sina naturliga miljöer. I alla våra politiska beslut skall miljöperspektivet finnas med.

I grunden handlar det om att fundera över hur vi lever och producerar våra varor. Med ny miljövänlig teknik är det inte bara möjligt att minska vår miljöpåverkan utan också att skapa nya resurser för att utveckla vårt välfärdssamhälle. Genom att minska vår förbrukning eller återvinna det vi förbrukar kan vi minska belastningen på jordens gemensamma resurser. Om hela världen hade den resursförbrukning som vi har i Sverige skulle det behövas 3,4 jordklot för att försörja jordens befolkning. Det är inte långsiktigt hållbart.

Vi har gjort mycket i Sverige för att förbättra vår miljö. Internationellt sett ligger vi långt framme. Vi har gått före och tidigt använt oss av ekonomiska styrmedel, vi har minskat utsläppen av växthusgaser,

värnat den biologiska mångfalden och arbetat för förbud av farliga kemikalier.

Det återstår dock mycket att göra. Den socialdemokratiska regeringen fastställde 16 nationella miljö kvalitetsmål som skall uppnås till 2020 för att säkra en hållbar utveckling på alla områden (se bilaga). Miljömålsrådet visar i sin senaste utvärdering av målen att fler än hälften är mycket svåra eller inte möjliga att nå inom tidsramen.⁽¹⁾ Utvecklingen går åt rätt håll, men det går för långsamt. Vi behöver därför en nystart i den svenska miljöpolitiken.

En viktig fråga är hur vi utformar politiken framöver. Det krävs en bra avvägning mellan olika styrmedel i miljöpolitiken utifrån vad som är bäst för miljön och vad som är ekonomiskt mest effektivt. Miljökrav kan säkras antingen genom ekonomiska styrmedel eller genom regelförändringar.

Ekonomiska styrmedel kan i sin tur utformas antingen som ett bidrag eller en skattelättnad för det som är bra för miljön eller genom att en miljöavgift läggs på det som skadar miljön. Ekonomiska morötter har stora politiska fördelar, men innebär samtidigt högre utgifter för staten. Miljöavgifter har den fördelen att de inbringar intäkter till staten som i sin tur kan användas till andra miljö satsningar.

Regelförändringar kan också ske på olika sätt, antingen direkt genom lagstiftning eller genom frivilliga överenskommelser där exempelvis staten, näringslivet och/eller miljöorganisationer kommer överens om vilka miljökrav som bör ställas på olika områden.

¹ <http://www.regeringen.se/content/1/c6/01/25/37/45f94f02.pdf>

Den Europeiska unionen har en mycket viktig roll att spela inom miljöpolitiken, både som global aktör och genom att driva en egen radikal politik. EU har kompetens på miljöområdet och kan lagstifta om tydliga miljökrav. Beslut som EU fattar och som gäller på hela den inre marknaden har stor betydelse för miljön. Sverige skall därför fortsätta att aktivt driva på miljöarbetet inom EU.

En avgörande fråga för den globala miljöpolitiken är att få med växande ekonomier och Kina, Indien och Brasilien i miljöarbetet. Om världens framtida tillväxt sker med en gammal teknik kommer det få mycket negativa miljökonsekvenser. Därför krävs det ett brett internationellt samarbete kring miljöfrågorna. Det är viktigt att Sverige och EU är pådrivande i det arbetet.

Miljöfrågan har också en mycket nära koppling till fattigdomsbekämpningen. Tillgång till rent vatten, säkra livsmedel, en fungerande avfallshantering och en miljö utan gifter och kemikalier har stor betydelse både för människors hälsa och för ett lands ekonomiska utveckling. Många fattiga länder riskerar att drabbas hårt av klimatförändringarna och har mycket begränsade möjligheter att hantera dem. Miljön måste därför finnas med i en politik för global utveckling.

- Hur bör tonvikten generellt ligga mellan lagstiftning och ekonomiska stimulanser på miljöområdet? Vilka typer av ekonomiska stimulanser bör vi ha, piskor eller morötter? Hur ser ni på förhållandet mellan lagstiftning och frivilliga överenskommelser?
- Hur utformar vi en miljöpolitik som stöder en hållbar tillväxt? Vad har ni för konkreta idéer på politiska åtgärder som samtidigt ger tillväxt, social rättvisa och ekologisk hållbarhet?

- Kan miljöpolitiken komma i konflikt med andra intressen? Hur bör vi som parti i så fall göra en avvägning mellan dessa olika intressen? Bör vi prioritera miljöintressen även när vi tror att detta hotar jobben?
- Hur kan vi bättre använda medlemskapet i den Europeiska unionen för att driva en radikal miljöpolitik?
- Hur kan vi socialdemokrater använda det globala samarbetet med likasinnade progressiva partier för att driva en global miljöpolitik?
- Hur kan miljöfrågorna ges en större tyngd i fattigdomsbekämpningen?

Vatten och hav

Sverige har ett av världens bästa dricksvatten. Det finns ett tydligt ansvar för att skydda våra vattentäkter. 90 procent av det totala grundvattenuttaget sker ur kommunala vattentäkter som ligger i ett vattenskyddsområde.⁽²⁾ Samtidigt har Livsmedelsverket visat att endast hälften av landets kommuner har en krisplan för dricksvatten, att enbart cirka 40 procent av de kommunala vattentäktarna har reservvattentäkt och att bara runt 30 procent av kommunerna har en plan för nödvattenförsörjning. Riskobjekt som vägar/järnvägar, jordbruk och bebyggelse ligger inom vattenskyddsområden och behöver löpande följas upp om vattenkvaliteten skall kunna säkras. Genomgångar visar exempelvis att rester av bekämpningsmedel finns i kommunala vattentäkter.⁽³⁾

² Källa: Sveriges geologiska undersökning.

³ Se artikeln ”Bekämpningsmedel mot ogräs finns i dricksvattnet” i Ny Teknik den 10 oktober 2001

Likaså har man under senare år funnit rester från både kemikalier och medicinska preparat i avloppsvattnet. Dessa rester har genom våra vattenreningssystem förts vidare ut i sjöar och hav.

Våra hav utarmas och ekosystemen rubbas. Fångstkvoterna för flera hotade fiskarter i både Östersjön och Västerhavet har länge varit för höga. Svartfiske har ytterligare förvärrat problemen.⁽⁴⁾ Flera fiskarter är akut hotade. Övergödningen fortsätter liksom nedskräpningen av våra vatten. Haven är i obalans.

Forskning (5) visar exempelvis på koppling mellan torskbestand och ökad algblomning i Östersjön. När torsken minskar, ökar skarpsillen som äter mer djurplankton. Då ökar i sin tur mängden växtplankton – och algblomningen är ett faktum.

Övergödningen av våra hav och insjöar sker både genom det traditionella jordbruket, men till stor del också genom de cirka 400 000 undermåliga enskilda avlopp som finns runt om i landet. Avloppen svarar för en betydande del av utsläppen av fosfor i sjöar och hav. Till det kommer toalettavfall från fritidsbåtar och passagerarfartyg. De stora fartygen kan fortfarande släppa ut orenat vatten och avfall på internationellt vatten.

Oljeutsläpp hotar fortfarande våra kuster. Stora utsläpp riskerar att skada känsliga kustmiljöer och djurlivet där. Runtom Sveriges kuster finns dessutom cirka 700 gamla vrak från främst andra världskriget och ett stort antal odetonerade minor och kemiska stridsmedel från båda världskrigen. Fartygen har nu nått stadiet att de rostar sönder och kan riskera att läcka olja. Minorna kan fortfarande riskera att detonera och de kemiska stridsmedlen, främst senapsgas, är mycket farliga.

Bristen på tydliga miljökrav på fartygstrafiken har också resulterat i att fartygens dieselmotorer fortfarande står för stora utsläpp. I Sverige står sjöfarten exempelvis för en betydande del av de totala utsläppen av svavel- och kväveoxider. Svaveloxiderna bidrar till försmutsningen av mark och sjöar. Kväveoxiderna bidrar till övergödningen.

Även fritidsbåtarna ställer till miljöproblem. Vi uppställer i dag mycket tydliga miljökrav på bilar, men nästan inga krav på båtar. Båtmotorer ligger exempelvis långt efter bilmotorer vad gäller utsläpp och bränslereffektivitet. Ett annat exempel rör båtbottnfärger som innehåller gifter. Samma gifter som skall förhindra att exempelvis havstulpaner och alger växer på båtarna sprider sig till andra djur i haven. Trots att några av de giftigaste färgerna numera är förbjudna tyder mätvärden i småbåtshamnar på att de fortfarande används.⁽⁶⁾

Ytterligare ett hot mot ekosystemen i haven är växter, djur och svampar som inte naturligt har sitt utbredningsområde i våra hav men som har kommit hit med människans hjälp, till exempel i fartygens ballastvatten. Några av dessa nya arter ställer till problem, andra inte.

⁴ EU-kommissionen stoppade exempelvis Polens torskfiske i Östersjöns östra bestånd med omedelbar verkan den 9 juli 2007. Anledningen var att man kom fram till att de verkliga fångsterna var tre gånger så stora som Polen uppgett. En annan studie från EU-kommissionen 2007 visade att svenska fiskare tog upp 20 procent mer torsk än vad de redovisade.

⁵ Se exempelvis artikeln i Göteborgs-Posten den 22 november 2006 av Erik Bonsdorff, professor vid Åbo akademi och Sture Hansson, professor vid Stockholms universitet.

⁶ Se www.havet.nu ⁷ Fler exempel finns på www.frammandearter.se.

Ett exempel är det Japanska Jätteostronet – det kan bli över 30 centimeter stort – som första gången upptäcktes i Bohuslän sommaren 2007. Jätteostronen sprider sig snabbt och har slagit ut populationer av blåmusslor runt den danska kusten.⁽⁷⁾ Med klimatförändringarna och stigande vattentemperaturer riskerar problemen med nya arter att förvärras framöver.

Klimatförändringarna ger också upphov till stigande globala havsnivåer. Många människor hotas av att saltvattnet tränger in över låglänta områden och förstör både skördar och dricksvatten. I andra delar av världen riskerar tvärtom klimatförändringarna att ge upphov till torka. Bristen på rent vatten innebär redan i dag för många ett akut hot mot deras hälsa. Konflikter om tillgången till drickbart vatten är ett växande säkerhetspolitiskt hot runt om i världen.

Även delar av Sverige hotas av stigande havsnivåer, även om landhöjningen motverkar effekterna i de norra delarna av landet. Klimat- och sårbarhetsutredningen visar att totalt 150 000 byggnader i Sverige hotas av en möjlig framtida höjning av havsnivån.

Haven är ett gemensamt ansvar för alla länder som nyttjar dem. Inte bara sjöfartstrafiken är internationell utan också fisket och möjligheterna att begränsa övergödningen av haven. EU ansvarar i dag för fiskepolitiken och fångstkvoter för de olika fiskarterna fastställs gemensamt inom unionen. EU har också antagit ett särskilt havsmiljödirektiv som säger att medlemsstaterna skall vidta åtgärder för att uppnå en god havsmiljö senast år 2020. Direktivet lämnar dock fritt för medlemsstaterna att själva välja vilka åtgärder de vidtar.

Östersjöstaternas råd har ett gemensamt samarbete mellan alla länder kring Östersjön för att förbättra havsmiljön. Sverige har bland annat varit med och finansierat avloppsreningsverk i Ryssland.

- Hur säkrar vi ett rent dricksvatten av högsta kvalitet? Vad behöver göras kring våra vattenskyddsområden?
- Hur skyddar vi hotade fiskarter i våra vatten? Vad kan vi göra för att förhindra att den ekologiska balansen i Östersjön tippas över och aldrig kan återställas? Vilka hänsyn bör tas gentemot en hel näring; fiskare som har investerat i stora fartyg? Hur kommer vi tillrätta med svartfisket?
- Vad behöver göras för att minska utsläppen från enskilda avlopp i havet? Är det möjligt och önskvärt att flytta bort produktion av boskap från trakter nära hav, vattendrag och sjöar – i syfte att minska näringsläckaget? Hur minskar vi utsläppen av förorenat vatten och avfall på internationellt vatten?
- Hur kan vi se till att både fritidsbåtar och större fartyg släpper ut sitt miljöfarliga avfall när de ligger i kaj i Sverige så att avfallet kan omhändertas?
- Hur kan vi skydda våra kuster från oljeutsläpp? Vad behöver vi göra nationellt? Vad kan göras internationellt?
- Hur åstadkommer vi den sanering som nu är nödvändig av fartygsvrak, minor och kemiska stridsmedel utefter våra kuster?

- Hur kan fartygens utsläpp av svavel- och kväveoxider begränsas?
- Vilka miljökrav kan/vill vi ställa på landets fritidsbåtar?
- Vad kan vi göra för att minska tillförseln av nya arter till våra hav? Går det att begränsa spridningen av de nya arter som redan kommit hit?
- Vilka hänsyn bör vi ta till en framtida havsnivåhöjning när vi planerar nya bostäder? Vad gör vi med de bostäder och fritidshus som riskerar att påverkas av en höjd havsnivå?
- Vad kan vi göra för att motverka problem som översvämningar och torka eller brist på rent vatten runt om i världen?
- Hur utvecklar vi samarbetet på miljöområdet mellan länderna runt Östersjön?

Jordbruket

Jordbruket har stor betydelse för miljöpolitiken. Jordbruket påverkar miljön exempelvis genom läckage av näringsämnen som bidrar till övergödning. Samtidigt kan de öppna landskap som jordbruksproduktionen förutsätter vara av stor betydelse för den biologiska mångfalden.

En hållbar jordbruksproduktion som är i samklang med naturen kan aktivt bidra till en bättre miljö. Då måste vi ställa hårdare krav som konsumenter när vi handlar samtidigt som miljölagstiftningen för jordbruket skärps.

Jordbrukssubventioner och importtullar konkurrerar ut jordbruksprodukter från fattiga länder. Vi socialdemokrater vill därför avveckla EU:s gemensamma jordbruksstöd och ta bort importtullarna på jordbruksprodukter. Fram till att så sker vill vi klimatsäkra jordbruksstödet.

En förändrad jordbrukspolitik innebär dock inte att alla konflikter kring jordbruket försvinner. De hårda miljökrav vi ställer på våra livsmedel uppfattas inte sällan som dolda handelshinder av länderna utanför EU. Samtidigt är det viktigt att de mer miljövänligt odlade jordbruksprodukterna även framöver kan finnas på den svenska marknaden.

Därför vill vi säkra en ekologiskt hållbar landsbygdsutveckling för det svenska jordbruket. Vi är också övertygade om att jordbruket kan spela en större roll i framtiden vid produktionen av biobränslen.

Hur våra livsmedel produceras är en viktig miljöfråga. Djuren skall behandlas väl. Maten vi äter skall inte innehålla några farliga tillsatser. Utsläppen av växthusgaser skall vara låga. GMO8-grödor skall godkännas för odling och foder endast om de är säkra ur hälso- och miljösynpunkt.

Vi socialdemokrater satte upp målet att den ekologiska odlingen skulle uppgå till minst 20 procent av Sveriges jordbruksmark år 2010. Den moderatstyrda regeringens brist på stöd till den ekologiska odlingen har dock gjort målet orealistiskt. I dag är det endast sju procent av marken som odlas ekologiskt. Den andelen behöver öka kraftigt i framtiden.

Om vi vill att jordbruket skall bidra till en hållbar utveckling framöver räcker det dock inte med att öka den ekologiska produktionen. Även i framtiden kommer merparten av jordbruksproduktionen vara konventionell. Det är därför viktigt att ställa krav även på den jordbruksproduktionen så att den sker på ett så miljövänligt sätt som möjligt. Krav på fånggrödor eller liknande åtgärder för att minska kväveutsläppen är viktiga. Dessutom måste tydliga krav ställas på ett bra djurskydd och kontrollen fungera tillfredsställande.

Mängden kött vi äter orsakar mycket debatt. I Sverige har totalkonsumtionen per person och år av kött mellan år 1980 och 2006 ökat med 34 % till drygt 85 kg.(9) Globalt har köttkonsumtionen fyrdubblats på fyrtio år. Kritiker pekar på att den globala ökningen av köttkonsumtionen inte är långsiktigt hållbar och att den dessutom bidrar till klimatförändringarna och fattigdomen i utvecklingsländerna. Viktig jordbruksmark som skulle ha kunnat föda många fler har ersatts av betesmark för nötkreatur. Mot detta har andra argumenterat att kor och grisar har varit med oss under hela vår utveckling, och att det som framförallt bidrar till förändringen av vårt klimat är framväxten av industrier och transporter som drivs med fossila bränslen. Att fler äter kött är snarast ett exempel på en allmän utjämning av inkomster, både globalt och i Sverige.

- Hur skall jordbrukspolitiken utvecklas framöver? Vad skall produceras, vilka skall få bidrag? Hur avvecklar vi jordbruksstöden? Hur skapar vi en levande landsbygd i framtiden? Vilken roll skall jordbruket ha vid produktion av biobränslen?
- Hur kan vi göra en avvägning mellan svenskproducerad mat som lever upp till tuffa miljökrav samtidigt som vi stöder handel med fattigare länder?

- Hur ökar vi produktionen och konsumtionen av ekologiska produkter? Vilken målsättning bör vi ha för andelen ekologisk odling till 2020?
- Hur behåller vi greppet om vår goda livsmedelsproduktion med få utbrott av sjukdomar som salmonella och galna kosjukan? Hur ökar vi mervärdet för svenska produkter?
- Hur kan vi förbättra djurskyddet?
- Hur ser du/ni på köttkonsumtionen?

⁸ Genetiskt modifierade organismer

⁹ Källa: Jordbruksverket

Skogsbruket

Drygt halva Sveriges yta är täckt av skog. Sveriges skogsmark utgör en fjärdedel av skogsmarksarealen inom EU, vilket gör Sverige till unionens största skogsland. Skogen har mycket stor betydelse för Sverige, både ekonomiskt och miljömässigt. Den ger arbetstillfällen i såväl glesbygd som industrisamhällen.

Det är viktigt att vi även framöver kan fortsätta att förädla det vi tar ut ur skogen. Genom att utveckla mer kvalificerade produkter och bränslen ur skogsråvaran kan skogen ge ett viktigt framtida bidrag till den ekonomiska utvecklingen.

Skogen i Sverige växer i dag. Varje år växer 100 miljoner kubikmeter till i de svenska skogarna och av denna tillväxt avverkas enbart cirka

80 procent.(10)

Vi har ett stort ansvar att använda skogen som ett verktyg i strävan efter en långsiktigt hållbar utveckling. Skogen skall inte bara ge råvara till skogsindustrin och byggsektorn och ge nya möjligheter för uttag av biomassa. Den skall också tillfredsställa våra behov av rekreation och naturupplevelser samt vara grogrund för den biologiska mångfalden. Dessutom är skogen en viktig koldioxidsänka, som tar upp koldioxid som annars skulle ha hamnat i atmosfären. En bra skogspolitik måste väga samman alla dessa krav.

I Sverige värnas skyddsvärd skog genom en frivillig överenskommelse mellan de stora skogsbolagen, några av Svenska kyrkans stift, kommuner och många mindre markägare inom ramen för den internationella FSC-certifieringen (11). I Sverige är cirka hälften av skogsmarken FSC-certifierad.

För att bli certifierad krävs ett åtagande att följa den gällande skogsbruksstandarden som bland annat innehåller tydliga miljökrav. Återkommande kontroller hos de certifierade markägarna genomförs för att se att de lever upp till kraven.

Ett system med frivilliga överenskommelser har den möjliga fördelen att alla som deltar också är engagerade i att ställa krav på varandra och nå resultat. Alternativet är en detaljerad lagstiftning där man i stället lägger omfattande skattemedel på en statlig kontroll.

¹⁰ Källa: Skogsindustrierna

¹¹ Forest Stewardship Council

¹² Källa: Världsnaturfonden

Det finns dock kritik mot systemet. Naturskyddsföreningen lämnade FSC:s styrelse i mars 2008 för att standarden är för svag, bristerna i efterlevnaden för stora och sanktionsmöjligheterna för svaga. De kvarstår dock i organisationen och vill påverka inifrån.

Skogen påverkas av klimatförändringarna. I Sverige kan vi troligen räkna med en högre tillväxttakt i skogen om det blir varmare. Samtidigt är risken uppenbar att vi kommer att få se fler stormar likt stormen Gudrun. Det går inte heller att utesluta att ett varmare klimat kan föra med sig att skadeinsekter och nya sjukdomar sprider sig i våra skogar.

Globalt är förbrukningen av skogsråvara ett miljöproblem. Inte minst kan stora problem uppstå för både klimatet och den biologiska mångfalden om regnskogarna fortsätter att skövlas i den takt som nu sker. Över 160 000 km² tropiskskog försvinner varje år, vilket motsvarar en dryg tredjedel av Sveriges yta. Under de senaste 100 åren har mer än hälften av den tropiska regnskogen försvunnit. (12)

- Hur ökar vi avkastningen och uttaget ur skogen, bland annat i syfte att minska oljeberoendet, samtidigt som vi skyddar skogsmarken och värnar den biologiska mångfalden, samt bevarar våra skogar för rekreation och friluftsliv? Hur kommer vi till rätta med det illegala skogsbruket?
- Vad fungerar bäst för att skydda skyddsvärd skog – frivilliga överenskommelser med egenkontroll eller lagstiftning där staten står för kontrollen?
- Hur anpassar vi vår skogspolitik efter klimatförändringarna?

- Vad kan vi göra globalt för att minska skövlingen av regnskogen?

Kemikalier

Farliga kemikalier i vår närmiljö innebär en stor hälsofara och ett hot mot vår miljö.

Återkommande rapporteras om otillåtna färgämnen i livsmedel, godis och glass eller om otillåtna mjukgörande ämnen i leksaker. Barn är särskilt utsatta eftersom de lättare får i sig många av dessa kemikalier.

Vissa mjukgörande ftalater misstänks exempelvis kunna påverka människans fortplantningsförmåga. Perfluorerade ämnen som används exempelvis i golvpolsk för att ge släta, vatten-, fett- och smutsavvisande ytor har visat sig vara reproduktionsstörande och cancerframkallande och mycket svåra att bryta ner i naturen. Bromerade flamskyddsmedel som används för att försvåra antändning finns i en stor mängd material och har återfunnits i både blod och bröstmjolk. Flamskyddsmedlen är miljö- och hälsofarliga och samtidigt även de mycket svåra att bryta ner i naturen.⁽¹³⁾

I vårt vardagsliv använder vi kemikalier som sedan sprids i naturen. Biltvättmedel som sköljs av och sedan hamnar i gräsmattan är ett exempel. Samma problem finns med ett stort antal andra rengöringskemikalier. Årligen används ca 40–50 000 ton rengöringskemikalier för hemmabruk i Sverige. Överdriven användning, överdosering och onödigt starka rengöringsmedel resulterar i att stora mängder miljö- och hälsoskadliga kemikalier släpps ut i naturen i onödan.⁽¹⁴⁾

Kemikalier är också en del i många människors arbetsmiljö. Företag använder kemikalier i produktionsprocesserna och historiskt finns många exempel på arbetare som fått allvarliga skador och sjukdomar efter att ha utsatts för påverkan från kemikalier på jobbet. Det är därför mycket viktigt att ha ett bra arbetsmiljöarbete för att minimera risken att bli utsatt för farliga kemikalier i arbetet.

Kemikalier spelar samtidigt i många olika sammanhang en avgörande roll för att förbättra våra liv, exempelvis som beståndsdelar i läkemedel. Vi behöver därför fortsätta att använda kemikalier. Men vi måste kontrollera nya kemikalier bättre, förbättra tillsynen och förbjuda de kemikalier som är farliga. Det är dessutom viktigt att få till stånd internationella avtal om globala förbud mot de mest farliga kemikalierna.

EU:s nya kemikalielagstiftning REACH innebär ett kraftigt utvidgat ansvar för dem som tillverkar och importerar kemikalier i EU. Tillverkare och importörer skall analysera och redovisa om deras ämnen medför risker och vilka säkerhetsåtgärder som behövs. Ämnen med särskilt farliga egenskaper får inte användas utan tillstånd. Det kommer även att ställas krav på information till konsumenter.

Kompromissen var bra men vi socialdemokrater hade egentligen velat gå ännu längre. Kravet att farliga ämnen skall ersättas med mindre farliga alternativ om sådana finns borde exempelvis ha gällt ännu fler ämnen. Informationen om kemikalier som enbart används i begränsad utsträckning borde vara mer omfattande.

¹³ Källa: Kemikalieinspektionen ¹⁴ Källa: Håll Sverige rent

¹⁵ Se exempelvis artikeln ”Mobilerna hotar tredje världen” i Ny Teknik den 26 juli 2008.

- Hur skärper vi EU:s kemikalielagstiftning? Vad kan vi göra nationellt?
- Går det att minska mängden rengöringskemikalier som används för hemmabruk?
- Hur kan vi minska risken att bli utsatt för farliga kemikalier i arbetslivet?
- Hur skall tillsynen över kemikalielagstiftningen stärkas?

Tungmetaller och andra gifter

Sverige har i dag ett stort antal områden som är förorenade av bland annat tungmetaller och andra gifter. Länsstyrelserna och Försvarsmakten har gjort en kartläggning åt Naturvårdsverket som visar att det totalt rör sig om cirka 80 000 områden runt om i landet. Ungefär 1 500 av dem är i den allvarligaste riskklassen. Det rör sig bland annat om gammal industrimark, gruvor, glas- och pappersbruk, soptippar och försvarsanläggningar.

Förorenade områden påverkar samhällsutvecklingen på flera sätt, inte minst bostadsbyggandet. Många kommuner har svårigheter att sanera förorenade områden för att bygga bostäder. Gifter från förorenade områden sipprar ner i marken och förgiftar sjöar, vattendrag och viktiga vattentäkter. Effekterna märks direkt i vår vardag. Livsmedelsverket rekommenderar till exempel gravida kvinnor att inte äta fet fisk från Östersjön, Väneren och Vättern mer än högst 2-3 gånger per år.

Ett problem är vem som skall finansiera återställandet av förorenad mark. Inte sällan är det så att det företag som en gång orsakade giftutsläppen inte längre finns kvar. Samtidigt har kommunerna haft begränsade resurser att återställa marken. Det har inneburit att ett stort ansvar

har fallit på staten att finansiera dessa åtgärder. Sådana statliga insatser måste dock vägas mot andra miljöåtgärder.

För att minska mängden tungmetaller i naturen på sikt krävs att färre tungmetaller används i industriprodukter. Särskilt föremål som riskerar att hamna i naturen efter att de har använts behöver vara rena från tungmetaller. Därför behöver vi gå vidare inom den Europeiska unionen och skärpa lagstiftningen så att tungmetaller fortsätter att fasas ut.

I delar av världen är problemen med förorenade områden och gifter i naturen allvarliga. Många fattiga länder har svårt att ta hand om farligt avfall. Ämnen som man sedan länge har förbjudit att använda i västvärlden kan finnas kvar i dessa länder. Flera exempel finns dessutom på att länder i väst exporterar farligt avfall till länder i tredje världen, trots att dessa länder inte kan ta hand om avfallet. (15)

- Vad skall vi göra med de förorenade områden som finns runt om i Sverige?
- Vem skall finansiera kostnaderna för att återställa mark? Hur skall sådana åtgärder vägas mot andra miljöåtgärder?
- Hur kan vi lagstiftningsvägen gå vidare och minska mängden tungmetaller i olika produkter?
- Hur kan vi stödja fattiga länder i deras arbete med att förhindra att gifter och farligt avfall förgiftar naturen i deras länder? Vad behöver göras för att förmå alla länder att ta hand om avfallet från det de själva konsumerar?

Biologisk mångfald

Naturen behöver fungerande ekosystem. Genom evolutionen skapas hållbara ekologiska system där djur och växter lever och utvecklas i ett nära samspel. Ett väldigt tydligt exempel är förhållandet mellan blommor och bin. Blommorna behöver bin för att effektivt sprida sitt pollen, bin får föda genom blommorna. Utan bin riskerar flera blomarter att dö ut och utan blommornas nektar kan inte bin framställa honung.

De flesta ekosystem bygger på en biologisk mångfald. Många olika djur- och växtarter lever sida vid sida och konkurrerar med varandra om föda och utrymme. Framgångsrika arter består av många individer som bär på en bred uppsättning gener, vilket ökar artens möjlighet att utvecklas på sikt.

I naturen försvinner alltid successivt ett antal arter och nya kommer till. Det som nu händer är att takten i utdöendet av djur- och växtarter ökat mycket kraftigt på grund av människans påverkan. Hur många arter som försvinner är svårt att beräkna och siffrorna varierar väldigt. En siffra som nämnts är 50 arter per dag, att jämföra med en naturlig takt – innan människan – om en art var tredje till femte år.⁽¹⁶⁾

Det är viktigt att värna den biologiska mångfalden. När mångfalden och den genetiska variationen minskar blir naturen mer känslig för sjukdomar och andra störningar. Unika djur- och växtarter försvinner. Genom att skydda områden med unik natur kan vi bevara den biologiska mångfalden för framtiden. Därför är det viktigt att fortsätta att avsätta skog och andra naturområden till naturreservat och investera i att skydda hotade djur och växter.

I detta arbete är det viktigt att hela tiden göra en avvägning mellan behovet att skydda och andra intressen. Det handlar inte sällan om andra miljöintressen, exempelvis byggandet av nya järnvägsspår, utbyggnad av småskalig vattenkraft eller anläggande av nya vindkraftsparker.

En särskilt kontroversiell fråga rörande den biologiska mångfalden i Sverige är skyddet för björn och varg och de övriga stora rovdjuren. Konflikten mellan behovet att skydda dessa arter och att kunna röra sig fritt i skog och mark eller att hålla djur i de områden de rör sig uppmärksammas ständigt. Särskilt kring vargen har konflikterna varit stora. Vargen hotas av inavel samtidigt som kritiken ofta framförs att det lokalt finns för många vargar som ställer till stor skada. Förordningarna om jakt på varg har under senare år mildrats – ändå hotas vargen fortfarande av illegal jakt.

Det är inte enbart i haven som nya djurarter påverkar miljön. Det mest kända exemplet på land under senare år är den Spanska skogssnigeln, eller mördarsnigeln som den allmänt kallas. Den kom till Sverige redan 1975, men har markant spridit sig de senaste tjugo åren. Snigeln orsakar skador såväl på yrkesodlingar som på fritidsodlingar.

Globalt är antagligen det största hotet mot den biologiska mångfalden klimatförändringarna. Men det finns också flera direkta hot mot unika ekosystem, exempelvis när regnskogar huggs ner. Till det kommer att ett stort antal enskilda djurarter hotas av jakt, miljögifter eller en kombination av båda. Arter som bergsgorillor, jättesköldpaddor och knölvalar har blivit särskilt uppmärksammade.

¹⁶ www.faktoider.nu

- Hur värnar vi den biologiska mångfalden?
- Hur väger vi intresset av biologisk mångfald mot andra intressen?
- Hur bör en socialdemokratisk rovdjurspolitik se ut?
- Hur skyddar vi bäst hotade arter globalt?

Tillgång till en ren natur

Det är viktigt att människor har en god livsmiljö där de bor och lever. Vi behöver i vår samhällsplanering därför ha ett tydligt miljöperspektiv som sätter folkhälsan främst. Inte minst i våra tätorter är det viktigt att vi prioriterar miljöfrågan. Genom att ta ett krafttag kring miljöfrågorna kan vi förbättra livskvaliteten för alla.

Vi behöver värna grönområden och parker i nära anslutning till våra bostadsområden och bygga sammanhållet i stället för utglesat. I våra storstäder skall man inte behöva göra långväga bilresor för att ta sig till affärer och arbetsplatser eller för att besöka grönområden.

I städerna är inte enbart utsläppen av koldioxid från bilarna ett stort miljöproblem. Bilar orsakar också stora partikelutsläpp som är mycket hälsofarliga. Partiklarna rivs bland annat upp när bilarna sliter på vägbarnorna. Dessa partikelutsläpp minskar inte för att man kör en miljöbil. Det gör inte heller andra problem som buller och trängsel ⁽¹⁷⁾.

En viktig miljöfråga i flera kommuner rör strandskyddet. Frikostiga dispenser från strandskyddet i attraktiva kustområden kring våra storstäder begränsar allmänhetens tillgång till vattnet. Samtidigt vill glesbygdskommuner också ha dispens för att få människor att flytta till deras kommuner.

För att kunna minska resursförbrukningen i samhället är återvinningen avgörande. Målet bör vara ett fullt utbyggt återvinningssystem där alla material som effektivt kan återvinnas också gör det och där matavfall och avloppsslam används för att utvinna biogas. Detta förutsätter ett lättillgängligt system för sophantering som uppmuntrar människor att lämna in alla sina sopor på rätt ställe.

- Hur värnar vi grönområden och parker i våra storstäder och stimulerar sammanhållen bebyggelse?
- Hur minskar vi partikelutsläppen från bilar? Hur minskar vi trängsel och bullerproblem?
- Hur ser en klok politik för att värna strandskyddet ut?
- Hur förbättrar vi våra återvinningssystem?

¹⁷ Med ett undantag: Elbilar är ljudlösa.

Miljö- och klimatforskning

Sverige skall fortsatt vara en ledande kunskaps- och forskningsnation. Kunskap är grunden för vår goda samhällsutveckling och den är också vårt främsta internationella konkurrensmedel. Stora insatser krävs av såväl staten som näringslivet.

När socialdemokraterna var i regeringsställning ökade de statliga anslagen till forskning och forskarutbildning med 2,3 miljarder kronor. Vi gjorde särskilda satsningar på forskning inom medicin och teknik och inte minst inom hållbar utveckling.

Det tillskott till forskningen på fem miljarder kronor fram till 2012 som den moderatstyrda regeringen nyligen aviserade skall ses utifrån de omedelbara

nedskränningar av forskningsanslagen som de genomförde 2007 och 2008. Enligt Statistiska centralbyrån minskade anslaget till forskning och utveckling i statsbudgeten med 550 miljoner 2007, jämfört med 2006. En stor del av tillskottet räcker inte till mer än att kompensera stigande priser och löner och ligger långt ifrån de nivåer som utlovades i valrörelsen.

Vi socialdemokrater vill fokusera på nya forsknings- och investeringsprogram i syfte att nå målet om ett svenskt oberoende av kol och olja fram till 2020. Programmen ska omfatta två miljarder kronor. De ska förstärka forskningen, öka kunskapsutvecklingen, effektivisera transportsektorn, stimulera användandet av förnybara drivmedel och driva på energi-effektiviseringsarbetet inom transport-, bostads- och industrisektorn. Inte minst krävs stora insatser från samhället i allt ifrån pilotanläggningar till infrastruktur för att klara tekniksprånget till den andra generationens förnybara drivmedel och för att möjliggöra en snar introduktion av olika elfordon.

En särskild kraftsamling måste göras inom transportsektorn, den sektor därojljeberoendet är starkast och miljöförlusterna störst. Därför har vi drivit ett särskilt fordonsforskningsprogram i nära samverkan med industrin.

Detta som en del av de forskningsstrategiprogram vi socialdemokrater utvecklade i regeringsställning tillsammans med näringslivet och de fackliga organisationerna. Programmen omfattade sex viktiga industribranscher av avgörande betydelse för den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen i hela Sverige, bland annat skogs- och träindustrin. Vi menar till exempel att en utvecklad skogsforskning kan bidra till att stärka Sveriges konkurrensförmåga. Inom skogsnäringen vill vi också främja en stärkt forskning om ett kemikaliefritt skogsbruk.

Förstärkta forskningsinsatser kring klimatets effekter på människors hälsa och på artförändringar i naturen är nödvändiga, liksom en utvecklad kunskap om den ekologiska produktionen inom jordbruket i jämförelse med ett hållbart konventionellt jordbruk. Betydelsen av en förändrad livsmedels-

produktion bör också utredas. Klimatförändringarnas påverkan på rennäringen är en forskningsfråga, liksom utvecklingen av rovdjursstammarna i

Sverige och deras sociala påverkan. Ett utökat vattenbruk bör utredas, i syfte att förse kommande generationer med tillgång till mat. Ökade resurser till kemikalieforskningen – med inriktning på toxikologi – kan förhindra framtida giftkatastrofer.

- Var skall tyngdpunkten ligga i svensk miljöforskning; grundforskning eller nischad spetsforskning?
- På vilka sätt kan teknisk forskning och utveckling rädda oss från klimatförändringarnas negativa effekter?
- På vilket sätt kan forskningen bidra till beteendeförändringar hos oss människor?

Det egna miljöansvaret

Vi kan själva påverka vår miljö. När vi lever, handlar och bor kan vi göra tydliga miljöval. Vi behöver inte köpa vatten på flaska när minst lika bra vatten finns i våra kranar. Kemikalier och andra miljöfaror behöver inte alltid förbjudas för att de skall försvinna ur sortimentet. Det räcker ofta med att tillräckligt många slutar använda dem och i stället väljer andra alternativ som är bättre för miljön. Ett exempel på detta var när klorblekta papper försvann efter tydliga krav från konsumenterna.

Konsumenterna har makt, men den är inte alltid lätt att använda. Orsakerna till varför inte fler väljer ”miljörätt” är många. Inte sällan är det svårt att veta vad som är rätt och fel. Innehållsförteckningar är svåra att förstå, och att jämföra olika möjliga ingredienser utan ingående kunskaper går inte.

Det behöver vara enkelt att göra rätt miljöval. Och det behöver vara billigt.

Miljövänliga produkter får inte bli ett privilegium för en välutbildad medelklass i storstäderna med bra inkomster. Om de miljövänliga alternativen kostar mer än de mindre miljövänliga kommer färre att ha råd att välja rätt.

Det krävs också att det faktiskt finns alternativ. Om alla företag på en marknad har samma produkter hjälper det inte om du vill välja mer miljövänligt – du är fast i det som finns. Det är därför viktigt att stimulera företag att hela tiden utveckla ett mer miljövänligt sortiment.

Det bästa miljövalet kan vara att inte handla alls. Den stigande konsumtionen av nya varor, som inte återvinns, är inte långsiktigt hållbar. Skall vi klara att minska påfrestningen på jordens resurser krävs en omställning där vi konsumerar mindre av varor och mer av tjänster och upplevelser. Samtidigt lever vi i ett samhälle som ingår i en global ekonomi som i hög grad bygger på en ständigt ökad produktion av konsumtionsvaror.

Vi har haft en kraftig konsumtionsökning i Sverige. Ett exempel är att detaljhandeln i Stockholms län ökade sin omsättning med 56,5 % och antalet sysselsatta med 24 % mellan 1994 och 2004 samtidigt som antalet försäljningsställen minskade med 22,2 %.¹⁸ Bilden som växer fram är en utveckling med en kraftigt ökad försäljning i allt större butiker och gallerior.

Bostadspolitiken är ett bra exempel på hur man kan ta ett större miljöansvar tillsammans i samhället. Våra bostäder behöver byggas i material som är så skonsamma för miljön som möjligt. Uppvärmningen av bostäderna behöver skydda klimatet. Och alla de maskiner och möbler som vi fyller våra hem med behöver också vara bra för miljö och klimat. Då krävs det tydliga byggnormer, bra miljövänliga uppvärmningsalternativ och miljövänliga produkter i våra affärer.

Även i den gemensamma sektorn kan vi ta ett större miljöansvar. Staten, kommunerna och landstingen skall vara ett föredöme på miljöområdet.

Genom att de låter miljökriterier vara en viktig del av sina upphandlingsunderlag kan de påverka hela marknaden i miljövänlig riktning.

- Att bara några enstaka väljer rätt hjälper inte. Hur stimulerar vi människor att agera tillsammans och göra gemensamma bra miljöval?
- Vilket märkningssystem fungerar bäst? Hur kombinerar vi en bra klimatmärkning med annan märkning?
- Kan man påverka priset på miljövänliga produkter så att de blir mer konkurrenskraftiga?
- Hur stimulerar vi nya miljövänliga produkter på marknaden?
- Hur ser ni på konsumtionen som fenomen?

¹⁸ Källa: SCB

- Hur kan vi stimulera ett mer ekologiskt hållbart boende?
- Hur kan vi använda offentlig upphandling för att förbättra miljön?
- På vilka andra sätt än genom upphandling kan den gemensamma sektorn vara ett föredöme på miljöområdet?

Bilaga

Miljö kvalitetsmålen

1. **Frisk luft.** Luften skall vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.
2. **Grundvatten av god kvalitet.** Grundvattnet skall ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.
3. **Levande sjöar och vattendrag.** Sjöar och vattendrag skall vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer skall bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion skall bevaras samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.
4. **Myllrande våtmarker.** Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet skall bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.
5. **Hav i balans samt levande kust och skärgård.** Västerhavet och Östersjön skall ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden skall bevaras. Kust och skärgård skall ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård skall bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden skall skyddas mot ingrepp och andra störningar.
6. **Ingen övergödning.** Halterna av gödande ämnen i mark och vatten skall inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningarna för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

7. **Bara naturlig försurning.** De försurande effekterna av nedfall och markanvändning skall underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen skall heller inte öka korrosionshastigheten i tekniska material eller kulturföremål och byggnader.
8. **Levande skogar.** Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion skall skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.
9. **Ett rikt odlingslandskap.** Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion skall skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.
10. **Storlagen fjällmiljö.** Fjällen skall ha en hög grad av ursprunglighet vad gäller biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Verksamheter i fjällen skall bedrivas med hänsyn till dessa värden och så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden skall skyddas mot ingrepp och andra störningar.
11. **God bebyggd miljö.** Städer, tätorter och annan bebyggd miljö skall utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden skall tas tillvara och utvecklas. Byggnader och anläggningar skall lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.
12. **Giftfri miljö.** Miljön skall vara fri från ämnen och metaller som skapats i eller utvunnits av samhället och som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.
13. **Säker strålmiljö.** Människors hälsa och den biologiska mångfalden skall skyddas mot skadliga effekter av strålning i den yttre miljön.
14. **Skyddande ozonskikt.** Ozonskiktet skall utvecklas så att det långsiktigt ger skydd mot skadlig UV-strålning.
15. **Begränsad klimatpåverkan.** Halten av växthusgaser i atmosfären skall i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet skall uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att detta globala mål kan uppnås.
16. **Ett rikt växt- och djurliv.** Den biologiska mångfalden skall bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer skall värnas. Arter skall kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor skall ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.

Socialdemokraterna, 105 60 Stockholm tel: 08-700 26 00,
klimat@sap.se

2008-09-17: OCH SVERIGE LIGGER

UNDER. Två år med regeringen Reinfeldt

Socialdemokraterna, Sveavägen 68, 105 60 Stockholm
tel: 08-700 26 00, fax: 08-20 42 57, www.socialdemokraterna.se

Innehåll

Förord	4
Sammanfattning	5
Efter två år med en moderatstyrd regering.....	6
Ekonomi	6
Jobben och näringslivet	6
Företagens villkor	7
Skola, förskola och vuxenutbildning	7
Sänkta skatter och statlig rea	8
Den övriga välfärden	8
Globalt ansvarstagande och klimatet	9
Rättsstaten och försvaret	9
Kapitel ett: En gyllene chans	9
Regeringen tog inte chansen som högkonjunkturen gav	10
Från en aktiv till en passiv arbetsmarknadspolitik	13
Långtidsarbetslösa göms i jobb- och utvecklingsgarantin	14
Kapitel två: En sprucken ekonomi	15
Kommunernas ekonomi försämras – verksamheten hotas	16
En sprucken arbetsmarknad	17
Nu stiger arbetslösheten	19
Utanförskapet skulle brytas – nu ökar det istället	19
Förtidspensionerade ungdomar har ökat med 5 000 sen valet	20
Ökad långtidsarbetslöshet	20
Trots detta – stora behov av arbetskraft	20
Kapitel tre: Ökade klyftor	21

Kapitel fyra: Jobben och arbetsmarknaden	24
Några större försämringar i a-kassan – fakta	24
Ökande socialbidrag	25
Kapitel fem: Företagen och tillväxtens förutsättningar	26
Kapitel sex: Skola, förskola och utbildning	28
Grundskola och gymnasieskola med färre pedagoger	28
Andelen behöriga till gymnasieskolan minskar	29
Otrygghet runt betygen	29
Ökande barngrupper i förskola och barnomsorg	30
Nedskärningar i vuxenutbildningen	30
Avbruten utbyggnad av högskolan	31
Svårare läsa in högskolebehörighet	32
Kapitel sju: Sänkta skatter för förmögna och statlig rea	32
Omdöpt fastighetsskatt	33
Avskaffad förmögenhetsskatt	33
Avdrag för hushållstjänster hos välbärgade	34
Högre skatt för pensionärer än för yrkesarbetande	34
Ideologiska utförsäljningar	35
Kapitel åtta: Välfärden	35
Tudelad sjukvård	35
Ökad otrygghet i sjuk- och föräldraförsäkringarna	37
Trafikinfarkt och skattechock i bilpremien	38
Bostadspolitiken nedbantad	39
Obefintlig kulturpolitik	40
Kapitel nio: Det globala ansvarstagandet och klimatet	40
Miljö- och klimatpolitiken lyser med sin frånvaro	40
Biståndet urholkas	42
Avvecklingen av Rysslandsbiståndet	42
Kapitel tio: Rättstat och försvar	43
Sveket mot rättstaten	43
Ryckig försvarspolitik – kostsam oförmåga att prioritera	44

Förord

I valet 2006 fick vi socialdemokrater sparken. Sverige fick en moderatstyrd regering. Vi har tagit väljarnas besked på allvar. Att vinna tillbaka väljarnas förtroende kräver att vi gör hemläxan ordentligt. Vi är därför i full gång med att utveckla vår politik för att möta dagens och morgondagens verklighet.

Finansminister Anders Borg har sagt att det tar två år innan han kan ta åt sig äran av effekterna av moderaternas politik. Nu har två år gått sedan valdagen. Det är dags att börja granska resultatet. Är Sverige på väg i rätt riktning?

För två år sedan gick svensk ekonomi för högvarv. Nu är läget ett annat. När Sverige stod inför en ekonomisk överhettning genomförde den moderatstyrda regeringen stora skattesänkningar främst riktade till dem med de allra största förmögenheterna. Riksbanken tvingades gå på gång höja räntan som nu är den högsta på elva år. Inflationen är den högsta på femton år. För de allra flesta har skattesänkningarna ätits upp av höjda priser, avgifter och boendekostnader.

De goda åren gav möjligheter att utveckla Sverige. Men den moderatstyrda regeringen försatt chans på chans. Sverige hade behövt investera för framtiden, i nya jobb och i svenska folkets kunskap och hälsa. Men i stället har andelen pedagogiskt utbildad personal i grundskolan minskat och barngrupperna i förskolan ökat. Och färre får chansen att sadla om, uppdatera sin kunskap på Komvux eller högskola.

Nu när sämre tider väntar står den moderatstyrda regeringen hand-

fallen. Den sa att den skulle bryta utanförskapet. Men det fungerade inte. För man kan inte bryta ett utanförskap med ett ovanförskap. Tvärtom, när välfärden spricker och klyftorna mellan människor ökar hålls såväl människor som utveckling tillbaka.

För oss socialdemokrater har åren efter valförlusten varit viktiga år av omprövning. Vi har fattat beslut om en ny politik för kunskap och arbetsro i skolan och vi har utvecklat vår jobb- och näringspolitik med starkare fokus på hur nya jobb skapas. I höst vässar vi, i breda rådslag med medlemmar och andra intresserade, bland annat vår politik för en starkare arbetslinje.

Vi är övertygade om att framgång kräver rättvisa. Och då menar vi både framgång för var och en och framgång för Sverige som land. Orättvisa är inte lösningen på Sveriges problem. Tvärtom. Ökade klyftor mellan människor gör Sverige till ett svagare land.

Den här rapporten är en genomgång av vad som har hänt i Sverige efter två år under en moderatstyrd regering. I samband med att vi socialdemokrater lägger vårt budgetalternativ kommer vi att berätta hur vi vill göra Sverige till ett framgångsrikt välfärdsland med fler jobb och mindre klyftor mellan människor.

Sverige är på väg åt fel håll. Med rätt politiskt ledarskap har vi närmast obegränsade möjligheter. Men det kräver en ny politik och en ny regering.

Sverige kan. Bättre än så här.

Sammanfattning

Svensk ekonomi går nu allt sämre. Det beror naturligtvis delvis på den internationella lågkonjunkturen. Men den moderatstyrda regeringen har förvärrat läget. (i) (1 Se vidare exempelvis Svenskt Näringslivs chefsekonom Stefan Fölster, Veckans affärer 20080911)

Det största misslyckandet gäller jobben. De möjligheter de senaste årens goda tider inneburit har inte tagits tillvara. När vi nu ser helheten kan vi konstatera att det har skapats färre jobb under den här högkonjunkturen än under den förra runt millennieskiftet.

Orsaken är inte att behoven inte har funnits där. Tvärtom. Det har utlysts fler jobb under den här högkonjunkturen än under den förra. Problemet är bara att de inte har tillsatts. Svenskt Näringsliv pratar själva om 90 000 misslyckade rekryteringsförsök bara under andra halvåret 2007. Det har alltså saknats arbetskraft med rätt kompetens. Samtidigt har den moderatstyrda regeringen skurit ner på aktiva arbetsmarknadsinsatser och vuxenutbildning som fungerar.

Samtidigt som den moderatstyrda regeringen skurit ner i den aktiva arbetsmarknadspolitikerna har arbetslösa istället slussats in i passiva åtgärder. Vi visar i rapporten också omfattningen på den moderatstyrda regeringens försöka att dölja arbetslösheten genom att trixa med statistik. Drygt 40 000 människor deltar i den så kallade jobb- och utvecklingsgarantin, och drygt 10 000 ungdomar deltar i jobbgarantin för unga. Ingen av dessa personer räknas i statistiken som arbetslös, fastän de allra flesta av dem faktiskt är det (ett litet fåtal studerar).

Ytterligare ett område vi berör i rapporten är de fördelningspolitiska effekterna av den moderatstyrda regeringens politik. Vi kan då – föga

förvånande – konstatera att regeringens politik har lett till att klyftorna ökar. En analys av den samlade effekten av regeringens åtgärder visar på ett nästan linjärt samband – ju bättre du hade det innan, desto större del av den gemensamma kakan har du fått av den moderatstyrda regeringen. Vi kan också visa vilka grupper det är som fått ut minst. Det är de ensamstående kvinnorna. Allra mest har ensamstående kvinnliga pensionärer halkat efter. De fattigaste pensionärerna har sedan valet fått femtio kronor mindre i månaden att röra sig.

Den andra halvan av rapporten består av en ämnesvis genomgång av den moderatstyrda regeringens politik på ett antal områden. Den delen kan fungera som ett uppslagsverk för den som vill titta lite extra på ett visst politikområde, eller så kan den ge en helhetsbild av vad som håller på att hända med Sverige. Vi berör ett brett spektrum av områden: från arbetsmarknad och ekonomi till miljö, försvar och polis.

Efter två år med en moderatstyrd regering...

Ekonomi

- ☒ har tillväxten sjunkit från 4,1 procent (2006) till 1,7 procent (prognos2008).
- ☒ är inflationen den högsta på femton år.
- ☒ är reporäntan den högsta på elva år. För ett hushåll med 1,5 miljoner i lån har räntekostnaderna sedan valet stigit med 2.200 kronor i månaden efter skatt.
- ☒ har högkonjunktursens möjligheter slösats bort. Sysselsättningen ökade mindre i den högkonjunktur vi nu lämnar än under högkonjunkturen kring millennieskiftet.
- ☒ har ojämlikheten ökat. De som främst har halkat efter är ensamstående kvinnliga pensionärer.

Jobben och näringslivet

- ☒ ser vi återigen tecken på stigande arbetslöshet.
- ☒ stiger ungdomsarbetslösheten igen.
- ☒ ligger långtidsarbetslösheten på en konstant hög nivå. Cirka 40 000 långtidsarbetslösa göms undan i regeringens så kallade jobb- och utvecklingsgaranti. Dessa står mycket långt bak i kön vad gäller insatser som praktik och utbildning men räknas inte som arbetslösa i SCB:s statistik.
- ☒ göms över 10 000 ungdomar, som varit arbetslösa och anmälda hos arbetsförmedlingen i mer än 100 dagar undan i jobbgarantin för ungdomar. Inte heller de är officiellt klassificerade som arbetslösa.
- ☒ är 5000 fler ungdomar förtidspensionerade än före valet.
- ☒ har de aktiva insatserna för arbetslösa skurits ned. Antalet platser inom arbetsmarknadsutbildningen har sjunkit med över 30 procent på ett år och är nu nere i historiskt låga under 4 000 platser i snitt. (Jämför med år 2006 då snittet låg på cirka 10 000 platser.).
- ☒ har arbetslöshetsförsäkringen gjorts både dyrare och sämre, vilket lett till att 500 000 människor lämnat a-kassan och nu står utan försäkringsskydd vid arbetslöshet.
- ☒ ökar socialbidragen i över hälften (58 procent) av landets kommuner.

Företagens villkor

- ☒ har företagarnas förtroende för regeringens näringspolitik fallit från 68 procent i november 2006 till att i juli 2008 ligga på endast 40 procent.
- ☒ har det blivit dyrare för småföretagen att anställa genom att arbetsgivaravgifterna höjts med upp till 37 000 kronor per år för de allra minsta företagen. (2 Regeringen har aviserat vissa

generella förslag i budgeten för 2009 som gör att höjningen för de små företagen blir upp till 30 000 kronor och år.)

- ☒ har stödet till småföretag som vill ge sig ut på exportmarknaden minskat.
- ☒ visar NUTEK att regelkrånglet för företagen har ökat istället för minska.
- ☒ avvecklas strategiska branschprogram för svenska nyckelbranscher som behövs om Sverige ska kunna behålla sin tätplats i den globala konkurrensen.
- ☒ har regeringen misslyckats med att leva upp till sina löften om att bjuda in till blocköverskridande energisamtal för att skapa långsiktigt stabila spelregler för svensk industri.
- ☒ har utbyggnaden av bredband i hela landet avstannat eftersom det statliga stödet har fryst inne.

Skola, förskola och vuxenutbildning

- ☒ visar statistik från Skolverket att andelen grundskoleelever som blir behöriga till gymnasieskolans nationella program sjunker. Det är störst andel elever som inte når målen för Godkänt i ämnet matematik.
- ☒ sjunker andelen pedagogisk personal i skolan.
- ☒ försämras personaltätheten i förskolan, eftersom den borgerliga regeringen avbrutit satsningen på att minska barngruppernas storlek.
- ☒ är ett vårdnadsbidrag infört som tar resurser från förskolan.
- ☒ har betyg för sjuåringar införts.
- ☒ har mobbingen i skolan (trots löften om mer ordning och reda i skolan) ökat under 2007 jämfört med 2006.
- ☒ har utbyggnaden av högskolan stoppats.
- ☒ har antagningsreglerna till högskolan gjorts om så att de missgynnar studenter med arbetslivserfarenhet.

- ☒ är studerandevillkoret i arbetslöshetsförsäkringen borttaget, vilket minskar tryggheten för landets studenter.
- ☒ har det statliga stödet till vuxenutbildningen skurits ner kraftigt, trots att näringslivet under hela perioden haft svårt att rekrytera vissa kompetenser.

Sänkta skatter och statlig rea

- ☒ har skatterna sänkts med 65 miljarder kronor – och 70 procent har gått till de tre rikaste tiondelarna av befolkningen.
- ☒ beräknas drygt 45 000 hushåll få en högre fastighetsskatt 2008 än de fick 2006 – trots löftet om att avskaffa fastighetsskatten.
- ☒ har hushållen gått miste om möjligheten att ha ett skattefritt uppskov av reavinst vid bostadsförsäljning.
- ☒ har regeringen infört en skattechock om 32 procent på trafikförsäkringspremien, vilket innebär 700 kronor mer för en genomsnittlig bilägare.
- ☒ har statliga företag reats ut till ett värde av över 100 miljarder kronor.

Den övriga välfärden

- ☒ har regeringen misslyckats med att korta köerna i sjukvården.
- ☒ har regeringen öppnat upp för privatiseringar av akutsjukhus.
- ☒ förbereds en avreglering av apoteksmarknaden som på sikt hotar apoteksförsörjningen i hela landet.
- ☒ har återinförda entréavgifter på statliga museer inneburit drastiskt mycket färre besökare.
- ☒ har hyresrättsbyggandet minskat med 63 procent under första halvåret 2007 jämfört med första halvåret 2006. I år (2008) kan vi se en 20 procentig minskning av byggande av hyresrätter jämfört med 2007.

- ☒ har färdigställandet av studentbostäder i hela landet minskat från 1 911 lägenheter år 2006 till 902 lägenheter år 2007. Det är en minskning med 53 procent.
- ☒ har regeringen öppnat upp för en utförsäljning av allmännyttan.
- ☒ har ersättningarna sänkts i föräldra- och sjukförsäkringen.
- ☒ har taket sänkts i den tillfälliga föräldraförsäkringen (VAB-dagarna) vilket drabbar barnfamiljer och minskar jämställdheten.
- ☒ har taket sänkts i sjukförsäkringen vilket drabbar ca 1,7 miljoner personer.
- ☒ är en så kallad ”rehabiliteringskedja” införd som i praktiken är en utsorteringskedja, och som enligt prognoser från Försäkringskassan kommer att leda till att 20 000 människor står helt utan sjukförsäkring 2010.
- ☒ öppnas nu ett helt privatfinansierat barnsjukhus – öppet för friska barn med föräldrar som kan betala.

Globalt ansvarstagande och klimatet

- ☒ har den moderatstyrda regeringen fortfarande inte lyckats presentera ett mätbart klimatmål.
- ☒ är den mest effektiva nationella miljöåtgärden - stödet till klimatinvesteringsprogrammen – nedlagd.
- ☒ omfördelas pengar från miljövänlig järnväg till nya vägbyggen.
- ☒ har genom trixande med enprocentsmålet urholkat det svenska biståndet
- ☒ snabbavvecklas det svenska demokratistödet till Ryssland, samtidigt som den demokratiska utvecklingen i Ryssland går bakåt⁽³⁾

3 Utrikesministern har nu aviserat att stödet eventuellt ska återinföras.

☞ har regeringen agerat passivt och svagt för nedrustning och ickespridning av kärnvapen och försökt försvaga ett internationellt förbud mot klustervapen.

Rättsstaten och försvaret

- ☞ har FRA-lagen drivits igenom trots våldsamma protester mot inskränkningarna i den personliga integriteten.
- ☞ har svenska folkets förtroende både för regeringens försvarspolitik och för den svenska försvarsmakten sjunkit drastiskt.
- ☞ står hela rättsväsendet (polis, kriminalvård, domstolar) inför stora ekonomiska underskott.
- ☞ har antalet civilanställda inom polisen skurits ned vilket gör att poliserna i ökad utsträckning måste sitta inne och utföra kontorssysslor istället för att vara ute på gatorna och förhindra eller lösa brott.

Kapitel ett - tio utelämnas här av utrymmesskäl.

[» Läs mer](#)

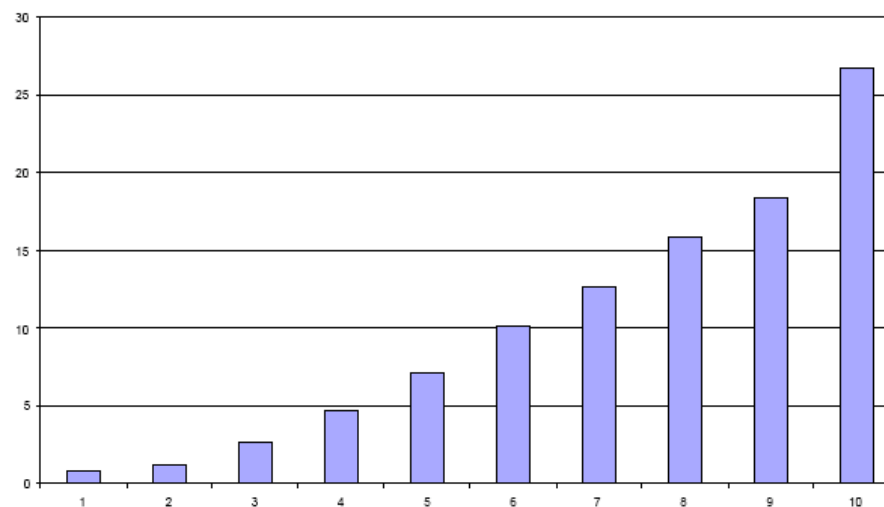
Del av kapitel tre: Ökade klyftor

Vi har låtit riksdagens utredningstjänst (RUT) analysera de fördelningspolitiska effekterna av regeringens politik under mandatperiodens första halva. (RUT 2008-08-21, PM Dnr 2008:1158) Slutsatsen är att den förda politiken har förstärkt klyftorna mellan människor istället för att minska dem.

De senaste åren har varit goda år för Sverige. Men ser vi vilka det är som till störst del har fått ta del av regeringens satsningar visar RUT:s analys på ett direkt samband. Ju bättre ställt man har det ekonomiskt,

desto större del av resurserna har man fått ta del av. 26,7 procent av regeringens samlade satsningar har gått till den tiondel som redan har det bäst ställt. Och trots de goda ekonomiska åren så har den moderatstyrda regeringens politik ökat den ekonomiska standarden för den del av befolkningen som tjänar allra minst med endast 0,8 procent.

Procentuell andel av de totala förändringarna av ekonomisk standard, per decilgrupp

RUT har också analyserat hur regeringens politik påverkar olika grupper i samhället. Bilden blir även här tydlig. De som släpar efter är främst pensionärerna, och bland dem är det allra värst för de ensamstående kvinnliga pensionärerna. Bland de i yrkesverksam ålder är det ensamstående kvinnor med barn som halkar efter. De som klarar sig relativt sett bäst är sammanboende utan barn.

Riksdagens öppnande hösten 2008.

“Kammarens protokoll

Riksdagens snabbprotokoll 2008/09:2

Tisdagen den 16 september. Kl. 14:00 - 14:48

1 § Öppnande av riksmötet

Program för öppnandet har fogats som bilaga till detta protokoll.

Anf. 1 TALMANNEN:

Jag hemställer att Ers Majestät förklarar riksmötet öppnat.

Anf. 2 HANS MAJESTÄT KONUNGEN:

Herr talman! Ärade riksdagsledamöter! Vi har i dag samlats för riksmötets öppnande. Som svenska folkets valda ombud har ni att värna om goda villkor för människors välfärd, säkerhet och trygghet. Det ni beslutar påverkar villkoren för medborgarna nu och i framtiden, och det är en grannliga uppgift.

Villkoren för att lösa den uppgiften förändras från tid till annan, och vi har nyligen upplevt hur motstridiga intressen mellan stater och etniska grupper plötsligt utvidgats till väpnad konflikt. Vi har fått erfara hur våldsdåd i vad som framstår som svensk vardagsmiljö och idyll väckt nya frågor om hur trygghet skapas och försvaras.

Även i vårt land, en stabil rättsstat som gynnats av fred i snart 200 år, påminns vi om hur bräcklig vår värld är. Vi har alla ett ansvar att hålla dialogen levande mellan nationers ledare och att verka för ökad

kunskap och ömsesidig respekt över de gränser som skapats av skilda kulturer, religioner och historisk bakgrund.

Herr talman! Klimatfrågan är en av de största utmaningar som världen står inför. Hotet mot vårt klimat måste mötas på global nivå. Det är en förutsättning för att vi ska kunna leva tillsammans under fredliga förhållanden. Ert ansvarsområde är vidsträckt. En lång rad frågor rör nationens och medborgarnas säkerhet. Utbildning, arbete, vård och omsorg fyller er arbetsdag och er strävan att skapa ett bra samhälle för Sveriges invånare.

Herr talman! I dag inleds FN:s generalförsamling. Det ger anledning att erinra om vår del av ansvaret för FN:s millenniemål. Vissa framsteg har gjorts när det gäller att minska fattigdomen och barnadödligheten. Ur det måste vi hämta erfarenhet och inspiration, om det ska bli möjligt att bland annat halvera antalet fattiga och hungrande fram till 2015. Med stor iver och i gränslöst samarbete måste vi sträva vidare mot visionen om en friare och tryggare värld.

Herr talman! Ibland är det det lilla mötet mellan människor som förändrar livet. Möten som dessa ger oss ork, lust och inspiration att fortsätta verka för goda värden och en ljus framtid. Det gläder mig när unga människor och unga ledare vill ta ansvar i föreningar, förvaltningar och näringsliv. Vi måste uppmärksamma och lyfta fram dem som vill arbeta för en positiv framtid med hopp och engagemang.

Ni som företräder Sverige och svenska medborgares intressen i en föränderlig omvärld har en krävande och inspirerande uppgift. Jag vill tillönska er kraft, mod och visdom i detta ert viktiga värv.

Med dessa ord förklarar jag 2008/09 års riksmöte öppnat.

2 § Regeringsförklaring

Anf. 3 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Eders Majestäter, Eders Kungliga Högheter, herr talman, ledamöter av Sveriges riksdag!

Berättelsen om Sverige skiftar. Den skiftar från människa till människa. Den skiftar i stad och land. Den skiftar beroende på var i livet vi befinner oss, vilken familjesituation vi har och vad vi jobbar med. Den är inte lika för mannen på äldreboendet i Jönköping, för tjejen som jobbar som svetsare i Kiruna, för eleverna i Landskrona eller för företagarna i Skara.

Om en del i politiken handlar om att se och möta de skiftande berättelserna hos människor i vår tid. Då handlar den andra om att ge svaren. Svaren på hur vårt Sverige kan bli bättre. Svaren på hur upplevda problem ska lösas.

Det kräver i sin tur förmågan att sätta in politiken i ett sammanhang. Ett sammanhang som handlar om att söka människors förtroende med en idé. En idé om vad man vill göra, hur man vill göra det och med vilka man ska göra det.

Svenska folket har gett Moderata samlingspartiet, Centerpartiet, Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna förtroendet att bära regeringsansvar. Vi försöker förvalta detta förtroende väl. Vi gör det med människan som utgångspunkt och med värderingar som grund. Med ödmjukhet inför det förtroende vi bär.

Vår idé för Sverige är att fler i vårt land ska känna att här finns en plats för just dem. Att här tas människans potential till vara. Att här ges alla

möjlighet att utvecklas utifrån sina egna förutsättningar.

Vi tror på människans inneboende kraft och vilja att ta ansvar. Vi vill att fler människor ska kunna stå på egna ben och känna glädjen i att försörja sig genom eget arbete. Att fler ska känna att de kan göra en insats och få lön för mödan.

Vi vill att våra barn ska berikas med kunskaper, bli väl behandlade och utvecklas till ansvarstagande ungdomar i vår svenska skola. Vi vill att våra äldre ska känna trygghet i omsorgen och att sjukvården ska fungera bra. Vi vill få på plats ett rättsväsende som förmår stå upp mot våld, brott och droger.

I regeringsförklaringen för två år sedan presenterade regeringen politikens inriktning och vad den såg som sina uppgifter för hela mandatperioden. Det gäller fortsatt.

Att återupprätta arbetslinjen och bekämpa utanförskapet var Allians för Sveriges viktigaste löfte till väljarna i valet 2006. Vi vann svenska folkets stöd för att göra det mer lönsamt att arbeta, för att få fler att vilja anställa och för att fler företag skulle startas, stanna och växa i Sverige. På så vis ville vi lägga en grund för att fler människor skulle ges möjlighet till eget arbete och egen lön, men också för att förbättra den svenska välfärden.

Vi kommer aldrig att acceptera att människor ställs utanför arbetsgemenskapen, utan möjlighet till delaktighet och eget ansvar. Få klyftor är så djupa som klyftan mellan den som har ett arbete och den som ställs utanför. Först när människor känner att de kan göra en insats för sig själva och andra kan vi få ett inkluderande samhälle – präglad av trygghet, gemenskap, tolerans och öppenhet.

Det handlar om identitet och samhörighet. Det handlar om behovet av starka gemenskaper i form av familj och vänner, men också i arbetslivet. Människors växtkraft handlar både om ökad makt över sitt eget liv och att orka se till andra än oss själva. Den som inte känner sig sedd orkar inte heller bidra.

Under lång tid tilläts utanförskapet i Sverige att växa. Människor flyttades runt mellan åtgärder och ersättningssystem utan stöd eller drivkrafter för att få ett jobb. Den utvecklingen klöv Sverige. Den urholkade såväl människors självkänsla som deras framtidstro.

Steg för steg återupprättar vi nu arbetets värde för landets lärare, metallarbetare, sjuksköterskor och alla andra som arbetar. Steg för steg lägger vi med våra reformer grund för att fler människor kan gå från utanförskap till eget arbete.

Två år har gått. Vi kan glädjande konstatera flera trender i kampen mot utanförskapet. Antalet människor som är arbetslösa, sjukskrivna eller i arbetsmarknadspolitiska åtgärder har minskat kraftigt. Rekordmånga människor har getts möjlighet till arbete. I delar av landet som tidigare mest sett nedläggningar har jobb kommit tillbaka. Vi kan till det foga att vi under 2007 såg hur den långvariga ökningen av personer med sjuk- och aktivitetsersättning bröts för första gången på tre decennier.

Arbete stärker Sverige. Varje människas arbetsinsats ger oss möjlighet att satsa på trygghet i välfärden. Varje arbetad timma ger lön för mödan åt var och en, men också resurser till kunskap i skolan, omsorg i sjukvården och en bättre förskola. Varje arbetad timma ger bättre pensioner åt Sveriges pensionärer.

Det hänger samman, arbete och välfärd. Arbete ger skatteintäkter. Skatteintäkter behövs för att trygga välfärden. Vi har inlett arbetet med att återupprätta arbetslinjen. Nu går vi vidare.

En god ekonomisk utveckling utgör grunden. Det skapar bättre möjligheter för enskilda och familjer att bestämma över sin egen vardag. Ordning och reda i de offentliga finanserna förblir därför en hörnsten i regeringens politik. Med en ansvarsfull politik bygger vi en stabil grund för framtiden.

Sverige är en liten och öppen ekonomi som genom ett stort handelsberoende snabbt påverkas av vad som händer i vår omvärld. Detta ser vi inte minst nu då stora delar av världen brottas med växande ekonomiska problem.

De mörka moln som hängt över världsekonomin har tätat under sommaren till följd av tilltagande oro på de internationella finansmarknaderna. Samtidigt har inflationen stigit, främst på grund av kraftig global prisuppgång på bland annat livsmedel och energi.

Vi har i Sverige lärt oss vikten av tydliga mål och regler för finans- och budgetpolitiken. Den strama budgetprocessen, överskottsmålet för de offentliga finanserna, utgiftstaket och det kommunala balanskravet skapar trovärdighet för svensk ekonomisk politik. Det är ett ramverk som vi sätter stort värde i.

En ansvarsfull ekonomisk politik och starka offentliga finanser ger oss styrka att möta den världsekonomiska oron. Tillsammans med en politik för fler i arbete och ökat företagande gör det oss mindre utsatta i den rådande konjunkturavmattningen. När det blåser i vår omvärld kan Sverige bättre än tidigare stå emot vindbyarna. (Applåder)

Sverige har i offentliga överskott vad länder i vår omvärld har i underskott. Målet om 1 procents överskott överträffas de kommande åren. Statsskulden betalas av i snabb takt. Vi skjuter inte längre över den svenska skuldbördan på våra barn och barnbarn, utan ser till att göra rätt för oss. Samtidigt står vi väl rustade att förstärka jobb- och tillväxtpolitiken.

Starka offentliga finanser utgör grunden för detta. Tillsammans med höga ambitioner för jobben och behov av att möta konjunkturavmattningen gör det att regeringen i höst föreslår tre reformpaket:

Ett reformpaket för jobb och företagande.

Ett reformpaket för att rusta Sverige för framtiden.

Ett reformpaket för att förstärka välfärden.

I regeringens jobbpaket fortsätter vi att uppvärdera arbetets värde och gör det mer attraktivt att vara företagare.

Det ska löna sig att arbeta. Det är viktigt att de som arbetar känner att arbetet ger något tillbaka i plånboken. För att stärka arbetslinjen och bekämpa utanförskapet kommer regeringen att föreslå ett tredje steg i jobbskatteavdraget och ett sänkt uttag av den statliga inkomstskatten.
(Applåder)

Från den 1 januari nästa år sänks skatten ytterligare för alla som arbetar. Det är mest betydelsefullt för dem som tjänar minst. Totalt omfattar förslaget 15 miljarder kronor. Det blir ännu ett steg på vägen för att förbättra värdet av arbete. Det ger alla dem som varje dag går till jobbet och bidrar till vårt lands välbefinnande mer kvar av lönen och ger ett större utrymme att forma den egna vardagen med.

Regeringen kommer också att sänka arbetsgivaravgifterna och bolagsskatten. Därtill minskas den administrativa bördan för företagen genom ett antal viktiga regelförenklingar. Genom detta förstärker vi drivkrafterna till investeringar och nyanställningar. Fler företagare får möjlighet att erbjuda jobb åt alla som vill göra en insats.

Ökade drivkrafter för arbete. Bättre villkor för Sveriges företagare. Till det läggs också andra långsiktiga reformer för svensk ekonomi och arbetsmarknad. Därför förstärker regeringen som utlovat arbetet inom konkurrensområdet. Vi presenterar en strategi för entreprenörskap i skolan och genomför en särskild satsning på entreprenörsutbildning inom högskolan. Sist, men inte minst, fortsätter reformarbetet för att unga och utrikes födda lättare ska kunna få jobb.

I regeringens framtidspaket för vi viktiga investeringar i Sveriges framtida växtkraft.

Alla barn har rätt till en trygg och utvecklande uppväxt. Därför gör regeringen en omfattande satsning på höjd kvalitet i förskolan. Vi utvidgar den allmänna förskolan till att omfatta även treåringar, och vi inför en barnomsorgsavgift och en utvecklad läroplan och fortbildning för förskollärare och barnskötare.

Tillsammans med våra familjepolitiska reformer i form av jämställdhetsbonusen och vårdnadsbidraget innebär detta att vi bejakar mångfald, jämställdhet och valfrihet. Vi bejakar att familjer är olika och har olika behov.

Få saker är så viktiga för framtiden som en skola som ger alla möjlighet att utvecklas utifrån sina egna förutsättningar. Därför fortsätter regeringen förbättringarna av den svenska skolan genom att

reformera gymnasieskolan och presentera ett nytt betygssystem. Utöver detta utvidgar vi lärlingsutbildningen. Vi förlänger Lärarlyftet och förstärker yrkesutbildningen, både genom att inrätta yrkeshögskola och en satsning på yrkesutbildning inom vuxenutbildningen.

Goda villkor för forskning öppnar för innovationer, bidrar till tillväxt och hjälper till att fördjupa kunskapen om vår värld. Det betonar vikten av satsningar som fokuserar på forskning av hög kvalitet som är innovativ och internationellt konkurrenskraftig. Vi vill lyfta Sverige som forskningsnation och förstärker därför forsknings- och innovationspolitiken. Satsningen blir den enskilt största någonsin och kommer särskilt att fokusera på områden som medicin, teknik och klimat.

En viktig förutsättning för att bibehålla och stärka Sveriges konkurrenskraft är goda villkor för att knyta samman människor och företag. Vi vill att fler ska kunna se fram emot att komma i tid till jobbet eller hämtningen på dagis. Vi vill att färre ska riskera skadas av olyckor på dåliga vägar. Vi vill att företagare lättare ska kunna transportera sina varor.

Därför kommer regeringen att göra en omfattande satsning för bättre infrastruktur, bland annat genom en särskild närtidssatsning som möjliggör för investeringar i vägar och järnväg i hela landet.

Även betydande investeringar i klimat och energi sker i framtidspaketet. Vi ska ta vår del av ansvaret för de globala klimatförändringarna och göra Sverige framgångsrikt i en global klimateffektiv ekonomi – detta samtidigt som vi tryggar vår energiförsörjning och ökar vår andel av förnybar energi. Vi möter klimathotet med en politik där tillväxt och hållbar utveckling går hand i hand och med en vilja att

visa ledarskap, men också med en insikt om att enbart nationella insatser är ett otillräckligt svar på ett globalt problem.

Tack vare regeringens jobblinje kan vi nu också presentera ett välfärdspaket.

Fler i arbete har gett oss resurser att låta våra reformer komma fler till del. Fler i arbete ger oss möjlighet att förnya och förbättra våra välfärdsverksamheter. Fler i arbete öppnar för att vi kan ge stöd till de människor som kanske bäst behöver välfärden till stöd.

Det finns pensionärer i Sverige som har det gott ställt, och det finns pensionärer som tvingas leva under mycket knappa förhållanden. Till stöd för de äldre som har de knappaste resurserna aviserade regeringen i våras en särskild skattelättnad. Vi kommer nu med ett förslag som är både bredare och större än utlovat, med störst förbättringar för dem som behöver det bäst och med sänkt skatt för de allra flesta av Sveriges pensionärer. (Applåder)

Under många år har insatser för människor som drabbats av psykisk ohälsa brustit. Många människor har inte fått den psykiatriska vård och det stöd som de har varit i behov av. Det är ett underbetyg för ett modernt välfärdsland.

Regeringen har gjort insatser för att stärka psykiatrin. Nu går vi vidare och föreslår ytterligare satsningar för att förbättra situationen för de människor som drabbas av psykisk sjukdom och ohälsa.

Vår satsning fokuserar särskilt på att förstärka den psykiatriska vården och omsorgen inom ett antal områden: barn- och ungdomspsykiatrin, meningsfull sysselsättning för personer med psykisk funktionsned-

sättning, utbildning och kompetens för personal inom vård- och stödverksamheter samt kvalitetsutveckling.

Vid sidan av detta fortsätter regeringens reformarbete för att flytta makten till patienten, för höjd kvalitet och ökad mångfald inom vår solidariskt finansierade vård och omsorg.

Varje människa i Sverige ska ha rätt till en bra vård som ges i tid och möter just hennes behov. För att sjukvården tydligare ska kunna ta sin utgångspunkt i patienten satsar regeringen resurser för att kapa vårdköerna med en särskild kömiljard. Därtill förlängs satsningen med den så kallade sjukvårdsmiljarden. På så vis kan hälso- och sjukvården bättre se behoven hos de människor som lever i sjukskrivning och ge dem stöd för att kunna komma tillbaka.

Fler steg tas nu också i arbetet med att säkerställa att äldre i behov av omsorg får ett värdigt bemötande.

Sammantaget innebär regeringens reformer att kommuner och lands- ting tillförs sammanlagt 6 miljarder kronor för välfärdsförbättringar nästa år. Det är en satsning som tydligt möjliggör reformer för ökad trygghet i välfärdens kärnverksamheter.

Regeringen fortsätter också arbetet för en bättre brottsbekämpning. Det handlar om en upprustning av hela rättskedjan från polis och åklagare till domstolar och kriminalvård. Det handlar om att stå upp för rättsstatens principer och om att aldrig se mellan fingrarna när människor medvetet skadar andra människor, utan slå vakt om ett samhälle där alla är lika inför lagen och där svensk lag gäller lika för alla – i hela landet.

Sverige ska vara ett öppet land där människor som tillhör skilda kulturer och religioner ska kunna leva sida vid sida. Det ska vara ett land där vi bejakar det positiva i det vi kallar globaliseringen, men också står starka i att bekämpa dess avarter i form av internationell brottslighet, människohandel och terrorism. Ett starkt Sverige bygger vi med utgångspunkt i människors vardag, men också med en tydlig vilja och förmåga att se bortom våra egna gränser.

Rysslands angrepp på Georgien belyser ytterligare vikten av en väl genomtänkt utrikes-, försvars- och säkerhetspolitik. Utvecklingen i södra Kaukasus illustrerar vikten av att slå vakt om folkrätten och betona att dess regler gäller lika för alla. Händelserna vi nu har bevittnat är en attack på den internationella rättsordningen.

Sverige står helt och fullt bakom Europeiska unionens stöd för Georgiens territoriella integritet och kraven på att Ryssland lever upp till sexpunktsplanen för fred i området. Georgienkrisen har också ökat behovet av en förstärkt EU-politik gentemot Europeiska unionens östra grannar, i synnerhet Ukraina.

Vårt lands säkerhet och yttre trygghet bygger på gemenskap och samverkan med andra länder. Det råder bred enighet i Sveriges riksdag om att vårt land inte kommer att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat medlemsland i Europeiska unionen eller ett annat nordiskt land. I detta ligger också en förväntan om att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas.

De svenska internationella insatserna för fred åtnjuter brett stöd. Sverige kommer att fortsätta att förstärka sin förmåga att medverka i freds- och stabilitetsoperationer i olika delar av världen. Samarbetet i Norden för stabilitet och säkerhet i vårt närområde förstärks.

Afghanistan förtjänar särskild uppmärksamhet. Utvecklingen där ger anledning till fortsatt oro. Sveriges engagemang är brett och långsiktigt.

Sverige är en stark förespråkare för frihandel, vilket innebär att varje ansträngning att föra Doharundan till ett framgångsrikt slut kan räknas med vårt stöd.

Regeringen fortsätter sitt arbete för att bekämpa fattigdom och främja demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna. Utvecklingspolitikens förnyelse fullföljs. Sverige ska vara en klar och tydlig röst för frihet och demokrati. I linje med detta kommer regeringen att presentera förslag om ökat stöd för de krafter i världen som verkar mot förtryck och för demokratins utbredning.

Klimatförändringarna påverkar världens fattiga människor hårdast. Mot den bakgrunden gör regeringen en särskild klimatsatsning i biståndet för att på ett effektivt sätt bidra till ett långsiktigt arbete mot klimatförändringar och deras effekter i världens fattiga länder.

Fast förankrade i insikten om att klimatfrågan är en avgörande utmaning för vår jord är det vårt ansvar att vidta åtgärder här hemma, men också visa på det ledarskap som krävs för att nå en bred och långsiktig internationell samsyn i klimatfrågan.

Om ett år kommer Sverige att vara ordförande i EU. Ett omfattande arbete bedrivs för att förbereda ordförandeskapet. Sverige ska som ordförandeland ta ett särskilt ansvar i arbetet som syftar till att få en internationell klimatöverenskommelse på plats i Köpenhamn 2009. Andra viktiga inslag inför Sveriges ordförandeskap är ett förstärkt Östersjösamarbete inom EU och en fortsatt utvidgning av unionen.

Herr talman! Vi tar ansvar för jobben och svensk ekonomi. Vi tar ansvar för Sverige. Det ger oss styrka att stå emot när ekonomisk oro tar form i vår omvärld. Det lägger grund för att vi kan göra viktiga investeringar i Sveriges långsiktiga växtkraft, i utbildning, forskning och infrastruktur, men också satsa på höjd kvalitet i välfärden.

Det politiska uppdraget förändras över tid. Det skiftar med samhällets utveckling, liksom människors farhågor och förhoppningar. Värderingar, principer och idéer äger alltid sin egen tyngd, men måste utgå från samtidens utmaningar för att få verklig genomslagskraft.

Sverige är ett land där värden som frihet, ansvar, gemenskap, trygghet och rättvisa står djupt rotade. Dessa värden är sprungna ur vår historia och formade av våra erfarenheter och möten människor emellan. Vi ser dem som viktiga för att vi ska kunna leva ett gott liv men också för att känna att vi kan göra andra rättvisa.

Vi slår vakt om vår frihet som nation, vår demokrati, vår rätt till personligt självbestämmande och våra möjligheter att utvecklas som människor.

Vi vill kunna ta ansvar för våra liv, våra medmänniskor, vår natur och vår omvärld.

Vi vill att våra söner och döttrar ska få samma möjligheter och samma livschanser, samma möjligheter att välja jobb, försörja sig själva och känna trygghet i vardagen.

Vi vill kunna känna oss säkra till liv och egendom men också se en välfungerande välfärd till stöd då vi behöver den.

Vårt rättvisepatos manifesteras i att vi vill att hederlighet och arbete ska löna sig men också i en omtanke om våra medmänniskor och om dem som har det svårt.

I allt detta fångas mycket av det vi vill ska känneteckna Sverige, värden som stått sig över tiden, som lägger grund för att vi ska kunna känna stolthet över var vi är och vad vi har åstadkommit men också nyfikenhet på vad framtiden har att erbjuda.

Vi möjliggör för människor att gå från utanförskap till arbete och för företag att växa. Vi gör upp med den utveckling som låste in människor i fattigdomsfällor utan möjlighet att påverka sin egen situation.

Med en politik för arbete och ansvar för Sveriges ekonomi, starkt förankrad i värderingar som håller över tid, har vi möjliggjort satsningar för jobben, välfärden och framtiden. Så fortsätter vi vårt arbete för ett friare, tryggare och mänskligare Sverige. (Applåder)

3 § Ceremonin avslutades kl. 14.48.....”

Budgetpropositionen för 2009.

Prop. 2008/2009:1 Utgiven 22 september 2008.

Förslag till statens inkomster och utgifter för budgetåret 2009.

Ladda ner

[Förslag till statsbudget för 2009, finansplan och skattefrågor m.m. \(pdf 2,7 MB\)](#)

[Utgiftsområde 1: Rikets styrelse \(pdf 1,8 MB\)](#)

[Utgiftsområde 2: Samhällsekonomi och finansförvaltning \(pdf 2,8 MB\)](#)

[Utgiftsområde 3: Skatt, tull och exekution \(pdf 513 kB\)](#)

[Utgiftsområde 4: Rättsväsendet \(pdf 1,0 MB\)](#)

[Utgiftsområde 5: Internationell samverkan \(pdf 593 kB\)](#)

[Utgiftsområde 6: Försvar och samhällets krisberedskap \(pdf 1,9 MB\)](#)

[Utgiftsområde 7: Internationellt bistånd \(pdf 1,3 MB\)](#)

[Utgiftsområde 8: Migration \(pdf 730 kB\)](#)

[Utgiftsområde 9: Hälsovård, sjukvård och social omsorg \(pdf 2,6 MB\)](#)

[Utgiftsområde 10: Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp \(pdf 600 kB\)](#)

[Utgiftsområde 11: Ekonomisk trygghet vid ålderdom \(pdf 390 kB\)](#)

[Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten \(pdf 281 kB\)](#)

[Utgiftsområde 12: Ekonomisk trygghet för familjer och barn \(pdf 534 kB\)](#)

[Utgiftsområde 13: Integration och jämställdhet \(pdf 1,6 MB\)](#)

[Utgiftsområde 14: Arbetsmarknad och arbetsliv \(pdf 1,3 MB\)](#)

[Utgiftsområde 15: Studiestöd \(pdf 652 kB\)](#)

[Utgiftsområde 16: Utbildning och universitetsforskning \(pdf 5,4 MB\)](#)

[Utgiftsområde 17: Kultur, medier, trossamfund och fritid \(pdf 3,2 MB\)](#)

[Utgiftsområde 18: Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik \(pdf 546 kB\)](#)

[Utgiftsområde 19: Regional tillväxt \(pdf 448 kB\)](#)

[Utgiftsområde 20: Allmän miljö- och naturvård \(pdf 1,0 MB\)](#)

[Utgiftsområde 21: Energi \(pdf 443 kB\)](#)

[Utgiftsområde 22: Kommunikationer \(pdf 671 kB\)](#)

[Utgiftsområde 23: Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar \(pdf 1,5 MB\)](#)

[Utgiftsområde 24: Näringsliv \(pdf 594 kB\)](#)

[Utgiftsområde 25: Allmänna bidrag till kommuner \(pdf 430 kB\)](#)

[Utgiftsområde 26: Statsskuldsräntor m.m. \(pdf 428 kB\)](#)

[Utgiftsområde 27: Avgiften till Europeiska gemenskapen \(pdf 279 kB\)](#)

[Bilaga 1: Specifikation av statsbudgets utgifter och inkomster för 2009 \(pdf 1,1 MB\)](#)

[Bilaga 2: Tabellsamling ekonomisk utveckling och offentliga finanser \(pdf 788 kB\)](#)

[Bilaga 3: Utvidgad redovisning av den offentligfinansiella hållbarhetsbedömningen \(pdf 450 kB\)](#)

[Bilaga 4: Fördelningspolitisk redogörelse \(pdf 605 kB\)](#)

[Bilaga 5: Ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män \(pdf 436 kB\)](#)

[Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 12 september 2008 \(pdf 43 kB\)](#)

Kammarens protokoll rörande budgetdebatten.

Riksdagens snabbprotokoll 2008/09:4
Måndagen den 22 september Kl. 10:00 - 12:40

1 § Debatt med anledning av budgetpropositionen

Finansministern överlämnade regeringens proposition 2008/09:1 med förslag till statsbudget för 2009, finansplan, skattefrågor och tilläggsbudget m.m.

Anf. 1 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Jag har nu överlämnat budgetpropositionen för 2009 till Sveriges riksdag: *Fler i arbete – tryggad välfärd*. Den här budgeten innehåller ett kraftfullt paket för att möta en dämpning i världsekonomin. Det är en offensiv satsning på jobb, framtidsinvesteringar och välfärd. Vi möter dagens problem med att rusta Sverige för framtiden.

Oron i omvärlden är påtaglig. De amerikanska finansiella marknaderna genomgår svårigheter som får återverkningar globalt. Det är tydligt att problemen i USA kommer att ge en djupare och mer besvärlig lågkonjunktur i Europa än vi räknat med. Det är mörka moln över världsekonomin. De kastar också skuggor över Sverige.

Sverige är kanske världens mest exportberoende land. Vi har en fordonsindustri och en skogsindustri som är beroende av dollarkonkurrens och som påverkas av råvarupriser.

Även hushållen påverkas. Livsmedelspriser och bensinpriser urholkar köpkraften. När det är problem i bankväsendet stiger boendekostnaderna. Det påverkar också Sverige.

Samtidigt står Sverige bättre rustat att möta en nedgång än på mycket länge. Vi har betydande överskott i våra offentliga finanser. Vi har därmed en trygg grund att möta denna nedgång. I år räknar vi med ett överskott på 3 procent av bruttonationalprodukten. Nästa år klarar vi överskottsmålet, och åren därefter stiger sparandet.

Den här regeringen har ökat sparandet och reducerat skuldsättningen. Vi har rustat Sverige genom att ställa huset i ordning i goda tider. Vi har rustat Sverige genom att vi behöver använda mindre av våra skattepengar till att betala räntor på gamla lån. Vi har rustat Sverige så vi inte är beroende av att låna från finansiella marknader som präglas av kast och svängningar.

Det är därför vi kan möta nedgången och dämpa den. Det är därför vi kan lägga fram jobbpaket. Det är därför vi kan investera i framtiden. Det är därför vi kan satsa på välfärden.

Ett viktigt skäl till att vi har huset i ordning är att regeringen har satsat på att återupprätta arbetslinjen. Det har gjorts mer lönsamt att arbeta. Drivkrafterna att gå in på arbetsmarknaden är starkare. De som står utan jobb söker mer aktivt, de som har arbete har skäl att jobba mer, och det har blivit både enklare och billigare att anställa.

Effekterna av den här politiken är också tydliga. Vi kan alltid diskutera vad som beror på en stark konjunktur. Den internationella utvecklingen spelar naturligtvis roll. Men alla bedömare är eniga om att regeringens viktigaste jobbreform, jobbskatteavdraget, har haft stora effekter: LO, KI, Finanspolitiska rådet, SNS.

LO räknar med att sysselsättningseffekten av jobbavdraget är 75 000 personer. SNS gör samma bedömning. Finanspolitiska rådet räknar

med att det handlar om en varaktig ökning långsiktigt på 85 000 personer. KI är lite mer försiktigt och landar på 70 000.

Vi kan naturligtvis diskutera om det är en varaktig sysselsättningsökning på 70 000 eller 85 000. Men jobbavdraget ger otvivelaktigt ett betydande bidrag på vägen mot att återupprätta full sysselsättning. Sysselsättningen har också ökat. Vi räknar med att vi mellan 2006 och 2010 kommer att få 170 000 personer fler i arbete.

Det betyder att arbetslösheten minskar: deltidsarbetslöshet, långtidsarbetslöshet, regional arbetslöshet, ungdomsarbetslöshet, total arbetslöshet. Sedan regeringsskiftet har alla dessa mått gått nedåt. Det samlade utanförskapet har reducerats. Bara under 2007 och 2008 är det 190 000 personer färre som är beroende av olika sociala trygghetsersättningar. När utanförskapet minskar säkrar vi också de offentliga finanserna.

I våra första kalkyler räknade vi med att spendera 180 miljarder i de samlade sociala trygghetssystem som har med utanförskap att göra. Nu är den siffran 30 miljarder kronor lägre. Att de offentliga finanserna är starka beror också på den jobbpolitik som regeringen har fört, att vi har bidragit till att återupprätta arbetslinjen.

Det här handlar naturligtvis inte bara om jobb och pengar. Det handlar lika mycket om värderingar och människor. Att utanförskapet minskar betyder att människor har tagit steg tillbaka till ett arbete, att det är färre som riskerar att hamna i permanent utanförskap. Det betyder att vi är på väg tillbaka mot full sysselsättning, att fler har ett jobb att gå till, känner stoltheten över egen försörjning, tryggheten av att ha arbetskamrater och har möjligheten att utvecklas genom att klara sina uppgifter. En politik för fler i arbete är en politik för större rättvisa och

en politik för ökad trygghet.

Nu står vi väl rustade. Vi kan möta nedgången. Vi kan dämpa svårigheterna i omvärlden genom att förstärka efterfrågan i Sverige. Det kan vi därför att vi har sparat i ladorna. Vi har ökat överskotten. Vi har sparat i ladorna. Vi har minskat skulderna, och vi har sparat i ladorna i så måtto att vi har tagit de svåra besluten för att ta steg tillbaka mot full sysselsättning, minskad arbetslöshet och för att pressa tillbaka utanförskapet.

Det är därför vi kan investera i jobb, i framtidsinvesteringar och välfärd. Det är därför vi kan ge ökade resurser till hushållen så att de får lite extra över i plånboken. Det är därför vi kan ge extra resurser till kommuner och landsting. Det är därför vi kan satsa på yrkesutbildning. Det är därför vi kan se till att företagen kan behålla fler av sina anställda.

När världen vänder och efterfrågan kommer åter ska vi stå väl rustade så att sysselsättningen snabbt kommer i gång och kommer tillbaka. I den här budgeten lägger vi fram omfattande paket. Det handlar om 35 miljarder: 20 miljarder i jobbpaket, 10 miljarder i framtidsinvesteringar och 5 miljarder i välfärdssatsningar. Vi dämpar nedgången, och vi bygger för framtiden.

Herr talman! Den här budgeten innehåller ett kraftfullt jobbpaket. Jobbavdraget förstärks. Det betyder för en sjuksköterska att skatten nu har sänkts med 1 500 kronor. Tröskeln att gå in på arbetsmarknaden har minskat. De som jobbar tjänar mer.

Vi går vidare. Vi höjer gränsen för att betala statlig inkomstskatt. Det handlar om 180 000 personer färre. Det är kanske framför allt viktigt

för TCO-grupperna. Vi återupprättar därmed skattereformen. Det blir mer lönsamt att utbilda sig, det blir mer lönsamt att ta ansvar, och det blir lite mer lönsamt att driva företag.

Vi har gjort omfattande och viktiga åtgärder för att återupprätta a-kassan som omställningsförsäkring. Nu går vi vidare även på det området. Vi sänker avgiften till a-kassan med 2 miljarder. Vi ger ett medlemskapserbjudande som innebär att 3 miljarder satsas på att det ska bli billigare och enklare att vara medlem i arbetslöshetsförsäkringen.

Det betyder att människor som jobbar får mer över i plånboken. Det dämpar konjunkturedgången. Det betyder att fler har råd med en bra försäkring. Vi vill att så många som möjligt ska ha en god inkomstförsäkring.

Vi möter också dämpningen i konjunkturen med sänkta arbetsgivaravgifter. Kostnaderna för att anställa reduceras med 10 miljarder.

Dessutom kommer vid årsskiftet den tidigare aviserade sänkningen för ungdomar. Sammantaget är arbetsgivaravgifterna 25 miljarder kronor lägre vid detta årsskifte jämfört med vad de var 2006.

Det här är viktigt. Varje företag sitter nu och ser över sina kostnader. Intäkterna minskar, och råvarupriserna har gått upp. Nu sänker vi kostnaderna. Det blir lite mer pengar över, lite större möjligheter att behålla anställda, lite mindre risk för att människor i en period av dämpning ska förlora sitt arbete.

Den samlade effekten av jobbvdrag och andra åtgärder är att sysselsättningen på kort sikt ökar med 50 000 personer. På lång sikt

räknar vi sammantaget med att sysselsättningen ökar med 120 000 personer som resultat av de åtgärder vi gör. Det är en kraftfull politik för att återupprätta full sysselsättning.

När vi vill förbättra förutsättningarna för jobb och trygghet satsar vi också på utbildning. Utbildningen lägger nämligen grunden för trygghet i arbetslivet. Det lägger också grunden för att vi ska kunna producera mer när vi arbetar. Därför förstärker vi den upprustning av utbildningssystemet som har inletts. Det handlar om yrkesutbildning. Det är en satsning på yrkeshögskolan. Det är en utvidgning av lärlingssystemet. Det är yrkesvux.

Detta är satsningar på kunskap. Det är satsningar på trygghet. Det är satsningar på jobb.

Budgetpropositionen innehåller också ett brett paket för att förstärka företagsklimatet. Vi sänker bolagsskatten. Därmed blir det billigare att bedriva produktion i Sverige. Det blir mer investeringar. Det blir ett större kapitalstopp. Det blir fler jobb med goda löner. 3:12-reglerna ändras. Det blir lättare att vara företagare när vi lättar regelbördan. Sammantaget är detta med stor sannolikhet det mest kraftfulla konkurrenspaket som har lagts fram i modern tid för att göra svenskt företagsklimat ännu bättre. (Applåder)

För att klara konkurrenspaketet har det varit nödvändigt att täta hål i skattenätet. Vi genomför begränsningar på räntesnurror och en del andra åtgärder. Det stärker intäkterna med 13 miljarder kronor. Skatterna i Sverige ska vara låga, men de ska betalas. Det är avgörande för respekten för samhällsmoralen, respekten för ett fritt näringsliv och för att vi ska klara en bra välfärd för alla att skatterna betalas av alla, också av de stora bolagen.

Höstens budgetproposition, herr talman, innehåller också ett brett paket med framtidsinvesteringar. Genom kunskaps- och infrastruktur-satsningar möter vi en svagare utveckling med ett offensivt framtidsprogram.

Det handlar om Göteborg och Västsverige. Där ligger Nordens största hamn och några av våra viktigaste och största arbetsplatser – Volvo, Astra Zeneca, SKF. Vi bygger bort flaskhalsarna i Göteborgs hamn. Det betyder mycket för exportindustrin. Det betyder mycket för Göteborg, och det betyder väldigt mycket för hela Sverige. Vi ser också till att arbetet med en ny älvförbindelse kan fortsätta. Alla de som dagligen sitter i köer till och från Hisingen uppskattar säkert detta.

I Skåne-regionen har det länge funnits ett starkt krav på att E 22 ska byggas ut fullt ut. Vi accelererar det arbetet. Hela regionen – Småland, Blekinge, nordöstra Skåne – ska vara en del av en effektiv, dynamisk och spännande Öresundsregion. Hela potentialen för Öresundsregionen ska tas till vara.

Även i Stockholmsområdet görs viktiga investeringar. Det handlar om E 18 på sträckan Hjulsta–Ulriksdal. Trafiksituation och boendemiljö förbättras. Alla som pendlar från Västerås och Enköping får därmed också en bättre arbetsmarknad och bättre möjlighet att ta sig till sina jobb. Vi vill satsa på Södertörnsleden. Det är viktigt med de goda kommunikationerna också i södra Storstockholm. Haninge, Huddinge och Botkyrka ska få bättre tillgång till bra vägar.

Vi bygger Haparandabanan. Därmed skapar vi förutsättningar för en fortsatt stark utveckling i en redan dynamisk region. Nya vägsträckningar för Europavägarna runt Umeå och Sundsvall ska påbörjas.

Vi möter sämre tider med investeringar för framtiden. Vi bygger Sverige starkt. Vi bygger hela Sverige starkt.

En lika viktig del av framtidspaketet är naturligtvis forskningen. Sverige ska vara en världsledande kunskapsnation. Sverige ska vara en världsledande forskningsnation. Vi kan inte leva på gamla meriter. Vi kan inte vila på lagarna. Vi gör en bred och offensiv satsning.

Forskningen får mer än 5 miljarder extra i nivåhöjning fram till 2012. Redan första året överträffar vi den gamla forskningspropositionen. Det är den enskilt största forskningssatsningen i svensk modern historia. Vi ska konkurrera med kunskap, eftersom kunskap ger bra löner, kunskap ger utveckling, kunskap ger innovationer och kunskap ger trygghet.

Herr talman! Budgetpropositionen innehåller också en bred satsning på trygghet. Vårt arbete för att fler ska komma i arbete gör också att vi lägger grunden för en politik för tryggad välfärd. Vi kan sänka skatten för pensionärer. Sänkta skatter är viktigt för alla, men det kanske är allra viktigast för dem som behöver det mest. Nu sänker vi skatten så att pensionärerna med de lägsta pensionerna får mer över i plånboken och några kronor extra kvar i månaden.

Genom en politik för fler i arbete har vi råd med en politik för en tryggad välfärd. När vi talar om att satsa på välfärden satsar vi också på sjukvård. Det handlar om 1 miljard för att korta vårdköerna, 1 miljard för de landsting som jobbar med utanförskap och rehabilitering och 1 miljard genom sänkta arbetsgivaravgifter.

Vi vill satsa på välfärd. Det betyder också att satsa på psykiatrin. Det är viktigt för att vi ska kunna vara stolta över ett välfärdssamhälle för

alla våra medborgare.

Att satsa på välfärden betyder också att satsa på förskolan. Redan i förskolan ska barnen få en god kunskapsgrund för sin resa genom arbetslivet. Genom en politik för fler i arbete kan vi också föra en politik för en bättre sjukvård och en tryggare välfärd. Fler i arbete och full sysselsättning är den enda trygga grunden för välfärd.

Herr talman! En budgetproposition handlar om anslag, sparande och budgetsaldo. Men när vi summerar en budget summerar vi också vår gemensamma åsikt om vilken inriktning vårt samhälle ska ha. Vår linje är klar: Vi vill återupprätta arbetslinjen. Fler ska vara stolta över egen försörjning. Fler ska ha trygghet av arbetskamrater. Fler ska få växa med uppgifterna.

Vi vill samtidigt investera för framtiden. Genom arbetslinjen har vi pengar att göra det. Vi vill rusta Sverige genom en bättre välfärd. Arbete och välfärd är två sidor av samma mynt. Fler i arbete ger tillväxt. Fler i arbete ger trygghet. Fler i arbete ger rättvisa. Fler i arbete ger bättre välfärd.

Därför är budgetpropositionen för 2009 en proposition för fler i arbete och en tryggare välfärd! (Applåder)

Anf. 2 THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! De internationella finansmarknaderna genomgår just nu ett stålbad. Omfattande offentliga ingripanden har genomförts inte minst på den amerikanska marknaden. Situationen är allvarlig.

Den finansiella krisen sätter också hård press på de svenska finansiella marknaderna. Finansmarknadsminister Mats Odell sade för en vecka

sedan att det inte finns något som helst hot mot den finansiella stabiliteten. Men ingen, herr talman, är osårbar när den svåraste finansiella krisen i modern tid sveper över världen.

Under ett års tid, ända sedan den amerikanska bolånekrisen briserade, har vi från oppositionen begärt att regeringen kontinuerligt ska informera oss om läget i den finansiella sektorn. Jag tycker att det vore klokt om finansministern nu bjuder in till sådana överläggningar. Vi är beredda att ta ansvar även när vi är i opposition. Ingenting är viktigare för oss än att det går väl för Sverige.

I dessa oroliga tider är det viktigt att Sverige står starkare än de flesta andra länder. Centerpartiet, Miljöpartiet och Vänsterpartiet har i nära samarbete med socialdemokratiska regeringar tagit ansvar för och skapat de stora överskott som den nuvarande regeringen fick ta över – överskott som är av den storleken att Sverige har en buffert mot den allvarliga finansiella kris som vi nu går igenom.

Bakom oss har vi tio år med stora reallöneökningar, hög tillväxt, låg inflation, överskott i de offentliga finanserna och mycket stora kunskapsinvesteringar. Det gör oss starkare i oroliga tider.

Herr talman! För två år sedan fick vi i Sverige en borgerlig regering. Den då nytilträdde finansministern Anders Borg gjorde bedömningen att det skulle ta två år innan den borgerliga jobbpolitiken började bita. Hur har det gått?

Socialbidragen ökar i 58 procent av landets kommuner. Regeringen bedömer i budgetpropositionen att antalet socialbidragstagare kommer att öka varje år de kommande åren. 500 000 människor har lämnat arbetslöshetsförsäkringen under trycket av stora avgiftshöjningar och

försämringar av försäkringen. Utanförskapet har de senaste tolv månaderna ökat med 20 000 personer om man räknar så som Moderaterna gjorde i valrörelsen. Ni kommer alla ihåg bred arbetslöshet. Av någon anledning räknar man nu på ett annat sätt.

43 000 arbetslösa finns nu i den så kallade jobb- och utvecklingsgarantin, en passiv åtgärd. Endast 2 procent, två av hundra, får utbildning. Ökade bidrag, färre med försäkring, fler i utanförskap och allt fler i passiva åtgärder är resultatet av två år med borgerlig regering, där man inte har investerat utan i stället minskat människors välfärd och trygghet. Det är inte konstigt att Konjunkturinstitutets senaste barometer visar att hushållen är lika pessimistiska när det gäller den ekonomiska utvecklingen i dag som de var under den tidiga 90-talskrisen.

Hösten 2006 beskrevs av bedömare som ett gyllene tillfälle för en regering. Sysselsättningen hade ökat med 153 000 personer. Inflationen och räntorna var låga. Tillväxten var hög, 4 procent. Kommunsektorn hade ett överskott på 15 miljarder. Den borgerliga regeringen hade en historisk chans att investera i Sverige så att flera kom i arbete.

Nu är högkonjunkturen slut. Hur har det då gått?

Under högkonjunkturåren 2005–2008 har sysselsättningen ökat med 250 000 personer. Det är en bra utveckling. Men låt oss jämföra den med den förra högkonjunkturen 1998–2001. Då ökade sysselsättningen med 330 000 personer, 80 000 fler. Då ska vi komma ihåg att den sysselsättningsuppgång vi talar om nu säger regeringens eget finanspolitiska råd ”beror på konjunkturen”, inte på reformen.

Det har funnits många lediga jobb de senaste åren, men väldigt få arbetslösa har stöttats att ta de lediga jobben. Svenskt Näringsliv talar om 90 000 misslyckade rekryteringsförsök. Företagen ville anställa, de arbetslösa ville jobba, men matchningen på arbetsmarknaden har inte fungerat. Det är orsakat av att regeringen i stället för att investera i de arbetslösa med yrkesutbildning och möjligheter att komma in valde att skära ned på utbildningar. Särskilt skar man ned på de korta yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningarna. Man lät medvetet konjunkturen blåsa de arbetslösa förbi.

Regeringen tog inte chansen att utveckla Sverige. Man prioriterade att sänka skatten, mest för dem som har det bäst. Investeringar i utbildning, utveckling och framtidstro sköts åt sidan. Därför ökade sysselsättningen mindre i den högkonjunktur som vi har lämnat än under högkonjunkturen vid millennieskiftet, därför är arbetslösheten i dag inte lägre än vid den senaste konjunkturtoppen och därför är sysselsättningsgraden densamma som vid det förra konjunkturskiftet.

Nu är högkonjunkturen slut. Det senaste kvartalet växte svensk ekonomi med noll procent jämfört med det föregående kvartalet. Jobbtillväxten är slut, säger regeringen själv och pekar på att sysselsättningen nu minskar. Antalet lediga jobb blir färre, och varslen duggar tätt.

När vi nu tittar på regeringens prognos kan vi konstatera att arbetslösheten regeringens sista år, 2010, är högre än regeringens första år, 2007. Nu minskar sysselsättningen. Sysselsättningsgraden för dem mellan 16 och 64 år är lägre regeringens sista år, 2010, än regeringens första år, 2007.

När Anders Borg presenterade budgeten för ett år sedan fanns ingen

gräns för tilltron till den egna förmågan. Lite grann är ju kvar av den tilltron, det ser jag. Då deklarerade finansministern trosvisst: Sverige är på väg tillbaka till full sysselsättning.

Det som skulle skapa full sysselsättning var ökade klyftor och hårdare villkor för sjuka och arbetslösa. Avskaffad förmögenhetsskatt och samma fastighetsskatt oberoende av om huset är värt 10 miljoner kronor eller 1 miljon kronor har gett de mest förmögna i Sverige ett fantastiskt år, skattesänkningar på tiotusentals eller hundratusentals kronor per person.

Andra har mött en helt annan verklighet det senaste året: höjda priser, mycket höga räntor, stigande boendekostnader och stagnerande reallöner. Sjuka och arbetslösa ska möta detta med sämre ersättningar och hårdare villkor.

Den orättvisa politiken har gått hand i hand med nonchalans från finansministerns sida mot den ekonomiska utvecklingen. I september förra året bedömde finansministern att den finansiella krisen får relativt begränsad effekt på ekonomin. I januari i år gjorde finansministern följande analys av inflationen: Ibland är inflationen lite högre, ibland är den lite lägre. För en månad sedan utvecklade finansministern sin syn på svensk ekonomi i en debattartikel på följande sätt: Det går bra för Sverige.

Samtidigt duggar varslan tätt i svensk industri.

När högkonjunkturen nu övergår i lågkonjunktur väljer regeringen att göra mer av samma sak. Budgeten som presenteras i dag innehåller stora skattesänkningar. Mest får de med störst inkomster, enligt Finansdepartementets egna beräkningar. Nära 50 procent av

skattesänkningarna går till de 20 procent som har de högsta inkomsterna. Det är samma politik som tidigare. Oavsett hur ekonomin utvecklas, oavsett om jobben blir flera eller om jobben blir färre är svaret detsamma: Sänk skatten mest till dem som har störst inkomster!

Nu påstår regeringen även i denna talarstol att man satsar på pensionärerna. Jag har ju tagit upp denna fråga många gånger med Anders Borg. Jag vet att han är plågad av den, men jag kan inte låta bli att göra det också nu.

Det är grundläggande orättvist att pensionärer ska betala högre skatt än löntagare på motsvarande inkomst. Regeringens politik har lett till att en pensionär i dag kan betala mellan 500 och 1 000 kronor mer i månaden i skatt än en löntagare med samma inkomst. Nu backar regeringen och påstår att man sänker skatten för pensionärerna. Det man gör är att justera med 68 kronor i månaden för den genomsnittliga pensionären. Detta sker samtidigt som man sänker skatten för dem med de största inkomsterna med det tiodubbla.

Vår uppfattning är klar och tydlig. Klyftan mellan den skatt som en pensionär betalar och den skatt en löntagare betalar ska minska. Vår principiella uppfattning är att pensionen är uppskjuten lön och ska beskattas därefter. Vi socialdemokrater kommer när vi lägger fram vårt budgetförslag om två veckor att föreslå att skatten sänks för alla pensionärer. Därmed tar vi ett ytterligare steg för att utjämna klyftan mellan pensionärer och löntagare. Det är viktigt. (Applåder)

Att investera i våra ungdomar är en av de riktigt stora framtidsfrågorna. Under sommaren ökade ungdomsarbetslösheten med 30 000 personer jämfört med sommaren innan. Arbetsförmedlingen varnar nu för att ungdomarna kommer att sägas upp när företagen tvingas att

spara. Regeringen har någonting som man kallar för jobbgaranti för ungdomar. Det är 10 000 långtidsarbetslösa ungdomar som erbjuds passivitet. Bara en tiondel av de ungdomarna får utbildning eller praktik.

Samtidigt skärper Moderaterna sin utbildningsfientliga strategi. Högsolan byggs inte heller denna gång ut. Snarare skärs den ned ytterligare nu när de stora ungdomskullarna kommer och knackar på porten. OECD har varnat för detta, men regeringen lyssnar inte.

Man har gjort kraftiga neddragningar av vuxenutbildningen – det som är så viktigt – och chansen till ett nytt arbete, ett nytt steg i livet. När vi i våras föreslog en kraftfull satsning på yrkesvux inriktad på dem som är arbetslösa sade regeringen föraktfullt att det bara var gamla Amsåtgärder. Nu backar regeringen. Man gör en liten återställning av sin egen misslyckade politik, men i en sådan makalöst långsam takt att regeringens besparing på yrkesvux inte är återhämtad förrän 2012. Det är inte imponerande, herr talman.

En annan grupp som behandlas dåligt är småföretagarna. Regeringen och inte minst Centerpartiet lovade sänkta arbetsgivaravgifter för de minsta företagen. Det blev höjd arbetsgivaravgift för de minsta företagen med 40 000 kronor: frisörer, hotell, restauranger. Nu backar man, men fortfarande är det höjd arbetsgivaravgift med 30 000 kronor. Det var en mindre återställare också denna gång. När Anders Borg säger att det är det mest kraftfulla företagspaketet i modern tid har det sannerligen inte nått de små företagen i Sverige. De har fått höjda arbetsgivaravgifter, tvärtemot vallöftet.

Det duger inte att backa in i framtiden. De senaste två veckorna har regeringen ägnat sig åt att försöka kasta stora delar av sin politik

överbord. Först kraftigt höjda arbetsgivaravgifter för småföretagen och sedan en femtedels återställare. Först kraftiga nedskärningar i vuxenutbildningen och nu en tredjedels återställare. Först kraftiga höjningar av a-kassan med 300 kronor och nu en sjättedels återställare. Sedan beskedet om 68 kronor till pensionärerna. Det kan väl beskrivas som en tjugondels återställare.

Sverige behöver inte en regering som är upptagen med att återställa sina egna politiska misslyckanden. Sverige behöver en regering som återställer framtidstro, tillväxt och rättvisa. (Applåder)

Herr talman! Vi presenterar vår budget om två veckor. Den kommer att ha starkt fokus på jobbskapande och investeringar hela vägen från förskola till forskning. Vi bygger ut högsolan. Vi satsar på gemensamma forskningsprogram tillsammans med näringslivet. Vi måste visa framtidstro i vår svenska industri. Vi investerar i yrkesutbildningar för de arbetslösa. Småföretagens villkor ska förbättras. Bland annat kommer vi att rikta en sänkt arbetsgivaravgift till småföretagen. Investeringar ska göras i infrastruktur, inte minst med det gröna perspektivet.

Vi vill investera i våra ungdomar. Ungdomsarbetslösheten riskerar nu att öka. Kraftfulla insatser måste genomföras för att pressa tillbaka arbetslösheten bland ungdomar. De 10 000 långtidsarbetslösa ungdomar som befinner sig i helt passiva åtgärder måste få möjlighet till jobb och utbildning. Vi vill investera i dem, inte lämna dem vind för våg. Vi föreslår nu dessutom att den arbetsgivare som anställer en ungdom som är inskriven på Arbetsförmedlingen ska få en riktad skattereduktion motsvarande halva arbetsgivaravgiften. Den kommer att omfatta omkring 20 000 ungdomar, som därmed får extra stöttning på väg in på arbetsmarknaden.

Vi kommer att göra riktade miljardinvesteringar i sjukvården och skolan, och vi påbörjar reparationen av välfärdens försäkringar – arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen. Kostnaden för medlemskap i arbetslöshetsförsäkringen ska sänkas med upp till 75 procent. Med bättre försäkringar ökar tryggheten, ökar framtidstron och finns förutsättningar för att skapa jobb och tillväxt. Barnfamiljer, studenter och pensionärer kommer att prioriteras framför stora skattesänkningar. Vi har en politik som investerar i framtiden, som minskar klyftor och skapar hopp. Mot detta står en passiv borgerlig regering, fullt upptagen med att återställa sina egna misslyckanden. De har valt i dag att presentera mer av samma politik som förr.

Herr talman! Orättvisor och klyftor är inte lösningen på Sveriges problem. (Applåder)

Anf. 3 ROGER TIEFENSEE (c):

Herr talman, åhörare och riksdagsledamöter! Min son Anton är fyra år. När han föddes 2004 ärvde han en del av Sveriges statsskuld. Då var hans andel av statsskulden, precis som för resten av Sveriges nio miljoner invånare, 134 000 kronor. Den då socialdemokratiska regeringen räknade dessutom med att hans andel av statsskulden skulle öka med 400 kronor i månaden. Prognosen var att Anton och alla andra svenskar, var och en, skulle vara skyldiga 152 000 kronor i slutet av 2007.

Tack och lov, herr talman, blev det inte så. Vi fick en alliansregering som tog över och vände skutan som var på väg åt fel håll. Tack vare alliansregeringens förda politik krymper nu statsskulden snabbare än någonsin. I slutet av den här budgetperioden kommer Antons del av statsskulden att ha minskat till knappt 80 000 kronor.

Jag ska erkänna att en minskad del av statsskulden inte är något jag försöker trösta Anton med när han är ledsen, men den minskade statsskulden är ändå ett tydligt exempel på varför alliansens politik är både rättvisare och bättre än alla andra alternativ som finns på vänsterkanten. Det visar på kraften som finns i ett samhälle där fler arbetar. Det visar vad vi kan åstadkomma om fler kommer i arbete och färre står utanför. Då kan vi förstärka förskolan, öka antalet poliser, förbättra vägarna, underlätta för företagande, förstärka forskningen, bygga ut och underhålla järnvägarna och på allvar föra en politik som gör att vi klarar miljömålen. Det visar på hur bördan som ligger på vars och ens axlar minskar om fler är med och kan bidra.

Herr talman! För mig som centerpartist är det tydligt att skiljelinjen i dagens politik i Sverige går i synen på jobb och företagande. Å ena sidan har vi en alliansregering som på två år har minskat utanförskapet med 180 000 personer och som har nått socialdemokraternas mål – som de aldrig själva nådde – på 80 procent i sysselsättning. Vi minskar klyftorna i samhället genom att ge fler chansen att komma in på arbetsmarknaden.

Å andra sidan har vi tre partier som inte kan enas om mycket mer än att höja bidragen för höginkomsttagare som inte jobbar och höja skatterna för alla som jobbar.

Vi i alliansen och Centerpartiet vill att det ska löna sig att jobba. Därför sänker vi skatten för alla som arbetar. För en sjuksköterska har vi sänkt skatten med 1 500 kronor i månaden. För ett vårdbiträde handlar det om mer än 1 100 kronor mer kvar i plånboken i månaden.

Hur oppositionen gemensamt vill hantera vårdbiträdets skattesänkningar är oklart. Oklarheten skapar givetvis oro.

Skattesänkningen som vårdbiträdet har fått motsvarar lika mycket pengar i fickan efter skatt som tre års löneförhöjningar via avtalsförhandlingar.

Herr talman! I tv och tidningar kan vi nu se hur den finansiella oron utvecklas dag för dag. Finanskrisen, som inleddes 2007, har visat sig vara djupare och mer utbredd än vad någon tidigare hade kunnat befara. Ökad osäkerhet har drivit upp räntor samtidigt som till exempel börskurser och andra tillgångar har fallit i värde. Den utvecklingen har gjort att både hushåll och företag nu är mycket försiktigare. Det får klart återverkningar på den reala ekonomin. Det försämrar tillväxtförutsättningarna i hela världen. Det innebär att svenska företag säljer mindre till omvärlden och att svenska underleverantörer och svenska jobb påverkas. Världspriserna på energi och livsmedel har dessutom stigit och drivit upp inflationen i hela världen.

Herr talman! Det är i sämre tider som politiken prövas på allvar. Många länder i Europa brottas med stora underskott och hög arbetslöshet som nu riskerar att äventyra deras offentliga finanser. Det är omöjligt för ett litet handelsberoende land som Sverige att helt obemärkt gå förbi en sådan lågkonjunktur som drabbar omvärlden. Men en regering kan likt en klok husägare se till att grunden är stabil och att marginalerna är tillräckligt stora för att klara oförutsedda utgifter och händelser. Vi kan nu se att vi har historiskt stora överskott i statens budget i år och de kommande åren. Det beror på att fler jobbar och färre försörjs via bidrag. Tack vare att vi har kunnat minska statsskulden och spara i ladorna kan vi nu möta avmattningen med satsningar på både välfärden och lägre skatter för att skapa ännu fler jobb.

Nästa år kan alliansen därför införa reformer på över 30 miljarder – 35 miljarder – i form av förstärkningar för skolan, infrastrukturen, miljön,

de fattigaste pensionärerna, rättsväsendet, psykiatrin, forskningen och företagsklimatet.

Herr talman! Alliansregeringens politik har också bidragit till att minska inflationstrycket. Genom att fler människor söker sig till arbetsmarknaden minskar risken för överhettning och inflation. Det här har både Riksbanken och Konjunkturinstitutet klart och tydligt sagt och skrivit. Men ändå påstår Thomas Östros att det är regeringens politik som har fått Riksbanken att höja räntan. Men ingenting kunde vara mer fel. Inflationen hade de facto varit högre och Riksbanken hade behövt höja räntan ännu mer utan regeringens politik. Jag tror också att ekonomen Thomas Östros vet detta, men lite ligger det i hans roll att till varje pris smutskasta regeringen. Frågan är bara vilken trovärdighet det ger åt Socialdemokraternas finansministerkandidat.

Herr talman! Nästa år sänker vi skatten för den grupp som kanske har de allra minsta ekonomiska marginalerna i vårt land. En äldre person som inte har arbetat och nu lever på garantipension kan nästa år se fram mot en skattesänkning och en uppräknings av garantipensionen som sammantaget innebär 500 kronor mer i månaden. Det är både en rättvisereform och en jämlikhetsreform som framför allt kommer äldre kvinnor till del.

Nästa år sänker vi kommunernas och landstingens personalkostnader med 3 miljarder. Det ger ökat utrymme för deras viktiga välfärdsverksamheter. Till det ska läggas särskilda förstärkningar inom sjukvården, förskolan och psykiatrin.

När fler jobbar har vi också bättre resurser att ta hand om vår miljö och förebygga klimatförändringar. Nästa år kommer alliansen att avsätta sammanlagt 3 miljarder för att klara av att nå klimatmålen och

utveckla Sverige som en ledande nation inom klimatteknik. Vi avsätter bland annat 1,2 miljarder för att utveckla framtidens nya energitekniker.

Som centerpartist är jag övertygad om att det bästa sättet att minska utsläppen utan att minska människors frihet är via ny smart energiteknik. Det handlar bland annat om att utveckla bättre solceller, effektivare biogasproduktion och nästa generations biodrivmedel. Vi tillför också mer resurser till miljöbilspremien, som redan gjort att försäljningen av miljöbilar har formligen exploderat det senaste året. Fram till 2011 kommer vi också att ha investerat över 1 miljard för att klara en ren miljö i Östersjön och Västerhavet.

Herr talman! När fler jobbar och bidrar kan vi också göra den största satsningen på infrastruktur som någonsin gjorts i en budget. Om jag inte missade det sade Thomas Östros ingenting om just infrastruktur, och det är väl ett sorgebarn hos Socialdemokraterna. Nu är det slut med att lova och planera för nya vägar utan att ha pengar så att det räcker. Väg- och järnvägsprojekt över hela landet kommer äntligen att bli av efter årtal av socialdemokratiska löften utan substans.

Katrineholmsborna har till exempel väntat i över 30 år på att östra förbifarten ska börja byggas, och nu vet vi att den börjar byggas 2010. Det är värt en liten applåd.

Tillsammans med förra höstens tillskott innebär denna budget ett tillskott till infrastruktursatsningar på 10 miljarder kronor på två år. Det är historiskt stora investeringar, som kommer att underlätta livet både för företag och för pendlare över hela landet.

Herr talman! Nästa år blir det både billigare och enklare att vara

företagare i Sverige. Genom att minska krånglet och reglerna kan vi se till att företagen kan ägna sig åt verksamheten i stället för att fylla i blanketter. Tid är pengar, och pengar kan bli till fler jobb i företagen.

Alliansregeringen kommer under mandatperioden att minska företagens administrativa kostnader med en fjärdedel. Det motsvarar 25 miljarder kronor – det är inte lite.

Vi utvidgar halveringen av arbetsgivaravgifterna upp till 26 år så att arbetsgivaravgiften för unga är riktigt låg. Det sänker kostnaden för att anställa unga människor och gör att fler unga har chans att få in en fot på arbetsmarknaden. Vi kan se att arbetslösheten bland unga har minskat kraftigt sedan valet, och bara under förra året minskade ungdomsarbetslösheten med 40 000 personer.

Mot detta kan man se Socialdemokraternas så kallade satsning. Den utgör en tiondel av vad alliansen satsar. Dessutom vill Socialdemokraterna höja arbetsgivaravgiften för unga.

Jag förstår inte det här. I ett läge när konjunkturen tydligt mattas av är det anmärkningsvärt att Socialdemokraterna föreslår att man ska höja kostnaderna för att anställa unga. Är det någonting man vet är det att unga är en av de grupper som först får det svårt när konjunkturen mattas av. Därför tycker jag att det är logiskt att sänka kostnaderna för att anställa unga. Det är helt enkelt dubbla kompetensen för halva priset. Jag förstår inte hur Socialdemokraterna tänker.

Herr talman! Om vi inte hade gjort så att fler jobbar och färre står utanför arbetsmarknaden hade vi inte haft råd att förstärka välfärden som vi nu gör. Precis som i det egna hushållet måste vi först jobba för att kunna investera och sedan spendera. Det gamla arbetarpartiet tycks

konstigt nog ha glömt bort det här enkla och eviga budskapet. Vi vet inte så mycket om vilken politik Socialdemokraterna vill föra tillsammans med sina tilltänkta regeringskolleger.

Vi vet inte om det blir Lars Ohlys löfte om att ta tillbaka hela jobb-skatteavdraget som kommer att gälla. Hittills har det verkat på Socialdemokraterna som att det är halva jobbskatteavdraget som ska tas tillbaka. Det innebär höjd skatt med 700 kronor i månaden för en metallarbetare. En sjuksköterska skulle få 750 kronor mindre i plånboken varje månad. Det är uppenbarligen höjden av rättvisa i Socialdemokraternas värld.

Problemet med det här är att det skulle bli den sämsta av två världar: dels högre inflation, om man litar mer på Riksbanken än på Thomas Östros, dels mindre kvar i plånboken.

Centerpartiet och Allians för Sverige gick till val på att minska utanförskapet. Därför har jobb och företagande varit i fokus för regeringen under de två första åren, och därför har vi nu ordning och reda i statens finanser och kan möta avmattningen i konjunkturen med lägre skatter samtidigt som vi genomför de största investeringarna i jobb och välfärd på mycket länge i Sverige.

Därför kan vi investera för framtiden, investera för Anton och alla andra barn som växer upp i detta land. Fler i arbete, herr talman, innebär helt enkelt framtidstro och trygghet. (Applåder)

Anf. 4 JOHAN PEHRSON (fp):

Herr talman! Jag tror på Sverige, eftersom jag vet att det är duktiga människor som utgör Sverige – människor som kämpar på i sin egen och andras vardag, människor som bär upp vårt land. Jag talar om alla

de människor som undervisar och tar hand om våra barn, människor i vården och omsorgen som möter den som är sjuk eller någon av våra poliser som ökar vår trygghet. Jag kan också tala om småföretagarna, ingenjörerna eller mannen i kassan på Coop Extra, alla våra ideellt arbetande idrottsledare som ger unga människor en meningsfull fritid, forskarna som sätter Sverige i framkant när det gäller vetenskap eller alla fantastiska pensionärer som antingen fortsätter att jobba eller arbeta ideellt, inte minst som stöd och hjälp åt barn och barnbarn.

Jag tror helt enkelt på alla dem som gör och har gjort Sverige till det land som på många sätt är det bästa man kan leva i, ett land vi ska vara stolta över. Det är dessa människor som vi här inne har att tjäna. Det är dessa människor som Folkpartiet och alliansen har för ögonen också i denna statsbudget.

Detta är en budget som jag vet förstärker tron på Sverige i omvärlden. Den är långsiktigt bra för Sverige och människor i vårt land. Tyvärr – jag beklagar, men det gick inte att undvika – är den här budgeten dålig för oppositionen. Den kommer att tvinga er att redovisa var ni står när det gäller jobben, välfärden och framtidssatsningarna, och hur ni ska få det hela att gå ihop. Ni hade chansen i tolv år, men väldigt lite hände. Nu står ni vid sidan och skäller och gnäller, men det är er självpåtagna uppgift.

Vi presenterar i dag en budget för nästa år med reformer på 35 miljarder. Dessa satsas för att möta omvärldens ekonomiska turbulens, som nu också drabbar oss. Vi investerar för att varaktigt höja sysselsättningen med dessa framtidssatsningar, och vi fortsätter att förstärka vår gemensamma välfärd.

Det handlar om lägre skatt för låg- och medelinkomsttagare. Det

handlar om 15 miljarder kronor som hamnar i rätt fickor, i händerna på de människor som ser till att vår vardag och Sverige fungerar varje dag. Med alla de tre stegen i jobbskatteavdraget har nästan alla heltidsarbetande nu fått skattesänkningar på över 1 000 kronor i månaden – pengar som behövs när räkningar ska betalas och barnen kanske behöver en ny höstjacka. Det är pengar som jag vill veta vad oppositionen tänker göra med: Tänker man ta dem och stoppa i sina egna fickor?

Vi underlättar nu successivt för företagsamheten att växa fram i Sverige. Bland annat sänker vi bolagsskatten och andra kostnader för att anställa människor. Vi vill arbeta för att minska den administrativa bördan, och vi hoppas att vi kan förenkla regelverken med upp till 25 procent under mandatperioden.

Vi lägger också fram en samlad strategi för integrationspolitik, Egenmakt mot utanförskap, allt i syfte att fler ska kunna få jobb, kunna bidra till välfärden och samtidigt känna samhällsgemenskap.

Vi siktar på framtiden med offensiva satsningar, som flera före mig har berättat om, inom förskola, utbildning, forskning, infrastruktur och miljö.

För oss liberaler är individens rätt till kunskap, fortbildning och egenutveckling central. Den är viktig för att öka rättvisan i vårt land. Därför gör vi dessa satsningar på både utbildning och forskning. Inte minst höjer vi statusen på yrkesutbildningen och ger fler chansen att läsa just praktisk utbildning.

Vi har ett yrkesutbildningspaket som innehåller tre delar: gymnasial lärlingsutbildning, gymnasial yrkesutbildning inom komvux och en

yrkeshögskola. På så sätt får fler bättre möjligheter på arbetsmarknaden. Totalt satsas närmare 2 miljarder kronor.

Vi förlänger Lärarlyftet. Vi satsar på spetsutbildningar i gymnasiet, också i matematik och naturvetenskap – något som i Sverige har ansetts vara fel och konstigt under lång tid. Vi tycker att det är bra. Vi behöver se till att de bästa eleverna också får den bästa utbildningen.

Vi ser till att 110 miljoner kan satsas på jämställdhet i skolan.

När det gäller forskningen vet vi att den är avgörande för Sveriges framtid. Vi vet också att om vi ska kunna lösa växthuseffekten, vattenbrist, energikris, pandemier och medicinska tillkortakommanden krävs forskning i världsklass. Vi tycker att den till stor del ska etableras och fortsätta att utvecklas i forskningsmiljöer i Sverige. Därför gör vi i den här budgeten en unikt stor satsning på forskning.

Tack vare att fler människor i Sverige arbetar kan vi förbättra välfärden. Vi kan sänka skatterna för de pensionärer som har de minsta marginalerna. Totalt innebär det att ungefär 90 procent av alla pensionärer får lägre skatt. Jag och Folkpartiet hoppas att vi kommer att kunna gå vidare med fler steg också för dem som faktiskt inte arbetar.

För att stötta arbetet med att utveckla fungerande psykiatrisk vård satsas ytterligare resurser. Vi satsar på en prestationsbunden vårdgaranti vid sidan av den tidigare vårdmiljarden. Vi genomför förbättringar i omsorgen och socialtjänsten. Tack vare att fler människor i vårt land arbetar är detta möjligt.

Satsningarna på centrala välfärdstjänster, sänkt arbetsgivaravgift och

införandet av den kommunala fastighetsavgiften innebär att den kommunala och landstingskommunala sektorn får ett ökat ekonomiskt utrymme med ungefär 24 miljarder de kommande tre åren. Det är pengar som behövs och som kan hjälpa till att bygga välfärden i Örebro, Ystad och Haparanda.

Apropå satsningar på välfärd vill jag slutligen säga att vi nu genomför en ökad satsning på trygghet från brott. Vi följer upp de unika satsningar som har gjorts på svensk polis också över hela rättskedjan. Fler skyldiga till brott ska kunna gripas, dömas och avtjäna sitt straff.

Herr talman! Det är som sagt just nu mörka moln över världens finansmarknader. Jag kan förstå att det finns en och annan kommunist som gnuggar händerna och säger: Vad var det jag sade!

Jag ska villigt erkänna att också jag känner förvåning över hur så relativt få människor kan skapa en sådan ordning och förstörelse, inte minst med tanke på deras fantasifulla löner. Frosseriet och kreditfrosseriet sätter världen i gungning, och det ruskar också om förutsättningarna för vårt land.

Råvarupriser åker jojo. Inflationen utifrån smittar också ned Sverige. Räntorna pressas upp för oskyldiga låntagare i Sverige som en följd av den finansiella kollapsen för de stora amerikanska finansinstituten.

Människor i Sverige blir så klart oroliga för sina egna ekonomiska utsikter. Vad händer med mina besparingar? Vad händer med räntan? Vad händer i förlängningen med mitt jobb? Ovissheten är svår att bemästra.

Till alla som känner oro för den ekonomiska utvecklingen vill jag säga

att denna statsbudget är en bra medicin. Det är faktiskt svårt att finna ett land i världen utan olja som är bättre rustat för dessa oroliga tider.

Alliansen och Folkpartiet har förvaltat de goda tiderna genom att fokusera på sysselsättning och utbildning och därmed stärkt grunden för välfärden. Överskotten har betat av statsskulden, så att den nu är mindre för framtida generationer. Den är nu faktiskt den lägsta på 15 år. Det är denna solidariska väg vi vill fortsätta.

Men vi kan inte bara betala av på tidigare regeringars skuldbörda. En del av överskottet använder vi nu till att genomföra långsiktiga och viktiga reformer när det gäller bättre välfärd och sådant som ökar trycket i vår egen ekonomi.

Herr talman! Detta är alliansens tredje statsbudget. Bakom siffrorna finns tydliga värden som vi vill värna. Det handlar om individuell frihet, personligt ansvar och solidaritet i välfärdssystemen. Det handlar om egenmakt och rätt för människor att bestämma mer själva, det vill säga ganska grundläggande liberala värden. Det handlar om att låta människor växa. Ja, det handlar helt enkelt om rättvisa.

Mot vårt alternativ står trillingarna i vänsterkartellen. Mona Sahlin sade att hon ser Vänsterpartiet och Miljöpartiet som sina syskon. Här återfinner vi den gammaldags socialdemokratiska högskattepolitiken, den vänsterpartistiska ekonomiska kommandopolitiken och Miljöpartiets energipolitik. Men, mina vänner, det råder fejd i syskonskaran! Man vill inte ens vara med på samma kort. Det blir inga syskonbilder på trillingarna i den här gemenskapen, som det annars är brukligt på förskolor runt om i Sverige.

Herr talman! Att jobba för rättvisa genom kunskap, arbete och

egenmakt är vår ledstjärna. Vi vet att arbete i dag betyder välfärd i morgon. Vi vet att företagsamhet och rikedom är en viktig del av välfärdens grund.

Vi sänker skatter för att ekonomin ska vara stark och för att människor ska få mer pengar i plånboken. Som sagt, mer individuell frihet är ett av våra mål. Oppositionen gnäller ofta om detta. När vi sänker skatten för vanliga människor går oppositionen i taket för att ofta senare acceptera just denna bättre och lägre skatt för vanliga människor. Vi ska se hur det blir den här gången.

Vi sänker främst för låg- och medelinkomsttagarna. Menar Thomas Östros på fullt allvar att människor som har några år i yrket som poliser eller sjuksköterskor är höginkomsttagare och som till varje pris ska beskattas högre? Detta kan inte vara möjligt, inte ens för Thomas Östros!

Vi tycker att sänkt skatt för låg- och medelinkomsttagare är rättvisa. Fokus i vårt arbete ligger på att bekämpa fattigdomen, inte rikedom. För mig är detta rättvisa. Med en stark ekonomi kan också välfärden förbättras.

Herr talman! Jag tror på Sverige. I sinom tid ska vi se vad trillingarna i oppositionen kan samlas kring denna gång. Troligtvis – även om jag hoppas att det blir något nytt – blir det högre skatter på arbete, minskad mångfald, nya förstatliganden och ett borttagande av fokuseringen på rättvisa genom jobb. Så bygger man inte Sverige till en stark ekonomi.

Talet om förstatliganden låter konstigt, men jag hörde faktiskt på fullt allvar förslag från oppositionen om att vi, snart som enda land i

världen, ska förstatliga distributionen av läkemedel. Detta är fantastiskt i en tid då vi kräver mer mångfald och förhoppningsvis ökad konkurrens.

Arbete och rättvisa är nyckelord. Arbetet i dag betyder välfärd också i morgon. Jag och Folkpartiet liberalerna tror på Sverige. Vi tror på människorna som kämpar i vardagen för sig själva och för andra. Därför lägger vi tillsammans fram denna budgetproposition, kallad *Fler i arbete – tryggad välfärd*. (Applåder)

Anf. 5 STEFAN ATTEFALL (kd):

Herr talman! Debatter av den här typen blir lätt förutsägbara. Vi på regeringssidan pekar på de starka statsfinanserna och det stora antalet människor som har gått från bidragsförsörjning till arbete.

Oppositionen klagar på att det mesta är fel och orättvist. Så blir det en munhuggning som kanske inte alltid leder till större klarhet.

Just nu upplever vi en orolig tid i vår omvärld. Finanssektorn i USA har stora problem. Stora, välkända banker går omkull. Alla blir osäkra och oron sprider sig. Här i Sverige märker vi det genom börskurser som går upp och ned – tyvärr mest ned – och vi märker det genom att banker måste ha större marginaler, vilket leder till lite högre boendekostnader för oss alla. Vi märker det också genom att konjunkturen i vår omvärld mattas av.

Låt oss i det här läget försöka lyfta blicken och föra resonemangen lite djupare. Först måste vi konstatera att det finansiella systemet är, för att citera Finansinspektionen, ”tillfredsställande stabilt”. Våra banker har rejält med kapital och en god intjänandeförmåga. Vi har urstarka statsfinanser och en ganska låg inflation. Arbetslösheten är i dag den

lägsta på uppemot 18 år, och aldrig har vi haft fler arbetade timmar i svensk ekonomi. Det är fakta som jag inte tror att någon kan ifrågasätta.

Nu står vi mitt i en världsvid finansiell oro och en internationell konjunkturavmattning. Frågan är då: Hur möter vi detta?

Det gäller först och främst att undvika att den finansiella oron på allvar smittar av sig för mycket här i Sverige. Här har våra myndigheter – Finansinspektionen, Riksbanken och Riksgälden – centrala och viktiga uppgifter. Jag känner mig trygg med att de har både kompetens och resurser att tillsammans med banksystemet hantera problemen, åtminstone så länge det handlar om reella problem.

Det psykologiska, när ingen litar på någon, är alltid svårare att hantera. Här har vi politiker och alla som deltar i den offentliga debatten också en uppgift att inte skapa mer oro än vad som är sakligt betingat.

Ett mer finanspolitiskt problem är då den konjunkturavmattning som nu står för dörren. Vad är rimligt att göra i detta läge?

Först måste vi konstatera att en liten exportberoende ekonomi som Sverige aldrig kan isolera sig från omvärlden. Men vi bör dels försöka mildra lågkonjunkturen, dels rusta Sverige för framtiden. Idealet är om vi vidtar åtgärder så att vi uppnår båda de här syftena.

Det är också det som den budget som vi i dag diskuterar handlar om. Det är rejäla satsningar på forskning och på vårt eftersatta väg- och järnvägsnät. Det är därför vi lägger 20 miljarder kronor på ett jobb- och företagspaket som har till syfte att både stimulera konsumtionen och skapa nya jobb.

Vi satsar flera miljarder på olika välfärdsreformer. Kommuner och landsting får nästa år ca 7 miljarder kronor i ökat utrymme för att satsa på att utveckla barnomsorgen, införa vårdnadsbidrag, höja kvaliteten i äldreomsorgen, korta vårdköer etcetera.

På det här sättet upprätthåller vi den inhemska efterfrågan när omvärlden köper mindre. Dessutom ger vi svenska företag bättre förutsättningar att klara konkurrensen på den tuffa världsmarknaden. Gör vi för lite? Nej, knappast. Det var oerhört länge sedan en svensk regering lade fram ett lika omfattande reformpaket som det som nu läggs fram. Är det för mycket? Nej, vi har starka statsfinanser, och avvägningen mellan de olika delarna gör att vi stimulerar arbetskraftsutbudet, stärker konkurrenskraften och gör de långsiktiga satsningar som är nödvändiga.

Vad finns det för andra förslag? Ja, det vi har hört är bland annat att Socialdemokraterna föreslår mer Amsåtgärder, trots att vi i ett ganska gott arbetsmarknadsläge har över 80 000 platser i Ams och dessutom satsar på att stärka yrkesutbildningen inom komvux. Men självklart måste regeringen följa utvecklingen och vid behov återkomma.

Man kan alltid diskutera detaljer i ett sådant här budgetförslag. Men i detta konjunkturläge har jag svårt att se en annan politisk inriktning. Det vore intressant att veta om vi får se något alternativ till detta. Vad vill då Socialdemokraterna, det största oppositionspartiet?

Ja, skräddarmästare August Palm frågade sig redan 1881 vid ett möte i Malmö: Vad vill socialdemokratin? Det är en fråga som inte bara skräddarmästare har rätt att ställa sig. Thomas Östros klagar ju faktiskt ena dagen på att vi sänker skatterna för mycket, andra dagen på att vi stimulerar efterfrågan för lite. Ena dagen säger Thomas Östros att våra

skattesänkningar är fel. Andra dagen säger Mona Sahlin att skattesänkningarna inte ska rivas upp. Ena dagen utmålas den sänkta fastighets-skatten som höjden av orättvisa. Nästa dag säger Socialdemokraterna att modellen är bra och i allt väsentligt ska behållas.

Mäster Palm står staty utanför LO-borgen. Han ställde frågan om vad socialdemokratin ville redan för 127 år sedan. Är det inte märkligt att vi tvingas ställa samma fråga i dag?

Herr talman! Den svenska skattedebatten är lite märklig. Varje skattesänkning betraktas som slöseri med statens pengar. Varje skattesänkning framställs som ett hot mot välfärden. Varje skattesänkning hotar tryggheten.

Men vems är pengarna? Är det inte medborgarnas? Är det inte så att de, under lång tid, allt högre skatterna har gjort att vanliga löntagare fått allt mindre ekonomiska marginaler och blivit alltmer beroende av beslut av politiker och byråkrater?

Är det inte dags att vända perspektiven? Den här regeringen har faktiskt visat att det går att både sänka skatterna och satsa på välfärden. Tandvården, psykiatri, förskolan, vårdnadsbidrag, rättsväsen, forskning, infrastruktur, sjukvård och äldreomsorg är områden som alla får mer resurser samtidigt som skatterna för vanliga löntagare och företagare sjunker.

Sakta men säkert flyttar vi över mer och mer makt till familjer och enskilda individer samtidigt som vi slår vakt om det gemensamma ansvaret för människors rätt till en god vård, omsorg och utbildning och samtidigt som vi rustar upp kärnverksamheterna i stat och kommun.

Trygghet handlar inte heller bara om socialförsäkringar utan än mer om självkänsla och relationer med dem som står oss närmast, familj och nära vänner. Trygghet är därför mycket mer än det som ryms i budgettabeller. Därför handlar det också om familjepolitik, barns och ungdomars uppväxtvillkor, synen på den ideella sektorn och det ideella arbetet. Och det handlar om människors makt och möjlighet att påverka sitt eget liv.

Herr talman! Jag vill avslutningsvis lyfta fram två viktiga reformområden i den här budgeten. Det första är pensionerna.

Kristdemokraterna drev i opposition en hård kritik mot Socialdemokraterna för att de glömde de sämst ställda pensionärerna. Därför är vi nu glada för att alliansregeringen gör en satsning på just denna grupp som har varit vår första prioritet. Det handlar ofta om kvinnor över 75 år. Tittar man på alla analyser av utvecklingen av den ekonomiska standarden ser man att just den här gruppen, äldre kvinnor, har halkat efter mest under en lång följd av år med socialdemokratiskt styre. Få röster har höjts för de här kvinnornas situation. Här ligger kanske det största jämställdhetspolitiska misslyckandet.

Nu gör alliansregeringen den största satsningen på den här gruppen sedan det nya pensionssystemet kom på plats. Skattesänkningen uppgår till över 200 kronor per månad. Tillsammans med den vanliga uppräknings som sker blir det vid nästa årsskifte över 500 kronor efter skatt, netto.

Vi kan också se hur de genomsnittliga pensionerna nu höjs snabbare än tidigare beroende på att pensionssystemet är kopplat till hur sysselsättningen utvecklas.

Ju fler som arbetar desto mer stiger pensionerna. År 2005, när Socialdemokraterna ledde landet, steg pensionerna med i genomsnitt 167 kronor per månad. Nästa år stiger de med 500 kronor per månad. Vi kristdemokrater är glada över allt detta. Men vi vill gå vidare. Vi vill gärna genomföra ytterligare skattesänkningar för alla våra pensionärer.

Socialdemokraterna påstår att de vill sänka skatten mer för pensionärerna än vad alliansregeringen gör. Men om nu Socialdemokraterna är så villiga att sänka skatten för pensionärerna undrar jag: Varför gjorde ni aldrig något sådant när ni hade makten? Ni hade tolv budgetar på er. Ingenting hände.

I regeringsställning sänkte ni sällan skatten för någon. Ni höjde den mest. Men en skattesänkning av betydelse gjorde ni. Ni införde ett skatteavdrag, den så kallade kompensationen för pensionsavgifterna. Den skattereduktionen riktade sig också mest till den som tjänade bäst. Jag, som riksdagsledamot, får i dag dubbelt så mycket i den skattereduktionen som jag får i jobbskatteavdraget, som alliansregeringen infört. Och pensionärerna får ingenting av den skattereduktion som ni införde.

Herr talman! I budgeten för 2009 får kommuner och landsting ca 7 miljarder kronor mer i ekonomiskt utrymme. På tre år handlar det om ca 24 miljarder kronor. Det sker genom att arbetsgivareavgifterna sänks för alla men också genom att ungdomar under 26 år får en extra sänkning av arbetsgivaravgifterna. Det sker genom den nya kommunala fastighetsavgiftens konstruktion och genom satsningar på att korta värdköer och rusta upp psykiatri.

Det handlar om att stödja kommunerna, som har ansvaret för mycket

av välfärdstjänsterna i vårt land. Det gör deras budgetarbete lite lättare, även om de också känner av konjunkturavmattningen.

En regering kan aldrig trola bort konjunkturen. Men vi kan motverka dess negativa effekter, och vi kan bygga Sverige starkt, så att vi drar nytta av högkonjunkturen när den kommer. För detta krävs en ansvarfull regering och en långsiktig ekonomisk politik, och de kraven tycker jag att den liggande budgetpropositionen uppfyller. (Applåder)

Anf. 6 ULLA ANDERSSON (v):

Herr talman! Jag har tidigare jobbat både i äldreomsorgen och i barnomsorgen, och jag har varit ensamstående mor. Jag vet hur hårt det slår när orättvisorna i samhället ökar när konjunkturen i ekonomin viker. Det har visat sig att det alltid är samma grupper som får stå tillbaka. Men så behöver det inte vara. Det går att förändra, även inför en lågkonjunktur.

Men den här regeringen har systematiskt arbetat för att öka orättvisorna i Sverige. Tydligast syns det i de enormt stora skattesänkningarna till de rikaste. Förmögenhetsskatten har avskaffats, fastighetsskatten är lika oavsett om du bor i en lyxkå i Danderyd eller i ett radhus i Piteå. Regeringen har infört subventioner till dem som har råd med en egen hushållerska eller butler. Samtidigt får arbetslösa, sjuka, pensionärer och småbarnsföräldrar betala.

Nu går vi in i en lågkonjunktur. Drygt 30 000 människor har varslats hittills i år, sju varsel i timmen under september månad. Vi går in i den här turbulensen med ett svagare utbildningssystem än på länge.

Möjligheterna att vidareutbilda sig har kraftigt skurits ned. Det gäller allt från arbetsmarknadsutbildningar till antalet högskoleplatser.

500 000 har lämnat a-kassan, vilket regeringen nu indirekt medger är deras fel. Det betyder att vi går in i lågkonjunkturen med svagare skyddsnät för den enskilde och för samhället. A-kassan har haft som sitt ena syfte att stabilisera vid en lågkonjunktur. Det syftet är nu delvis förstört. Går ortens största företag omkull räcker a-kassan för de uppsagda inte lika långt som förut. Det kan förvärra krisen, till exempel genom att den lokala detaljhandeln behöver säga upp folk. Risken att den orten hamnar i en nedåtgående spiral ökar, vilket gör det svårare för nya företag att etablera sig.

Nybyggnationen minskar med drygt 15 procent redan nästa år enligt regeringens egna siffror, samtidigt som vi vet att det behöver byggas. 123 kommuner har i dag bostadsbrist. Trots det saknar regeringen ordentliga mål för bostadsbyggande och insatser för detsamma. Det behövs nya projekt för energismart boende och nya järnvägssträckningar, både för att hejda lågkonjunkturen och för att långsiktigt investera i Sveriges infrastruktur och ekonomi.

Krisen riskerar att förvärras också genom uppsägningar i välfärdssektorn. Vi kan dagligen ta del av olika neddragningar. Kiruna har inköpsstopp, Boden varslar 100 lärare, Sandviken sparar 17 miljoner på skolan, Karlskoga 25 miljoner på äldreomsorgen, Akademiska sjukhuset har ett sparkrav på 9 procent nästa år. Kommuners och landstings skatteinkomster sjunker, men regeringen anser att det finns utrymme för effektiviseringar, det vill säga att besparingar förvärrar konjunkturedgången.

Det finns folk för att anställa i välfärden, och det finns pengar i statskassan för att göra det. Sveriges ekonomi behöver en tydlig signal – att staten inte kommer att bidra till en högre arbetslöshet. Keynes beskrev lågkonjunkturen som ett tillfälle att bygga vägar. År 2008

borde vi kunna se dagens kris som ett tillfälle att bygga oss ur oljeberoende och rusta välfärden.

Regeringen väljer i stället att än en gång dela ut statens överskott i form av skattesänkningar till de redan högavlönade. Det kommer inte att stärka Sveriges möjligheter att producera. Det kommer inte heller att sätta fart på konsumtionen. De som regeringen prioriterar främst är de som redan sparar på hög.

Fredrik Reinfeldt sade i regeringsförklaringen att regeringen nu kan ge stöd till dem som kanske bäst behöver det. Och vilka kan han då ha haft i åtanke? Han måste ha tänkt på män med förmögenhet och höga inkomster, boende i större villa i storstan, topp 10 procent i samhället, de rikaste, där två av tre är män. Hur kan han annars förklara att topp 10 får en knapp tredjedel av regeringens totala skattesänkningar och inkomstförstärkningar? I Expressen kunde vi läsa om det senaste skattepaketet under rubriken ”Skatte-bluffen – Höginkomsttagare får fyra gånger mer”. Det är ett skattesänkningsspaket som motsvarar lönerna för 30 000 anställda i välfärden, för vårdbiträden, undersköterskor och barnskötare. De som bäst behöver det är väldigt olika beroende vems sida man står på och vems problem man ser.

Enligt budgetpropositionen definierar regeringen en rättvis politik på följande sätt: Fördelningspolitiken avser att åstadkomma en fördelning som i något avseende betraktas som mer rättvis än den skulle ha blivit utan politiska ingripanden.

Vi har bett riksdagens utredningstjänst räkna på hur regeringens ingripanden hittills har påverkat inkomstfördelningen och rättvisan de här två åren.

Antalet fattiga tenderar att öka kraftigt – drygt 100 000 fler på två år. Andelen fattiga barn bland ensamstående föräldrar har nästan fördubblats under samma tid. 250 000 barn lever i ekonomisk utsatthet. Det hörde jag inte Kristdemokraterna nämna, de som annars brukar vurma så mycket för barns hälsa och utveckling.

Enligt beräkningarna verkar det som att topp 10 själva fick 40 procent av inkomstökningen, lika mycket som de 80 procenten i de lägre inkomstgrupperna fick dela på. Det motsvarar en realinkomstökning på över 5 000 kronor per månad, på två korta år, för de rikaste och en knapp hundralapp för dem med lägsta inkomster.

Under samma två år verkar inkomstskillnaden mellan män och oss kvinnor ha ökat med 1 000 kronor per månad. Av regeringens samlade reformer har 58 procent gått till män och 42 procent till oss kvinnor.

Bo Lundgren är nog nöjd. Trots allt som sades i valet har överklassen i Sverige inte haft någon som helst anledning att oroa sig för att de gamla rikemansmoderaterna skulle ha förändrats. Topp 10 är glada, de hälsar att de gillar definitionen av rättvisa och tackar så mycket för att ni ingripit.

Men vi vet att, vilket också forskningen visar, länder med jämn inkomstfördelning växer snabbare än länder som präglas av stora inkomstskillnader. Men den här regeringen ser fattigdom som en nödvändig drivkraft för arbete och förkovran. Vad den blundar för är hur fattigdomen föder uppgivenhet, hur den begränsar människors möjligheter att välja ett produktivt liv, hur den drar undan både frihet och trygghet för människor. Fattigdom slår mot den enskilde och mot hela samhället. Att skapa fattigdom är att bygga problem för framtiden.

Den här regeringen tycks ha som strategi att slå sönder välfärdssystem och välfärdstjänster för att sedan lägga tillbaka små skärvor under jippolikhande former, samtidigt som den med en lätt axelryckning bryter hundramiljardsvallen med sina skattesänkningar. Den situation vi är i just nu med stora överskott och stigande arbetslöshet är i stället som gjord för att börja investera långsiktigt i Sveriges ekonomi.

Ta välfärdsfrågorna till exempel. Personalen, våra vardagshjältar, i skolan, förskolan och äldreomsorgen stressar och kämpar för att räcka till, men de är för få. Klasstorlekarna är för stora, även fritids- och förskolegrupperna. Hemtjänsten täcker inte de sociala behoven.

Sveriges Kommuner och Landsting har redan signalerat att nästa år kommer landstingen att gå med underskott. I stället för att frysa statsbidragen och dra undan mattan för kommunerna när deras skatteinkomster sjunker borde vi investera. När ska vi göra det om inte nu?

Enligt högerregeringen skulle kommunerna inte få mer pengar i högkonjunkturen, för då ökade ju skatteinkomsterna. Nu när lågkonjunkturen står inför dörren är det ändå samma visa. Det är aldrig rätt att anställa fler i välfärden – ett nyliberalt moment 22. För de borgerliga sjunker värdet på sådant som är tillgängligt för alla till skillnad från för oss vänsterpartister för vilka drivkraften är att göra det värdefulla tillgängligt för alla.

Vi behöver också ordentliga klimatinvesteringar. Miljömålsrådet kom fram till att hälften av de 16 miljömålen kommer att vara omöjliga att nå till år 2020 och ansåg att 5–10 miljarder behöver satsas för att skynda på arbetet. Regeringens svar på detta blir att satsa på vägar i stället för järnväg och att utreda miljömålen i stället för att ta frågan på allvar.

Klimatpropositionen skjuts på oviss framtid, och regeringen sänker anslagen till biologisk mångfald med 200 miljoner. Att säga till den här oljeberoende regeringen att miljöskulden är ofantligt mycket större än statsskulden är väl som att hålla vatten på en gås.

Det känns jobbigt men nödvändigt att konstatera att regeringen vare sig tar miljö- eller klimatproblemen på allvar. Men borde inte även den krassaste klimatförnekare i dag kunna konstatera att ett land som inte sänker sitt oljeberoende tar på sig en obehaglig ekonomisk risk, så mycket som oljepriserna nu har ökat? Men investeringarna uteblir. Låt oss då i stället titta på de så kallade satsningarna som regeringen har flaggat för.

Regeringen säger sig nu satsa på vuxenutbildningen. Konkret betyder det att man nu får tillbaka samma pengar som regeringen drog bort för två år sedan. Men det blir färre platser än man hade år 2006.

Om regeringen inte hade genomfört den här och andra neddragningar på utbildningsområdet kanske företagen i dag inte hade haft brist på kvalificerad arbetskraft och vi hade stått bättre rustade. Men utbildningsminister Björklund, som är känd för att tricksa med statistik, kanske har inspirerat till den falska matematiken.

Även Littorin verkar ha fått lite av Björklunds talanger, för hans så kallade satsning på Arbetsmiljöverket för att stoppa dödsolyckorna på byggarbetsplatserna är att de får tillbaka en femtedel av tidigare besparingar. Och det tas – hör och häpna – från de arbetsmarknads-politiska åtgärderna, nu när arbetslösheten ökar.

Ja, och så var det pensionärerna, de som regeringen nu säger sig satsa på. Men låt oss göra en jämförelse. 65 miljarder har regeringen sänkt

inkomstskatterna med för dem som jobbar och med 2 miljarder för pensionärerna.

Min mor är arg och besviken men inte förvånad över den orättvisa hon utsatts för. Hon har slitit och jobbat hela sitt liv. Hon har gjort allt hon kan och ibland mer därtill. I dag är hon pensionär och anhörigvårdare. Hon och alla andra pensionärer ska enligt regeringen betala högre skatt än den som förvärvsarbetar. Jag förstår hennes ilska. Och jag blir själv arg, för vem vill att ens mor ska diskrimineras? Vill du? Nej, jag tror att ingen vill det förutom den här regeringen. Som enda land i världen har vi olika skattekvoter beroende på om du är pensionär eller förvärvsarbetar.

En pensionär med en månadsinkomst på 12 000 kronor betalar nästan 500 kronor mer i skatt än en löntagare per månad. Stefan Attefall, kristdemokrat, sade i radion förra veckan att regeringen i stället satsar på de välbildande krafterna, de som skapar välfärd. Det måste kännas som ett slag i ansiktet på alla de pensionärer som varit med och byggt det här samhället. Kristdemokraterna sviker pensionärerna och satsar i stället på sina välbildande topp 10. (Applåder)

Trots stora överskott i sjukförsäkringen sparar regeringen miljarder på sjuka människor. De historiska försämringarna av sjukförsäkringen har resulterat i att 70 000 långtidssjuka har fått sänkta ersättningsnivåer – med Folkpartiets nickande instämmande.

Regeringen skryter med ett minskat ohälsotal, men allt tyder på att människor hamnar i kläm. Ohälsotalen minskar, men hur är det med ohälsan? Enligt Sveriges Kommuner och Landsting fick 70 procent av landets kommuner ökade kostnader för socialbidrag förra året till följd av den strikta tillämpningen på Försäkringskassan. Vi läser dagligen

om människor som far illa. 50 000 personer kommer att sorteras ut ur sjukförsäkringen. Motiven bakom besparingarna är alltså ideologiska, inte ens ekonomiska. Trots allt prat om individens frihet från Centerpartiet och Folkpartiet är de med på de här förändringarna. FRA-frågan, liksom gamla liberala värderingar som tidigare har sålts ut, får nu sällskap av de socialliberala värderingarna. Ja, Johan Pehrson har nog svårt att sova på nätterna. Men jag kan trösta dig med att du ska få ett syskonkort på mig, Thomas Östros och Mikaela Valtersson, så att du åtminstone kan sova lite bättre.

Två år med klyftornas allians har inneburit två förlorade år för miljön och där klimatpolitiken har lämnat walk over. Vi har haft två år med försämrade levnadsvillkor för hundratusentals människor, överförda resurser från kvinnor till män, från låg- till höginkomsttagare, från arbetstagare till arbetsgivare. Vi har haft två år med en tvivelaktig människosyn som styrt utvecklingen, och det har visats på stor okunskap om och ett flagrant ointresse för vanliga människors livsvillkor. Människors trygghet och frihet har inskränkts. Vi har haft två år med växande ekonomiska orättvisor och av oansvarig ekonomisk politik. Bevara oss från de kommande två åren! (Applåder)

Anf. 7 MIKAELA VALTERSSON (mp):

Herr talman! Vi har nu nått halvtid med den moderatledda regeringen. Vad har då hänt under de här två åren och vad har den här regeringen så här långt betytt för människor i Sverige? Och är det bara orättvisa och okunskap som ligger bakom låga opinionssiffror och svidande kritik från företagarna?

Vad har regeringen betytt för dem som har det allra svårast, för människor som är sjuka och arbetslösa under lång tid? Jo, de har fått mindre pengar att leva på och svårare att få pengarna att räcka till

vinterskor till barnen – allt med budskapet: Vi tror att ni är hemma och litar er och inte vill jobba. Men om ni får mindre pengar och de som jobbar i stället får lite mer, kommer det bums att blir lättare att få jobb och ni tillfrisknar.

I regeringsförklaringen sade statministern att den som inte känner sig sedd inte heller orkar bidra. Men på vilket sätt känner man sig mer sedd när man får mindre pengar? Hur ser den logiken ut?

Vad har regeringen betytt för människors trygghet? Kraftiga försämringar i arbetslöshetsförsäkringen och höjda avgifter i a-kassan har gjort att drygt en halv miljon människor har lämnat försäkringen. Att nu skjuta till lite pengar av det man har dragit bort är bara ännu ett exempel på den här regeringens hattande hit och dit. Man lägger fram dåliga förslag som man sedan får dra tillbaka och tar bort pengar som man sedan lägger tillbaka delar av. Detta är att vara vårdslös med människors liv.

Vad har regeringen betytt för landets studenter? Studenternas ekonomiska utveckling har försämrats. De får ingen del av regeringens reformer utan halkar efter och har svårt att klara sig – allt med det tydliga budskapet: Vad bra att ni pluggar och sliter. Men klara er själva och lid lite mer så kanske resultaten förbättras.

Vad har regeringen betytt för småföretagarna? Jo, för de allra flesta en höjd skatt med budskapet: Om ni inte finns i den hushållsnära sektorn eller anställer människor under 26 år, har ni inget att bidra med till Sveriges utveckling. Jobba på ni, men vänta er ingen uppmuntran.

Vad har regeringen betytt för miljön? Avstannad takt i miljöarbetet och nedmonterat skydd för värdefulla naturområden – allt med den tydliga

logiken: Får vi svårare att klara målen, drar vi tillbaka pengarna, håller för ögon och öron och drömmer oss bort och låtsas som att problemen inte finns.

Vad har regeringen betytt för jämställdheten? Jo, det svaret ger regeringen bäst själv när man i finansplanen talar om att den samlade effekten av regeringens åtgärder gynnar män mer än kvinnor och efter det en uttryckt vag förhoppning om att det här nog rättar till sig på sikt av sig självt utan åtgärder. Vilken lysande start!

Barn och unga som i dag är framtiden är de som får ta konsekvenserna av vårt handlande i dag. Ungdomar 18–24 år har haft en sämre ekonomisk utveckling än alla andra grupper i samhället. Gruppen unga med ekonomiskt bistånd ökar i dag. Särskilt svår är situationen för unga människor som är ensamstående med barn.

Andelen med sjukpenning ökade 2006–2007 bland unga. Unga är också överrepresenterade vad gäller ärenden hos kronofogden. Antalet ungdomar som inte kan betala sina sms-lån ökar lavinartat. I dag är nästan 4 000 ungdomar skuldsatta. Motsvarande siffra vid årsskiftet var 557.

Studenternas ekonomiska situation är riktigt dålig.

Levnadsomkostnaderna i dag för en student överstiger studiemedlets nivå. Var fjärde student har övervägt att avbryta studierna på grund av ekonomiska svårigheter. Över hälften av landets studenter behöver hjälp av sina föräldrar för att klara sig. Den förändrade a-kasseersättningen har ytterligare försämrat studenternas ekonomi. En stor andel studenter anser sig i dag inte ha råd att gå till tandläkaren eller att köpa medicin.

Dagens arbetsmarknad ställer stora krav på utbildning och livslångt lärande. Utbildning är inte bara en investering för den enskilda individen utan också för företagen och för samhället i stort. Framtiden är beroende av människor som vill studera på högskola och som orkar, vill och kan satsa på studier. För att högskolan ska kunna locka människor med olika bakgrund och olika åldrar måste det vara ekonomiskt möjligt att studera.

På vilket sätt belönar den moderatledda regeringen unga människor som satsar på kompetens och utbildning? Jo, genom att tala om att de inte är viktiga. Studiemedelnivån har legat still i alltför många år, men i alliansens Sverige får en student fortsätta att få sin näring från nudlar, ketchup och sköna drömmar.

Herr talman! Den långa arbetslösheten har minskat de senaste åren, men endast lite. Nu ser den dessutom ut att öka. Bland ungdomar är fortfarande runt 10 000 långtidsarbetslösa. Det är anmärkningsvärt att man trots en stark högkonjunktur inte lyckats få ned ungdomsarbetslösheten. Arbetslösheten minskar inte heller efter sommaren som brukligt är.

Vi går in i ett läge med betydligt lägre tillväxt, sjunkande sysselsättning och ökande arbetslöshet. De som står längst från arbetsmarknaden är de som kommer att drabbas hårdast. Regeringen står handfallen och vidtar inga åtgärder för denna grupp. Det krävs kvalitativa utbildningsinsatser för att skapa större möjligheter för dessa personer att komma tillbaka till arbetsmarknaden när konjunkturen vänder.

Vad gör då regeringen? Jo, man vidtar den något byråkratiska åtgärden att bilda en ny myndighet – Tillväxtverket. Det är i och för sig det mest underhållande inslaget i årets budget. Känn på det: Tillväxtverket! Det

låter som en krämpe från barndomen.

Regeringen saknar djupare insikt i klimatproblemets omfattning. Det finns fortfarande inget antaget klimatmål, och inga nya styrmedel tillförs. Regeringen prioriterar i stället nya stora vägbyggen. Det är som ett eko från ett annat århundrade. Det är så lite 2008, Anders Borg.

Att satsa en del pengar på klimatåtgärder är klokt. Men att satsa betydligt mer på ökade utsläpp än på minskade utsläpp rimmar illa med de behov som finns när man vet effekterna av fortsatta utsläpp av klimatgaser och att de kommer att få allvarliga följder. Denna ensidiga prioritering visar återigen på en politik som inte riktar sig till ungdomar, som är dem som i väsentligt högre grad använder kollektiva färdmedel i stället för bil i dag.

För att klara den globala minskning av utsläpp som krävs, samtidigt som vissa utvecklingsländer ges möjlighet att öka sina utsläpp, behövs större minskningar i många utvecklade länder, som Sverige. Då kan man inte, som den borgerliga regeringen, luta sig tillbaka och tro att vi slipper göra vår hemläxa. Det handlar inte, Anders Borg, om huruvida vi i första hand ska minska utsläppen här hemma eller bidra till utsläppsminskningen internationellt. Vi måste öka tempot både här hemma och internationellt. Vi har ett ansvar för att både minska våra egna utsläpp och bidra till att fattiga länder kan fortsätta utvecklas.

Att inte satsa på vår framtida miljö är att inte satsa på unga. Det är de som får ta konsekvenserna av de felprioriteringar som görs i dag.

Klimatet är vår tids ödesfråga. Vi har kunskap och vet vad som krävs för omställning. Ni väljer dock att genomföra åtgärder som ökar

utsläppen. Regeringen tror att man kan fortsätta som förut utan alltför stora förändringar. Men det krävs framtidsinriktade satsningar på hållbara transportlösningar och energisystem. Vi skulle kunna förena en ekonomisk utveckling med en hållbar utveckling. Vi måste öppna för en mer utvecklad syn på ekonomin där vi tittar på hur hela ekonomin utvecklas och inte bara produktionen av varor och tjänster.

Historiskt finns det en stark koppling mellan bnp-tillväxt och ökad miljöförstöring. Den typen av ekonomisk utveckling är inte hållbar. Då vi hela tiden ökar volymerna äts eventuella effektiviseringar upp, vilket gör att utsläppen totalt fortsätter öka. Vi måste klara en ekonomisk utveckling utan att samtidigt öka utsläppen av koldioxid. Det, herr talman, är en utmaning som kräver stor handlingskraft, mod, styrka och djup insikt i klimatproblemets omfattning.

Tyvärr visar inte denna regering att man klarar situationen. Att bara vidta några enstaka åtgärder och sedan luta sig tillbaka och hoppas att det löser sig eller att opinionen lägger sig fungerar inte. Det krävs ett helhetstänkande och en genomtänkt politik för att bryta utvecklingen.

Herr talman! Man kan inte lösa ett miljöproblem genom att förvärra andra. Att i dag minska anslagen till skydd av värdefull natur visar på enfald i stället för att bidra till mångfald. I februari kom Miljömålsrådet med sin fördjupade utvärdering. Den fick den talande titeln *Miljömålen – nu är det bråttom!*. Budskapet var tydligt. Vi måste intensifiera ansträngningarna för att nå miljömålen. Men när Miljömålsrådet säger att det är bråttom säger regeringen: Vi väntar.

Att först skära ned och sedan låtsassatsa är tydligen melodin för regeringen, oavsett om det handlar om komvux, Arbetsmiljöverket eller biologisk mångfald. Men, Anders Borg, om du tar hundra kronor

av mig och ger tillbaka dem efter en månad har jag inte blivit rikare. Jag tror inte heller att du har blivit snällare. (Applåder)

Herr talman! Att minska utanförskapet har angetts som regeringens viktigaste politiska fråga. Trots detta har regeringen ännu inte lyckats presentera något rimligt mått eller sätt att mäta utanförskap. I stället dribblas det fortfarande med utanförskap på ett sätt som ingen människa förstår. I regeringens definition lägger man ihop långtidssjukskrivna cancerpatienter med korttidsarbetslösa som har arbetslöshetsersättning mellan två jobb och människor som är borta tre dagar från arbetet när de är förkylda. Man tricksar med statistik och får därigenom ett stort antal personer som är arbetslösa under mycket kort tid eller helt enkelt sjuka ett par dagar från jobbet att förvandlas till personer i utanförskap.

Jag har stor respekt för finansministerns ekonomiska kunskaper, men det tillhör faktiskt lågstadiet att 50 människor som är förkylda fyra dagar var inte kan plussas ihop och bli en hel människa som är sjuk ett helt år. Eller var det biologikursen? Jag är inte säker. (Applåder)

Regeringen har även gjort andra anmärkningsvärda omläggningar av politiken som utgår från tricksande med statistik. Nu senast har det avslöjats att skolpolitiken bygger på ett luftslott – eller ännu värre fibblande med faktaunderlag. Det är tveksamt om de så kallade sanningar som basunerats ut från Regeringskansliet stämmer på någon enda punkt. Vikten av tidiga betyg för att höja kunskapsnivån och att Sverige har världens största ordningsproblem och skolkproblem visar sig vara tvivelaktiga påståenden från skolministern och andra regeringsföreträdare.

Återigen handskas man vårdslöst med unga människors liv och vardag. Skolan är avgörande för att man ska få kunskaper och rustas för framtiden. Det är ingen borgerlig lekstuga där man experimenterar med folktoppartistisk skolpolitik som saknar all koppling till aktuell skolforskning. Snälla ni, använd inte alla Sveriges unga för att genomföra en egen gigantisk men tvivelaktig empirisk undersökning av er skolpolitik!

Om man gör fel analys av verkligheten och använder statistik som inte överensstämmer med det riktiga och undanhåller fakta som inte passar in i bilden hamnar man såklart rejält fel i sina åtgärder. *Vilse i pannkakan* för numera inte bara tankarna till 70-talsflummiga barnprogram utan också till borgerligt 2000-talsflum.

Herr talman! Detta är inte en budget som för oss närmare miljömålen. Det är inte en budget med en klimatpolitik som läget i dag kräver. Det är inte en budget för ungdomar och framtida generationer. Det är en budget skapad av en regering som är fast i gamla lösningar och med avsaknad av den politiska kraft som krävs för att göra nödvändiga framtidsåtgärder.

Herr talman! År 2010 behöver Sverige sannerligen en nystartsregering med instegsåtgärder, nystartspolitik och nyfriska lösningar på samhällsproblem. (Applåder)

Anf. 8 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Sverige är ett bra land. Vi klarar oss bra i jämförelse med de flesta länder i världen. Utanförskapet minskar. Sverige är ett av de länder där sysselsättningen ökar, där arbetslösheten pressas tillbaka och där antalet personer som är beroende av sociala ersättningar minskar. Sverige är ett land med ett gott företagsklimat. Vi klarar oss i jämförelse med de flesta andra länder.

Den här regeringen vidtar ett stort antal åtgärder för att göra det mer lönsamt att vara företagare och enklare att driva företag. Sverige har en bra välfärd. Vår sjukvård är bland de bästa i världen. Den här regeringen tillför resurser för att öka tillgängligheten och förbättra omvårdnaden.

Sverige ska vara en ledande tillväxtnation med dynamiskt entreprenörskap, framtidstro och världsledande teknologi. Sverige ska också vara ett land där det finns plats för alla och där det finns förutsättningar för alla medborgare att skapa ett anständigt liv.

Sverige ska vara ett exempel på hur vi förenar individuell frihet där människor, oavsett social bakgrund, sexuell läggning eller etnisk härkomst kan finna sin väg genom livet. Vi ska vara en dynamisk marknadsekonomi med framtidstro och utveckling. Vi ska kombinera det med en social modell där alla har möjlighet att vara en del av samhället.

Herr talman! Med budgetpropositionen för 2009 tar vi viktiga steg för att bygga vidare på den svenska modellen. Det gör vi genom att förstärka jobbvdraget, sänka a-kasseavgiften och satsa på yrkesutbildning. Det betyder att vi bygger vidare på arbetslinjen. Vi sänker arbetsgivaravgiften. Det bidrar till att hålla sysselsättningen

uppe. Vi sänker bolagsskatten, vi förändrar 3:12-reglerna och vi lättar på regelbördan.

Vi bygger vidare på ett starkt och bra företagsklimat. Vi gör stora investeringar i forskning och infrastruktur. Vi lägger grunden för att Sverige också i framtiden ska vara ett ledande kunskapsland. Vi förstärker kunskapsuppdraget i förskolan; det är minst lika viktigt. Vi sänker skatten för pensionärer. Vi förbättrar psykiatrin. Vi ökar resurserna för att stärka kvaliteten i sjukvården. Vi ökar tryggheten och sammanhållningen i Sverige.

Allians för Sverige har genomfört den politik vi gick till val på. Steg för steg har vi bockat av vallöfte efter vallöfte. Vi tog många av de tuffa besluten först.

Nu är vi inne i andra halvlek. Nu kan vi lägga en bred reformbudget. Mot Allians för Sverige står vänsterblocket. Nu är det andra halvlek. Nu är det dags att inte bara pröva dem som har regeringsmakten utan också dem som söker regeringsmakten.

Det är alldeles uppenbart att den röda tråden hos Socialdemokraterna är skattechock och bidragspolitik. Socialdemokraterna föreslår höjda skatter för löntagarna. I deras budgetmotion handlade det om 17 miljarder i minskning av jobbvdraget.

Nu har man tagit avstånd från det tredje steget och de förändringar vi gör av den statliga inkomstskatten. Därmed blir det skattehöjningar för låg- och medelinkomsttagare på över 30 miljarder kronor. Vi har inte något tydligt svar från Socialdemokraterna. Hur mycket blir det? Blir det 680 kronor för en metallarbetare? Blir det 740 kronor för en sjuksköterska?

Vi vet att det med Socialdemokraternas politik blir mindre lönsamt att arbeta. Man höjer skatterna. Det betyder mest för dem som har minst. Man ska höja a-kassan mest för dem som tjänade bäst. Man ska höja sjukersättningen mest för dem med de högsta lönerna.

Socialdemokraternas politik skulle försämra arbetsmarknadens funktionssätt och leda till att den arbetslöshet som är förenlig med prisstabilitet skulle öka.

Vad betyder det? Jo, det betyder att sysselsättningen skulle bli lägre. Det betyder att arbetslösheten skulle bli högre. Det betyder att utanförskapet skulle öka. Det betyder att vi vänder tillbaka på vägen mot full sysselsättning och marscherar tillbaka mot bidragsberoende och utanförskap. Det är det socialdemokratiska alternativet.

Arbetsgivaravgifterna ska höjas. För unga människor handlar det om en höjning på 20 miljarder kronor. Man säger dessutom nej till den sänkning på 10 miljarder som vi nu föreslår. Sammantaget höjs arbetsgivaravgifterna, även om vi beaktar Socialdemokraternas löften om sänkningar, med 25 miljarder kronor.

Man vill återinföra förmögenhetsskatten och återställa 3:12-reglerna. Jag antar att man också säger nej till sänkt bolagsskatt. Då försämrar man investeringsviljan. Då försämrar man företagsklimatet. Då försvårar man vår konkurrens med andra länder i en globaliserad värld. Socialdemokraternas politik skulle göra att vi står sämre rustade att möta en globaliserad värld.

Samttaget innebär Socialdemokraternas förslag skattehöjningar på i storleksordningen 70 miljarder kronor. Det betyder att skattebelastningen för varje löntagare ökar med något över 15 000 kronor. I

slutändan är det alltid löntagarna som får bära skattebördan. I slutändan är det löntagarna som får höjd skatt – 15 000 kronor per år, 15 000 kronor per löntagare.

Vad blir den samlade effekten av Socialdemokraternas politik, skattechock och bidragssatsningar? När vi använder Finansdepartementets modeller, ungefär desamma som man har på KI och LO, betyder detta att sysselsättningen på kort sikt minskar med 50 000. På lång sikt handlar det om 70 000.

Det är här konsekvensen av Socialdemokraternas politik är som tydligast – på sikt 70 000 människor färre i sysselsättning.

Socialdemokraterna säger att det inte ska bli någon skattechock. Det är ju väldigt märkligt. Vi har alla hört kommentarerna om de förslag som regeringen har lagt fram den senaste tiden.

Sjukvårdsmiljard, säger Göran Hägglund. För lite, otillräckligt, får vi höra från Ylva Johansson. Ska det vara dubbelt så mycket? Det reser frågan: Vem ska betala? Forskningssatsning, säger Lars Leijonborg. Det är för lite, säger Marie Granlund. Ska det vara tre gånger så mycket? Vem ska betala? Infrastruktur i hela Sverige, säger Åsa Torstensson. För lite, för sent, otillräckligt, säger Socialdemokraterna. Ska det vara fyra gånger så mycket? Vem ska betala notan?

Hur går det här ihop? Antingen ska någon betala räkningen eller också betyder löftena om pengar ingenting. Det kanske blir som det blev under Göran Perssons tid. Det talades om pengar i kommunerna, men ingen i kommunerna såg några pengar. Det talades om satsningar på rättskedjan, men rättskedjan rostade sönder. Det kanske är en överbudspolitik från Socialdemokraternas sida. Det skulle naturligtvis

mötas med applåder i Vänsterpartiets riksdagsgrupp om man körde statsfinanserna i botten.

Det kanske är så att Socialdemokraterna inte ger hela sanningen. Vi kan Socialdemokraterna. Inget parti i världen har höjt skatterna mer än de svenska socialdemokraterna. Det ska vara häftigt att betala skatt, har vi fått lära oss. En sak kan vi vara säkra på: Det blir häftiga skattehöjningar om Socialdemokraterna får chansen.

Det är bara en skatt som påverkar vanliga löntagare som Socialdemokraterna vill sänka, nämligen räntan på uppskov. I två år har Socialdemokraterna riktat en skoningslös kritik mot vår fastighetsskatte-reform. Jag erkänner gärna att den inte har varit perfekt, men den har inneburit att de flesta löntagare har fått sänkt fastighetsskatt. Den innebär att människor inte behöver oroa sig för att skattas från hus och hem för att taxeringsvärdena stiger.

I debatt efter debatt fick vi hela förra året höra att detta bara gynnar människor i norra Stockholms förorter. Champagnekorkar skulle smälla; det var ett standardinlägg i debatten. Allra tydligast var man, inte minst i den här talarstolen, om hur orimligt det var att människor på orter på landsbygden skulle få höjd skatt med regeringens orättvisa politik. Det var rättvisa, rättvisa och rättvisa som var det genomgående temat i alla dessa debatter.

Nu har vi fått besked. Nu vet vi att Socialdemokraterna accepterar i huvudsak hela den fastighetsskatte-reform som den här regeringen presenterat. Inte en krona i Hofors, inte en krona i Gällivare, inte en krona i Bjuv blir det i skattesänkningar. Med Socialdemokraternas politik blir det samma taxeringssystem som i dag.

Däremot blir det skattesänkningar för dem som har uppskov, för dem som har tjänat mest på sitt boende – för mig till exempel. För mig som inte fick en krona i sänkt fastighetsskatt betyder Socialdemokraternas förslag att det blir 18 000 kronor mindre skatt för den fastighet vi bor i. Det tycker jag är helt orimligt. Vanliga löntagare ska inte behöva betala för att jag ska få en skattelättnad. Det är orimligt. Det är bara de som har tjänat riktigt mycket på sitt boende som får en skattelättnad med den socialdemokratiska fastighetsskattepolitiken.

Det handlar inte om rättvisa. Det handlar om hyckleri. Det är hyckleri därför att man till slut accepterar en reform som man har kritiserat skoningslöst. Det är hyckleri därför att alla ute i landsbygden som man gav intryck av skulle få sänkt skatt får precis samma skattehöjningar som de får i det system som vi har i dag. Det är hyckleri därför att man sänker skatten för dem som tjänat mest på sitt boende.

Socialdemokraterna har bytt ekonomisk-politisk talesman. Det är nästan så att man saknar Pär Nuder. Vem är det nu som ska tala om champagnekorkarna i Askim, Djursholm och andra orter som vi fick höra om här från talarstolen när Socialdemokraterna har öppnat filial i överbudspolitikerna när det gäller fastighetsskattepolitiken? (Applåder)

Låt oss vara klara över en sak: Man behöver inte äga någon fastighet för att få höjd skatt med Socialdemokraterna. Det räcker med att man arbetar.

Låt oss vara klara över att man inte behöver ha en hög inkomst för att få höjd skatt med Socialdemokraterna. Det räcker med att man arbetar heltid och har en normal kollektivavtalslön. Det är inte så att man behöver ha någon förmögenhet. Det räcker med att arbeta.

Låginkomsttagare och medelinkomsttagare har att se fram mot en skattechock om Socialdemokraterna får chansen.

Socialdemokraterna vill bilda regering med Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Jag har väldigt svårt att se hur ekonomiskt ansvarstagande ska kunna förenas med Vänsterpartiets ekonomiska politik. Inflationsmålet ska överges. Överskottsmålet ska avskaffas. Utgiftstaket ska rivas.

Finanspolitiska rådet ska läggas ned. Arbetslinjen ska nedmonteras. Jobbavdraget ska avvecklas. Förändringen av sjukförsäkring, förtidspension och arbetslöshetsförsäkring ska rullas tillbaka.

Det går inte att bygga en ansvarsfull politik på att kompromissa med Vänsterpartiet. Vänsterpartiets kärnidé är att vara i opposition mot ekonomiskt ansvarstagande. Den enda ansvarsfulla politiken är att Vänsterpartiet förblir i opposition.

Miljöpartiet vill väldigt gärna framstå som mindre ansvarslösa. Det är i allt väsentligt en lek med ord. Miljöpartiet hävdar att man vill behålla överskottsmål och utgiftstak. Men det går inte. Det går inte ihop med den politik som man står för. Det går helt enkelt inte ihop. Det går inte att förena Miljöpartiets ekonomiska politik med vare sig full sysselsättning eller uthålliga offentliga finanser.

Den svenska modellen har som kärnidé att alla medborgare får bra skola, bra barnomsorg, bra äldreomsorg, bra sjukvård och trygga pensioner och att vi betalar det med skatteintäkter. Den absoluta kärnan i den modellen är att nästan alla i arbetsför ålder arbetar. Det är lika uppenbart att vi bara kan klara framtida vårdbehov och framtida pensioner om det är fler som arbetar och om vi som arbetar arbetar mer, att ungdomarna kommer in tidigare, att integrationen förbättras,

att kvinnor får förutsättningar att jobba lika mycket som män och på samma villkor och att äldre kan stanna kvar i arbetslivet.

Vi för en konsekvent politik för fler i arbete. Därför kan vi klara framtidens kvalitet i sjukvård och äldreomsorg. Miljöpartiets idé är att urholka arbetslinjen.

Vi kan inte lösa detta med skattehöjningar. Om vi höjer skatten på dem som arbetar blir det färre som arbetar. Om vi höjer skatten på produktion flyttar verksamheter ut från Sverige. Om vi höjer skatten på investeringar och kapital, då klarar vi inte konkurrensen i en globaliserad värld.

Här har vi problemet med Miljöpartiet i sin prydno. Miljöpartiets ideologiska kärnidé är att vi arbetar mindre, att det ska finnas större möjligheter att lämna förvärvslivet, att arbetstiden ska kortas och att ledigheterna ska bli fler. Det är den ideologiska kärnan i Miljöpartiets ekonomiska politik.

Det går inte att basera en ansvarsfull ekonomisk politik på denna ideologiska kärna. Det skulle undergräva jobbpolitiken, det skulle undergräva vår konkurrenskraft, och det skulle undergräva välfärden.

Jag tycker att man ska vara ärlig mot väljarna. Man ska inte lura väljarna. Man ska stå för sina prioriteringar. Det kan Miljöpartiet göra. De kan berätta för svenska folket att vi ska arbeta mindre. Då blir det sämre sjukvård, då blir det sämre barnomsorg, då blir det sämre äldreomsorg, och då blir det högre skatter. Berätta det för väljarna.

Vi kan arbeta mindre. Då blir det högre arbetslöshet, lägre sysselsättning och sämre reallöner. Så är det. Berätta det för väljarna.

Stå för den ideologiska kärnan. Berätta att ni har en politik vars kärnidé är att människor ska arbeta mindre och att arbetslinjen ska nedprioriteras.

Jag är övertygad om att Miljöpartiets ekonomiska politik är ett av de viktigaste hoten mot en ansvarsfull och långsiktig miljöpolitik. Om vi skulle ta Miljöpartiets ekonomiska politik på allvar, då kan vi fråga oss: Hur realistiskt är det att väljarna ska acceptera sämre reallöner och samtidigt vara beredda att betala mer för koldioxidutsläpp? Hur realistiskt är det att tro att väljarna ska acceptera sjunkande sysselsättning och högre arbetslöshet och också satsa på framtidens miljöteknik? Hur realistiskt är det att tro att väljarna ska acceptera sämre välfärd, sämre barnomsorg, sämre trygghet och samtidigt vara beredda att sanera Östersjön?

Jag är övertygad om att med Miljöpartiets ekonomiska politik är det omöjligt att bevara en långsiktigt uthållig miljöpolitik.

Politik handlar om kompromisser och förhandlingar. Vi kan se detta förhandlingsbord framför oss. In kommer Socialdemokraterna. Portföljerna är fullpackade med skattechock och bidragspolitik.

Miljöpartiet tar med sig sin grundläggande idé om att överge arbetslinjen. Vänsterpartiet har förberett sig och tänkt igenom hur de ska nedmontera det ekonomisk-politiska ramverket.

Uppriktigt sagt, hur ska man kunna se en ansvarsfull ekonomisk politik formas vid detta förhandlingsbord? En kompromiss mellan en skattechock, en önskan att överge arbetslinjen och ett nedmonterat ramverk kommer inte att bli bra för Sverige. Det kommer att bli dåligt för Sverige.

Uppriktigt sagt: I detta läge med mörka moln på himlen och långa skuggor över Sverige behövs ansvarstagande, inte en kompromiss mellan olika grader av ansvarslöshet.

Demokrati handlar om att väljarna i val ska få ta ställning till regeringsalternativ och regeringsprogram. Det är ett minimikrav att vänsterpartierna här i riksdagen redovisar ett gemensamt budgetalternativ.

Det har gått två år. Nu räcker det inte längre med ideologiska paroller och en enighet om att man är mot regeringen. Vi vill ha besked som kommer nu. Vi vill ha besked före valdagen. Väljarna har rätt att kräva att vänsterblocket redovisar sin politik.

Herr talman! Sverige är ett bra land. Mörka moln i omvärlden kastar skuggor också på Sverige. Vi har beredskap att möta den inbromsningen.

I budgetpropositionen presenterar vi ett kraftfullt paket för att möta dämpningen. Det är en politik för jobb, det är en politik för framtiden, och det är en politik för tryggad välfärd. Denna politik vilar på en solid grund därför att vi redovisar överskott. Vi minskar skuldsättningen, och vi minskar våra barns och barnbarns åtaganden.

Politik handlar alltid om vilket samhälle som vi vill sträva efter. I varje budget lägger vi en sten på den väg av samhällsförändringsarbete som vi håller på med.

Våra värderingar är mycket tydliga. Vi vill bygga ett friare Sverige där den enskilde har mer att säga till om, har större möjligheter att påverka sitt liv, har mer inflytande över förskola och skola, har lättare att starta

företag och att forma sitt livsprojekt. Vi lägger grunden för ett friare Sverige.

Vi lägger också grunden för ett rättvisare Sverige. Det är rättvisa som byggs genom full sysselsättning därför att arbetslöshet alltid bygger orättvisor. Det är rättvisa genom att sjukvård och äldreomsorg får större resurser eftersom välfärd för alla oavsett inkomst ökar rättvisan.

Det är rättvisa därför att det är mer resurser till vård och omsorg så att den kan fördelas efter vars och ens behov. Det är rättvisa genom mer kunskap i skola och förskola därför att alla medborgares rätt till en likvärdig start i livet bygger på likvärdiga tillgångar till kunskap. Det är rättvisa genom sänkta skatter för pensionärer därför att sänkta skatter för pensionärer med låg pension ger mer resurser till dem som behöver det mest. Det är rättvisa byggd på ansvarstagande därför att den är byggd på överskott och arbetslinjen och inte på lånade pengar.

Vi lägger grunden för ett rättvisare och ett friare Sverige.

Vi lägger också grunden för ett öppnare Sverige. I globaliseringens tidevarv måste man stå stark i förändringen. Vi står för öppenhet i förändringen. Vi står för öppenhet mot omvärlden och för öppenhet för utvecklingen.

Budgetpropositionen för 2009 är ett steg på vägen att göra Sverige till ett bättre, ett friare, ett öppnare och mer rättvist land. (Applåder)

Anf. 9 THOMAS ÖSTROS (s) replik:

Herr talman! Här såg vi en oppositionspolitiker tala, Anders. Man skulle kunna tro att det är jag som har lagt fram budgetpropositionen i dag. Jag erkänner att jag önskar att det vore jag som hade lagt fram en

budgetproposition i dag. Men det är ju du som har lagt fram en budgetproposition i dag.

Har du redan gett upp och förpassat dig själv till opposition? Om två veckor lägger vi fram våra förslag. I dag diskuterar vi din politik.

Det finns en nonchalans i ditt sätt att driva regeringspolitik som oroar mig. Dels har du avspisat all oro inför den ekonomiska utvecklingen – det var ju någon tiondel som bnp i vintras skulle justeras med, men vi har fått en halvering av bnp – dels har vi det faktum att du inte ser att arbetslösheten ökar.

När man lyssnar på dig låter det som att du tror att arbetslösheten minskar och att vi är på väg mot full sysselsättning. Men dina egna prognoser säger att arbetslösheten är högre under ditt sista år jämfört med ditt första år som finansminister och att sysselsättningsgraden är lägre under ditt sista år jämfört med ditt första år som finansminister. Med ditt originalrecept för att räkna är utanförskapet nu större än det var för tolv månader sedan.

Den här nonchalansen kombineras liksom med en liten experiment-lusta. Det är ju vad vi har sett när du har slagit sönder arbetslöshets-försäkringen som en halv miljon människor lämnat. Nu erbjuder du en sjättedels återställare, 50 kronor. Men till dem som har högsta avgiften – unga kvinnor och män i Hotell- och Restaurangfacket som tillhör dem som betalar den allra högsta avgiften och som lämnat arbets-löshetsförsäkringen därför att de inte har råd – säger du att de inte får någon sänkning.

Det är en cynisk politik som du står för. Hela tiden letar du efter sätt att attackera dem som har den svagaste ställningen på arbetsmark-

naden. Varför detta?

Och sedan har vi pensionärerna. Vad är det som gör att du inte ser den ilska som brett sprider sig i pensionärsgruppen? Jag träffar en massa pensionärer som säger: Vi har arbetat hårt under ett helt liv och har lagt undan en del av vår lön för att kunna ha en pension när vi blir gamla.

Nu möter man en finansminister som påstår att den automatiska uppräknings som finns i vårt pensionssystem är något slags nådegåva från finansministern – det är en del av pensionssystemet – men som i denna budget fortsatt ökar klyftan mellan den skatt som en pensionär betalar och den skatt som en löntagare betalar.

Svaret på ilskan är förslag som gör att en höginkomsttagare får tio gånger mer i skattesänkning än en pensionär. Ge upp oppositionsrollen, Anders Borg, och fabulera inte om våra skattehöjningar eller skattesänkningar! Om två veckor lägger vi fram vår motion. Du är i regeringsställning, och du experimenterar med landet. Det går inte bra, enligt dina egna prognoser. (Applåder)

Anf. 10 Finansminister ANDERS BORG (m) replik:

Herr talman! Thomas Östros säger att han gärna vill lägga fram en budget. Givet de 70 miljarder i skattechock som han står för är han, tror jag, rätt ensam om att vilja se den budgeten bli förverkligad. Ja, jag är inte riktigt säker på att det är så. Det är kanske så att Thomas Östros själv egentligen känner ett rätt stort bekymmer med hur det skulle se ut att lägga fram en budget byggd på Vänsterpartiets nedmontering av ramverket och Miljöpartiets nedmontering av arbetslinjen.

Låt mig vara tydlig med hur jag ser på politik. Ingenting är viktigare för mig än full sysselsättning. Det är kärnan i min politiska övertygelse. 170 000 fler är i sysselsättning år 2010 än år 2006, och 190 000 har under de senaste två åren lämnat utanförskapet. Det är viktiga saker. Det betyder att fler människor kan försörja sig själva och känna en stolthet över det. Det betyder att fler har trygghet och utveckling.

Låt oss ändå vara tydliga med att vi där har skiljelinjen i svensk politik! Jag förstår att Thomas Östros inte vill diskutera sin skattechock. Men varför inte ta chansen?

Hur är det med jobbvdraget? Blir det 32 miljarder i skattehöjning? Hur blir det med arbetsgivaravgifterna? Ska vi räkna med 25 miljarder i höjning? Det är ju vad ni säger när ni säger nej till sänkningen beträffande ungdomar och den lättnad vi nu gör.

Hur är det med bolagsskatten? Blir det en höjning med 7 miljarder? Hur är det med förmögenhetsskatten? Är det 7 miljarder som ska komma tillbaka?

Handlar det om 70 miljarder? Kanske är det mer, för kanske är det någon annan skatt som man också vill höja. När får vi en redovisning? Och hur ska kompromissen med Vänsterpartiet och Miljöpartiet se ut? Ja, det lär inte bli mindre skattehöjningar den vägen.

Låt oss också ta det här med den falska matematiken och pensionärerna. Vi föreslår en skattelättnad för de sämst ställda pensionärerna på 2 300–3 400 kronor, lite grann beroende på hur kommunalskatten ser ut i de olika kommunerna.

Socialdemokraterna föreslår 2 000 kronor; det är väl så förslaget ser ut. Det betyder att Socialdemokraterna för de sämst ställda pensionärerna levererar en mindre lättnad. Man ondgör sig över det vi gör, men för de sämst ställda pensionärerna – för dem med de lägsta inkomstpensionerna – levererar man mindre pengar. Hur kan det gå ihop med retoriken?

Sedan har vi den grundläggande frågan: När får vi besked?

Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna förhandlar. Blir det en skattechock om 70 miljarder? Ska ramverket nedmonteras? Ska vi överge arbetslinjen? Hur ska kompromissen se ut, Thomas Östros?

Anf. 11 THOMAS ÖSTROS (s) replik:

Herr talman! Det du gjort under din regeringstid är att du har gjort ett experiment med Sverige. Du sade själv att det skulle ta två år innan det blev någon effekt på sysselsättningen. Nu har två år gått, och enligt dina egna prognoser står sysselsättningen stilla.

Du har ökat klyftorna. Du har rivit ned trygghetssystemen. Du har drivit ut människor i socialbidrag. Du har försvagat medlemskapet i fackföreningsrörelsen. Resultatet är att det råder stagnation i ekonomin.

Efter två år – då det ju skulle börja hända saker – står sysselsättningen stilla. Titta på den här högkonjunkturen och jämför med den förra högkonjunkturen! Det var då mycket starkare. Vi hade då 80 000 fler i sysselsättning, utan att skapa ökade klassklyftor och ökade orättvisor. Den här okänsligheten och nonchalansen bygger ett samhälle som sämre klarar konkurrensen. När du nu försöker återställa delar av det

du har förstört riktar du udden mot dem som har det allra tuffast på arbetsmarknaden.

Varför ska inte de unga kvinnor och män som finns i våra viktiga hotell- och restaurangarbeten och som löper stor risk att bli arbetslösa när konjunkturen vänder få del av en a-kassesänkning? Det är ständigt en udd mot dem som har det tuffast – klassisk moderat politik! Jag känner igen Anders Borg från tiden i Uppsala, den libertarianska Borg som ibland sticker fram.

Vidare gäller det pensionärerna. Återigen: Det låter som att du minskar klyftan mellan den skatt som en pensionär betalar och den skatt som en löntagare betalar. Men låt mig till alla pensionärer som lyssnar eller tittar på debatten säga att du ökar klyftan. Det är svaret på den ilska som nu sprider sig över landet.

Om två veckor kommer vi att lägga fram vårt budgetförslag. Då lägger vi fram ett förslag som är sådant att klyftan minskar mellan den skatt som en löntagare betalar och den skatt som en pensionär betalar. Ett helt liv har de jobbat hårt och är värda vår uppskattning för det.

Fabulera inte om skattechocker! Vi räds förstås inte att ta ut skatt för att finansiera en bra välfärd. Det kommer vi att göra. Men vi föreslår inte höjda inkomstskatter nästa år, utan vi föreslår oförändrade inkomstskatter nästa år. Vi kommer att se till att fördelningspolitiken blir träffsäker. Vi tycker att det är oanständigt att använda en högkonjunktur till att så gynna de allra förmögnaste i vårt samhälle som ju fått 10 000-tals och 100 000-tals kronor i skattesänkning per person. Samtidigt har de sämst ställda fått mindre marginaler och en otryggare ställning. Det är det som är skillnaden i politiken, Anders E Borg! (Applåder)

Anf. 12 Finansminister ANDERS BORG (m) replik:

Herr talman! Thomas Östros, din tid är ute i bokstavlig men också i bildlig mening.

Det är klart att jag inte tror att du räds skattehöjningar. Det finns knappast någon i svensk politik som bättre, mer pedagogiskt och mer ideologiskt förankrat försvarar höga skatter än Thomas Östros. Det finns knappast någon som i sitt politiska liv har ägnat en större energi på att försvara höga skatter och vikten av ett högskattesamhälle.

Varför inte låta ideologin komma ut och stå för den? Berätta om skattechocken, om 32 miljarder i jobbavdrag, 25 miljarder i arbetsgivaravgift, 7 miljarder i bolagsskatt och 7 miljarder i förmögenhetsskatt! Det är en skattechock av klass.

Här har vi skillnaderna. Redovisa för metallarbetarna de 680 kronorna och för sjuksköterskorna de 740 kronorna! Då får vi se hur populär den politiken blir.

Kontrasterna här är mycket tydliga. Thomas Östros berättar om den förra högkonjunkturen. Men låt oss minnas vad som hände åren 1998–2000! Det var en riktigt stark tillväxt, 130 000 fler sjukskrivna, 50 000 fler i förtidspension och en galopperande ökning av utanförskapet. Nu med goda år, inte så många i rad men goda, minskar utanförskapet på två år med 190 000 personer.

Där har vi skillnaderna i hur vi ser på full sysselsättning och på hur vi ser ett samhälle som håller ihop. Vi vill ha ett samhälle med full sysselsättning och där rättvisa byggs på arbete, inte på att sjukpensionera eller förtidspensionera bort från arbetsmarknaden.

Den här synen på rättvisa går igen i synen på pensionärernas skatter. När vi sänker skatterna för pensionärer tar vi de pengar vi har och lägger dem först på dem som har minst. Det kan bli mellan 2 300 och 3 400. Det kan man naturligtvis tycka är lite pengar. Jag hade gärna önskat att vi skulle ha kunnat sänka skatten mer. Men det är mer än 2 000 kronor. Ni sänker skatten för alla. Vi sänker skatten för dem som behöver det mest. Det är skillnaden i vår syn på pensionärerna.

Och hur ser alternativet ut i svensk politik? Vad innebär kompromissen? Är det skattechock? Är det nedmontering av ramverket? Är det att överge arbetslinjen? Här har vi de tre vänsterpartiernas alternativ. Kompromissen mellan olika schatteringar av ansvarslöshet kan inte bli grunden för en ansvarsfull ekonomisk politik. Ni måste gå hem och göra läxan, Thomas Östros. Det är den läxa ni har till nästa budget. (Applåder)

Anf. 13 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Herr talman! Jag blev lite orolig för finansministern ett tag när blodtrycket ökade så kraftigt, men jag kan lugna finansministern med att vi har städat efter er förr, och vi kommer att göra det igen. Vi kommer att försöka utjämna de ekonomiska orättvisor ni nu har skapat. Det bidde en bulle till kaffet för pensionärerna och drygt 11 000 kronor för den som tjänar 400 000 i månaden i det här skattepaketet.

Vi kommer att försöka reparera de revor i välfärden som ni nu har skapat och bygga upp socialförsäkringssystemen igen. Det kommer vi verkligen att ta ansvar för att fixa, så var lugn!

Ni i regeringen räknar nu med att socialbidragskostnaderna återigen kommer att öka. Ni tror att de kommer att göra det för att ni har

försämrat i sjukförsäkringen, där sjuka människor nu sorteras ut, sorteras bort och har fått kraftigt sänkta ersättningsnivåer. Ni tror att socialbidragskostnaderna kommer att öka därför att det har blivit fler fattiga barn. Ni tror att de kommer att öka för att de deltidsstämplande kvinnorna inte längre omfattas av a-kassans trygghet. Ni tror att de kommer att öka eftersom arbetslösheten återigen ökar och ni har sänkt ersättningsnivåerna.

Allt det här kommer att drabba kommunerna och kommunernas ekonomi. Samtidigt har ni sänkt skatterna för 100 miljarder.

Oansvariga skattesänkningar motsvarar hela statens kostnad för hälso- och sjukvård, social omsorg, handikappomsorg, hela rättsväsendet och lite mer därtill. Bara det senaste paketet motsvarar lönerna för 30 000 välfärdsarbetare.

Ni lägger en sjundedel av det här reformpaketet på det ni kallar för välfärdssatsningar. Det psykiatripaket som ni har lagt fram motsvarar hälften av vad Psykiatriutredningen lade fram som förslag. Och ni säger att kommuner och landsting sedan ska ta över.

Då kan det vara värt att påminna finansministern om att Sveriges Kommuner och Landsting har gått ut och talat om, redan innan de tvingades skriva ned skatteprognoserna, att hälften av landstingen kommer att varsla personal redan nästa år och att landstingen kommer att gå med underskott. Ni själva räknar i budgetprognosen också med att kommuner och landsting kommer att behöva effektivisera, det vill säga spara.

Det ser vi varje dag. Det är varsel i skolan. Det är besparingar inom äldreomsorgen. Det är inköpsstopp, och jag vet inte tusan allt vad det

är. Men ni blundar och försöker få det att framstå som om ni gör något för kommunsektorn. Men det är dåligt med det. Jag tycker att ni förvärrar lågkonjunkturen genom att inte använda kommunsektorn till investeringar i välfärd, i utbildning och i människor. Ni kommer att bidra till att den här lågkonjunkturen förvärras.

Anf. 14 Finansminister ANDERS BORG (m) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Ulla Andersson för att hon till skillnad från Socialdemokraterna och Miljöpartiet så öppet redovisar den politik som är kärnan i vänsterblocket. Vi får veta att det ska vara högre skatter på dem som arbetar. Vi får reda på att utgiftstak ska nedmonteras, överskottsmål tas bort och inflationsmål avskaffas. Det är så att säga kärnan i den vänsterpolitik vi ser utvecklas framför våra ögon här. Då är det väl bättre och hederligare att man redovisar det för väljarna så att vi inte behöver gissa om det blir en skattechock och om vi ska sätta välfärden i farozonen genom att undergräva arbetslinjen.

Låt oss titta på hur det var med rättvisan. Jag var faktiskt tvungen att ta fram tabeller med rättvisenyrckeltal här inför diskussionen med Ulla Andersson. Mellan 1998 och 2006 ökade lönespridningen. Mellan 1998 och 2006 ökade inkomstspridningen. Mellan 1998 och 2006 ökade förmögenhetskoncentrationen. Mellan 1998 och 2006 ökade andelen med svag ekonomi. Det går praktiskt taget inte att hitta ett rättvisemått som förbättrades under vänsterpartiernas samlade regeringsinnehav.

Det beror på kärnan i felet med vänsterpartiernas ekonomiska politik: Man har tappat bort arbetslinjen. Man har tappat bort att full sysselsättning är nyckeln för ansvarstagande. Man har tappat bort att utanförskapet kostar pengar vilket undergräver välfärd, undergräver

rättvisa och undergräver förutsättningarna att bygga vidare på en bra svensk modell.

Det här är skiljelinjen i svensk politik. Vi har ett politiskt alternativ som utgår ifrån full sysselsättning och bygger på ekonomiskt ansvarstagande, och vi har tre partier som samlat försöker nå en kompromiss mellan skattechock, avveckling av ramverket och att överge arbetslinjen. Det kan aldrig bli rättvis politik när man bygger på så lösan sand.

Därför kan det inte bli en ökad rättvisa med vänsterpartierna. För ökad rättvisa krävs att alliansen får fortsätta arbeta och bygga vidare på full sysselsättning, för det lägger också grunden för välfärden.

Anf. 15 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Herr talman! Regeringen fortsätter att förstärka de ökade ekonomiska orättvisorna. Det var inte bra förra mandatperioden, men ni har ta mig tusan gjort det ännu värre.

SCB och SOM visar att de ekonomiska klyftorna aldrig har varit större i svensk politik. Vi kan se att inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män har ökat med 1 000 kronor per månad under er regim.

Vi försöker skapa ett alternativ där de ekonomiska skillnaderna ska utjämnas till skillnad mot vad ni gör, ni som verkligen satsar på att de systematiskt ska öka. Vi försöker satsa på välfärd, och vi försöker återuppbygga socialförsäkringssystemen. Det är att ta ansvar, Anders Borg, oavsett vad du säger.

När det gäller arbetslinjen sänker ni skatterna för 15 miljarder. Det motsvarar 30 000 välfärdsanställningar. Vem var det som höll en

arbetslinje?

Ni sprider ut bidrag till företagen utan att kräva någon motprestation. Det ger inga nya anställningar. Vi ökar efterfrågan i samhället och satsar på infrastrukturinvesteringar och välfärd.

Clas Olsson är mycket orolig för er politik. Han är ekonom på Sveriges Kommuner och Landsting. Han uttalar sig i tidningen Flamman. Flamman frågar om regeringens satsningen täcker den problematik man kan se, och Clas Olsson svarar då: "Det går inte jämnt upp, men ger en viss kompensation för att kunna säkerställa välfärden."

Är det här då en satsning? Då svarar Clas Olsson: "Det beror på vad man lägger i ordet. Håller man någon hårt i koppel och sedan lättar lite på det kan man väl kalla det för en satsning om man så vill."

Det är en bra beskrivning av regeringens politik. Först river ni välfärdssystemen, och sedan lägger ni tillbaka någon liten skärva för att få det att framstå som om ni gör satsningar. Reklam, det är er politik.

Anf. 16 Finansminister ANDERS BORG (m) replik:

Herr talman! Ja, hur blir det nu med kompromissen? Hur mycket skattechock blir det? Hur mycket ska vi överge arbetslinjen, och hur mycket av ramverket ska tas bort? Det är de tre vänsterpartiernas kärnfrågor, och det är i det här politiska rummet en ny ekonomisk politik ska utformas. Där får vi inte några tydliga svar, för man har inte gjort sin hemläxa. Man har inte förhandlat, och man har inte kompromissat. Vi vill se den kompromissen, men jag måste säga att vi bävar för den, för det går inte att bygga ansvarsfull ekonomisk politik

på att kompromissa mellan olika former av ansvarslöshet.

Låt oss ta det här med rättvisa. Om det nu är så att man har vänsterregering från 1994 till 2006 och orättvisorna ökar, ska vi då inte dra några slutsatser av det?

Vad gör den här regeringen för att öka rättvisan? Hur ser vår syn på rättvisa ut?

Låt oss börja med det som Göran Hägglund gör på det sociala området. Det bygger rättvisa. Det blir mer pengar till sjukvård och äldreomsorg. Att alla människor oavsett inkomst får bra omvårdnad, det är rättvisa. Att vi kan fördela vård och omsorg efter behov, det är rättvisa.

Det Jan Björklund gör på Utbildningsdepartementet är ett aktivt rättvisearbete. Att lägga en kunskapsgrund för alla barn genom en skola där man lär sig saker, det är rättvisearbete i praktiken. Det är rättviseaktivism som Jan Björklund ägnar sig åt på Utbildningsdepartementet.

Vad är rättvisa? Jo, kärnan i rättvisa är full sysselsättning och kampen mot arbetslöshet, stoltheten över egen försörjning. Det är rättvisa. Stoltheten över att klara sina uppgifter är rättvisa. Det är den rättvisan vi kan bygga för vi har en politik för arbetslinjen som lägger en offentligfinansiell grund för att satsa resurser på välfärden.

Här står två alternativ: ett ansvarstagande, för arbete, och ett som kompromissar mellan olika grader av ansvarslöshet. Jag tror att Sverige behöver en ansvarsfull ekonomisk politik, inte ett vänster-samarbete. (Applåder)

Anf. 17 MIKAELA VALTERSSON (mp) replik:

Herr talman! Jag har länge haft bilden av finansministern som en seriös man, men han håller effektivt på att nedmontera den bilden i dag. Jag tror att det blir en mer seriös och bättre debatt om vi fokuserar på den politik som faktiskt förs av olika partier. För vår del handlar det om att vi efterfrågar och vill ha mer satsningar på utbildning och arbetstillfällen. Det är just det som vår kritik mot regeringen gäller, alltså att de inte gör mer. När vi från Miljöpartiet formulerar förslag som gör att småbarnsföräldrar kan förena arbete med familjeliv och pussla ihop vardagen lanserar ni vårdnadsbidrag som gör att man ska stanna hemma och helt vara borta från arbetet. Därigenom försämrar kvinnors möjligheter.

Jag tror att det är dags för en något modernare syn på vad omställning till hållbart samhälle innebär. Det är inte ett hot utan en möjlighet. Det är ökad välfärd att satsa på biologisk mångfald och minskad klimatpåverkan, Anders Borg. När regeringen satsar mer pengar på vägar och därmed ökade utsläpp, i stället för att satsa på att minska utsläppen, är det bakvända världen.

De planerade motorvägsbyggena, såsom Förbifart Stockholm, är ett tydligt exempel på att dagens utveckling är ohållbar. Förbifarten i Stockholm kommer att leda till ökade transportvolymmer och ökade koldioxidutsläpp. Flera myndigheter, däribland Naturvårdsverket och Statens institut för kommunikationsanalys, Sika, har också invänt mot förslaget med just dessa argument. I Naturvårdsverkets yttrande över vägutvecklingen i Stockholmsområdet visas att redan nollalternativet innebär kraftigare utsläpp än i dag. Att bygga motorvägarna innebär ännu större ökningar. Och detta sker i en tid när vi i stället behöver minska utsläppen!

Utsläppen från vägtrafiken ökar kraftigt med regeringens politik. Med byggandet av motorvägarna kommer koldioxidutsläppen att skena. Det krävs helt andra åtgärder för att klara av att minska utsläppen och skapa en hållbar välfärd. Hur, Anders Borg, tänker ni nå klimatmålen med en politik som ökar utsläppen?

Anf. 18 Finansminister ANDERS BORG (m) replik:

Herr talman! Jag beklagar att Mikaela Valtersson missförstått vår arbetslinje. Den har inte som kärna att föräldrar under småbarnsåren ska arbeta mer. Den handlar om att integrationen ska fungera bättre så att invandrarna kommer in på arbetsmarknaden. Den handlar om att ungdomar kanske kan börja jobba i 20-årsåldern snarare än i 30-årsåldern. Den handlar om att äldre ska kunna stanna kvar. Den handlar om att kvinnor ska vara jämställda med män och ha möjlighet att vara på arbetsmarknaden.

Varför inte stå för det som är Miljöpartiets kärnidé? Varför inte berätta att ni vill minska arbetstiden, att ni vill öka ledigheten? Ni ska ju befria människor från tvånget att arbeta. Ni är i opposition mot arbetslinjen. Det är kärnan i Miljöpartiets ekonomiska politik, och inte bara i den ekonomiska politiken utan i Miljöpartiets ideologi; den tråkiga arbetslinjen tas bort. Varför inte sluta låtsas att ni vill ta ansvar för offentliga finanser? Det går inte att kombinera med er ideologi. Stå upp för politiken! Ni vill nedmontera arbetslinjen. Säg det, berätta för väljarna! Lägre sysselsättning, lägre reallöner, sämre välfärd är kärnan, så säg det! Det är ju det som är er politik.

Anf. 19 MIKAELA VALTERSSON (mp) replik:

Herr talman! Det måste kännas bra att vara hela Sveriges chefsideolog. Vi tackar för hjälpen, men jag tror att det är bättre att fokusera på den politik som vi lägger fram och driver i stället för att sitta på kammaren

och försöka gissa vad andra partier har för kärnideologi.

Mig veterligen har vi inga förslag – Anders Borg kan väl i så fall visa på dem – som handlar om att människor ska vara mer lediga. Vi har förslag som handlar om att få fler arbetstillfällen och kunna förena arbete med att få ihop vardagen, att kunna hämta barn på dagis, att hinna med alla åtaganden hemma, att hjälpa barnen med läxor samtidigt som man har kvar en fot i arbetslivet. De förslagen har vi.

Dessvärre tog Anders Borg inte tillfället i akt och sade någonting om hur de tänker klara de i och för sig ännu inte antagna klimatmålen, hur de ska klara av de åtaganden som i dag krävs när de har en politik som ökar utsläppen i stället för minskar dem. Förhoppningsvis kan vi återkomma till det en annan gång, men det vore på sin plats att presentera hur ni tänker uppnå minskade utsläpp. Det vore också på sin plats att inse att det är en möjlighet. Det kan vara en möjlighet för att ställa om Sverige. Det gäller både svenska företag och arbetstillfällen i Sverige. Samtidigt skapar man en ekologiskt hållbar utveckling där vi klarar klimatmålen och kanske även når övriga miljömål som i dag helt barkar hän med regeringens politik.

Anf. 20 Finansminister ANDERS BORG (m) replik:

Herr talman! Skattechock för löntagarna är vad Miljöpartiet föreslår. Man föreslår en höjning av marginalskatterna till 60 procent, höjd bolagsskatt, sämre villkor för produktionen, 25 miljarder i högre arbetsgivaravgifter eftersom man säger nej till våra förslag, höjd a-kassa, förbättrad sjukförsäkring. Om inte den grundläggande tanken är att man ska arbeta mindre, hur har ni då kokat ihop den politiken? Det är alldeles uppenbart att effekterna av den politiken blir att vi ska arbeta mindre. Varför då inte stå för den ideologiska utgångspunkten?

Ni vill inte ha en arbetslinje. Ni vill ändra fundamenten för den svenska modellen i så måtto att vi inte ska bygga välstånd och välfärd på att de flesta i arbetsför ålder arbetar. Där finns skiljelinjen, och jag tycker att det vore bättre om Miljöpartiet fullt ut också stod för det som är partiprogrammets grundbult.

Anf. 21 ROGER TIEFENSEE (c):

Herr talman! Jag ska kort försöka bemöta några påståenden som kommit fram i debatten och på så sätt bringa lite klarhet för dem som lyssnar på debatten.

Mikaela Valtersson talade om ungas ekonomiska utveckling. Jag antar att hon syftade på Ungdomsstyrelsens rapport som kom för omkring en månad sedan. Den pekar på att unga halkat efter. Tidsperioden gällde 2000–2006. Rapporten visar att unga inte fått chansen på arbetsmarknaden. Sanningen är att Socialdemokraterna och stödpartierna misslyckades med jobbpolitiken för unga. År 2005 var ungdomsarbetslösheten 20 procent, bland de högsta i Europa.

Den andra delen handlar om studenter och studenters ekonomiska situation. Som tur är finns det utomstående analytiker. Swedbank har gjort en analys av olika yrkesgrupper. För gruppen studenter gäller att deras ekonomiska situation sedan valet förbättrats med 170 kronor per månad. När Socialdemokraterna lämnade regeringsmakten gick studenterna back med 70 kronor per månad, och nu har de ett överskott på 90 kronor per månad. Det handlar om att ungdomar jobbar; studenterna får alltså del av jobbskatteavdraget.

Jag leder den studiesociala utredningen och uppskattar mycket både Miljöpartiets och andra partiers bidrag där. Utredningen är tänkt att ge besked om dessa frågor när betänkandet kommer, vilket blir den 31

mars nästa år. Då återkommer vi med övriga delar som gäller studenter.

Anf. 22 JOHAN PEHRSON (fp):

Herr talman! Så har det gått ännu en förmiddag i Sveriges riksdag. Vi har debatterat och diskuterat de förutsättningar som gäller för att skapa välfärd, trygghet och framtidstro i vårt land. Det är ofta regeringspartiers ansvar att peka på några nödvändiga fundament. Ett sådant fundament är att arbete i dag ger välfärd också i morgon.

När jag hör beskrivningarna från oppositionen om hur allt har blivit sämre drar jag till minnes att jag förra helgen läste en krönika i Aftonbladet – jag läser tidningar rätt mycket – där krönikören undrade: Om det är så illa nu, hur var det då under de tolv år när Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet i varierande skala bar upp Sverige?

Krönikören använde ordet ”folkmord”. Jag tycker att det är groteskt. Men det är ändå en bild av att man inte kan stå och skälla och gnälla så mycket när man har en sådan historia.

Man har tryckt upp statsskulden. Man har ökat människors utanförskap. Människor har gått passiva i långa och långa och längre sjukskrivningar. Arbetslösheten har slagit rot. Med en sådan historia måste man vara lite mer ödmjuk i talarstolen.

Det vore väl utmärkt om Mikaela Valtersson ville använda lite av sin dyrbara skällandetid till att förklara hur mycket hon ska gräva ur plånboken hos svenska sjuksköterskor. Hur mycket av pengarna ska hon ta tillbaka? Ska hon säga: ”De här ska jag ha och stoppa i mina fickor till någonting som jag tycker är angeläget”? Hur mycket tänker

hon höja statsskulden för våra barn i framtiden? Statsskulden har vi betat av. Den är nere på den lägsta nivån på 15 år. Det borde väl också ett grönt parti tycka är tacknämligt.

Angående familjebilden: Jag är väldigt glad att det nu erbjuds *photo options*, kanske här utanför kammaren, där man kan få fotografera de ekonomiska talesmännen på syskonkort för oppositionen. Men det låter mer som en ekonomisk-politisk bild av en svensk version av familjen Addams i det hänseendet. Annars var det ingen recension av det yttre hos dessa trevliga företrädare i övrigt.

Anf. 23 STEFAN ATTEFALL (kd):

Herr talman! I debatten verkar det vara två olika världar som målas fram för oss. Vi i majoritetsställning pekar på att Sverige står väl rustat för att möta lågkonjunkturen. Från oppositionens sida låter det som om Sverige stod på randen av katastrof med massarbetslöshet och försämringar för svenska folket.

Kom ihåg att arbetsmarknadsläget är ganska gott. Vi har den lägsta arbetslösheten på många år, och vi har en lägre arbetslöshet i dag än 2006.

Det finns olika sätt att mäta utanförskap och det att vara utanför arbetsmarknaden. Men indikatorerna pekar, om man väger ihop dem, på att vi har minskat gruppen människor som är utanför arbetsmarknaden och som lever på bidrag. Fler människor är i arbete. De här indikatorerna gick åt fel håll. Före valet hade vi 140 nya förtidspensionärer varje dag. Den utvecklingen har brutits. Vi ska vara glada över det.

Som sagt var står vi inför en konjunkturavmattning. Ulla Andersson från Vänsterpartiet klagade på att jag hade sagt i en radiointervju att vi

i det här läget måste satsa på de välståndsskapande krafterna, Sveriges löntagare och företagare. Är det inte där vi måste satsa på att bygga produktion och konkurrenskraft för att klara oss i en globaliserad värld? Är det inte de krafter som jobbar med att producera varor och tjänster som skapar underlaget för vårt välstånd? Åtminstone så mycket har jag lärt mig av ekonomi.

Alla skattesänkningar är fel, får vi höra, och jobbskatteavdraget är särskilt fel. Men det innebär att vi sänker skatten mer för dem med låga inkomster. Den som tjänar 10 000 kronor i månaden får 7,7 procent i skattesänkning. Den som tjänar 20 000 kronor i månaden får 5,7 procent. Den som tjänar 40 000 kronor i månaden får 3,6 procent i skattesänkning. Omvänt: När Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna återställer detta höjer man procentuellt mer för låginkomsttagare än för dem som tjänar mycket.

Jag tycker att det är bra att man har ambitionen att sänka skatten för pensionärerna mer än vad regeringen än så länge har föreslagit. Men varför gjorde man då inte det i regeringsställning? Eller är det så att det bakom talet om lika skatteskala för pensionärer och löntagare rymmer en skattehöjning för löntagarna? Så kan man också skapa lika skatteskalar. Men har vi då fått ett bättre Sverige med fler människor i arbete och därmed bättre möjlighet att skapa goda pensioner och bättre välfärd i framtiden? Svaret är nej på den frågan.

Anf. 24 MIKAELA VALTERSSON (mp) replik:

Herr talman! Kristdemokraterna brukar ibland säga sig värna miljön. I dag är det väldigt tydligt för många bedömare att miljömålen kraftigt riskerar att inte nås. Man skulle behöva skjuta till pengar i dag för att öka farten på miljöarbetet och klara de mål som vi gemensamt i Sveriges riksdag har satt upp.

I det läget skär regeringen i stället ned på anslagen till naturvård och säger att vi kommer att nå målet om skydd av skog utan pengar. Regeringen monterar ned arbetet med att skydda och bevara den biologiska mångfalden i Sverige.

Enligt den ordning om miljömålsstruktur som det har tagits beslut om i Sveriges riksdag för ungefär tio år sedan och som Sverige har fått beröm för internationellt presenterar Miljömålsrådet vart fjärde år en fördjupad utvärdering av miljömålen och vilka åtgärder som krävs för att nå dem. Den fördjupade utvärderingen utgör det viktigaste underlaget för kommande miljömålsproposition, får man hoppas.

I den senaste var budskapet tydligt. Vi måste intensifiera ansträngningarna för att nå miljömålen. Det krävs kraftfulla satsningar för att nå de miljömål vi har antagit, inte nya utredningar, uppskjutna beslut, nedskurna anslag och ifrågasättande av hela miljömålsarbetet.

Hur ska ni lyckas nå miljömålen när ni skär ned kraftigt på anslagen? Lyssnar ni över huvud taget på de utvärderingar som visar att takten måste öka snarare än minska?

Anf. 25 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Herr talman! Den här regeringen gör omfattande satsningar för en bättre miljöpolitik, inte minst när det gäller klimatfrågorna. Vi har gjort saker och ting, med miljöbilspremien som ett exempel, för att minska utsläppen och stödja ny teknik, utveckling av nya alternativa miljövänliga energikällor och andra satsningar. Vi kommer med en klimatproposition med ytterligare förslag. Vi har också delvis andra metoder än Miljöpartiet hade för att komma framåt. Det har också redovisats av miljöministern på Dagens Nyheters debattsida nyligen hur vi ska uppnå målen utan att för den skull behöva använda den mer

trubbiga metoden att köpa in all skog. Det kostar ganska stora pengar och är en ganska långsam process.

Det finns höga ambitioner hos den här regeringen, och jag är övertygad om att vi när vi summerar miljöpolitiken under valrörelsen 2010 kommer att ha tagit stora kliv i rätt riktning.

Men vi ska också komma ihåg att det handlar mycket om internationellt samarbete. Sverige är även här en del av ett större sammanhang. Det måste vara en växelverkan med det arbete vi gör inom Europa, i Europeiska gemenskapen. Frågan är om Miljöpartiet vill fortsätta att kämpa för miljön i EU eller vara utanför.

Anf. 26 MIKAELA VALTERSSON (mp) replik:

Herr talman! Oj, det handlade om EU och allt möjligt här!

Jag förstår att du hellre vill tala lite om det lilla ni gör av klimatåtgärder. Det är det ni har lärt er: Klimat, det är någonting med miljö.

Men jag pratade om den biologiska mångfalden. Den blir inte så mycket bättre av att ni satsar på en miljöbilspremie, kan jag tala om. Det är en bluff att ni når målen vad gäller biologisk mångfald. Med den takt som ni har når man inte de mål vi har satt upp, trots att man säger att Sveaskog ska avsätta 70 000 hektar. Det visas väldigt tydligt. Ni flyttar runt bland de åtgärder som behöver göras, och man klarar inte att nå det långsiktiga målet. Budgeten i dag skulle behöva öka på området, inte kraftigt minska. Det var det som jag frågade om. Jag hör väldigt tydligt att ni inte har något svar på det och inga ambitioner att klara de miljömål som vi har satt upp.

Överläggningen var härmed avslutad. Budgetpropositionen bordlades.

Budgetmotioner, s, mp, v hösten 20008.

När detta skrivs är inte budgetmotionerna tillgängliga på riksdagens hemsida. Istället har de tagits hem från partiernas hemsidor. De är för stora att här återge i sin helhet. Därför är här med från miljöpartiet och vänsterpartiet bara deras sammanfattningar och innehållsförteckningar. Socialdemokraterna har ingen sammanfattning och för dem är med innehållsförteckningen och kapitel 1.

För enkelhets skull har budgetmotionerna för s, mp och v kopierats och lagts in som bilagor på Sven Wimmells hemsida med följande adresser:

Socialdemokraterna (700 K):

<http://wimnell.com/omr36-39xbudgets.pdf>

Miljöpartiet (356 K):

<http://wimnell.com/omr36-39xbudgetmp.pdf>

Vänsterpartiet (648 K):

<http://wimnell.com/omr36-39xbudgetv.pdf>

DN 081007:

"S vill ge tre miljarder mer än regeringen till sjukvård"

“Mona Sahlin och Thomas Östros presenterar socialdemokraternas budgetmotion: 12,5 miljarder kronor mer till kommunala sektorn än i regeringens budgetproposition. I den budgetmotion vi lägger fram i dag satsar vi tre miljarder kronor mer än regeringen på sjukvården under de kommande tre åren. Under samma period vill vi dessutom tillföra tandvården 2,1 miljard kronor. Alla, oavsett plånbok, ska ha högkvalitativ vård. Och eftersom vi prioriterar välfärd framför skattesänkningar tillför vi under tre år framöver den kommunala sektorn 12,5 miljarder kronor mer än vad regeringen gör. Den socialdemokratiska ekonomiska politiken innebär också en kraftig satsning på forskning - tre miljarder mer än vad regeringen vill anslå. Vidare måste tryggheten återställas genom högre ersättningsnivåer vid arbetslöshet och en sänkning av kostnaden för arbetslöshetsförsäkringen med 75 procent, skriver partiledaren Mona Sahlin och den ekonomisk-politiska talespersonen Thomas Östros.”

I dag presenterar vi socialdemokrater vår budgetmotion. Det sker i en tid när de finansiella marknaderna genomgår ett stålbad. När näringslivet är satt under hårt tryck med 10 000 varslade bara den senaste månaden och där pessimismen bland det svenska folket är lika stor som under nittiotalskrisen. Trots att ekonomin snabbt försämrats har den borgerliga regeringen lagt en budgetproposition utan åtgärder för att möta en försämrad arbetsmarknad.

Regeringen har begått en rad allvarliga misstag som har gjort Sverige svagare. Misstagen började redan under de första månaderna vid makten. Man tog inte hänsyn till konjunkturläget, utan inledde med stora ofinansierade skattesänkningar. Detta drev på räntehöjningarna. Omfattande neddragningar på bristyrkesutbildningar genomfördes. Oroande statistik om en negativ produktivitetsutveckling i näringslivet viftades bort.

Trots många varningar har arbetslöshetsförsäkringen förstörts. I dag har mer än en halv miljon människor lämnat försäkringen och står utan ekonomiskt skydd vid arbetslöshet. När högkonjunkturen övergick till avmattning så valde regeringen att ignorera alla oroande signaler. Sjunkande tillväxt och stagnerande sysselsättning viftades bort. Den amerikanska bolånekrisen var inget hot.

Nu möter Sverige en internationell finansiell kris. För bara två veckor sedan presenterade regeringen sin budgetproposition. En proposition som inte tog hänsyn till det allvarsamma ekonomiska läget och som inte innehåller investeringar som förbereder Sverige för lågkonjunkturen.

Vi socialdemokrater vill sätta stopp för den passiva politiken och i stället investera i aktiv jobb- och välfärdspolitik.

Enligt regeringens egna prognoser kommer arbetslösheten att öka, tillväxten fortsätta att vara låg och antalet socialbidragstagare att bli allt fler. Regeringens misslyckade politik får effekter för hela samhällsekonomin.

När sysselsättningen försvagas får det snabbt konsekvenser för den kommunala ekonomin med försämrat skatteunderlag. I takt med att arbetslösheten stiger så ökar trycket på kommunernas socialbidragskontor. Redan i dag så rapporterar 58 procent av Sveriges kommuner om ökade kostnader för socialbidragen. Allt

fler av Sveriges kommuner rapporterar om försämrad ekonomi och personalneddragningar.

Försämringarna av trygghetsförsäkringarna får inte bara direkta konsekvenser på privat- och samhällsekonomin. Den ökade otryggheten är också en viktig förklaring till hushållens djupa pessimism inför den ekonomiska utvecklingen i Sverige.

Trots det allvarliga läget och den senaste tidens dystra utveckling är det viktigt att se att fundamenten i svensk ekonomi är starka. Bakom oss har vi mer än tio år med stora reallöneökningar, hög tillväxt, låg inflation och mycket stora kunskapsinvesteringar. Men nu när ekonomin kraftigt mattas av räcker det inte med att luta sig mot tidigare vunna framgångar. Det behövs investeringar för att pressa tillbaka pessimismen, den växande arbetslösheten och den sjunkande tillväxten.

Men i regeringens budgetproposition föreslås återigen nya skattesänkningar av samma typ som för två år sedan; trots att den ekonomiska utvecklingen dramatiskt har förändrats. De nya skattesänkningarna riktas - precis som tidigare - mot de människor som har de högsta inkomsterna.

Nu behövs inte mer av samma misslyckade moderata ekonomiska politik. I stället behövs en socialdemokratisk ekonomisk politik för jobb och välfärd.

Tio miljarder kronor investeras under tre år för att skapa upp till 27 000 fler utbildningsplatser årligen inom bland annat den kvalificerade yrkesutbildningen och högskolan. Näringslivet behöver välutbildad arbetskraft. Satsningar görs på ökad kvalitet på högskolan. Det är socialdemokraternas och miljöpartiets gemensamma investering i "utbildning för arbete". Vi socialdemokrater föreslår att forskningen under de kommande tre åren ska

tillföras omkring tre miljarder kronor mer än vad regeringen föreslår.

De 10 000 långtidsarbetslösa ungdomar som den moderatstyrda regeringen har lämnat efter sig ska alla få ett erbjudande om jobb eller utbildning. Vi vill inrätta 5 000 förstajobbet-avdrag, en skattereduktion om 2/3 av lönen. Vi investerar i 5 000 lärlingsutbildningsplatser där unga långtidsarbetslösa ges möjlighet att läsa in ämnen från gymnasiet samtidigt som de gör arbetspraktik. Vi vill ersätta regeringens halvering av arbetsgivaravgiften för företag som redan har unga anställda med en skattereduktion motsvarande hela arbetsgivaravgiften för de arbetsgivare som anställer arbetslösa ungdomar.

Regeringen har svikit både de små företagen och industrin. Vi föreslår att arbetsgivaravgiften sänks för de minsta företagen med upp till närmare 20 000 kronor per år. Satsningen på turism utökas med 100 miljoner kronor per år. Exportfrämjandet byggs ut. Vi kommer att presentera investeringar för att stärka den svenska industrins konkurrenskraft. Infrastrukturen tillförs mer resurser.

När människor blir arbetslösa eller sjuka så ska inte privatekonomin raseras. Vi vill ha försäkringar som ger inkomsttrygghet till breda grupper. Därför vill vi höja taket i sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen. Även ersättningsnivån förbättras. Kostnaden för medlemskap i arbetslöshetsförsäkringen sänks med upp till och med 75 procent. Det betyder en lägre kostnad för medlemskapet om cirka 300 kronor för flera kvinnodominerade yrken inom LO-kollektivet.

Tre miljarder kronor ska investeras under tre år i fler lärare, specialistkompetens och ett insatsteam för att förbättra undervisningen i de skolor som visar sämst resultat utifrån sina förutsättningar. Vi vill

ha mer och bättre uppföljning av elevernas kunskaper. Vi vill ha nationella prov och tydliga kunskapsmål från årskurs tre.

Investeringar behöver göras i sjukvården. Vi är beredda att kontinuerligt öka investeringarna i sjukvården. Vi vill att alla ska få en högkvalitativ hälso- och sjukvård - oavsett plånbok och oavsett var man bor i landet. Redan nästa år föreslår vi en satsning på 200 miljoner kronor till ökad tillgänglighet och 800 miljoner kronor till ökad kvalitet i sjukvården. Totalt tillför vi tre miljarder kronor mer än regeringen under de kommande tre åren. Därutöver vill vi tillföra tandvården totalt 2,1 miljard under en treårsperiod.

Genom våra breda investeringar i välfärden tillförs kommunsektorn under en treårsperiod netto 12,5 miljarder kronor mer än vad den moderatstyrda regeringen anslår. Bara under nästa år tillför vi kommunsektorn 4,89 miljarder kronor mer än vad regeringen föreslår. Det kan vi göra därför att vi prioriterar välfärd före stora skattesänkningar.

Vi socialdemokrater presenterar i dag en samlad politik för fler jobb och tryggare välfärd.

Mot detta står en moderatstyrd regering som agerar passivt i en tid när det svenska folket pressas hårt av vikande konjunktur och en borgerlig otrygghetschock.

**MONA SAHLIN
THOMAS ÖSTROS**

Socialdemokraternas budgetmotion 7 okt 08

“ En ansvarsfull ekonomisk politik för jobb & välfärd. 2008-10-07

Innehåll:

	Förslag till riksdagsbeslut	7
1.	En ansvarsfull ekonomisk politik för jobb & välfärd	13
1.1	Ett allvarsamt ekonomiskt läge	13
1.1.1	Stark konjunktur gav fler jobb.....	13
1.1.2	Allvarliga ekonomiska misstag från regeringen	15
1.1.3	Moderaterna vill ha mer av samma misslyckade politik.....	16
1.2	Jobben & välfärden först	16
1.2.1	Jobben går före stora skattesänkningar.....	16
1.2.2	Välfärd och rättvisa går före stora skattesänkningar	19
2.	Ekonomiska läget.....	22
2.1	Global finansiell kris.....	22
2.2	En osäker omvärld.....	22
2.3	Beredskapen ska vara på topp.....	24
2.4	Ett gynnsamt utgångsläge	24
2.5	Regeringen försatt chansen	26
2.7	Från aktivitet till passivitet	29
2.8	Den nya otryggheten.....	32
2.9	Framtidstron verkar ha gått förlorad	34
2.10	Sverige går in i en lågkonjunktur	34
2.11	Socialbidragen ökar.....	36
3.	Utbildning och jobb – en investering för framtiden.....	39
3.1	Stora behov av kompetensutveckling och utbildning	40
3.1.1	Yrkesutbildning för arbetslösa.....	41

3.1.2	Kommunal vuxenutbildning	41
3.1.3	Kvalificerad yrkesutbildning.....	42
3.1.4	Utbyggnad av högskolan	42
3.1.5	Högre kvalitet i högskolan	42
3.1.6	Praktik i högskolan.....	43
3.1.7	Studenternas övergång mellan studier och arbete.....	43
3.1.8	Tillgång till svenska språket.....	45
3.1.9	Bättre studiemedel	46
3.1.10	Investera i forskning	46
4.	Bättre trygghet ger fler jobb	48
4.1	Sänkt kostnad för medlemskap.....	48
4.2	Höjd ersättning och bättre tak	48
4.3	Fler jobb till ungdomar.....	50
4.5	Ett land där alla får chansen	52
4.5.1	Nya möjligheter, nya jobb	53
5.	En framtidsinriktad familjepolitik.....	54
5.1	Höjda barnbidrag	54
5.2	Ensamstående föräldrar.....	55
5.3	Studenter med barn	55
6.	En förskola i världsklass.....	55
6.1	Kvalitetsprogram för svensk förskola	56
6.2.1	Fler kompetenta pedagoger.....	57
6.2.2	Satsning på personalens pedagogiska kompetens.....	57
6.2.3	Stärk förskolans kunskapsuppdrag	57
6.2.4	Kvalitetssäkra all förskoleverksamhet.....	58
6.2.5	Allmän förskola för 3-åringar.	59
6.2.6	Mer personal i förskolan	59
6.2.7	Barnomsorg på obekvämt arbetstid	59
7.	Kvalitetslyft i skolan.....	60

7.1	Tre miljarder till skolan.....	61	2.	Lämna tydligt besked om Nordea	86
7.2	En gymnasieskola för morgondagens arbetsliv	67	3.	Ökad transparens.....	86
7.3	Framtidsinriktat yrkesgymnasium	68	4.	Säkerställda förutsättningar för tillsyn och övervakning	86
8.	Bättre kvalitet och tillgänglighet i sjukvården.....	70	5.	Internationellt samarbete	86
8.1	Investera en miljard i ökad tillgänglighet.....	70	11	Bygg Sverige starkt för fler jobb	87
8.2	Investera en miljard i högre kvalitet	71	11.1	Grön infrastruktur.....	87
9.	Investera i stärkt konkurrenskraft.....	73	11.2	Investeringsstöd till bostadsbyggande	87
9.1	Entreprenörsprogram.....	73	11.3	Investeringar i miljonprogrammen.....	88
9.1.1	Bli företagare	73	12.	Investera i hållbarhet	89
9.1.2	Driva företag!.....	74	12.1	Klimatinvesteringarna ska fortsätta.....	90
9.3.3	Växa som företag!	76	12.2	Nytt investeringsprogram för biogas.....	90
9.2	Stärk svensk industri.....	77	12.3	Energipolitik för konkurrenskraft och nya jobb	91
9.2.1	Samverkan för ett konkurrenskraftigare Sverige.....	78	12.4	Energieffektivisering.....	92
9.2.2	Främja svensk export	78	12.5	Investera i den hållbara bilen	94
9.2.3	Skräddarsydda utbildningar för industrin.....	79	13.	Flyktingmottagande.....	96
9.2.4	Gemensamma forskningsinvesteringar med näringslivet	80	13.1	Ett gott mottagande av varje flykting	96
9.2.5	Stärkt innovationskraft.....	80	13.2	Solidaritetsbonus	97
9.2.6	Lågsiktiga villkor för den energiintensiva industrin.....	81	14.	Sjukskrivna tillbaka i arbete	98
9.2.7	Förnya den svenska bilparken	82	14.1	Miljardsatsning på rehabilitering till arbete.....	99
9.3	Satsa på den breda tjänstesektorn	82	14.2	På kort sikt – pilotprojekt för att pröva en ny organisation för insatser till personer långt från arbetsmarknaden	100
9.3.1	Investera i högproduktiva tjänster	82	14.3	På längre sikt – ett nytt omställningsavtal avseende rehabilitering	100
9.3.2	Investera i den kreativa ekonomin.....	82	15.	Stöd till psykiskt sjuka	101
9.3.3	Fördubblad investering i Turistlandet Sverige!.....	83	15.1.	Barnens och ungdomarnas psykiska hälsa främst	102
9.4	Program för att möta varsel inom industrin och tjänstesektorn.....	83	15.2.	En modern psykiatrisk vård	102
10.	Finansiell stabilitet.....	85	15.3.	Fler jobb.....	103
1.	Regelverk för banker i kris.....	85	16.	Investera i jämställdhet.....	104
			16.1	Ett jämställt arbetsliv	104

16.2	Ett jämställt familjeliv.....	105		Utgiftsområde 21 Energi.....	153
16.	SUNDA OFFENTLIGA FINANSER.....	106		Utgiftsområde 22 Kommunikationer.....	155
	Utförsäljning av statliga bolag	106		Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar.....	159
	Överskott i de offentliga finanserna	107		Utgiftsområde 24 Näringsliv	160
	Det finanspolitiska ramverket.....	108		Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommunerna	164
	Utgiftstaken ska hållas.....	108		Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor.....	168
	Budgeteringsmarginal.....	108		Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	168
17.	SAMMANSTÄLLNING UTGIFTER	110	20.	SKATTER OCH ÖVRIGA INKOMSTER	169
18.	SAMMANSTÄLLNING SKATTER M.M.....	111		Investeringar i jobb och välfärd kräver skatt	169
19.	UTGIFTER PER UTGIFTSOMRÅDE.....	114		Borgerlig politik – slösaktig och orättvis.....	170
	Utgiftsområde 1 Rikets styrelse	114		Ett rättvist och välfungerande skattesystem.....	171
	Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.....	115		Skatt på inkomst	172
	Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution.....	116		Förvärvsavdraget.....	172
	Utgiftsområde 4 Rättsväsendet.....	117		Skattereduktion i a-kassan	173
	Utgiftsområde 5 Internationell samverkan.....	119		Minskad klyfta för pensionärer	174
	Utgiftsområde 6 Försvar	119		Skiktgränsen statlig inkomstskatt	176
	Utgiftsområde 7 Bistånd.....	124		Avdrag för hushållsnäratjänster	176
	Utgiftsområde 8 Migration.....	127		Förändrade socialavgifter	176
	Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	128		Skattereduktion för arbetsgivare som anställer arbetslösa unga	177
	Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom.....	130		5 000 Förstajobbet-avdrag.....	177
	Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	131		Lägre arbetsgivaravgift för småföretag.....	178
	Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för föräldrar o barn..	132		Skatt på fastigheter och kapital	178
	Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet.....	133		Fastighetsskatt på småhus.....	178
	Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.....	135		Räntebeläggning av uppskov	179
	<i>Utgiftsområde 15 Studiestöd</i>	139		Statlig fastighetsskatt	179
	Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning	140		Klimatbonus	179
	Utgiftsområde 17 Kultur	144		Förmögenhetsskatt.....	180
	Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	147		F-skatt.....	180
	Utgiftsområde 19 Regional utveckling.....	149		Bolagsskatt	181
	Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård	150			

Förbättringar av 3:12 reglerna.....	181
Miljö- och klimatskatter.....	181
Kilometerskatt.....	182
Miljöskatt för fluorerade gaser.....	182
Bekämpa skattefusk.....	182

Förslag till riksdagsbeslut.....

1. En ansvarsfull ekonomisk politik för jobb & välfärd

1.1 Ett allvarsamt ekonomiskt läge

Världen befinner sig nu i en global finanskris. De internationella finansiella marknadernagenomgår ett stålbad. Sverige står starkt jämfört med många andra länder; men vi är inte osårbara. Den svenska industrin är hårt pressad. Dagligen kommer det besked om nya varsel. Antalet varslade beräknas till närmare 10 000 bara i september. Pessimismen bland det svenska folket är nu lika stort som under nittiotalskrisen. Den moderatstyrda regeringen agerar alldeles för passivt. Regeringen har under mer än ett år nonchalerat alla varnings-signaler. Den passiva hållningen har skadat Sverige.

När regeringen tillträdde hösten 2006 tog man över ett Sverige där ekonomin växte kraftigt. Inflationen och räntorna var låga. 153 000 fler jobb skapades under socialdemokraternas sista år vid makten. Det fanns ett gyllene läge att bygga Sverige starkare genom att investera i jobb och välfärd.

När den moderatstyrda regeringen nu ska utvärderas efter halva mandatperioden och sina tre första budgetpropositioner bör vi ställa frågan: Har orättvisor byggt Sverige starkare? Är Sverige idag bättre rustat för en lågkonjunktur och en global finanskris än tidigare?

Tabell 1.A

	2006	2008
BNP (kalenderkorrigerad)	4,4 %	1,2 %
Produktivitet (kalenderkorrigerad)	2,5 %	– 0,5 %
Arbetade timmar	2 %	1,7 %
Nybyggnation (del av investeringar)	10,9%	– 6,9 %
Inflation (KPI)	1,4 %	3,8 %

Källa: Regeringens budgetproposition 2009

1.1.1 Stark konjunktur gav fler jobb

Sverige hade under 2007 en stark jobbtillväxt. Regeringens Finanspolitiska råd framhåller att detta berodde på den goda konjunkturen och ”inte på reformerna”¹.

(1 Finanspolitiska rådets redovisning 2008-05-15)

Arbetsförmedlingen rapporterar att jobbtillväxten 2005 till 2008 är den näst starkaste ökningen någonsin. Endast 1998 till 2001 var jobbtillväxten högre ².

(2 Arbetsförmedlingen)

Men nu har den ekonomiska utvecklingen kraftigt mattats av. Enligt regeringens prognoser i budgetpropositionen som färdigställdes i augusti och som därför inte tar hänsyn till den senaste tidens turbulens kommer arbetslösheten öka och jobbtillväxten minska. Hushållen är lika pessimistiska om den ekonomiska utvecklingen som de var under den djupa nittiotalskrisen. Framtidstron verkar ha gått förlorad.

- Socialbidragen ökade i 58 procent av landets kommuner jämfört med förra året
- Antalet personer med socialbidrag kommer att öka för varje år, fyra år i rad
- 500 000 har lämnat arbetslöshetsförsäkringen på två år
- Det moderaterna kallar ”utanförskapet” blev 20 000 fler, under de senaste 12 månaderna

Källa: Socialstyren, Finansdepartementet, IAF och SCB/AKU

Trots den senaste tidens dystra utveckling med stigande varsel och oro på den finansiella marknaden är fundamenten i den svenska ekonomin starka. Sverige kommer återkommande i topp när omvärlden bedömer oss inom områden så som kunskapsinvesteringar och näringslivets konkurrenskraft. Bakom oss har vi mer än tio år med stora reallöneökningar, hög tillväxt, låg inflation och mycket stora kunskapsinvesteringar.

Grunden för Sveriges framgång och styrka vilar inte minst på det ekonomiska ramverk som vi socialdemokrater utvecklade under 1990-talet. Utgiftstaket och målet om överskott i de offentliga finanserna är några av våra mest centrala verktyg för att säkra jobben och välfärden. Dessa verktyg har kritiserats från höger för att vara liktydigt med överbeskattning och från vänster för att vara allt för stramt. Vi är övertygade om att det ekonomiska ramverket har tjänat det svenska folket väl.

Men nu när ekonomin kraftigt mattas av räcker det inte med att luta sig mot tidigare vunna framgångar. Det behövs investeringar för att dra nytta av Sveriges styrkor och skapa ökad trygghet för att pressa tillbaka pessimism, växande arbetslöshet och sjunkande tillväxt. Tyvärr gör regeringen inget av detta. I stället har utvecklingen försämrats genom ett flertal allvarliga felbedömningar. Möjligheter för Sverige riskerar att gå förlorade.

1.1.2 Allvarliga ekonomiska misstag från regeringen

De borgerliga misstagen började redan under de första månaderna vid regeringsmakten. Regeringen tog inte hänsyn till konjunkturläget, utan inledde med stora ofinansierade skattesänkningar. Effekten blev att Riksbanken ansåg sig tvingad att höja räntan.

Samtidigt ignorerade regeringen alla rapporter om betydande arbetskraftsbrist och genomförde neddragningar på utbildningar till bristyrken. Aktiva fungerande insatser för arbetslösa ersattes med passiva oprövade åtgärder. Detta bidrog till ökad arbetskraftsbrist, vilket i sin tur spädde på överhettningen. Svenskt Näringsliv rapporterar om 90 000 misslyckade rekryteringsförsök³.

(3 Svenskt näringsliv, 2008-02-13)

Oroande statistik om en negativ produktivitetsutveckling i näringslivet viftades bort. I stället minskades antalet utbildningsplatser på högskola och komvux. Detta samtidigt som OECD varnade för att skära ned på den högre utbildningen nu när ungdomskullarna växer. Dagens ungdomar riskerar att bli den första generationen som får sämre möjligheter till utbildning än den föregående.

Trots många varningar har arbetslöshetsförsäkringen förstörts. Idag har mer än en halv miljon människor lämnat försäkringen och står utan ekonomiskt skydd vid arbetslöshet. Risken är stor att de får vända sig till socialkontoret om de blir arbetslösa.

Nu kommer snart en ny otrygghetschock. Under år 2010 kommer enligt försäkringskassans bedömning 33 000 långtidssjukskrivna att utförsäkras utan möjlighet att få ett arbete. Under en och samma dag - den 2 januari 2010 kommer 20 000 människor att utförsäkras. Risken är att det inte har något alternativ till försörjning än socialbidrag.⁴

(4 Anslagsbelastning och prognos för anslag inom Försäkringskassans ansvarsområde 2008-2001, Försäkringskassan)

Men försämringarna i trygghetsförsäkringarna får inte bara direkta konsekvenser för den som drabbas. Den ökade otryggheten är också en viktig förklaring till hushållens djupa pessimism om den ekonomiska utvecklingen i Sverige.

Regeringen har konsekvent felbedömt den ekonomiska utvecklingen. Allt ifrån den amerikanska bolånekrisen till den högre inflationen har viftats bort. Bilden är tydlig: misstag, missade chanser och felbedömningar har präglat den borgerliga ekonomiska politiken.

Nu presenterar regeringen en budgetproposition där regeringen gör betydligt mer optimistiska bedömningar av den ekonomiska utvecklingen än många andra bedömare. Till exempel menar regeringen, tvärtemot både Konjunkturinstitutet och Riksbanken, att sysselsättningen inte kommer att minska nästa år. Chefsekonomen på Swedbank, Cecilia Hermansson, uttryckte sig så här om regeringens prognos: "Att göra prognos som visar att antalet sysselsatta inte kommer att minska nästa år är något av en bedrift"5.

(5 E24 2008-09-26)

Finansminister Anders Borgs ekonomiska bedömningar

- "den finansiella krisen [bedöms]få en relativt begränsad effekt på ekonomin" (2007-09-20)
- "nedgången i produktivitet oroar inte" (2007-11-29)
- "det går bra för Sverige" (2008-08-12)

Källa: BP2008, TT, Skaraborgs Allehanda

1.1.3 Moderaterna vill ha mer av samma misslyckade politik

Trots att det är uppenbart att den moderata ekonomiska politiken har misslyckats vill regeringen nu göra mer av samma sak. I budgetpropositionen föreslås återigen nya skattesänkningar av samma typ som för två år sedan; trots att den ekonomiska utvecklingen dramatiskt

har förändrats. Skattesänkningarna riktas enligt Finansdepartementets beskrivning mot de människor som har de högsta inkomsterna.

Parallellt med dessa nya skattesänkningar försöker regeringen gesken av att de investerar där de tidigare har skurit ner. Men det är små återställare. Arbetsgivaravgifterna för småföretagen som har höjts med närmare 40 000 kronor om året återställs nu med en femtedel. Vuxenutbildningen återställs med en tredjedel. A-kasseavgiften höjdes med 300 kronor. Nu gör regeringen en sjättedels återställare. Normalpensionären får med den moderatstyrda regeringen 68 kronor i sänkt skatt i månaden. Samtidigt fortsätter klyftan mellan pensionärer och löntagare att vidgas när höginkomsttagaren får det tiodubbla.

1.2 Jobben & välfärden först

1.2.1 Jobben går före stora skattesänkningar

Vi socialdemokrater vill investera klokt för att bryta arbetslösheten och skapa fler jobb. Den borgerliga socialbidragspolitiken måste ersättas av en socialdemokratisk jobbskapande politik.

För att stärka den **finansiella stabiliteten** i Sverige måste regeringen agera aktivt. Det behövs ett regelverk för banker i kris, ett utökat internationellt samarbete, insatser för ökad transparens och säkerställda förutsättningar för tillsyn och övervakning. Regeringen måste också lämna tydligt besked om att Nordea inte ska säljas ut.

Sverige behöver investera i mer i **yrkesutbildning**. Forskningen visar att den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen är effektiv för att skapa jobb. Trots detta har regeringen ersatt välfungerande utbildningar för arbetslösa med passiva åtgärder. Vi vill investera i 9 000 platser i bristyrkesutbildningar för arbetslösa redan 2009. Dessutom vill vi tillföra 4 500 fler platser till den kvalificerade yrkesutbildningen. Vi föreslår också 7 000 fler platser på Komvux än regeringen, varav 4 500 platser riktas till yrkesvux.

Tabell 1.B "Utbildning för arbete", ett gemensamt program mellan socialdemokraterna och miljöpartiet

	2009	2010	2011
Yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning	9 000 platser	10 000 platser	10 000 pl
Yrkesvux-Komvux	4 700 platser	7 000 platser	7 000 pl
Kvalificerad yrkesutbildn(KY)	2 500 platser	4 500 platser	4 500 pl
Högskoleutbildning	3 685 platser	4 420 platser	6 040 pl
Praktik i högskolan	100 miljoner	100 miljoner	100 milj
Stärkt kvalitet i högskolan	400 miljoner	400 miljoner	400 milj

Samtliga siffror i relation till den moderatstyrda regeringens budget

Fler ska få chansen till **högskoleutbildning – inte färre**. Vi socialdemokrater föreslår att högskolan byggs ut med 3 685 fler platser redan nästa år, 4 418 platser år 2010 och 6038 fler platser 2011. Samtidigt satsar vi 400 miljoner kronor för att höja kvaliteten på grund-utbildningen – särskilt riktat mot fler undervisningstimmar inom samhällsvetenskap och humaniora. Resurser avsätts även för att öka inslaget av praktik i högskolan och att utveckla karriärcenter som ska stötta studenterna i övergången mellan studier och arbete.

Vi ökar anslaget till **forskning** med närmare tre miljarder kronor mer än regeringen. Vi ska tillsammans med centrala delar av det svenska näringslivet utforma gemensamma forskningsprogram för ökad konkurrenskraft. Investeringarna ska främja forskning som håller internationell världsklass.

Pessimismen breder ut sig. För att bryta denna utveckling måste **trygghetsförsäkringarna** förbättras. Ett steg är att göra det billigare att vara med i arbetslöshetsförsäkringen – och därför föreslår vi en riktad skattereduktion. Ett annat viktigt steg är att vi föreslår bättre ersättning vid arbetslöshet, vård av sjukt barn och sjukdom. Genom förbättringarna av välfärdens försäkringar minskar otryggheten och därmed skapas möjlighet till högre tillväxt och fler jobb.

Regeringen har halverat arbetsgivaravgiften för företag som redan har ungdomar anställda. Vi vill i stället införa en skattereduktion som motsvarar **hela arbetsgivaravgiften** för de arbetsgivare som anställer ungdomar som är arbetslösa. Detta förbättrar möjligheterna för cirka 20 000 ungdomar att få jobb.

Därutöver vill vi rikta särskilda insatser till de ungdomar som har varit arbetslösa en längre tid. Möjligheter skapas för att ge 10 000 långtidsarbetslösa **ungdomar** chansen att pröva på att jobba, få referenser och skaffa sig ett yrke. Av satsningen riktas 5 000 platser till förstajobbet-avdraget som är en skattereduktion för arbetsgivaren på två tredjedelar av lönen. Vi investerar i 5 000 lärlingsutbildningsplatser där unga långtidsarbetslösa ges möjlighet att läsa in ämnen från gymnasiet samtidigt som de gör arbetspraktik – en utbildningsform som passar många ungdomar betydligt bättre än en vanlig komvux-utbildning. Dessutom inför vi ett Jobblyft som ger 10 000 långtidsarbetslösa möjlighet att komma tillbaka i arbete.

Under de kommande tre åren tillför vi sex miljarder mer än regeringen till investeringar i **grön infrastruktur**. Totalt tillför vi under perioden sex miljarder mer än regeringen. Vi väljer att använda vårt utökade investeringsutrymme till att bland annat investera i dubbelspår mellan Skutskär och Furuvi på Ostkustbanan. Dessutom höjer vi kraftigt statsbidraget till kollektivtrafik, fortsätter projekteringen av Ostlänken mellan Järna och Linköping och bygger ut en del av E22:s delsträckningar i Skåne till fyrfilig motorvägsstandard.

Svensk industri sätts nu under hård press när många av de traditionella exportmarknaderna kraftigt viker. Nya varsel kommer dagligen. Vi vill stärka näringslivet genom att satsa på ett **Program för att möta varsel i industri och tjänstesektor** där företag kan få stöd till exempel för vidareutbildning av personal som varslats och medel för forskning och utveckling. Dessutom investerar vi i stöd till

export till nya och växande marknader i exempelvis Asien. En särskild satsning på att förnya den svenska bilparken görs under nästa år genom utökade premier för bilskrötning.

Småföretagen har svikits av den borgerliga regeringen. För att skapa fler jobb föreslår vi ett brett entreprenörsprogram. Arbetsgivaravgiften sänks nästa år för de mindre företagen med sammanlagt upp till cirka 25 000 kronor. Vi inför en trygghetsgaranti som underlättar övergången mellan anställning och företagande. 100 miljoner kronor satsas på ett småföretagarstipendium. Ett särskilt innovationslån för uppfinnare införs. Investeringarna i turismen fördubblas. Småföretag ska få tillgång till kostnadsfri exportrådgivning.

För att öka **bostadsbyggandet** vill vi införa ett investeringsstöd för hyresrätter med rimlig boendekostnad. Med fler hyresrätter ökar valfriheten och rörligheten på arbetsmarknaden. Vi satsar en 1,35 miljarder kronor under tre år. En långsiktig satsning på investeringar i miljonprogrammen ska också påbörjas. Redan under nästa år vill vi inleda ett pilotprojekt och sätta igång forskning om metoder för att renovera och utveckla miljonprogramsområden. Företrädare för fastighets- och byggbranschen samt kommunerna ska ges möjlighet att delta.

Genom att investera i det som är klimatsmart så skapar vi tusentals nya **gröna jobb**. Vi vill stimulera omställningen av Sverige genom att satsa 2,7 miljarder kronor under tre år på energiforskning och kommersialisering av energiteknik. Vi satsar på ett program för minskad oljeanvändning inom industrin. Energi- och klimatrådgivningen byggs ut kraftigt. En särskild satsning görs på energieffektivisering i miljonprogramsområdena. En klimatbonus införs för dem som investerar i klimatsmarta lösningar.

1.2.2 Velfärd och rättvisa går före stora skattesänkningar

Sverige är ett rikt land. Vi tjänar på en velfärd av högsta kvalitet för alla. Velfärd handlar om att kunna färdas väl genom livet, också under perioder när man råkar illa ut. När man blir sjuk är det inte bara sjukvård som man behöver; utan också en fungerande sjukpenning. När man blir äldre behöver man både ett anpassat boende och det bostadstillägg som gör det möjligt att bo där. För oss socialdemokrater går velfärden före skattesänkningar. I vår budget presenterar vi investeringar inom hela velfärdens område. Tre områden som vi särskilt prioriterar skolan, sjukvården och polisen.

Förskolan är en hjärtefråga för oss socialdemokrater. Den borgerliga regeringen vill att kommunerna ska ta resurser från förskolan och dela ut vårdnadsbidrag. Vi säger nej till detta slöseri. Vi vill i stället investera i ett brett kvalitetsprogram för förskolan. Allmän förskola ska införas för 3-åringar redan den 1 januari 2009. Fler förskollärare ska utbildas och mer personal anställas. All förskoleverksamhet – oavsett huvudman – ska kvalitetssäkras och förskolans kunskapsuppdrag ska stärkas.

Skolan ska prioriteras. Vi vill ha mer och bättre uppföljning av elevernas kunskaper. Vi vill ha nationella prov och tydliga kunskapsmål från årskurs tre. Tre miljarder kronor ska investeras under tre år i fler lärare, specialistkompetens och ett insatsteam för att förbättra undervisningen i de skolor som visar sämst resultat utifrån sina förutsättningar. Vi vill att läraryrket ska vara ett framtidsyrke. Det behövs en omstöpning av lärarutbildningen som innebär att det kontinuerligt under utbildningen görs bedömningar av varje students lämplighet för lärarrollen

Investeringar behöver göras i **sjukvården**. För oss socialdemokrater är mer resurser till en tillgänglig sjukvård av bästa kvalitet viktigare än sänkt skatt. Vi är beredda att kontinuerligt öka investeringarna i sjukvården. Redan nästa år föreslår vi 200 miljoner kronor till ökad

tillgänglighet, 800 miljoner kronor till ökad kvalitet i sjukvården och 500 miljoner kronor till tandvården. De följande två åren tillför vi varje år 1,8 miljarder kronor mer till sjukvården och tandvården jämfört med regeringen.

Vi behöver fler poliser, särskilt ute i brottsutsatta områden. **Polisen** ska synas på kvällar och helger då risken för att råka illa ut är särskilt stor. Vi vill satsa 100 miljoner mer på polisen varje år än vad regeringen föreslår. Särskilda resurser tillförs Polisen, Skatteverket och Finansinspektionen för att bekämpa den organiserade ekonomiska brottsligheten. En särskild satsning för att stärka närpolisens viktiga arbete i miljonprogrammen ska genomföras inom ramen för miljardprogrammet för miljonprogrammet.

Skatt ska betalas efter bärkraft och välfärd fördelas efter behov. Mot bakgrund av konjunkturläget föreslår vi oförändrad inkomstskatt 2009 jämfört med 2008. Men vi föreslår ett antal skatteförändringar som ger nödvändiga resurser till jobb och välfärd - samtidigt som vi gör skatten mer rättvis.

Inom ramen för förvärvsavdraget sänker vi kostnaderna för att vara med i arbetslöshetsförsäkringen med upp till 75 procent. Denna växling innebär ett sammanlagtoförändrat skatteuttag samtidigt som det ger en sänkt skatt med upp till 2 000 kronor för dem med låga löner och höga fackföreningsavgifter.

Vi höjer **fastighetsskatten** för dem med de mest exklusiva villorna, med ett taxeringsvärde på över fem miljoner kronor. Samtidigt så inför vi en begränsningsregel som sänker skatten för 100 000 småhusägare med låga inkomster.

Vi inför en **förmögenhetsskatt** som inbringar ungefär lika mycket som vi använder för att minska klyftan i beskattning mellan löntagarna och pensionärerna. Alla **pensionärer** får med vårt förslag minst 2 700 kronor i sänkt skatt: En pensionär med normala inkomster får med vårt

förslag en tre gånger så stor skattesänkning som med regeringens förslag.

Vi investerar också i det som bygger Sveriges framtid: i **barnen och barnfamiljerna**. Många barnfamiljer pressas nu hårt av ökande priser på mat och ökande kostnader för boendet. Särskilt ensamstående föräldrar har en tuff ekonomisk situation. Bland barn till ensamstående beräknas barnfattigdomen öka från 15 procent 2006 till närmare 30 procent 2009 6. (6 Riksdagens Utredningstjänst)

Barnfamiljer

Höjt barnbidrag	+ 100 kronor per månad
Ökat underhållstöd	+ 100 kronor i månaden
Höjt flerbarnstillägg	+ 10 procent

Även studenter är en grupp som länge har halkat efter. Behovet av kompetensutveckling och utbildning är stort och växande. För individen handlar det om möjlighet att vidga sina vyer och att få ett arbete; för samhället i stort handlar det om att tillgodose efterfrågan på kvalificerad arbetskraft. Vi vill att fler ska söka sig till högskolan. Därför föreslår vi att de ekonomiska villkoren för studenter förbättras.

Studenter

Höjt studiemedel	+ 375 kronor per månad
Höjt tilläggsbidrag till studenter med barn	+ 50 procent
Höjt fribelopp	+ närmare 10 procent “

2. Ekonomiska läget.....”

“Vi river inte upp jobbskatteavdraget” (mp)

Miljöpartiets Peter Eriksson säger nej till skatteåterställare efter valet 2010: Sverige har inte råd med en ryckig skattepolitik.

Miljöpartiet anser att det är viktigt att redan nu ge besked om skattepolitiken efter ett regeringsskifte. För vår del vill vi slå fast att den allra största delen av jobbskatteavdraget måste ligga kvar. Sverige har inte råd med en ryckig politik med alltför snabba svängningar om kortsiktiga skatteändringar. Med ett bevarat jobbskatteavdrag på inkomster under 30 000 kronor i månaden och däröver en successiv nedtrappning ökar rättvisan i skattesystemet påtagligt. Samtidigt kommer det att leda till ökade skatteintäkter på mellan fyra och fem miljarder kronor om året. Det skriver miljöpartiets språkrör Peter Eriksson och dess ekonomisk-politiska talesperson Mikaela Valtersson.”

“Valet 2010 närmar sig snabbt. Halva mandatperioden har passerat och vi i Miljöpartiet menar att det nu är viktigt att börja ge besked om hur vi ser på regeringspolitiken efter ett maktskifte 2010. En viktig fråga för många väljare är vad som kommer att hända med skattepolitiken.

Skattepolitiken är grundläggande. Den påverkar i stor utsträckning människors privatekonomi. Samtidigt är den ett viktigt politiskt styrmedel som påverkar människor och företags beteenden. Miljöpartiet kommer att gå till val på en radikal skattepolitik som syftar till att ge människor ökad frihet, större rättvisa och drivkrafter att medverka till ett hållbart samhälle.

Vi menar att skattepolitiken i större utsträckning måste anpassas efter de utmaningar som samhället står inför. Den mycket snäva syn på skattepolitiken som regeringen stått för, där det överordnade målet tycks vara att sänka skattetrycket, avvisar vi.

Däremot - och kring detta vill vi vara tydliga - kommer vi inte att medverka till radikala höjningar av inkomstskatten för vanliga löntagare. Redan nu vill vi ge beskedet att den allra största delen av jobbskatteavdraget bör ligga kvar. Vanliga löntagare med inkomster under 30 000 kronor per månad bör inte få någon inkomstskattehöjning efter valet.

Vi menar att detta besked är viktigt. Förutsättningarna för människors vardag och privatekonomi måste vara tydliga. Sverige har inte råd med en ryckig politik med alltför snabba svängningar och en valrörelse och en politisk debatt de kommande två åren som enbart handlar om huruvida skatten för dem som arbetar ska höjas eller sänkas. Valrörelsen måste handla om de viktiga framtidsfrågorna vi står inför. Valet 2010 får inte begränsas till att bara handla om kortsiktiga plånboksfrågor.

Debatten om skatterna måste lyftas till en nivå där vi ser att skattepolitiken har flera viktiga mål. Samhället måste både ta in tillräckligt med skatter för att kunna finansiera välfärden och stödja näringslivets konkurrenskraft. Samtidigt måste skattepolitiken upplevas som rättvis och förutsägbart. Skatterna måste leda till en omfördelning mellan dem som har väldigt mycket och dem som har väldigt lite. Sist men inte minst måste skatterna användas för att klara klimatmålen och för att finansiera nödvändiga investeringar i modern och klimatvänlig infrastruktur, energiförsörjning, effektivisering och teknisk utveckling.

Det är fortfarande långt till nästa val men en politik för en rödgrön regeringskoalition måste nu börja formas. För Miljöpartiets del innebär det att vi noga funderar över de utmaningar samhället står inför, vilka

problem vi vill lösa och vilken politik vi vill prioritera inför den kommande mandatperioden. Vi menar att det finns flera viktiga områden med bäring på skattepolitiken där regeringen fullständigt misslyckats och där det därmed finns behov av ny politik.

Regeringens oförmåga till handling på klimatområdet. Klimatförändringarna är den enskilt viktigaste utmaningen vårt moderna samhället står inför. Förväntningarna på de politiska partierna att axla det ansvar som klimathotet innebär är stora.

För Sveriges, liksom för övriga industriländer handlar det långsiktigt om att minska utsläppen med ungefär 90 procent. För att nå det målet är höjda klimatskatter ett viktigt medel. Offensiva miljöskatter är beprövade och har visat goda resultat. Skatteväxlingen som genomfördes i Sverige under förra mandatperioden lyfts fram internationellt som ett föredöme. Höjningen av miljöskatterna som då beslutades av riksdagen omfattade 30 miljarder för de kommande tio åren.

Vi anser att det kommer att behövas klimat- och energirelaterade skattehöjningar i minst denna storleksordning under de kommande tio åren. Pengarna som genereras behövs för satsningar på ny energiteknik, utbyggnad av klimativänlig infrastruktur såsom järnväg och kollektivtrafik, forskning och utveckling och klimatanpassning av bostäder. Investeringar som gör att vi klarar klimatmålen samtidigt som ekonomin kan utvecklas och nya jobb skapas.

Sverige har goda möjligheter att både klara klimatmålen och skapa jobb och ekonomisk utveckling samtidigt. Vi tror att det finns en stark opinion för kraftfulla åtgärder där samhällets resurser inriktas på detta mål. Men att i det läget kraftigt höja både klimatskatterna och inkomstskatten ser vi inte som en framkomlig väg. Snarare riskerar det att minska människors beredskap till omställning.

Sverige behöver bli mer rättvist. Vi har kommit till slutsatsen att det inte är rimligt att gå till val på vare sig kraftigt höjda inkomstskatter

eller en återinförd förmögenhetsskatt. Detta trots vår kritik mot fördelningseffekterna av dessa två förslag. Däremot kommer vi att prioritera att driva en betydligt bättre fördelningspolitik än regeringen gjort.

En reform av jobbskatteavdraget som innebär att det trappas av på inkomster över 30 000 kronor per månad innebär att rättvisan i skattesystemet ökar påtagligt utan att det för den skull leder till att vanliga löntagare får höjd skatt. Vi beräknar att ett avtrappat jobbskatteavdrag kommer att leda till ökade skatteintäkter på mellan fyra och fem miljarder kronor.

De ökade skatteintäkterna av det avtrappade jobbskatteavdraget bör fördelas till dem som behöver det mest. Det finns behov av ett fungerande skyddsnät genom en arbetslöshetsförsäkring som är generell och omfattar så många som möjligt. Regeringen har sänkt taket och ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen samtidigt som man gjort försäkringen dyrare.

Vi menar att man måste göra tvärtom. De personer som hamnat utanför arbetsmarknaden måste få stöd och hjälp att komma tillbaka. Taket i arbetslöshetsförsäkringen behöver höjas och fler måste omfattas av försäkringen. Regeringen har också försämrat sjukförsäkringen. Kraven för sjukersättning har blivit hårdare och ersättningsnivåerna har minskat. Vi menar att detta inte är långsiktigt hållbart. Människor kommer att utförsäkras och tvingas till socialbidrag, vilket kommer att skapa verkligt utanförskap och i förlängningen ökade kostnader för samhället.

I stället för att ytterligare sänka skatten för dem med redan höga inkomster vill vi göra satsningar på grupper som har det särskilt svårt ekonomiskt. De fattigaste pensionärerna måste få bättre villkor, studenternas studiemedel måste öka och insatser behövs för barn i fattiga familjer.

Miljöpartiet kommer att prioritera reformer som fördelar resurser till dem som behöver det mest. Vi kommer att återkomma till detta under mandatperioden. Vårt löfte är att vi kommer att gå till val på både en kraftfull och effektiv klimatpolitik och en fördelningspolitik som gynnar dem som har det svårast i samhället.

Peter Eriksson, språkrör

Mikaela Valtersson, ekonomisk-politisk talesperson “

“Jobbskatteavdrag

Den 1 januari 2007 infördes en skattereduktion för alla som har inkomst av anställning och aktiv näringsverksamhet. Jobbskatteavdraget utvidgades ett år senare.

Exempel: För en anställd med 30000 kronor i månaden sänker jobbskatteavdraget skatten med 1430 kronor i månaden jämfört med 2006. För en anställd med 20000 kronor i månaden är summan 1650 kronor i månaden. Vid 40000 kronor i månadsinkomst blir sänkningen 2150 kronor i månaden.”

Miljöpartiets budgetmotion 7 okt 2008

**“Partimotion. Motion till riksdagen 2008/09:mp401 ML
av Peter Eriksson m.fl. (mp)
Grön framtidsbudget – två år kvar!**

1 Sammanfattning

Läget i världsekonomin försämras just nu snabbt. Den amerikanska bolånebubblan har växt till en fullskalig finansiell kris. Flera stora amerikanska banker har gått omkull. Effekterna på den reala ekonomin syns tydligt. Även Sverige påverkas högst påtagligt. Räntekostnaderna stiger och hushållens förmögenhetsställning försämras. Konjunkturbarometern pekar på att hushållens syn på ekonomin är betydligt dystrare än normalt. Makroindex som sammanfattar hushållens syn på det ekonomiska läget i Sverige ligger på en nivå långt under det historiska snittet.

Även arbetsmarknaden försvagas påtagligt. Sysselsättningen förväntas sjunka och arbetslösheten stiga. Antalet lediga platser anmälda till Arbetsförmedlingen minskar, antalet ungdomsarbetslösa har stigit under slutet av augusti och början av september då den normalt brukar sjunka. Antalet varsel stiger.

Exakt hur den finansiella krisen kommer att påverka Sverige är det idag ingen som kan veta. Risken är stor för en kraftig konjunkturunedgång. Under omständigheterna står dock Sverige väl rustat. Den låga statsskulden gör att räntekostnaderna för staten är låga. På grund av ett högt sparande de senaste åren finns stora möjligheter att klara en försämring av det offentliga saldot vilket kan bli resultatet av stigande kostnader för arbetslöshet och lägre skatteintäkter.

Miljöpartiet de Gröna föreslår i årets budgetmotion flera åtgärder som syftar till att stärka Sveriges konkurrenskraft och samtidigt möta

konjunkturedgången. Bland annat presenteras ett omfattande paket med yrkesutbildningar som syftar till att öka företagens tillgång på arbetskraft samtidigt som det skapas nya chanser för stora grupper att komma in på arbetsmarknaden.

När konjunkturen viker är det lätt att tappa fokus på de långsiktiga problem vi står inför. Klimatförändringen är den, utan jämförelse, största utmaning Sverige och världen just nu möter. I årets budgetmotion föreslår vi omfattande insatser för att minska Sveriges utsläpp av växthusgaser. Med Miljöpartiets politik minskar Sveriges oljeberoende snabbt vilket stärker vår ekonomiska ställning och gör oss mindre sårbara för globala konjunktursvängningar. De investeringar i järnväg och energieffektivisering av bostäder vi föreslår skapar nya arbetstillfällen. Satsningar på ny energiteknik och miljöteknik skapar möjlighet för nya företag att växa fram. Det är vår övertygelse att det går att förena ekonomisk utveckling och skapandet av nya jobb och företag med att ställa om samhället i hållbar riktning.

I Miljöpartiets budgetmotion presenteras en ny satsning för att nå miljömålen. Vi tar till skillnad från regeringen Miljömålsrådets rekommendationer på allvar. Ska vi klara miljömålen behövs omfattande insatser och det är bråttom. Fungerande ekosystem och bibehållen biologisk mångfald är också avgörande för den långsiktiga ekonomiska utvecklingen.

Vi presenterar reformer av våra trygghetssystem som gör att arbetsmarknaden fungerar bättre och att färre personer hamnar utanför. Regeringen Reinfeldt har genom sin skatte- och otrygghetspolitik skapat klyftor i Sverige. Många människor har farit illa. Vår ambition är att skapa förutsättningar för alla människor att delta på arbetsmarknaden och bidra till samhället utan att för den skull straffas de som är sjuka och arbetslösa. Införande av barntid skapar bättre möjlighet för småbarnsföräldrar att kombinera föräldraskap och arbete. Med Miljöpartiets budgetförslag minskar klyftorna i Sverige och

solidariteten ökar.

Diskriminering och ojämställdhet utgör idag en stor kostnad för samhället. Vi presenterar därför omfattande satsningar för att motverka diskriminering vilket också gör att det skapas större möjligheter för fler människor att delta på arbetsmarknaden. Ett jämställdhetsperspektiv genomsyrar vår politik. De förändringar vi föreslår kring skatter, socialförsäkringar liksom miljö- och klimatpolitiken leder till ökad rättvisa mellan män och kvinnor.

Skolan är grundläggande i ett samhälle som växer och utvecklas. I årets budgetmotion görs en stor satsning på att höja kvalitén i skolan. Vi skapar utrymme för pedagogisk utveckling, fortbildning av lärare och större möjligheter till modersmålsundervisning och ämnesundervisning på modersmål.

En avgörande fråga för ekonomisk utveckling, välbefinnande och fungerande arbetsmarknad är en god folkhälsa. Miljöpartiet föreslår flera satsningar för bättre folkhälsa, liksom satsningar för att förebygga mäns våld mot kvinnor. Flera åtgärder föreslås i arbetet med att minska den onödiga och felaktiga läkemedelsanvändningen. Ett förebyggande förhållningssätt är grunden för de satsningar vi föreslår.

Sverige har råd med solidaritet. Vi är ett rikt land med stor miljöskuld till den fattigare delen av världen. Miljöpartiet presenterar därför stora satsningar på miljö- och klimatbistånd. Samtidigt höjer vi biståndsramen jämfört med regeringen. Vi menar att bistånd i huvudsak inte bör användas för att finansiera flyktingmottagande.

Den borgerliga regeringen har haft två år på sig att förbättra Sverige. Vi ser inte att de lyckats. Vi förbereder nu politik som leder framåt, en politik som ger människor hopp och framtidstro. Miljöpartiet menar att vi har allt att vinna på en politik som blickar in i framtiden och som bygger på människors skaparkraft och vilja till förändring. I årets budgetmotion lägger vi grunden för ett modernare alternativ i svensk politik.

2 Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	1
3	Förslag till riksdagsbeslut	4
4	Ekonomiska förutsättningar	6
4.1	Konjunkturutvecklingen.....	6
4.2	Offentliga sektorns ekonomi	7
4.3	Arbetsmarknaden.....	8
4.4	Klimat och miljöutmaningen.....	10
4.5	Finanskrisen.....	11
4.6	Fördjupning: Ekonomisk tillväxt o koldioxidutsläpp .	14
5	Regeringens misslyckanden.....	18
6	Minskade klyftor och ökad trygghet	25
6.2	Arbetslivstrygghet	26
7	Klimat och energi.....	30
7.2	Internationell klimatpolitik.....	32
7.3	Omställning i Sverige	36
8	En aktiv miljöpolitik	42
9	Utbildning, jobb och företagande.....	46
9.1	Utbildning och jobb – en investering för framtiden ...	47
9.2	Företagande	53
10	Högre kvalitet i skolan	56
10.1	Kvalitetsmiljard till grundskolan.....	57
11	Tid för barn	61
12	Lika rätt och jämställdhet.....	63
13	Ett solidariskt Sverige i världen	69
14	Kultur	71
15	Hälso- och sjukvård	73
16	Folkhälsa	73
17	Utgiftstak, utgiftsramar och finansiellt sparande	74
18	Skatter	75

18.2	Inkomstskatter	77
18.3	Arbetsgivaravgifter.....	79
18.4	Klimat- energi- och miljöskatter.....	80
18.5	Övriga skatteförslag.....	86
19	Utgifter fördelade på utgiftsområde.....	88

3 Förslag till riksdagsbeslut.....”

DN 080912 :

”S och mp måste sluta med sin pajkastning”

“Vänsterledaren Lars Ohly säger socialdemokraternas stöd för jobbskatteavdrag och det offentliga utgiftstaket. Socialdemokrater och miljöpartister säger att all diskussion om de ekonomiska ramverken är oansvarig. Vi inom vänsterpartiet tycker att det är märkligt. Under tidigare samarbete mellan s, mp och v misslyckades vi att göra Sverige rättvisare. En viktig orsak till detta var de ekonomiska ramverken, inbegripet budgetlagens offentliga utgiftstak och krav på årligt budgetöverskott. Ännu märkligare är det att socialdemokraterna är positiva till jobbskatteavdraget och avskaffandet av förmögenhetsskatten, två klart ojämlika inslag. Vi avvisar allt detta men är beredda att diskutera i stället för att syssla med pajkastning, skriver vänsterledaren Lars Ohly och partiets ekonomisk-politiska talesperson Ulla Andersson.”

“DET ÄR ALLTID VANLIGT folk som drabbas hårdast när ekonomin blir kärvare. Vi vet hur tufft det kan vara för den som är ensamstående förälder, pensionär eller har behov av sjukvård till sina barn när det går dåligt för statens finanser. Därför tycker vi att det är dags att diskutera hur vi i oppositionen bäst kan ta ansvar för att en ny regering efter 2010 för en politik som ger trygghet, välfärd och rättvisa i den lågkonjunktur vi står inför.

Vänsterpartiet vill se Sverige ta en ny kurs. Sverige behöver inte en "lightversion" av dagens högerpolitik. Vi tror att socialdemokraterna och miljöpartiet, med vilka vi hoppas formulera ett starkt regeringsalternativ inför valet 2010 håller med oss om det. Men låt oss vara ärliga. Vi är oroliga för att våra tilltänkta samarbetspartier inte är beredda att stå för en genomgripande förändring.

Vi vill diskutera den ekonomiska politiken och vilka behov och syften den ska fylla. Vi har lyft upp behovet av bättre kvalitet i välfärden, ökad ekonomisk jämlikhet och full sysselsättning som det övergripande målet för den ekonomiska politiken. Vi har talat om vikten av stora klimatinvesteringar för att klara framtidens miljöhot. Det svar vi hittills fått från våra oppositionskollegor är att ramverken för den ekonomiska politiken är viktigare.

Socialdemokrater och miljöpartister säger att all diskussion om de ekonomiska ramverken är oansvarig. Vi tycker att det är märkligt. Vi är säkra på att väljarna vill att vi för en öppen och ärlig diskussion om vilka behov som behöver fyllas, och vad vi tycker att det får kosta. Det ansvarslösa är att låtsas som om vi har råd med stora förändringar utan att finansiera dem.

Vi backar inte från den diskussionen. Vi tycker att det ansvarsfulla idag är att möta den lågkonjunktur vi står inför med satsningar som kan dämpa de negativa effekterna och som på sikt är nödvändiga för att få ett samhälle med både välfärd och fungerande ekonomi. Men dagens ramverk syftar tvärtom till att strama åt den rättvist fördelade offentliga konsumtionen, öka den orättvist fördelade privata konsumtionen och möjliggöra ofinansierade skattesänkningar. Vinnare är de rika och högavlönade.

Länder som har låg offentlig konsumtion, låga skatter och privata lösningar i välfärden har också större ekonomisk ojämlikhet. Sverige är på väg dit. Samhällets satsningar på välfärd har planat ut och historiskt sett sjunkit. Arbetslösheten har under lång tid närmast sig EU-nivåer och den ekonomiska ojämlikheten har ökat kraftigt.

Ur det perspektivet så misslyckades vi alltså under det tidigare samarbetet mellan socialdemokraterna, miljöpartiet och vänsterpartiet att göra Sverige rättvisare. De ekonomiska ramverken var en av orsakerna till det misslyckandet. Det är därför vi nu vill kunna diskutera hur vi tillsammans kan göra Sverige bättre. Vi

vill ha förändring. Mer av samma ekonomiska politik som högerregeringen står för kan inte vara vad svenska folket önskar sig efter nästa val.

Om vi lyssnar på samtalen som förs på arbetsplatser, runt köksborden och i bostadsområden så handlar de ofta om konkreta problem i vardagen: Skolan har för stora klasser, äldreomsorgen behöver fler anställda och mer resurser till utbildning, vårdköerna behöver kortas. Folk sitter på tågen och är förbannade på förseningar i tågtrafiken och för lite spårkapacitet. Många är oroliga över bostadsbristen som leder till för höga boendekostnader, hemlöshet och bostadsbrist. Folk är arga och ledsna på åtstramningar i sjukförsäkringen och A-kassan. Allt detta är frågor som bottnar i de ekonomiska ramverken. Det är det här människor diskuterar och ifrågasätter. För att komma till rätta med det krävs att vi ifrågasätter de ramverk som syftar till att hålla nere den offentliga konsumtionen.

Budgetlagen, som är en del av ramverket, tillåter riksdagen att fastställa utgiftstak. Det betyder att riksdagen gissar vilka utgifter som behövs de närmaste tre åren. Alla förstår nog att det är väldigt svårt.

Det är bara att se på de nedskrivningar av tillväxten regeringen har gjort det senaste halvåret och revideringen av arbetslöshetssiffrorna så förstår man att det nästan är en omöjlig uppgift att gissa rätt. När utgiftstaken väl är fastslagna kan de inte förändras oavsett om arbetslösheten ökar kraftigt eller konjunkturen viker. Ökade inkomster får bara användas till skattesänkningar eller avbetalningar på en redan väldigt låg statsskuld.

En budget i balans räcker inte i den offentliga ekonomin. Enligt budgetlagen ska det vara överskott. Det har tidigare motiverats med att vi måste betala av på statsskulden. Den argumentationen håller inte längre eftersom vi har en oerhört låg statsskuld. Många

glömmer också att eftersom staten har stora tillgångar har vi faktiskt en stor offentlig nettoförmögenhet.

Staten är ensam om att finansiera sina investeringar som en löpande kostnad. En järnväg som byggs på ett år betalas direkt istället för att skrivas av under en längre tid. Det betyder att dagens generation får betala kommande generationers förbrukning. Vi menar att en statlig investering ska skrivas av under dess beräknade livslängd precis som hushåll, företag, kommuner och landsting gör. Det inte är rimligt att investeringar ska behöva konkurrera med driftpengar till vård, kultur, skola och omsorg .

Ännu märkligare blir det när skatterna diskuteras som ett självändamål. För oss är skatter ett medel för att skapa ett samhälle vi vill leva i. Jobbskatteavdraget ökar ojämlikheten och gör skillnad på om folk är pensionärer eller har ett jobb. Hur kan socialdemokraterna tycka att det är bra? Inte ens förmögenhets skatten verkar man vilja återinföra. Kan vi verkligen kalla detta för vänsterpolitik?

Låt oss i det här sammanhanget göra det väldigt tydligt: Vänsterpartiet vill inte att statsfinanserna ska gå med underskott. Tvärtom. Vi vet att obalans i statsfinanserna är förödande för vanligt folk. Det är alltid de som kommer drabbas hårdast av ekonomiska neddragningar.

Vi ifrågasätter utgiftstak, överskottsmål och hanteringen av investeringar eftersom vi menar att kvalitén i välfärden måste öka, att arbetslösheten måste minska och vi måste återupprätta visionen om ett mer rättvist Sverige.

Det kan inte vara så att gamla lösningar som fastslogs för över tio år sedan för alltid kommer att vara rätt sätt att möta dagens och morgondagens problem. Låt oss diskutera detta och inte hålla på med pajkastning om bristande ansvar.

Vi är öppna för att diskutera olika lösningar på de problem vi beskrivit. Men de måste leda till förbättrad välfärd, minskad arbetslöshet, miljö- och energiomställning och ökad ekonomisk jämlikhet. Har socialdemokraterna och miljöpartiet andra idéer om hur vi kan uppnå det utan att ändra på ramverken är vi definitivt öppna för sådana förslag.

LARS OHLY
ULLA ANDERSSON “

Vänsterpartiets budgetmotion 6 okt 2008.

“Partimotion Motion till riksdagen 2008/09:v620 sj
av Lars Ohly m.fl. (v)
med anledning av prop. 2008/09:1
Budget, Velfärdsinvesteringar för framtiden

1 Sammanfattning

Sverige behöver göra en rad kraftfulla investeringar för att möta framtidens utmaningar. Vi ser stora behov av att förstärka välfärden, bygga ut infrastrukturen och minska vår klimatpåverkan. Vänsterpartiets budgetmotion är ett tydligt alternativ till regeringens oansvariga ekonomiska politik. Vi presenterar en politik för arbete, sammanhållning och solidaritet. Den bygger på en feministisk politik och rättvis fördelning. Den präglas av långsiktighet och ett ansvars-tagande för vår gemen-samma miljö. Medan regeringen lagt en närsynt och oansvarig budget, som systematiskt ger mer till dem som har mest och som är utformad för att sänka lönerna, pekar Vänsterpartiet ut en radikalt annorlunda färdriktning. Vänsterpartiets politik gör skillnad. Vår budget visar konkret på punkt efter punkt hur Sverige kan bli ett bättre land att leva i, för många fler. Satsningar som ger människor möjlighet att växa, arbeta och förkovra sig, istället för att tryckas ned eller misstänkliggöras.

Den svenska ekonomin är i en tydlig konjunkturedgång. Sysselsättningen planar ut, arbetslösheten ökar, produktivitetsutvecklingen i näringslivet har varit negativ 2 år i rad och varslen duggar tätt såväl inom det privata näringslivet som inom kommunsektorn. Regeringen tycks stå handfallen inför denna utveckling. Istället fortsätter man med mer av den politik som redan misslyckats. Stora skattesänkningar till de redan välbeställda och en närapå fientlig inställning till erkänt effektiva arbetsmarknadsåtgärder som anställningsstöden och arbets-

marknadsutbildningen. Den borgerliga regeringen förefaller sätta sin tilltro till att marknaden ska lösa arbetslösheten och få fart på konjunkturen. Vi i Vänsterpartiet avvisar denna marknadsfundamentalism. Vi drar upp riktlinjerna för en ny utformning av finans- och penningpolitiken och menar att denna måste utformas så att den understödjer det övergripande målet om full sysselsättning. Därutöver presenterar vi en rad förslag som antingen direkt eller indirekt dämpar den pågående konjunkturnedgången.

Vi genomför stora satsningar på investeringar i järnvägar; 16 miljarder kronor per år under 12 år. På det sättet svarar vi upp till Klimatberedningens förslag att kapaciteten på järnväg för gods- och persontrafik ska öka med minst 50 % till år 2020. Genom att använda en investeringsbudget och låna till investeringar i infrastruktur istället för att direktavskriva dem, kan staten göra de järnvägsinvesteringar som är nödvändiga för att Sverige ska nå klimatmålen. Vi utökar banunderhållet för att minska tågförseningarna, minskar avkastningskravet på SJ så de kan sänka biljettpriset och anser att staten ska ta över ansvaret för Arlandabanan. Dessutom höjer vi anslagen kraftigt till cykelvägar och till kollektivtrafiken. Under tre år satsar vi över 8 miljarder kronor för att utveckla lokal och regional kollektivtrafik.

Vi vill bygga bort bostadsbristen. Sedan regeringen avskaffade bostadssubventionerna, har byggandet av hyreslägenheter minskat dramatiskt. Regeringens egna siffror visar att nybyggnationerna minskat med hela 15,8 % nästa år. Vi inrättar en bostadsfond som ger stöd till bostadsbyggande. Målet är att bygga 40 000 bostäder varje år i tio år. Minst hälften ska vara hyreslägenheter. Genom att sätta ett tak för byggkostnaden och förhandla hyran i förväg kan vi skapa bostäder som ungdomar, studerande och andra med låg inkomst har råd med. För att minska klimatpåverkan bör alla nya flerbostadshus som byggs efter 2010 vara s.k. lågenergihus eller passivhus.

Vänsterpartiet gör satsningar som genererar nya jobb i framtidsbranscher som bioenergi och miljöteknik. Miljöteknik har potential att bli en viktig exportnäring, men det saknas villiga investerare. Vi vill därför satsa på en miljöteknikfond för att få igång och behålla produktion av miljöteknik i Sverige. Enligt Exportrådets nätverk Svensk Miljöteknikexport kan exporten av miljöteknik ge mellan 10 000-15 000 arbetstillfällen inom de närmaste åren och 25 000 inom biodrivmedel. Vidare föreslår vi att Sveaskog ska köpa skog och bli en tydligare aktör för en långsiktigt hållbar skogsutveckling.

Klimatförändringarna kräver kraftfulla insatser i Sverige och i världen. Vi behöver minska utsläppen, samtidigt som vi satsar på förnybar energi. Vi inrättar ett klimatbistånd, investerar i havsmiljö och biologisk mångfald och etablerar ett centrum för energieffektivisering. Forskning och utveckling leder till ökad elproduktion från vindkraft och bioenergi, vilket gör det möjligt att avveckla kärnkraften.

Vi lägger fram ett paket för små och medelstora företag där vi föreslår sänkt arbetsgivaravgift för den första som anställs i s.k. solo-företag. Genom stärkt stöd till Vinnova och en skattereduktion till små- och medelstora företag för forskning förbättrar vi möjligheten för dem att växa och utvecklas. Vi avskaffar sjuklöneansvaret för företag med högst 10 anställda. Exportstödet stärks med 65 miljoner kronor per år så att framför allt nya marknader kan skapas för miljöteknik.

Den största orättvisan i Sverige är fortfarande att många saknar arbete. För att öka möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att få arbete föreslår vi höjda tak och fler platser för lönebidragsanställningar och offentligt skyddad anställning (OSA). Vi vill ge människor stöd med utbildning, en aktiv arbetsmarknadspolitik och rehabilitering. Vi säger nej till försämringarna för deltidsarbetslösa och återställer a-kassan. Vi sänker a-kasseavgiften kraftigt så att alla ska kunna vara med. Enligt arbetskraftsundersökningarna (AKU) har

antalet arbetslösa ungdomar mellan 15-24 år stigit med över 20 000 personer från det andra kvartalet 2007 till det andra kvartalet 2008. Särskilt ökar arbetslösheten bland de riktigt unga och de som hoppar av gymnasiet. Detta är mycket oroande och därför föreslår Vänsterpartiet att denna grupp av arbetslösa ungdomar ska ges möjlighet att skaffa sig en yrkesutbildning inom ramen för ett arbetsmarknadspolitik program till en kostnad av 300 miljoner kronor per år. I en konjunkturedgång är det viktigt att de arbetslösa snabbt får stöd att finna ett nytt arbete eller beredas plats för olika typer av utbildning och därför utökar vi antalet platser inom de arbetsmarknadspolitiska programmen och utbildningarna med 16 000 platser per år.

För att öka möjligheterna för fler att vidareutbilda eller omskola sig, föreslår vi en kraftig utbyggnad av antalet utbildningsplatser. Vi menar dessutom att det är mycket bättre att människor kan välja att utbilda sig istället för att gå arbetslösa. De besparingar som regeringen genomfört på Komvux har varit kontraproduktiva. Vi har avvisat dessa neddragningar och går nu vidare med en utbyggnad av Komvux med 9 000 platser per år. Samtidigt bygger vi ut antalet högskoleplatser, vilket innebär en ökning av antalet studerande vid högskolan med drygt 4 000 platser redan nästa år. Vi bygger också ut antalet platser inom de kvalificerade yrkesutbildningarna med 1 875 över 3 år för att minska antalet bristyrken. Vi menar att en satsning på utbildning ska utgöra en grund för att utöka antalet anställda inom välfärdsområdena så att kvaliteten kan stärkas.

Det finns stora eftersatta behov i dag inom den offentliga välfärdssektorn; inom sjukvården, skolan, barn- och äldreomsorgen samt handikappomsorgen. Därför föreslår Vänsterpartiet en kraftfull satsning för att öka antalet anställda, Vänsterpartiets mål är att anställa 200 000 fler för att stärka kvaliteten i välfärden. För att det ska vara möjligt krävs dock en rad andra åtgärder. Det behövs fler som vill jobba inom välfärden, lönerna behöver höjas, delaktigheten och

inflytandet över arbetet öka, likaså fortbildningen och kompetensutvecklingen. Antalet utbildningsplatser inom Komvux, yrkesutbildningar och högskoleutbildningar behöver kraftigt utökas så att fler kan utbildas och därefter anställas. Vi menar att det är rimligt att föra över en del av den förväntade stora privata konsumtionsökningen till den typ av välfärdstjänster som den offentliga sektorn tillhandahåller. Vi uppskattar att det går att anställa omkring 11 000 personer år 2009 i de yrkesgrupper vi undersökt. De kortare utbildningar vi vill satsa på inom vård och omsorg borde börja ge resultat redan de följande åren. Därför är vår uppskattning att ytterligare 15 000 personer kan anställas 2010, och 19 000 personer 2011. Totalt räknar vi alltså med att kunna anställa 45 000 personer över de kommande tre åren genom jobbsatsningen. Genom förslag i denna motion anvisar vi ekonomiska medel för att uppnå en höjning av kvinnors löner i kommunsektorn. Under en fyraårsperiod avsätter vi 10 miljarder kronor i statens budget för detta ändamål. De medlen skulle också, liksom de nyanställningar vi vill se, leda till en högre efterfrågan på kvinnors arbetskraft och därmed stärka möjligheterna till en ökning av kvinnors löner även inom den privata sektorn.

Vi genomför ett omsorgslyft, dvs. vi avsätter betydande resurser till ett kompetenslyft för de anställda inom äldre- och handikappomsorgen med 600 miljoner kronor per år i 10 år. Till det kommer också en satsning på utbildningsvikariat för att skapa goda förutsättningar att genomföra utbildningarna. Dessutom räknar vi upp de generella statbidragen till kommunsektorn med 4,5 %. Regeringens frysning kommer att innebära att kommunsektorn tvingas bidra till att förvärra konjunkturedgången eftersom de kommer att tvingas varsla personal, vilket redan genomförs på många håll.

Vi för en feministisk politik som syftar till att ändra maktförhållandena mellan könen. Vänsterpartiets politik skapar fler arbetstillfällen, ger fler kvinnor rätten till ett heltidsarbete, pressar tillbaka

deltidsarbetslösheten och skapar ett tryck för minskade löneskillnader mellan kvinnor och män. Vi vill införa individualiserad föräldraförsäkring och säger nej till regeringens förslag om jämställdhetsbonus och vårdnadsbidrag. Vi vet att makt och resurser måste omfördelas från män till kvinnor för att vi ska nå jämställdhet. Det gäller både politisk och ekonomisk makt. Jämställdhetspolitik handlar om att män ska avstå makt och privilegier som de har på grund av att de är män. 5 v620.doc/sj 2008-10-06

Vänsterpartiet vill stärka socialförsäkringssystemet. Efter den borgerliga regeringens miljardbesparingar på området krävs stora satsningar för att återupprätta den generella välfärden. Utsorteringskedjan måste avskaffas, ersättningsnivåerna höjas och rätten till rehabilitering tillgodoses. Alla har rätt till ekonomisk trygghet vid inkomstbortfall på grund av sjukdom, arbetslöshet, ålderdom, eller föräldraskap. De förbättringar som behöver göras av socialförsäkringssystemets olika delar ska göras med den generella välfärdsmodellen som utgångspunkt.

Vänsterpartiets skattepolitik ökar statens inkomster och skapar utrymme för en nödvändig fördelningspolitik. De gemensamma resurserna kan användas rättvist och mer framtidsinriktat. Skatterna ska användas för att utjämna skillnader i inkomst, finansiera välfärd och driva på miljöomställningen. Vi ska bekämpa skattefusk och ekonomisk brottslighet och ger myndigheterna ytterligare resurser för detta. Vänsterpartiet föreslår ett fastighetsskattepaket som är mer progressivt och fördelningsmässigt rättvist än regeringens och som ska kopplas till energibesparingsåtgärder. Dessutom fasar vi ut fastighetskatten för hyresrätten. Vänsterpartiet vill avskaffa jobbskatteavdraget och föreslår istället förändringar i grundavdraget. Genom dessa förändringar kommer nya grupper som inte får del av regeringens jobbskatteavdrag, att få skattesänkningar. Det gäller pensionärer men också människor som har sjuk- och arbetslöshetsersättning. Vi föreslår

en höjning av grundavdraget med 20 000 kronor. Det betyder att alla pensionärer, arbetslösa och de som har inkomster från sjukförsäkringen, får en kraftig skattesänkning.

Vänsterpartiet menar att full sysselsättning ska vara det övergripande och överordnade målet för den ekonomiska politiken. Vi menar att de ramverk och institutionella förhållanden som för tillfället omgärdar finans- och penningpolitiken försvårar en politik för full sysselsättning.

Vad gäller ramverken inom finanspolitiken, överskottsmålet och systemet med de 3-åriga utgiftstaken, menar vi att det finns synnerligen goda sakargument för att ifrågasätta utformningen av dessa. Detta ska naturligtvis inte tolkas som att vi är emot starka offentliga finanser. Tvärtom anser vi att en stark offentlig förmögenhetsställning, vilket vi har i dag, stärker omvärldens förtroende för den svenska ekonomiska politiken och stärker finanspolitiska åtgärders genomslagskraft om ekonomin skulle gå in i en kraftig lågkonjunktur med stora budgetunderskott som följd. Vi vet också att det i allmänhet blir de vanliga människorna som till får ta de största smällarna om de offentliga finanserna raseras. Vi såg det på 1990-talet, under och i efterdyningarna av 90-talskrisen. I det budgetförslag vi nu lägger fram går de offentliga finanserna med betydande överskott under samtliga år, dvs. 2009-2011.

2 Innehållsförteckning

1	Sammanfattning.....	1	6.2	Stärk välfärden.....	44
3	Förslag till riksdagsbeslut.....	10	7	En offensiv företags- och näringspolitik.....	45
4	Svensk ekonomi.....	11	7.1	Statligt ägande.....	45
4.1	Den globala konjunkturutvecklingen.....	11	7.1.1	Förädla det statliga ägandet.....	46
4.2	Stark ekonomi vid regeringsskiftet.....	12	7.1.2	Öka det statliga ägandet.....	46
4.3	Stigande arbetslöshet.....	13	7.2	Små- och medelstora företag.....	49
4.4	Ett mindre konkurrenskraftigt Sverige.....	15	7.3	Kapitalförsörjning.....	50
4.5	Vidgade klyftor.....	16	7.4	Forskning och utveckling.....	51
5	Regeringens ekonomiska politik.....	18	7.5	Regionalpolitik.....	52
5.1	Regeringens ekonomiska politik är en politik för låga löner.....	18	7.6	Fri programvara.....	53
5.2	Ett orättfärdigt Sverige.....	21	8	En radikal miljö- och energipolitik.....	54
5.2.1	Regeringens politik missgynnar kvinnor.....	22	8.1	En procent av BNP till klimatåtgärder.....	54
5.2.2	146 000 fler fattiga på två år.....	23	8.1.1	Nytt klimatbistånd.....	55
5.3	Systemskifte i sjukförsäkringen.....	24	8.1.2	Satsa på internationella klimatinvesteringar.....	55
5.3.1	Besparingar på sjukförsäkringen.....	25	8.1.3	Fortsatt utveckling av svenska klimatinve.....	56
5.3.2	Besparingar på småbarnsföräldrar och ökad barnfattigdom.....	26	8.1.4	Kraftfull satsning på järnväg.....	56
5.4	Systemskifte i arbetsmarknadspolitiken.....	27	8.1.5	Klimattaxa och ökad kollektivtrafik.....	57
5.5	Stelbent normpolitik.....	29	8.1.6	Satsningar på energieffektivisering och hållbart byggande.....	57
5.5.1	Jämviktsarbetslösheten och inflationsmålet.....	31	8.1.7	Miljöteknik.....	58
5.5.2	Överskottsmålet.....	33	8.1.8	Klimattrampa till jobbet.....	59
5.5.3	Utgiftstaken.....	36	8.2	Satsningar på havsmiljö och ekologisk hållbar utveckling.....	59
5.6	Bristande klimat- och infrastrukturinvesteringar.....	38	8.3	Gröna skatter.....	61
5.7	En antifeministisk politik.....	39	9	Ramverket för den ekonomiska politiken.....	62
6	Dags för en aktiv konjunkturpolitik.....	41	9.1	Riktlinjer för finans- och penningpolitiken.....	62
6.1	Aktiv arbetsmarknadspolitik och utbildning.....	43	9.2	Ny budgetlag för långsiktiga investeringar.....	66
6.1.1	Aktiv arbetsmarknadspolitik.....	43	10	En trygg arbetsmarknad med plats för alla.....	67
6.1.2	Utbildning.....	43	11	Utveckla välfärdspolitiken.....	71
			11.1	Den offentliga sektorn måste växa.....	71
			11.2	Stärk välfärden – fler jobb.....	74

11.2.1	Hälso- och sjukvården.....	78	13.3	Rätten till bostad.....	101
11.2.2	Äldre- och handikappomsorgen.....	79	13.4	Förbättrat flyktningmottagande.....	101
11.2.3	Förskolan.....	79	14	Skattepolitik.....	102
11.2.4	Skolan och skolbarnomsorgen.....	80	14.1	Målsättning med skattepolitiken.....	102
11.2.5	Elevhälsan och genuspedagoger.....	80	14.2	Rättvisa inkomstskatter.....	103
11.2.6	Kulturen.....	81	14.3	Skatter som styrmedel i miljöpolitiken – gröna skatter.....	104
11.2.7	Fler utbildningsplatser.....	82	14.4	Skatter och företagande.....	104
11.2.8	Satsa på den kommunala vuxenutbildningen..	83	14.5	Fastighetsskatt.....	105
11.3	Kompetensutveckling – ett välfärdslyft.....	84	14.6	Bekämpa skattefusket.....	106
11.3.1	Välfärdslyft för äldreomsorgslyft.....	84	14.7	Vänsterpartiets förslag till inkomstförändringar.....	107
11.3.2	Välfärdslyft för handikappomsorgen.....	85	15	Kommunal ekonomi.....	109
11.4	En social bostadspolitik.....	86	15.1	Kärvare tider.....	109
11.4.1	Rädda hyresrätten.....	87	15.2	Satsar regeringen på välfärden?.....	111
11.4.2	Klimatlyft bostaden.....	89	15.3	Vänsterpartiets förslag för kommunsektorn.....	112
11.4.3	Renovera miljonprogrammet.....	90	15.4	Hela lönen också i kommunerna.....	113
11.5	En stärkt socialförsäkring.....	91	15.5	Ekonomiska regleringar.....	114
11.5.1	Socialförsäkringarnas grundvalar.....	92	16	Ett budgetförslag för investeringar för framtiden och stärkt välfärd.....	115
11.5.2	Inkomstbortfallsprincipen – höga tak och starka golv.....	92	17	Fördelning av utgifter i statsbudgeten.....	118
11.5.3	Höjda garantipensioner och höjt underhållsstöd.....	93	17.1.1	UO 1 Rikets styrelse.....	119
12	En feministisk politik.....	94	17.1.2	UO 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.....	119
12.1	Feministisk ekonomisk politik.....	94	17.1.3	UO 3 Skatt, tull och exekution.....	119
12.2	En jämställd arbetsmarknad.....	95	17.1.4	UO 4 Rättsväsendet.....	120
12.3	Rätt till heltid.....	96	17.1.5	UO 5 Internationellt samarbete.....	121
12.4	Minskade löneklyftor.....	97	17.1.6	UO 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet.....	121
12.5	Ett jämställt föräldraskap.....	97	17.1.7	UO 7 Internationellt bistånd.....	122
12.6	Stoppa mäns våld mot kvinnor.....	98	17.1.8	UO 8 Migration.....	122
13	En politik för minskad segregation och utestängning.....	98	17.1.9	UO 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.....	123
13.1	Rätten till jobb på lika villkor.....	99	17.1.10	UO 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	124
13.2	Rätten till en likvärdig skola.....	100			

17.1.11	UO 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom.....	124
17.1.12	UO 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn....	125
17.1.13	UO 13 Integration och jämställdhet.....	125
17.1.14	UO 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.....	126
17.1.15	UO 15 Studiestöd.....	127
17.1.16	UO 16 Utbildning och universitetsforskning.....	128
17.1.17	UO 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	128
17.1.18	UO 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik.....	129
17.1.19	UO 19 Regional utveckling.....	130
17.1.20	UO 20 Allmän miljö- och naturvård.....	131
17.1.21	UO 21 Energi.....	131
17.1.22	UO 22 Kommunikationer.....	131
17.1.23	UO 23 Jord- och skogsbruk, fiske och anslutande näringar.....	132
17.1.24	UO 24 Näringsliv.....	133
17.1.25	UO 25 Allmänna bidrag till kommuner.....	133
17.1.26	UO 26 statskuldräntor mm.....	134

3 Förslag till riksdagsbeslut”

Samarbete.

<http://www.socialdemokraterna.se/Hem> 081008:

“Rödgrönt samarbete för framtiden”

”I dag berättade socialdemokraternas ordförande Mona Sahlin och miljöpartiets språkrör Maria Wetterstrand och Peter Eriksson att de båda partierna inleder ett långsiktigt och fördjupat gemensamt politiskt samarbete - ett rödgrönt samarbete för framtiden.

Två mål sätts upp för samarbetet. För det första att tillsammans forma en långsiktig gemensam inriktning för politiken för det kommande decenniet, till och med år 2020, inte bara för den kommande mandatperioden. För det andra att tillsammans utmana den moderatstyrda regeringen om regeringsmakten, och därmed efter valet 2010 få väljarnas stöd för en samarbetsregering mellan socialdemokraterna och miljöpartiet de gröna.

Under ett och ett halvt år har socialdemokraterna och miljöpartiet vidareutvecklat relationerna mellan de två partierna och mellan dess respektive partiledningar. I bagaget finns också två mandatperioder med 15 gemensamma budgetar som givit Sverige en bra ekonomisk utveckling, stora reallöneökningar, låg inflation, mycket stora kunskapsinvesteringar och en tätposition i det internationella miljöarbetet. De bägge partierna är övertygade om att Sverige kan återvinna framtidstro och konkurrenskraft. Den utveckling vi nu ser med färre jobb, stora varsel, ett ras i välfärdens kvalitet och växande socialbidragsberoende går att bryta. Men det förutsätter att Sverige byter regering och byter politisk färdriktning.

- Det vi idag presenterar är ett samarbete mellan två självständiga partier som är mer långsiktigt än vad vi tidigare sett exempel på i svensk politik. Ett rödgrönt fördjupat samarbete mellan socialdemokraterna och miljöpartiet kan kombinera en stark och kraftfull politik för fler jobb, ökad rättvisa och god ekonomisk utveckling med en modern miljöpolitik och global solidaritet som också sträcker sig över generationerna. Det hoppas vi kunna genomföra i regeringsställning, kommenterar Mona Sahlin tillsammans med Maria Wetterstrand och Peter Eriksson.

Redan under hösten kommer de bägge partierna samarbeta inom fem gemensamma arbetsgrupper, som kommer att vara i full gång innan årsskiftet. I början av 2010 kommer arbetsgrupperna att presentera resultatet; en långsiktig politisk inriktning som sträcker sig fram emot år 2020. Detta kommer i sin tur att läggas till grund för en gemensam regeringsplattform som presenteras för väljarna inför valrörelsen 2010. Men redan inom kort kommer de bägge partierna intensifiera antalet samarbetsinitiativ i Riksdagen, vilket pågår ända fram till valdagen. Redan förra veckan presenterade partierna ett gemensamt program om "utbildning för arbete" omfattandes investeringar om 10 miljarder kronor. Med start den 22 oktober inleds också en samarbetsturné i Sverige med socialdemokraternas partiledare och språkrören för miljöpartiet. I december hålls nya möten där partiledningarna träffar respektive partis styrelse.

- Nu har vi två år på oss att försöka vinna och förtjäna förtroende hos svenska folket, både som enskilda partier och som nytt och framtidsinriktat regeringsalternativ. Det är på valdagen det avgörs. Mellan valen har vi opinionsundersökningarna. Som det ser ut nu i samtliga opinionsmätningar är socialdemokraterna tillsammans med miljöpartiet ett mer trovärdigt regeringsalternativ i väljarnas ögon än

de fyra borgerliga partierna, säger Mona Sahlin, Maria Wetterstrand och Peter Eriksson.

- Det räcker inte att vara bra i en valrörelse, som moderatalliansen, man måste kunna regera också. Vi är kritiska till deras misstag att de för fyra år sedan började låsa fast politiken i detalj i en helt annan konjunktur, som man nu trots kraftigt försämrade tider håller fast vid. Man förordar mer av samma politik trots att den inte fungerar. Man är instängd i en felaktig politik. Vi är också kritiska till att moderatalliansen låst fast Sverige hårt vid blockpolitiken. Det som tycktes vara en fördel i en valrörelse, gör det nu svårare att hitta lösningar över blockgränserna som kan skapa stabilitet i viktiga frågor. Inte heller det misstaget tänker vi göra om, avslutar Mona Sahlin, Maria Wetterstrand och Peter Eriksson.

För mer information:

Fredrik Kornebäck
Presschef Socialdemokraterna
070-246 65 03

Camila Peirone Buzaglo
Pressekreterare hos Mona Sahlin
070-545 32 69
camila.peirone.buzaglo@riksdagen.se

Mattias Bengtsson
Presschef Miljöpartiet de Gröna
0736-27 53 83
mattias.bengtsson@riksdagen.se

“Sahlin backar och öppnar för Ohly”

“Mona Sahlin vill fortsätta diskutera ett regeringssamarbete även med vänsterpartiet. I onsdags framträdde hon med miljöpartiet och förklarade att siktet är inställt på en rödgrön tvåpartiregering. Efter kritik från det egna partiet bjuder Sahlin åter in Lars Ohly.”

“KRITIKEN BLEV STARK från många fackliga organisationer och socialdemokrater när partiledaren Mona Sahlin i onsdags förklarade att det nu var uteslutet att vänsterpartiet skulle ingå i ett regeringssamarbete.

Den främsta haken har hela tiden gällt att vänstern inte ställt sig bakom det ekonomiska regelverket med överskottsmål och budgettak. Men även om vänstern skulle ändra sig så var det för sent nu, sade Sahlin.

-Det där var olyckligt, säger Mona Sahlin till DN. -Men jag hade uppfattat det som att vänsterpartiet inte ville vara med, detta efter månader av diskussion. Vi och miljöpartiet ville inte vänta längre med att börja arbeta för ett starkt alternativ till regeringen Reinfeldt.

UNDER FREDAGEN hölls telefonkonferens med det socialdemokratiskaverkställande utskottet och med alla partidistriktsordförande.

- Under lång tid och väldigt öppet har vi i vårt parti diskuterat oss fram gemensamt till att inleda ett djupare samarbete med miljöpartiet. Vi har också sagt att vi måste ställa väldigt tydliga krav på vänsterpartiet om de ekonomiska förutsättningarna.

Det är inte så att hon har smällt igen dörren för vänsterpartiet, menar Mona Sahlin.

- Men jag har uppfattat det som att vänstern inte ville gå in genom den dörren och så borde jag också ha sagt.

Hade du missbedömt stämningarna i partiet?

- Nej, jag uppfattar att det ute i partiet finns en total uppställning bakom vår strategi. Även om det varierar hur bekväm man känner sig med miljöpartiet, som är ett ganska nytt parti, säger hon.

- Som jag förstår diskussionen i partiet nu är att man känner en oro för att jag medvetet manövrerat ut vänsterpartiet. Jag känner mig olycklig över att det uppenbarligen har uppfattats som att jag aldrig ville ha med vänsterpartiet. Det är inte sant, det var inte min avsikt.

Så det är inte för sent för vänstern att komma med?

- Nej, vi får sätta oss och diskutera och se om vi kan reda ut det här, säger Mona Sahlin som skrivit brev och bjudit in Lars Ohly.

Kan vi ingå i en regeringskoalition om de accepterar budgetreglerna?

- Det är så att säga inträdesbiljetten, säger Mona Sahlin. Utan den trovärdigheten är inte frågeställningen möjlig. Vi får bedöma den nu och eventuellt gå vidare till regeringsdiskussioner med vänsterpartiet, men där är vi alls inte i dag. Men låt oss pröva en gång till.

Ska ni diskutera nu alla tre partierna?

- Nej, inte i det här första steget. Jag tar på mig att diskutera med Lars Ohly nu.

NÄR LARS OHLY säger att han inte skulle rösta för en regering med enbart socialdemokrater och miljöpartister, tror du honom då?

- Jag vill inte spekulera om det. På många områden tycker vänsterpartiet och socialdemokraterna lika, säger hon och nämner starkare akassa som ett exempel.

Det finns många diskussioner kvar om sakinnehållet även med miljöpartiet, säger Mona Sahlin. - Men vi fortsätter oavsett med att starta arbetsgrupper och samarbeta med miljöpartiet.

KARI MOLIN kari.molin@dn.se 08-738 11 58 “

“S-ledaren gjorde en total felbedömning.”

“Sällan har väl en sådan dikeskörning skådats av en statsministerkandidat i svensk politik. Den riskerar att försvaga Mona Sahlins politiska auktoritet. Men för Lars Ohly kan de senaste månadernas mobbning sluta i en starkt ställning för partiet.”

“Mona Sahlin gjorde en total felbedömning av det politiska läget i partiet och av sin egen auktoritet som partiledare när hon i onsdags överraskande deklarerade att vänsterpartiet var utkastat från regeringsplanerna för 2010.

Reaktionen blev våldsam. Det är sällsynt i den socialdemokratiska rörelsen att ledamöter i partiets högsta ledning, verkställande utskottet, går ut och tar avstånd från partiledarens uttalanden som skedde dygnet efter den beramade presskonferensen.

Men Mona Sahlin vägrade inse sitt misstag. Hon hälsade på torsdagen att det hon sagt om att utestänga vänsterpartiet gällde oavsett kritiken.

FÖRST EFTER ETT telefonsammanträde på fredagen med verkställandegafltskottet och distrikts ordförandena gjorde hon en helomvändning. I det ursäktande brevet till Lars Ohly hänvisar hon direkt till att partiets högsta ledning vill ha fortsatta samtal.

Mona Sahlin har tidigare varit framgångsrik i sitt maktspel i partiet. För ett knappt år sedan pressade hon en partikonferens att gå med på att förändra partiets linje i betygsfrågan. Hon har på ett hårdhänt sätt manövrerat ut den ekonomiske talesmannen Pär Nuder och partisekreteraren Marita Ulvskog.

Sahlins strategiska inriktning är att föra partiet mot mitten för att vinna tillbaka de väljare som man förlorade till de borgerliga i valet 2006. Det tror hon skulle bli lättare med endast miljöpartiets som samarbetspartner. Men partiet håller uppenbarligen inte med henne, och opinionssiffrorna ger dem rätt så här långt.

LARS OHLY HAR de senaste dygnet kunnat räkna in ett brett stöd högt upp inom socialdemokratin. Det kan följas av att vänsterinriktade s-väljare också vill manifesteras sitt stöd för partiet. Ohlys stärkta ställning kan också göra det lättare för vänsterpartiet att kompromissa med Sahlin om villkoren för samarbetet.

Mona Sahlin kan räkna med att bli hårdare ifrågasatt internt i partiet framöver. Risken för partiet är att det också kan skada hennes trovärdighet bland väljarna.

HENRIK BRORS

henrik.brors@dn.se 08-7381212”

“Ökat s-stöd för koalition med mp och v”

“Socialdemokraterna är vana att regera landet på egen hand, men den tiden är nu slut, tycker partiets väljare. Stödet för att bilda en trepartiregering vid en valseger 2010 har ökat kraftigt. Och miljöpartiet är nu populärast som regeringspartner.

Partiledaren Mona Sahlins idé om att bilda en s-mp-regering har starkt stöd bland s-väljarna. Hela 72 procent säger ja till en sådan regering efter en valseger 2010, enligt DN/Synovates mätning. Det är en kraftig ökning sedan förra mätningen, som gjordes före valet 2006, då

det vägde nästan jämnt mellan ja- och nejanhängarna till att ta med miljöpartiet i en s-ledd regering.

Stödet för en trepartiregering där även vänsterpartiet ingår har också ökat de senaste två åren. 65 procent säger nu ja till en sådan regering, jämfört med 47 procent 2006.

MEN VÄNSTERPARTIETS Lars Ohly kan också vara nöjd med mätningens resultat. Trots Mona Sahlins besked tidigare i veckan om att han inte skulle få vara med i en rödgrön regering är mer än två av tre s-väljare för en s-v-regering. Stödet för vänsterpartiet i en koalitionsregering ligger därmed kvar på samma nivå som inför valet 2006.

Den här mätningen är gjord under den senaste veckan då det varit många turer och hård intern debatt kring socialdemokraternas samarbete med miljöpartiet och vänsterpartiet.

Men enligt Synovates opinionsanalytiker Nicklas Källebring finns det åsiktskillnader mellan socialdemokraternas kärnväljare, som röstade på partiet 2006 och stödjer det även i dag, och de nya sompartiet vunnit efter valet.

BLAND DE VÄLJARE som socialdemokraterna vunnit från de borgerliga partierna är sex av tio emot s-v-regering. Medan endast två av tio är emot en s-mp-regering.

Bland partiets kärnväljare är andelen motståndare mot de två samarbetspartierna mycket lägre och jämnt fördelat.

I hela väljarkåren vill drygt sex av tio att socialdemokraterna bildar regering med miljöpartiet om oppositionen vinner valet 2010. Drygt fyra av tio är för en s-v-regering, medan knappt hälften av väljarna säger ja till en s-v-mp-regering.

I SYNOVATES MÄTNING för DN har 1029 personer intervjuats under perioden 6-9 oktober.

I undersökningen ställdes följande fråga: "Om socialdemokraterna vinner riksdagsvalet 2010 och hamnar i en situation där de behöver stöd för att bilda regering, är du då för eller emot att man bildar regering tillsammans med... vänsterpartiet/miljöpartiet/både vänsterpartiet och miljöpartiet?"

HENRSK BRORS

henrik.brors@dn.se 08-7381212

DN 081010 sid13:

“S-mp-förlovning får hård intern kritik”

“Mona Sahlin får nu hård kritik för att ha uteslutit vänsterpartiet från det rödgröna samarbetet inför valet 2010. Sahlin borde inte ha stängt dörren för vänstern, säger både LO-ledaren och ledamöter i den socialdemokratiska partistyrelsen.”

“ -Det är väldigt viktigt att vi får en enighet på vänsterkanten för att få en ny regering 2010. För många av LO-förbunden liksom för Byggnads och mig själv är det viktigt att vi håller vänsterkanten öppen. Hellre åt vänster än åt höger, säger Byggnads ordförande Hans Tilly och medlem i partistyrelsen.

Tilly liksom LO-ordförande Wanja Lundby-Wedin tycker att vänsterpartiet förtjänar kritik för sin lättsinnighet med budgeten.

-Men samtidigt tycker jag inte att man ska utesluta dem, det är bättre att ställa krav, säger Lundby-Wedin som också sitter i partiets verkställande Utskott.

HELÉNE FRITZON, ordförande i partidistriktet i Skåne och suppleant i det verkställande utskottet, är inte bara kritisk till partiledaren Mona Sahlin utan vill också korrigera vad partiledaren Sahlin sa på onsdagen.

- Det är olyckligt att gårdagens utspel har uppfattats som om vi stänger dörren för vänsterpartiet. Det var inte avsikten, säger hon och anser att det finns all anledning att fortsätta diskussionen om förhållandet till vänsterpartiet i partistyrelsen.

NALIN PEKGUL, ordförande i det socialdemokratiska kvinnoförbundet och med i det verkställande utskottet, säger rakt ut hur hon vill se det fortsatta samarbetet i den röd-gröna koalitionen.

-Jag önskar att vänstern också kommer med.

Nästa vecka ska hon träffa både v och mp för att prata jämställdhet. Pekul hoppas också att de tre partierna ska kunna komma överens om familjepolitiken.

Annars finns flera områden där miljöpartiet och socialdemokraterna har skilda uppfattningar. De fackliga företrädarna pekar främst ut arbetsrätten. På det området har miljöpartiet ställt upp på de försämringer som genomförts, säger Hans Tilly i Byggnads.

En annan del av kritiken riktar in sig på att överenskommelsen med miljöpartiet inte diskuterats tillräckligt inom partiet. Den kritiken kommer främst från dem som inte själva sitter i partiets centrala organ.

-DET HÄR UTSPELET kom väldigt plötsligt och saknar egentligen förankring i partiorganisationen.

När man ingår i en sådan här koalition måste man åtminstone ha sina egna medlemmar med sig, säger Petra Bergquist, ordförande i ungdomsförbundet SSU:s Skånedistrikt.

Bo Bernhardsson, socialdemokratisk riksdagsledamot från Skåne, är inne på samma linje.

-Man borde absolut ta det lugnt med det här samarbetet. Så tror jag stämningen är ute i partiet också, säger han.

Bernhardsson tycker också att samarbetet med miljöpartiet påverkar det egna partiets inre arbete på ett olyckligt sätt.

-YTTERLIGARE ett skäl att inte forcera det här är att vi har ett djuplodande och omfattande arbete som går ut på att precisera vår egen politik. Då borde vi vänta med det här till efter partikongressen nästa år, anser han och befarar en växande klyfta mellan partiledningen och medlemmarna.

MARIANNE BJÖRKLUND
LARS-INGMAR KARLSSON
KARI MOLIN
politik@dn.se 08-73810 00 “

“Ohly hoppfull efter invit från s-mp”

“Det tre oppositionspartierna ska nu åter sätta sig ner tillsammans och diskutera framtida samarbete. Det blev klart på tisdagen sedan Mona Sahlin träffat vänsterpartiets Lars Ohly vid ett väl hemlighållet möte.”

“FÖRSTA STEGET är att de tre partiernas ekonomiska talesmän ska utreda var vänstern står när det gäller budgetramar och grunderna för den ekonomiska politiken.

Mona Sahlin tycker att samtalet med Lars Ohly var konstruktivare än det varit tidigare och att det därför är värt att pröva om man nu kan komma vidare i samarbetet.

Om vi blir överens om alla delarna i de ekonomiska grundförutsättningarna då är vi med hela vägen. Men där är man inte nu.

Miljöpartiets språkrör Peter Eriksson säger att det separata samarbetet mellan mp och s fortsätter som planerat.

- Det finns nu ingen anledning att släppa in vänstern i våra arbetsgrupper. Den frågan kommer inte upp förrän vi löst de grundläggande frågorna ordentligt, säger han.

Lars Ohly är optimistisk efter ha träffat Mona Sahlin men betonar att miljöpartiet ännu inte ändrat inställning till hans parti.

- Men det gör att våra två partier står närmare varandra nu än vi åtminstone trodde att vi gjorde tidigare, säger vänsterledaren.

Någon annan möjlighet än att de tre gemensamt förbereder en röd-grön regering finns dock inte, anser han.

Det stora felet hittills, enligt Ohly, är att de inte alls diskuterat särskilt mycket tillsammans. När de tre partierna senast möttes på Bommersvik i början av sommaren blev stämningen rent "surrealis-tisk" säger han och förklarar:

- Där fick vänsterpartiet stå till svars inför de andra för vår syn på de ekonomiska regelverken. Det blev aldrig utrymme för någon politisk diskussion.

DET FINNS DE som tror att mp agerat för att manövrera ut v. Här tassar vänsterledaren och säger:

- Det vet inte jag. Däremot tror jag att det är miljöpartiet som haft bråttom. De har velat ha ett besked tidigt för att lova att inte göra fler överenskommelser med den borgerliga regeringen.

- Mona Sahlin har inte alls haft särskilt bråttom med att formulera en politik för en ny regering, säger han och hänvisar till tidigare samtal med henne.

Den ständiga trötan om att vänsterpartiet inte vill kompromissa Ohly trött på.

- Beviset för det skulle vara att vi inte ändrat uppfattning i vår budgetmotion. Nej, det har vi inte. Vi kan kompromissa, men vi tänker ju för den skulle inte ändra uppfattning. Vi kan säkert komma överens om utgiftstak, överskottsmål, inflationsbekämpning och annat

Den gemensamma arbetsgruppen mellan v, mp och s har ju satts till för att klarlägga var vänsterpartiet står och det tycker Ohly är utmärkt.

Sedan sträcker han åter ut en hand mot miljöpartiet - som vänsterpartiet enligt Ohly har mycket gemensamt med - och mot ett nytt trepartisarbete.

- Vi har förståelse för att man inte kan vända på en femöring.

Ohly tror dock - med hänvisning till Norge - att miljöpartiet över-skattar sin styrka i en regering bestående av endast det egna partiet och socialdemokraterna.

- Det är bättre med två små partier och ett stort än med ett litet och ett stort. Jag tror vi kan hjälpa miljöpartisterna genom att påpeka det.

Men det ligger inga personliga motsättningar mellan honom och miljöpartiets språkrör bakom dagens knackiga samarbete.

- Men vi har inte lätt för att prata med varandra på ett förtroendefullt sätt just nu. Vi får bjuda till helt enkelt. Vi hade lite lättare för att samtala tidigare, säger Lars Ohly och fortsätter:

- Men vi har aldrig haft det där oerhört nära, förtroendefulla samarbetet. Det återstår att upprätta.

Med Mona Sahlin känner han större samhörighet och har inget motstånd att ringa till henne.

NÄR VÄNSTERPARTISTER Utanför partiledningen försöker förstå det politiska dagsläget återkommer en förklaring: både socialdemokraterna och miljöpartiet vandrar mot det politiska mittfältet. Men riktningen är inte alltid så lätt att upptäcka.

- Om vi lyssnar på retoriken från socialdemokraterna så står vi inte så långt ifrån varandra. Miljöpartiet använder sig av samma retorik. Men i praktiken har de närmat sig alliansregeringen. Det har förvånat mig lite grand, säger Marie Engström, riksdagsledamot från Värmland.

Att miljöpartiet numera samarbetar med allianspartierna i region Skåne är ett uttryck för samma sak, anser Vilmer Andersen som sitter i regionfullmäktige där.

- Partiet överger en del av den politik som det stod för när vi tillsammans var i majoritet, säger han.

Att Sahlin gläntar på dörren mot allianspartierna efter nästa val kan förklara hennes tveksamheter till vänsterpartiet. Ett v-samarbete passar inte då, tror Andersen.

DET GÅR INTE att ta miste på att många vänsterpartister känner sig tveksamma till Mona Sahlin. Att hon, enligt dem, vill leda sitt parti högerut är naturligtvis inget plus. Hennes bristande förankring i det egna partiet förvånar också.

Stig Henriksson i Fagersta, den ende vänsterpartisten som leder en

kommun där vänsterpartiet har egen majoritet, har en mycket krass förklaring till att s valt att gå ihop med mp.

- Många socialdemokrater har ju drivit att det är miljöpartiet som man måste hala in. Man räknar med att vänstern på ett eller annat sätt tillhör regeringsunderlaget, säger han och fortsätter:

- Det sossarna kan tappa vänsterut fångas ju upp av det tänkta regeringsunderlaget. Det man förlorar högerut kan ju antingen försvinna direkt till borgerligheten eller via miljöpartiet till borgerligheten.

I HENRIKSSONS MAKTKALKYL kan alltså vänsterpartiet vinna på att socialdemokraterna inte vill samarbeta med partiet. Det håller Mats Einarsson, kommunalråd för v i Botkyrka och tidigare riksdagsledamot, med om. Men det är en fördel som har sina klara begränsningar.

- Enda möjligheten för oss att profitera på utanförskapet är om vi måste baxas ut. Då blir det synd om oss och vi kan utnyttja situationen till kritik från vänster. Annars är det kört i väljaropinionen, säger han.

Det är så de flesta ser det: ett smalt samarbete mellan s och mp ger ett litet plus för vänsterpartiet men ett betydligt större minus för det rödgröna blocket. Med uppenbar risk att allianspartierna får behålla regeringsmakten.

LARS-INGMAR KARLSSON

lars-ingmar.karlsson@dn.se 08-738 10 59

KARI MOLIN

kari.molin@dn.se 08-73811 58"

Maria Wetterstrand (mp) har i radio sagt att det är för sent för vänsterpartiet att komma med i arbetsgruppen s-mp.

“BAKGRUND. S såg vänstern som självklart stödparti.

Länge betraktade ledande socialdemokrater vänsterpartiet som ett självklart stödparti till en s-regering som inte behövde ges något direkt inflytande på regeringspolitiken. Ville v inte stödja regeringspolitiken skulle det ändå inte fälla en s-regering och bereda väg för de borgerliga.

Många socialdemokrater betraktade v som opålitligt, inte bara i utrikespolitiken utan i allmänhet och ansåg det helt uteslutet att partiet skulle ges inflytande i regeringen.

1998 gjorde vänsterpartiet sitt bästa val hittills, och fick 12 procent. S gick kraftigt tillbaka men Göran Persson bildade regering med mp och v som stöd.

Efter valet 2002 ställde mp krav på ministerposter för att stödja något regeringsalternativ och förhandlade ett kort tag med mittenpartierna. S vann till sist förhandlingsspelet utan att lova ministerposter till mp, och fick på nytt också v som stödparti. Men båda partierna fick placera politiskt sakkunniga tjänstemän på olika departementet.

Vänsterpartiet talade länge om att det viktiga inte är ministerposter utan att påverka den faktiska förda politiken. **DN** “

DN 081022 sid12:

“Partiet misstrodde Persson enligt Nuder”

"Jag öppnade kuvertet, lade ned valsedeln för Arbetarepartiet Socialdemokraterna och slickade igen. Överst stod mitt namn, på andra plats Mona Sahlin". Så skriver Par Nuder om valdagen 2006.

‘Stolt men inte nöjd’ är titeln på hans bok som kommer ut i dag (Norstedts).

Så fort valförlusten var ett faktum började maktpositioneringarna i partiet, berättar han. Efter någon dag knackade Sven-Erik Österberg (nu gruppleddare i riksdagen för s) på dörren och bedyrade att Nuder hade hans stöd.

Också Mona Sahlin sökte upp honom. Vad hon ville blev Nuder inte riktigt klok på. ‘Mona Sahlin som partiordförande - det är väl inte realistiskt, eller hur’, frågade hon om sig själv i tredje person.

Men stämningarna efter valförlusten var att det får bli vem som helst, men inte Nuder, skriver han. Och Mona Sahlin valdes med starkt mandat.

Själv tänkte han finnas där när hon behövde honom, han var ju ekonomisk-politisk talesman.

Men det blev sällan några samtal, och han kände sig alltmer sidsteppad.

TORSDAGEN FÖRE JUL förra året träffades Nuder och Sahlin, och hon berättade att hon funderat på en regeringsombildning. Hon ska inte ha visat missnöje med Nuders insatser, men ville höra hur han såg på att bli partisekreterare eller utrikespolitisk talesman.

Att Marita Ulvskog därmed skulle offras som partisekreterare, fast hon var kongressvald, var honom främmande, skriver Pär Nuder.

Själv föredrog han att bli kvar på sin post. Tills journalister började ringa om att Mona Sahlin skulle ha uttryckt missnöje med honom. De hade ett-ilsket-möte den 18 januari i år. Nuder beslöt att avgå.

25 ÅR GAMMAL började Pär Nuder som politiskt sakkunnig på statsrådsberedningen, och han var 33 när han blev statsministerns statssekreterare.

Han berättar om misstron mellan partiet och Göran Persson, främst under hans första statsministerår. Persson hatade sammanträdena i det verkställande utskottet där misstänksamheten dröp längs väggarna. Då kände han sig mer hemma i Rosenbaddär han inrett sitt tjänsterum med stor omsorg och där han hade lojala medarbetare.

Pär Nuder beskriver hur hans egen och Perssons relation blir allt sämre. Som ny finansminister gjorde han en blunder när han - ironiskt menat - kallade 40-talisterna för köttberg. Göran Persson vägrade se ironin utan läxade upp Nuder. Och än värre skulle det bli när Persson förödmjukade honom inför resten av regeringen.

Pär Nuder tycker för sin del inte att socialdemokraterna ska sikta i förväg på en koalitionsregering. Han berättar om svårigheterna att enas, särskilt med miljöpartiet. Som finansminister krockade både hans företrädare Bosse Ringholm och han själv rejält med miljöpartisterna, skriver han.

KARI MOLIN

kari.molin@dn.se 08-73811 58

Fotnot: Den beskrivning han gör av deras möten i sin bok dementeras av Mona Sahlin.”

Partiledardebatten 15 okt 2008

Riksdagens snabbprotokoll 2008/09:13

Onsdagen den 15 oktober Kl. 09:00 - 21:03

1 § Partiledardebatt

Anf. 1 MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Sverige har en samhällsmodell byggd på sammanhållning och solidaritet – den svenska modellen. Där har vi hittills hämtat vår styrka i den internationella konkurrensen. Kunskap, trygghet och rättvisa har varit vårt avstamp för en stark utveckling.

Nu är det tuffa tider för många löntagare och företag i Sverige. Då är det politikens uppgift att vara tydlig kring problemen men framför allt att visa på möjligheter och lösningar, en väg ut, en väg framåt. För min del ska jag försöka vara tydlig, både i min kritik mot regeringen och i de svar som vi socialdemokrater har.

Finanskrisen är allvarlig. När kriser sprider sig från land till land blir det tydligt hur viktigt det är att vi har starka samarbetsorgan som Europeiska unionen och för den delen också FN och IMF. EU:s starka initiativ är viktiga. Det är mycket bra att regeringen följer med dem. I kristider kan det behövas samling. Vi har alltid varit beredda till det. Det är bra att regeringen äntligen tycks börja hålla med oss om det.

Men det vore bra om regeringen kunde se också detta: Skymd av finanskrisen pågår en annan kris i Sverige som kräver vår totala uppmärksamhet, nämligen krisen för jobben. Den kan inte bara skyllas på internationell finanskris eller lågkonjunktur. Det löser inget. Nu behövs politik. Nu behövs solidaritet.

Jag har många gånger anklagat regeringen för att ha underskattat och därmed fördjupat lågkonjunkturen. I överhettning ska man inte göra stora ofinansierade skattesänkningar. Då tvingas räntehöjningarna fram.

När det råder brist på arbetskraft med rätt kompetens ska man inte rusta ned utbildningen. Då viker produktivitetstillväxten, och långtidsarbetslösheten riskerar att bita sig fast.

När oron sprider sig i samhället ska man inte förstöra trygghetsförsäkringarna. Ändå har just detta gjorts. Jag undrar: Varför? På vilket sätt var det bra för Sverige? Varför görs detta av en regering som satt sin heder i pant på att skapa fler jobb?

När septembersiffrorna över varslen kom angav Arbetsförmedlingen ”kraftigt fallande konjunktur” och ”att produktivitetstillväxten har varit svag i två år i rad” som sina skäl. Jobbkrisen var definitivt här.

Arbetsmarknadsministern gick ut och kommenterade varslen med att ”7 000 är inte så många”. Inte så många! Man häpnar.

Jag satt med fackklubben på Volvo Personvagnar i Göteborg när de fick beskedet att 3 000 personer skulle varslas. Låt mig säga så här: Drabbade individer och familjer förväntar sig med rätta att vi politiker ställer upp – inte med tankar utan med konkret stöd.

De stora varslen har rört fordonsindustrin och svensk industris ryggrad. Vi vet av erfarenhet att efter detta kommer varsel i tjänstsektorn, i småföretagen och bland underleverantörer och deras leverantörer.

Konjunkturinstitutet räknar med 7 procents arbetslöshet redan nästa år. Det var inte oppositionsledaren som sade det utan Konjunkturinstitutet.

Det är bra att regeringen kan flytta utbildningsplatser från andra orter så att Västsverige får stöd. Det är bra. Men var hittar ni utbildningsplatserna när varslen slår till på andra håll, i Köping, Sundsvall eller på Gotland? Det hoppas jag att ni svarar på i dag.

Vi socialdemokrater har krävt åtgärder som kan sjösättas redan nu. Vi har förslag och vi har nya pengar redan i tilläggsbudgeten. Det handlar om utbildning och kompetensutveckling för människor som riskerar varsel, om nya forskningspengar till industri- och tjänste-

branscher som är hårt pressade av nedgången och om stöd till de nyföretagare som de anställda i företagen som varslar måste få en chans att bli.

För kommande år har vi fler förslag – 73 000 nya utbildningsplatser under åren framöver, jobb och utbildning till de 10 000 ungdomar som går långtidsarbetslösa, investeringsprogram inom strategiskt viktiga branscher för Sverige, en politik för fler jobb inom små- och nyföretagande samt investeringsstöd för att bygga fler hyresrätter.

Det går att använda lågkonjunkturer för att rusta svensk arbetsmarknad för framtiden. Jag anser att vi som politiker har ett ansvar att göra just det just nu.

Herr talman! En halv miljon människor har trängts ut från a-kassan. De går nu in i jobbkrisen utan ett ekonomiskt skyddsnät. Andra får försöka klara sig på en a-kassa som bara ger halva inkomsten om de blir arbetslösa.

Den 2 januari 2010 räknar Försäkringskassan med att 20 000 människor utförsäkras – på en och samma dag – från sjukförsäkringen. Detta har regeringen försökt sälja som sin arbetslinje. Det är en socialbidragslinje. Över hälften av landets kommuner ser redan en ökning av socialbidrag. Enligt regeringens egna prognoser kommer ökningen att fortsätta varje år framöver. Men de kan inte trola på socialkontoren. Resurserna måste tas från annan kommunal verksamhet, det vill säga från välfärden.

Om otryggheten växer påverkar det också den ekonomiska utvecklingen. Situationen är helt och hållet skapad av regeringen. Den kan när som helst rättas till – om regeringen vill.

Vi socialdemokrater vet att trygghet och rättvisa är bra för Sverige. Vi har en politik för det.

A-kasseavgifterna måste sänkas omedelbart – och inte bara kosmetiskt. När varslen duggar tätt är det dags för regeringen att inse sina misstag. Trygghetsförsäkringarna måste repareras så att de

skyddar mot inkomstbortfall. Vi vill höja taken i a-kassan och sjukförsäkringen. De måste ge 80 procent av lönen.

Pensionärer och studenter halkar ohjälpligt efter när regeringen för tredje gången riktar sina skattesänkningar till dem som har ett jobb. Pension är uppskjuten lön. Den ska beskattas på samma sätt som lön. Och ja, vi tar ut högre skatter än regeringen. Också de förmögna ska få vara med och bidra till välfärden. Vi räds inte en debatt om skatterna. Vi vet vad vi vill. Vi vill ha rättvisa skatter.

Herr talman! Jag vill arbeta för ett Sverige där klyftorna minskar, inte ökar. Det är ett Sverige där sysselsättningen kommer genom kloka investeringar i småföretag, i traditionell industri och genom klimatomställning och kunskapssatsningar. Det är ett Sverige där vi formar en ny kompetensförsäkring för löntagarna, där vi rustar miljonprogrammen i förorterna och där vi stimulerar utvecklingen i nya framtidssektorer i tjänstesektorn.

Vi kan investera i framtiden eftersom vi prioriterar jobb och rättvisa framför stora skattesänkningar. Orättvisor och otrygghet har aldrig varit lösningen på Sveriges problem och har aldrig varit den svenska modellen. Därför är inte heller en moderatstyrd regering lösningen på Sveriges problem. Om detta är en samlad opposition fullständigt enig. Om Sverige ska få en politik som både är rättvis och klimatsmart, både röd och grön, har vi ett bättre alternativ. Vi och Miljöpartiet har redan påbörjat det arbetet.

Fram till valet 2010 är regeringen ansvarig för utvecklingen. Försvara er politik, eller var kloka nog att ändra den. Det skulle Sverige och rättvisan tjäna på. (Applåder)

Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Mona Sahlin har i dag lovat att börja svara på frågor. Det välkomnar jag.

Här är den första frågan: Mona Sahlin påstår att finanspolitiken har

varit direkt utlösande för räntehöjningar. Kan Mona Sahlin ange någon annan källa än Thomas Östros som stöd för det påståendet?

Så till min andra fråga: Det påstås att vi nu har ett växande socialbidragstagarantal. Varför var det inte något problem när vi hade Socialdemokrater vid makten med ungefär 300 000 i snitt som levde på socialbidrag medan det nu beskrivs som ett allvarligt samhällsproblem när det rör sig om 210 000?

Vi pratar om långsiktighet när det gäller jobben. Det tycker jag är bra. Jag ska återkomma till stöd i konjunkturen för omställning. Det är ofta så i politiken att vi pratar om konjunktur, men vi ska vara ärliga mot våra väljare och säga att det är något som vi har mindre möjlighet att påverka.

Det är det vi gör långsiktigt som lägger grund för varaktig sysselsättning som är det viktiga.

Vi har forskarstöd som har gått igenom vår politik och säger att det vi har gjort ger varaktig sysselsättningsökning på mellan 50 000 och 100 000, oavsett konjunktur. Grunden för det är framför allt jobbskatteavdraget som gör det mer lönande att arbeta framför allt för dem med små inkomster som går från bidragsförsörjning till eget arbete, och förändringen av a-kassan.

Det faktum att vi får en bättre fungerande arbetsmarknad är till stöd för att vi varaktigt höjer sysselsättningen.

Om man minskar och tar bort de åtgärder som varaktigt ger sysselsättning försvinner jobb. Med Socialdemokraternas förslag innebär det att 60 000 jobb varaktigt försvinner. Hur kan det vara rättvisa? Hur kan det lugna alla dem som nu hör om varsel över Sverige? Hur kan Mona Sahlin försvara en politik som leder till färre jobb? (Applåder)

Anf. 3 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! När man lyssnar på statsminister Fredrik Reinfeldt är

det som om det inte var någon kris, som om regeringens politik hade orsakat mängder av jobb, som om inte varslen fanns, som om det bara var jag som stod och pratade om att socialbidragen växer. Det gör din egen regering, Fredrik Reinfeldt, i sin egen budget. Det gäller inte bara i år utan ni räknar med att det fortsätter så åren som kommer.

Jag påstår med stöd, inte bara av Thomas Östros som jag lutar mig emot varje dag av hundra hellre än mot Anders Borgs skuldra, att ofinansierade skattesänkningar och undandragandet av utbildningsinsatser i en tid när bristfrågan var den stora på arbetsmarknaden har försvårat för de människor som nu skulle ha möjlighet att få jobb.

Jag påstår att era skatteförändringar och era medvetna neddragningar av trygghetssystemen har försatt människor i en situation där socialbidrag blir den enda lösningen. Det finns ett annat svar på hur man möter kriser. Det finns andra sätt att stimulera ekonomin än att öka orättvisorna. Man kan, i stället för att sänka skatten för dem med de högsta inkomsterna, välja att stimulera ekonomin genom att prioritera barnbidragen, prioritera pensionärerna, prioritera studenterna och framför allt genom att inte sänka a-kassan. Jag har svar, inte som du vill ha, men som Sverige som behöver rättvisa och trygghet skulle ha behövt i dag. Det tänker jag fortsätta att försvara. Det är socialdemokratins politik. (Applåder)

Anf. 4 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Jag nämnde att jag ska återkomma i mitt huvudanförande.

Mona Sahlin får fortsätta med det hon har gjort den senaste veckan: hon backar. Det gick alltså inte att belägga att finanspolitiken var grund för aktiva räntehöjningar. Nu blev det ett annat svar. Jag förstod att det skulle bli så.

Det gick alltså inte att leda i bevis att socialdemokratin var bekymrad över socialbidragstagarna när de var fler under era år än vad de är

nu.

Den verkliga frågan är: Hur kan man ta bort alla de delar som har byggt den varaktiga sysselsättningsökningen och ändå hävda att man kan möta människors oro över att jobben ska försvinna?

Det måste nu bli centrum för politikens debatter i Sverige. Vi har stöd för att det vi gör varaktigt ökar sysselsättningen med mellan 50 000 och 100 000 – varaktigt oavsett konjunktur. Tar man bort de åtgärder i form av sänkta inkomstskatter och förbättring av arbetsmarknadens funktionssätt som vi har gjort försvinner också jobben, Mona Sahlin. (Applåder)

Anf. 5 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Jag påstår med bestämdhet – den debatten kommer att pågå från och med nu fram till valdagen – att det skapar otrygghet att man medvetet ökar orättvisorna och det skapar inte fler jobb. Jag påstår med allvar, och kommer att göra det i två år till, att jobbskatteavdragets främsta effekt – den kortsiktiga och den långsiktiga effekten – är att ni har dragit iväg skillnaden mellan dem som fortfarande har ett jobb och de som har jobbat tidigare i sitt liv och framför allt dem som i dag är sjuka och arbetslösa.

Jag påstår att en rättvis politik för den här konjunkturen – det är den vi ska möta nu, Fredrik Reinfeldt – handlar om att ge tillbaka tryggheten så att människor vågar ställa om. Har man inkomstrygghet betyder det också förändringstrygghet. Har man utbildningsmöjligheter tar de arbetslösa dem. Satsar man på småföretagen blir det nya jobb. Går man in med arbetsmarknadsutbildning blir det också en starkare arbetsmarknad.

Vi har två vägar. Det är det som debatten kommer att handla om. Jobben måste komma genom rättvisa och rättvisa ger jobb. Det är mitt recept. (Applåder)

Anf. 6 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! År 2006, när vi tog över regeringsmakten, hade Socialdemokraterna lämnat efter sig 100 000 ungdomar i öppen arbetslöshet eller olika åtgärder.

För Centerpartiet var ungdomsarbetslösheten en av de viktigaste frågorna i valrörelsen. Vi menar att unga inte ska starta sina liv med att leva på socialbidrag. De ska kunna komma in på arbetsmarknaden. De ska ha en chans att visa upp sig och de ska ha en chans att få ett bättre jobb längre fram.

Därför var det viktigt för regeringen att tidigt sätta in insatser för att få ungdomar tillbaka till arbetsmarknaden. En av åtgärderna är och har varit att sänka arbetsgivaravgifterna. Vi har också jobbat med matchning och bättre utbildning så att vi ska rusta våra ungdomar för att komma in på arbetsmarknaden. Resultatet av det är 40 000 färre i utanförskap i ungdomsgruppen.

I Socialdemokraternas budget läser jag att man tänker införa en straffskatt på unga. Man tänker ta bort den arbetsgivaravgiftssänkning som finns i dag. Det ger effekter som innebär att många ungdomar blir dyrare att ha på en arbetsplats.

I den offentliga sektorn och på privata företag ska vi ha en högre kostnad för unga framöver – de som allra mest behöver få visa upp sig och få en chans att få ett jobb.

Min fråga till Mona Sahlin är: Varför vill ni straffbeskatta ungdomar? Varför vill ni inte ge dem chansen? Tror ni att de har det lättare om ni höjer kostnaden för unga? Tror ni att företag och offentlig sektor får det lättare att anställa unga när ni höjer kostnaden för att anställa dem? Straffskatten på unga är orättvis. (Applåder)

Anf. 7 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Det är alltid intressant att diskutera ekonomisk politik med Maud Olofsson. Det ser jag fram emot i dag och många gånger

framöver.

Jag tror att ni gör en oerhörd missbedömning om ni tror att ord som straffskatt och skattechock är det värsta som människor vill resonera om i en tid när man har chocken över varslen, chocken över socialbidragsökningen, chocken över oron över att förlora jobben.

Vi har ingen straffskatt på ungdomar, Maud Olofsson. Ni smetar ut 10 miljarder kronor – det är mycket pengar – på att alla företag som anställer ungdomar får en sänkning av skatten i stället för att rikta skattesänkningen till de företag som anställer arbetslösa ungdomar. Där vill vi socialdemokrater ta bort arbetsgivaravgiften helt därför att vi är övertygade om att de flesta ungdomar i dag är de som står starkast på arbetsmarknaden med god utbildning, med briljanta framtidsutsikter och en arbetsmarknad som letar och söker efter dem. Men det är de som blir kvar vid sidan av som behöver stödet från samhället.

Så säg inte att vi straffbeskattar ungdomar. Vi tar bort den bonusbeskattning som ni smetar ut, och vi koncentrerar det på de arbetslösa ungdomarna och bygger därtill på med utbildning och praktik för de ungdomar som i ert Sverige i dag fortfarande inte har fått ett jobb. Det tycker jag är en rättvis politik för ungdomar, och det är ingen straffbeskattning, Maud Olofsson. Det kan det inte vara ens i dina tankar. (Applåder)

Anf. 8 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Om jag vore Mona Sahlin skulle jag försöka titta lite grann på fakta. Det är alltid bra som grund när man ska debattera. 100 000 ungdomar var utanför arbetsmarknaden när vi tog över. I dag är det 40 000 färre med de åtgärder som vi har vidtagit. Vilken slutsats drar Mona Sahlin av det? Är det en misslyckad politik när 40 000 färre ungdomar är utanför?

Ungdomar har haft mycket svårare än andra att komma in på

arbetsmarknaden. Det var det som vi såg i valrörelsen 2006.

När vi sänker arbetsgivaravgifterna, och vi fortsätter med det, ökar vi möjligheterna för unga att ta sig in. De kan gå till en arbetsgivare och säga: Det är billigare att anställa mig.

Titta på resultatet, Mona Sahlin. Det som ni kommer att göra med er budget är att straffbeskatta ungdomar. Det är offentlig sektor, det är privata småföretag, och det är stora företag som kommer att få högre kostnader om de har en person under 26 år anställd.

Det är bara resultatet som talar när regeringen presenterar sin politik och kan göra utvärderingar. Och fakta är en bra grund att stå på när man ska titta på vilket budgetalternativ som man ska lägga fram.

(Applåder)

Anf. 9 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! När man talar om fakta handlar det också om vad man väljer att se och var man väljer att tro att politiken behöver göra störst insatser nu.

Det som jag ser är en verklighet som väldigt dramatiskt är på väg att förändras, Maud Olofsson. Där kommer det utan tvekan att handla om att i fråga om varje skattekrona som vi kan sänka kostnaderna med är det de som har det tuffast på arbetsmarknaden som måste gå först. I min värld, i socialdemokratins värld, är det de arbetslösa ungdomarna. Det är de som behöver stödet, och det är det som vi prioriterar. Och vi kompenserar kommuner och landsting till sista kronan för detta, så att det inte låter som om vi bluffar med budgeten som någon av dina regeringskolleger har varit ute och viftat med under de senaste dagarna.

Att ha en politik för både goda och dåliga tider handlar om att våga prioritera. Dessutom kan man inte när de mörka molnen kommer dra bort paraplyet från dem som behöver skydd och stöd. En stark a-kassa, ett riktat stöd och stora utbildningsinsatser är vad Sveriges ungdomar

behöver. Det är vad vi socialdemokrater kommer att kämpa för.
(Applåder)

Anf. 10 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Herr talman! Den 26 augusti i år hände något intressant. LO:s, Landsorganisationens, ekonomer lade fram en stor ekonomisk rapport om regeringens ekonomiska politik. Rubriken är *Jobbskatteavdraget*, men rapporten handlar om hela den ekonomiska politiken. Det intressanta med rapporten är vad den innehåller. I rapporten går man systematiskt igenom de åtgärder som vi har vidtagit. Man kommer fram till slutsatsen att regeringens reformer ökar arbetskraftsutbudet med 1,8 procent och att i princip hela denna ökning beror på en ökning av arbetskraftsutbudet. För alla som inte är ekonomer betyder det att jobben har blivit fler – en ökning med 1,8 procent. 70 000 nya jobb har jobbskatteavdraget och våra övriga reformer lett till. Det är inte jag och regeringen som påstår det, även om vi också kan göra det, och det är inte ens regeringens propagandakansli som påstår det, utan det är LO:s ekonomer som påstår detta, Mona Sahlin.

Min fråga till Mona Sahlin är: Har LO-ekonomerna fel? Är det inte så att de har rätt? Varför har Mona Sahlin i så fall röstat mot 70 000 nya jobb? (Applåder)

Anf. 11 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Jag har förstås inte bara läst LO-ekonomernas rapport. Jag umgås också med LO ganska många dagar i veckan. Jag har inte bara läst rapporten utan jag vet vad som står i den. LO-ekonomerna säger där att jobbskatteavdraget är ett dyrt och ganska effektivt sätt att skapa nya jobb. De pekar också på att det finns bättre sätt.

LO:s ekonomer tycker också, Jan Björklund, att man ska höja a-kassan, att man ska höja taket i a-kassan, att man ska slåss för kollektivavtalens ställning ute i Europa och att vi borde ha fått rösta

här i kammaren om fördraget efter det att utredningen om Lavaldomen fanns på plats. Varför lyssnar Jan Björklund bara med en tiondels öra på LO? Använd båda öronen. Då lyssnar jag gärna på Jan Björklund också. (Applåder)

Anf. 12 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Herr talman! Det här replikskiftet är nästan genant. Vi vet väl att ni är för höjda bidrag. Det säger ni varje gång. Det är det enda ni säger. Jag vet det. Jag är helt övertygad om att Mona Sahlin får stöd från Wanja Lundby-Wedin för ökade bidrag. Men nu ställer jag en fråga. Eftersom Mona Sahlin hävdar att regeringens politik inte är verkningsfull när det gäller arbetsmarknaden ställer jag frågan: Har LO:s egna ekonomer fel när de kommer fram till att det skapas 70 000 nya jobb? Om de inte har fel, kan Mona Sahlin då inte tala om varför hon har varit emot dessa 70 000 nya jobb?

Ni är inte bara helt svarslösa när det gäller dessa frågor. Dessutom har den senaste veckan visat att ni är helt alternativlösa över huvud taget i svensk politik.

Jag noterade att Mona Sahlin sade att ni tre är överens på en punkt: Ni är mot regeringen. Det har vi förstått. Men det är den enda punkten som ni är överens om, och det är det som är problemet. Den här veckan har varit en kollaps för vänsteroppositionen i Sverige. (Applåder)

Anf. 13 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Jag är ledsen över att göra Jan Björklund besviken. Vänsterblocket är inte i någon kollaps. Det är dessutom så att frågan om vilken regering som ska styra Sverige inte är vilken fråga som helst. Det är den regering som sitter nu som har möjligheten att i två år till påverka utvecklingen på riktigt. Gör det, och sluta prata om att a-kassan skulle vara ett bidrag! Säger du till alla som nu är varslade och riskerar att förlora jobbet att de ska leva på bidrag när det handlar om

att de, precis som LO också tycker, har avsatt delar av sin lön under hela sitt arbetsliv för att kunna ha en trygghet om varslen drabbar just dem?

Jag vill också säga, så att alla är medvetna om det, att vi accepterar både jobbskattedrag ett och två därför att vi vet att verkligheten nu är som den ser ut. Vi kommer att säga nej till jobbskatteavdrag tre – det gör LO-ekonomerna också – därför att man då bara vidgar dessa klyftor ännu mer.

Vi tar gärna en debatt om skatterna, Jan Björklund, och framför allt inte om bidragen utan om trygghetsförsäkringarna som löntagarna i dag behöver mer än någonsin. Den striden tar vi. (Applåder)

Anf. 14 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! Jag tänkte bara haka på det sista som sades i det senaste meningsutbytet. När alliansregeringen presenterade det första steget i jobbskatteavdraget sade Socialdemokraterna nej. När vi presenterade det andra steget sade Socialdemokraterna ja till det första men nej till det andra. När vi presenterade det tredje steget sade Socialdemokraterna ja till det första och till det andra. Vad kommer ni att säga i nästa budgetmotion? (Applåder)

Herr talman! Jag tänker förstås återkomma till det ekonomiska läget senare här i mitt anförande. Nu tänker jag ta upp en helt annan fråga och gå från den stora världen till den lilla. Det gäller föräldraförsäkringen.

Föräldraförsäkringen är i dag individuell. Det innebär att föräldraförsäkringsdagarna kan delas mellan mamman och pappan till barnet.

Socialdemokraterna har en idé som går ut på att man i ett första steg, som Mona Sahlin häromdagen sade, ska förbjuda en överföring av föräldraförsäkringsdagarna mellan föräldrarna – först till en tredjedel och med syftet att sedan förbjuda helt och hållet.

Karl-Petter Thorwaldsson, socialdemokrat som tidigare utrett den

här frågan, fick frågan hur han ser på det faktum att föräldrar framöver kanske kommer att tillbringa mindre tid med sina barn och att små barn i framtiden kommer att tillbringa mer tid på dagis. Han svarade: Ja, det får man ta.

Delar Mona Sahlin uppfattningen att det är konsekvenser som man får ta? (Applåder)

Anf. 15 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Göran Hägglunds parti har också viss erfarenhet av att sitta i opposition, av att kritisera förslag som regeringen lägger fram och sedan faktiskt inte ändra dem när man kommer till makten.

De borgerliga partierna argumenterade mot utbyggnaden av högskolorna ute i landet. Ska ni lägga ned dem?

Några borgerliga partier argumenterade mot pappamånaden. Ska ni ta bort den?

Några här tyckte att komvuxsatsningen var orimlig. Den har ni tagit bort, så det har ni i alla fall fullföljt.

Det är oseriöst att inte se att också vi i ett oppositionsparti argumenterar för vad vi hade gjort om vi i stället hade varit regeringen men sedan tvingas acceptera att det är regeringen som regerar, som har majoritet här i riksdagen och förändrar verkligheten för varje dag som går.

Vi kommer att fortsätta att argumentera för rättvisa skatter, men det går inte att låtsas att oppositionsrollen också innebär att man tvingas acceptera verkligheten. För övrigt ser jag fram emot att ni tar bort pappamånaden och river upp hela högskolesatsningen ute i landet. Då vore ditt inlägg konsekvent. Nu var det inte det.

Du frågar om jag tycker att det är en rimlig debatt som vi socialdemokrater nu har i våra rådslag för att försöka få fram en mer jämlik fördelning av föräldraförsäkringens uttag. Är det rimligt att tänka sig en modell där man delar upp i 3-3-3? Det är det förslag som

nu är ute i mitt parti.

Jag hoppas att vi kommer dit just därför att jag står för att vara feminist och för jämställdheten. Jag vet ju att många kvinnor får betala ett högt pris i form av en mycket sämre pension om det inte delas mer lika. Det är en politik som jag varje dag är beredd att försvara, Göran Hägglund! (Applåder)

Anf. 16 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! Ja, det var också ett svar. Men min fråga var: Vad kommer Socialdemokraterna att säga med anledning av det tredje jobbskatteavdraget nästa år? Mona Sahlin säger då att man tvingas anpassa sig till den politik som regeringen för. Jag tolkar det så att det som ni i dag säger inte kommer att gälla nästa år utan att ni då kommer att säga att det tredje steget är bra.

Alternativet är nämligen att Socialdemokraterna genomför vad som skulle handla om en dramatisk skattehöjning för vanliga löntagare i vårt land. En sjuksköterska skulle få en skattehöjning med 1 477 kronor per månad. Det är egentligen det som ni hade stått för om svenska folket inte hade placerat er i opposition.

När det gäller föräldraförsäkringen konstaterar jag att Mona Sahlin i sitt svar inte en enda gång använder det ord och talar om de personer som det ytterst handlar om: barnen.

Hur riggar vi system som gör att föräldrarna kan ordna tillvaron så att det blir på bästa sätt för barnen? (Applåder)

Anf. 17 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Var konsekvent, Göran Hägglund! Om staten inte alls ska lägga sig i fördelningen mellan mamman och pappan, ta då bort pappamånaderna! Lägg det förslaget här i riksdagen!

Nu handlar diskussionen faktiskt om hur mycket barnen ska få möjlighet att vara med båda sina föräldrar. Hur mycket samhället

genom en modern, uppdelad föräldraförsäkring, också med takhöjning, stöttar pappornas möjlighet att faktiskt också ha råd att vara hemma ser jag som en väldigt viktig förändring för både mammorna och papporna och därmed, förstås, också för barnen.

Försök inte blanda bort korten här när det handlar om skattepolitiken!

Vi säger nej till jobbskatteavdrag tre därför att vi säger nej till orättvisa skatter.

Vi prioriterar andra satsningar – för barnfamiljerna med barnbidrag, för pensionärerna med sänkt skatt och för studenterna med höjt studiestöd. Det kommer att vara skarpa och tydliga förslag också i valrörelsen om två år. I skattepolitiken kommer det där att skilja mellan regeringen och Socialdemokraterna. Så tro inte att jag står här och är rädd för en debatt om skatterna! Det är precis tvärtom. Jag välkomnar den debatten. (Applåder)

Anf. 18 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Riksdagens partiledardebatt förs i dag i ett läge där det krävs samling i Sverige, i Europa och i världen för att möta en av de mest djupgående globala finanskriser som världen har upplevt. Även om debattvågorna här i dag i denna kammare går höga tror jag att jag kan lova att den som inte löser finanskrisen kommer att se djupare och helt andra problem som vi då behöver diskutera här i Sverige. Därför är det väldigt viktigt att ta detta i rätt ordning.

Jag ska senare i dag, på eftermiddagen, åka ned till Europeiska rådet. Vi som förut har sett samma samling kring ett europeiskt politiskt ledarskap som den som varit möjlig de senaste dagarna påminns om att EU är som bäst i prövning. Då fördjupas viljan att ta ett gemensamt ansvar.

Det gick inte att samla några få stora, utan det behövdes hela EU:s kraft för att utverka en grundsyn för hur vi nu gemensamt ska agera

men fortsatt med uppfattningen, inom ramen för nationellt ansvarstagande: Det är inte svenska skattebetalare som ska stå för att bank-system inte fungerar i andra länder. Vi tar vårt ansvar, men vi gör det samlat och tillsammans med andra.

Vi behöver få detta på plats. Vi har småsparare som är oroliga och som ställer sig frågan: Är mina pengar säkra på kontona? De hör om insättningsgarantier. Ett viktigt sätt att agera samlat är att sända den signalen.

Företagare och hushåll märker att det om blodomloppet i ekonomin inte fungerar, om det inte finns lån att få, är väldigt svårt att få affärerna att komma i gång eller att komma vidare i livet om man behöver byta bostad. Därför måste detta komma på plats genom att man säkerställer att banksystemet börjar fungera. Det gäller då handeln mellan banker och möjligheter att tillföra kapital för banker som saknar detta. Vi måste ha en struktur för att kunna hantera om banker blir nödlidande.

Då säger någon: Ja, men är det så här i Sverige? Ja, det är säkerhetsbältet som nu gäller för den händelse att det knackar också på den svenska dörren. Andra sitter än så länge i djupare problem än vad vi gör. Men fortsätter det strypgrepp på ekonomin som följer av den finansiella turbulensen kommer också vi att drabbas mycket djupare än vi gjort fram till nu. Låt oss inte glömma detta! Det är en samling kring att nu få politiska lösningar på plats som kommer att avgöra om vi kommer ur tunneln, den tunnel som vi fortfarande befinner oss inne i.

Notera hur många det är som nu faktiskt har betytt väldigt mycket när det gäller detta – en riksbank som har agerat och ett riksgäldskontor som faktiskt har hållit uppe det finansiella systemet i Sverige och vunnit stor respekt hos människor för sitt sätt att kunna agera. Men alla inser att den som är i svansen på andras problem inte själv kan lösa problemen.

Vi inser att många amerikaner har lånat för mycket. Vad vi inte insett är att vi numera har en global finansiell logik som gör att de här problemen sprider sig över världen. Det är bra att vi nu samlar oss. Låt oss komma ihåg att det måste fungera innan vi sedan kan föra diskussioner om mycket annat!

Visst kommer med detta också varsel och oro, en avmattning. Återigen frågar man: Har vi kraft i Sverige? Tror vi på människor? Tror vi på vår förmåga till omställning? Finns det ett stöd för att komma vidare? Det är vad svenska folket frågar sig.

Låt oss rikta fingret till dem i företagen som säger att de vill friställa personal och fråga dem: Vad har ni för ansvar för att vara rädd om den personal som har varit hos er kanske 20–30 år? Hur kan ni hjälpa till i omställning? Det är en viktig grund för hur jag tycker att man ska börja agera när den här typen av signaler kommer.

Låt oss använda de stöd i omställningsförsäkringar och trygghetsråd som vi har. Det är en klok del av den svenska modellen som byggts upp av att två miljoner löntagare har avstått löneutrymme för att just denna typ av stöd ska finnas på plats. Det är en modell som är så klok att den förmodligen bör byggas ut till att omfatta även offentliga arbetsgivare. Låt oss använda de resurser som nu finns – en och halv miljard har frigjorts för arbetsförmedlingar. Jag har hört chefen för Arbetsförmedlingen för västra Sverige säga att de har mer resurser än vad de kommer att behöva. Det är det väsentliga.

Det har förts en debatt ungefär som att vi nu skulle möta reaktioner av slaget: Vi vägrar att ta i pengar som riksdagen har fattat beslut om vid fel tillfällen. Det har jag aldrig hört någon säga, aldrig.

Frågan är: Finns det resurser? Finns det stöd till omställning nu när prövningen sker? Nu samlas de goda krafter som vi har, och vi har erfarenhet från förut. Låt oss vara ett aktivt stöd för människor som känner oro för att inte kunna komma vidare till annat arbete, till något av de myckna instrument som finns inom ramen för arbetsmarknads-

politiken – 7 000 helårsplatser som finns kvar i arbetsmarknadspolitiken redan före nyår, 15 000 som finns för nästa år.

Det är vårt stöd för att finnas på plats i den omställning som nu ska följa.

Men tro inte att inte diskussionen om vad som varaktigt ger fler jobb också måste finnas där. Det är därför jag nämner att den politik regeringen har fört varaktigt ökar sysselsättningen mellan 50 000 och 100 000 jobb. Det finns forskarstöd för detta. Det handlar väldigt mycket om att arbetsmarknaden nu fungerar bättre i såväl låg som bättre konjunktur och att sänkta inkomstskatter ökar drivkrafterna för eget arbete.

Vi har en politik för jobb. Vi har tagit viktiga steg för att genomföra den politiken. Vi är beredda att göra det även nu därför att det i grunden handlar om det som varaktigt ökar sysselsättningen för att bygga Sverige starkt i sämre såväl som lite bättre konjunktur.

Vi har också en politik för välfärd. 6 miljarder tillförs i nästa års budget till kommuner och landsting, resurser inriktade på att sjukvården ska kunna förstärka sin tillgänglighet.

Även i denna budget tillför vi resurser för att stärka det svenska utbildningssystemet. Det var vi i alliansen som sade att vi kände oro för att barn och elever i Sverige lär sig för lite i den svenska skolan och dessutom inte behandlas tillräckligt väl. Det var vi som började prata kunskaper. Det var vi som tog fram alla idéerna om hur vi ska säkerställa att barnen blir sedda i den svenska skolan och få hjälp utifrån egna förutsättningar att utjämna livschanser – en av de bästa investeringar vi kan göra i barns och ungdomars framtid. Det är vi som bär kunskapsfacklan i den svenska debatten, och det är vi som nu är på väg att genomföra den politiken. (Applåder)

Det är också vi som har politiken för rättvisa. Det har man om man har politiken för jobben. Det är jobben som är grunden för att rättvisan ökar. Det är då inkomstskillnaderna i samhället minskar. Det är då fler

får möjlighet att stå på egna ben. Det är då utanförskapet kan minska. Det är vi som satsar på skola och sjukvård, satsar på ett tillgängligt samhälle som utjämnar livschanser. Det gör vi i de förslag som vi har. Den som satsar på ett rättsväsen som reagerar på våld och brott står på den sida där många människor känner sig som allra mest utlämnade även i vårt utvecklade välfärdssamhälle. Vi pratar frihet, vi pratar om starka resurser. Även i vårt samhälle finns mörka hörn med människor i utsatthet i skuggan av våld och brott som undrar: Ser ni mig? Finns det något stöd för mig?

Vi tillför resurser som gör att rättsväsendet reagerar, att rättskedjan fås att fungera igen. Det är också en politik för riktig rättvisa i Sverige. (Applåder)

Det är två år till nästa val. Den här debatten förs efter det att regeringen har presenterat sin proposition och de tre vänsterpartierna har lagt fram sina respektive motioner. De motionerna är mycket långt ifrån varandra. Och nu talar jag inte om vem som kan prata med vem på vänstersidan, för det är knepigt, det har vi förstått, men när man läser era förslag slås man av hur oerhört långt förslagen står ifrån varandra.

Min fråga till Mona Sahlin har varit: Hur kan man i det här läget föreslå en politik som bygger på att ta bort alla de delar i vår jobbpolitik som lägger grunden för en varaktig sysselsättningsökning? Hur kan man föreslå höjda inkomstskatter när just det vi har gjort i form av sänkta inkomstskatter har varit den viktigaste beståndsdelen för att det ska löna sig bättre att arbeta?

Jag tycker att det är en bedrift att Socialdemokraterna lyckas föreslå 50 miljarder i höjda skatter, bidrag, transfereringar och utökad Amspolitik utan att vare sig tillföra några resurser till välfärdens kärna eller föra en politik som till någon del leder till ökad sysselsättning. Är det vad väljarna vill se i detta läge när varsel och annat gör oss oroliga? Den diskussionen måste också föras i dag. (Applåder)

Anf. 19 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Jobbkrisen i Sverige är inte svansen, det är huvudsaken, Fredrik Reinfeldt. Kanske lite mer ödmjukhet vore på sin plats.

Forskare stöttar analysen, säger du. När Riksbanken höjde räntan i juni förklarade man varför så här: Det beror på att arbetsmarknaden har blivit stramare, löneavtalen högre och finanspolitiken mer expansiv än vad Riksbanken räknade med.

Konjunkturinstitutets chef sade i går på finansutskottet att det är extremt osäkra prognoser på arbetskraftsutbudseffekter av regeringens politik. Säkert är däremot att en halv miljon står utanför a-kassan.

Du hyllar omställningsavtal, och de är en del av kollektivavtal. Du säger i dessa dagar ofta att dem står du bakom. Jag har många gånger försökt få svar av dig på frågan: Tänker du ta upp detta i EU? Jag har inte fått svar av dig, men i går bloggade jag – det är kul att läsa bloggar – och läste din utrikesminister. Han skrev så här: I sedvanlig ordning förväntar jag mig visst socialdemokratiskt tjat om Vaxholmsmålet. För dem förefaller fackets rättigheter vara viktigare än nästan allt annat. Det finns knappt något sammanhang där de inte vill att frågan ska tas upp. Så blir det dock inte. Tyngre utmaningar står på den europeiska dagordningen och på regeringens prioriteringslista.

Finns löntagarnas rättigheter över huvud taget med på regeringens prioriteringslista, Fredrik Reinfeldt, och i så fall, på vilken plats? (Applåder)

Anf. 20 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Jag ber att få påpeka att svansen handlade om den finansiella krisen. Om Mona Sahlin har någon annan uppfattning ska det bli intressant att se vad den grundar sig i.

Jag har i går inför EU-nämnden redogjort för att jag inte tror att det är rätt läge att ta upp utstationeringsdirektivet och att vi inväntar den

analys som vi har bett om när det gäller Lavaldomens konsekvenser. Vi ska återkomma efter det.

Mona Sahlin lovade högtidligt i dag när vi öppnade debatten att börja svara på frågor. Då vill jag ha svar på hur man kan ta bort alla de delar som varaktigt leder till ökad sysselsättning, med forskningsstöd, när man har gått igenom den samlade effekten av regeringens förda politik och ändå hävda att man har en jobblinje. Hur kan man försämbra arbetsmarknadens funktionssätt?

Jag vill också påpeka att det heter att socialdemokratin accepterar jobbskatteavdragen ett och två. Jag förstod att Mona Sahlin var väldigt irriterad över att vi går igenom Socialdemokraternas förslag. Då vill jag korrigera Mona Sahlin. Det är inte så att ni fullt ut accepterar det andra steget. 5 miljarder av det andra steget tillsammans med hela det tredje steget ger 20 miljarder i höjda inkomstskatter. Jag vill beskriva hur det verkar för vanligt folk.

För barnskötare, sjuksköterskor och metallarbetare handlar det om en höjd skatt på mellan 3 000 och 4 000 kronor per år. Det minskar konsumtionsutrymmet. Det tror jag inte är det man förväntar sig att vi ska göra med politiken när man upplever att ekonomins marginaler ändå är små.

Du för en politik som gör att det vi har lagt grunden för och som leder till fler jobb tas bort. Du för en orättvis politik som du inte står för. Du berättar inte för dessa människor att du hämtar din skattechock just på arbete i normala inkomstlägen. Det är barnskötare och sjuksköterskor som får stå för de massiva ökningar som du sedan vill använda på ett sätt som inte leder till fler jobb.

Jag tror att det är väldigt viktigt att människor förstår att så här ser alternativen ut i svensk politik: en regering i allians, inriktad på att se till att jobben blir fler, och en opposition som vill ta bort jobbpolitiken. (Applåder)

Anf. 21 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Ja, det sade statsministern när jobbtillväxten har avstannat och den nya otryggheten består. Det sade statsministern när fler än en ifrågasätter om effekten av jobbskatteavdraget verkligen är de många nya jobben. Det sade en statsminister som mycket väl vet att den förra högkonjunkturen gav fler jobb än denna utan att a-kassan blev förstörd. Det sade en statsminister som mycket väl vet att rättvisa skatter betyder att man kan stimulera ekonomin på andra sätt än att öka klyftorna.

Också barnskötaren behöver ett jobb. Också barnskötarens mamma behöver en bra äldreomsorg. Också barnskötaren behöver en stark och stabil a-kassa. Också barnskötaren kanske blir förbannad över att varje gång det nämns aktiva insatser och arbetsmarknadsutbildning säger statsministern att det är bidrags- och Amspolitik.

Jag tänker fortsätta att stå för att man kan fördela både välstånd och bördor rättvist. Och i dag är det solidariteten med dem som riskerar att hamna utan jobb som är mitt både huvud och svans, början och slut, på politiken. Det är svar även om du inte tycker om dem, Fredrik Reinfeldt. (Applåder)

Anf. 22 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Nu hemfaller Mona Sahlin åt något som vi har hört förut. Hon hänvisar till att det skulle ha varit fler jobb i den förra högkonjunkturen. 80 000 av dem berodde ju de facto på att människor sjukskrev sig i större utsträckning. När ska ni sluta att se det faktum att folk sjukskriver sig som att fler får jobb? Det är detta sätt att slarva med siffror och statistik som är grunden för vår upprördhet, att ni inte tar jobbfrågan på allvar. Om ni inte för en konsekvent politik där ni räknar jobb just som sysselsättning med betald inkomst utan påstår att det kan vara allt möjligt annat, kommer diskussionen också i fortsättningen att handla om just detta.

Min poäng är att fler jobb leder till ett rättvisare samhälle. Det minskar inkomstskillnaderna. Det återspeglar det faktum att vi har utformat jobbskatteavdraget så att det betyder allra mest för dem som tjänar minst. Och det är det som du, Mona Sahlin, för fram förslag om att ta bort. Det är därför jag nämner undersköterskorna, vårdbiträdena och sjuksköterskorna som ska få betala din skattechock. Det är inte rättvisa. Det är dessutom en politik som inte leder till jobb. (Applåder)

Anf. 23 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Det talas mycket om jobben, men när det kommer till lösningar står Fredrik Reinfeldt där med den enda lösningen: sänk skatten. Sänkta skatter ger fler jobb är det enda svaret på frågan som människor ställer om hur vi ska öka sysselsättningen och minska arbetslösheten.

Jag menar att det måste till ett batteri av åtgärder. Vi måste i det här läget satsa väldigt mycket från samhällets sida för att bygga ut miljöteknik, forskning, utveckling, produktion av nya energislag och nya bränslen. Vi behöver bygga ut infrastrukturen, inte minst järnvägen som också kan minska den klimatpåverkan som vägtrafiken står för.

Vi behöver öka rättvisan i samhället. Att öka på spekulationen genom att sänka skatten för de allra rikaste ger inga nya jobb. Eller kan Fredrik Reinfeldt kanske svara på frågan hur många nya jobb det har blivit av att byggherren Fredrik Lundberg fick 37 miljoner mer om året genom den borttagna förmögenhetsskatten? Ja, jag tror att han blev glad, men jag tror inte att det skapade särskilt många fler jobb.

Vi behöver alltså en rättvis fördelningspolitik som gör att människor med små marginaler kan börja efterfråga varor och tjänster som ska produceras i samhället, och det stimulerar i sin tur ekonomin.

Vi behöver också en satsning på utbildning, där ni i stället skär ned. Ni har skurit ned på komvux. Ni har sedan lagt tillbaka en del. Ni skär

ned på den utbildning som är oerhört viktig för att i det här läget kunna hantera krisen, nämligen arbetsmarknadsutbildningen.

Det handlar också om att bygga ut välfärden.

Nu varslar Volvo, och Göteborgsregionen skakar till av oro, därför att det är inte bara Volvo som drabbas utan även underleverantörer och kringverksamheter. Samtidigt innebär er ekonomiska politik att ni fryser statsbidrag till kommuner och landsting. För Västra Götalandsregionen innebär frysningen ungefär 500 miljoner mindre i inkomster redan nästa år. Det motsvarar lönekostnaden för omkring 1 200 välfärdsjobb.

Varslen kommer att fortsätta med er politik. Ni kommer till och med att indirekt se till att de ökar genom välfärden får mindre pengar. Är det en bra politik för att möta krisen i västra Sverige? (Applåder)

Anf. 24 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Kan Lars Ohly då redogöra för vad den samlade vänsteroppositionen har enats kring när det gäller förmögenhetsskatten?

Kan vi sedan också notera vad jag sade om detta med resurser till kommuner och landsting? 6 miljarder för nästkommande år. Bland annat vår sänkning av arbetsgivaravgiften gör att det lättar för kommunala och landstingskommunala arbetsgivare. Vi tillför också en särskild sjukvårdsmiljard, en särskild kömiljard för att korta de köer som fortfarande finns kvar och för att öka tillgängligheten.

Vi tillför resurser till välfärden. Det kan man göra när man för en politik med hög sysselsättning. Vi lutar oss nu i ett läge där vi faktiskt aldrig fram till nu har jobbat så mycket som vi gör i Sverige. Det är väldigt höga sysselsättningstal.

Sedan får jag gärna erkänna, och det har oppositioner för er gjort, att man ägnat sig åt att åka med i konjunkturerna, det vill säga att i sämre konjunktur knackar det på allas dörr. Det är väldigt sällan som

politiken kan göra annat än att finnas till stöd för omställning. Man kan luta sig in och ut i konjunkturvinden, men den påverkar oss alla och följer ett visst ekonomiskt förlopp. Det är därför jag ägnar mig åt att ställa frågan: Varför tar ni bort sprintarna i det som har byggt den varaktiga jobbpolitiken, så att det blir mindre lönsamt att arbeta och försämrar arbetsmarknadens funktionssätt?

Det är inte alls så att vi bara har jobbat med skatter. Det behövs matchningsstöd. Vi har förändrat Arbetsmarknadsstyrelsens sätt att arbeta. Vi har fört ihop en massa myndigheter till en myndighet. Vi har tagit massvis med målsättningar och bara utformat en enda, att folk ska få jobb, och den ska vara ett stöd för detta.

Jag har suttit ned med arbetsgivare över landet, ofta sociala entreprenörer, som inser just detta att man kan få en särskild lättnad på arbetsgivaravgiften för att ta in någon som har svårt att hävda sig i arbetslivet. Jag är helt övertygad om att då behöver man den typen av matchningsstöd. Det finns inte *ett* svar på hur man får fram jobben. Men det finns ett väldigt tydligt svar från oppositionen på hur man tar bort jobb i Sverige, och det är genom att ta bort vår jobbpolitik. Och det verkar ni vara ganska överens om. (Applåder)

Anf. 25 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Det låter som om företag i Sverige skulle kunna fungera utan att det fanns någon som köpte deras varor och tjänster. Med er orättvisa politik innebär det att människor med små marginaler har fått ännu mindre möjligheter att efterfråga varor och tjänster. Man låter bli att gå till frisören. Man låter bli att gå till tandläkaren. Man låter bli att köpa en ny vinterjacka. De arbetslösa, de sjuka, de fattigaste pensionärerna har fått det sämre med er politik.

Det låter också som om välfärden inte var nödvändig för att företagen ska kunna fungera. Men hela välfärdssektorn är ju uppbyggd just för att vi ska kunna smörja samhället och se till att det finns en

sjukvård när man behöver den, att det finns trygghetssystem när man behöver dem.

Vad ni gör är att inte ens lägga tillbaka lika mycket som inflationen tar. Pris- och löneutvecklingen är dyrare än det som ni lägger till välfärden.

Det är stor risk nu att Volvos varsel varar och att hela västra Götaland, men också övriga delar av Sverige, kommer att få en arbetslöshetschock som inte är förorsakad av er men som ni inte gör någonting för att bekämpa. Att i det läget frysa statsbidragen och därigenom minska antalet anställda i välfärdssektorn är ingenting annat än oansvarigt, Fredrik Reinfeldt. (Applåder)

Anf. 26 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Relationsdiskussionen som pågår på vänsterkanten har sin utgångspunkt i att alla egentligen är överens om att Lars Ohly inte har någon vidare ordning på det här med ekonomi. Det bygger på att Vänsterpartiet ju har pengar till allt. Det är det parti i Sverige som inte känner restriktioner av något slag, utan det finns mer till allting. De hävdar dessutom det faktum att om man socialiserar och hindrar väldigt stora grunder för det som är den fria företagsamheten i Sverige skulle det inte leda till några konsekvenser. Därför blir det lite magstarkt när han står här och pratar om resurser till offentliga verksamheter, när jag dessutom har redogjort för de satsningar som vi faktiskt för fram.

Låt mig vara tydlig med vad som är viktigast för landsting och kommuner – det vet jag, jag har också suttit i kommunfullmäktige – och det är att tillräckligt många människor arbetar. Det är grunden för att finansiera välfärden, så att förskolan får bra kvalitet och så att vi har en tillgänglig sjukvård. Det återspeglar hur många som arbetar.

Den som är bäst på att se till att jobben blir fler är också den som kan garantera välfärdens finansiering. (Applåder)

Anf. 27 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Herr talman! Den kanske allra största utmaningen som mänskligheten står inför just nu är den globala klimatkrisen. Fredrik Reinfeldt pratar gärna om internationellt samarbete och att det är viktigt för att kunna klara klimatutmaningen. Varför går då Sverige till EU och begär för höga utsläppsrätter? Varför går Sverige till EU och vill att man ska sänka kraven på oss när det gäller att satsa på förnybar energi? Varför motverkar den svenska regeringen just internationella spelregler på EU-nivå för att sätta upp långsiktiga mål när det gäller bilars bränsleförbrukning och koldioxidutsläpp?

Det här är exempel på några av de internationella samarbeten som det har tagits initiativ till de senaste åren. De är oerhört viktiga för att man ska nå framgång. Om man tycker att internationellt samarbete är viktigt bör man rimligtvis bejaka detta.

Jag vill också ställa en annan fråga till Fredrik Reinfeldt: Vad är det som du anser ger oss svenska rätten att släppa ut fem gånger mer än vad som anses vara hållbart i ett klimatperspektiv globalt sett? Det är till exempel sex gånger mer än vad varje indier släpper ut. Vi ser ju att redan i dag orsakar klimatförändringarna svåra problem, inte minst för människor i södra Afrika som redan i dag har det jobbigt men där klimatförändringarna spär på problem med fattigdom och svält. Vad är det som ger oss svenskar rätten att fortsätta släppa ut fem gånger mer än vad som är hållbart?

Anf. 28 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Det har handlat väldigt mycket om varsel på sistone. Ett företag som heter Volvo Personvagnar bygger bilar. Maria Wetterstrands och Miljöpartiets motion handlar om nära nog 2 kronors höjd bensinskatt, fördubblad kostnad för att ha förmånsbil och en lång rad andra försämringar för bilägare i Sverige.

Jag har noterat att när debatter förbereds i Sverige träffas du och

Mona Sahlin för att förbereda er när Lars Ohly är i skogen och hugger ved. Då undrar jag: Vad sade Mona Sahlin om grunderna för detta? Det är ett utomordentligt viktigt besked till dem som är oroliga i Torslanda och Olofström. Vad är den samlade oppositionens, åtminstone när det gäller dem av er som tänker regera tillsammans, svar på frågan hur det ska vara möjligt att till exempel köpa och äga en Volvobil i Sverige?

Vi har sagt till EU att vi gärna ska ta vår del av ansvaret när det gäller den förnybara delen som finns i kommissionens förslag. Men har Maria Wetterstrand noterat att det är rätt många andra som nu reser invändningar och som inte vill fullfölja? Jag kan lova att det kommer att handla väldigt mycket om svenskt ledarskap för att få detta på plats. Det tror jag att vi kommer att ha en väldigt bred samsyn kring.

Jag tycker att Maria Wetterstrand delvis beskriver det fel. Det framstår som om vi ska skämmas i Sverige för att vi gjort så lite. Jag vill att Maria Wetterstrand ska tro mer på det hon har varit med och påverkat svensk politik att göra, nämligen många av de certifikat, CO2-skatter och förändringar som vi har gjort för att ställa om. Det har gjort att vi har de nästan lägsta bnp-per-capita-utsläppen i hela OECD-kretsen. Ditt sätt att resonera är precis Indiens ursäkt för att inte göra någonting för egen del. Det gör att vi har mycket snabbt växande utsläpp i de delar av världen där många människor bor. Tror du verkligen att det land som ensamt står för 0,2 procent av utsläppen kan balansera det hur mycket vi än avvecklar möjligheten att äga en bil och ha en Volvo här i Sverige? (Applåder)

Anf. 29 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Herr talman! Fredrik Reinfeldts sätt att resonera är just det som han själv använder som ursäkt för att vi i Sverige ska fortsätta att ta oss rätten att släppa ut fem gånger mer än vad som är hållbart i ett globalt

perspektiv.

Jag är helt övertygad om att det behövs en omställning på miljöområdet och en avveckling av oljeberoende. Vi måste se till att vi får fram bilar som drivs på ett smartare sätt, drar mindre bränsle och kan drivas på andra drivmedel. Jag är helt övertygad om att det behövs internationella överenskommelser för att man ska nå fram här.

Regeringen har motarbetat långsiktiga mål för bilars bränsleeffektivitet. Det skulle vara bra för bilindustrin att veta att alla ska nå upp till dessa mål så att man vart man siktar. Ni har motarbetat att Sverige ska få krav på sig att öka andelen förnybar energi trots att både vindkraftsbranschen och biobränslebranschen säger att det fixar de lätt bara de får rätt politiska styrmedel. Ni har krävt att Sverige ska få högre utsläppsriktor än vad som är motiverat i ett internationellt sammanhang. Vad är det som ger oss den rätten? Du svarar inte på frågan. Vad är det som ger oss rätten att fortsätta släppa ut så mycket koldioxid?

Anf. 30 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Mitt svar på den frågan är att vi gör mycket för att minska våra utsläpp. Vi gör det baserat på en politik som ni har varit med och utformat och som vi har fortsatt att föra och dessutom förstärkt. Vi har höjt CO2-skatter, Maria Wetterstrand. Vi är världsledande. Vi har de högsta CO2-skatterna. Jag svarade på din fråga. Varför svarade inte du på min?

Det vi inte har velat se är enhetliga utsläppsnivåer som mycket snabbt gör det omöjligt att i realiteten ha stora bilar. Vet Maria Wetterstrand vad det är man gör i Torslanda? Det är de större bilarna som Volvo producerar. Vad sade Mona Sahlin när du och hon diskuterade hur man skulle utforma en politik som gör det möjligt att äga en Volvo också i framtiden i Sverige när ni möttes före debatten? (Applåder)

Anf. 31 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Att ha ett jobb att gå till, att kunna försörja sig själv och att ha arbetskamrater är helt grundläggande för människors trygghet. Att veta att man behövs och att känna tillhörighet är fundamentalt för självkänslan. Men det är också grundläggande för ett välfärdssamhälle att alla som kan har en möjlighet att få bidra till det gemensamma.

Det är därför som resultatet av Centerpartiets och regeringens jobbpolitik är så väsentligt. Det är därför som det är så viktigt att vi nu kan tala om att vi minskar utanförskapet med 180 000 personer. Nu är det 180 000 fler som jobbar och betalar skatt. Det är klart att det spelar roll för regeringens möjligheter att också investera för framtiden. Det är ingen slump att det är 180 000 färre i utanförskap. Vi har i två års tid investerat i en politik för jobb, rättvisa och trygghet.

Vi har inte accepterat att 140 personer per dag förtidspensionerades, utan vi har satt in tydliga åtgärder. Nu minskar inflödet till förtidspensionering. 11 000 personer som tidigare var förtidspensionerade kan nu glädjas sig åt ett jobb.

Vi har inte, som gjordes tidigare, accepterat att människor har gått år ut och år in i a-kassan utan att få ett arbete, utan vi har satt in tydliga åtgärder för matchning till nya jobb. Vi har sänkt arbetsgivaravgifterna för dem som hade det allra svårast att ta sig in på arbetsmarknaden. Vi har coachat för att fler ska få ett jobb.

Vi har inte accepterat att unga människor ska börja sitt liv med att leva på socialbidrag, utan vi har sett till att över 40 000 fler unga nu har fått ett jobb.

Vi har inte accepterat att människor fått gå i åratal i väntan på rehabilitering, utan vi har satt in åtgärder i tid för att också den som har blivit sjukskriven ska få möjlighet att komma tillbaka till arbetslivet. 90 000 personer har kommit tillbaka till arbete efter sjukskrivning sedan vi tillträdde.

Allt detta beskriver Socialdemokraterna som kallt, hårt och orättvist. Jag måste säga att jag förstår ingenting. Vad är det som är så orättvist med att unga får jobb, att sjuka får rehabilitering, att arbetslösa äntligen kan komma tillbaka till arbetslivet och att vi minskar inflödet till förtidspensionering? Vad är det som är så orättvist med att 180 000 fler nu kan jobba och försörja sig själva? Vad är det som är så orättvist med att jobben har vuxit fram i hela Sverige? Nu visas de bästa siffrorna på länge till och med i Norrlands inland. Var finns orättvisan? Jag tror att er indignation beror på avundsjuka som ni döljer med begrepp som orättvisa och otrygghet. Det var ni som skapade utanförskapet. Glöm aldrig det! Det tragiska är att ni inte har lärt er någonting. Nu när ni har chans att göra bot och bättring kommer ni tillbaka med samma politik som förut, mer bidrag, mer Ams, mer paket. Snälla ni, vi har provat er modell i fullskaleförsök, och det gick inte bra. Erkänn det! (Applåder)

I dessa tider känns det skönt att vara minister just i Sverige och att ha kunnat presentera en budget med ett reformutrymme på 32 miljarder, när våra kolleger runt om i Europa sparar. Trots det har vi pengar att göra mer om det skulle krävas, och det kan behövas med tanke på det som nu sker runt om i världen och som nu påverkar oss så starkt.

Att många känner oro i de här tiderna är fullt begripligt. Varsel som läggs på många av våra företag innebär att osäkerheten och oron ökar för många människor. Jag har mött en del den senaste veckan, både anställda och företagare, som inte vet hur framtiden ska se ut. Det här är en oro som vi i regeringen tillsammans med många andra måste ta på fullaste allvar. Alla ska veta att vi kraftsamlar just nu för er.

Sanningen är att det finns resurser och verktyg. Nu handlar det om att samordna och samarbeta så att vi verkligen använder de resurser som finns till hjälp för alla dem som behöver. Jag kan lova att vi ska göra allt vad vi kan, allt som är möjligt, för att alla ska kunna gå till ett

nytt jobb.

Många av de kunniga medarbetare som nu riskerar uppsägning kommer att gå direkt till ett annat jobb. Andra kommer att gå till utbildning, och några kommer att våga ta steget att starta ett eget företag. Det är inte mer ofinansierade paket där pengar flyttas mellan olika regioner som är lösningen. Det är kraftsamling regionalt och lokalt av de resurser som finns i alla de system som redan är uppbyggda.

Finansoron har drabbat många länder mycket hårt, och Sverige går inte igenom det här opåverkat. Bristen på pengar är i dag kännbar både för människor som behöver byta bostad och för företag som inte alls upplever någon avmattning utan behöver investera och bygga till. Kunder ringer till Volvo och andra företag och säger: Vi kan köpa lastbilen som står där ute på parkeringen, men vi har inga pengar, för vi får inte låna av banken.

Därför känns det skönt att Sverige nu har varit med och påverkat så att hela Europa får ett ramverk för hur vi ska säkra den finansiella sektorn med tydliga regler för hur länder ska agera. Garantier och kapitaltillskott ska utformas på likartat sätt i alla våra länder. Nu måste vi agera gemensamt och i respektive land så att vi kan återfå tilltron till vårt finansiella system.

I detta läge är det också viktigt med en ansvarsfull ekonomisk politik, en politik som sätter ramar för hur mycket vi kan spendera men också en politik som leder till fler jobb i fler och växande företag. Det är i detta läge som det är skönt att ha presenterat en budget som investerar för framtiden, på infrastruktur så att vägar och järnvägar finns för företag och människor framöver. Vi satsar 10 miljarder i en närtidssatsning de närmaste åren runt om i hela landet på allt från enskilda vägar till storstadssatsningar.

Det är i det här läget som det är skönt att kunna visa att vi kan investera i forskning och innovation med 15 miljarder kronor de

närmaste åren. Vi pekar ut tre strategiska områden där Sverige kan fortsätta ligga i framkant: klimat och energi, läkemedel samt teknik. Här kan vi tillsammans se till att Sverige inte bara får ett innovationsklimat i världsklass utan också se till att vi kommersialiserar de innovationer som vi tar fram.

Men det är också ett läge där vi kan sänka kostnaderna för svenska företag med 16 miljarder kronor, att läggas till de 36 miljarder som vi har beslutat om tidigare. Vi kan sänka både arbetsgivaravgift och bolagsskatter för att göra det billigare att anställa. Efter den 1 januari blir det 12 procent billigare att ha en anställd som är under 26 år. Det gäller både privat och offentlig sektor. Vi kan förenkla för företagen, och vi kan förbättra konkurrensen. Vi kan investera i yrkesutbildning runt om i landet så att landets företagare nu kan få tag i välutbildad arbetskraft också inom de praktiska utbildningarna.

Allt det här kan vi investera i tillsammans med reformer som ger resurser till landets pensionärer, förbättrar psykiatrin, ökar tillgängligheten i vården och ger möjligheter för barnfamiljer att bestämma över hur barnomsorgen ska vara.

Fler i arbete – mer att dela på. Så enkelt är det, men ändå så svårt för en del. Så svårt är det för oppositionen att man lägger budgetar som spräcker budgettak trots den kris som vi befinner oss i. Det är ansvarslost, och jag måste säga att jag inte känner igen socialdemokratin. Att Vänsterpartiet skulle spräcka budgettaket är ingen överraskad över, men att socialdemokratin gör det, *det* förvånar.

Herr talman! I tider av ekonomisk turbulens är det många som ifrågasätter globaliseringen och klimatfrågan och som tycker att vi ska stänga gränser, se till oss själva och hantera klimatet lite senare. Men till dem vill jag säga att för Centerpartiet ligger framtiden i en än mer öppen värld. Och framtiden ligger i en klimatomställning. Jag vill skapa en bättre framtid för våra barn och barnbarn.

Nu är inte tiden att huka och backa. Nu är tiden att visa ledarskap

och stå upp för det vi tror på: en riktigt trygg trygghet, en värld där vi kan andas och ett grönt framtidssamhälle. Det är nu vi kan investera i hållbara energi- och klimatlösningar, tekniksmarta lösningar som energieffektiviserar och produkter som sparar energi och som är miljövänliga. Vi kan bygga mer klimatsmart och leda energiomställningen med de förnybara energikällorna.

Vi ser det hända runt om i Sverige. I Piteå investeras 50 miljarder i en vindkraftspark, ett av Europas största industriprojekt på mycket länge. I Alingsås, Trosa och Grumslöv finns nollhus. Nu ser vi att nollhusen står inför ett genombrott på husmarknaden. På bilsidan kommer helt nya lösningar med elbilar med batteristationer, så om du har bråttom kan du bara byta batterier. Nya bränslen växer fram, och Saab och Volvo har en framtid om man gör rätt saker.

Här finns en historisk utmaning och möjlighet, och även om det är svårt att förutsäga hur framtiden ser ut är det aldrig någon gång som människan blir så kreativ som den gång då tiden är knapp och problemet är stort. Det är då alla våra överlevnadsinstinkter vaknar: när det verkligen gäller.

Vi behöver samla oss globalt och i Sverige för att möta klimatkrisen. I det här finns möjligheterna. I det här finns jobben. I det här finns framtidstron. Vi gör det för våra barn och barnbarn. Det är de värda. (Applåder)

Anf. 32 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Maud Olofsson, att du fortsätter att medvetet fara med osanning om budgettaken! Antingen förstår du inte, eller också ljugar du. Jag vet inte vilket som är mest pinsamt och mest oroande.

Vi socialdemokrater, som var med och skapade reglerna runt utgiftstaken, följer förstås våra egna regler. Vi har ett större finansiellt sparande än regeringen, och vi för en ansvarsfull ekonomisk politik. Det vet Maud Olofsson.

När det gäller sänkt avgift för ungdomar ifrågasätter regeringens eget finanspolitiska råd om det är en effektiv åtgärd. Det gör ert eget råd, Maud Olofsson. Nej, rikta stödet till dem som har svårt att få jobb i stället! Det är effektivt.

Sedan måste jag fråga en sak, eftersom Maud Olofsson fortsätter diskutera trygghet och vikten av att känna det i dessa tider. Du har uttryckt många gånger – det gjorde du också nu – att dina tankar går till de varslade och deras familjer. Jag måste ställa en rak fråga: När Maud Olofsson sänkte a-kassan, när Maud Olofsson inte höjde taket för just de metallare och tjänstemän som nu riskerar att förlora jobbet, vad tänkte hon på då?

Anf. 33 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! När det gäller budgettaken var det Centerpartiet och Socialdemokraterna som var överens. Varför gjorde man reformen om budgettaken? Jo, därför att politiker inte skulle lockas att leverera löften som var kostnadsdrivande. Det var därför vi införde budgettaken. Tanken var att både regering och opposition skulle hålla sig till de budgettaken.

Det är väl enkelt att säga att man håller budgettaken om man konstruerar dem själv. Sanningen är att riksdagen har fattat beslut om budgettak för 2009 och 2010, och dem överskrider ni. Förklara det, när vi nu har en finansiell oro.

Den andra delen handlar om vad Finanspolitiska rådet säger. Man säger att sänkta inkomstskatter är en av de mest effektiva åtgärder som vi kan genomföra. Det har också, tillsammans med många andra åtgärder, lett till att vi har 180 000 färre i utanförskap. Men det ser inte Mona Sahlin, utan ni tänker fortsätta med skattechocker.

Tittar vi på vad som har hänt med ungdomarna ser vi att det är 40 000 färre arbetslösa. Är inte det bra? Kan inte Mona Sahlin erkänna det och säga: Det var ju ändå rätt bra att ungdomar fick jobb. I stället

levererar ni en budget som ökar kostnaderna, som innebär en skattechock för landets ungdomar så att deras möjligheter att komma in på arbetsmarknaden blir mycket sämre.

Låt mig, när det handlar om dem som nu är varslade, först säga att företagen måste ta ett ansvar. Jag är mycket överraskad över att Mona Sahlin och Socialdemokraterna inte tycker att det är en viktig sak. Det andra jag vill säga är att det finns trygghetsförsäkringar som träder in. Resultatet av de insatser som Trygghetsrådet och andra gjort innebär att 80–85 procent av dem som funnits med i de åtgärderna fått nytt jobb.

Tror Mona Sahlin att det är en jobbpolitik som leder till färre sysselsatta som är svaret till alla dem som blir arbetslösa? Er politik leder till 60 000 färre jobb. Vilken trygghet skapar det för dem som i dag står inför varsel? Om jag saknar eller förlorar ett jobb måste jag ha ett nytt att gå till. Det är det vi erbjuder. (Applåder)

Anf. 34 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Maud Olofsson vet att hon är ute på väldigt djup vatten när hon anklagar socialdemokratin för att inte ha en ansvarsfull ekonomisk politik, för att inte ha fullt förtroende för de regler som handlar om överskottsmål, utgiftstak, Riksbankens självständiga ställning. Ibland är det så att ju mer djupt vatten man är ute på desto mer sprattlar man. Men det blir inte bättre för det. Det är inte trovärdigt, och det vet Maud Olofsson.

Sedan handlar politik även om att glädjas över dem som får jobb. Det gör vi gemensamt. Jag är övertygad om att alla i kammaren, från samtliga partier, gör det. Jag är också övertygad om att alla vi i kammaren har en ärlig avsikt med alla de förslag vi lägger fram, att de ska leda till bättre villkor och fler jobb. Men alla i kammaren har också ett ansvar för att inse att just nu stannar jobbtillväxten av.

Nu säger Konjunkturinstitutet att arbetslösheten växer, och just då

har regeringen medverkat till att en halv miljon människor står utanför a-kassan. Politiken måste binda ihop Sverige så att fler vågar gå från det gamla jobbet till det nya. Då är inte otryggheten ett hinder utan det som leder till nya jobb för dem som drabbas. Det är därför a-kassan inte är ett bidrag, Maud Olofsson, utan en del i jobbpolitiken. (Applåder)

Anf. 35 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Jag förstår om Mona Sahlin känner sig indignerad över utgiftstaken och de fakta vi redovisar. Socialdemokraterna var ju med och fastställde regelverket. Det är viktigt att säga att vi inte kan ha ett utgiftstak för regeringen och ett annat för oppositionen. När vi var i opposition respekterade vi alltid budgettaken för det fanns ett stramt förhållningssätt till hur man skulle hantera budgeten.

När det handlar om de arbetslösa tror jag att de förväntar sig att vi har en jobbpolitik. Det är klart att vi ska skapa trygghet i övergången, men det vi ska erbjuda är en politik som innebär att om jag förlorar ett jobb ska jag kunna gå till ett annat. Problemet för Socialdemokraterna är att deras politik leder till 60 000 färre jobb. De har bara a-kassan att erbjuda. De har ingen framtid att erbjuda för dem som blir arbetslösa eftersom de inte skapar tillräckligt många jobb.

Det är genom sänkta kostnader för företagen, sänkta inkomstskatter och jobbskaparpolitik som vi kan erbjuda trygghet och framtid för de människor som nu blir varslade och riskerar att bli arbetslösa, inte gammal skåpmat. Det har ni provat i fullskaleförsök, och det fungerade inte. (Applåder)

Anf. 36 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Ett av skälen till att alliansen vann valet 2006 tror jag var att de beskrev verkligheten på ett mindre glättat sätt än den dåvarande socialdemokratiska regeringen; även jag var kanske delvis

ansvarig för det. Nu låter det på Maud Olofsson som om allting går åt rätt håll. I tider av finansiell oro och lågkonjunktur försöker Maud Olofsson ingjuta mod i människor genom att påstå att utvecklingen går framåt. Men det är inte sant.

Ni har, Maud Olofsson, försämrat a-kassan och sjukförsäkringen på ett sätt som gjort att människor blivit fattigare och fått det svårare i vardagslivet. Mer än 500 000 färre har i dag, jämfört med när ni tillträdde, en arbetslöshetsförsäkring. Det beror på era stora avgiftshöjningar i a-kassan. För många återstår vid arbetslöshet endast att få socialbidrag eller gå över till kriminalitet. Det är vad som återstår.

Även den som har a-kassa drabbas dock. De varsel som nu läggs på Volvo riskerar att leda till uppsägningar. Låt oss ta ett räkneexempel. Om ett par som båda arbetar på Volvo förlorar sina jobb riskerar de att få 15 000 kronor mindre netto per månad. Det kanske inte låter så mycket för Fredrik Reinfeldt eller Maud Olofsson, som ju tjänar hyfsat bra med pengar. De skulle nog klara 15 000 mindre netto utan att det märktes. För Volvoarbetarna innebär det dock skillnaden mellan att kunna bo kvar eller att tvingas flytta.

Detta är grunden för den stora oro som nu finns, inte bara på Volvo, inte bara i Västsverige, utan överallt där man märker av lågkonjunkturrens konsekvenser. Er orättvisa politik skapar utslagning och mänskliga tragedier, Maud Olofsson.

Anf. 37 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Om 180 000 färre i utanförskap är orättvist då vet jag inte hur vi ska definiera rättvisa. 180 000 har gått från utanförskap till arbete. Det är någonting bra, och jag trodde att ett arbetarparti som Vänsterpartiet också tyckte att det var bra.

Ja, vi ska ha bra sociala trygghetssystem om man blir sjuk eller arbetslös, men vi måste också ha en politik som innebär att människor har någonting att gå till.

Jag satt hela förmiddagen i går tillsammans med fack och arbetsgivare, regionala och lokala företrädare, och diskuterade vad som händer i fordonsindustrin. Jag kan berätta för Lars Ohly att inte en enda gång nämndes a-kassan, inte en enda gång nämndes förslag om paket. I stället sade man: Låt oss rusta de system och strukturer vi har i form av Arbetsförmedlingen, Almi, Försäkringskassan, kommuner, näringslivskontor, statliga myndigheter, allt detta. Låt oss rusta oss så att vi finns nära de människor som nu varslas och riskerar arbetslöshet. Låt oss använda alla de verktyg som vi har till trygghet för de människor som nu riskerar arbetslöshet. Vi är jätteduktiga på det om vi bara kraftsamlar.

Det är också därför vi tillsatt samordningspersoner på alla dessa områden. Nu kraftsamlar vi gemensamt för att möta detta. Det tillsammans med den jobbskaparpolitik och den budget som regeringen lagt fram skapar dessa möjligheter. Infrastrukturen är en bra sak att ta till när vi har lågkonjunktur. Att satsa på forskning och innovation innebär att vi tillsammans med näringslivet kan fortsätta att få fram nya innovationer och skapa nya jobb. Att satsa på energi- och klimatomställningen är också ett sätt att möta framtiden.

Det gäller emellertid att även se till att vi har väl fungerande system den dag det blåser. Det är inte bara i stiltje som dessa system ska fungera. De ska också klara av lite kuling och storm. Det är det vi kraftsamlar kring för att skapa trygghet. (Applåder)

Anf. 38 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Det var ett helt fantastiskt inlägg som, vad jag förstår, inte kan landa i slutsatsen att det var rätt att sänka a-kassan, att det var rätt att sänka sjukersättningen, att det var rätt att ha anställningsstopp på Arbetsförmedlingen ända fram till i går, under en lågkonjunktur som pågått mycket längre än enbart de senaste veckorna.

Slutsatsen av Maud Olofssons replik borde vara: Vi hade fel. Vi

gjorde fel. Vi skulle inte ha försämrat för arbetslösa och sjuka. Vi skulle inte ha gett pensionärerna högre skatt än de arbetande, vilket drabbat många fattigpensionärer på ett orättvist sätt. Vi skulle inte ha låtsats som om arbetslinjen är svaret på de oroliga varslades frågor, såvida man inte utrotar arbetslösheten.

Så länge arbetslösheten finns där som en realitet för människor kommer också stabila sociala försäkringssystem att vara helt nödvändiga för att minska oron i samhället och för att kunna gå framåt med en modern och framtidsinriktad politik. Och den saknar regeringen. (Applåder)

Anf. 39 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Vi ska minnas att när vi tog över fanns över en miljon människor i utanförskap. Det var Vänsterpartiets, Miljöpartiets och Socialdemokraternas politik som skapade det. Som jag sade tidigare har vi provat den politiken i fullskaleförsök, och det skapade ett gigantiskt utanförskap.

Sedan vi tillträdde har vi med vår politik minskat utanförskapet med 180 000 personer. Vi har sett till att företagen investerar och skapar nya jobb. Det är en bra situation när vi nu möter en begynnande lågkonjunktur. Jag tror nämligen att människor frågar vilket jobb de ska gå till när de förlorar det gamla jobbet, och då måste det finnas företag som har råd att investera och möta framtiden.

Jag har lyssnat till Vänsterpartiet ett antal gånger. Inte vid något tillfälle har jag hört någonting som skulle leda till nya jobb. Det handlar om bidrag och det handlar om Ams. Det är det som är svaret, och jag tror inte på detta. Vi har provat det förut. Det fungerade inte.

Jag inser att vi aldrig kommer att bli överens i denna fråga. Men jag tror att människor nu ser resultatet av regeringens politik. 180 000 i minskat utanförskap är ett bra betyg för den regering som har lovat fler jobb åt fler människor. (Applåder)

Anf. 40 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Herr talman! Maud Olofsson pratade vackert i sitt anförande om klimatfrågan. Det uppskattade jag.

Jag tänkte citera Maud Olofsson själv från Svenska Dagbladet i februari 2005. Då skrev Maud Olofsson så här: ”Jag kan inte heller tolerera att statligt ägda Vattenfall investerar i den smutsigaste energiproduktion vi känner till, även om det sker i andra länder. På denna punkt kan jag också vara självkritisk och säga att vi borde ha varit tydligare i våra besked tidigare.”

Nu är Maud Olofsson näringsminister. Mellan 2006 och 2007 ökade Vattenfall utsläppen av växthusgaser med 10 miljoner ton. Det är en dryg femtedel av hela Sveriges utsläpp. Vattenfalls sammantagna utsläpp är nu över 90 miljoner ton, alltså en och en halv gånger hela Sveriges utsläpp. Vi har ett statligt ägt bolag som släpper ut mer växthusgaser än hela Sverige. I Tyskland bygger Vattenfall just nu två nya kolkraftverk, och ytterligare ett planeras.

År 2005 tyckte Maud Olofsson att hon borde ha sagt ifrån om Vattenfall tidigare. Börjar det bli dags nu?

Anf. 41 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Låt oss först påminna oss om att de investeringar i kolkraft som har skett i Tyskland skedde under den tid då ni hade inflytande över regeringspolitiken. Det är viktigt att komma ihåg.

Det vi gör nu är en genomgång av Vattenfalls och andra statliga företags affärsidéer och strategier. Det kommer att resultera i en strategi som bolagsstämman får ta ställning till.

Det som också genomförs nu är hållbarhetsredovisningar för alla statliga bolag. Vi är först i världen med att genomföra det. Det innebär att varje statligt bolag ska redovisa till exempel hur man ska minska koldioxidutsläppen och hur hållbarhetsinvesteringarna ser ut. Det kommer inte bara att gälla den nationella nivån, utan Vattenfall som

bolag. Dessa hållbarhetsredovisningar ska i sin tur kunna granskas av sådana som Maria Wetterstrand och andra. Vattenfall ska kunna svara på varför man gör den ena eller andra investeringen.

Jag noterar också att Vattenfall nu genom sina köp i Storbritannien och sina investeringar på Lillgrund och andra ställen ökar investeringarna i det förnybara, till exempel vindkraften, och det är bra. Men jag tycker också att det är viktigt att säga att inte bara Vattenfall utan också många andra måste vara med för att vi ska klara omställningen till det förnybara.

Precis som statsministern sade här kommer Sverige att ha ett högt och ambitiöst mål om klimat- och energiöverenskommelsen går igenom. Då kommer vi att gå från 40 till 49 procent. Det är klart att vi kommer att behöva kraftsamla allihop för att åstadkomma det. Det är också därför vi underlättar för dem som nu vill investera. Vi underlättar för vindkraftsbyggare som vill investera här i Sverige, och det inkluderar naturligtvis också Vattenfall. Vi har snabbat på planeringsprocessen och gett större resurser till länsstyrelserna, så att de kan ta hand om ansökningarna snabbare. Vi hjälper till med att bygga ledningar och annat.

Det är så vi driver på, så att vi får mer av det förnybara och så att vi kan leva upp till de mål som EU har satt upp. Sverige är berett att ta den ledningen. Vattenfall ska spela en viktig roll i den omställningen. Det är självklart. (Applåder)

Anf. 42 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Herr talman! Jag försökte höra svaret på frågan. Jag hörde ”hållbarhetsredovisningar”. Hållbarhetsredovisningar i all ära, men de löser inte problemet med att Vattenfall släpper ut växthusgaser motsvarande en och en halv gång hela Sveriges utsläpp.

Du sade själv år 2005 att det här inte är acceptabelt. Nu bygger man nya kolkraftverk i Tyskland. Det vi gjorde under förra mandatperioden

från Miljöpartiets sida var att vi för första gången fick in till Vattenfall att man skulle satsa på förnybar energi. Det kan vara en orsak till att det nu görs en del små investeringar i den riktningen. Men de stora investeringarna handlar fortfarande om kolkraft.

Dessutom bedriver statliga Vattenfall lobbning gentemot EU-parlamentet och EU:s beslutsfattare *mot* en aktiv politik för att styra om från kolkraft till förnybart. Det är dags att ta Vattenfall i handen och leda dem i rätt riktning.

Anf. 43 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Jag kan ändå konstatera att Maria Wetterstrand inte hade det stora inflytande som hon i så fall hade önskat. Kolinvesteringar skedde faktiskt under er tid.

Det som Vattenfall gör nu är att försöka hitta verktyg och teknik för att binda koldioxid. Där är man med och investerar. Jag är ledsen att behöva säga det, men vi kommer att ha kolkraft också framöver. Då är det bättre att vi har teknik som binder koldioxid och är med i den teknikutvecklingen.

Jag tror på framtiden för det förnybara. Där ligger möjligheterna också för de fattiga länderna att vara med och investera. I veckan träffade jag afrikanska kolleger, energiministrar som var på besök i Sverige för att titta på hur vi jobbar med det förnybara. Vi har jättemycket att bidra med. Jag vill säga till Maria Wetterstrand, som kritiserar oss när vi gör saker och ting utomlands, att det är precis det de efterfrågar.

Vi vill ha hjälp med att investera i det förnybara, så att vi kan få en energistruktur som fungerar men också är hållbar på sikt. Där spelar det roll att vi gör saker här hemma men också utomlands. Var så säker på att vi kommer att ha en ambitiös klimat- och energipolitik! Vi driver det i EU och internationellt, och vi driver det också här i Sverige. (Applåder)

Anf. 44 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Turbulens är ordet. De senaste veckorna har varit omtumlande. Ändå är det viktigaste budskapet till svenska folket i dag att vi kommer att ta oss igenom även detta. Det kommer en avmattning i konjunkturen. Vi kommer att få utmaningar att lösa. Men vi kommer att klara det.

En ideologisk debatt om krisens orsaker har redan satt i gång. Socialister av olika schatteringar vill gärna tolka detta som marknadsekonomins slutliga kollaps och vill nu ha långtgående statlig styrning.

Det var ur erfarenheterna från 1929 års ekonomiska krasch och den depression med massarbetslöshet som följde på den som dåvarande ekonomiprofessorn Bertil Ohlin kom att utveckla socialliberalismen. Kärnan var att ett system med fri marknadshushållning är överlägset alla andra system, men att det trots allt har sina brister. I nedgångsfaserna kan de sociala konsekvenserna bli kännbara. Därför ska staten av sociala skäl sätta upp regler och ramar och vara beredd till intervention i vissa lägen.

Socialisten tror att lösningen är att avskaffa marknadsekonomin och införa statligt dirigerad ekonomi. Nyliberalen tror att frånvaron av en stat är allena saliggörande. Socialliberalen bekänner sig till marknadsekonomin överlägsenhet i att skapa ekonomiskt välstånd, men erkänner att marknadsekonomin trots allt måste utvecklas inom samhälleliga ramar och regelverk och att staten ibland kan behöva intervensera för den sociala trygghetens skull.

Eurosamarbetet har denna vecka visat sin styrka. Idéerna om bankakuter och olika garantifonder har hämtats från många håll, till exempel från Sverige, Danmark och Storbritannien. Men det var först när den samlade eurozonen bestämde sig för att genomföra detta som finanskrisen kunde mötas med stark kraft. Man kan nog hävda att det var när euroländerna gemensamt bestämde sig för att möta finans-

krisen med de här åtgärderna som det blev en inbromsning av finanskrisen. Det var det som bromsade in, inte USA:s åtgärder.

Herr talman! Sverige står starkt rustat inför den konjunkturavmattning som nu kommer. Det beror bland annat på ett antal mycket viktiga strukturreformer som är genomförda i Sverige. Många av dem är genomförda i samförstånd mellan de borgerliga partierna och Socialdemokraterna.

Marginalskattereformerna 1981 och 1990, EU-medlemskapet, pensionsreformen, Riksbankens självständiga ställning, den tidiga avregleringen av telekommunknaden – den var sossarna inte med på i och för sig – samt budgetreformer med överskottsmål och utgiftstak är några av de reformer som har stärkt Sverige. Sanningen är att de nya samarbetspartier som Mona Sahlin omger sig med – oklart exakt vilka, men alla tänkbara – har varit emot i stort sett alla dessa reformer.

Ansvarsfulla parter på arbetsmarknaden har också varit en viktig förutsättning för Sverige.

Dessutom har alliansregeringen gjort flera viktiga strukturreformer de senaste åren som är centrala för Sveriges långsiktiga konkurrenskraft. Det är a-kassereformerna, sänkta inkomstskatter, avskaffad förmögenhetsskatt och den totala omläggningen av utbildningspolitiken. Sänkta arbetsgivaravgifter, sänkta bolagsskatter och reformerade 3:12-regler är också centrala.

Alliansregeringens politik på det ekonomiska området kan egentligen sammanfattas med ett ord: arbetslinjen. Det finns situationer när människor behöver stöd från samhället. Men människor mår bäst av att kunna stå på egna ben. Att försörja sig själv ger en självständighet i livet som är central. Det handlar om att inte behöva gå och be om försörjning hos staten och samhället. Att försörja sig själv skapar självförtroende och egenmakt. I år 2008, trots kris och kommande nedgång, är det fler människor i Sverige som försörjer sig själva på eget arbete och egen inkomst från arbete än någonsin tidigare i svensk

historia.

Herr talman! Att Sverige har blivit världsledande inom medicin och bioteknik hade inte varit möjligt utan forskningen, bland annat vid Karolinska Institutet. Den har varit grunden för bland annat Astras och Pharmacias framgångar. Framgångsrik forskning och framgångsrika innovatörer har varit grunden för det svenska välståndet.

På flera områden är forskningen just nu mycket spännande och möjligheterna till historiska genombrott är stora. Det gäller elbilar och möjligheten att ta till vara och transportera elektricitet långa sträckor utan stora förluster. Visionen svindlar nästan när det handlar om att ta till vara solenergin i Sahara och försörja Europa. Inom medicin och biologi öppnas på allvar möjligheter att hitta botemedel mot cancer och Alzheimer. Stora framsteg har redan skett när det gäller Parkinson och hiv.

Efter en lång socialdemokratisk nedgång för svensk forskning kommer den svenska forskningspolitiken nu att uppleva ett trendbrott. Anslagsnivån kommer att öka med 5 miljarder kronor på några år. En rad viktiga strukturreformer kommer att äga rum inom forskningspolitiken. Sverige kommer att investera i forskning som aldrig förr.

Herr talman! Bilen är fantastisk. Den gör det möjligt för människor att leva ett rikare liv, att umgås med andra och att uppleva mer. Den leder till ekonomisk utveckling. Det är inte bilen som är problemet, det är avgaserna. Under vår generation är en av de viktigaste utmaningarna att hitta ett annat drivmedel till bilen än bensin.

Miljöpartiet säger att vi inte ska bygga vägar i Sverige därför att biltrafiken är skadlig för miljön. Miljöpartiet pekar på ett problem men drar ändå fel slutsats. De vägar som nu byggs kommer att finnas i kanske ett århundrade framåt. Om något årtionde drivs nya bilar på annat än bensin. Redan drivs ett antal av de nya bilarna på annat. Om ett par årtionden är sannolikt bensinen historia som drivmedel för bilar.

Om Sverige ska vara en av världens mest framgångsrika nationer på 2000-talet, precis som vi tidvis har varit på 1900-talet, måste Sverige lägga om utbildningspolitiken. Inom kort kommer riksdagen att få ta ställning till våra förslag om en ny betygsskala med fler betygssteg som kommer att premiera ansträngning, flit och höga ambitioner.

I år inrättas lärlingsutbildningar i Sverige för första gången på lång tid. Nästa år införs en ny utbildningsform inom vuxenutbildningen som vi kallar för yrkesvux. Inom kort lägger vi fram en proposition om inrättande av en yrkeshögskola i Sverige. Alla ungdomar vill nämligen inte bli akademiker, och samhället fungerar inte om alla är akademiker. Vi måste förbättra ordningen och studiedisciplinen i det svenska skolväsendet. Elevernas skolk kommer att redovisas i betygen som en metod att minska skolket. Men vilken utbildningspolitik skulle en rödgrön regering föra? Om detta är oppositionen lika splittrad som i regeringsfrågan.

Miljöpartiet vill förbjuda betyg före årskurs 9. Vänsterpartiet vill förbjuda betyg både i grundskolan och i gymnasiet och dessutom förbjuda läxor. Det kallar yrkeshögskolan för en B-högskola och går emot den. Miljöpartiet är mycket för friskolor, i princip mer än vad den borgerliga regeringen är. Vänsterpartiet vill förbjuda friskolor. Socialdemokraterna vill förbjuda skolkredovisningen i betygen. Ni är oeniga om det mesta även inom utbildningspolitiken med ett enda undantag. Ni vill alla behålla flumskolan. (Applåder)

Herr talman! Denna vecka har de två regeringsalternativen i Sverige framstått tydligare än på länge: en alliansregering, väl sammansvetsad som utövar ett starkt ledarskap i en stormig tid, en opposition där begreppet rödgrön röra är ett understatement. Det råder fullständigt kaos i oppositionen. Efter denna vecka tror jag att många svenskar andas ut. Tack och lov att den rödgröna cirkusen är parkerad i opposition och inte i regering! (Applåder)

Anf. 45 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Jag var tvungen att kolla i almanackan. Om jag såg rätt är det nu nästan två år kvar av att det är ni som är regering och har majoritet här i riksdagen. Vi kommer att möta väljarna med två stabila, stadiga regeringsalternativ som står mot varandra. Du behöver inte vara orolig för det, Jan Björklund.

Jag vill instämma i det du började med. Sverige står starkt. Många av de strukturreformer du nämnde har varit viktiga för Sverige och kommer att fortsätta att vara det. Sverige kommer att ta sig ur också den här krisen. Frågan är bara hur och hur långt bakom några kommer att hamna.

Konjunkturer kommer och går. Det är okej så länge jobben och tryggheten består. Några av strukturreformerna du nämnde är orsaken till att några kommer att hamna illa.

A-kassan är ingen strukturreform. Det är en försämring. Att dra bort på arbetsmarknadsutbildning och vuxenutbildning är ingen strukturreform. Det är en försämring.

Du pratar väldigt mycket om framtiden men tittar så mycket i backspeglarna när du sedan lägger fram förslag. Jag tycker inte att skattepolitiken är någonting annat än gammaldags.

Det är en gammaldags syn på människors drivkrafter, som om det bara är lägre ersättning och tuffare krav som ligger bakom viljan att växa och pröva nytt.

När du ska göra om betygsskalan är det de gamla bokstavsbetygen som ska tillbaka. När du ska bekämpa skolket är det ordningsbetygen som ska tillbaka.

När du ska göra om gymnasiet ska vi tillbaka till en tid där färre får gedigna kunskaper i kärnämnen och färre får tillgång till högskolan.

Vad är det för framtida strukturreform som ligger bakom att inte fortsätta utbyggnaden av högskolan? Det om något skulle bygga Sverige starkare för framtiden.

Anf. 46 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Herr talman! Sverige har i dag 14 000 tomma platser i högskolan. Jag såg att ni var oerhört kritiska för att vi inte föreslog ännu fler tomma platser. Det är inte tomma platser på högskolan som löser problemen.

Om det skulle vara proppfullt och långa köer hade det varit en annan situation. Men det finns 14 000 tomma platser i den svenska högskolan. Det är sanningen, Mona Sahlin. Det ligger över 1 miljard och skvalpar på Högskoleverket som inte används.

En del av det följer nu med till Göteborg. Där råkar det vara ett söktryck, och det kommer säkert att bli större. Men att inrätta ännu fler tomma platser på lärosäten som redan är halvtomma hjälper inte och löser ingen kris.

Apropå Göteborg och framtiden, Mona Sahlin, finns en åtgärd som jag uppfattar att ni och regeringen i allt väsentligt är överens om. Det är att det i den här situationen är viktigt satsa på infrastruktur.

Nu läste jag att Mona Sahlin och Maria Wetterstrand ska åka till Göteborg i nästa vecka. Det jag har uppfattat av Göran Johansson och av socialdemokraterna och de borgerliga i Göteborg är att de tycker att den enskilt viktigaste insatsen lite långsiktigt för Göteborg som staten kan göra är att bygga älvförbindelsen. Det är en motorvägssatsning för ungefär 15 miljarder med en ny tunnel under Göta älv.

Min fråga är: Kommer du och Maria Wetterstrand att vara överens med Göteborg och säga att den kommer att byggas även om ni vinner valet? (Applåder)

Anf. 47 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Anfäll är ibland bästa försvar. Vi har i dag presenterat våra förslag till infrastruktursatsningar i framtiden. Det är många miljarder fler än vad regeringen föreslår. De är finansierade och gäller också väldigt mycket mer satsningar på järnvägen.

Det är viktigt att komma ihåg att bilen inte är fienden. Jag håller helt med om den beskrivningen. Det är bensinen som är det farliga, inte bilen. Men lösningarna för många av storstäderna, inte minst Göteborg, Stockholm och Malmö, kommer också att handla om kollektivtrafiken och järnvägssatsningarna. Om det är jag, Lars Ohly och Maria Wetterstrand väldigt överens.

Jag tycker att det är vågat av en utbildningsminister att stå så här i början på en kris som tyvärr är djup och svår för många anställda och företag. Det är vågat att stå och prata om att det nu skvalpar runt resurser på högskolan, att problemet bara är tomma platser och att det inte finns ett behov av att också nu fortsätta utbyggnaden och ge möjligheter till fler. Det handlar både om högskoleutbildningen och, Jan Björklund, vuxenutbildningen. Er takt, där ni säger att ni återställer den tillbaka till samma nivå som före valet till år 2012, är inte att förbereda för framtiden.

Anf. 48 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Vi följer utvecklingen både av söktryck och hur många platser det finns inom olika utbildningsformer. Det finns ingen ideologisk princip som säger att det ska vara exakt 80 000 platser i vux och att det är det vetenskapligt sanna. Det måste man kunna variera efter konjunkturerna. Jag har hela tiden sagt att om det blir ett ökat tryck så får vi diskutera det då. Just nu bygger vi ut yrkesvux nästa år. Det gäller högskolan också; man kan behöva gå upp och ned i antal platser i framtiden. Det finns inga skygglappar för det.

Men ni kräver att vi just denna vecka ska riva upp budgeten för att nu inrätta nya högskoleplatser när det redan finns 14 000 tomma. Det sade du i tv i går kväll. Det verkar lite förhastat precis just nu, tycker jag.

Jag har noterat att jag inte fick någon fråga. Men jag tror att frågan ställs i Göteborg i nästa vecka, Mona Sahlin. Du har nu sagt att du ska

bilda regering med Maria Wetterstrand om ni vinner valet. Kommer en sådan regering att bygga älvförbindelsen? Det tror jag är det enskilt viktigaste besked som Göran Johansson vill ha i nästa vecka. (Applåder)

Anf. 49 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Det var inget dåligt anförande som Jan Björklund höll. Framför allt tyckte jag om anslaget i början. Där fanns ett ideologiskt anslag som jag ska försöka möta i mitt anförande så småningom. Vi får väl se hur jag lyckas med det.

Men särskilt feministiskt var det ju inte! Jag vet inte vart Folkpartiets feminism har tagit vägen, men ni kanske känner av att den politik ni för är så dålig ur feministiskt perspektiv att ni har försökt gömma undan feminismen helt och hållet i någon byrålåda för att aldrig ta fram den igen.

De skattesänkningar ni har gjort gynnar män samtidigt som välfärden försämras. De flesta pensionärer som går på garantipension är kvinnor. De förlorar mest på regeringens politik och får betala högre skatt än de som jobbar. De flesta sjukskrivna är kvinnor. De drabbas av sämre ersättningsnivåer och försämrade villkor.

Har ni något emot kvinnor? Varför straffbeskattar ni kvinnor, för att använda Maud Olofssons retorik? Låt mig ge några siffror på vad er politik har lett till. Mellan 2006 och 2008 ökade gapet mellan kvinnors och mäns genomsnittsinkomster med 4 procentenheter. Det innebär en ökad inkomstskillnad på 1 000 kronor per månad mellan gruppen kvinnor och gruppen män. 58 procent av regeringens samlade reformer som påverkar individers inkomster tillfaller män som grupp trots att män utgör mindre än 50 procent i samhället. Topp-tio-procenten, det vill säga de allra rikaste med de högsta inkomsterna, har gynnats mest av regeringens politik. Där är två av tre män.

Siffrorna talar ett ganska tydligt språk. Regeringen har tagit ett stort

steg bakåt när det gäller både jämställdhet och jämlikhet. I stället har ni kommit med vårdnadsbidrag och bonus till män som tar det ansvar som kvinnor alltid har tagit utan bonus, skatteavdrag för hushållsnära tjänster och nedskärningar av vår gemensamma välfärd. Nej, Jan Björklund, jag förstår att du undvek feminismen i ditt tal. (Applåder)

Anf. 50 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Herr talman! Jag tror att det var samma replik som Lars Ohly hade på mitt anförande i debatten i juni. Det var nämligen precis samma frågor jag fick. Ett tips är att skriva något nytt till nästa gång åtminstone.

Sanningen är, Lars Ohly, att först och främst är de sektorer som flest kvinnor är verksamma i och jobbar inom – vården och skolan – oerhört beroende av att det går bra för svensk ekonomi. Jag ska återkomma till detta strax. Man kan gå in och jämföra det här genom att ta två olika regioner i Sverige. I den ena har Vänsterpartiet haft ett stort inflytande, nämligen Göteborgs kommun där Vänsterpartiet har suttit i tolv år i styret. Den andra är till exempel Stockholmsregionen, som rätt ofta är borgerligt styrd. Gå in och jämför vad kvinnorna tjänar där i de offentliga verksamheterna! Jag förstår att Lars Ohly inte kan ta ansvar för löner som sätts i näringslivet. Men när Vänsterpartiet har styrt i tolv år i Göteborgs kommun kan ni ta lite ansvar. Det råkar vara så att både sköterskor i äldreomsorgen i Stockholm och lärare i Stockholm – två kvinnoyrken – tjänar mer än vad de gör i det vänsterpartistiskt styrda Göteborg. Varför gör ni ingenting åt det när ni sitter vid styret? Ni bara snackar. Ni har ju möjlighet att göra någonting åt det i de kommuner där ni styr, men det gör ni inte.

Till sist, Lars Ohly, är möjligheten att satsa på välfärd och skola avhängig de ekonomiska villkoren för Sveriges ekonomiska utveckling.

När jag och min fru köpte vår första bostad 1990 var räntan i Sverige 14 procent. Sedan införde vi tillsammans med Socialdemokraterna de finanspolitiska ramverken. Nu är räntenivåerna nere på betydligt lägre nivåer, även om de just nu är lite högre. Men de är nere runt 4–6 procent. Om man tar bort de finanspolitiska ramverken kommer räntan att gå upp till 14 procent igen, Lars Ohly. Då får vi massarbetslöshet. Det drabbar kvinnor; det drabbar hela svenska folket. Är du medveten om att er politik kommer att driva upp räntorna och skapa massarbetslöshet? (Applåder)

Anf. 51 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Snart är väl jag ansvarig för den finansiella krisen som helhet om man får tro Jan Björklund. Det är inte någon måtta på allting som man anklaga mig för. Jag är tydligen ansvarig för lönesättningen i kommuner och landsting och jag är ansvarig för Gud vet allt!

Riktigt så är det inte. Det är du som är minister i en regering som har sett till att skillnaderna mellan kvinnor och män ökar. Så enkelt är det, Jan Björklund. Det var det jag påtalade i min replik, som var helt annorlunda än den jag hade i somras. Då pratade jag om individualiserad föräldraförsäkring om du kommer ihåg det. Men jag pratade om en feministisk fråga då också.

Varför tar jag då upp sådana frågor med Jan Björklund? Det kan ju verka apart; det håller jag med om. Men det är faktiskt så att ni tidigare har haft en feministisk agenda. Ni har varit en sorts borgerlig vänster som också har förstått att skillnaderna mellan kvinnor och män är ett problem i samhället. Ni har tidigare försökt göra någonting åt det, men det är länge sedan nu. Det är det jag frågar. Varför har ni tappat hela er feministiska profil? Varför står ni för en politik som försämrar för gruppen kvinnor och som förbättrar för gruppen män? Det är obegripligt för mig.

Anf. 52 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Herr talman! Ingenting förbättrar så mycket för den grupp som har svårt att få förankring på arbetsmarknaden och ingenting förbättrar så mycket för de grupper som har hög sysselsättning beroende på den offentliga sektorn som en ekonomisk politik som ger oss resurser för välfärden. Det är till sist detta att vi har resurser till välfärden – bra förskolor, bra äldreomsorg och bra sjukvård – som är den enskilt viktigaste jämställdhetsfrågan i Sverige. Det var kvinnorna som tog hand om barnen i stället för att arbeta och det var kvinnorna som tog hand om sina gamla föräldrar innan vi fick resurser att bygga ut en välfärdssektor. Därför är en ekonomisk politik som skapar tillväxt och inte tillbakagång den enskilt viktigaste förutsättningen också för jämställdhet mellan kvinnor och män.

En räntechock på upp till 13–14 procent blir följderna om man tar bort de finanspolitiska ramverken. Det är det Mona Sahlin har emot er politik, och jag håller med henne. Det kommer att innebära att hundratusentals barnfamiljer får gå från hus och hem, Lars Ohly. Vi får ett ekonomiskt kaos och en massarbetslöshet utan like. Det är din politik. Den skapar inte jämställdhet. (Applåder)

Anf. 53 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Herr talman! Jan Björklund pratade fint om forskning i sitt anförande. Poängen med forskningen ökar om man använder sig av de resultat den kommer fram till, och poängen minskar något när de resultaten ignoreras.

Folkpartiet har bland annat drivit att ungdomar inte ska få prata sina egna modersmål i skolan, om det inte är svenska förstas. Folkpartiet har använt sig av statistik om skolan på ett häpnadsväckande sätt för att motivera förslag som inte har stöd i forskning. Folkpartiet vill ha betyg från ettan trots att pedagogisk forskning inte kan påvisa att det har någon kunskapshöjande effekt.

Frågan är om det börjar bli dags att ompröva det här. Är Björklund för en forsknings- och kunskapsbaserad skolpolitik? Det finns forskning som tydligt visar att en levande flerspråkighet, god kunskap i sitt eget modersmål och ibland faktiskt även stödundervisning i elevens modersmål om det är ett annat än svenska och till exempel i ämnen som matematik har goda effekter på kunskapen både i själva skolämnet och i svenska.

Däremot har jag inte sett någon som helst forskning som visar att elever lär sig bättre utan keps. Är det dags att ompröva skolpolitiken och låta den bli kunskaps- och forskningsbaserad?

Anf. 54 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Fru talman! Det finns betydande forskningsstöd för att ett skolklimat med ordning, trygghet och studiedisciplin innebär att eleverna lär sig mer. En av orsakerna till att svenska elever i dag presterar sämre i skolan är att vi har en tilltagande oordning och mindre studiedisciplin än förut. Ordning och reda i skolan räcker ju inte för att elever ska lära sig något. Det krävs kunniga lärare och massor av andra förutsättningar. Men ordning och reda är en förutsättning för att elever ska kunna lära sig saker.

Jag vill säga att det framför allt är de elever som kommer från en bakgrund där föräldrarna inte har höga krav och en akademisk tradition som är betjänta av att skolmiljön erbjuder ordning, lugn och trygghet. Ett av flumskolans största missgrepp har varit att tro att man är snäll mot barn som har taskiga förutsättningar genom att liksom låta det vara högljutt i klassrummet. Det är precis tvärtom. Det är de barnen som behöver allra mest ordning och trygghet i skolan.

Till sist, Maria Wetterstrand, vad kommer du att säga om älvförbindelsen i Göteborg i nästa vecka när du åker dit med Mona Sahlin? Accepterar du Socialdemokraternas besked att den ska byggas? (Applåder)

Anf. 55 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Fru talman! När blev det flummigt att fokusera på att eleverna ska nå målen i skolan? När blev det flummigt att vilja ha en skolpolitik som baserar sig på den pedagogiska forskningen om vad det är som gör att barn lär sig bättre?

Jag skulle vilja påstå att det är flum när Folkpartiet går ut och säger att elever inte ska få prata sina egna modersmål i skolan, trots att forskningen tydligt visar att just kunskapen i modersmålet är en grund för att kunna lära sig också svenska på ett bra sätt. En aktiv flerspråkighet är en stor fördel för Sverige när de här barnen växer upp.

Låt barnen få lära sig både svenska och sina egna modersmål så att vi får en stor grupp ungdomar som växer upp och kan klara både skolundervisningen i svenska och i andra ämnen och som också har kunskaper som vi har nytta av när vi ska ha kontakter med omvärlden framöver. Folkpartiet driver en forsknings- och kunskapsfientlig skolpolitik med den här typen av utspel.

Anf. 56 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Fru talman! Jag tror att Maria Wetterstrand måste bereda sig på att när hon kommer till Göteborg i nästa vecka kommer frågan om älvförbindelsen att ställas. Jag läser i er motion att ni yrkar avslag på allt vägbyggande över huvud taget, med undantag för någon väg i Östergötland. Alla andra är ni emot. Det ska bli intressant att se vad Mona Sahlin och Maria Wetterstrand har för besked till göteborgarna i nästa vecka. Vi kommer att lyssna mycket noga. Ni får väl fundera ut något svar, för jag tror att ni kommer att få frågan.

Fru talman! När det gäller modersmål i skolan tycker jag att forskningen ingalunda är entydig. Den är inte alls så entydig som Maria Wetterstrand står här och säger. Anta att man har en grupp barn från Turkiet som har kommit hit i 10–11-årsåldern och att man sätter

dem i en skolklass där man talar turkiska och att de får undervisning på turkiska i matematik. Jag förstår också att de lär sig matematik snabbare. Det är ett språk de redan tidigare kan. Men om slutsatsen är att all undervisning av den anledningen ska bedrivas på turkiska är problemet att de inte lär sig någon svenska.

Det är dubbla mål för elever som kommer hit. De måste också integreras. Det är det som är målet med vår skolpolitik. Svenska, svenska, svenska är det centrala för elever som kommer hit. (Applåder)

Anf. 57 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Det är höst i Sverige och det är höst i världsekonomin efter en ovanligt lång och varm sommar. Höststormar har skapat rejäl oreda i USA. Stormarna har drabbat stora och små ekonomier. När det nu är oroliga tider känns det tryggt att kunna konstatera att Sverige står väl rustat. Det svenska folkhemmet är vinterbonat.

När alliansen vann valet 2006 stod över en miljon människor utanför arbetsmarknaden eller jobbade mindre än de skulle vilja. I dag, två år senare, har utanförskapet minskat med 181 000 personer, människor som har gått från arbetslöshet, förtidspension eller sjukskrivning och i stället fått trygghet i en anställning.

Vi förstår värdet av egen försörjning. Vi förstår värdet av trygghet genom ett eget jobb. Och vi förstår den oro som många människor känner i dag när varslen ökar. Det är just därför vi har en politik för jobben. Det är just därför vi gör det enklare och billigare att anställa. Det är just därför som vi sänkt skatten för låg- och medelinkomsttagare. Låt mig bara ta ett enda exempel.

En sjuksköterska får med vår politik 1 470 kronor extra i månaden jämfört med hur det var när vänstersidan hade makten. Vi har återupprättat jobblinjen i svensk politik, och det är synnerligen viktigt med en politik för jobben när konjunkturen mattas av.

Fru talman! Låt mig få säga några ord om välfärden. Genom en ansvarsfull ekonomisk politik frigör vi resurser till viktiga välfärds-satsningar. Några exempel: Vi har gjort det billigare att gå till tandläkaren. Det statliga tandvårdsstödet har fördubblats från 3 till 6 miljarder kronor. Vi sänker skatten för pensionärer med 2 miljarder kronor. Framför allt får de 400 000 pensionärerna med lägst pension en skattesänkning på upp till 3 500 kronor per år. Observera att det nu är första gången sedan garantipensionen infördes som en förbättring genomförs. Det gjordes aldrig under Socialdemokraternas regeringstid.

Regeringen har satsat 1 miljard kronor per år på att korta köer i vården. Regeringen satsar ytterligare 2,7 miljarder kronor extra på de psykiskt sjuka. Vår sänkning av arbetsgivaravgiften ger kommuner och landsting 3 miljarder extra per år direkt till verksamheten. Vi inför fritt val i äldreomsorgen och handikappomsorgen och vårdval på vårdcentralerna. På så sätt blir det enklare att gå till doktorn.

Fru talman! Jag tror att vi måste komma bort från tanken på offentliga monopol som alla goda gåvors givare. Det är viktigt att se och bejaka de ovärderliga insatser som görs oavsett om det är i offentlig eller enskild regi. Låt mig få ta två konkreta exempel.

För några veckor sedan besökte jag Vivalla vårdcentral i Örebro. Vivalla är ett område med stora sociala och därmed medicinska problem. Landstinget fick inte ordning på verksamheten. Det gick bara inte. Botten nåddes 2005 när samtliga läkare sade upp sig.

Då valde landstinget i Örebro län att fråga om någon enskild aktör ville ta över vårdcentralen. Tre läkare tog över. Sedan dess har det varit en riktig framgångssaga.

Det första de gjorde var att kasta ut stämpelklockan. Personalen gavs frihet under ansvar. Man skapade en lagkänsla och korta beslutsvägar. De har i princip ingen personalomsättning. De har i princip ingen sjukskrivning. Det här är ett exempel på hur personligt

engagemang och underifrånperspektiv kan berika den svenska hälso- och sjukvården.

Mitt andra exempel är från Eskilstuna som jag besökte häromdagen. Där bedrivs sedan 1999 ett natthärbärge för hemlösa. Finns det hemlösa i s-dominerade Eskilstuna, kanske någon undrar. Ja, det finns det tyvärr. I varje fall finns det ett 70-tal personer som mer eller mindre regelbundet sover över på härbärgen. Det drivs av Svenska kyrkan, och kommunen står för ungefär 40 procent av kostnaderna.

Ett besök på det härbärget lämnar ingen oberörd. Här finns berättelsen om tonåringen som sov på uthyrningsflaken på bensinmackar och berättelser om missbrukare som dricker i princip allt de kommer över: handsprit, rakvatten, rengöringsmedel och munsköljningsmedlet Listerin. Det här är människor vars liv är trasiga och kantstötta. Det är människor som omgivningen ofta går vägar runt.

Det är fantastiskt att se personalens och de 30–40 frivilligas engagemang och medmänsklighet. Jag tror att vi behöver en ny syn på idéburen verksamhet, verksamhet som bärs av en idé och som berikar vår välfärd. Vi behöver självklart offentligt drivna verksamheter, men vi behöver också ideella. När jag möter de här människornas engagemang och solidaritet blir jag glad och tacksam. Vi måste alltid börja i det lilla. Trygghet i det lilla ger också trygghet i det stora.

Fru talman! När man köper hamburgare kan man höra någon som vill ha extra – extra ketchup, extra dressing, extra dricka. När jag läser oppositionens budgetar känns det som att stå i kön till korvmojen. (Applåder)

Har vi satsat 3 miljarder extra på tandvården vill de satsa några miljoner till. Har vi satsat historiska belopp på infrastruktur vill de satsa lite till. Ni lovar allt extra, plusmenyn. Men problemet är att i verkligheten vill ni servera svenska folket något helt annat. På den verkliga menyn kommer det att stå: Sänkt bnp med 35 miljarder

kronor. Minskade offentliga intäkter, 20 miljarder kronor. Höjd skatt, 70 miljarder kronor. 60 000 färre jobb.

Så blir det när ni säger ja till våra satsningar men nej till reformer för nya jobb. Det finns ingen gratislunch vare sig i kön på Sibylla eller i statsbudgeten. Med er politik blir Sverige fattigare, de offentliga finanserna drabbas och färre människor kommer att ha jobb.

Vi har sett ett sorglustigt spektakel på vänstersidan under de senaste veckorna. Häromdagen presenterade Mona Sahlin och Maria Wetterstrand samarbetet mellan partierna. Alla ska *inte* med, var budskapet då. En som inte ska med är Lars Ohly eftersom Vänstern säger nej till utgiftstaket i statsbudgeten. Ohly vill inte ha något tak. Han vill köra nedcabbat genom tillvaron. Nedcabbat ska han ragga väljare nästan utan några som helst hänsyn till ekonomiska restriktioner. Det kan vara skönt soliga och varma sommardagar, men nu på hösten blir det inte alls lika behagligt.

Mona Sahlin är kritisk till att Ohly kör nedcabbat, till att han struntar i utgiftstaket. Det blir för henne ett skäl till att inte vilja samarbeta med Lars Ohly. Därför är det inte utan viss förvåning man läser den socialdemokratiska budgeten. Socialdemokraterna håller sig inte själva under utgiftstaket. Det är det utgiftstak som riksdagen har fattat beslut om i enlighet med finansiella ramverk som socialdemokrater tillsammans med alla andra partier lade fast 1997. Socialdemokraterna struntar alltså i sina egna budgetregler och kör huvudet rakt igenom sufflett och utgiftstak för 2009. Inte heller det, fru talman, verkar särskilt behagligt inför risken för snålblåst, vinterkyla och hagelstormar. Jag känner inte igen Socialdemokraterna. (Applåder)

Anf. 58 MONA SAHLIN (s) replik:

Fru talman! Det var ett ärligt roligt inlägg. Det var lite vågat med hamburgerexemplet. Det är just det som landets pensionärer har kallat deras 68 kronor i höjning – det räckte just till en hamburgare.

Jag vill ta upp två frågor. Den ena frågan handlar om att komma bort från problemen med den dåliga tillgängligheten i vården. Det är ett problem som vi alla i kammaren har att jobba med. Det vet jag ärligt att också Göran Hägglund gör. Det är några saker som jag tror är viktiga, nämligen att våga sig på att certifiera alla vårdgivare, offentliga som privata, att anställa fler i sjukvården, att ha en tillgänglighetsmiljard, ungefär som den regeringen har föreslagit, och ställa samma höga krav på privata företag och den offentliga vården. Det ska vara ett meddelarskydd, inflytande över etableringar och inga gräddfiler.

Om man inför fri etablering – ett annat ord för det är fri dragningsrätt på skattepengar – som inte utgår efter var behoven av vård finns, riskerar man att det inte blir patienten i centrum utan företagen i centrum och patienten i väntrum. Hur resonerar socialministern när det gäller att den fria etableringen riskerar att slå sönder många framgångsrika modeller i både borgerliga och socialdemokratiska landsting där man har kommit åt köerna på ett bra sätt?

Min andra fråga gäller att den som går från arbete till pension får lägre lön och högre skatt. Det är helt sant att en socialdemokratisk regering aldrig ens skulle komma på tanken. Mig veterligt finns det inget annat land i världen som har kommit på denna tanke. Hur, Göran Hägglund, kunde det gå så illa?

Anf. 59 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Fru talman! Låt oss börja med pensionärernas situation. Vi inom alliansen har konstaterat att många pensionärer lever med utomordentligt små ekonomiska marginaler. Det här behöver vi ändra på. Därför presenterar vi i budgeten, för första gången i världshistorien sedan garantipensionen infördes, en förbättring för de pensionärer som har de allra lägsta inkomsterna.

Jag är medveten om att det här inte gläder alla pensionärer som har

en högre inkomst, men jag tror att de allra flesta tycker att det är korrekt och klokt tänkt att de som har de ekonomiskt minsta marginalerna är de som får den största förbättringen. Därför genomför vi en skattesänkning för garantipensionärerna, som ofta är kvinnor, ofta har kommit en bra bit upp i åren och som har en liten ekonomi. De får en förbättring på 220–300 kronor månaden.

Vi vill gärna göra mer från kristdemokratiskt håll, men det här är ett viktigt steg för de grupper som har de minsta marginalerna. Vi har tagit ett steg som Socialdemokraterna under sina många år vid makten aldrig någonsin tog. I opposition finns pengarna, när man regerade fanns aldrig pengarna. Det är ett memento för pensionärer och andra. Jag återkommer till den andra frågan i en senare replik, men låt mig komma tillbaka till frågan om utgiftstaket.

Jag har gått igenom de tidigare sätten som den socialdemokratiska majoriteten, många gånger tillsammans med andra partier, haft för att avslå Vänsterpartiets krav på höjda utgiftstak. Varje gång har kravet avslagits av majoriteten på grund av att det inte fungerar. Det är ett tydligt brott mot de regler som har satts upp med budgeten i tre olika steg. På våren fastställer vi utgiftstak. När det är fastställt är det vad vi förhåller oss till under hösten. Varför vill Socialdemokraterna överge detta betydelsefulla ekonomiska ramverk som har skänkt Sverige stabilitet?

Anf. 60 MONA SAHLIN (s) replik:

Fru talman! Jag hoppas att få någon kommentar till frågan om fri etablering sedan.

Högre utgifter behöver högre inkomster och ett högre finansiellt sparande. Det är socialdemokratins alltid ansvarsfulla ekonomiska politik. Vi har snarare debatter med andra om man över huvud taget ska ha regler eller inte. Det får tittarna och väljarna så småningom

avgöra, det vill säga om socialdemokratin fortsätter att stå för en traditionell och stabil ansvarsfull ekonomisk politik. Vi vet att höga räntor och hög inflation är lön- och låntagares största fiende. Det lärde sig många i början av 90-talet. Vi är många som minns det än.

Göran Hägglund säger att han gärna hade velat göra mer för pensionärerna. Förklara då varför man gav sig in på, som jag har förstått det som i stort sett enda land i världen, att skilja på lön och pension. Det finns andra sätt att stötta samtliga pensionärer än att de ska drabbas av omoralen – vilket jag tycker att det är – att låtsas att pension är något annat än uppskjuten lön. Varför ska den beskattas så olika?

Anf. 61 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Fru talman! Man skulle ta Mona Sahlins invändningar på allvar om Socialdemokraterna i sitt budgetalternativ sade att de inte godkänner jobbskatteavdrag, säger nej till det, att löntagarna ska betala samma skatt som pensionärerna. Då skulle man ta dem på allvar.

Vi har resonerat att vi behöver fler människor i arbete. Fler människor i arbete ger en växande ekonomi och mer pengar till välfärden. Vi har identifierat en stor grupp pensionärer, 400 000, som har en extremt liten ekonomisk marginal. För dem vill vi särskilt genomföra förbättringar. Jag vill gärna gå vidare med detta, men vi har valt att prioritera dem som har den allra minsta ekonomin.

Jag känner inte igen Socialdemokraterna när det gäller det ekonomiska ramverket. Efter krisen i början av 90-talet bestämde vi oss för vissa saker som skulle vara av stor betydelse. En av dem var att reformera budgetprocessen. I det ingick att vi på våren fastställer utgiftstak och under hösten fyller det med innehåll. Socialdemokraterna överger det, och det ser jag som väldigt bekymmersamt. (Applåder)

Anf. 62 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Fru talman! Jag vill ställa den enkla frågan om Göran Hägglund tycker att det är en bra idé att sätta barn i fängelse.

Anf. 63 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Fru talman! Det korta svaret på den frågan är nej. (Applåder)

Anf. 64 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Fru talman! Det gör mig mycket glad. Jag undrar då vad det förslag består i som har kommit från Kristdemokraterna om att man i stället för att ge vård till de ungdomar som har hamnat snett i tillvaron och begått kriminella handlingar ska öppna möjligheterna för att de ska kunna dömas till någonting som väldigt mycket liknar ett fängelsestraff och vad som skulle vara poängen med detta.

Anf. 65 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Fru talman! Det är bra att Maria Wetterstrand tar upp den här frågan, för jag tycker att det är en väldigt viktig fråga att diskutera mer i Sverige. Hur åstadkommer vi möjligheter att bryta en brottsutveckling som gör att vi måste satsa enorma resurser för att skapa en situation där människor kan känna trygghet i sin tillvaro?

Vi har inte varit särskilt lyckosamma när det gäller att bryta utvecklingen för människor som är återfallsförbrytare. Vi måste se till att få en bättre vård av dem som vi har fångat in och naturligtvis se till att polisen blir bättre på att upptäcka och komma till rätta med brott. Men vi måste också se till att förebygga på ett bättre sätt. Vi är från det offentligas sida ofta alldeles för sena med att ingripa mot barn som håller på att hamna snett.

Jag tror verkligen inte att fängelse för barn är en lösning, men jag tror att vi måste sätta in insatser tidigare, innan man hamnar för långt på brottets bana, då utvecklingen blir mycket svårare att bryta.

Anf. 66 LARS OHLY (v):

Fru talman! I spåren av den kris som vi ser nu ökar kritiken mot de giriga spekulanterna i samhället, och det är naturligtvis välkommet. Men jag skulle vilja påminna om att det inte är giriga direktörer eller generösa bonussystem som har orsakat den här krisen. Det är inte heller låga räntenivåer, vilket en del nyliberaler har hävdat, som har orsakat krisen.

Det handlar om grundläggande fel i det ekonomiska system som vi lever med. De felen har förvärrats av en marknadsfundamentalism och en nyliberal ekonomisk politik.

Marknadens jakt på kortsiktig vinstmaximering leder till att långsiktiga och hållbara investeringar står tillbaka. Den här girigheten, som uppenbarligen finns där, är en logisk följd av kortsiktigheten i systemet. Att skylla finanskrisen på girighet enbart är ytligt och okunnigt.

Till politikens skuld hör att politiker har drivit en tes om att politiken bör hålla sig borta från marknaden. Politiken har abdikerat från ansvar, och alltför många politiker och ekonomer har trott på marknadens självreglerande förmåga, i Europa, i Sverige och i ännu större utsträckning i USA.

Den här trosbekännelsen till marknaden har lett till att man har låtit bli att vidta de åtgärder som har varit nödvändiga för att förhindra att krisen skulle få de effekter den har fått.

Omfattningen av kriserna förvärras av avregleringar och försämringar i välfärden. Det tydligaste exemplet på det är också från USA, där välfärdssektorn är reducerad till ett minimum, ett system där var och en får betala sin egen sjukvård, var och en får betala sin egen äldreomsorg, var och en får betala sin egen sjukförsäkring och arbetslöshetsersättning med privata försäkringar.

Det skapar inte bara stor ojämlikhet och gigantiska klasskillnader; det föder också en växande spekulativ sektor. När en större del av

samhällets samlade resurser frigörs till spekulering i stället för att användas för att öka människors trygghet får vi de luftbubblor i ekonomin som vi har sett exempel på de senaste veckorna. Det pensionssystem som innebär att man numera ska använda en del av sin intjänade pension för att spekulera på börserna späder bara på en utveckling där spekuleringen ökar.

Kombinerar man den här marknadsliberalismen med en orättvis fördelningspolitik förvärras kriserna än mer. Med stora skattesänkningar för rika och högavlönade har man sett till att en större andel av kapitalet i samhället frigörs till de rikas konsumtion. De köper inte mer falukorv för pengarna. De går inte till frisören oftare. De har redan fyllt det mesta av sitt konsumtionsutrymme – möjligtvis köper man en lyxbåt extra. Men det driver inte på den nödvändiga efterfrågan på varor och tjänster som kan skapa nya jobb i samhället.

När skattesänkarpolitiken kombineras med försämringar för dem som har minst minskar den totala efterfrågan på varor och tjänster i stället. Den som har ouppfyllda behov i sin vardag måste vända på slantarna, låta bli att handla och låta bli att gå till frisören, medan den som är rik kan köpa aktier och fondandelar. Det kapital som därmed ställs till förfogande för banker, försäkringsbolag och privata aktörer göder den osunda spekulations ekonomi som vi ser effekterna av nu.

Vi skulle ha kunnat använda kapitalet bättre. Vi skulle ha kunnat använda det till att rusta den gemensamma sektorn med fler anställda. Vi skulle ha kunnat använda det för att skapa förutsättningar för att bygga bort bristen på hyreslägenheter i samhället. Vi skulle ha kunnat använda en större del av kapitalet för att investera i järnväg och andra lösningar som bekämpar klimathotet.

En stor och robust välfärdssektor är ett skydd mot spekulativt slöseri. Att den dessutom har som huvuduppgift att garantera människor trygghet och en skälig levnadsnivå gör inte saken sämre. Men det innebär också att den fyller en stabiliserande funktion i tider

av ekonomisk nedgång och kriser. För att minska krisernas omfattning och minska oron som kan leda till panik är det därför bra politik att ha höga ersättningsnivåer till dem som riskerar att drabbas av arbetslöshet och sjukdom.

Under en lång följd av år har antalet hyresrätter minskat relativt antalet villor och bostadsrätter i samhället. Samtidigt håller hyressättningen på att marknadsanpassas, vilket betyder att det blir dyrare att bo i mer attraktiva områden. Det leder till att fler har tvingats skuldsätta sig för att kunna bo samtidigt som allt fler till och med saknat möjligheten att efterfråga en bostad över huvud taget. Det har helt enkelt varit för dyrt att bo.

Därmed minskar rörligheten i samhället. Det är extra allvarligt i en lågkonjunktur, där människor ibland måste söka sig nya orter att bo på där man kan få en anställning. Finns det inga bostäder minskar möjligheten att ens kunna söka nya jobb på andra håll än där man har bott tidigare.

En stark allmännytta med många hyresrätter till låga hyror är ett smörjmedel i ekonomin som stabiliserar och minskar krisens omfattning.

Byggandet av lägenheter minskar också arbetslösheten inom byggsektorn. Där ser vi, med regeringens egna siffror, att vi går mot en byggkrasch. Vi riskerar att få en fullständig nolltillväxt inom byggandet, vilket kommer att påverka inte bara byggsektorn och de anställda där utan också mängder av underleverantörer.

Det behövs också utbildningssystem som står öppna för fler och goda möjligheter till utbildning och fortbildning vid arbetslöshet och annars. I stället ser vi en regering som kanske är den första sedan 1842 som inte försöker höja kunskapsnivån totalt sett i samhället. Det är anmärkningsvärt.

Till detta kommer doktriner om att gemensamt ägande alltid är av ondo och att det alltid är rätt att sälja ut gemensamma tillgångar. Det

späder naturligtvis bara på spekulationsekonomin omfattning och minskar dessutom demokratins omfattning. Jag tror också att det gör det väsentligt svårare att få skattebetalarna att ställa upp den gången det krisar, om det bara är så att vi ska socialisera förlusterna och privatisera vinsterna.

Fredrik Reinfeldt sade tidigare i en replik till mig att Vänstern står för förstatligande. Vem är det som förstatligar banker, Fredrik Reinfeldt? Är det jag eller George Bush? Är det jag eller Angela Merkel? Är det jag eller Gordon Brown?

Jo, det är dessa ansvariga politiker som i dag står för ett förstatligande av delar av banksektorn, och de gör det för att rädda den finansiella sektorn. Jag tror inte att det är fel. Jag tror att det är nödvändigt, framför allt för att rädda småspararnas pengar och minska oron i samhället. Men varför ska vi bara socialisera förluster? Varför ska vi sedan överlåta åt de privata intressena att ta vinsterna i egen ficka?

I stället för nyliberalism borde vi utveckla en välfärdsstat som omfattar fler. Människor måste känna trygghet vid arbetslöshet, sjukdom och ålderdom. Därför ska de gemensamma trygghetssystemen utvecklas.

Vi måste bygga fler hyreslägenheter. Vi måste stärka allmännyttan. Och vi måste agera internationellt. Vad vi än gör här hemma är det inte tillräckligt. Om vi ska komma till rätta med krisen måste vi agera inom FN och inom världssamfundet för att skapa kraftfulla globala finansiella kontrollfunktioner. Om sådana hade varit på plats hade man åtminstone kunnat ägna sig åt att försöka få USA:s ekonomi att bli något sundare i stället för att förespråka skattesänkningar och nyliberala lösningar i resten av världen.

I Sverige bör Finansinspektionen och andra institutioner stärkas. Det är märkligt att ni har haft ett halvår på er och inte ens har kunnat tillsätta en generaldirektör i Finansinspektionen i tider av kris. Det

borde ni ha gjort.

Planerna på utförsäljning av SBAB och Nordea måste avbrytas. Det är fel väg att nu sälja ut, när man i andra delar av världen förstatligar banker. Vi borde i stället utöka det gemensamma ägandet av Nordea och fortsätta att använda SBAB.

Det är i det här läget särskilt viktigt att värna om starka offentliga finanser. Era skattesänkningar är oansvarig politik. Vi måste ha ett skattesystem som förmår att möta kriserna, som omfördelar från välbeställda till fattiga, som finansierar välfärd och stimulerar den nödvändiga miljöomställningen.

I er värld är det ansvarsfullt att sänka skatter för mer än 100 miljarder men ansvarslost att anställa fler i sjukvården, förskolan, skolan, äldreomsorgen och kulturen.

I er värld är det ansvarsfullt att subventionera överklassens köp av hushållsnära tjänster men ansvarslost att se till att fler gamla får bra hjälp av hemtjänsten.

I er värld är det ansvarsfullt att sänka ersättningen till cancersjuka efter tolv månader men ansvarslost att höja taket i a-kassan så att även Volvoarbetarna får 80 procent i ersättning.

Vi tror inte på den enda vägens ekonomiska politik. Vi tror inte att skattesänkningar är lösningen på allt. Vi finansierar våra förslag, och vi tidigare lägger investeringar och satsar på välfärd och rättvisa. Det är en modern och framtidsinriktad politik för att möta krisen. (Applåder)

Anf. 67 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Fru talman! Jag lyckades inte i detta långa ideologiska anförande reda ut vad det var som Lars Ohly var för. Att du, Lars Ohly, är emot väldigt mycket tror jag har framgått för oss som har följt din politiska gärning.

Det är ju många som är oroliga för hur vi ska få en balanserad marknadsekonomi med bra regleringar som förenar stabilitet med

rimligt risktagande. Är Lars Ohly för eller emot marknadsekonomi? Om Lars Ohly är emot marknadsekonomi, vad vill han se i stället?

Det är lätt att peka finger. När andra är oroliga verkar Lars Ohly glad. Är det kommunismen som ska räta på ryggen och nu börja förespråkas i Lars Ohlys parti igen?

Vi bildade alliansen 2004 i Högfors i Västerbotten. Vår utgångspunkt var att alla ska bidra och att alla också ska vinna på samarbetet. Det var en sorts insikt om att flerpartisystem bygger på att partier arbetar tillsammans, att man under lång tid utarbetar politiska förslag som man går till väljarna med och som man sedan gemensamt tar ansvar för.

Vänstern tror inte på idén om att vara tillsammans och att alla ska få vara med. Hos er gäller: Ensam är stark. Störst går först. Stor bestämmer, och liten får inte vara med. Därför säger man att Lars Ohly har skämt ut sig och inte får vara med. Han fattar inte det här med budgetregler.

Min fråga till Lars Ohly är: Finns det något villkor som Lars Ohly och Vänsterpartiet har för att låta Socialdemokraterna och Miljöpartiet vara med i ett samarbete med Vänsterpartiet? Finns det något som är så viktigt för dig att du ställer det som villkor till Mona Sahlin och Maria Wetterstrand för att de ska få vara med och samarbeta med dig?

Anf. 68 LARS OHLY (v) replik:

Fru talman! Det var ett lite förvirrat inlägg som ändå landade i en konkret fråga som jag gärna ska svara på. Men först måste jag säga att det är en oerhörd svaghet av en statsminister att inte kunna ge sig in i en rimlig diskussion om vad som behövs för att möta den finansiella kris som faktiskt skapar sämre levnadsförhållanden för de människor som redan har det sämst.

Man är till exempel inte beredd att höra på eller diskutera varför det är viktigt och nödvändigt att bygga fler hyresrätter i det här läget, alltså

för att se till att vi därigenom får en ökad rörlighet på bostadsmarknaden, som också ökar rörligheten på arbetsmarknaden.

Man vill inte höra på eller tala om vikten av stabila välfärdssystem, som minskar oron i samhället. Man vill inte höra på eller tala om vikten av att vi har en a-kassa som omfattar alla och en sjukförsäkring som gör att människor inte, i tillägg till sin fysiska sjukdom, också drabbas av mental oro.

Detta tycker jag är en svaghet hos en statsminister.

Nu kommer jag till Fredrik Reinfeldts fråga. Självklart finns det väldigt starka krav som jag ställer på mina ärade vänner inom vänsterblocket. De kraven tror jag att vi tillsammans kommer att kunna uppfylla. De handlar nämligen om att vi måste stå för något helt annat än er orättvisa högerpolitik.

Vi måste stå för en skattepolitik och en välfärdspolitik som utjämnar skillnaderna mellan kvinnor och män och mellan klasser och regioner i samhället. Vi måste stå för en rättvis politik som inte drar isär samhället och gör det rika allt rikare samtidigt som de fattiga blir allt fattigare. Andelen fattiga barn i Sverige har ökat med er politik, och det är orimligt att tänka sig en ny majoritet som inte minskar antalet fattiga barn i Sverige.

Det finns alltså en mängd sådana villkor. Vi måste ha en klimatomställning som på allvar angriper miljöproblemen i stället för att bara prata om dem, som Fredrik Reinfeldt är bra på – han har väldigt mycket snack och lite verkstad.

Där finns Vänsterpartiets krav på vem som än vill samarbeta med oss. Dem kommer vi att ställa som ultimativa krav. Det kan jag garantera. (Applåder)

Anf. 69 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Fru talman! Min poäng gällde om det fanns någon ideologi eller någon samlad idé kvar i Vänsterpartiet. Det är lätt att glädjas när andra

är oroliga. Frågan var om det finns något samlat system som Lars Ohly står för och som är ett alternativ till den marknadsekonomi som behöver bättre regleringar och som behöver lära av de problem vi nu har sett. Men Lars Ohly återgår till att diskutera sakfrågor. Jag försökte få fram ideologen Lars Ohly. Det skulle vara intressant att få svar på min fråga.

Sedan kör Lars Ohly ett knep som vi har sett många gånger förut. Han säger: Vi vill byta ut er. Ja, det har vi hört oppositionen säga förut. Min fråga var om det finns något som är viktigt där ni avviker. Vi har ju just fått höra att ni inte passar in därför att ni vill köra nedcabbat, som Göran Hägglund uttryckte det.

Lars Ohly tog upp alla möjliga frågor som jag tror att många partier kan hålla med om. Man vill att inkomstskillnaderna i Sverige ska minska och att vi ska ha en bra klimatpolitik. Men finns det något som är unikt för Vänsterpartiet – något som ni står för och som Socialdemokraterna och Miljöpartiet inte förstår och inte respekterar och som är ultimativa krav? Finns det någon anledning till att Vänsterpartiet finns i svensk politik?

Anf. 70 LARS OHLY (v) replik:

Fru talman! Jag åker inte nedcabbat. Jag åker tåg så ofta jag bara kan.

Det är märkligt att som Fredrik Reinfeldt säga att rättvisan, välfärden och miljön inte är ideologiska frågor. Det är klart att de är!

Man kan inte å ena sidan säga, som ni har gjort, i den här debatten att det är oerhört stora skillnader mellan Socialdemokraternas, Miljöpartiets och Vänsterpartiets budgetalternativ samtidigt som man å andra sidan säger: Ni har inget som är unikt. Det är klart att vi har det. Än så länge pågår en diskussion om hur vi ska forma ett framtida gemensamt regeringsalternativ som utmanar inte bara er regeringsmakt utan framför allt den politik som har skapat orättvisa och fattigdom. Vi

kommer att fortsätta diskutera, men fram till nästa val – om vi inte får ett extraval – är det du som är ansvarig för den politik som leder till att många människor får det sämre. Det är den politiken som Vänsterpartiet och förhoppningsvis hela vänstersidan kommer att bekämpa och ersätta med en bättre politik. (Applåder)

Anf. 71 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Fru talman! Jag tänkte ställa några frågor till Lars Ohly med anledning av att han talar om att skattesänkningar är oansvariga. Jag ska hålla mig till en diskussion som jag hade häromdagen med en person som bor söder om Stockholm, i Salem. Han heter Bashir, och han ville ställa frågor om fastighetsskatten.

Han hade i likhet med väldigt många andra nu fått de nya taxeringsbeskeden. Efter ett litet samtal kunde vi konstatera att hans kommunala fastighetsavgift är och blir 6 000 kronor. Om vi inte hade ändrat på det regelverk som fanns under den tid då ni hade majoritet hade detta hushåll fått en fastighetsskatt på 29 840 kronor.

Lars Ohly har ju inte haft den goda smaken att, som Mona Sahlin, traska efter och säga: Det som vi var väldigt arga för tidigare kanske ändå var väldigt bra. Han tycker att det är rimligt att sådana som Bashir och hans familj ska drabbas av en väldigt hög fastighetsskatt.

En familj som har sparat länge för att kunna köpa ett hus och som har en hög månadskostnad till följd av sina lån ska dessutom betala en fantastiskt hög fastighetsskatt. Hur kan Lars Ohly tycka att det är en rimlig och klok politik?

Anf. 72 LARS OHLY (v) replik:

Fru talman! Den politik som vi förespråkar innebär att 358 000 fastigheter beskattas högre än med ert system. Det är något färre hushåll än så många fastigheter, för det finns de hushåll som äger fler än en fastighet. Säg att det är 350 000! Det kanske också är högt

räknat. Det är de allra dyraste villorna. Det är de med de allra lyxigaste fastigheterna som kommer att få betala.

Ute i landet är det tvärtom så att man med er politik i flera fall har fått ökade avgifter och kostnader. Det finns mängder av tabeller som visar att det på landsbygden finns de som i dag betalar mer än de gjorde tidigare.

Vi säger: Det är en helt galen politik. Här bör vi i stället satsa på en bostadsmarknad där vi faktiskt ser till att vi får inkomster som kan användas till exempel till att skapa en bostadsfond som bygger fler hyresrätter och som gör att det blir större möjligheter att ha en valfrihet när det gäller bostadsväljande än vad det finns i dag.

Här har vi möjlighet att faktiskt finansiera våra förslag. Ni försöker säga: Ni är oansvariga på vänstersidan därför att ni inte finansierar era förslag, och så är ni oansvariga när ni gör det. Men vi gör det på ett sätt som är rättvist. Vi gör det på ett sätt som säkert prickar dem som redan i dag har möjligheter att betala mer och som har fått stora lättnader med era förslag.

De som har fått de största lättnaderna med era förslag är inte några låginkomsttagare eller några människor som är arbetslösa eller sjuka. De har fått det sämre. De som har fått de största lättnaderna är de som bor i de allra mest attraktiva och lyxigaste villorna i storstadsområdena. Där finns de verkliga vinnarna på er politik. Och det är sant, Göran Hägglund, att där finns också förlorarna på Vänsterpartiets politik. Vi säger inte att vår politik är bra för alla eller att allas privatekonomi ökar. Vi tar in skatter av dem som är högavlönade och rika för att bekosta välfärd och rättvisa. Det tror jag är en politik som väldigt många instämmer i. (Applåder)

Anf. 73 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Fru talman! Lars Ohly är en väldigt skicklig retoriker. Jag tror att

det är lätt att fångas av hans budskap, att det är klokt att några få som är ohyggligt välbeställda ska betala mer för att man ska kunna genomföra enorma förbättringar för dem som har mindre. Men jag tror att det är väldigt viktigt att skilja ut vad det egentligen handlar om.

Bashir som har en väldigt liten inkomst, eller en normal inkomst, är metallarbetare. Med er politik skulle han, eftersom ni säger nej till jobbskatteavdraget, ha 838 kronor mer i skatt per månad. Han skulle dessutom ha en fastighetsskatt som skulle vara ungefär 600 kronor mer per månad. I det här fallet skulle det bara för hans del – nu har vi inte räknat med hans fru – handla om 1 500 kronor mer i skatt varje månad. Ni försöker framställa det som att det handlar om några få feta direktörer i Danderyd eller Täby när det handlar om sådana som Bashir som bor i Salem. Han är en vanlig hederlig metallarbetare som ni kommer att klippa till med er politik.

Anf. 74 LARS OHLY (v) replik:

Fru talman! Tvärtom, Göran Hägglund! Jag är helt övertygad om att vi alla behöver bidra för att vi ska kunna ha råd med välfärden, och jag är helt övertygad om att de flesta också är beredda att göra det.

Sveriges Kommuner och Landsting gjorde en undersökning i våras som visade att en stor majoritet av svenska folket sade: Vi är beredda att betala mer i skatt om det går till bättre sjukvård, till bättre förskola och skola för våra barn och bättre äldreomsorg för våra gamla. Om det går till ett bättre samhälle som håller ihop och som skapar rättvisa är vi beredda att betala mer i skatt.

Det gäller alla inkomstgrupper. Men min politik innebär att man faktiskt pekar ut dem som har mest som de som ska bidra mest. Det är en progressiv skattepolitik som leder till att vi utjämnar skillnader i stället för att förvärra dem. Det är den största skillnaden mellan Vänstern och högeralliansens politik. (Applåder)

Anf. 75 MARIA WETTERSTRAND (mp):

Fru talman! Vad är det egentligen som gör livet värt att leva? Den frågan väcktes i mitt huvud häromdagen när jag läste en tidningsartikel om att Miljöpartiet motsatte sig allting som gör livet värt att leva. Jag tyckte att det var ett ganska komiskt påstående. Mycket kan vi i Miljöpartiet bli anklagade för men knappast just det.

Miljöpartiet är ett parti som just vill värna allt det som gör livet värt att leva. Vi vill värna barnen genom att ge småbarnsföräldrar en möjlighet till sänkt arbetstid och att vara mer tid med sina barn. Vi vill värna naturen genom att öka anslagen för naturskydd. Vi vill värna jämställdhet och lika rätt för alla människor.

Vi vill jobba för att man ska få fler spårvagnar. Vi vill jobba för att jobben ska bli fler genom att satsa på småföretag och fler lärare i skolan. Vi vill jobba för att människor ska kunna få en balans mellan fritid och arbete. Vi vill inte minst jobba för kärleken, senast manifesterat i vår motion om könsneutrala äktenskap. Jag känner mig stolt över att representera Miljöpartiet de gröna.

Jag är övertygad om att Sverige behöver en ny regering. Jag sade redan efter valet 2006 att det riskerar att bli fyra förlorade år med alliansregeringen. Och det finns onekligen en hel del att vara besviken på regeringen för.

De har gjort en del saker som har varit bra, naturligtvis. Men det finns en hel del att vara besviken på. Jag vet att det är många som delar min frustration över mycket som har hänt och inte hänt de senaste två åren.

Det största misstaget gjorde den nuvarande regeringen redan för fyra år sedan, innan de kom till makten, då man valde att prioritera bort miljöfrågorna i det arbete som skulle leda till regeringsmakten. Det här har fortsatt.

När klimatfrågan kom upp på agendan strax efter valet började regeringen tillsätta grupper av olika slag som skulle hjälpa till så att

det skulle hända någonting. Nu väntas en klimatproposition. Om den kommer och om den har ett innehåll blir det, mer eller mindre, det första regeringen gör på miljöområdet under den här mandatperioden, om man inte räknar alla de saker som har gått i helt fel riktning.

Jag tänker på att regeringen har skurit ned skogsskyddet och naturskyddet trots att vi har orörda urskogar som fortfarande inte har ett långsiktigt skydd, att man har lagt fram förslag om att skogsbruket ska förändras så att naturvärden får ge vika för exploateringsintressen, att man planerar att luckra upp strandskyddet så att rika människor ska kunna köpa upp de kvarvarande attraktiva strandområdena och göra dem otillgängliga för allmänheten och att man på obestämd tid har skjutit upp – eller den kanske inte kommer alls – en proposition om hur Sverige ska nå sina miljömål.

Regeringen har också en fantastisk vurm för att bygga nya motorvägar i storstadsområdena, som motarbetar en långsiktig klimatpolitik. Den har också skjutit undan de viktiga järnvägs-satsningarna, som skulle kunna göra oss mindre oljeberoende i framtiden och göra att vi står på en stadigare grund när de globala oljepriserna fluktuerar.

I går presenterade Miljöpartiet ett förslag om hur åtta svenska städer snabbt ska kunna få spårvagnstrafik. I Uppsala, Stockholm, Norrköping, Linköping, Göteborg, Helsingborg, Lund och Malmö tror vi att det skulle vara en utmärkt satsning.

På klimatområdet väntas det förslag nu under hösten från regeringen. Det vi har hört hittills är mest prat och klimatpolitiska undanflykter, och allting spinner på samma tema. Det är inte vi, inte här, inte nu. Det är någon annan, någon annanstans, någon annan gång. Jag tänkte göra en liten genomgång av de vanligaste klimatpolitiska undanflykterna.

Den första är: Vi är så små. Hur många gånger har vi inte hört Fredrik Reinfeldt säga: Vi är ju så små i Sverige. Vi står ju bara för 0,2

procent – eller valfri siffra, beroende på vilket miljöproblem man för tillfället diskuterar – av världens utsläpp.

Faktum är att man lätt kan dela in världen i 500 delar som var och en bara står för 0,2 procent. Då kan alla hävda: Vi behöver inte göra någonting för just vi är så små. Den stora frågan borde vara: Vad ger oss rätten att släppa ut mer än fem gånger mer växthusgaser per person än vad man tror är hållbart för världen när människor i södra Afrika varje dag drabbas av de klimatförändringar som redan är verklighet och som vi i den rika delen av världen har orsakat?

Vi i Sverige har dessutom bland de bästa förutsättningarna i världen att göra oss fria från fossilberoendet.

Nästa klimatpolitiska undanflykt är att man säger att internationellt samarbete är det enda som räknas. Jag är inte emot internationellt samarbete, men den som pratar om det använder det ofta som en ursäkt för att inte göra någonting på hemmaplan. Det är alltså inte-här-argumentet. I regeringens fall handlar det också om att försöka smita undan de krav som det internationella samfundet vill ställa på Sverige när det gäller EU:s fördelning av utsläppshandeln exempelvis.

En tredje klimatpolitisk undanflykt har vi hört många gånger från den här regeringen. Man säger att vi måste ha forskning för att lösa problemet. Jag håller med om att vi behöver forskning, men det får aldrig användas som en undanflykt för att vi ska slippa undan att göra något nu.

Det finns tillgänglig teknik. Det finns tillgänglig kunskap som, om vi använder den, kan lösa den här klimatkrisen. Men det behövs en politik som är aktiv för att de lösningarna ska bli verklighet.

Hittills har vi sett att alliansen har haft flyt av en högkonjunktur som nu vänds i lågkonjunktur. Den är inte lika benägen att ta på sig skulden för lågkonjunkturen som den är benägen att ta åt sig äran för högkonjunkturen. Det är mycket prat om alla de jobb som har skapats i högkonjunkturen, som om det var alliansregeringens förtjänst.

Jag tänker inte skylla konjunkturerna eller finanskrisen på regeringen, men det är regeringens fel att över en halv miljon människor har lämnat a-kassan och nu riskerar att stå utan trygghet om lågkonjunkturen drabbar just dem. Regeringen motiverade att sänka a-kassan med att det ger fler jobb, något slags hallelujakänsla. Betyder det att den tänker sänka a-kassan ännu mer nu när det blir lågkonjunktur? Det vore onekligen bra med lite fler jobb nu när det börjar varslas på olika håll i landet. Eller är det dags att erkänna misstaget och satsa på tryggheten i stället?

Miljöpartiet anser att det inte går att bara lappa och laga nu på de trygghetssystem som har perforerats. Vi vill utveckla och se till att vi får en solidariskt finansierad arbetslivstrygghet.

Det är inte i goda tider som trygghetsförsäkringarna behövs som mest. Det är inte i första hand när man är frisk som man är glad över att det finns en sjukförsäkring. Och det är inte när det är soligt väder som man går och letar efter sitt paraply. Det är när de soliga dagarna går över i regniga dagar som det behövs en politik som bygger på solidaritet.

Den här regeringen har en politik för bara soliga dagar. När människor nu börjar sträcka sig efter sina paraplyer visar det sig att de är fulla med hål eller, ännu värre, att de inte finns där alls. Fredrik Reinfeldt har ställt sig med badbyxor på trots att det blåser halv storm ute.

Det låter ibland på Fredrik Reinfeldt som att antingen har vi trygghet eller så har vi jobb. Men det är naturligtvis inte sant. Miljöpartiet har en politik där vi satsar mer på småföretagen än vad regeringen gör genom att vi sänker arbetsgivaravgiften med 10 procent upp till en lönesumma på 2 ½ miljon. Det gynnar alla mindre företag, där vi vet att många av de nya jobben växer fram.

Vi driver en politik som innebär att vi använder lågkonjunkturen till att bygga om Sverige till att bli mindre beroende av olja och mindre sårbart. Vi satsar på energieffektivitet, på förnybar energi, på det som

är långsiktigt hållbart.

Vi ser just nu ett läge där det finns ett stort behov av att ta tag i de stora klimatutmaningar som gäller hela den här planeten och där Sveriges förutsättningar är bättre än de flestas. Vi kan återta ledartröjan internationellt. Det finns också ett behov av att återupprätta tryggheten och välfärden i Sverige.

Vad kan vara mer passande i det läget än att det startas ett långsiktigt samarbete mellan Socialdemokraterna och Miljöpartiet de gröna för att utmana den sittande regeringen? Jag ser det som ett utmärkt framtidsalternativ där rött möter grönt, med ett socialdemokratiskt parti som har byggt upp mycket av de trygghetssystem som nu perforerats och ett miljöparti som ser de långsiktiga behoven och har lösningarna på miljöutmaningarna.

Vi erbjuder tillsammans ett alternativ som kan stå för både trygghet och förnyelse. Till eventuella socialdemokrater som räds att Miljöpartiet ska dra Socialdemokraterna åt höger kan jag påminna om en gammal grön paroll: Vi ska inte gå i höger- eller vänstervarv. Vi ska framåt. Vår avsikt är att leda det här samarbetet in i framtiden.

Sverige behöver en ny regering och ett nytt ledarskap, och den regeringen behöver ett starkt grönt inflytande. Två förlorade år går nu mot fyra, men sedan får det vara nog. (Applåder)

Anf. 76 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Fru talman! Jag betvivlar inte Maria Wetterstrands och Miljöpartiets engagemang när det gäller miljöfrågorna. Det har vi gemensamt.

Men, snälla Maria, det räcker inte med retorik. Man måste titta på fakta.

Om vi tar den energi- och klimatöverenskommelse som är på väg att fattas på EU-nivå så har Sverige varit pådrivande. Det är vi som har sett till och hållit fast vid att vi ska ha en aktiv klimat- och energipolitik också i svåra tider. Kraven om en hållbar näringspolitik

på EU-nivå där vi ser att företag, politik och forskning tillsammans kan hitta framtidslösningarna är den svenska positionen. I EU:s klimat- och energipolitik innebär det att Sverige tar den största andelen av det förnybara som något land i Europa över huvud taget tar på sig, från 40 till 49 procent.

Vi har lagt fram program som handlar om att förbättra havsmiljön. Vi har höjt koldioxidskatten. Vi har ökade resurser till järnväg och också till vägnät så att vi kan ta oss fram på ett bättre sätt. Vi har ökade resurser till länsstyrelserna så att man ska snabba på vindkraftsutbyggnaden och andra delar. Vi har gett ökade resurser till energi- och klimatrådgivare runt om i landet. Vi har startat program för småföretag för att de ska bli mer energieffektiva.

Vi har satsat på internationellt samarbete, för att det helt enkelt är så att många länder frågar efter Sverige. Som jag nämnde i ett tidigare replikskifte var Afrikas energiministrar här förra veckan. De bara önskar att Sverige ska vara med i det här arbetet och att vi ska hjälpa till med det.

Vi tillför resurser till forskning, för vi tror fortfarande att vi måste forska mycket mer. Vi måste satsa på pilot- och demonstrationsanläggningar. Det är en lång rad åtgärder som vi har genomfört.

Maria säger: Vi ska stoppa strandskyddsdelen, vi ska skydda mer skog, vi ska minska produktionen i skogen, och vi ska inte ha några pengar till vägar. Då är min fråga: Har du verkligen de socialdemokratiska kompisarna med dig i den politiken?

Anf. 77 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Fru talman! Maud Olofsson säger väldigt fint att andra länder frågar efter Sverige när det gäller klimatfrågan. Varför gör de det? Är det för den politik som den här regeringen har drivit? Nej, knappast. Ni lever på gamla meriter. Ni lever på de förslag som drevs igenom i det rödgröna samarbetet under den förra mandatperioden. Det är det som

är basen för det ni åker runt i världen och skryter om.

Jag vill påminna om att ni var emot i princip varje enskilt förslag som har lett till den utveckling som nu andra länder tittar på i Sverige för att se hur vi har gjort för att åstadkomma den. Därefter har ni omprövat några av de ställningstagandena. Ni har till exempel låtit alla de höjda miljöskatterna vara kvar, utom flygskatten. Flyget är fortfarande befriat från att ta sin del av miljökostnaden.

Sedan skryter Maud Olofsson om hur Sverige stöder det internationella samarbetet i EU. Faktum är att när kraven började komma fram om hur mycket förnybar energi vi skulle bygga i förhållande till andra länder var Sverige och Maud Olofsson nere och lobbade emot det så att vi skulle få lägre krav på oss här, trots att vi har bland de bästa förutsättningarna i EU att göra en stor utbyggnad av förnybar energi.

När kraven sedan kom hörde man från Svenskt Näringsliv, som verkar vara något slags rådgivande organ till regeringen, att det skulle hota både jobben och välfärden och allt möjligt. Samtidigt gick vindenergiföretagen ut och sade: Vi kan fixa det här själva. Och biobränsleföretagen gick ut och sade: Vi kan fixa det här själva. Hade du frågat energirådgivarna kan jag säga att de säkert också skulle ha sagt: Vi kan fixa det här själva genom satsningar på energi-effektivisering.

Regeringen bedriver inte en ansvarsfull politik på miljöområdet. Den bedriver inte en politik som leder framåt. Det är bara att beklaga. Jag önskar att det var annorlunda.

Anf. 78 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Fru talman! Jag kommer ihåg på 70-talet när Centerpartiet drev miljöfrågorna och var först i Sverige med att ta upp de frågorna. Då var koldioxidskatten ett av de starkaste verktygen. Då fanns inte ens Miljöpartiet. Då var det ingen av de politiska partierna i det här landet

som tyckte att det var en bra åtgärd. Det här är något som vi har drivit under lång tid, och vi är glada över att man kan använda det som verktyg.

När det gäller elcertifikat är det samma sak. Det var en reform som Miljöpartiet stod vid sidan om. Det är elcertifikaten som i dag driver på att vi får det förnybara utbyggt i Sverige. Det är likadant med utsläppshandeln – det är en fråga som Centerpartiet har drivit under mycket lång tid. Vi tycker att det är ett bra verktyg, eftersom det är marknadsdrivande och passar marknaden.

Vi driver också internationella överenskommelser på EU-nivå, och vi hoppas också få en sådan i Köpenhamn nästa år. Det är alldeles självklart att Sverige är pådrivande och tar på sig ett stort ansvar, men vi måste också hjälpa de länder som efterfrågar vår hjälp.

Sedan vill jag att Maria Wetterstrand svarar på min fråga. Ni pratar om strandskydd, om att skydda mer skog, om att inte ge några pengar till vägar. Vi har också det här med att öka produktionen i skogen. Har du verkligen Socialdemokraterna med på detta? Jag ser att det är socialdemokratiska medlemmar som är tveksamma.

Anf. 79 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Fru talman! Jag är jätteglad över att Centerpartiet en gång i tiden var ett parti som drev på miljöfrågorna. Det var bra att ni gjorde det då. När det gäller elcertifikaten som Maud Olofsson skryter med var införandet av även småskaliga vattenkraftverk i elcertifikaten en av de saker regeringen gjorde först, vilket onekligen är ett stort hot mot många naturmiljöer som det i dag inte finns särskilt mycket kvar av i Sverige.

Maud Olofsson pratar om utsläppshandeln. Även där lobbade regeringen i EU för att kraven på Sverige skulle vara lägre och att vi skulle få släppa ut mer än vad som skulle ankomma på oss.

När det gäller frågan om skogs- och strandskydd har vi drivit en

politik som har tagit ett stort ansvar under de år vi har haft ett rödgrönt samarbete. Ni har nyligen skurit ned den budgeten – slaktat satsningarna på biologisk mångfald – med en tiondel som bara är borta. Det innebär att man inte kommer att kunna klara miljömålen på det området. Det var annat när rödgrönt styrde Sverige!

Anf. 80 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja återvända till en fråga som det här nya rödgröna samarbetet måste lösa, och hur den ska lösas tror jag blir väldigt viktigt. Om ni vinner valet blir det viktigt för Sverige. Det blir i varje fall, oavsett om ni vinner, viktigt i valdebatten framöver på ett annat sätt än förr. Det handlar om hur man ser på infrastruktur.

Det har funnits ett rätt stort samförstånd mellan Socialdemokraterna och de borgerliga partierna om synen på infrastruktur. Vi har byggt ut vägar i Sverige, och det finns fortsatt stora behov av att göra detta. Jag har varit verksam här i regionen som kommunalpolitiker i många år. Man har fattat beslut om många investeringar där rödgröna koalitioner i Stockholms stadshus gång på gång har spruckit på grund av att man till exempel ska bygga kringfartsleder runt Stockholm.

Nu finns det ett par sådana projekt på gång som verkligen behövs. Det är förbifarter runt våra storstäder – Stockholm och Göteborg. Det handlar också om E 22 i Skåne. Socialdemokraterna, som själva inte klarade av att bygga dessa, kräver nu att vi ska göra det fort. Själva gjorde de det aldrig, men när det kommer till riksdagens bord föreställer jag mig att det finns ett samförstånd mellan alliansen och Socialdemokraterna.

Då är det så att det inte kommer att hinna bli någon spade i jorden vare sig för Förbifart Stockholm, älvförbindelsen i Göteborg eller för en komplett motorväg, E 22, genom Skåne före valdagen 2010. I verkligheten är det den regering som sitter efter valet 2010 som avgör

om dessa projekt fullföljs eller inte.

Därför måste jag fråga Maria Wetterstrand, och jag tror att många människor i dessa regioner nu lyssnar på svaret: Kommer Maria Wetterstrand att acceptera att de här projekten fullföljs?

Anf. 81 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Fru talman! Jag lovar att det kommer att bli ett samlat besked om hur vi ska hantera infrastrukturfrågorna före valet. Jan Björklund behöver alltså inte vara orolig för detta.

Men om man tittar på hur det ser ut i Sverige just nu när det gäller efterfrågan på infrastruktur ser man att det är en enorm ökad efterfrågan på just spårtrafik där inte samhället kan leverera det folk vill ha. Det är för få spår. Det är för trångt på Stockholms central. Det är tåg som inte går tillräckligt snabbt. Det behövs satsningar just där det är en enorm underkapacitet, och det är på järnvägen.

Ta Stockholm som exempel! Tänk om man inte hade byggt en enda ny väg i Stockholms innerstad sedan 1872. Det hade sett lite annorlunda ut då. Men så är det om man tittar söderifrån mot Stockholms central. Det är lika många spår i dag som 1872. Då gick det 10 tåg om dagen. Nu går det 600 tåg om dagen.

Nu satsar man, bland annat tack vare Miljöpartiet, på att bygga ytterligare två spår. När de är klara är det redan för lite, är bedömningen. Det behövs en enorm satsning på spårtrafik i Sverige. När vi hade ett rödgrönt samarbete satsade vi dubbelt på järnvägen om vi hade satsat en del på väg. Det var den fördelning vi gjorde då.

Nu gör ni tvärtom, eller ännu värre. Det är vägarna som får den stora delen av kakan och inte minst just motorvägar i storstadsområdena. Där det bor mycket människor borde det rimligen gå att hitta andra lösningar så att de som bor ute på landet och verkligen behöver bilen också får fortsätta använda sig av den. Vi som

bor inne i städerna behöver minska användningen av bil för att det utrymmet ska finnas, och då är det järnvägs- och spårsatsningar som framför allt behövs och efterfrågas.

Anf. 82 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Fru talman! Maria Wetterstrand pratar om allt annat än det jag frågade om. Citytunneln i Stockholm har den här regeringen gett klartecken till. Den byggs nu. Vi är överens om det, och det är bra, men det problemet är på väg att lösas.

Så säger Maria Wetterstrand till mig att jag inte behöver vara orolig, för det kommer att komma ett besked. Men jag är väl inte orolig för *om* det kommer att komma ett besked. Jag är orolig för *inhållet* i det beskedet. Tänk om det blir som Maria Wetterstrand säger, att vi ska stoppa vägutbyggnader i Sverige. Du pratar om storstäderna. Ja, Förbifart Stockholm och älvförbindelsen i Göteborg råkar vara de största projekten, men ni vill även stoppa förbifarten i Umeå, och ni vill stoppa förbifarten i Sundsvall. Ni vill stoppa varje infrastrukturprojekt där bilar kan åka över huvud taget med undantag för en väg i Motala som ni accepterar.

Det är faktiskt så dessutom, Maria Wetterstrand, att två tredjedelar av all kollektivtrafik går på väg – bussar och så vidare. Vägar är alltså centrala även för kollektivtrafiken.

Men det intressanta är: Kommer ni att stoppa dessa byggnationer? Det är det som står i er motion. Kommer ni att stoppa det i en eventuell framtida regering? Det är de beskederna människor längtar efter att få höra.

Anf. 83 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Fru talman! Jag upprepar: Det kommer att ges svar på detta. Jan Björklund behöver inte vara orolig för om det kommer svar eller inte.

För att vara tydlig så stöder Miljöpartiet vägsatsningar som handlar om att öka säkerheten i vägnätet. Vi stöder satsningar som handlar om att se till att de vägar som finns är bra. Det kommer vi att fortsätta stödja.

Däremot är vi mycket tveksamma till att man i det här läget ska satsa pengar på att bygga nya motorvägar i storstadsområdena, när vi ser att det är efterfrågan på spårtrafik som växer enormt i dag. Det finns inte plats att köra gods på järnväg; därför måste man ha så många långtradare ute på vägarna. Det är både ett säkerhetsproblem och ett miljöproblem att man inte kan köra godset på järnväg i stället, eftersom det har byggts för lite spår.

Vi behöver den här satsningen nu. De infrastruktursatsningar som görs i dag är dem vi ska leva med de närmaste hundra åren. Satsar vi fel, ja, då får vi också en större miljöpåverkan. Satsar vi rätt kan vi göra oss mindre beroende av fossil energi och i stället satsa på det som är mest smart och effektivt för framtiden.

Partiledardebatten var härmed avslutad.

alla, en tidning från LO om välfärd och utveckling, nr 3 2008 sid 29:

LO: "Höstbudget 2008: Regeringen är inte uppgiften vuxen"

"Den borgerliga fyrpartiregering som nu suttit exakt halva tiden är helt enkelt inte uppgiften vuxen. Att regera ett land är något helt annat än att sitta i opposition och skissa på mer eller mindre verklighetsfrämmande förslag utifrån teoretiska modeller."

"De flesta av regeringens förändringar/försämringar har tillkommit »på kammaren» inom regeringskansliet och i närstående grupperingar. Det stora antalet nya lagar som regeringen har fått igenom i riksdagen har uppenbart drivits av en kombination av systemskiftesambitioner och nödortfört fasadputsad gammal moderatpolitik- inte av en realistisk uppfattning om vad som är rättvist och riktig.

TRE STEG BAKÅT OCH ETT HALVT STEG FRAMÅT

Kärnväljarna fick sina skattesänkningar, störst för de rikaste. Och självklart kunde man inte låta bli att införa pigavdrag och vårdnadsbidrag. Värnskatten har dock fått vara kvar som en symbol för att moderaterna numera är »nya«.

Vanligt folk fick också sänkt skatt. Jobbskatteavdraget lyfts fram som den stora reformen, även om det för vanliga Lo-hushåll handlar om småsummor jämfört med vad som tas tillbaka med andra handen. Jobbskatteavdraget gäller dessutom bara för den som har ett jobb. Inte för sjuka, arbetslösa eller pensionärer.

Samtidigt höjer regeringen skatten, bland annat genom slopad avdragsrätt för fackavgift och a-kassa och 32 procents skatt på trafikförsäkringspremier. Avgifterna till a-kassan har chockhöjts.

Så skulle man kunna hålla på och räkna upp försämringarna. Vi konstaterar att det som regeringen hittills åstadkommit bäst kan beskrivas som tre steg bakåt i välfärd och trygghet på i stort sett varje område.

KLASSISK HÖGERPOLITIK

Det som nu händer- och som vi antagligen får se mer av fram till valet - är ett halvt steg framåt på det ena området efter det andra. Det vore fel att kalla exempelvis de nya förslagen till förändringar i arbetslöshetsförsäkringen för »återställare", för det är de inte.

Det är en ny sorts borgerlig dans vi bevittnar: Tre steg bakåt och ett halvt steg framåt. Högerpolitik är vad det är. Nyfernissad, men i grunden samma gamla klassiska högerpolitik.

EKONOMI OCH SYSSELSÄTTNING

LO:s ordförande Wanja Lundby-Wedin är knappast imponerad av regeringens ekonomiska politik. När det gäller jobben - den fråga som de borgerliga allianspartierna vann valet på - anser hon att regeringen är helt fel ute.

- Det är oroande att regeringen inte tar vändningen på arbetsmarknaden och det ökade antalet varsel på större allvar. De senaste årens minskade arbetslöshet beror i huvudsak på en tidigare stark konjunktur och åtgärder som vidtogs innan den borgerliga regeringen tillträdde. När konjunkturen nu går ner saknar regeringen en politik som motverkar att arbetslösheten ökar, anser Wanja Lundby-Wedin.

- Efterfrågan i svensk ekonomi måste stimuleras med åtgärder som har snabb effekt. Det faktum att en halv miljon människor har lämnat a-kassorna och att ersättningsnivåerna samtidigt har sänkts, bidrar inte till att hålla hjulen igång.

Wanja Lundby-Wedin är starkt kritisk till att regeringens enda svar på den vikande konjunkturen är ytterligare jobbskatteavdrag. Rege-

ringen är inte trovärdig när den än en gång vill öka sysselsättningen med en skattesänkning.

- Ytterligare jobbskatteavdrag och sänkta arbetsgivaravgifter är inte rätt sätt att stimulera efterfrågan. Nu behövs en bred satsning på arbets-marknadsutbildningar och en stimulans till hushållen genom att höja barnbidragen och studiemedlen.

Även förslagen som regeringen hoppas ska få fler att komma tillbaka till a-kassan får underkänt.

- Idag kan bara 25 procent av löntagarna försäkra 80 procent av sin lön i arbetslöshetsförsäkringen. Den lilla sänkning av a-kasseavgiften som föreslås kommer förmodligen inte heller alla till del. Regeringen borde ta bort arbetslöshetsavgiften och samtidigt höja såväl ersättningsnivåerna som taket i försäkringen, säger Wanja Lundby-Wedin.

ARBETSMILJÖPOLITIKEN

LO:S vice ordförande Ulla Lindqvist konstaterar att regeringen inte tar arbetsmiljöfrågorna på allvar. Som vi alla vet har Arbetsmiljöverket under de senaste åren fått sina anslag kraftigt nedskurna. I budgetpropositionen för 2007 motiverade den då nytilträdde borgerliga regeringen detta med orden: «Som ett led i minskningen av den statliga byråkratin föreslås att Arbetsmiljöverket ges ett förändrat och begränsat uppdrag».

Förra året tog regeringen 160 miljoner från Arbetsmiljöverket. I höstens budgetproposition ger man nu tillbaka 33 miljoner kronor.

- Det är uppenbart att regeringen inte tar arbetsmiljöarbetet på allvar när man ena stunden tar bort pengar för att sedan åter satsa pengar, men då bara en liten del av det som man tidigare tagit. Dessutom tas pengarna som nu ges till Arbetsmiljöverket från andra angelägna områden, nämligen arbetsmarknadspolitiska program och insatser, säger Ulla Lindqvist.

Regeringen har kanske blivit skrämmd av de svarta rubrikerna om dödsolyckor på arbetsplatserna. LO har länge krävt fler arbetsmiljöinspektörer som kan ställa krav på arbetsgivarna att ta itu med riskerna för liv och hälsa samt utkräva vite och se till att lagar och regler följs. Men i stället för att satsa på att stärka inspektionsarbetet, så öronmärker regeringen de 33 miljonerna för bland annat informationsinsatser. Det anser Ulla Lindqvist är hyckleri.

- Det är hyckleri att först dra ned kraftigt på anslaget till arbetsmiljöarbetet och sedan hävda att man är oroad av det ökade antalet olyckor och dödsfall på jobbet. För att komma tillrätta med problemen krävs mer än informationsmaterial.

Läs budgeten själv

På regeringskansliets temawebb Budget 2009 hittar du allt material kring budgeten. Adressen är www.regeringen.se/sb/d/10909. Direktadressen till alla budgetdokument som pdf-filer är www.regeringen.se/sb/d/10169/a/111679.

Samtidigt med statsbudgeten för 2009 lade regeringen också en tilläggsbudget för 2008. Det är här man bland annat hittar extratilldelningen på 250 miljoner kronor till Försäkringskassan för att hantera de nya sjukreglerna. Tilläggsbudgeten hittar du på www.regeringen.se/content/1/c6/11/18/11/a49573e4.pdf. “

“Rättvisans återkomst. Anders Isaksson om regeringens böjelse för nyttokalkyler.”

“**MODERATERNAS** partisekreterare Per Schlingmann brukar beskrivas som landets ledande stjärna på politisk reklam, en av de drivande krafterna bakom omkostymeringen till nya moderaterna och lanseringen av ord som utanförskap och jobbskatteavdrag. Nu har han upptäckt att rättvisa väger tungt i väljarnas medvetande och att frånvaron av detta begrepp i den moderata arsenalen av honnörsord kan bli en akilleshäl i kommande val.

I en intervju i Dagens Industri häromdagen beskrev han partiets vända inför denna fråga i närmast existentiella termer:

"Det moderaterna tampas med är om vår politik är rättvis eller inte", sade han. "Det är vår stora utmaning".

Per Schlingmanns senkomna insikt om rättvisans politiska betydelse ter sig onekligen förvånande. I partiernas tävlan har makten att definiera väljarnas föreställning om rättvisa varit helt central, själva basen för socialdemokratins långvariga regeringsinnehav. Mona Sahlin och Thomas Östros må te sig som parodier på sig själva när de ropar efter mer rättvisa, men opinionsmätningarna vittnar om att flertalet väljare tror sig veta vad de menar.

I FRÅNVARON AV motstånd kan socialdemokratin spela mot öppet mål. I skatte- och välfärdsfrågor har alliansregeringen aldrig ens försökt att förbinda sina beslut med någon sorts idé om rättvisa, snarare då gjort dygd av motsatsen. Varken Fredrik Reinfeldt eller Anders Borg har hörts uttala r-ordet och i Per Schlingmanns två skrifter om partiets profilering - "Fortsatt förnyelse" och "Med sikte på

framtiden" - nämns rättvisa en enda gång - och då med en underton av problem.

I kampen om mindre laddade socialdemokratiska ord har moderaterna däremot varit mer framgångsrika, med utanförskapet som topp. Det hade en klart terapeutisk överton i socialdemokratins version, beskrev mer den enskilde som utesluten ur gemenskapen vid fikabordet på jobbet än som utestängd från arbetsmarknaden och beroende av bidrag för sin försörjning. I den moderata varianten har utanförskapet blivit både ett kollektivt och enskilt problem, ett liv i ekonomisk ofrihet som den enskilde måste lämna för både sitt eget och samhällets bästa. De offentliga försörjningssystemen erbjuder trygghet när den behövs, men friheten och oberoendet skapas i arbetet.

Denna nylagda brygga från det negativa utanförskapet till det positiva arbetet är inte bara moderaternas förtjänst, det speglar också socialdemokratins långvariga oförmåga att hantera de inneboende konflikterna i partiets egna värdeord. Rättvisa och rättigheter till det ena och det andra har efterhand flutit ihop, rätt till arbete har också blivit rätt till utanförskap för dem som hamnat där.

ARBETET HAR REDUCERATS till ett ideellt värde för individen, det ger inga särskilda förmåner och föranleder inga hyllningar. Rättvisa har blivit vad socialdemokraterna definierar som rättvisa, utan andra djupare överväganden än reflexer från det politiskt passande och sedan länge invanda. Mer än så behövs inte heller så länge moderaterna parerar rättvisan med Per Schlingmanns paroller, typ "Vi vill alla människor väl" och "Vi förstår Sveriges och människors problem".

Jobbskatteavdraget, det nya moderata paradordet, illustrerar regeringens böjelse för nyttokalkyler. Ordet i sig är en egendomlig nykonstruktion, i fråga om reseoch ränteavdrag behövs ju inget inskjutet "skatte" för att förstå vad det handlar om. Nu finns det där för att framhäva att just lön från arbete beskattas mer förmånligt än andra

löneanknutna inkomster som pensioner och a-kassepengar.

Socialdemokratin har förstås svarat att sådana skillnader är orättvisa och att alla inkomster ska beskattas lika, ett krav på rättvisa som också LO-facken och pensionärsorganisationerna driver. Pension är ju uppskjuten lön, så varför ska pensionen beskattas högre än löntagarnas arbetsinkomster?

JA, VARFÖR? Om regeringen dragit in rättviseaspekter i sin nyttokalkyl kunde avdraget ha konstruerats som ett schablonavdrag för kostnader som är förbundna med arbetet, exempelvis måltider på restaurang, kläder och en och annan taxiresa för att hinna till dagis. Regeringens motargument att jobbavdraget ger procentuellt mer till de lägst avlönade är visserligen sant, men hela nitton steg i avdrags-trappan - från 174 kronor per månad i botten till 1203 för dem med 27 000 kronor och däröver i månadslön - framstår som ett medvetet sätt att gynna de något högre avlönade.

Fördelningspolitiska argument i all ära, men restaurangernas pris på dagens lunch är inte inkomstrelaterat. Med motiveringen att de flesta har ungefär likvärdiga sidokostnader för sitt arbete skulle ett fast belopp i kronor, lika för alla oavsett inkomst, ha gjort jobbavdraget både rättvist och omfördelande.

Det hade inte heller uteslutit andra skattesänkningar och möjligen också lättat moderaternas beröringsångest inför r-ordet.

anders@andersisaksson.se

Anders Isaksson är journalist, författare och fristående kolumnist i Dagens Nyheter.”

DN081023 :

"Allt fler långtidssjuka blir av med sitt jobb"

“Kommunals Ylva Thörn presenterar ny undersökning: Uppsägningar av sjuka allt vanligare samtidigt som två av tre anser att arbetsmiljön gör anställda sjuka. Mer än var tredje medlem av LO:s största förbund menar att arbetsgivarnas attityd till långtidssjuka hårdnat de senaste två åren. 27 procent upplever att långtidssjukskrivna även sägs upp i större utsträckning än för två år sedan, trots att ohälsan beror på jobbet. Hela 63 procent anser att arbetsmiljön påverkat hälsan negativt. Samtidigt upplever 75 procent att Försäkringskassans attityd till långtidssjuka har hårdnat de senaste åren. Vi behöver arbetsgivare och en försäkringskassa som ger människor möjligheter till arbete i stället för att pressa bort dem från jobbet, skriver Kommunals ordförande Ylva Thörn.”

“SAMHÄLLSDEBATTEN OM ARBETSMILJÖ, ohälsa och sjukförsäkringar har fått en stark slagsida mot att öka pressen på den sjuke genom striktare regler och sänkt ersättning. Retoriken handlar nu om hårdare krav, men aldrig hör man någon tala om att den som är sjuk har några rättigheter. Debatten har åtföljts av strängare beslut som försvagar den anställda.

Reglerna i sjukförsäkringen har blivit klart skarpare mot den som inte kan arbeta på grund av sjukdom. Samhällets insatser för arbetarskydd har försämrats på lång sikt genom att arbetslivsforskningen monterats ned. Resurserna för Arbetsmiljöverket har skurits ned kraftigt.

I Kommunal ser vi en lika tydlig som allvarlig trend där arbets-

givare rensar bort de sjukskrivna anställda man anser inte duger. Enligt min mening är kopplingen mellan det som sker ute på arbetsplatserna och den nya politiska retoriken tydlig. Den cyniska hanteringen av långtidssjuka på arbetsplatserna legitimeras av de allt hårdare attityderna till sjuka människor från regering och riksdag de senaste åren.

Jag kan i dag redovisa helt nya resultat från en stor riksrepresentativ undersökning bland medlemmar i Kommunal. 2 302 personer från hela Sverige har svarat på en enkät om hur sjuka bemöts på arbetet.

Många människor har tidigare aldrig hört talas om att långtidssjuka kan bli av med sitt arbete. Nu ser vi i Kommunal landet runt att fler arbetsgivare säger upp eller köper ut sjukskrivna. Självförtroendet hos den som blir av med jobbet rasar givetvis.

Vår nya undersökning bekräftar att uppsägningar av sjuka blivit allt vanligare. 27 procent av medlemmarna i undersökningen upplever att långtidssjukskrivna sägs upp i större utsträckning i dag än för två år sedan.

Den obarmhärtiga hanteringen av sjuka människor blir desto mer motbjudande av att många av de långtidssjuka har en ohälsa som har sitt ursprung på jobbet. Två av tre (63 procent) av deltagarna i undersökningen anser att arbetsmiljön påverkar arbetskamraters hälsa negativt. Långtidssjukfrånvaron är tre gånger större för Kommunals kvinnliga medlemmar än för samtliga anställda på arbetsmarknaden.

Den som har varit sjuk länge behöver ofta särskilda insatser från arbetsgivaren för att kunna börja jobba igen. Det kan handla om rehabilitering, anpassning av arbetet eller förändrade arbetsuppgifter. I debatten har det sagts många vackra ord om rehabilitering men utan koppling till vad som sker ute på arbetsplatserna.

Den som är sjuk i dag möter ökade krav men ser inte till någon rehabilitering. De initiativ som tagits för bred samverkan mellan myndigheter för rehabilitering ger ännu inte resultat.

En kommun eller ett landsting har så många anställda med så skiftande arbetsuppgifter att det måste vara möjligt att hitta andra arbetsuppgifter. Så många som varannan deltagare i undersökningen (44 procent) upplever dock att det inte erbjuds tillräckligt med stöd till långtidssjuka.

På en direkt fråga upplever drygt var tredje (37 procent) att arbetsgivarens attityd till långtidssjuka har hårdnat de senaste två åren. Vi befarar att arbetsgivare i en begynnande lågkonjunktur först vill bli av med dem som är sjukskrivna.

Om många arbetsgivare nu intagit en skarpare attityd mot anställda som är sjuka så bleknar det i relation i jämförelse med vad som hänt med Försäkringskassan. Nära dubbelt så många som anser att arbetsgivaren har blivit hårdare har märkt motsvarande försämring från Försäkringskassan. Tre av fyra i vår undersökning (75 procent) upplever att Försäkringskassans attityd till långtidssjuka har hårdnat de senaste två åren.

För att summera. Många av de långtidssjuka inom välfärdsyrkena har en ohälsa som kan kopplas till jobbet. De anställda upplever att stödet för att långtidssjuka ska kunna komma tillbaka i jobb har blivit sämre. Attityden från arbetsgivaren men framför allt Försäkringskassan har blivit tuffare de senaste åren. Resultatet är att allt fler långtidssjukskrivna förlorar sitt jobb.

Detta är ett klockrent recept för ökad utslagning från arbetsmarknaden. Det är inte en värdig behandling av människor som lagt många av sina bästa år på att ge andra en trygg välfärd.

I stället för att se människors möjligheter att bidra och ge dem stöd för att de ska kunna göra det pågår nu en ganska brutal bortsortering av människor som inte är önskvärda. Självkänslan hos en långtidssjuk som förlorar sitt arbete körs i botten. Hur ska den långtidssjuka som förlorar sitt arbete ha en chans att kunna få ett nytt jobb på arbetsmarknaden?

JAG HAR PERSONLIGEN varnat socialförsäkringsminister Cristina Husmark Pehrsson (m) för effekterna för de sjuka av den väg som regeringen slagit in på. Riksdagsbesluten från i somras med försämringar i sjukförsäkringen har ännu inte fått fullt genomslag. Men enligt min uppfattning beror en stor del av de hårdare åtgärderna mot sjuka på att ansvariga ute på fältet följer de signaler man får uppifrån.

Domen kommer att bli skarp mot de beslutsfattare som bär ansvar för denna ökade hårdhet mot människor som har det svårt. Resultatet av vår undersökning visar på en förtroendekris mot behandlingen av långtidssjuka. Kommunal vill nu medverka i öppen och konstruktiv diskussion om hur vi kan återskapa en arbetsmiljö, sjukförsäkring och rehabilitering som fungerar.

Vi behöver skapa arbetsplatser som människor inte blir sjuka av. Varför är det så tyst om att många jobb, inte minst inom vård och omsorg, fortfarande sliter ut de anställda?

Vi behöver konstruktiva åtgärder för att den som varit sjuk länge ska komma tillbaka. Hur kan vi acceptera en politik som går ut på att driva bort sjuka från jobbet i stället för att göra det möjligt för dem att komma tillbaka? Samhället måste skapa system för utbildning och omställning till andra arbetsuppgifter för dem som behöver det. Arbetsförmedlingen måste få ökade resurser för att klara sitt uppdrag.

Vi kräver en effektiv samverkan mellan arbetsgivare, fack, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen.

Vi behöver arbetsgivare och en försäkringskassa som ger människor möjligheter i stället för att pressa bort dem från jobbet och ge dem sänkt ersättning. Vem tror att utslagningen från arbetsmarknaden minskar och fler kommer i arbete om man tar jobbet ifrån de långtidssjuka?

Vi behöver en rättsäkerhet för den som är sjuk. Den som är sjuk har också rättigheter. Många sjukskrivna upplever att beslut om deras framtid, av myndigheter och arbetsgivare, fattas över deras huvuden utan att de har någon verklig möjlighet att påverka.

Vi behöver skapa ett arbetsliv där även den som blivit sliten av hårt arbete är välkommen. Vårt samhälle blir fattigare om många människor hindras från att bidra efter förmåga. Äldre arbetstagares kompetens måste tas till vara och inte kastas bort. Den som är äldre kanske inte klarar lika tunga arbetsuppgifter som tidigare men har erfarenheter och kompetens som bör föras vidare till de unga som nyanställs.

Vi behöver välfärdsjobb som kan rekrytera unga människor. Välfärdens verksamheter står inför stora rekryteringsbehov. Om vi ska lyckas anställa så många unga människor som krävs måste välfärdsjobben erbjuda goda arbetsvillkor. Välfärdssektorn måste visa att man tar väl hand om de anställda man har för att kunna rekrytera tillräckligt många framöver.

Kort sagt. Vi måste få ett stopp på utslagningen från arbetslivet. I stället måste vi skapa ett inkluderande arbetsliv där alla människor kan bidra. Det behövs en rimlig balans mellan de rättigheter, krav och skyldigheter som riktas mot den sjuka, arbetsgivaren och samhället.

YLVA THÖRN

DN 081025:

“Bunkerpunka.

Lotta Fogde om finanskrisens goda sida.”

“**DEN INTERNATIONELLA** finanskrisen har ställt en del tidigare självklara föreställningar på huvudet. I fortsättningen är det till exempel svårt att hävda att bankernas bonussystem är en angelägenhet enbart för dem själva. I så fall borde ju även ansvaret för krishantering vara det.

Bankbranschen framstår dessutom allt- mer som en skyddad verkstad. Bankhöjdarnas löner skär sig mot den nya fonden.

Med socialiseringen av banker i västland efter västland faller också föreställningen att staten alltid är en sämre ägare än privata intressen. Den stabilitet och långsiktighet som stater kan erbjuda har visat sig eftersträvansvärd på senare tid.

På det hela taget stämmer händelseförloppet till ödmjuk eftertanke kring de tvärsäkra dogmer och det flockbeteende som vid varje tid tenderar att dominera samhällsdebatt och politik. Nu visar det sig att såväl politik som ekonomi de senaste tjugo åren har präglats av en övertro på marknadslösningar.

Ur denna insikt följer att en del tidigare otänkbara frågeställningar plötsligt är rumsrena igen. Vi håller på att få ett friare tankerum med fler tillåtna tankespar. På det sättet är krisen faktiskt välgörande.

NU KAN MAN BARA önska att detta gynnsamma tankeklimat får sprida sig till fler områden. Det allmänt vedertagna förtjänar alltid att ifrågasättas. Invanda föreställningar har alltför stort grepp över tänkandet, inte minst i politiken, på båda sidor blockgränsen.

Man ser detta hos regeringen, som strävar på i sitt nit att få ett i dess ögon arbetsovilligt folk att söka de jobb som nu försvinner. Fullskaleexperimentet med a-kassan har redan misslyckats och fått modifieras, och fler reträtter lär regeringen behöva göra innan lågkonjunkturen är över. Ändå verkar inriktningen på att skapa jobb genom att påverka individen i stället för konjunkturen närmast religiös. Man vägrar inse att a-kassareformen helt enkelt var en riktigt dålig idé.

Alltför få perspektiv gör att väsentligheter som inte passar in i föreställningsvärlden lätt förbises. Denna samsyn bäddar för dåliga lösningar och kriser, oavsett politikområde.

ETT ANNAT EXEMPEL på detta är Europapolitiken. Politiker-Sverige är så rörande överens om att Sverige behöver EU, att varje ifrågasättande av villkoren för samarbetet tolkas som ett hot mot unionen själv. Själv är jag utled på att klassificeras som skeptiker vid varje påpekande av att Europasamarbetet i ett eller annat avseende skulle kunna utformas bättre.

Vad värre är gör denna ängslighet svenska företrädare till passiva efterföljare i Bryssel, utan egna infallsvinklar på EU:s utveckling. Givet att Sverige i EU är mindre än vad kristdemokraterna eller miljöpartiet är i riksdagen, ligger nyckeln till svenskt inflytande i aktivt initiativtag-ande snarare än i själva röstandet.

Men den största blinda fläcken i svensk politik just nu rör Lars Ohly. Borgerligheten har ett självklart intresse av att framställa honom som opålitlig förespråkare av en världsfrånvärd politik. Miljöpartiet vill förminska en viktig konkurrent om såväl makt som väljare. Och socialdemokratin är bortskämd av att alltid ha kunnat köra med vänsterpartiet som man behagar, eftersom det inte har några parlamenta-riska alternativ.

Allt som kommer ur Ohlys mun blir därför icke-frågor. Till skillnad från andra politiska verktyg får utgiftstaket i statsbudgeten inte ifrågasättas. Fler anställda i offentlig sektor är totalt otänkbart.

Men varför skulle detta vara mindre realistiskt än att till exempel sänka koldioxidutsläppen med 80 procent, som miljöpartiet vill? Eller dummare än att starta fler arbetsmarknadsutbildningar och inrätta så kallade nystartsjobb? Med tanke på den pensionsboom som kommer att drabba offentliga verksamheter inom några år kanske det rent av vore långsiktigt smart. Finanskrisen är en påminnelse om bristen på helhetsperspektiv i samhällsekonomin.

OAVSETT HUR MAN ställer sig till olika regeringsalternativ, är det oklokt att på förhand definiera bort vissa frågeställningar och budbärare. Därmed förminskar vi samhällsdebatten och försämrar förutsättningarna att hitta bra lösningar. Blockpolitikens nödvändighet är för övrigt en annan synbar självklarhet som förtjänar att diskuteras i grunden. Om vi till varje pris vill ha två tydliga alternativ - har vi då rätt valsystem i Sverige?

Att betrakta dem som vågar ifrågasätta den allmänna meningen som svikare eller okunniga ligger bakom åtskilliga av mänsklighetens stora och små fiaskon. Ta "Vasas" förlisning, Kubakrisen som nästan orsakade kärnvapenkrig eller varför inte socialdemokraternas valförlust 2006. Varje strömlinjeformad socialdemokratisk ledning som inte möter opposition på hemmaplan lever farligt.

Det här är min sista kolumn på DN:s ledarsida inom överskådlig tid. Jag hoppas ha bidragit till en och annan bula i ramarna för det allmänt vedertagna med mina texter de senaste tre och ett halvt åren. Tack, alla ni som hört av er, både supportrar och kritiker. Jag har lärt mig mycket."

DN 081025 :

"Energipolitikens lösning måste snarast brytas upp"

"Fyra framstående industriledare kräver en ny blocköverskridande energiöverenskommelse och inleder en kampanj: Det politiska systemet har låst sig i maktpolitisk taktik som skadar ekonomin. Sverige måste enas om att börja ta de nödvändiga stegen mot en bred energiöverenskommelse. Därför kommer vi runt om i landet att samla opinionsbildare, företrädare för företag, fackförbund och andra organisationer till rundabordssamtal som ska sändas över nätet. Finanskrisen har visat hur omständigheter i omvärlden bortom vår kontroll kan påverka Sveriges ekonomi allvarligt. Det gör det extra viktigt att utnyttja ett konkurrensmedel som vi kan kontrollera: energiförsörjningen. Men det politiska systemet verkar ha låst sig i ett maktpolitiskt spel kring energifrågan. Det är ett spel Sverige inte har råd med. En stor del av industrin i Sverige är utlands- och riskkapitalägd. Därmed blir konkurrensen om investeringarna allt hårdare. Det skriver Carl-Henric Svanberg, vd för Ericsson, Leif Johansson, vd för Volvo, Hans Stråberg vd för Electrolux och Anders Nyrén vd för Industrivärden."

"I SKENET AV den pågående finanskrisen är det många som drar fram de svenska erfarenheterna av den förra finanskrisen: Sverige lyckades ena sig över blockgränserna, inte bara för att lösa de omedelbara finansiella problemen, utan också för att lägga grunden till en långsiktigt hållbar reformagenda.

Överskottsmålet, budgetdisciplin och fristående riksbank har blivit resultatet av denna reform och moderniseringsvåg. Den breda pensionsöverenskommelsen är fortfarande unik i sitt slag.

Denna förmåga till samling av landet i för framtiden och tillväxten viktiga frågor har varit avgörande för att Sverige ska kunna bli så starkt och konkurrenskraftigt som vi är i dag och klara globaliseringskrav så väl som vi har gjort. Många av våra grann- och konkurrentländer kämpar fortfarande med dessa reformutmaningar.

Varje kris har också påmint oss om att industrin fortfarande är mycket viktig - och utgör en ryggrad för vår forskning, vårt innovationsklimat - och för sysselsättning och exportframgångar. Under högkonjunkturernas hisnande toppfas frodas bland en del "tyckare" en attityd om att industrin spelat ut sin roll, eller inte behövs längre. Ingenting kan vara mer fel.

Men då talar också mycket för att motsvarande krafttag nu krävs för att skapa en modern, klimatanpassad och tillväxtfrämjande energipolitik. Dagens politiska lösningar skapar onödig osäkerhet.

Vad finanskrisen visat med skrämmande styrka är hur högt priset är för osäkerhet i en global ekonomi. Men även det omvända gäller - Sverige kan genom en energipolitik som uppfattas som stabil och tillväxtfrämjande få den att fungera som investeringsmagnet för Sverige.

Det är bråttom med att få fram en ny blocköverskridande energiöverenskommelse. Exempelvis den svenska basindustrin står inför

stora nyinvesteringsbehov - och var investeringarna hamnar avgör var framtidens jobb skapas - samt var förutsättningar för forskning och utveckling kommer att finnas.

En stor del av industrin i Sverige är utlands- och riskkapitalägd. Därmed blir konkurrensen om var investeringarna förläggs hårdare och hårdare. Det går inte att utgå från att "blå-gula" lösningar alltid har företräde när investeringsalternativen är globala.

Vi har det senaste året sett många branscher brottas med vikande lönsamhet, ofta beroende på omvärldsfaktorer bortom vår kontroll. Det kan handla om faktorer såsom en svag dollar, höga oljepriser eller virkestullar, som när de inträffar samtidigt skapar stora problem för svensk ekonomi. Det gör det extra viktigt att utnyttja de konkurrensvapen vi som nation faktiskt kan kontrollera själva - däribland energiförsörjningen.

Vi känner att det politiska systemet verkar ha låst sig i ett makt-politiskt taktiserande kring hur olika lösningar i energipolitiken kan användas som ett "giftpill" för att undvika att det konkurrerande politiska blocket uppfattas som regeringsfähiht. Det är ett spel som Sverige inte har råd med.

Nu tas ett nytt unikt grepp i svensk samhällsdebatt för att få fokus på denna fråga som vi ställer oss bakom. Det handlar om att ge nationella politiker inspiration, stöd och underlag för att ta de nödvändiga stegen till en bred energiöverenskommelse.

På ett antal platser i landet kommer företrädare för företag, organisationer, fackliga organisationer och fristående opinionsbildare under hösten att samlas till rundabordssamtal - under vinjetten: Krafttag.nu. Varje sådant rundabordssamtal skall kunna ses som en regional hearing om behovet av en bred energiöverenskommelse. Rundabordssamtalen kommer att webb-sändas på en hemsida - och det kommer att finnas möjlighet att följa och kommentera vad som sägs och diskuteras.

Genom tillvägagångssättet slås också ett slag för en annan svensk paradgren - vår förmåga att tidigt utnyttja ny teknik - och att använda den för att sprida och involvera många snabbt. Vad vi kommer att göra är helt enkelt att förse de svenska politikerna med en webbsänd hearinggrunda av hög kvalitet.

Krafttag.nu har inga anspråk på att uppfattas som en folkrörelse eller att konkurrera med de politiska partierna. Finansieringen kommer att komma från svenskt näringslivs organisationer.

Det finns inget smusslande eller hymmel kring detta.

Sverige har åter chansen att göra något offensivt i en kris. Ta den chansen!

CARL-HENRIC SVANBERG
LEIF JOHANSSON
HANS STRÅBERG
ANDERS NYRÉN

Svenskt Näringsliv. 2008-10-07:

“Oroande (s)-förslag om förmögenhetsskatt”

“När Sverige sällade sig till andra länder och tog bort förmögenhetsskatten minskade valutautflödet ur landet. Att (s) nu vill återinföra den är ett oroande utspel i helt fel tid.

Det är djupt oroande att socialdemokraterna föreslår ett återinförande av förmögenhetsskatten. Ett litet land riskerar alltid att drabbas när det uppstår internationella kriser. Vad landets politiska aktörer säger och gör i ett sådant läge har stor betydelse för synen på Sverige och kan få direkt påverkan på räntor och valutaflöden. En opposition som aspirerar på att sitta vid makten om två år är naturligtvis viktig att lyssna på.

- Trots detta väljer socialdemokraterna att idag lansera och precisera sitt förslag om att återinföra förmögenhetsskatten, konstaterar Annika Lundius, vice VD på Svenskt Näringsliv. En skatt som vi vet har bidragit till ett omfattande valutautflöde ur Sverige och som har tagits bort i nästan alla länder.

Hotet om återinförd förmögenhetsskatt har varit återhållande för kapitalägare som har övervägt att föra tillbaka kapital till Sverige. I den situation vi just nu befinner oss i blir frågan extra känslig och akut. Det är viktigt att inte sätta partitaktik före landets bästa.

- Även ett land med stabila förutsättningar kan drabbas i en global finanskris, säger Annika Lundius. Det är oansvarigt att föreslå en förmögenhetsskatt i ett läge när det är extra viktigt att upprätthålla investeringarna.

- Socialdemokraternas agerande står i bjärt kontrast till partivännerna i Spanien som på grund av den ekonomiska nedgången under sensom-

maren valde att ta bort förmögenhetsskatten, avslutar Annika Lundius. I övrigt innehåller budgetmotionen utgiftsökningar på uppåt 40 miljarder kronor, som finansieras genom en rad skattesärpningar. Det rör sig bland annat om en skattehöjning för ungdomar på 14 miljarder kronor i ett läge då Sverige har en av Europas högsta arbetslösheter för ungdomar.”

Annika Lundius är vice vd på Svenskt Näringsliv.

DN 081007 sid 7:

"S bör tänka om"

“Rena väljarpopulismen att vilja återinföra förmögenhetsskatten, menar Företagarnas vd.”

“Ända sedan regeringsskiftet hars, och inte minst Mona Sahlin, understrukit att företagare är enviktig grupp som ibland glömts bort.”

"Vi är löntagarnas parti, men också företagarnas", skrev den socialdemokratiska partistyrelsen i ett inriktningsbeslut före sommaren. Bland många andra lovvärda viljeinriktningar noterar jag också budskapet att "vi vill främja god tillgång på riskkapital".

Jag har därför haft höga förväntningar på socialdemokraternas budgetmotion. Tyvärr blev jag redan i förväg besviken, framför allt på beskedet i går att de vill återinföra förmögenhetsskatten.

När nuvarande regering avskaffade förmögenhetsskatten var det en viktig reform som har gjort det lättare att hitta finansiering till växande företag. Tillsammans med tidigare s-regeringens avskaffande av arvs- och gåvoskatten har det också underlättat den ack så viktiga generationsväxlingen för många av Sveriges företag och lagt förutsättningar för att fler företag fortsätter drivas entreprenöriellt.

Utifrån Skatteverkets och SCB:s finansräkenskaper har beräkningar gjorts som visar att mellan 1980 och 2006 har mer än tusen miljarder kronor lämnat landet. En önskad effekt av att skatten har avskaffats är att dessa miljarder ska leta sig tillbaka till Sverige och bidra till investeringar i jobb och tillväxt här hemma. Men denna effekt är till stor del beroende av att såväl svenska som utländska investerare kan lita på att skatten inte kommer tillbaka.

Här har socialdemokratin inte levererat ur företag- och jobbsynpunkt. I stället har socialdemokraterna i flera utspel - och nu ännu en gång - markerat att förmögenhetsskatten ska återinföras efter nästa val.

Det är inget annat än ren väljarpopulism, byggd på att skatten har ett olyckligt namn som leder tankarna till att man med denna skatt kan omfördela från de rika till de fattiga. Det vore mer rättvisande om man kallade det för en extra kapitalskatt, eller investeringsskatt. Effekten är inte att förmögna blir något annat än förmögna. Effekten är i stället att kapital på ett godtyckligt sätt flyttas från vissa investeringar till andra och ofta mindre produktiva, och framför allt driver kapitalet utomlands. De som förlorar mest på detta är de som är beroende av nya jobbtillfällen i Sverige.

En illustration av att förmögenhetsskatten har gjort sitt är att alla utom två av EU: s 27 länder har avskaffat skatten (eller aldrig infört den).

Om socialdemokratin menar allvar med att vara företagarnas parti bör partiet därför ompröva sin inställning till förmögenhetsskatten.

ANNA-STINA NORDMARK NILSSON

Vd Företagarna

Konsumentverkets hushållsbudgetar: för 2008 +bostadskostnader mm.

I Konsumentverkets broschyr "Koll på pengarna 2008" finns beräkningar för år 2008. Konsumentverket anger:

Individuella kostnader:

1. Livsmedel: Bygger på en fyra veckors näringsberäknad matsedel med vanliga rätter som innehåller både råvaror och halvfabrikat. Lättöl ingår liksom lite godis, läsk och snacks. Beloppen för vuxna gäller vid låg fysisk aktivitet. Med en rask promenad på 30 min/dag, lägg till 70 kr. Är du ensamstående lägger du till 100 kronor per månad för mindre förpackningar och mer svinn.

Alla mål äts hemma eller matlåda (Utom tilläggen 100 kr och 70 kr):

Kvinna 18-30 år 1480 kr per mån. 31-60 år 1440 kr. 61-74 år 1330 kr. 75- år 1290 kr.

Säg kvinna 18-60 år 1450 kr per mån. 61- år 1320 kr/mån.

Man 18-30 år 1920 kr. 31-60 år 1820 kr. 61- 74 år 1650 kr. 75- år 1440 kr

Säg man 18-60 år 1850 kr per mån. 61- år 1570 kr/mån

(Om lunch äts ute 5 dagar i veckan blir livsmedelskostnaderna hemma 330 kr/mån lägre för kvinnor och 410 kr lägre för män i åldrarna 18-60 år.)

2. Kläder, skor: Innehåller också kemptvätt, skoreparationer och tillbehör som väska, klocka, paraply. **Vuxen kv: 530 kr/mån. Man 520**

3. Fritid, lek (inklusive mobil): Här ingår bl a leksaker, cd-skivor, böcker, skidor, cykel, föreningsavgift. **Vuxen person 480 kr/mån.**

4. Hygien (personlig): Tvål, tandkräm, blöjor, hårklippning etc. För kvinnor till och med 49 år ingår mensskydd för ca 30 kronor i månaden.

Kvinna 18-60 år 320 kr per mån. 61- år 300 kr.

Man 18- år 250 kr.

Summa individuella kostnader exkl livsmedel: kv 18-60 år 1330 kr per mån, 61-år 1310 kr, man 18- år 1250 kr.

Gemensamma kostnader:

5. Förbrukningsvaror: Tvätt-och rengöringsmedel, toalett- och hushållspapper m m. **1 person 100 kr per mån. 2 pers 120 kr.**

6. Hemutrustning (inklusive dator): Möbler, husgeråd, tv, dator(ca 200 kr/mån) m m, sådant som slits och ersätts. Frys, disk-, tvättmaskin ingår inte. **1 pers 510 kr per mån, 2 pers 600 kr.**

7. Media, fast telefon, Internet m m: Innehåller även brev, kort och frimärken m m. **1 pers 760 kr per mån, 2 pers 790 kr.**

8. Hemförsäkring kostar olika beroende på bostadsort. Storstad: över 200 000 inv. Mellanstor stad: 50 000 - 200 000 inv. Mindre tätort: under 50 000 inv. **I person storstad 150 kr per mån. 2 pers 160 kr.** (Mellanstad 100/110. Mindre tätort 80/80.)

Summa gemensamma kostnader storstad (exkl el): 1 pers 1520 kr per mån. 2 pers 1670 kr.

9. El - Uppskattad förbrukning i hyreslägenhet: 1 person 150 kWh per månad, 2 personer 220 kWh. El i Stockholm fast avgift ca 50 kr per mån. KWh-pris ca 1,20 kr. (Fortum) Gör: **1 person 230 kr per mån. 2 pers 310 kr.**

Övrigt:

Kollektivresor och fackavgifter (inkl a-kassa): För en 20-åring anger Konsumentverket: Kollektiva lokalresor 500 kr per månad och fackavgifter (inkl a-kassa) 610 kr per månad. **Summa 1110x12=13320 per år.**

I Stockholm kostar busskort i april 2008: 690 kr per mån (pensionär 420 kr). För förvärsarbetande i Stockholm 190 kr/mån=2280 kr/år mer än Konsumentverkets 500 kr /mån.

För åldrar 18-60 år är kostnaderna enligt punkterna 1-9 i följande uppställning.

Punkten 10 är en post läkarvård och tandvård, som socialstyrelsen hade i en tidigare socialbidragsnorm, ca 70 kr per månad, men som inte finns med i Konsumentverkets budget.

För livsmedel räknas här med att alla mål äts hemma (matlåda till arbetet), för ensamboende ska läggas till 100 kr per månad. För promenad tillägg 70 kr per mån.

Hemförsäkring i storstad.

Bostadskostnader:

Genomsnittlig hyra för hyreslägenheter i riket 2006 enligt SCBs Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 2008. Sid 187, tabell 9.1.

2 rok 4169 kr per mån = 50028 kr per år.

3 rok 5083 kr per mån = 60996 kr per år.

Procentuell hyresförändring mellan januari 2006 och januari 2007 enligt SCB sid 179 i årsboken: 0,9%. (0,3% i Stor-Stockholm och 1,3% i övriga kommuner med mer än 75 000 invånare). (Den genomsnittliga höjningen var 2004 2,5%, 2005 2,3%, 2006 1,3%.)

Det gör för 2007:

2 rok 50478 kr per år.(Ökning 450 kr)

3 rok 61545 kr per år.(Ökning 549 kr)

Ökning 2007-2008 antag 1,0%.

Det gör hyror 2008:

2 rok 50982 kr per år = 4249 kr per mån. Säg 4300 kr per mån = 51600 kr per år.

3 rok 62160 kr per år = 5180 kr per mån. Säg 5200 kr per mån = 62400 kr per år.

Utrymmesstandard :

Enligt Diagram 10.2, sid 225 i årsboken, hade i hyreslägenheter 2002:

Hushåll med en person - 64 år i genomsnitt ca 1,8 rok (1,77), 65 - år cirka 2,0 rok (2,08).

Hushåll med makar, 2 personer - 64 år cirka 2,8 rok (2,72), 65 - år cirka 3,0 rok (2,98).

(Siffrorna inom parentes från tabell 10.7 på sid 230 i årsboken).

I bostadsrättslägenheter, tab 10.7 ungefär som i hyrslägenheter: Ensam - 64 år 1,95 rok, 65 - år 2,46. Makar - 64 år 2,92 rok, 65- år 3,14 rok.

I småhus är rumsantalen cika 2 rum större än i hyrslägenheter: Ensam - 64 år 4,17 rok, 65 - år 4,19. Makar - 64 år 4,72, 65 - år 4,64 rok.

Mot bakgrunden av dessa siffor är det rimligt att räkna med 2rok för ensam och 3rok för makar. (Utan barn).

Boverkets principer för bostadsytor innebär att 2 rok för ensam och 3 rok för makar ger likvärdig bostandard.

1 person 2 rok 4300 kr per mån = 51600 kr per år.

2 personer 3 rok 5200 kr per mån = 62400 kr per år.

Konsumentverket anger för 2008 bostadskostnad 4700 kr per månad (inkl el) för ensam 20 år som bor i egen lägenhet 2rok. Utan el 230 kr blir det 4470 kr per mån.

Månadskostnader år 2008, förvärvsarbetande icke-pensionärer:

Individuella respektive gemensamma kostnader:	Ensam man	Ensam kv.	Makar
1. Livsmedel. Alla mål äts hemma eller matlåda	1850+170	1450+170	1850+ 1450+ 140
2. Kläder och skor	520	530	520+530
3. Lek och fritid (inkl mobil)	480	480	480+480
4. Hygien (personlig)	250	320	250+320
5. Förbrukningsvaror	100	100	120
6. Hemutrustning (inklusive dator)	510	510	600
7. Media, fast telefon, Internet mm	760	760	790
8. Hemförsäkring	150	150	160
9. Hushålls-el	230	230	310
10. Läkarvård, tandvård	70	70	70+70
Summa per månad 2008	5090	4770	8140
Genomsnitt för ensam man +kv/mån	4930		

Årskostnader år 2008, förvärvsarbetande icke-pensionärer:

Individuella respektive

gemensamma kostnader:

Summa per månad 2008

enligt månadsedovisningen.

Genomsnitt för

ensam man +kv/mån

Ensam man

5090

Ensam kv.

4770

Makar

8140

4930

2008 per år:

59160

97680

Bostadshyra per år säg :

Ensam 2rok, 12x 4300 =

51600

Makar 3rok, 12x 5200 =

62400

Summa per år 2008,

bostad + övrigt

110760

160080

Förvärvsarbetande:arbets-

resor+ fackavgifter säg

13320

266400

Summa per år 2008:

bostad + övrigt

124080

186720

Här är inget räknat för

höga semesterkostnader eller

andra resor än lokalresor.

Säg för enkelhets skull,

avrundat

124 000

186 000

Makar 150 % av ensam.

Pensionärer 2008. I förhållande till förvärvsarbetande icke-pensionärer: Livsmedel: man 1600 kr per mån=250 kr lägre per månad, kvinna 1300= 150 kr lägre, genomsnitt m+kv 200 kr lägre per mån = 2400 kr per år. Busskort: 270 kr lägre per mån= 3240 kr per år. Fackavgift: 610 kr lägre per månad =7320 kr per år. Läkare och läkemedel : 900+1800 = 2700 kr högre per år. Summa: Ensam 10260 kr lägre. Makar 20520 lägre . Hemtjänst: (lågt räknat) ensam 1000 kr per år, makar 1500 per år. per **Summa cirka ensam 9000 kr, makar tillsammans cirka 19000 kr lägre.**

Ensam : 115 000

Makar tillsammans: 168 000

(Makar 146 % av ensam)

2006. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4200 kr per mån = 50400 kr per år för ensam och 5100 kr per mån för makar/sambor=61 200kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 120 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 180 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam	Mån. Prelskatt	Efter skatt	Över-	Makar lika	Årsinkomst
lön	/mån	/år	/mån /år skott/år	inkomst	per person
6001	1364	16368	4637 55644 -64356	Överskott/år	
7001	1628	19536	5373 64476 -55524	-68712 (55644x 2 - 180000)	
8001	1892	22704	6109 73308 -46692	-51048	84 000
9001	2161	25932	6840 82080 -37920	-33384	96 000
10001	2491	29892	7510 90120 -29880	-15840	108 000
11001	2849	34188	8152 97824 -22176	240 kris-	120 000
12001	3212	38544	8789 104468 -14532	15648 gräns	132 000
13001	3575	42900	9426 113112 - 6888	20936	144 000
14001	3938	47256	10063 120756 756 kris-	46224	156 000
15001	4301	51612	10700 128400 8400 gräns	61512	168 000
16001	4664	55968	11337 136044 16044	76800	180 000
17001	5027	60324	11974 143688 23688	92088	192 000
18001	5390	64680	12611 151332 31332	107376	204 000
19001	5753	69036	13248 158976 38976	122554	216 000
20001	6151	73812	13850 166200 46200	137952	228 000
21001	6514	78168	14487 173844 53844	152400	240 000
22001	6877	82524	15124 181488 61488	167688	252 000
23001	7240	86880	15761 189132 69132	182976	264 000
24001	7603	91236	16398 196776 76776	198264	276 000
25001	7966	95592	17035 204420 84420	213552	288 000
26001	8324	99888	17677 212124 92124	228840	300 000
27001	8799	105588	18202 218424 98424	244248	312 000
29001	9859	118308	19142 229704 109704	256848	324 000
30001	10389	124668	19612 253344 115344	279408	348 000
35001	13039	156468	21962 263544 143544	290688	360 000
40001	15731	188772	24270 291240 171240	347088	420 000
45001	18631	223572	26370 316440 196440	402480	480 000
50001	21531	258372	28470 341640 221640	452880	540 000
55001	24431	293172	30570 366840 246840	503280	600 000
60001	27331	327972	32670 392040 272040	553680	660 000
				604080	720 000

2008. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4300 kr per mån = 51 600 kr per år för ensam och 5200 kr per mån för makar/sambor= 62 400kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 124 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 186 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam	Mån. Prelskatt	Efter skatt	Över-	Makar lika	Årsinkomst
lön	/mån	/år	/mån /år skott/år	inkomst	per person
6001	836	10032	5165 61980 -62020	Överskott/år	
7001	1074	12888	5927 71124 -52876	-62040 (61980x2-186000)	
8001	1338	16056	6663 79956 -44044	- 43752	84 000
9001	1602	19224	7399 88788 -35212	-26088	96 000
10001	1910	22920	8091 97092 -26908	-8424	108 000
11001	2230	26760	8771 105252 -18748	8184 kris-	120 000
12001	2551	30612	9450 113400 -10600	24504 gräns	132 000
13001	2872	34464	10129 121548 - 2452	40800	144 000
14001	3193	38316	10808 129696 5696 kris-	57096	156 000
15001	3513	42156	11488 137836 13856 gräns	73392	168 000
16001	3834	46008	12167 146004 22004	83672	180 000
17001	4155	49860	12846 154152 30152	106008	192 000
18001	4475	53700	13526 162312 38312	122304	204 000
19001	4796	57552	14205 170460 46460	138624	216 000
20001	5149	61788	14852 178224 54224	154920	228 000
21001	5470	65640	15531 186372 62372	170448	240 000
22001	5790	69480	16211 194532 70532	186744	252 000
23001	6111	73332	16890 202680 78680	203064	264 000
24001	6435	77220	17569 210892 86828	219360	276 000
25001	6766	81192	18235 218882 94820	235784	288 000
26001	7097	85164	18904 226848 102848	251764	300 000
27001	7428	89136	19573 234876 110876	267696	312 000
29001	8247	98964	20754 249048 125048	283752	324 000
30001	8777	105324	21224 254688 130688	312096	348 000
35001	11427	156468	23574 282888 158888	323376	360 000
40001	14077	187124	25924 311088 187088	379776	420 000
45001	16874	202488	28127 337524 213524	436176	480 000
50001	19774	237288	30227 362724 238724	489048	540 000
55001	22674	272088	32327 387924 263924	539448	600 000
60001	25574	306888	34427 413124 289124	589848	660 000
				640248	720 000

Ensans
förbättring
på skatten

2006 - 2008

**Kopior av sidorna 208-222 och 318-321 i
Sven Winnell 080202:
Fördomar, kunskaper, moral, politik för
välfärdsfördelning och koldioxid.
(<http://winnell.com/omr36-39t.pdf>) :**

Sven Winnell 070608: En påminnelse om skatter och bidrag.

Socialdemokraterna avskaffade arv-och gåvoskatterna.

Det har länge stått klart, att förmögenhetsskatten bör avkaffas. Den borgerliga regeringen avkaffar nu förmögenhetsskatten, men socialdemokraterna fördömer det. Statens inkomster av förmögenhetsskatten är relativt små.

Vårbudgeten 200v3. Tabell 5.5.

Miljarder kronor

	Utfall Utfall Prognos						
Inkomstår	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Förmögenhetsskatt	8,2	6,5	4,3	4,5	4,8	5,0	5,1

F d finansminister Kjell-Olof Feldt (s) hade i DN den 010719 en artikel om förmögenhetsskatt. Han skriver :

“Socialdemokratin vill göra Sverige rättvist. Kanske oftare än någonsin i partiets historia talas det om en politik för rättvisa. (I förslaget till nytt partiprogram återfinns ordet rättvisa dussintalet gånger bara på de första fyra sidorna.) Det är en ädel uppgift som borde tilltala många. Dessutom kommer den aldrig att ta slut - det går alltid att hitta nya orättvisor.

Ett område där kravet på rättvisa har en lång tradition är uttaget av skatt. Uppfattningen om hur ett rättvist skattesystem ser ut har visserligen varierat genom åren. (Exempelvis ansågs det en gång i tiden rättvist att makars förvärvsinkomster sambeskattades. Den inställningen skulle i dag stämplas som ett orättvist hinder för jämställdhet mellan män och kvinnor.) Men ett slags röd tråd har ändå varit att skatt ska tas ut efter bärkraft: den som har mer ska betala mer än den som har mindre.

DENNA VÄRDERING HAR varit grunden för att Sverige har förmögenhetsskatt. Vi har således inte nöjt oss med att ta ut skatt på medborgares intäkter av sina förmögenheter, det vill säga kapitalavkastningen. Själva innehavet av tillgångar av något värde anses motivera att ägaren årligen överför en del av förmögenhetsvärdet (ovanför ett visst belopp) till staten. Här tillämpas dessutom den annars övergivna principen om makars sambeskattnings. Man och hustru (och ogifta sambos med gemensamma barn) får bara tillgodogöra sig ett grundavdrag.

Man kan diskutera det ekonomiskt förnuftiga med denna ordning och tycka att det kunde räcka med att staten beskattar kapitalets avkastning och de vinster som eventuellt görs vid tillgångars försäljning (förutom att kapital som ärvs beskattas enligt en progressiv skala). Ett antal svenskar tycks vara av den uppfattningen och förvarar betydande tillgångar på ställen utanför skatteväsendets räckvidd. Finansdepartementet uppskattar att cirka 400 miljarder kronor saknas i våra självdeklarationer.

Men om man nu har värderingen att den som har mer ska betala mer, fungerar då den svenska förmögenhetsbeskattnings så att den värderingen uppfylls? Det är ganska enkelt att konstatera att det inte är fallet.

De riktigt stora privatkapitalisterna, som äger mer än 25 procent av aktievärdet i företag noterade på Stockholms fondbörs A-lista, är helt fria från skatt på detta innehav. Detta skattefrälse motiveras av att de annars skulle flytta till länder utan förmögenhetsskatt. Och sådana finns det många.

De som äger aktier i företag utanför börsens A-lista är också befriade från förmögenhetsskatt. Det motiveras med att detta slags aktieinnehav är så kallat arbetande kapital i företagen.

Människor som är gifta eller bor ihop med gemensamma barn betalar högre skatt på samma förmögenhet än andra par.

Skatten på villor tas ut på marknadsvärde/taxeringsvärde medan andra boendeformer, till exempel bostadsrätter, taxeras långt under marknadsvärdet.

Vissa former av försäkringskapital beskattas, andra inte. Ingen vet egentligen varför.

Det är inget överord att kalla detta ett orättvist och godtyckligt skattesystem. De allra rikaste betalar ingen förmögenhetsskatt alls på stora delar av sina tillgångar. För övriga förmögenhetsägare beror skattebelastningen på hur man placerat sina tillgångar, om de finns i villa eller i annat boende, hur man ordnat sina privata relationer osv. De enda som med full säkerhet betalar förmögenhetsskatt på alla sina tillgångar är löntagare som äger andelar i fonder, aktier på börsens A-lista, obligationer och bor i villa. Inte minst, eller kanske allra främst, socialdemokrater borde uppröras över att en skatt, vars enda motiv är idén om rättvisa, i det övervägande antalet fall vänder den tunga änden neråt.

DET ENKLASTE SÄTTET att undgå orättvisorna och godtycket vore givetvis att avskaffa förmögenhetsskatten.”

Förmögenhetsskatten har utretts bl a i

“Reformerade egendomsskatter (SOU 2004:36)”

Representanter för Skatteverket har där föreslagit att förmögenhetsskatten avskaffas.

Man kan tro att det nu med den nuvarande förmögenhetsbeskattnings på många sätt smusslas undan förmögenheter för att undgå skatt. Trots misstanksamhet mot “dynamiska effekter” kan man tro, att ett borttagande av förmögenhetsbeskattnings ger dynamiska effekter som minskar statens kostnader för borttagandet. Den nu orättvisa förmögenhetsbeskattnings är ett tungt skäl till avskaffandet. Det kan räcka med skatt på avkastningarna. Den socialdemokratiske P-O Edin (tidigare LO-ekonom) förespråkar avskaffande och betecknar förmögenhetsskatten som en skadlig skatt.

Reformerade egendomsskatter SOU 2004:36.
Särskilda yttranden.

**“Av sakkunniga Vilhelm Andersson och Kjell Dahlström,
Skatteverket.**

Förmögenhetsskatten

Egendomsskattekommitténs uppdrag omfattar bl.a. att se över beskattningen för småhusägare med låga eller normala inkomster så att dessa inte påförs fastighets- och förmögenhetsskatter med belopp som gör det svårt för dem att ha kvar sina fastigheter. Sett ur fastighetsägarnas synvinkel kan detta sammanfattas på så sätt att den sammanlagda beskattningen av fastighetsinnehavet ska vara rimlig. Kombinationen av fastighets- och förmögenhetsskatter orsakar i vissa fall betydande likviditetsproblem.

Enligt vår uppfattning hade det mest naturliga för kommittén varit att först se vilken betydelse förmögenhetsskatten har i en sådan situation. Särskilt med hänsyn till att denna skatt helt nyligen har varit föremål för en utredning, Skattebasutredningens betänkande ”Våra skatter?” (SOU 2002:47).

Skattebasutredningen pekade på svagheter med det nuvarande sättet att beskatta förmögenhetstillgångar och möjligheterna att helt legalt undgå beskattning. Även de internationella aspekterna togs upp. Det är relativt få länder som beskattar förmögenhetstillgångar och de som gör det har betydande tröskelvärden innan skattskyldighet inträder. Skattebasutredningen konstaterade också de svårigheter Sverige har att få information från utlandet vad gäller förmögenhetstillgångar.

I betänkandet från Skattebasutredningen har dessutom på ett övertygande sätt belysts hur den nuvarande förmögenhetslagstiftningen strider mot några av de viktigaste grundprinciperna i vårt skattesystem.

En sådan grundläggande princip är kravet på likformighet, dvs. att personer i samma förmögenhetssituation betalar lika mycket skatt. Den nuvarande förmögenhetslagstiftningen uppfyller inte ens lågt ställda

krav på likformighet. Den har extremt smala baser på grund av omfattande undantag, vilket medför att betydande förmögenhetstillgångar inte blir föremål för beskattning. Det i sin tur skapar möjligheter att relativt enkelt, helt eller delvis, kunna undgå beskattning. Skatterna blir godtyckliga och får till följd att hushåll med lika stora förmögenhetstillgångar betalar olika mycket i förmögenhetsskatt. Det gör att förmögenhetsskatten i sin nuvarande utformning har besvärande inslag av frivillig beskattning. Inslaget av frivillighet förstärks av att lagstiftningskomplexet är omfattande och svårkontrollerat.

Skattebasutredningens uppfattning var att basen för förmögenhetsskatt bör breddas till samtliga makroekonomiskt viktiga tillgångar. Om detta skulle stöta på alltför stora problem var utredningens slutsats att förmögenhetsskatten bör slopas.

Den enda breddning av basen för förmögenhetsskatten som Egendomsskattekommittén föreslår är att samtliga marknadsnoterade aktier bör bli föremål för förmögenhetsbeskattning. Det innebär att även aktier på O-listan blir förmögenhetsbeskattade och att gränsdragningen mot de skattepliktiga aktierna på A-listan försvinner. Det är i och för sig bra ur breddningssynpunkt, men skapar en ny gränsdragningsproblematik, nämligen mot skattefriheten för onoterade aktier i rörelsedrivande bolag och andelar i rörelsedrivande handelsbolag. Det kan tyckas som att det inte skulle vara något särskilt problem, eftersom det är fråga om mindre företag utan några större förmögenhetsvärden. Det är säkert sant att flertalet av företagen är av den kategorin, men gruppen onoterade företag innehåller också företag med betydande värden, i vissa fall till och med miljardvärden.

Skattefriheten för företagstillgångar innefattar även viktiga förmögenhetstillgångar som hyreshus och jordbruksfastigheter. Här finns inslag av ren kapitalplacering, där skattefriheten för förmögenhetsskatt höjer prisnivån för nämnda tillgångsslag och snedvrider valet mellan olika placeringar. Det är inte helt ovanligt med annonser med ungefär följande innehåll: ”Kapitalstark köpare önskar köpa - i prisintervallet 10–20 miljoner kronor”. Det kan därför upplevas som egendomligt och svårt att motivera att storbyggmästarens hyreshus och godsägarens jord- och skogsinnehav undantas från förmögen-

hetsbeskattning, medan pensionärens egna hem räknas som tillgång i förmögenhetsskattehänseende.

Det finns även andra inslag av stötande olikformigheter i förmögenhetsbeskattningen, t ex undantaget för huvuddelägares aktier, skattefriheten för pensionskapital och värdderingen av bostadsrätter. Även lagen (1997:324) om begränsning av skatt medför att lika stora förmögenheter kan komma att bli olika hårt beskattade beroende på den skattskyldiges inkomstsituation. Redan behovet av en begränsningsregel visar ju också att förmögenhetsskatten i sig lätt får konsekvenser som inte kan anses rimliga.

Det finns också anledning anta att förekomsten av förmögenhets-skatt uppmuntrar till placeringar av finansiella tillgångar utomlands och att dessa tillgångar inte blir föremål för beskattning i Sverige. Den beskattning Sverige går miste om handlar då inte enbart om förmögenhetsskatten, utan i ännu högre grad om skatten på kapitalavkastningen och eventuell kapitalvinstbeskattning.

Vi kommer därför till samma slutsats som Skattebasutredningen. Förmögenhetsskatten bör slopas helt eftersom föreslagna lösningar är otillräckliga för att komma till rätta med de snedvridningar och andra störande effekter som dagens förmögenhetslagstiftning ger upphov till.....”

Det är dumt av socialdemokraterna att motsätta sig avskaffandet av förmögenhetsskatten.

Vänsterpartiet och miljöpartiet bör avstå från dogmer om att förmögenhetsskatter är något bra.

Fastighetsskatten.

Den borgerliga regeringens förslag att avskaffa fastighetsskatten är bra. Socialdemokraterna motsätter sig det, vilket är dumt. De menar att det blir för liten vinst kvar för en säljare, när reaskatten höjs till 30%. Enligt riksbanken kan fastighetspriserna tänkas stiga 5% när förslaget är genomfört.

Antag ett småhus som nu har värdet 1 miljon och har kostat i inköp 500 000. Säljs det nu blir vinsten 500 000 och med 20% skatt återstår 80% av 500 000 = 400 000 kr.

Efter skattereformen säljs huset för 1 050 000, vinsten blir 550 000 kr, skatten blir 30% och för säljaren blir kvar 70% av 550 000 kr= 385 000 kr. Det är 15 000 kr mindre än före reformen och inte mycket att gnälla överl.

Om reformen medför att huspriset stiger med 10% så att det blir 1100 000 efter reformen blir det kvar för säljaren 70% av 600 000 kr= 420 000 kr, dvs 20 000 mer än före reformen.

Det är dumt av socialdemokraterna att motsätta sig regeringens förslag att avskaffa fastighetsskatten.

Socialdemokraterna borde inrikta sig på viktigare saker. När det gäller reaskatten på fastigheter finns förmodligen anledning fundera över uppskovsreglerna, som kanske kan förbättras.

Bifogas :

Från Sven Winnell 070419: Skatter och bidrag för 2008

<http://winnell.com/omr36-39s.pdf> :

Sammanfattning om förslag för skatter och bidrag 2008.

Sammanfattning 070419 om förslag för skatter och bidrag 2008:

Finansministern om ny skattereform.

DN 070414 sid Ekonomi 6:

“Lågavlönade på tur.

Finansministern flaggar för ny skattereform.

Kommande skattesänkningar ska gynna låg- och medelinkomsttagare. Fördelningspolitiken är en förutsättning för att få väljarnas förtroende också i framtiden.

Det säger finansminister Anders Borg i en intervju med DI Weekend. Han medger att borttagandet av förmögenhetsskatten och fastighetsskatten mest gynnar dem som har mycket än dem som har lite.

-Vi har nu ett särskilt ansvar för att fördelningspolitiken blir rimlig. Framtida skattesänkningar måste ha en tyngdpunkt hos låg- och medelinkomsttagare, säger han till tidningen.

-Vår förhoppning är att i höstens budgetproposition ta andra steget i inkomstskattereformen. Fördelningspolitiken är en förutsättning för att vi ska få väljarnas förtroende också i framtiden.

Han betonar också att meningen med att avskaffa förmögenhetsskatten inte varit att främja de rikaste. I stället ska det gynna entreprenörskap och sysselsättning.

Och om fastighetsskatten säger Borg:

-Att ta bort den var ett vallöfte, det var självklart att vi var tvungna att komma med det förslaget. Människor uppfattade fastighetsskatten som orättvis och orimlig.

Finansministern är också bekymrad över situationen på arbetsmarknaden:

-Vi har haft en jobbtillväxt under cirka nio månader. Och jag hade inte räknat med att vi skulle ha brist på arbetskraft i flera branscher samtidigt som en miljon män står utanför arbetsmarknaden. Jag hade hoppats att de skulle kunna komma tillbaka relativt enkelt, säger Borg.

TT”

Jobbavdraget.

Den borgerliga regeringen genomför två bra förslag: att ta bort förmögenhetsskatten och ta bort fastighetsskatten. Men regeringen genomför också andra förslag, som är dåliga, bl a jobbavdragen och skattelättnader för s k hushållsnära tjänster. Dessa två förslag gynnar framför allt dem med de högsta inkomsterna på ett orimligt sätt.

Regeringen menar, att skattesänkningarna som följer av jobbavdragen, omkring 45 miljarder kr, till 75% tillfaller låg- och medelinkomsttagare. Det blir inte så mycket, men de borgerliga har aldrig talat om vad de menar med medelinkomst. De flesta har nog uppfattat det borgerliga budskapet så, att de som har låga inkomster skulle få väsentliga skattelättnader. Det har sagts, att det skulle bli skattelättnader på 1000 kr i månaden. När allmänheten upptäckt att det inte blir så mycket för låga inkomster har statsminister Reinfeldt sagt att två makar med låga förvärvsinkomster då tillsammans får 1000 kr.

Två makar med höga förvärvsinkomster får tillsammans 2392 kr per månad.

Begreppet “medelinkomst” är förförande och vilseledande, isynnerhet som folk vanligen inte vet hur stor medelinkomsten är.

Bättre är att använda “medianinkomst”, d v s den mittersta inkomsten, den inkomst där det finns lika många inkomsttagare över som under. Och det är nog så de flesta uppfattat de borgerligas förslag. I deras förslag som nu löper 2007 får den övre hälften av dem som får jobbavdrag cirka 2/3 av skattelättnaderna. Den undre hälften får 1/3 av skattelättnaderna, inte 75%.

Närmast kopia av fem sidor om jobbavdrag mm som finns längre bort i det följande (sid 92-96). Efter det förslag om låginkomstpensionärer (från sid 57-63), TV-avgift (sid77) och bostadsbidrag för icke-pensionärer utan barn (sid 37-39).

En jämförelse grundavdrag - jobbavdrag.

Prisbasbeloppet är 2007 enligt Riksdagens utredningstjänst 40300 kr. I följande tabeller har vid antalet prisbasbelopp inom parentes satts in belopp i kronor). **K-skatt 33%. Skiktgränser 2007** enligt skatteverket 328 000 och 489 000.

Taxerad förvärvsinkomst	Grundavdrag
överstiger inte 0,99 prisbasbelopp (39900)	0,423prisbasbelopp (17100)
överstiger 0,99 men inte 2,72 prisbasbelopp (39900 men inte 109700)	0,423 prisbasbelopp (17100) ökat med 20 procent av det belopp med vilket den taxerade förvärvsinkomsten överstiger 0,99 prisbasbelopp (39900)
överstiger 2,72 men inte 3,11 prisbasbelopp (109700 men inte 125400)	0,77 prisbasbelopp (31100)
överstiger 3,11 men inte 7,88 prisbasbelopp (125400 men inte 317600)	0,77prisbasbelopp (31100) minskat med 10 procent av det belopp med vilket den taxerade förvärvsinkomsten överstiger 3,11 prisbasbelopp (125400)
överstiger 7,88 prisbasbelopp (317600)	0,293 prisbasbelopp (11900)

Inkomst	Marginalskatt	Jobbavdrag.	Margineffekt
0- 17100	0%		0%
17100- 39900	33%	-33%=	0%
39900-109700	0,8x33=26,4%	- 0,7%=	25,7%
109700-125400	33%	- 0%	
125400-317600	36,3%	- 3,3%=	33%
317600-328000	53%	- 0%	
328000-489000	53%	- 0%	
489000-	58%	- 0%	

Arbetsinkomst
överstiger inte 0,79 prisbasbelopp (31900)

överstiger 0,79 men inte 2,72 prisbasbelopp (31900 men inte 109700)

överstiger 2,72 prisbasbelopp (109700)

Skattereduktion / Jobbavdrag
skillnaden mellan arbetsinkomsterna och summan av grundavdraget (och sjöinkomstavdraget,) multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

skillnaden mellan summan av 0,79 (31900) prisbasbelopp och 20 procent av arbetsinkomsterna mellan 0,79 och 2,72 prisbasbelopp och summan av grundavdraget (och sjöinkomstavdraget), multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

skillnaden mellan 1,176 prisbasbelopp (47400)och summan av grundavdraget (och sjöinkomstavdraget),multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

För inkomst 31900 kr blir jobbavdraget $(31900-17100) \times 0,33 = 14800 \times 0,33 = 4884$ kr. Marginaleffekten blir 33% i skikt 17100-31900

För inkomst 109700 kr blir jobbavdraget $(31900 + 0,2 \times (109700 - 31900) - 31100) \times 0,33 = (31900 + 77800 \times 0,2 - 31100) \times 0,33 = (31900 + 15560 - 31100) \times 0,33 = 16360 \times 0,33 = 5399$ kr

Marginaleffekt av jobbavdrag i skiktet 31900-109700: 0,7%.
 $(5399 - 4884) / (109700 - 31900) = 575 / 77800 = 0,007$, dvs 0,7%.

Effekt i genomsnitt 17100-109700: 5399/92600= 5,8%

För inkomst 109700 kr blir jobbavdraget $(47400 - 31100) \times 0,33 = 16300 \times 0,33 = 5379$ kr

För inkomster över 109700 kr blir jobbavdraget **5379 kr** upp till inkomst 125400 eftersom grundavdraget är 31100 i hela det skiktet.

Vid inkomst över 125400 kr sjunker grundavdraget med 10% av stigande inkomst vilket gör att jobbavdraget stiger med $10 \times 0,33\%$ av stigande inkomst från jobbavdrag 5379 vid 125400 kr inkomst.

Vid inkomst 317600 kr, 192200 mer än 125400, då grundavdraget är 11900 kr bör det ha stigit med 6343 kr till 11 722 kr. Sedan är grundavdraget samma vid högre inkomster och jobbavdraget samma.

Marginaleffekt av jobbavdraget i skiktet 125400-317600: 3,3%

Exempel på andra jobbavdrag.

Regeringens förslag till jobbavdrag har en godtycklig utformning. Det är gjort för att ge låga skattesänkningar vid låga inkomster och höga skattelättnader vid höga inkomster.

I statsbudgeten står: "Marginalskatten sjunker kraftigt för riktigt låga inkomster samt med drygt tre procentenheter för inkomster mellan drygt 100 000 och 300 000 kronor per år." Marginalskatten för inkomster 17100-39900 kr, men nästan inte alls 39900 -109700.

Om man antar att principen är användbar kan man variera utformningen genom att ändra några komponenter.

Om man vill ha lika stora jobbavdrag för de flesta kan man öka jobbavdragen i inkomstskiktet 31900-109700 kr genom att öka på faktorn "20 procent av arbetsinkomsterna mellan 0,79 och 2,72 prisbasbelopp" och samtidigt ändra regeln för arbetsinkomster över 2,72 basbelopp.

Här visas fyra exempel :

1) 20% ändras till 30% och jobbavdraget över inkomst 2,72 basbelopp sätts till det jobbavdrag som det blir vid inkomst 2,72 basbelopp.

Inkomstskiktet är 77800 kr. Med ökning från 20% till 30% ökar jobbavdraget $0,1 \times 77800 \times 0,33 = 2567$ kr. Med 20% blev jobbavdraget 5399 kr och med ökningen blir det 7966 kr.

För inkomster över 2,72 prisbasbelopp (109700) ska jobbavdraget bli 7966 kr och det åstadkoms genom att skriva: att jobbavdraget ska vara 7966 kr ,eller om man vill krångla till det: 0,198 prisbasbelopp.

I skiktet 31900-109700 ökar jobbavdraget från 4884 kr till 7966 kr= ökning 3082 kr och margineffekten av jobbavdraget i skiktet blir 3,96%. Summa margineffekt av skatt och jobbavdrag blir $26,4 - 3,96 = 22,4\%$

För inkomster över 109700 kr blir jobbavdraget 7966 kr.

2) 20% ändras till 35% och jobbavdraget över inkomst 2,72 basbelopp sätts till det jobbavdrag som det blir vid inkomst 2,72 basbelopp.

Inkomstskiktet är 77800 kr. Med ökning från 20% till 35% ökar jobbavdraget $0,15 \times 77800 \times 0,33 = 3851$ kr. Med 20% blev jobbavdraget 5399 kr och med ökningen blir det 9250 kr.

För inkomster över 2,72 prisbasbelopp (109700) ska jobbavdraget bli 9250 kr och det åstadkoms genom att skriva: att jobbavdraget ska vara 9250 kr ,eller om man vill krångla till det: 0,230 prisbasbelopp.

I skiktet 31900-109700 ökar jobbavdraget från 4884 kr till 9250 kr= ökning 4366 kr och margineffekten av jobbavdraget i skiktet blir 5,61%. Summa margineffekt av skatt och jobbavdrag blir $26,4 - 5,6 = 20,8\%$

För inkomster över 109700 kr blir jobbavdraget 9250 kr.

3) 20% ändras till 40% och jobbavdraget över inkomst 2,72 basbelopp sätts till det jobbavdrag som det blir vid inkomst 2,72 basbelopp.

Inkomstskiktet är 77800 kr. Med ökning från 20% till 40% ökar jobbavdraget $0,2 \times 77800 \times 0,33 = 5134$ kr. Med 20% blev jobbavdraget 5399 kr och med ökningen blir det 10533 kr.

För inkomster över 2,72 prisbasbelopp (109700) ska jobbavdraget bli 10533 kr och det åstadkoms genom att skriva: att jobbavdraget ska vara 10533 kr ,eller om man vill krångla till det: 0,261 prisbasbelopp.

I skiktet 31900-109700 ökar jobbavdraget från 4884 kr till 10533 kr= ökning 5649 kr och margineffekten av jobbavdraget i skiktet blir 7,3% .Summa margineffekt av skatt och jobbavdrag blir $26,4 - 7,3 = 19,1\%$

För inkomster över 109700 kr blir jobbavdraget 10533 kr

4)20% ändras till 45% och jobbvdraget över inkomst 2,72 basbelopp sätts till det jobbvdrag som det blir vid inkomst 2,72 basbelopp.

Inkomstskiktet är 77800 kr. Med ökning från 20% till 45% ökar jobbvdraget $0,25 \times 77800 \times 0,33 = 6419$ kr. Med 20% blev jobbvdraget 5399kr och med ökningen blir det 11818 kr.

För inkomster över 2,72 prisbasbelopp (109700) ska jobbvdraget bli 11818 kr och det åstadkoms genom att skriva: att jobbvdraget ska vara 11818 kr = 0,293 prisbasbelopp.

I skiktet 31900-109700 ökar jobbvdraget från 4884 kr till 11818 kr= ökning 6934 kr och marginaleffekten av jobbvdraget i skiktet blir 8,9%.Summa marginaleffekt av skatt och jobbvdrag blir 26,4-8,9= 17,5%

För inkomster över 109700 kr blir jobbvdraget 11818 kr

Vid kommunal utdebitering 33%:

- * I det gällande inkomstskattesystemet är första skiktet mellan inkomst 0 och 17100 kr, där blir det ingen skatt.
- * Nästa skikt ligger mellan 17100 kr och 39900 och där är grundavdraget 17100 kr. marginals-katten är 33%
- * Skiktet därefter är mellan 39900 kr och 109700. Där ökar grundavdraget med 20% av stigande inkomst, vilket gör att marginals-katten blir 26,4%.
- * I skiktet 109700 -125400 kr ökar inte grundavdraget utan ligger på samma nivå i hela skiktet, Marginals-katten blir 33%
- * I skiktet 125400 - 317600 minskar grundavdrag med 10% av stigande inkomst så att marginals-katten blir 36,3%, Vid 317600 slutar minskningen av grundavdrag .
- * I skiktet 317600-328000 är grundavdraget konstant, och marginals-katten blir 33% men nedre skiktgränsen kommer vid 328000.
- * I skiktet 328000 till 489000 utgår k-skatt 33% och statlig skatt 20% så att marginalakatten blir 53%.
- * I skiktet över 489000 utgårK-skatt 33% och statlig skatt 25% så att marginals-katten blir 578%

Förbryllande med jobbvdragen är att skiktet i skattesystemet 39900-109700 inte används i jobbvdragssystemet, nedre skiktgränsen är i skattesystemet 39900 men i jobbvdragssystemet 31900. En skillnad på 8000 kr.

Det är svårt att förstå varför man gjort så. Hade skiktgränsen i jobbsystemet legat på samma som i skattesystemet, 39900, hade de 20 procenten i jobbsystemet precis täckt ökningen av grundavdraget i skiktet så att det blivit 17100 kr och jobbvdraget i skiktet blivit lika stort i hela skiktet.

Nu blir de 20 procenten 1600 kr högre än ökningen av grundavdraget så att jobbvdraget i skiktet stiger med 33% av 1600=528 kr= 0,7% av stigande inkomst i skiktet.

Jobbavdragen är dåliga i fördelningspolitik.

Finansministern har sagt att jobbavdragen har kommit till för att undanröja tröskeffekter och höga marginaleffekter vid låga inkomster, men var är tröskeffekterna och de höga marginaleffekterna?

I inkomstskiktet 17100-31900 innebär reglerna i jobbsystemet att lättnaden blir 4884 kr vid inkomst 31900. Det hänger med upp till 109700 med ett litet påslag på 528 kr som nämndes nyss.

Men vid 109700 får ensam denna lättnad, medan två makar får $2 \times 4884 \text{ kr} = 9768 \text{ kr}$. Det är en dålig fördelning då lägsta rimliga hushållskostnader för ensam 2007 är 122000 och för makar 183000.

Vid inkomst 109700 kr är månadsinkomsten 9142 kr och preliminärskatten i kolumn 1 med jobbavdrag på det 1749 kr = 20988 kr/år. Efter skatt blir det 109700 - 20988 = 88712 kr.

Ensam med detta disponibelt får ett underskott på 122000 - 88712 = 33288 kr.

Två makar med vardera samma inkomst får ett underskott på 183000 - $2 \times 88712 = 5576$

**För den ensamme fattas i kassan 33288 kr
medan bristen för makarna bara är 5576 kr.**

Det är fel att försöka ordna jämlikhet med att sänka inkomstskatten vid låga inkomster. Det måste till en hushållsanknuten faktor som gör att ensamma får mer än makarna. Det är huvudsakligen bostadskostnaderna som gör att ensamma har det så mycket sämre än makarna.

Det bästa sättet är att införa bostadsbidrag vid låga inkomster som är konstruerade så att ensamma vid samma arbetsprestation som makarna kan få samma standard som de. Sådana bidragssystem har visats i det föregående.

Jobbavdragen har ingen bra fördelningseffekt. De slösar bort pengar som kan användas på bättre sätt.

Förvärvsarbetandes extrakostnader p g a arbetet.

Det händer att förvärvsarbetande inte äter lunch hemma. De kan ha matlåda med sig till jobbet, ha fri lunch på företaget eller gå på något matställe och äta. Skatteverket anger förmånsvärde 20007 för fria måltider: frukost 32 kr, lunch 64 kr, middag 64 kr, summa för helt fri kost 160 kr per dag.

Konsumentverket anger livsmedelskostnader i sina tabeller. "Alla mål äts hemma eller matlåda": i genomsnitt för man och kvinna i åldrar 18-60 år 1590 kr per månad. Kostnad per dag: $1590 / 30 = 53$ kr. Fördelat: frukost 11 kr, lunch 21 kr, middag 21 kr, summa 53 kr.

Om man istället för matlåda för lunch för 21 kr går på matställe blir det 43 kr dyrare. 5 dagar i veckan 20 dagar per månad gör 860 kr per månad och 10320 kr per år. (5 dagar i 48 arbetsveckor blir 240 dagar = 20 dagar per månad).

Avrundat blir extrakostnaden för lunch ute 10 000 kr per år.

Konsumentverket har en annan beräkning, de har också ett pris på livsmedelskostnaderna för "utom lunch 5 dagar/vecka" och det är lägre än "Alla mål äts hemma eller matlåda": Lägre per månad: Kvinnor 18-30 år: 330 kr, 31-60 år : 320 kr, 18-60:genomsnitt 320 kr. Män 18-30 år:420 kr, 31-60 år 390 kr, 18-60 år: genomsnitt 400 kr.

Genomsnitt för kvinnor och män: 360 kr per månad = ca 18 kr per arbetsdag för lunch hemma. Går man istället ut och äter skulle det enligt skatteverket kosta 64 kr per dag (förmåndvärde), dvs 46 kr dyrare per arbetsdag= per år för 240 arbetsdagar: 11040 kr. Avrundat 10000 kr.

Om man skulle betrakta extra matkostnader p g a arbete som avdragsgilla kostnader i deklarationen skulle det ge en skattelättnad på

Inkomst 39900-109700:	26,4% av 10000= 2640 kr
109700-125400:	33% av 10000= 3300 kr
125400-317600:	36,3% av 10000= 3630 kr.

Extra kostnader för semester och annat..

Om man på samma sätt vill ha avdrag för högre semesterkostnader för att man arbetar, t ex avdrag med 10000 kr blir skattesänkningen som nyss för maten dvs omkring 3300 kr.

Summa extrakostnader för mat och semester och annat.

I hushållsbudgetar som visats tidigare har för förvärvsarbete som minimum angetts extra kostnader per person 5000 kr, varav 2000 kr för utelunch en gång i veckan och 3000 kr för semester.

I det som gäller inkomståret 2007 är jobbavdragen, dvs avdragen och inte skattelättnaden av jobbavdragen:

För inkomst 31900 kr $31900 - 17100 =$ **14800 kr**

För inkomst 109700 kr blir jobbavdraget $(31900 + 0.2 \times (109700 - 31900) - 31100) = (31900 + 77800 \times 0.2 - 31100) = (31900 + 15560 - 31100) =$ **16360 kr.**

För inkomst 109700 kr blir jobbavdraget $47400 - 31100 =$ **16300 kr.**

Mellan 109700 och 317600 stiger avdraget med 10% av stigande inkomst.

För inkomst 317600 blir jobbavdraget $47400 - 11900 =$ **35500 kr.** Det kan vara svårt att förstå varför kostnaderna ska bli högre vid högre inkomster. Ska höginkomsterna ha bättre mat?

Det är stötande att skattelättnaderna av jobbavdraget blir större vid högre inkomster. I Alliansens förslag och i moderaternas motion står att jobbavdragen ska vara samma vid inkomst över 109700 (2007: 109700).

Högsta skattelindring av jobbavdragen i regeringens förslag för 2007 är 11 720 kr.

Förslag om ändring av jobbavdrag och TV-avgift. Förslag om bostadsbidrag för barnlösa.

Nyss visades fyra alternativ där skattelättnaden av jobbavdragen vid inkomst över 109700 blir

1) **7966 kr = 3754 kr lägre än 11720 kr**

2) **9250 kr = 2470 kr lägre än 11720 kr**

3) **10533 kr = 1187 kr lägre än 11720 kr**

4) **11818 kr = 98 kr högre än 11720 kr**

För 2008 bör skattelättnaden bli lika stor för alla inkomster över 109700 kr. Alternativ 2 eller 3 borde kunna väljas beroende på vad statsfinanserna klarar. I alternativ 2 blir det minskning av skatteminskningen vid inkomster över 292900 kr, i alt 3: 305700 kr.

Medelinkomsten 2007 ligger på 25400 kr/mån = 304800 kr/år.

En bättre fördelningsprofil erhålls om man samtidigt med ändring av arbetsavdraget avskaffar TV-licensen för privathushåll och ersätter den med en kollektivlicens betald av riksdagen.

Per hushåll innebär det en skattelättnad på drygt 2000 kr, säg 2000. Det innebär en mer rättvis fördelning mellan ensamma och makar.

I så fall kan man välja alternativ 2 : 9250 kr är 2470 kr lägre än 11720 kr, men det minskat med 2000 kr för ensam blir 470 kr lägre. För makar blir vinsten på TV-licensen 1000 kr per make och resultatet blir 1470 kr lägre än 11720 kr så att jobbavdragets minskning blir mindre vid inkomster över 302900 kr. Medelinkomsten får ingen försämring.

Ensamma med låga inkomster får underskott i hushållsbudgetarna och därför bör införas bostadsbidrag för ensamma utan barn enligt förslag som visats tidigare. Kostnaderna för det borde kunna tas bl a genom att minska jobbavdragen vid höga inkomster. Några kostnadsberäkningar om detta görs inte här.

Skattelättnaderna : bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna.

Lägsta rimliga levnadskostnad för ensam förvärvsarbetande icke-pensionär utan barn och inkomstskatter 2006 var 120 000 kr per år exklusive semester. I tabeller om skatterna 2006 finns uppgifter om hur stora överskotten i hushållsbudgetarna är sedan 120 000 kr och inkomstskatter betalats. Tabell för 2007 finns också, där 120 000 sigit till 122 000.

De borgerligas skatteförslag ligger i den gamla högerns skatte-tradition som går ut på att klaga på marginalskatteerna vid höga inkomster och kräva lägre skatter vid höga inkomster. De med höga inkomster vill framhäva sin förträfflighet och förmåga till ekonomisk framgång genom att klaga på marginalskatte och höga skatter vid höga inkomster.

De som har höga inkomster beundras av många och många tycks se höga inkomster som det viktigaste av allt. Höga chefer inom organisationer tävlar med varandra om att ha höga inkomster och tar ibland till tvivelaktiga metoder för att ge sig själva höga inkomster. Det räcker inte med årslöner på många miljoner, det ska också vara bonusar och pensioner för hundratals, uppemot miljardtals kr.

Ledningen för statliga företag, myndigheter och organisationer (inklusive statsråd och riksdagsledamöter) har inkomster som ligger högt över vad vanligt folk har, och är med och avgör vad det vanliga folket ska få för inkomster. Det makthavande skiktet tycks ha mycket dåliga kunskaper om de levnadsförhållanden som de med låga inkomster lever under. Under de senaste 40 åren har man i riksdagen inte kunnat få syn på någon vettig sammanhängande framställning om skatte- och bidragsfördelnings problem.

Varken alliansen eller de borgerliga partierna har gjort någon redovisning om levnadskostnaderna och satt skatter och bidrag i relation till det.

Att leva på sin lön.

Borgerliga kräver "att det ska gå att leva på sin lön" och att man ska få "hälften kvar".

De borgerliga partierna menar att inkomstskatterna är orimligt höga vid höga inkomster. Men om man ser på hur stora skatterna är i procent av inkomsterna blir slutsatsen en annan. Av tabeller framgår att inkomstskatten 2006 för ensam är cirka 30% vid en lön som räcker till lägsta rimliga levnadsstandard, cirka 32% vid medellön och cirka 40 % vid en lön på en halv miljon kr per år, då personen har disponibelt cirka 200 000 kr mer än vad som behövs för den lägsta standarden. Jämfört med 30% skatt för den som bara får ihop till lägsta standard och 40% skatt för den som har 200 000 kr mer disponibelt är 40% mycket lågt och inte något som motiverar skattesänkning.

Ensam som har lön 720 000 kr per år betalar (2006) ca 45% i skatt och har disponibelt efter skatt nära 300 000 kr mer än den som har lön som bara räcker till lägsta standard. Det finns inga goda skäl varför den med lön 720 000 kr ska få en skattesänkning med 16 000 kr som i moderaternas förslag våren 2005. Man kan inte hävda, att den som tjänar en halv miljon eller 720 000 kr inte kan leva på sin lön.

Ensam med deltid kan ha lön på 12 000 kr per månad och har det då svårt att leva på lönen. Ensam sjuk eller arbetslös som haft låg lön kan med 80% ersättning från försäkringar ha ersättning på 10 000-12 000 kr eller lägre, och har då verkligen svårt att leva på det.

Man bör observera, att makar/sambor (utan barn) vanligen klarar sig på sådana inkomster om båda har inkomster. Ensamstående är missgynnade i skattesystemet eftersom de ensamma ska betala hela levnadsstandarden. Om man sänker skatterna så att ensamma klarar sig kommer makar/sambor att bli överkompenserade. Man kan klara detta problem bara med hjälp av lämpligt utformade bostadsbidrag som ger ensamma så mycket att de kan leva på sin lön.

Pensionärer med låga inkomster.

Pensionärer med låga inkomster behöver förbättringar . Här en kort redovisning av det som finns utförligare längre bort i det följande (sid 57-63).

*** Det första som behöver göras är att ta bort regeln i bostadstilläggssystemet som medför att taxeringsvärden för fritidshus påverkar bostadstilläggen. Det lär kunna ordnas mycket lätt genom följande strykningar i Lag (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl.:**

“16 § Tillägg till den bidragsgrundande inkomsten skall göras för förmögenhet beräknad per den 31 december året före det år då ansökan om bostadstillägg görs enligt vad som anges i denna paragraf och 17 §.

Som förmögenhet räknas den skattepliktiga förmögenheten enligt lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt, beräknad med bortseende från värdet av sådan privatbostadsfastighet eller privatbostadsrätt som avses i 2 kap. 13 respektive 18 § inkomstskattelagen (1999:1229) (strykes: ~~och som utgör den sökandes permanentbostad~~) samt skulder med säkerhet i denna egendom. För sökande som har sin bostad i särskild boendeform skall detsamma gälla i fråga om värdet av privatbostadsfastighet eller privatbostadsrätt (strykes: ~~och som utgör permanentbostad~~) för den sökandes make”.

Att fritidshusens taxeringsvärden ska påverka bostadstilläggen infördes under krisåren på 1990-talet. Någon återställning har inte skett. Pensionärer med låga inkomster tillhör enligt makthavarna en underklass som man inte behöver bry sig om.

*** I systemet för bostadstilläggen bör förmögenhetstillägget på 15% (den s k skärpningsregeln) tas bort eller minskas till högst 10%. Om ett förmögenhetstillägg ska vara kvar bör beloppsgränserna åtminstone motsvara den nivå som gällde 1975 och som efter uppräkning efter prisutvecklingen sedan dess år 2005 blir 370 000 kr per pensionär. I Sveriges högkonjunktur 2007 behandlas lågpensionärerna sämre än 1975.**

Sedan förmögenhetsskatten och fastighetsskatten tagits bort, med skattelättnader för icke-pensionärer som kan uppgå till hundratusentals kronor, är det orimligt att för låginkomstpensionärer i bostadstilläggssystemet behålla regler om att förmögenheter ska påverka tilläggen.

I lagen om bostadstillägg innebär 16§ och 17§ att pensionärerna får bostadstilläggen reducerade på grund av förmögenhet. När förmögenhetsskatten tas bort kan mycket rika icke-pensionärer få stora skattelättnader. Det är då olämpligt att de sämst ställda pensionärerna har kvar förmögenhetsreglerna i 16§ och 17§, de bör tas bort så att förmögenhet i alla former på inget sätt minskar bostadstilläggen.

16§ och 17§ bör upphöra att gälla.

Utdrag ur lagen finns längre bort i det följande (sid 60-63).

*** I systemet för bostadstilläggen bör man mildra minskningen av tilläggen som är en följd av kapitalinkomster. Med de låga räntorna på sparmedel, vanligen lägre än inflationen, medför skatten 30% att kapitalets realvärde minskar, med minskning av bostadstilläggen minskar det ännu mer. Pensionärer i det nedre avtrappningsskiktet har marginaleffekt 87-97% på pensionsinkomster, dvs får behålla mycket litet av ATP-pensionen. Att då dessutom minska tilläggen 62% av kapitalinkomsterna verkar förföljelse, det borde bort.**

TV-licensen.

Se: Sven Winnell 060327: TV-avgiften i proposition 2005/06:112. Avgifter för privathushåll: De individuella TV-avgifterna bör slopas, och ersättas med en kollektivavgift för alla privathushåll, betald av riksdagen. (<http://winnell.com/omr36-391.pdf>)

Innehållsförteckning : Utdrag:

“Lag (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst.

Regeringen föreslår i propositionen följande lydelse:

“7 § TV-avgiften är 1 996 kronor för ett år. Den skall betalas i fyra poster om 499 kronor.....”

Lydelsen bör istället, i princip, bli:

“7 § TV-avgiften är 1 968S kronor för ett år. Den skall betalas i fyra poster om 492 kronor. Avgiften för privatbostadshushåll betalas av staten. Antalet privatbostadshushåll skall för helår anses vara lika med antalet privabostadshushåll fyra år före avgiftsåret enligt SCBs statistik redovisad i Bostads- och hyresundersökningarna. År 2002 var det avsedda antalet hushåll enligt denna statistik för samtliga upplåtelseformer 3427000 st.....”

Förslaget tillfredsställer både dem som vill ha kvar ett avgiftssystem och dem som vill avskaffa avgiftsfinansieringen och vill att public service-verksamheten ska finansieras gemensamt av skattemedel på samma sätt som annan verksamhet, som är omistlig för allmänheten.

Andra än privatbostadshushåll bör betala avgift enligt propositionens förslag. Förslaget är ett avgiftssystem, men krånglet för alla privathushåll försvinner och byråkratikostnaderna på uppemot en miljard kr per år för hantering av avgifterna för privatpersoner försvinner. Finansieringen behandlas i det följande.

De individuella TV-avgifterna tar för mycket energi från hushållen och myndigheterna. Det finns mycket annat som behöver uppmärksamhet.”

Bostadsbidrag för barnlösa hushåll med låga inkomster. Förslag. Gäller alla åldrar.

Förslagen här tar sikte på att förbättra för dem med de lägsta inkomsterna. Om förslagen genomförs torde de väsentligt minska behov av socialbidrag. De offentliga kassornas kostnader för bidragen torde i hög grad bli betalda genom lägre kostnader för socialbidrag. Det är enklare och trevligare att ansöka om bostadsbidrag hos försäkringskassan än att gå till socialvården. Den som får bostadsbidrag behåller sin frihet på ett annat sätt än den som får socialbidrag.

Bostadsbidragen som kan erhållas är vanligen lägre än de skatter som bidragstagaren betalar. Reglerna är samma för ensamma och makar tillsammans. Reglerna följer mönstret för bostadsbidrag till barnfamiljer.

Bostadsbidrag är ett träffsäkert sätt att korrigera skattesystemets oförmåga att fördela skatt efter förmåga. De lägsta rimliga levnadskostnaderna för makar/sambor är 150% av kostnaderna för en ensam, inte 200%. Skatteskalen tar inte hänsyn till att levnadskostnaderna per person är högre för ensamma än för makar/sambor. Det enklaste och bästa sättet att göra en korrigering av skattesystemets skeva utfall är bostadsbidrag.

Det finns möjlighet att avväga beloppsgränser efter det utfall man önskar för bidragstagarna och de kostnader man vill ge staten.

Cirka en tredjedel av dem med arbetsinkomster ligger i gällande skattesystem för 2006 på en inkomst där ensamma går med underskott sedan de rimliga lägsta kostnaderna betalats.

De borgerliga som gör anspråk på att göra ett nytt bra system har i sina förslag inte alls klarat att göra en vettig fördelning med hänsyn till låginkomsternas problem, förslagen går ut på att göra stora skattesänkningar för dem med höga inkomster.

Bostadsbidrag till icke-pensionärer utan barn. 2006. Förslag.

Disponibelt efter skatt och hushållskostnader 120000 för ensam, för makar 180 000. kr per år.

Kompletterat med bostadsbidrag enligt förslag nedan för ickepensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4200 kr per mån = 50400 kr per år för ensam och 5100 kr per mån för makar/sambor=61 200kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 120 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 180 000 för makar/sambor.

I de angivna lägsta kostnaderna (enligt tidigare redovisning ovan) ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor.

För hushåll utan studiemedel:

Bidrag 75% av bostadskostnad mellan 400 och 4200 kr per månad. Max bidrag 2 850 kr per mån= 34 200 kr per år. Avtrappning 20% av inkomst över 58 500. Avtrappningssträcka 171 000. Slutavtrappat vid inkomst 58500+ 171 000= 229 500 kr = 19125 kr per mån.

Reglerna följer mönstret för bostadsbidrag till barnfamiljer.

Ensam				Makar lika inkomst		Ensam bostadsbidrag			Makar bobidrag	
Mån. lö	Prelskatt	Efter skatt	Över-	Överskott		Årslön	Avtrappning	Bidrag	Avtrappning	Bidrag
/mån	/år	/mån	/år	/år		per person				
6001	1364	16368	4637	55644	-64356	-68712 (55644x 2 - 180000)	72 000	2700	31500	17100 17100
7001	1628	19536	5373	64476	-55524	-51048	84 000	5100	29100	21900 12300
8001	1892	22704	6109	73308	-46692	-33384	96 000	7500	26700	26700 7500
9001	2161	25932	6840	82080	-37920	-15840	108 000	9900	24300	31500 2700
10001	2491	29892	7510	90120	-29880	240 krisgräns	120 000	12300	21900	34200 0
11001	2849	34188	8152	97824	-22176	15648	132 000	14700	19500	
12001	3212	38544	8789	104468	-14532	20936 30% av inkomsterna	144 000	17100	17100	
13001	3575	42900	9426	113112	-6888	46224 2008 för arbetsink.	156 000	19500	14700	
14001	3938	47256	10063	120756	756 krisgräns	61512 över noll ligger under	168 000	21900	12300	
15001	4301	51612	10700	128400	8400	76800 148 000, enl. (m)	180 000	24300	9900	
16001	4664	55968	11337	136044	16044	92088	192 000	26700	7500	
17001	5027	60324	11974	143688	23688	107376	204 000	29100	5100	
18001	5390	64680	12611	151332	31332	122554	216 000	31500	2700	
19001	5753	69036	13248	158976	38976	137952	228 000	33900	300	

Ensam:

En ung flicka kan få arbete på ett kafé med lön 70-80 kr per timme = cirka 12-13 000 kr per mån. enligt P1s jobbprogram söndagen den 2 april 2006. Vid 12 000 (ca 72 kr per tim) blir det i detta alternativ disponibelt 2568 kr utöver grundkostnaderna 120 000 kr. Vid 13 000 kr (ca 78 kr per tim) 7812 kr. Vid 11 000 kr (ca 66 kr per tim) blir det underskott 2676 kr. Vid 10 000 kr (ca 60 kr per tim) blir underskottet 7980 kr.

Vid inkomst 13 000 kr är skatten 42 900 kr per år och bidraget 14 700, dvs 28 200 kr lägre än skatten. Vid inkomster över 9000 kr per mån är skatten alltid större än bidraget. Bostadsbidraget bör ses som en komponent i skattesystemet som korregerar skattesystemets skeva utfall.

Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn, med bostadsbidrag enligt föregående sida.

Ensam						Makar lika inkomst		Årslön per person	Ensam bostadsbidrag		Makar bobidrag	
Mån. lö	Prelskatt /mån	Efter skatt /år	Över- /mån	Överskott /år	skott/år	Överskott /år			Bidrag	Överskott efter bidrag	Bidrag	överskott efter bidrag
6001	1364	16368	4637	55644	-64356	-68712 (55644x 2 - 180000)		72 000	31500	-32856	17100	-51612
7001	1628	19536	5373	64476	-55524	-51048		84 000	29100	-26424	12300	-38748
8001	1892	22704	6109	73308	-46692	-33384		96 000	26700	-19992	7500	-25884
9001	2161	25932	6840	82080	-37920	-15840		108 000	24300	-13620	2700	-13140
10001	2491	29892	7510	90120	-29880	240 krisgräns		120 000	21900	-7980	0	240
11001	2849	34188	8152	97824	-22176	15648		132 000	19500	-2676		15648
12001	3212	38544	8789	104468	-14532	20936 30% av inkomsterna		144 000	17100	2568		20936
13001	3575	42900	9426	113112	-6888	46224 2008 för arbetsink.		156 000	14700	7812		46224
14001	3938	47256	10063	120756	756 krisgräns	61512 över noll ligger under		168 000	12300	13056		61512
15001	4301	51612	10700	128400	8400	76800 148 000, enl. (m)		180 000	9900	18300		76800
16001	4664	55968	11337	136044	16044	92088		192 000	7500	23544		92088
17001	5027	60324	11974	143688	23688	107376		204 000	5100	28788		107376
18001	5390	64680	12611	151332	31332	122554		216 000	2700	34032		122554
19001	5753	69036	13248	158976	38976	137952		228 000	300	38976		137952
20001	6151	73812	13850	166200	46200	152400 Medianinkomst 2008		240 000				
21001	6514	78168	14487	173844	53844	167688 242 000 för arbetsink.		252 000				
22001	6877	82524	15124	181488	61488	182976 över noll, enl.(m)		264 000				
23001	7240	86880	15761	189132	69132	198264		276 000				
24001	7603	91236	16398	196776	76776	213552 Medianinkomst 2008		288 000				
25001	7966	95592	17035	204420	84420	228840 282 000 för arbetsink.		300 000				
26001	8324	99888	17677	212124	92124	244248 över 41 200, enl. (m)		312 000				
27001	8799	105588	18202	218424	98424	256848		324 000				
29001	9859	118308	19142	229704	109704	279408		348 000				
30001	10389	124668	19612	253344	115344	290688 80% av inkomsterna		360 000				
35001	13039	156468	21962	263544	143544	347088 2008 ligger under		420 000				
40001	15731	188772	24270	291240	171240	402480 351 000, enl (m). för		480 000				
45001	18631	223572	26370	316440	196440	452880 arb.ink över noll		540 000				
50001	21531	258372	28470	341640	221640	503280 (389 000 för arb.ink.		600 000				
55001	24431	293172	30570	366840	246840	553680 över 41 200)		660 000				
60001	27331	327972	32670	392040	272040	604080		720 000-				

Icke-pensionärer med höga inkomster och ensampensionärer med låga pensioner.

I tabellen här intill finns för olika stora inkomster uppgifter om skatt och om hur mycket som blir kvar sedan lägsta rimliga hushållskostnader betalats. Ensam med inkomst under cirka 14000 kr per månad får underskott i hushållsbudgeten. Han eller hon betalar skatt 47256 kr per år och kan nätt och jämnt leva på inkomsterna efter skatt.

Vid inkomst 13000 kr/mån är underskottet cirka 7000 kr per år, på grund av skatten på cirka 43000 kr.

Vid inkomst 60 000 kr per månad och 720 000 kr per år är det disponibelt 272 040 kr efter skatt och efter det hushållskostnaderna 120 000 kr betalats.

I detta läge sänker den borgerliga regeringen skatterna med 12 000 kr eller er mer för den med årsinkomsterna 720 000 kr. De låga inkomsterna får inte mycket med av skattesänkningarna. Makar med lika inkomst och vardera 60 000 kr lön i månaden har disponibelt efter skatt och hushållskostnader tillsammans 604 080 kr per år och får skattelättnader på 24 000 kr eller mer.

Ensam pensionär med låg pension får underskott i hushållsbudgeten:

Pension 100 000 kr per år: underskott 34992 kr per år (skatt 26796 kr)

Pension 110 000 30936 (skatt 28776 kr)

Pension 120 000 26940 (skatt 30756 kr)

Av ökningen med 10 000 kr från 100 000 får behållas 4056 kr

Marginaeffekten är 59,44%

Av ökningen med 10 000 kr från 110 000 får behållas 3996 kr

Marginaeffekten är 60,04%

En del av dem kan få bostadstillägg som förbättra situationen.

En del får inte bostadstillägg.

2006. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4200 kr per mån = 50400 kr per år för ensam och 5100 kr per mån för makar/sambor=61 200kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 120 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 180 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor.

Ensam

Mån. lön	Prelskatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år
6001	1364	16368	4637 55644 -64356
7001	1628	19536	5373 64476 -55524
8001	1892	22704	6109 73308 -46692
9001	2161	25932	6840 82080 -37920
10001	2491	29892	7510 90120 -29880
11001	2849	34188	8152 97824 -22176
12001	3212	38544	8789 104468-14532
13001	3575	42900	9426 113112 - 6888
14001	3938	47256	10063 120756 756 krisgräns
15001	4301	51612	10700 128400 8400
16001	4664	55968	11337 136044 16044
17001	5027	60324	11974 143688 23688
18001	5390	64680	12611 151332 31332
19001	5753	69036	13248 158976 38976
20001	6151	73812	13850 166200 46200
21001	6514	78168	14487 173844 53844
22001	6877	82524	15124 181488 61488
23001	7240	86880	15761 189132 69132
24001	7603	91236	16398 196776 76776
25001	7966	95592	17035 204420 84420
26001	8324	99888	17677 212124 92124
27001	8799	105588	18202 218424 98424
29001	9859	118308	19142 229704 109704
30001	10389	124668	19612 253344 115344
35001	13039	156468	21962 263544 143544
40001	15731	188772	24270 291240 171240
45001	18631	223572	26370 316440 196440
50001	21531	258372	28470 341640 221640
55001	24431	293172	30570 366840 246840
60001	27331	327972	32670 392040 272040

Makar lika inkomst

Överskott /år
-68712 (55644x 2 - 180000)
-51048
-33384
-15840
240 krisgräns
15648
20936
46224
61512
76800
92088
107376
122554
137952
152400
167688
182976
198264
213552
228840
244248
256848
279408
290688
347088
402480
452880
503280
553680
604080

2008. Ensam pensionär född 1937 eller tidigare.

Prisbasbelopp 2008 PBB: 41000.

(Bosättning i Sverige 40 år och intjänande av pension under 30 år)

Tilläggspension 100 000 kr/år=2,439 PBB (8333 kr/mån)

Beräkningsunderlag för garantipension, enligt försäkringskassan:

Tilläggspension	100 000
Folkpension som inte motsvaras av tilläggspension (vid 30 intjänandeår)(vid mindre än 30 år blir det ett belopp, som är komplicerat att räkna ut)	0
Summa	<u>100 000</u>
Summa delat med 41000 =	2,439 PBB

Tillägg för ogifta: Om beräkningsunderlaget är lägst 1,529 prisbasbelopp men högst 3,16 prisbasbelopp räknas underlaget om så här:

1. Underlag upp till och med 1,51 prisbasbelopp räknas om till ett belopp motsvarande 2,17 prisbasbelopp.
2. Den del av underlaget som överstiger 1,51 prisbasbelopp multipliceras med talet 0,60.
3. Resultaten av beräkning 1 och 2 summeras.
 $2,439 - 1,51 = 0,929$; $0,929 \times 0,60 = 0,557$; $2,17 + 0,557 = 2,727$
 $2,727 \times 41000 =$ **111807**

Garantipensionen blir: $111\ 807 - 100\ 000 = 11\ 807$ kr/år = 984 kr/mån.

Utbetalad pension/ mån : $8333 + 984 = 9317$ kr

Skatt på 9317 tabell 33 kolumn 2: 2233 kr/mån (per år 26796)

Disponibelt efter skatt: $9317 - 2233 = 7084$ kr/mån = 85008 kr/år.

Lägsta levnadskostnader 2006: 120000. 2008 säg samma.

Underskott i hushållsbudget $120000 - 85008 = 34992$ kr/år.

Tilläggspension 110 000 kr/år=2,683 PBB (9167 kr/mån)

Beräkningsunderlag för garantipension, enligt försäkringskassan:

Tilläggspension	110 000
Folkpension som inte motsvaras av tilläggspension	0
Summa	<u>110 000</u>
Summa delat med 41000 =	2,683 PBB

Tillägg för ogifta, samma regel som vid inkomst 100 000:

$2,683 - 1,51 = 1,173$; $1,173 \times 0,60 = 0,7038$; $2,17 + 0,7038 = 2,874$;

Garantipensionen blir: $117834 - 110000 = 7834$ kr/år = 653 kr/mån.

Utbetalad pension/ mån : $9167 + 653 = 9820$ kr

Skatt på 9820 tabell 33 kolumn 2: 2398 kr/mån (per år 28776)

Disponibelt efter skatt: $9820 - 2398 = 7422$ kr/mån = 89064 kr/år.

Levnadskostnader 2006: 120000. 2008 säg samma.

Underskott i hushållsbudget $120000 - 89064 = 30936$ kr/år.

Jämfört med tilläggspension 100 000 kr har det disponibla efter skatt ökat med $89064 - 85008 = 4056$ kr. dvs av 10 000 kr har bortfallit i lägre garantipension och skatt 5944 kr, dvs **marginaleffekten är 59,44 %**

Tilläggspension 120 000 kr/år=2,927 PBB (10 000 kr/mån)

Beräkningsunderlag för garantipension, enligt försäkringskassan:

Tilläggspension	120 000
Folkpension som inte motsvaras av tilläggspension	0
Summa	<u>120 000</u>
Summa delat med 41000 =	2,927 PBB

$2,927 - 1,51 = 1,417$; $1,417 \times 0,60 = 0,850$; $2,17 + 0,850 = 3,02$

Garantipensionen blir: $123820 - 120000 = 3820$ kr/år = 318 kr/mån.

Utbetalad pension/ mån : $10\ 000 + 318 = 10\ 318$ kr

Skatt på 10318 tabell 33 kolumn 2: 2563 kr/mån (per år 30756)

Disponibelt efter skatt: $10318 - 2563 = 7755$ kr/mån = 93060 kr/år.

Levnadskostnader 2006: 120000. 2008 säg samma.

Underskott i hushållsbudget $120000 - 93060 = 26940$ kr/år.

Jämfört med tilläggspension 110000 kr har det disponibla efter skatt ökat med $93060 - 89064 = 3996$ kr. dvs av 10000 kr har bortfallit i lägre garantipension och skatt 6004 kr, dvs **marginaleffekten är 60,04 %**

I samband med småhus finns två sätt att bo.

(8 april 2004).

Det ena sättet är att man bor i en villa, och vanligen är en sådan tämligen rymlig och större än det minsta rimliga. Reglerna för bostadsbidrag till villaboende är generösa. Garage, bilplats stor källarevåning od räknas inte som förmån.

Det andra sättet är att man bor i en liten hyreslägenhet och har ett fritidshus vid sidan om för kontakt med naturen. Den som bor i villa får bostadsbidrag för den stora bostaden, den som har fritidshus får inget bostadsbidrag för fritidshuset.

Pensionärer med låga inkomster, med fritidshus kan räknas ha haft dem under en stor del av livet, troligen ofta byggt dem själva långt tillbaka i tiden och huset ingår i levnadsättet. De har ådragit sig stora taxeringsvärden på grund av att andra sålt hus dyrt. Budgeten tillåter bara en liten billig permanentbostad-hyreslägenhet. Det är inte troligt, att nyblivna pensionärer med BTP skaffar fritidshus.

Taxeringsvärdena har höjts så att fastighetsskatterna stigit. Pensionärerna med inkomster i skikt som ger bostadstillägg har svårt betala dessa höjningar, än mindre betala minskningar av bostadstilläggen. Fritidshusen är vanligen sådana att de bebos bara en del av året. Till sammans med andra pålagor på fritidshusen blir det en dryg kostnad räknat per boendemånad, och man kan räkna med att fritidshusägare i inkomstskikt med bostadsbidrag måste sänka sina hushållskostnader mer än rimligt för att kunna ha råd ha husen om det överhuvudtaget är möjligt att ha dem kvar.

Taxeringsvärdena i fritidshusen är fiktiva värden, som inte motsvaras av några verkliga inkomster. Enda sättet att få ut några pengar från fritidshusen är att sälja dem. (En pensionär med låg inkomst får vanligen inte låna på husen). Men det är olämpligt att genom minskning av bostadsbidragen för fritidshusägare tvinga dem att sälja husen. De bör få ha den stimulans som fritidshusen ger. Det finns i så fall lika goda skäl att på samma sätt sänka bostadstilläggen för dem som bor i villor.

Att fritidshusens taxeringsvärden ska påverka bostadstilläggen infördes under krisåren på 1990-talet. Någon återställning har inte skett. Pensionärer med låga inkomster tillhör enligt makthavarna en underklass som man inte behöver bry sig om.

* I systemet för bostadstilläggen bör förmögenhetstillägget på 15% (den s k skärpningsregeln) tas bort eller minskas till högst 10%. Om ett förmögenhetstillägg ska vara kvar bör beloppsgränserna åtminstone motsvara den nivå som gällde 1975 och som efter uppräknings efter prisutvecklingen sedan dess år 2005 blir 370 000 kr per pensionär. I Sveriges högkonjunktur 2007 behandlas lågpensionärerna sämre än 1975.

Sedan förmögenhetsskatten och fastighetsskatten tagits bort, med skattelättnader för icke-pensionärer som kan uppgå till hundratusentals kronor, är det orimligt att för låginkomstpensionärer i bostadstilläggs-systemet behålla regler om att förmögenheter ska påverka tilläggen.

I lagen om bostadstillägg innebär 16§ och 17§ att pensionärerna får bostadstilläggen reducerade på grund av förmögenhet. När förmögenhetsskatten tas bort kan mycket rika icke-pensionärer få stora skattelättnader. Det är då olämpligt att de sämst ställda pensionärerna har kvar förmögenhetsreglerna i 16§ och 17§, de bör tas bort så att förmögenhet i alla former på inget sätt minskar bostadstilläggen. 16§ och 17§ bör upphöra att gälla.

Pensionärer med låga pensioner kan få bostadstillägg. Det gäller dem som bor i hyreslägenhet eller permanentvilla, men en som bor i hyreslägenhet och har ett fritidshus kan få bostadstillägget helt bortreducerat på grund av reglerna om att fritidshusens taxeringsvärden skall påverka bostadstilläggen. Den som bor i permanentvilla får ingen sådan minskning av bostadstillägget.

Det blir för långt att belysa det nu.

Mer om detta finns på [omr36-39k.pdf](#). Om skatter och bidrag se även de tidigare sidorna 212-222.

Bostadstillägg 2008 för ensam pensionär 65 år och äldre.

Bostadskostnad i hyreslägenhet 50400 kr per år, 4200 kr per månad.

Bostadstillägg kan erhållas med 93% av bostadskostnad för kostnad högst 5000 kr per månad. Högsta bostadstillägg för bostaden som kostar 4200 kr per månad blir 46872kr per år, 3906 kr per månad.

Tillägget minskas med stigande inkomst. Pensionären har tilläggs-pension och garantipension, inga kapitalinkomster. Tre fall studeras: Tilläggspension 100 000, 110 000 och 120 000 kr per år. Garantipensionen är respektive 11807kr/år, 7834 kr/år och 3820 kr/år

Utbetald pension per år blir respektive 111804, 117840, 123816

Från dessa pensionsinkomster ska räknas bort ett fribelopp som är 2,17 prisbasbelopp, vilket 2008 blir $2,17 \times 41000 = 89970$ kr. Det som blir kvar kallas reduceringsinkomst. Reduceringsinkomsten blir respektive 22834, 28870, 34846.

Det högsta möjliga bostadstillägget minskas med 62% av reduceringsinkomsten. 62% av reduceringsinkomsten blir respektive 14157, 17899, 21604 kr. (För delar av reduceringsinkomsten över ett prisbasbelopp minskas med 50%)

Det högsta möjliga tillägget för pensionären det gäller nu är 46872 kr per år. När det minskas blir det kvar respektive $46872 - 14157 = 32715$ kr.; $46872 - 17899 = 28973$; $46872 - 21604 = 25268$ kr.

Ensam pensionären har vid tilläggspension kr per år	100 000	110 000	120 000
underskott före bostadstillägg	34 992	30 936	26 940
Bostadstilläggen:	32 715	28 973	25 268
minskar underskottet till:	2 277	1 963	1 671
Skatt	26 796	28 776	30 756

Trots bostadstilläggen räcker inte pengarna till det nödvändigaste

Marginaleffekt av bostadstilläggen.

Intervallet 100 000-110 000 .

Bostadstilläggen minskar med 62% av ökningen av den utbetalade pensionen (tilläggspension+garantipension) mellan de studerade inkomsterna med tilläggspensioner 100 000, 110 000 och 120 000.

Här är frågan vilken marginaleffekt det blir på tilläggspensionerna. Minskningen är 62% av ökningen av tilläggspension + garantipension (utbetald pension). Hur mycket blir det räknat på tilläggspensionen? Ökning av tilläggspension+garantipension mellan tilläggspension 100 000 och 110 000 är $10000 - (11807 - 7834) = 10000 - 3973 = 6027$. 62% av 6027 = 3737 kr. Så mycket minskar bostadstillägget, vilket är 37,37 % av 10 000.

Marginaleffekten av skatt och garantipension är enligt föregående beräkningar 59,44%. Med marginaleffekt av bostadstillägg 37,37 % blir det summa 96,81 %

Intervallet 110 000-120 000.

Ökning av tilläggspension+garantipension mellan tilläggspension 110 000 och 120 000 är $10000 - (7834 - 3820) = 10000 - 4014 = 5986$. 62% av 5986 = 3711 kr. Så mycket minskar bostadstillägget, vilket är 37,11% av 10 000.

Marginaleffekten av skatt och garantipension är enligt föregående beräkningar 60,04%. Med marginaleffekt av bostadstillägg 37,12 % blir det summa 97,16 %

När tilläggspensionen ökar med 20 000 kr och pensionären inte har några kapitalinkomster kan bostadstillägg erhållas. Men av de 20 000 kronorna faller bort 97% för skatt, minskad garantipension och minskat bostadstillägg. Av 20 000 kr får pensionären behålla 600 kr. (Underskottet minskar 606 kr)

120 000 i tilläggspension motsvarar cirka 130 000 kr i årlig intjänandeinkomst. Utför man beräkningarna för högre tilläggspensioner ska man finna liknande förhållanden en bra bit upp. Det kan inte göras nu.

Kopior av sidorna 4-5 i
Sven Winnell 080528:
<http://winnell.com/omr36-39u.pdf>
Komplement till 36-39t.pdf

Begränsningsregel för låginkomstpensionärers fastighetsskatt.

DN 080522 sid Ekonomi 3:

“Pensionärer får lägre fastighetsskatt.

Nu ska pensionärerna få rabatt på fastighetsskatten. Regeringen har överlämnat ett förslag till riksdagen. Det är de pensionärer som har "knappa ekonomiska resurser" som får begränsad skatt.

-Vi vet att många pensionärer har det knapert ekonomiskt. Det är därför glädjande att kunna lämna över en proposition som begränsar fastighetsavgiften för dem, säger finansminister Anders Borg i ett pressmeddelande.

Det nya förslaget ska träda i kraft den 1 december 2008 och tillämpas första gången vid 2009 års taxering. Förslaget innebär att skatten för småhus som är permanentbostäder begränsas till 4 procent av ägarens inkomst. Ägaren måste ha fyllt 65 för att vara berättigad till rabatten eller ha fått sjuk- eller aktivitetsersättning året innan.

OLOF WIJNBLOTH “

Regeln om begränsning av fastighetsskatten kom till under den socialdemokratiska regeringen, men gällde bara permanentboende. Regeringen och finansminister Bosse Ringholm lovade att det skulle ändras så att den skulle gälla också för fritidshus men genomfördes inte före valet.

Den borgerliga regeringen gjorde om fastighetsskatten och begränsningsregeln försvann, men den har nu dykt upp för pensionärer med låga inkomster. Den bör gälla också för fritidshusägarna.

Pensionärer med låga inkomster.

Pensionärer med låga inkomster behöver förbättringar . Här en kort redovisning av det som finns utförligare längre bort i det följande.

*** Det första som behöver göras är att ta bort regeln i bostadstilläggssystemet som medför att taxeringsvärden för fritidshus påverkar bostadstilläggen. Det lär kunna ordnas mycket lätt genom följande strykningar i Lag (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl.:**

“16 § Tillägg till den bidragsgrundande inkomsten skall göras för förmögenhet beräknad per den 31 december året före det år då ansökan om bostadstillägg görs enligt vad som anges i denna paragraf och 17 §.

Som förmögenhet räknas den skattepliktiga förmögenheten enligt lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt, beräknad med bortseende från värdet av sådan privatbostadsfastighet eller privatbostadsrätt som avses i 2 kap. 13 respektive 18 § inkomstskattelagen (1999:1229) (strykes: ~~och som utgör den sökandes permanentbostad~~) samt skulder med säkerhet i denna egendom. För sökande som har sin bostad i särskild boendeform skall detsamma gälla i fråga om värdet av privatbostadsfastighet eller privatbostadsrätt (strykes: ~~och som utgör permanentbostad~~) för den sökandes make”.

Att fritidshusens taxeringsvärden ska påverka bostadstilläggen infördes under krisåren på 1990-talet. Någon återställning har inte skett. Pensionärer med låga inkomster tillhör enligt makthavarna en underklass som man inte behöver bry sig om.

*** I systemet för bostadstilläggen bör förmögenhetstillägget på 15% (den s k skärpningsregeln) tas bort eller minskas till högst 10%. Om ett förmögenhetstillägg ska vara kvar bör beloppsgränserna åtminstone motsvara den nivå som gällde 1975 och som efter uppräkning efter prisutvecklingen sedan dess år 2005 blir 370 000 kr per pensionär. I Sveriges högkonjunktur 2007 behandlas lågpensionärerna sämre än 1975.**

Sedan förmögenhetsskatten och fastighetsskatten tagits bort, med skattelättnader för icke-pensionärer som kan uppgå till hundratusentals kronor, är det orimligt att för låginkomst-pensionärer i bostadstilläggssystemet behålla regler om att förmögenheter ska påverka tilläggen.

I lagen om bostadstillägg innebär 16§ och 17§ att pensionärerna får bostadstilläggen reducerade på grund av förmögenhet. När förmögenhetsskatten tas bort kan mycket rika icke-pensionärer få stora skattelättnader. Det är då olämpligt att de sämst ställda pensionärerna har kvar förmögenhetsreglerna i 16§ och 17§, de bör tas bort så att förmögenhet i alla former på inget sätt minskar bostadstilläggen.

16§ och 17§ bör upphöra att gälla.

Utdrag ur lagen finns längre bort i det följande.

*** I systemet för bostadstilläggen bör man mildra minskningen av tilläggen som är en följd av kapitalinkomster. Med de låga räntorna på sparmedel, vanligen lägre än inflationen, medför skatten 30% att kapitalets realvärde minskar, med minskning av bostadstilläggen minskar det ännu mer. Pensionärer i det nedre avtrappningsskiktet har marginaleffekt 87-97% på pensionsinkomster, dvs får behålla mycket litet av ATP-pensionen. Att då dessutom minska tilläggen 62% av kapitalinkomsterna verkar förföljelse, det borde bort.**

Förteckning över remissinstanser till promemorian **En begränsad fastighetsavgift för pensionärer, m.m.**

Svaren på regeringens promemoria framgår inte, men man kan förmoda, att de inte förstått att även fritidshusägare behöver begränsningsregeln.

Efter remiss har yttrande kommit in från Kammarrätten i Göteborg, Länsrätten i Skåne län, Domstolsverket, Försäkringskassan, Skatteverket, Statskontoret, Statistiska centralbyrån, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Juridiska fakultetsnämnden vid Lunds universitet, Jordbruksverket, Boverket, Lantmäteriverket, Glesbygdsverket, Fastighetsmäklarförbundet, Fastighetsägarna Sverige, HSB Riksförbund, Landsorganisationen i Sverige, Lantbrukarnas Riksförbund, Mäklarsamfundet, Pensionärernas Riksorganisation, Riksbyggen, Riksförbundet för Social och Mental Hälsa, Riksförbundet Pensionärs-gemenskap, Skattebetalarnas förening, Skärgårdarnas Riksförbund, Svenska Kommunalpensionärernas Förbund, Svenskt Näringsliv, Sveriges Bostadsrättscentrum, Sveriges Kommuner och Landsting, Sveriges Pensionärsförbund, och Villaägarnas Riksförbund.

Därutöver har yttranden inkommit från Sveriges förenade studentkårer och Svenska Studentbostadsföreningen samt en privatperson.

Följande remissinstanser har inte yttrat sig eller angett att de avstår från att lämna synpunkter: De Handikappades Riksförbund, Handikappförbundens samarbetsorgan, Neurologiskt Handikappades Riksförbund, Sveriges Akademikers Centralorganisation, Sveriges Byggindustrier Sveriges Jordägareförbund, Sveriges Pensionärers Riksförbund, och Tjänstemännens Centralorganisation.

Kopior av sidorna 21-22 i

Sven Winnell 080808:

TV-avgiften, skatterna och pensionärerna.

<http://winnell.com/omr36-39v.pdf>

Från sid 11 i <http://winnell.com/omr36-39u.pdf>:

“TV-avgiften.

En bättre fördelning får man om man slopar TV-avgiften och låter riksdagen betala den. Man slipper då också den larviga TV-avgifts-reklamen. TV menar i sin propaganda att SVT är en fri television vilket är ett hån då TV-avgiften som nu går över 2000 kr om året. Att slippa betala 2000 kr är bra för de lägsta inkomsterna och är bra för fördelningen mellan ensamma och makar.

TV-avgift och jobbavdrag.

I utredningen “omr36-39t.pdf” visades fyra alternativ för jobbavdrag och diskuterades motiveringar av jobbavdragen. Därefter lämnades förslag. Något om det återges på de följande sidorna. Längre bort i det följande finns mera om detta.

I alliansens förslag och moderaternas motion står att jobbavdragen ska vara samma vid inkomst över 107 900 kr (2007: 109700). Det har man frångått och jobbavdraget blir i verkligheten större vid större inkomster.

Högsta skattelindring av jobbavdragen i regeringens förslag för 2007 är 11 720 kr. De fyra alternativen ger olika stora skattelindringar vid inkomster över 109 700 kr. I kombination med slopande av TV-avgiften kan alternativ 2 väljas. Resonemanget gällde som rekommendation för andra jobbavdraget, som blev annorlunda. Resonemanget gäller i princip för steg tre, där man bör åstadkomma en förbättring av jobbavdragen så att de blir samma för alla med inkomster över cirka 109 700 kr (kanske 112 000 kr), och man bör ta bort TV-avgiften och räkna in skattelättnaderna av det. “

Från sid 54 i <http://winnell.com/omr36-39u.pdf>:

Förslag om ändring av jobbavdrag och TV-avgift. Förslag om bostadsbidrag för barnlösa.

Nyss visades fyra alternativ där skattelättnaden av jobbavdragen vid inkomst över 109700 blir

- 1) 7966 kr= 3754 kr lägre än 11720 kr
- 2) 9250 kr= 2470 kr lägre än 11720 kr
- 3) 10533 kr= 1187 kr lägre än 11720 kr
- 4) 11818 kr= 98 kr högre än 11720 kr

För 2008 bör skattelättnaden bli lika stor för alla inkomster över 109700 kr. Alternativ 2 eller 3 borde kunna väljas beroende på vad statsfinanserna klarar. I alternativ 2 blir det minskning av skatteminskningen vid inkomster över 292900 kr, i alt 3: 305700 kr.

Medelinkomsten 2007 ligger på 25400 kr/mån= 304800 kr/år.

En bättre fördelningsprofil erhålls om man samtidigt med ändring av arbetsavdraget avskaffar TV-licensen för privathushåll och ersätter den med en kollektivlicens betald av riksdagen.

Per hushåll innebär det en skattelättnad på drygt 2000 kr, säg 2000. Det innebär en mer rättvis fördelning mellan ensamma och makar.

I så fall kan man välja alternativ 2 : 9250 kr är 2470 kr lägre än 11720 kr, men det minskat med 2000 kr för ensam blir 470 kr lägre. För makar blir vinsten på TV-licensen 1000 kr per make och resultatet blir 1470 kr lägre än 11720 kr så att jobbavdragets minskning blir mindre vid inkomster över 302900 kr. Medelinkomsten får ingen försämring.

Ensamma med låga inkomster får underskott i hushållsbudgetarna och därför bör införas bostadsbidrag för ensamma utan barn enligt förslag som visats tidigare. Kostnaderna för det borde kunna tas bl a genom att minska jobbavdragen vid höga inkomster. Några kostnadsberäkningar om detta görs inte här.

Från sid 54 i <http://wimnell.com/omr36-39u.pdf>:

TV-licensen.

Se: Sven Wimnell 060327: TV-avgiften i proposition 2005/06:112.

Avgifter för privathushåll: De individuella TV-avgifterna bör slopas, och ersättas med en kollektivavgift för alla privathushåll, betald av riksdagen. (<http://wimnell.com/omr36-39l.pdf>)

Innehållsförteckning : Utdrag:

“Lag (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst.

Regeringen föreslår i propositionen följande lydelse:

“7 § TV-avgiften är 1 996 kronor för ett år. Den skall betalas i fyra poster om 499 kronor.....”

Lydelsen bör istället, i princip, bli:

“7 § TV-avgiften är 1 968 kronor för ett år. Den skall betalas i fyra poster om 492 kronor. Avgiften för privatbostadshushåll betalas av staten. Antalet privatbostadshushåll skall för helår anses vara lika med antalet privabostadshushåll fyra år före avgiftsåret enligt SCBs statistik redovisad i Bostads- och hyresundersökningarna. År 2002 var det avsedda antalet hushåll enligt denna statistik för samtliga upplåtelseformer 3427000 st.....”

Förslaget tillfredsställer både dem som vill ha kvar ett avgiftssystem och dem som vill avskaffa avgiftsfinansieringen och vill att public service-verksamheten ska finansieras gemensamt av skattemedel på samma sätt som annan verksamhet, som är omistlig för allmänheten. Andra än privatbostadshushåll bör betala avgift enligt propositionens förslag. Förslaget är ett avgiftssystem, men krånglet för alla privathushåll försvinner och byråkratikostnaderna på uppemot en miljard kr per år för hantering av avgifterna för privatpersoner försvinner.

Finansieringen behandlas i det följande.

De individuella TV-avgifterna tar för mycket energi från hushållen och myndigheterna. Det finns mycket annat som behöver uppmärksamhet.”

Förslagen i public-service-utredningen föreslås träda i kraft den 1 januari 2010. Ändringar bör göras enligt det som framförts i det föregående.

I första hand slopas TV-avgiften för alla hushåll och ersätts med en kollektivlicens betald av riksdagen. Kostnaden tas från skattemedlen, istället kan jobbvadragen minskas. Det kan ske fr o m 1 januari 2010, och för pensionärer redan från 1 januari 2009. TV-avgiften slopas fr o m det kvartal man fyller 65 år.

I andra hand slopas TV-avgiften bara för pensionärer 65 år och äldre. Detta bör i så fall genomföras fr o m 1 januari 2009.

Se även på internet:

Sven Wimmell 060327: TV-avgiften i proposition 2005/06:112.

Avgifter för privathushåll: De individuella TV-avgifterna bör slopas, och ersättas med en kollektivavgift för alla privathushåll, betald av riksdagen. (<http://wimmell.com/omr36-391.pdf>)

DN 081026 sid Ekonomi 7:

“Pensionärerna får sänkt skatt”

“Nästa år får alla pensionärer sänkt skatt. Sänkningen varierar mellan 90 och 670 kronor i månaden.

Pensionärer med enbart pensionsinkomster har länge retat sig på att de inte får motsvarande skattesänkning som jobbvaddraget ger dem som har inkomster från arbete. Därför föreslog regeringen i budgetpropositionen att skatten ska sänkas på pensionsinkomster.

Institutet för Privatekonomi Swedbank har räknat fram hur stora skattesänkningarna blir.

Den skattesänkning som är särskilt riktad till dem som har pensionsinkomster sker genom att grundavdraget höjs.

SÄNKNINGEN BLIR STÖRST, 350 kronor i månaden, för dem som har en pensionsinkomst på 6000 kronor i månaden. Sänkningen trappas sedan av i takt med att inkomsten stiger så att de som har en inkomst på 28 000 kronor i månaden får en sänkning med 90 kronor i månaden.

De som har över 30 000 kronor i pensionsinkomst drar ingen nytta alls av det höjda grundavdraget. Trots det får de den största skattesänkningen, 670 kronor i månaden. Det beror på att gränsen för när man ska betala statlig skatt höjs från 28 400 kronor i månaden till 31 700 kronor i månaden.

DE ALLRA SÄMST STÄLLDA pensionärerna har rätt till särskilt bostadstillägg. Det bidraget fyller på inkomsten så att personen uppnår vad som kallas skälig levnadsnivå. Det är den summa pensionären ska ha att leva på när skatten är dragen och hyran är betald.

När skatten sänks får dessa pensionärer mer pengar kvar när skatten är dragen och i vanliga fall skulle det särskilda bostadstillägget ha sänkts med lika mycket. För att undvika det föreslår regeringen att gränsen för skälig levnadsnivå ska höjas till 4 831 kronor i månaden för ensamstående och 3 866 kronor för gifta sammanboende.

Institutet för Privatekonomi har räknat ut att förändringarna ger en ensamstående pensionär med en pension på 8 000 kronor i månaden och månadshyra på 6 400 kronor ungefär 160 kronor mer i månaden.

MARIA CROFTS

Pension kr/mån	Skatte- sänkning
6 000	350
7 000	280
8 000	220
10 000	130
12 000	130
14000	130
16 000	130
18000	130
20000	130
22000	130
24000	130
26000	130
28 000	90
30 000	340
35000	670
40000	670

Kommunalskatt 31,44 procent, kyrkoavgift 1,2 procent.

Källa: Institutet för Privatekonomi Swedbank”

Man bör observera, att ensampensionär med låga inkomster och fritidshus får bostadstillägget reducerat med hänsyn till taxeringsvärdet så att nettoinkomsten kraftigt kan understiga det som krävs för skälig levnadsstandard. De angivna skattesänkningarna är då otillräckliga. Alliansregeringens fördelningspolitik är orättvis.

DN 081005:

"Vi fördjupar alliansen vid oktobermöte i Varberg"

“Allianspartiledarna i nya strategisamtal inför valet 2010: Vi börjar i god tid att förbereda alliansregeringens gemensamma valmanifest.

Nu befinner sig alliansregeringen i motsvarande fas inför valet 2010 som när vi träffades i Högfors 2004. Vi kommer därför att inleda fördjupningen av Allians för Sverige. 20-21 oktober samlas vi till partiöverläggningar i Varberg. Syftet är att utarbeta en plan för hur vi ska förbereda oss för att möta väljarna med ett nytt gemensamt valmanifest. En fråga väljarna nu har rätt att ställa sig är hur det politiska alternativet till alliansen ser ut, om ett sådant ens existerar. Det skriver moderaternas partiledare Fredrik Reinfeldt, centerns Maud Olofsson, folkpartiets Jan Björklund och kristdemokraternas Göran Hägglund.”

“Vi skriver nu halvtid i mandatperioden. Två år är kvar till nästa val. Vid samma tidpunkt förra mandatperioden hade vi tagit de första stegen i arbetet med det som blev Allians för Sverige. Då utformade vi normen för hur ett genomarbetat, enat och trovärdigt regeringsalternativ tar sig uttryck.

Vi inledde vårt gemensamma arbete i god tid före valet 2006. Trots det bemöttes vi av kraftig kritik från socialdemokraterna för att vara sena. Vår allians blev kallad för pr-bluff och då vi presenterade våra gemensamma förslag beskrevs det som fototillfällen utan innehåll.

Socialdemokraterna var tydliga i sina krav på hur ett regeringsalternativ skulle utformas. Pär Nuder kallade vårt samarbete för uppblåst och sa bland annat: "Jag begär inte mycket av er. Jag begär bara en enda sak: Kom med ett alternativ till den ekonomiska politik som vi har presenterat" och "När kommer det borgerliga alternativet? Väljarna förtjänar besked."

För oss var det självklart att vårt samarbete skulle ta sin utgångspunkt i väl genomarbetade förslag som kunde lägga grunden för ett trovärdigt regeringsalternativ.

I sex gemensamma arbetsgrupper utformade vi våra förslag. Vi enades om den ekonomiska politiken, politiken för arbete och företagande, skolpolitiken, sjukvårdspolitiken, rättspolitiken samt utrikes- och säkerhetspolitiken för att ta några exempel. Vi träffade en överenskommelse om en inkomst- och företagsskattereform som är den mest omfattande som någonsin formulerats av en svensk opposition, presenterade gemensamma budgetalternativ och lade i valrörelsen fram ett gemensamt valmanifest.

Med detta förändrade vi den naturlag som länge var rådande inom svensk politik. Under näst intill hela den svenska efterkrigstiden stod socialdemokraterna för vad som av många betraktades som det enda tydliga regeringsalternativet. Det gäller inte längre. En förklaring är att socialdemokratin i dag varken själv eller tillsammans med andra kan erbjuda ett trovärdigt regeringsalternativ. Ytterst handlar det om att Allians för Sverige har lagt grund för ett samarbete som i dag står starkare än något annat politiskt alternativ i Sverige.

Jobbskatteavdraget har inneburit en historisk skattelättnad för låg- och medelinkomsttagare, företagarna har fått lägre kostnader så att de kan

växa och anställa i hela Sverige och arbetsmarknadspolitiken har förändrats för att bättre stödja människor i deras strävan tillbaka till arbete. Vi har inlett ett reformarbete för mer kunskap i skolan, en värdig äldreomsorg, en tryggare och mer tillgänglig vård samt historiska satsningar på det svenska rättsväsendet. Miljö- och klimatfrågan ställs inte längre mot tillväxt och jobb.

En målmedveten reformpolitik för att återupprätta arbetslinjen och prioritera trygghet i välfärden har gett resultat. Svensk ekonomi står stark trots den internationella oron. Vi tar ansvar för statsfinanserna, har presenterat offensiva åtgärder för att möta konjunkturavmattningen och är med detta väl rustade i den rådande finansiella turbulensen på världsmarknaden. Fler människor står på egna ben och försörjer sig genom eget arbete. Välfärden tillförs resurser för ökad kvalitet, trygghet och valfrihet. Allt detta samtidigt som statsskulden betalas av i snabb takt.

Vårt arbete som alliansregering fortsätter. Andra halvlek av mandatperioden vill vi också använda till att förbereda Allians för Sverige inför valet 2010 och nästa mandatperiod. Vår utgångspunkt är att det som var rätt förra gången också är rätt nu. Ett trovärdigt regeringsalternativ måste vila på väl genomarbetade förslag och en tydlig vilja att visa regeringsduglighet tillsammans med andra. Det kräver att vi börjar i tid och är villiga att återupprepa, men också fördjupa, det vi åstadkom tillsammans inför förra valet.

När vi träffades i Högfors 2004 återstod två år till kommande val. Nu befinner vi oss i motsvarande fas inför valet 2010. Vi kommer därför att inleda fördjupningen av Allians för Sverige. 20-21 oktober samlas vi till partiledaröverläggningar i Varberg. Syftet är att utarbeta en plan för hur vi ska förbereda oss för att möta

väljarna med ett nytt gemensamt valmanifest och hur vi tillsammans ska arbeta för att vinna fortsatt förtroende samt för att möta människors vardagsproblem.

Vi ska enas om hur vi gemensamt ska gå vidare, vilka insatser som behövs för att vi ska stå väl förberedda när vi ska möta väljarna. Fram till dess hoppas vi på en öppen diskussion inom partierna, mellan partierna och i hela samhället om hur alliansen kan utvecklas mot valet 2010.

Ett trovärdigt regeringsalternativ bygger vi dagligen som alliansregering, men vi vet också att det kräver att vi blickar framåt och visar på en vilja att gemensamt söka väljarnas förtroende på nytt. Det spelar för oss ingen roll om vi är i opposition eller axlar regeringsansvar. Kraven på den som söker regeringsmakten måste vara lika högt ställda och det oavsett det handlar om att svara upp mot frågor i närtid eller långsiktiga utmaningar som följer av en åldrande befolkning, klimatförändringar eller en allt hårdare internationell konkurrens.

Det krav vi möttes av inför valet 2006, och med självklarhet ställer på oss själva, riktar vi därför också till den politiska oppositionen. Vi har nu lagt fram ännu en gemensam budgetproposition och vi fortsätter att infria de löften vi ställde ut i vårt gemensamma valmanifest. Vi markerar att vi vill regera gemensamt och vad vi vill för Sverige. Därtill öppnar vi nu för fördjupat samarbete inför 2010.

Frågan väljarna nu har rätt att ställa sig är hur det politiska alternativet till alliansen ser ut. Inom kort har socialdemokraterna, vänsterpartiet och miljöpartiet möjlighet att presentera sitt samlade ekonomiska alternativ, om ett sådant ens existerar. De har då

möjlighet att bevisa att de själva lever upp till de krav de ställde på alliansen i opposition.

Hur ser regeringsalternativet till vänster ut? Vem vill regera med vem och vilken politik är det som gäller? Gäller socialdemokraternas skattechock för vanliga löntagare och nedmontering av arbetslinjen som samlad politik för vänsterpartierna? Ställer de alla upp på vänsterpartiets krav på att inflationsmålet ska överges, överskottsmålet för det finansiella sparandet avskaffas och utgiftstaket för de offentliga finanserna rivas? Är meningen att miljöpartiets politik för färre i arbete och fler som arbetar mindre, med försvagning av välfärden som följd, ska bli verklighet?

För två år sedan vann vi tillsammans väljarnas förtroende som en väl förberedd allians för fler jobb och fler växande företag som grund för en bättre välfärd. Vi har tagit detta med oss när vi bildat regering. När det ekonomiska läget är kärvare står vi för ett tryggt och säkert ledarskap med god ordning på statsfinanserna. Det är i tuffa tider som förmågan och viljan att ta ansvar sätts på prov. För oss handlar det om att svara upp mot en av demokratins bärande grunder. Det handlar om att föra en politik för människor till lösning på deras verkliga problem och att tydligt och ärligt presentera vad man vill för Sverige, hur politiken ska genomföras och med vilket regeringsunderlag. Så fortsätter vi nu bygget av Allians för Sverige. När kommer vänsteralternativet? Väljarna förtjänar besked.

**Fredrik Reinfeldt
Maud Olofsson
Jan Björklund
Göran Hägglund “**

www.moderat.se 081021:

“En ansvarsfull agenda för framtiden

– En politik för full sysselsättning, välfärd och rättvisa. Fördjupat samarbete inför nästa mandatperiod. Överenskommelse i Varberg 2008-10-21. Allians för Sverige www.alliansforsverige.se”

“Sammanfattning

I augusti 2004 etablerades Allians för Sverige och i valet 2006 mötte Alliansen för första gången väljarna med ett gemensamt val-manifest. Nu skriver vi 2008 och två år återstår till 2010 års val. Då ska Alliansen möta väljarna med ett nytt valmanifest och ha utvecklat svaren för att lösa de samhällsproblem väljarna möter i sin vardag.

I partiledaröverläggningar i Varberg fattades därför beslut om att inleda fördjupningen av Allians för Sverige. Utvecklingen innebär att vi går vidare med att erbjuda väljarna möjlighet att i större grad engagera sig direkt i Alliansen. Inför valet 2010 kommer vi att lägga särskild vikt vid hur nätet kan fungera som ett gemensamt nav för att fånga upp människors engagemang.

Bland besluten märks bland annat:

1. Vi kommer att möta väljarna i valet 2010 som en samlad Allians och med ett gemensamt valmanifest.
2. En särskild valplattformsgrupp tillsätts med syfte att ta fram en valplattform som tydliggör vilka samhällsproblem vi ser som våra utmaningar och politikens framtida inriktning.

3. En arbetsgrupp tillsätts för att utarbeta grunderna och ett konkret reformprogram för den ekonomiska politiken för nästa mandatperiod. Utgångspunkten är en ansvarsfull ekonomisk politik som främjar arbete och företagande.

4. I augusti 2009 tillsätts ca tio särskilda reformgrupper med uppgift att lägga grunden för Alliansens politik på centrala områden.

5. Som en del i arbetet med en valplattform kommer ett brett samråd, Samtal med Sverige, att ske under våren 2009. Det innebär att vi gemensamt öppnar upp den politiska processen för delaktighet från partiorganisationerna, men också allmänheten.

6. Träffpunkt Allians skapas. Nätet ska bli ett nav för människor att skapa relationer med Alliansen och i de tre storstäderna kommer Allianskontor öppnas i valrörelsen.

7. Under våren 2009 kommer partiledarna att genomföra en Allians-turné i norra Sverige. Denna kommer fram till valet att följas av ytterligare turnéer.

8. Fram till valet kommer vi att ge ut en gemensam Allianstidning vid tre tillfällen per år.

9. En särskild kommunikationsgrupp tillsätts med uppgift att samordna Alliansens kommunikation.

10. En gemensam kampanjstab inrättas för att operativt säkerställa Alliansens olika aktiviteter.

Sverige har blivit bättre, men mycket återstår

Vid valet 2006 led Sverige av ett stort utanförskap från arbetsmarknaden. Över en miljon människor, mer än var femte svensk i arbetsför ålder, var endera öppet arbetslös, i olika åtgärdsprogram, sjukskriven eller förtidspensionerad. Den socialdemokratiska bidragslinjen skapade tillsammans med orimligt höga inkomstskatter en situation där det för många knappt lönade sig att arbeta. Särskilt gällde detta för människor med låga inkomster.

Konsekvensen blev inte bara att vi i Sverige fick en växande klyfta mellan dem som hade jobb och dem som stod utanför arbetsmarknaden. Det innebar även att betydande delar av samhällets resurser låstes i ersättnings- och bidragssystem istället för att gå till viktiga välfärdsverksamheter. Upplevelsen av kvalitetsbrister i skola och sjukvård var växande. Därtill upplevde många människor en otrygghet som ett resultat av en växande brottslighet.

Att återupprätta arbetslinjen och bekämpa människors utanförskap från arbetsmarknaden var Allians för Sveriges tydligaste löfte till väljarna i valet 2006. Vi vann svenska folkets stöd för att göra det mer lönsamt att arbeta, få fler att vilja anställa samt få fler företag att kunna starta, stanna och växa i Sverige. Därmed ville vi lägga grund för att fler människor ska ges möjlighet till eget arbete, men också skapa resurser för att förbättra den svenska välfärden.

Alliansens reformer är förankrade i tydliga värderingar om frihet, ansvar och rättvisa. Vår utgångspunkt är att alla människor är olika men med samma människovärde. Därför är det viktigt att både kvinnor och män får ökad makt över sina liv. Avgörande för att lyckas är att skapa ett Sverige där varje människa kommer till sin rätt och kan förverkliga sin potential. Det handlar inte minst om att ha ett arbete att gå till. Inte främst därför att det är samhällsekonomiskt bäst utan för

att varje människa ska kunna styra sin egen livssituation och vara del av en arbetsgemenskap.

Fler i arbete – mer att dela på

Flera viktiga reformer har genomförts sedan maktskiftet. Fokus har varit att se till att fler kommer i arbete – då blir det också mer att dela på. Jobbskatteavdraget har inneburit en historisk skattelättnad riktad främst till låg- och medelinkomsttagare.

Arbetsmarknadspolitiken har förändrats för att bättre stödja människor i deras strävan tillbaka till arbete och företagandet ges steg för steg bättre villkor. Vi har även inlett ett reformarbete för mer kunskap i skolan, en tryggare vård och omsorg samt ett effektivare rättsväsende. Familjepolitiken har förändrats till att ge möjlighet till ökad jämställdhet och mer tid med barnen. Vi har dessutom skapat en helhetssyn inom klimat- och miljöpolitiken med ett aktivt internationellt engagemang.

En målmedveten reformpolitik för att återupprätta arbetslinjen och prioritera välfärden har gett resultat. Glädjande nog kan vi konstatera flera trender för det svenska utanförskapet. Antalet människor som är arbetslösa, sjukskrivna eller i arbetsmarknadspolitiska åtgärder har minskat kraftigt. Rekordmånga människor har getts möjlighet till arbete och den trendmässiga ökningen av förtidspensionerade (sjuk- och aktivitetsersättning) bröts under 2007 för första gången på över 30 år. Vi har också förbättrat förutsättningarna för att starta och driva företag.

Svensk ekonomi utgör i dag en av de starkaste i Europa. Fler människor har getts möjlighet att stå på egna ben och försörja sig genom eget arbete. Samtidigt tillförs välfärden resurser för ökad kvalitet, trygghet och valfrihet. Nu har vi råd att gå i täten med en framåtsyftande klimatpolitik och vi ökar ansträngningarna för att bekämpa fattigdom och främja mänskliga rättigheter i världen. Allt detta sker samtidigt som skattetrycket sjunker och statsskulden betalas av i snabb takt.

Fortsatta utmaningar

Sverige är i dag ett bättre land än för två år sedan, men mycket finns kvar att göra. Det förstärks av att vi befinner oss i en tid av oro i världsekonomin. Sverige är ett litet land nära sammanbundet med vår omvärld. Det innebär att de problem som har sina ursprung i hur andra länder har skött sina ekonomier också påverkar Sverige.

Trots att viktiga åtgärder har satts in på olika internationella nivåer är det troligt att vi står inför en period med negativa effekter på såväl tillväxt som sysselsättning. Vi har redan sett en rad uppmärksammade varsel och vi kan förvänta oss en period där ytterligare kommer att följa. Många människor känner oro över sina arbeten och undrar hur ekonomin ska gå ihop. Därför är det viktigt att vi möter utmaningarna med en samlad politik för fler jobb och stabila statsfinanser.

Uppgiften måste lösas på flera olika nivåer. Det handlar inte minst om att utveckla det europeiska samarbetet för att stärka det finansiella systemet. Den typen av extrema händelseförlopp och snabba kursrörelser som vi sett de senaste veckorna, kan inte mötas av varje land ensamt. Det är därför positivt att EU har enats kring gemensamma trafikregler för att hantera finanskrisen. På längre sikt är det också centralt att unionen förmår att utnyttja de stora möjligheter som kring till exempel klimatutmaningen för att stärka sin konkurrenskraft.

Sverige är i sammanhanget mycket väl rustat för att möta finanskrisens effekter. När andra har varit ovarsamma har vi sparat och lagt i ladorna. I takt med att vår jobbpolitik gett resultat har statskulden minskat kraftigt och vår handlingsfrihet ökat. Det skapar goda möjligheter för att möta lågkonjunkturen med offensiva satsningar. Samtidigt följer vi utvecklingen mycket noga och har beredskap för att vidta ytterligare åtgärder om det är påkallat.

I tider av ekonomisk turbulens är det än viktigare att Sverige har en regering som klarar av att hålla ordning och reda i statsfinanserna. I vår politik utgör arbete och ansvarstagande för svensk ekonomi grun-

den. Att ta ansvar för Sverige innebär också att rusta vårt land för framtida utmaningar. Därför investerar vi på områden som inte alltid märks på en gång men är avgörande på längre sikt. Det handlar inte minst om att stärka kunskaperna i skolan och förbättra forskningen. Alliansregeringen har också lagt ett omfattande investeringspaket för att utveckla vår infrastruktur och göra det möjligt för hela Sverige att leva. De miljö- och klimatsatsningar som gjorts skapar förutsättningar för nya jobb samtidigt som de bidrar till att rädda klimatet. Därtill stärker vi möjligheterna för entreprenörer att skapa de företag som blir morgondagens Ikea och Ericsson.

Sammantaget ger vår politik Sverige styrka att möta de utmaningar som följer av såväl oro i världsekonomin som av en åldrande befolkning, klimatförändringar och internationell konkurrens. Det är att ta ansvar för Sverige.

Vi vill stärka rättvisan

Utmaningarna för Sverige är många, men det är även vårt lands möjligheter. Genom att återupprätta arbetslinjen och arbetets värde vill vi ge fler människor möjlighet att vara med och bidra till utvecklingen av Sverige. Fler som kan och vill måste få en chans att få uppleva arbetsglädje, delaktighet och arbetsgemenskap. Det gör att människor vågar ta eget ansvar och kan växa med sina uppgifter.

Vi vill stärka rättvisan i Sverige. Vår utgångspunkt är ett samhälle som håller ihop och där skillnaderna inte är för stora mellan människor. Den som har mycket ska dela med sig till den som har litet och det är viktigt att värna den breda samsyn som finns i Sverige om att finansiera till exempel sjukvård och äldreomsorg gemensamt.

Men för oss är rättvisa också att skapa lika möjligheter för varje människa. Vi är övertygade om att varje människa kan bli något stort genom egna ansträngningar. Vi för därför en medveten politik för fler jobb och företag, sunda statsfinanser samt en skola som ger alla en bra

start i livet. Det utjämnar livschanser och ökar rättvisan. I vårt Sverige ska det vara viktigare vart man är på väg än varifrån man kommer.

Allianspartierna söker ett gemensamt mandat för att fortsätta utveckla Sverige. En viktig utmaning för oss är därför att stärka våra samarbeten på olika nivåer. Det gäller inte minst att se till att Alliansen finns i hela Sverige. En bred närvaro är centralt för ett samarbete som har till uppgift att förbättra för människor i hela vårt land. Redan idag styr vi i ett stort antal kommuner, landsting och regioner. På andra håll finns det behov av att starta nya samarbeten. En viktig fråga är därför att fortsätta utveckla och stärka våra lokala allianser.

Vi tror på människans inneboende vilja att ta ansvar och växa av egen kraft. För två år sedan vann vi tillsammans väljarnas förtroende som en allians för fler jobb och växande företag som grund för en bättre välfärd. Vi har tagit detta med oss när vi bildat regering. För oss handlar det om att svara upp mot en av demokratins bärande grunder – att föra en politik för människor till lösning på deras verkliga problem.

Så går vi nu vidare med utvecklingen av Allians för Sverige för att fortsätta ta ansvar för vårt land.

Vägen till ett nytt valmanifest

Allians för Sverige ska i valrörelsen 2010 möta väljarna med ett valmanifest som är lika tydligt som i förra valet. Sverige är ett av Europas mest reformintensiva länder och syftet med valmanifestet är att utveckla en tydlig agenda för nästa mandatperiod. Erfarenheten från 2006 visar entydigt att noggranna förberedelser är en förutsättning för att kunna sätta den politik man vill se.

Det finns dessutom fler värden av att samlas mellan fyra partier för att utveckla politiken. Det bidrar till gemensamma referensramar och att vi tar vara på all den kompetens och de olika perspektiv som finns i våra partier.

Processen för att utveckla ett valmanifest för nästa mandatperiod sker i flera steg. Arbetet består dels av frågor som partiledarna sluter överenskommelser kring och dels genom arbete i olika beredande grupper.

Här i Varberg – oktober 2008 – tillsätts en valplattformsgrupp.

Dessutom tillsätts en reformgrupp med uppgift att utarbeta den ekonomiska politiken.

I augusti 2009 tillsätts också ca 10 reformgrupper med uppgift att utarbeta förslag inom centrala områden.

Reformgrupperna slutrapporterar under våren 2010. Då slutrapporterar också valplattformsgruppen.

Detta bildar sedan utgångspunkten för den process som syftar till att utarbeta ett gemensamt valmanifest som presenteras i valrörelsen 2010.

Valplattformsgrupp

Politiska förslag måste börja i en analys av hur Sverige ser ut och vilka samhällsproblem väljarna möter i sin vardag. Arbetet mot ett gemensamt valmanifest inleds därför genom tillsättandet av en valplattformsgrupp.

Denna har till uppgift att ta fram ett underlag som definierar vilka utmaningar vi ser att Sverige kommer att stå inför 2010. Vi kan redan nu se att det kommer att handla om den fortsatta utmaningen inom jobbpolitiken, behovet av att ytterligare stärka tryggheten och att utveckla välfärden samt rädda klimatet. Men det blir också viktigt för gruppen att fånga upp nya samhällsproblem och hur Sverige ska möta den globala konkurrensen. En sådan fråga kan komma att bli hur vi i kölvattnet av finanskrisen stärker det finansiella ramverket. Det är också centralt att diskutera hur vi kan få en ansvarsfull marknads-ekonomi och undvika girighet på finansmarknaderna.

Plattformen ska i stora drag presentera den reformagenda vi avser att söka väljarnas förtroende för att genomföra. Däremot specificerar den inte några siffror och ställer inte heller ut några reformlöften. Resultatet kommer att ligga till grund för det fortsatta arbetet med ett gemensamt valmanifest.

För att arbetet ska lyckas fånga de mest centrala samhällsproblemen är det viktigt att gruppen har ett inkluderande arbetssätt och skapar bredast möjliga uppslutning. Det handlar dels om de egna partiorganisationerna men också om att lyssna in synpunkter från organisationer, forskare och andra med idéer och synpunkter.

I det syftet ska gruppen arrangera ett samråd, Samtal med Sverige, som är öppet för partierna och allmänheten att besvara under våren 2009. Syftet är att göra det möjligt för fler att bidra med idéer om vilka de stora framtidsutmaningarna är för Sverige samt lämna åsikter om hur de huvudsakliga prioriteringarna för nästa mandatperiod bör se ut. I samtalet med Sverige kommer våra fyra partier aktivt söka upp människor för en dialog om framtiden.

De slutsatser som framkommer tas in av reformgrupperna som underlag i arbetet med att utveckla politiken. Den slutgiltiga plattformen presenteras under våren 2010 med en första delrapport under sommaren 2009.

Gruppen leds av partisekreterarna samt fyra ledande företrädare från vardera parti. I gruppen ingår Per Schlingmann (m), Gunilla Carlsson (m), Anders Flanking (c), Åsa Torstensson (c), Erik Ullenhag (fp), Cecilia Malmström (fp), Lennart Sjögren (kd) och Maria Larsson (kd).

Arbetsgrupp för en ansvarsfull ekonomisk politik 2010-2014

En särskild ekonomiarbetsgrupp etableras med ansvar att definiera ett ramverk för Alliansens reformagenda under perioden 2010-2014.

Gruppens arbete ska koncentreras till tre områden.

1. Sunda statsfinanser

Uppgift en är att utarbeta ett ramverk för Alliansens ekonomiska politik under nästa mandatperiod.

Gruppen ska dra ut riktlinjerna för en politik som är trovärdig, genomförbar och med uthålliga statsfinanser som grund.

Ansvarstagande och ekonomisk stabilitet är särskilt viktigt i spåren av den pågående finanskrisen. Alliansen kommer aldrig föra en politik som äventyrar statsfinanserna eller skickar notan till kommande generationer.

Denna grupp har dessutom i uppgift att stödja partiledarna med underlag om den ekonomiska utvecklingen och bedömningar av reformutrymme i arbetet med att utveckla valmanifestet. I denna uppgift ingår att stödja de reformgrupper som tillsätts med budgetunderlag.

2. En skattepolitik för arbete och tillväxt

Uppgift en är att skapa en samsyn kring skattepolitiken under nästa mandatperiod. Tonvikten i agendan bör ligga på skattelättnader som premierar arbete, företagande, utbildning samt ansvarstagande. Inriktningen bör fortsatt vara skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare. Gruppen ska också titta på hur skattesystemet kan bidra till klimatomställningen.

Att minska utanförskapet är en viktig uppgift för hur skattepolitiken ska utformas. En central del i uppdraget är därför att presentera förslag för ytterligare drivkrafter till arbete. Gruppen ska dessutom ta fram reformer för att öka företagets efterfrågan på arbetskraft och långsiktigt stärka stabiliteten i det finansiella systemet

3. Reformers för minskat utanförskap

Arbetet syftar till att lägga fram förslag för att få arbetsmarknaden att fungera bättre och varaktigt höja sysselsättningen. Det handlar bland annat om att presentera reformer som bidrar till att minska den

långsiktiga arbetslösheten genom en bättre fungerande lönebildning samt ökad regional, branschvis och yrkesmässig rörlighet.

Vårt mål är att återupprätta arbetslinjen och skapa full sysselsättning. Endast genom en politik för arbete kan vi säkerställa de resurser som krävs för att finansiella en god välfärd till alla.

Arbetet ska ha en generell utgångspunkt men lämna förslag anpassade för grupper med en svagare förankring på arbetsmarknaden. Exempel på sådana målgrupper är unga, personer med utländsk bakgrund och människor med funktionsnedsättning.

Gruppen ska utvärdera effekterna av de åtgärder regeringen har genomfört och överväga vilka ytterligare steg som kan vara påkallade för att förstärka arbetslinjen.

En första delrapport presenteras hösten 2009 och bildar ett ramverk för de reformgrupper som då tillsätts. Slutrapport ska presenteras i februari 2010.

Arbetsgruppen leds av Anders Borg (m) och består i övrigt av Anna-Karin Alterå (c), Carl B Hamilton (fp) och Stefan Attefall (kd). Gruppen uppmuntras att knyta till sig expertis för att underlätta arbetet. Det kan röra sig om personer med erfarenhet från olika sakområden, förtroendevalda samt forskare.

Reformgrupper

Med tydliga direktiv tillsätts i augusti 2009 ca 10 reformgrupper. Uppgift en är att utarbeta reformförslag för nästa mandatperiod samt identifiera och lösa frågor inom respektive område som kan bli aktuella under mandatperioden. Slutrapportering sker under våren 2010.

Beslut om ämnen för reformgrupperna fattas vid senare tillfälle. Redan nu kan vi dock se flera områden som blir centrala för Alliansens reformagenda. Det handlar om samhällsproblem som bör stå i fokus för politiken. Sådana områden är hur vi förstärker brottsbekämpningen och hur Sverige fortsätter att vara ett föredöme i klimatarbetet.

Andra viktiga områden blir reformer för att stärka Sverige som kunskapsnation samt åtgärder för att förbättra tillgängligheten i sjukvården.

Grupperna bemannas med en person från varje parti. Varje grupp leds av en ordförande som får till uppgift att etablera ett sekretariat.

I samband med reformgruppernas slutrapportering 2010 upplöses grupperna.

Valmanifest

Under valrörelsen presenteras valmanifestet utifrån den ekonomiska bedömning som då görs. Valmanifestet syftar till att beskriva reformagendan för mandatperioden 2010-2014 och svarar på vilka vi ser som Sveriges utmaningar, vad vi vill göra och hur våra reformer ska finansieras.

Träffpunkt Allians

Allians för Sverige ska bli något mer än de enskilda partierna i samverkan. Alliansen är en rörelse mot ett Sverige där fler kommer till sin rätt och där friheten för enskilda och familjer utvecklas. Ett Sverige med trygghet och som tar vårt ansvar i Sverige, men också globalt.

Med bildandet av Allians för Sverige förändrades svensk partipolitik. Väljarna röstar inte längre bara på enskilda partier utan också på regeringsalternativ. Nu vill vi ta detta ett steg längre genom att utveckla möjligheterna att på olika sätt engagera sig i och opinionsbilda för Alliansen.

Nätet som nav

Internet erbjuder unika möjligheter till relationer mellan Alliansen och våra sympatisörer. Vi ser det till exempel i den amerikanska valrörelsen. Nätet blir ett nav som förmår fånga upp människor och

som ger människor möjlighet att själva agera och ge oss sitt stöd. Detta ska vi utveckla och gemensamt föra in i arbetet inför 2010 års valrörelse. Det handlar om att erbjuda människor möjlighet att ge oss sitt stöd, agera – men också stimulera människor att agera på sitt eget sätt.

Tre lokala Allianskontor

I valrörelsen upprättas i Stockholm, Göteborg och Malmö särskilda Allianskontor- Träffpunkt Allians. Fler kontor kan tillkomma i samverkan med våra lokala partiorganisationer. Till Träffpunkt Allians kan människor vända sig för att få information och för att delta i gemensamma aktiviteter. Det primära syftet är att vara mötesplats för nationell allianspolitik.

En särskild grupp tillsätts

Ansvar för att utveckla Träffpunkt Allians ligger hos partisekretärerna. I arbetet ska gruppen överväga olika möjligheter för att fånga in människors engagemang. Tänkbara aktiviteter för detta ändamål är upprättande av ett särskilt nyhetsbrev, speciella nätkิจกรรมer eller att en särskild del på hemsidan öppnas för sympatisörer.

Gruppen ska dessutom lägga särskild vikt vid aktiviteter som främjar Alliansens närvaro i hela Sverige så att fler väljare möter Alliansen i sin vardag.

Gemensamt kommunikationsarbete

Alliansens kommunikations- och kampanjarbete syftar till att gemensamt möta väljarna med vad vi åstadkommit, men framförallt hur vi vill fortsätta göra Sverige bättre. Inför valet 2010 följer en rad både nya och utvecklade sätt att kommunicera detta på.

Allianstidning

Våra respektive medlemstidningar utgör viktiga länkar till många av våra medlemmar. För att skapa ytterligare engagemang kring Alliansen tas en särskild Allianstidning fram som sänds ut till samtliga partiers medlemmar. Den kan också användas i kampanjarbetet för att kommunicera Alliansens politik. Tidningen ges ut vid tre tillfällen per år fram till valet.

Gemensamma kampanjer

I valet 2006 spelade Alliansens kampanjer en viktig roll för att manifestera enighet och sätta fokus på samhällsproblemen. Under såväl 2009 som 2010 sker en rad gemensamma kampanjer. Beslut om inriktning och omfattning fattas av partisekreterarna och ansvaret för genomförande ligger hos kommunikationsgruppen.

Gemensamma turnéer och offentliga arrangemang

En erfarenhet inför valet 2006 var att turnéverksamheten spelade en viktig roll. Den ledde till uppmärksamhet, men också till att förankra Alliansen i hela landet.

En bussturné med partiledarna kommer att äga rum i mars 2009. Därefter kommer ett flertal turnéer att ske i olika delar av landet.

Under valrörelsens sista 30 dagar sker en ständigt pågående turné där olika representanter för partierna kan medverka vid olika tillfällen.

Alliansens webbplats

Alliansens webbplats kommer att spela en central roll i utvecklingen mot 2010. Förutom att tydliggöra vad Alliansen gör kommer den att erbjuda människor att aktivera sig direkt i Alliansen liksom vara en av flera plattformar för människor att bidra i Alliansens politikutveckling.

Organisation och ledning

Alliansens ledning

Alliansen leds ytterst av partiledarna. Partisekreterarna ansvarar för den löpande verksamheten.

Kommunikationsgrupp

En kommunikationsgrupp finns inrättad med syfte att genomföra Alliansens kommunikativa aktiviteter.

Gruppen består av kommunikationsansvariga eller motsvarande i alla partier.

Kampanjstaben

I syfte att förstärka alliansarbetet inrättas under 2009 en gemensam kampanjstab. Staben består av en medarbetare från varje parti. Medarbetarna har sin fysiska placering hos sitt parti för att på enklaste sätt kunna stämma av arbetet med berörda personer. För att staben ska fungera krävs dock att dess medarbetare har frekventa möten.

Stabens uppgift är att arrangera centrala alliansarrangemang, såsom till exempel seminarium och partiledarturnéer. Till detta får staben ansvar för Alliansens profilmaterial samt vår gemensamma webbplats.

Vid sidan av dessa uppgifter ska staben dessutom fungera som ett stöd för kommunikationsgruppen.

Varberg 2008-10-21

Fredrik Reinfeldt (m)

Maud Olofsson (c)

Jan Björklund (fp)

Göran Hägglund (kd)

“Borg och Obamas recept ska leda alliansen på rätt spår”

“ VARBERG. De borgerliga partierna försöker återupprepa sitt vinnarrecept när de nu vill få väljarna att rikta in sig på framtidsfrågorna inför valet 2010 och se att det är alliansen som har de bästa svaren. Men de borgerligas största segerhopp ligger troligen i oppositionens splittring.

Övernattningen på ett vandrarhem i Varberg kommer troligen mest att bli ihågkommen som natten då huvudansvaret för valsegern 2010 lades på en icke närvarande person. Det är finansminister Anders Borg som ska leda den enda sakpolitiska arbetsgruppen som ska börja arbeta omedelbart och som ska utveckla den ekonomiska politiken för att få fram fler jobb och mer pengar till välfärdssatsningar och skattesänkningar.

DE ÖVRIGA POLITIKOMRÅDENA får vänta tills Borgs grupp slagit fast riktlinjerna. Anders Borg har redan tidigare haft motsvarande roll i moderaterna och som radarpar med statsminister Fredrik Reinfeldt.

Nu blir han i praktiken chefsrådgivare till samtliga fyra borgerliga partiledare.

DET ÄR OCKSÅ en bekräftelse på att den internationella finanskrisen och den lågkonjunktur som är på väg gör att ekonomin och jobben kommer att få en större tyngd än väntat i nästa val.

Det finns också stora framtidsfrågor att hantera, som den växande

andelen pensionärer, fortsatt hög arbetslöshet bland unga och invandrare, växande antal unga förtidspensionärer och hundratusentals förtidspensionärer. Hur ska de stora överskotten i statsfinanserna hanteras; samlas på hög som buffert eller satsas för höjd ekonomisk tillväxt?

Uppgåelsen i Varberg innebär också att de borgerliga partierna lanserar alliansen ännu hårdare de kommande två åren, med "Allianskontor" i de tre storstäderna, gemensam kampanjstab och kommunikationsgrupp. Regeringspartierna tror att väljarnagillar när politiker visar att de vill samarbeta.

Ett nytt strategiskt grepp från Varbergsmötet är att de borgerliga nu ställer upp målsättningen att bli de som sätter dagordningen för den samhällspolitiska debatten. Under rubriken "Samtal med Sverige" sägs att partierna ska inbjuda även utomstående att delta i arbetet med borgerliga alliansens valplattform. Det är grepp som inspirerats av Barack Obamas presidentvalskampanj i USA.

DE BORGERLIGAS självförtroende har växt något från den tidigare bottenivån efter stigande opinionssiffror den senaste tiden. Men deras underläge ser fortsatt hopplöst ut. Och det är svårt att förändra den bild av regeringen som etsat sig fast hos väljarna.

Alliansens förhoppning får snarast ställas till att oklarheterna om hur ett trovärdigt regeringsalternativ ser ut lever vidare och gör att oppositionen själv släpper sitt guldläge.

HENRIK BRORS

henrik.brors@dn.se 08-73812 12 “

“Skolverket ger politiker bakläxa”

“Skriftliga omdömen är rektors ansvar. Betygsliknande omdömen i olika skolor kan inte jämföras, I dag ger Skolverket ut nya allmänna råd som går på tvärs med den syn majoriteten i Stockholms stadshus har på bedömningen av eleverna.

DN har tagit del av Skolverkets nya allmänna råd som ska hjälpa skolorna att formulera de skriftliga omdömen som alla grundskoleelever ska få från årskurs ett. Omdömena skrivs in i elevens individuella utvecklingsplan och det är rektor som fattar beslut om hur de ska utformas.

- Otvetydigt är det rektors ansvar, säger Mona Bergman, undervisningsråd på Skolverket.

I morgon torsdag fattar politikerna i utbildningsnämnden i Stockholm beslut om hur de skriftliga omdömena ska utformas i kommunens grundskolor. Lärarna ska använda en tvågradig skala i sina omdömen i årskurs 1-3 . Med "ja" eller "osäkert" ska de ange elevens möjligheter att nå kunskapsmålen i trean. Från fyran tillkommer ännu ett steg: "I hög grad",

Enligt skolborgarrådet Lotta Edholm (fp) får stadens grundskolor "ett gemensamt verktyg som gör det möjligt att jämföra olika skolors kunskapsresultat".

Frida Ericmats Rutgersson, jurist på Skolinspektionen, konstaterade i lördagens DN att det är tveksamt om en politisk nämnd kan reglera hur en rektor ska arbeta. Den bedömningen får nu stöd i Skolverkets förslag till nya allmänna råd, där det bland annat står: "De skriftliga omdömena ska utformas lokalt på den enskilda skolan."

DE ALLMÄNNA RÅDEN ANGER att det inte finns någon nationell mall för hur de betygsliknande omdömena ska se ut. Därför kan man inte heller jämföra bedömningar av elevers resultat i olika skolor.

- Ett omdöme ska beskriva elevens kunskaper i förhållande till den lokala pedagogiska planeringen. Det gör att jämförelser blir haltande, säger Mona Bergman.

Rektor kan även besluta att omdömen ska ges om elevens sociala utveckling, men då är det viktigt att inte beskriva personliga egenskaper utan se på det sociala samspelet i olika skolsituationer.

Förslaget ska nu ut på snabbremiss innan Skolverket klubbar de nya allmänna råden den 10 november. Mona Bergman tror inte att det blir några större förändringar efter remissrundan.

- Lärarna vet i regel var en elev befinner sig i kunskapsutvecklingen, men många känner oro inför att tvingas formulera sig skriftligt.

Reglerna om rektors ansvar för de skriftliga omdömena gäller kommunala skolor, men också fristående skolor som har de högre årskurserna i grundskolan och rätt att utfärda betyg. En skola som inte följer de allmänna råden kan inte ställas till svars för det, men den måste då kunna visa hur den gör i stället för att uppfylla lagens krav.

TORBJÖRN TENFÄLT

torbjorn.tenfalt@dn.se 08-738 11 09 “

“Omdömen i ettan.

Skolverkets allmänna råd är rekommendationer om hur de olika författningar som styr skolan bör tillämpas.

Genom förändringar i grundskoleförordningen bestämde regeringen tidigare i år att alla grundskoleelever från och med höstterminen ska få skriftliga omdömen redan från årskurs ett.”

Regeringen.se “RESSMEDDELANDE

20 oktober 2008 Finansdepartementet

Regeringen föreslår en stabilitetsplan för Sverige för att säkerställa stabiliteten i det finansiella systemet

Regeringen beslutar i dag om en stabilitetsplan för Sverige med åtgärder för att säkerställa den finansiella stabiliteten och hantera effekterna av den internationella finansiella krisen. Ett garanti-system föreslås för att öka förtroendet och därmed minska lånekostnaderna för hushåll och företag.

- Regeringen föreslår kraftfulla åtgärder för att lindra finansörns effekter för svenska hushåll och företag. Det svenska bankväsendet är väl rustat men påverkas allt mer av den internationella finansiella oron. Regeringen begär därför ett brett mandat för att kunna vidta de åtgärder som behövs för att förtroendet ska återvända, säger kommun- och finansmarknadsminister Mats Odell.

- Samtidigt som vi ska se till att stabiliteten värnas och förtroendet återvänder är vår utgångspunkt att svenska skattebetalare inte ska behöva bära kostnaderna för eventuella åtgärder. Tydliga restriktioner på till exempel arvoden och bonusar för till exempel VD:ar i banker ska dessutom följa med våra åtgärder som ger vissa institut ekonomiska fördelar, säger finansminister Anders Borg.

Stabilitetsplanen ger regeringen mandat att under förutsägbara former där skattebetalarnas intressen värnas bland annat hantera problem med bristande likviditet eller eventuella framtida solvensproblem. Förslagen utformas i enlighet med Europeiska rådets slutsatser.

Stabilitetsplanen innehåller följande åtgärder:

- **Garantiprogram.** Regeringen kommer att införa ett garanti-program som omfattar högst 1 500 miljarder kronor för att stödja bankernas och bostadsinstitutens medelfristiga finansiering. De institut som önskar ska mot en garantiavgift kunna avtala med staten om en garanti för ny upplåning. Åtgärderna syftar till att förbättra bankernas finansiering och sänka deras upplåningskostnader.
- **Stabilitetsfond.** En stabilitetsfond upprättas för att hantera eventuella framtida solvensproblem i ett svenskt institut. Regeringen avser att avsätta 15 miljarder kronor till denna fond. Målsättningen är att stabilitetsfonden, tillsammans med insättningsgarantifonden vars kapital idag uppgår till ca 18 miljarder kronor, ska utgöra 2,5 procent i genomsnitt av BNP inom 15 år. En särskild stabilitetsavgift kommer att tas ut av samtliga kreditinstitut i Sverige. Avgiften ska riskdifferentieras och kommer att räknas av mot statens intäkter från garantiavgifterna. Avgiften kommer att införas när marknadssituationen förbättras.
- **Kapitaltillskott.** Eventuella framtida kapitaltillskott till kreditinstitut kommer i första hand ske i form av att institutet emitterar röststarka preferensaktier till staten, men även andra åtgärder kan bli aktuella. Sådant stöd kan endast komma ifråga i de fall staten bedömer institutet, i den situation som då uppstått, som viktigt för det finansiella systemet som helhet.
- **Tvångsinlösen.** Staten ges rätt att i vissa situationer gå in som ägare i systemviktiga institut genom tvångsinlösen av aktier till marknadsvärde.

- Övriga villkor. Kreditinstitut som mottar stöd från staten ska ingå avtal om att begränsa ersättningar till ledande befattningshavare.
- Riksgälden får central roll. Riksgälden föreslås bli ansvarig myndighet att hantera såväl det nya garantisystemet, stabilitetsfonden som eventuella kapitaltillskott till kreditinstituten. Riksgälden administrerar redan insättningsgarantin.
- Uppföljning av åtgärder. Finansinspektionen ges i uppdrag att bevaka att vidtagna åtgärder kommer hushåll och företag till del.

Regeringen beslutar i dag att remittera förslaget till lagrådet.

Förslagen kan träda ikraft så snart de genomgått granskning av lagrådet och behandlats av riksdagen. Regeringen bedömer att förslagen kommer att träda ikraft senast under nästa vecka.

Särskild information om regeringens garantiprogram

Riksbanken och Riksgälden förser i dag banksystemet med kortfristig likviditet. Det är emellertid i dagsläget svårt för bankerna och bostadsinstituten att marknadsfinansiera sig på längre löptider. Det föreslagna garantisystemet för medelfristig upplåning syftar till att förbättra finansieringssituationen för dessa institut. Detta bör i sin tur resultera i bättre förutsättningar för företag och hushåll att få krediter.

Garantiprogrammet i huvuddrag

De institut som så önskar ska, mot en riskbaserad garantiavgift, kunna avtala med staten om en garanti för refinansiering av förfallande lån med en ursprunglig löptid längre än 90 dagar. Systemet ska administreras av Riksgälden.

Systemet kommer vara tidsbegränsat fram till den 30 april 2009, men regeringen kan komma att förlänga perioden, dock längst fram till den 31 december 2009. Programmet beloppsbegränsas inledningsvis till 1 500 miljarder kronor.

Garanti kan erhållas av banker och bostadsinstitut med säte och verksamhet i Sverige. Upplåningen i de svenska bankkoncernerna är i hög grad centraliserad till moderbankerna. Det innebär att även likviditetsförsörjningen i de svenska bankernas dotterbolag i utlandet, exempelvis i Baltikum, kan förväntas förbättras genom denna åtgärd. Endast institut med minst sex procents primärkapital och minst nio procents total kapitaltäckning ska kunna ges garanti.

Prissättningen kommer att vara riskdifferentierad baserat på institutens publika rating. Garantier för institut som saknar publik rating prissätts enligt en schablonmetod. Priset kommer att sättas så att det ligger mellan nuvarande marknadspris och ett tänkt marknadspris vid ett normalt marknadsläge. Det innebär att instituten kommer att ges incitament att inledningsvis använda sig av garantin, men att avstå när marknadspriserna normaliseras. Riksgälden kommer att närmare precisera avgiftsstrukturen före det att programmet träder i funktion.

Garantin kan avse i princip alla typer av obligationer, bankcertifikat och andra skuldförbindelser så länge de inte är efterställda och har en löptid över 90 dagar men under fem år. Programmet omfattar också säkerställda obligationer. Komplexa och strukturerade produkter undantas. Ingen restriktion vad gäller valuta ställs upp.

Riksbanken avser behandla garanterade instrument som statspapper i sina utlåningsfaciliteter. Garantin ska utformas så att garanterade instrument ges riskvikt noll i kapitaltäckningssammanhang vid beräkning enligt schablonmetoden.

I avtalsvillkoren för en garanti ska tas in restriktioner för löneökningar, bonus- och avgångsvederlag för företagsledningen, samt höjningar av styrelsearvoden under garantiperioden.

Ansökningar om att utnyttja garantin ska riktas till Riksgälden. Garantier kan dock inte beslutas innan Riksdagen givit regeringen sitt bemyndigande och regeringen beslutat om programmet.

Med hänsyn till EG-fördragets statsstödsregler har Europeiska kommissionen underrättats om garantiprogrammet. Ett formellt godkännande kommer att inhämtas.

KONTAKT

Mia Widell

Pressekreterare hos Mats Odell. 08-405 17 21. 070-353 49 66

[e-post till Mia Widell, via registrator](#)

Markus Sjöqvist

Pressekreterare hos Anders Borg. 08-405 13 81. 076-107 20 36

[e-post till Markus Sjöqvist, via registrator](#)

Anna Charlotta Johansson

Pressekreterare hos Anders Borg. 08-405 12 76. 070-356 30 32

[e-post till Anna Charlotta Johansson, via registrator](#)

RELATERAT

[Läs frågor och svar om planen för finansiell stabilitet](#)

[Läs mer om finansöron](#)

[Utkast till lagrådsremiss: Stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet](#)

LADDA NER

[Presentation: Stabilitetsplan för Sverige \(pdf 441 kB\)](#) “

Regeringens proposition 2008/09:50

Ett lyft för forskning och innovation

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 20 oktober 2008

Mats Odell

Lars Leijonborg

(Utbildningsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen lämnar i propositionen sin syn på forsknings- och innovationspolitikens inriktning under perioden 2009–2012. Det är regeringens bedömning att forskningssatsningar är bland det viktigaste Sverige kan göra för att långsiktigt stärka konkurrenskraften och bidra till en hållbar tillväxt. I propositionen redovisar regeringen hur forskningens kvalitet och konkurrenskraft kan ökas. Enligt förslag i budgetpropositionen för 2009 höjs anslagen till forskning och utveckling med 2,4 miljarder kronor 2009 inklusive 400 miljoner kronor som beslutats efter förslag i budgetpropositionen för 2007. Som en plane-ringsförutsättning enligt budgetpropositionen för 2009 bör medlen öka med ytterligare 1 miljard kronor 2010 och med ytterligare 500 miljoner kronor 2011. År 2012 bör resurserna för forskning ha ökat med 5 miljarder kronor. I denna proposition redovisas regeringens bedömning av hur de i budgetpropositionen för 2009 presenterade medlen närmare bör fördelas. Regeringen gör också bedömningen att myndigheternas skyldighet att betala den s.k. högskolemomsen bör tas bort.

Anslagen till universitet och högskolor för forskning och forskarutbildning bör enligt förslag i budgetpropositionen för 2009 höjas med 700 miljoner kronor. År 2012 bör anslagen för forskning och

forskarutbildning vara 1,5 miljarder kronor högre än 2008. Samtidigt som anslagen höjs bör de nya medlen fördelas utifrån kvalitetsindikatorer. Även en andel av nuvarande anslag bör omfördelas utifrån lärosätets förmåga att attrahera externa anslag och utifrån en kvalitetsbedömning av forskningen vid lärosätet. Detta blir en kvalitetsdrivande reform som stärker forskningen och underlättar lärosätenas interna kvalitetsarbete.

Regeringen lanserar i propositionen ett nytt inslag i systemet för forskningsfinansiering: strategiska satsningar. Dessa satsningar föreslås i budgetpropositionen för 2009 uppgå till 500 miljoner kronor år 2009. Satsningen för strategiska forskningsområden bör 2012 uppgå till 1,8 miljarder kronor. Lärosäten, forskningsinstitut och forskningsfinansiärer får möjlighet till ökade anslag för breda forsknings-satsningar inom de strategiska områdena medicin, teknik och klimat som av regeringen identifierats som viktiga för Sverige.

Anslagen till forskningsråden och Verket för innovationssystem föreslås i budgetpropositionen för 2009 höjas med 375 miljoner kronor 2009. Som en planeringsförutsättning bör anslagen 2012 ha ökat med 675 miljoner kronor. Utöver detta föreslås ökade anslag till Rymdstyrelsen och Statens energimyndighet för satsningar på strategisk forskning inom deras områden.

De av staten delägda industriforskningsinstituten föreslås i budgetpropositionen för 2009 tillföras 100 miljoner kronor 2009. Som en planeringsförutsättning bör anslagen ökas med ytterligare 100 miljoner kronor 2010 samtidigt som instituten får en ny och effektivare organisation.

Regeringen presenterar också åtgärder för att främja nyttiggörande och kommersialisering av forskningsresultat, bl.a. genom ökad tillgång till offentligt riskkapital och förstärkta resurser till lärosätenas verksamhet. Vissa insatser berör lärosätenas grundläggande regelverk. Högskolelagen (1992:1434) förtydligas på så sätt att högskolan,

förutom uppgiften att samverka med det omgivande samhället och informera om sin verk-samhet, ska verka för att forskningsresultat tillkomna vid högskolan kommer till nytta. Dessa uppgifter ska vidare vara integrerade delar i högskolans samlade uppgift.

För att kunna bedriva forskning av högsta internationella kvalitet måste svensk forskning beredas tillgång till den mest avancerade infrastrukturen för forskning. Vetenskapsrådet föreslås i budgetpropositionen för 2009 tillföras 100 miljoner kronor 2009 för infrastruktur. Som en planeringsförutsättning bör anslaget öka med ytterligare 50 miljoner kronor 2012 för att kunna finansiera forskningsinfrastruktur i Sverige och svenskt deltagande i internationella anläggningar.

Regeringen har även inbjudit andra länder att delta i konstruktionen av neutronforskningsanläggningen European Spallation Source (ESS) i Lund. Finansiering sker inom befintliga ramar.

Samarbete med forskare i andra länder är en naturlig del av forskning i den internationella forskningsfronten. För att underlätta samarbetet har regeringen slutit avtal om forskningssamarbete med en rad länder. Detta finansieras inom befintliga ramar.

Regeringen syn på forskningssamarbete inom EU:s ramprogram för forskning, utveckling och demonstration beskrivs.

I propositionen aviseras en ändring av Vetenskapsrådets organisation samt en utveckling av uppgiften för Verket för innovationssystem. Vidare aviserar regeringen sin avsikt att förändra sättet att utse ledamöter i styrelserna för forskningsstiftelserna bildade av medel från de tidigare löntagarfonderna så att alla ledamöter inte längre ska utses av regeringen.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	11	5.1	Svenska investeringar i forskning och utveckling.....	32
2	Lagtext.....	12	5.2	Näringslivets FoU.....	32
2.1	Förslag till lag om ändring i högskolelagen(1992:1434).....	12	5.2.1	Avsättningar för FoU.....	32
3	Ärendet och dess beredning.....	13	5.2.2	Resultat av näringslivets investeringar.....	33
4	Regeringens politik för forskning och forskningsbaserad innovation.....	14	5.3	Offentligt finansierad FoU.....	34
4.1	Svensk forskningspolitik i en ny tid.....	15	5.3.1	Offentliga investeringar i Sverige.....	34
4.2	En vetenskapshistoria som förpliktar.....	16	5.3.2	Statliga investeringar i internationell jämförelse.....	34
4.3	Betydelsen av offentligt finansierad forskning vid universitet och högskolor.....	17	5.3.3	Resultat av offentliga investeringarna i FoU	35
4.4	Svensk forskning står inför stora utmaningar.....	19	5.4	En översikt av vetenskapliga områden i svensk forskning.....	37
4.5	Mål för forskningspolitiken.....	20	5.4.1	Bredd och prioriteringar – en nordisk jämförelse.....	37
4.5.1	Stärkt fri forskning.....	20	5.4.2	Medicin och vårdvetenskap.....	38
4.5.2	Forskning av högsta kvalitet och relevans.....	21	5.4.3	Teknikvetenskaper.....	40
4.5.3	Forskningen ska i högre utsträckning än i dag komma till nytta.....	21	5.4.4	Naturvetenskap och matematik.....	41
4.6	Regeringens proposition i korthet.....	22	5.4.5	Samhällsvetenskap.....	42
4.6.1	Resurserna till forskning och innovation ökar kraftigt.....	22	5.4.6	Humaniora och religionsvetenskap.....	43
4.6.2	De offentliga avsättningarna når en procent av BNP redan 2009.....	22	5.4.7	Lantbruksvetenskaper.....	43
4.6.3	Fördelning av direkta anslag utifrån kvalitet.....	23	5.4.8	Utbildningsvetenskap.....	44
4.6.4	Satsning på forskning inom för landet strategiska områden....	24	5.5	Internationell jämförelse av finansiering och vetenskapliga resultat.....	45
4.6.5	Ökade anslag till forskningsråden och Vinnova.....	25	5.5.1	Europa.....	45
4.6.6	Innovationssystemet förbättras.....	26	5.5.2	USA	45
4.6.7	Forskningsetik.....	27	5.5.3	Asien	46
4.6.8	Internationella samarbeten bör uppmuntras.....	28	5.5.4	Australien.....	48
4.6.9	Organisation för forskningsfinansiering.....	28	5.5.5	Latinamerika.....	48
4.6.10	Andra förändringar.....	30	5.6	Svensk innovationskapacitet.....	48
5	Svensk forskning i internationell jämförelse.....	32	6	Resurser till universitet och högskolor.....	51
			6.1	En ny modell för tilldelning av resurser.....	51
			6.2	Nya forskningsresurser.....	57
			6.3	Omfördelning baserad på kvalitet.....	57
			6.4	Uppföljning och utvärdering av resurstilldelningssystemet.....	60
			6.5	Tillstånd att utfärda examina på forskarnivå.....	60

6.6	Borttagande av den s.k. högskolemomsen.....	62	8.4.2	En stärkt institutssektor.....	128
6.7	Bidragsfinansierad forskning.....	63	8.4.3	Finansiering av den nya institutsektorn.....	131
6.8	Avdragsrätt för donationer.....	66	8.4.4	Verksamheten vid det nya holdingbolaget.....	132
6.9	Avräkning av anslag.....	67	8.4.5	SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut AB	133
7	Strategiska forskningsområden.....	67	8.4.6	Övriga institut som berörs i handlingsplanen.....	136
7.1	Finansiering av strategisk forskning.....	67	8.5	Forskning, utveckling och innovation i näringslivet i Sverige.....	137
7.1.1	Fördelning av medel för strategisk forskning.....	70	8.5.1	Små och medelstora företag.....	138
7.1.2	Medel till forskningsfinansiärer för utlysningar inom strategiska forskningsområden.....	72	8.5.2	Näringslivets FoU i ett globalt sammanhang.....	139
7.2	Strategiska forskningsområden.....	73	8.5.3	Forskningsbaserade tjänsteinnovationer.....	140
7.2.1	Medicin och livsvetenskaper.....	73	8.6	Innovationsfrämjande offentlig upphandling.....	141
7.2.2	Sjukdomstillstånd av stor betydelse för folkhälsan.....	78	8.6.1	Offentliga aktörers investeringar och dess bidrag till utvecklingen av nya kunskapsintensiva företag.....	141
7.2.3	Teknisk forskning.....	86	8.7	Immaterialrätt.....	142
7.2.4	Klimatrelaterad forskning.....	98	8.7.1	Åtgärder på patentområdet.....	143
7.2.5	Säkerhet och krisberedskap.....	110	8.8	Statsstödsregler om forskning, utveckling och innovation....	144
7.2.6	Strategisk forskning inom samhällsvetenskap och humaniora.....	111	8.8.1	Definition av statligt stöd enligt EG-fördraget.....	144
8	Forskningsbaserad innovation.....	113	8.8.2	Statligt stöd till forskning, utveckling och innovation.....	145
8.1	Forskning, innovation och konkurrenskraft.....	113	8.8.3	Kriterier för att ett statligt stöd ska godkännas av kommissionen.....	147
8.1.1	Ökade medel för att främja forskningsbaserad innovation....	115	8.8.4	Inriktning av statligt stöd till forskning och utveckling.....	148
8.2	Nyttiggörande och kommersialisering av forskningsresultat.115		8.9	Regionala innovationsmiljöer.....	148
8.2.1	Lärosätenas uppgifter förtydligas och utvidgas.....	115	8.10	Standardisering.....	150
8.2.2	En skyldighet att anmäla en patenterbar uppfinning bör införas.....	118	9	Systemet för forskningsfinansiering.....	150
8.2.3	Stödresurser för lärosätenas nyttiggörande av forskningsresultat.....	122	9.1	Finansiärer.....	150
8.2.4	Holdingbolagen.....	124	9.1.1	Inledning.....	150
8.3	Tillgång till offentligt riskkapital, Innovationsbron AB	126	9.1.2	Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap.....	151
8.3.1	Innovationsbron AB:s långsiktiga kapitalbehov.....	127	9.1.3	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande.....	152
8.4	Förstärkning och förnyelse av industriforskningsinstitutet....	128	9.1.4	Verket för innovationssystem.....	153
8.4.1	Inledning.....	128	9.1.5	Vetenskapsrådet.....	153

9.1.6	Andra statliga forskningsfinansiärer.....	154	12.2	Databaser, register och biobanker.....	190
9.1.7	Forskningsstiftelser.....	155	12.3	E-vetenskap.....	192
9.1.8	Andra finansiärer av forskning i Sverige.....	156	12.4	Materialforskning inklusive nanovetenskap.....	192
9.2	Organisation för forskningsfinansiering.....	156	12.5	MAX IV.....	193
9.2.1	Ökad samverkan mellan finansiärerna.....	156	12.6	European Spallation Source.....	194
9.2.2	Bättre samordning av forsknings- och innovationspolitik.....	160	12.7	Kungl. biblioteket och Statens ljud- och bildarkiv.....	195
9.2.3	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande.....	160	12.8	Tillgång till och spridning av vetenskaplig information.....	196
9.2.4	Verket för innovationssystem.....	161	12.9	Etikprövning.....	196
9.2.5	Vetenskapsrådet.....	162	13	Forskning och innovation i Europa.....	198
9.3	Forskningsstiftelserna.....	168	13.1	Utvecklingstendenser.....	198
9.4	Polarforskningssekretariatet.....	169	13.2	Europeiskt forskningssamarbete.....	199
10	Finansiering av forskning från myndigheter och andra finansiärer.....	170	13.2.1	Europeiska forskningsområdet.....	199
10.1	Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap.....	171	13.2.2	Forskningssamarbetet inom EU:s ramprogram.....	200
10.1.1	Arbetslivsforskning.....	172	13.3	Innovationspolitik inom EU.....	202
10.1.2	Företagshälsovård, ett tvärvetenskapligt kunskapsområde.....	173	13.3.1	En brett upplagd innovationsstrategi för EU	202
10.1.3	Alkohol, narkotika och tobak.....	174	13.3.2	EU:s ramprogram för konkurrenskraft och innovation.....	202
10.2	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande.....	175	13.3.3	EU:s strukturfonder.....	203
10.2.1	Djurskydd.....	176	13.4	Regeringens överväganden.....	204
10.2.2	Hållbart samhällsbyggande.....	178	14	Internationell samverkan.....	205
10.3	Verket för innovationssystem.....	179	14.1	Utvecklingstendenser.....	205
10.4	Vetenskapsrådet.....	179	14.2	Insatser för en internationell strategi för svensk forskningspolitik.....	207
10.4.1	Finansmarknadsforskning.....	180	14.3	Forskningsavtal.....	210
10.4.2	Forskningssatsning inom det konstnärliga området och kulturområdet.....	182	14.4	Utlandskontor för främjande av forsknings-, innovations- och utbildningssamarbete.....	213
11	Strukturfrågor inom medicinsk forskning.....	184	15	Forskarrekrytering och mobilitet.....	214
11.1	Världsklass! Åtgärdsplan för den kliniska forskningen.....	184	15.1	Yngre forskare.....	215
12	Infrastruktur för forskning.....	188	15.2	Internationell rekrytering och rörlighet.....	217
12.1	Satsningen.....	188	15.2.1	Yngre forskares rörlighet.....	217
			15.2.2	Internationella rekryteringar.....	217
			15.3	Samverkan och rörlighet.....	218

15.3.1	Meritvärde av samverkan.....	219	17.7	Forskning inom det utrikespolitiska området.....	233
15.3.2	Samverkansdoktorer.....	219	17.7.1	Forskningsutförande och forskningsfinansierande institutioner.....	233
16	Oredlighet i forskning.....	220	17.7.2	Forskningens utveckling och kunskapsbildning.....	234
17	Annan forskning med betydelse för samhälle och näringsliv.....	223	17.8	Forskning om det civila samhället, demokrati, integration och jämställdhet m.m.....	240
17.1	Inledning.....	223	17.8.1	Forskningsutförande och forskningsfinansierande institutioner.....	240
17.2	Forskning inom energiområdet.....	225	17.8.2	Forskningens utveckling och kunskapsbildning.....	241
17.2.1	Forskningsutförande och forskningsfinansierande institutioner.....	225	17.9	Kriminalvetenskaplig forskning och utveckling.....	243
17.2.2	Forskningens utveckling och kunskapsbildning.....	225	17.9.1	Forskningsutförande och forskningsfinansierande institutioner.....	244
17.3	Forskning inom transportområdet.....	227	17.9.2	Forskningens utveckling och kunskapsbildning.....	245
17.3.1	Forskningsutförande och forskningsfinansierande institutioner.....	227	17.10	Forskning om försvar samt samhällets beredskap mot sårbarhet.....	246
17.3.2	Forskningens utveckling och kunskapsbildning.....	229	17.10.1	Forskningsutförande och forskningsfinansierande institutioner.....	246
17.4	Forskning inom det geovetenskapliga området.....	230	17.10.2	Forskningens utveckling och kunskapsbildning.....	248
17.4.1	Forskningsproducerande och forskningsfinansierande institutioner.....	230	17.11	Forskning om och för den offentliga sektorn.....	249
17.4.2	Forskningens utveckling och kunskapsbildning.....	231	17.11.1	Forskningsutförande och forskningsfinansierande institutioner.....	249
17.5	Forskning om konkurrens och offentlig upphandling.....	231	17.11.2	Forskningens utveckling och kunskapsbildning.....	250
17.5.1	Forskningsutförande och forskningsfinansierande institutioner.....	231	17.12	Forskning om folkhälsa, hälsovård och socialtjänst m.m.....	251
17.5.2	Forskningens utveckling och kunskapsbildning.....	231	17.12.1	Forskningsutförande och forskningsfinansierande institutioner.....	252
17.6	Forskning inom entreprenörskap och småföretagande.....	232	17.12.2	Forskningens utveckling och kunskapsbildning.....	252
17.6.1	Forskningsutförande och forskningsfinansierande institutioner.....	232			
17.6.2	Forskningens utveckling och kunskapsbildning.....	232			

17.13	Forskning inom miljöområdet.....	255	Bilaga 1	Sammanfattning av betänkandet Forskningsfinansiering – kvalitet och relevans (SOU 2008:30).....	266
17.13.1	Forskningsutförande och forskningsfinansierande institutioner.....	255	Bilaga 2	Förteckning över remissinstanserna (SOU 2008:30).....	269
17.13.2	Forskningens utveckling och kunskapsbildning.....	256	Bilaga 3	Sammanfattning av betänkandet Stödet för utbildningsvetenskaplig forskning (SOU 2005:31).....	271
17.14	Forskning om de areella näringarna.....	257	Bilaga 4	Förteckning över remissinstanserna (SOU 2005:31).....	272
17.14.1	Forskningsutförande och forskningsfinansierande institutioner.....	258	Bilaga 5	Sammanfattning av delbetänkandet Världsklass! Åtgärdsplan för den kliniska forskningen (SOU 2008:7)...	273
17.14.2	Forskningens utveckling och kunskapsbildning.....	258	Bilaga 6	Förteckning över remissinstanserna (SOU 2008:7).....	276
17.15	Forskning inom kultur-, medie- och idrottsområdet.....	260	Bilaga 7	Sammanfattning av betänkandet Resurser för kvalitet (SOU 2007:81).....	277
17.15.1	Forskningsutförande och forskningsfinansierande institutioner.....	260	Bilaga 8	Förteckning över remissinstanserna (SOU 2007:81).....	281
17.15.2	Forskningens utveckling och kunskapsbildning.....	261	Bilaga 9	Sammanfattning av rapporten Åtgärder för en effektivare Holdingbolagsstruktur (U2006/8271/UH).....	282
17.16	Forskning om arbetsmarknad, arbetsorganisation och arbetsmiljö.....	262	Bilaga 10	Förteckning över remissinstanserna (U2006/8271/UH)....	284
17.16.1	Forskningsutförande och forskningsfinansierande institutioner.....	262	Bilaga 11	Sammanfattning av betänkandet om nyttiggörande av högskoleuppfinningar (SOU 2005:95).....	285
17.16.2	Forskningens utveckling och kunskapsbildning.....	263	Bilaga 12	Förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434) enligt betänkandet SOU 2005:95.....	287
18	Ekonomiska konsekvenser.....	264	Bilaga 13	Förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434).....	287
19	Författningskommentar.....	265	Bilaga 14	Förteckning över remissinstanserna (SOU 2005:95).....	288
			Bilaga 15	Sammanfattning av betänkandet Handlingsplan för en ny institutssektor (Ds 2007:39).....	289
			Bilaga 16	Förteckning över remissinstanserna (Ds 2007:39).....	291
			Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 20 oktober 2008.....		292

”Ta inte forskningspengar för att stötta upp Volvo”

“Fyra universitetsrektorer varnar Leijonborg: Strategiska forskningsmedel ska inte användas för att hjälpa företag ur krisen. Pengar som aviserats för Sveriges långsiktiga forskningsframtid ska inte användas till olika räddningsinsatser för storbolag och banker. Till det kan man utnyttja budgetöverskottet och vinster från utförsäljningar av statliga bolag. Erfarenheter från flera framgångsrika forskningsnationer visar att det är just långsiktiga satsningar på starka forskningsmiljöer som ger ekonomisk tillväxt och kulturell utveckling, skriver rektorerna Göran Bexell, Lunds universitet, Kåre Bremer, Stockholms universitet, Anders Hallberg, Uppsala universitet och Harriet Wallberg-Henriksson, Karolinska institutet.”

“När alliansregeringen i september aviserade miljardsatsningar på forskning och innovation var vi många inom den akademiska världen som drog en lättnadens suck. Äntligen en regering som satsar rejält på landets framtid!

Men knappt hade vi hunnit andas ut förrän vi störtades ner i en global ekonomisk härdsälta.

Visa av erfarenheten vill vi, rektorer vid flera av landets ledande universitet, nu varna för att den nödvändiga kraftsamlingen för svensk

forskning förvandlas till någon form av arbetsmarknadspolitisk åtgärd för ett näringsliv i akut kris.

I morgon, torsdag, presenterar högskole- och forskningsminister Lars Leijonborg forskningspropositionen för de kommande fyra åren. Genom den redan lagda budgetpropositionen, debattartiklar och andra offentliggöranden i medierna har vi fått åtskilliga förhandsbesked om hur regeringen ser på betydelsen av svensk forskning och innovation. Bland annat har man pekat ut forskningsområdena medicin, teknik och klimat som strategiskt viktiga områden. Sammanlagt satsas 15 miljarder kronor fram till 2012. Allt detta är i högsta grad berömvärt.

Men nu kommer plötsligt oroväckande signaler i finanskrisens spår. I en artikel på DN Debatt 10/10 kopplar Lars Leijonborg i sitt resonemang bland annat samman den nu pågående krisen inom för Sverige viktiga industrigrenar med behovet av en nationell samordning av forskningsinsatser.

Det antyds i debattartikeln att de strategiska forskningsmedlen ska användas till att hjälpa företag ut ur krisen. På andra håll i debatten har det också framkommit att Vinnova, med sin tydliga inriktning mot tillämpad forskning och direkt näringslivssamverkan, kan komma att få ett mer omfattande mandat när det gäller att fördela forskningsmedlen än vad som är önskvärt ur den långsiktiga och fria forskningens synpunkt.

Vi vänder oss med bestämdhet mot att just de pengar som aviserats för Sveriges långsiktiga forskningsframtid ska användas till olika typer av räddningsinsatser för storbolag och banker. Här

finns andra möjligheter för regeringen att visa handlingskraft, exempelvis genom att utnyttja budgetöverskott och vinster av utförsäljningar av statliga bolag.

Erfarenheter från flera framgångsrika forskningsnationer visar att det är just den långsiktiga, målmedvetna satsningen på starka forskningsmiljöer vid de bästa universiteten som ger resultat. Länder som USA och Storbritannien har under flera decennier satsat på akademisk forskning och infrastruktur, som sedan har resulterat i en dominans inte bara i vetenskapliga sammanhang utan också i företagande. För att garantera att Sverige även i framtiden kan bygga på kunskapstillväxt som resulterar i kulturell utveckling och ekonomisk tillväxt är det nödvändigt att våra universitet kan stärkas.

Om Lars Leijonborg förmår hålla fast vid den kurs han stakade ut redan under valrörelsen 2006 kommer han sannolikt att gå till historien som den forskningsminister som krattade manegen för nästa svenska Nobelpris och ett framtida näringsliv präglad av högt kunskapsinnehåll i produktion och tjänster. Men då gäller det att komma ihåg att det är skillnad på kortsiktiga utvecklingsinsatser och långsiktig forskning.

Hur vet man då vad som är grundforskning av kvalitet? Vi vill hävda att det peer-review-system alltså expertgranskning av vetenskapliga resultat som grund för finansiering som tillämpas av Vetenskapsrådet är ett bra och internationellt beprövat sätt att hitta de allra bästa forskarna och stötta de allra bästa projekten. Om Vinnova ges denna roll ökas sannolikheten att det blir

kortsiktiga önskemål som tillgodoses och inte långsiktiga forskningssatsningar.

Det finns ingen snabb genväg till de stora vetenskapliga genombrotten. Vi kan i dag inte veta var idén och engagemanget kommer att dyka upp att studera nästa ozonhål eller utveckla nästa pacemaker eller konstgjorda njure, för att nämna några viktiga upptäckter med svenskt ursprung

Göran Bexell

Kåre Bremer

Anders Hallberg

Harriet Wallberg-Henriksson “

DN 081024:

“Inga kompromisser om homoäktenskap”

“Moderaterna, folkpartiet och centerpartiet har avvisat kristdemokraternas förslag till kompromisser i frågan om könsneutrala äktenskap. Motiveringen har bland annat varit att sådana förslag ändå skulle lida nederlag i riksdagen, uppger Sveriges Radios Ekoredaktion.

ENLIGT EKOT ÄR justitiedepartementet i princip färdigt med ett förslag till en ny äktenskapslag som är könsneutral men som ger enskilda präster rätt att säga nej till att viga homosexuella par. Inför regeringens slutförhandlingar har folkpartiet kallat in partistyrelsen.

- Vi är i ett läge där vi tycker lite olika i regeringen och då är det också bra att partiet är med på de diskussionerna som vi för i regeringsförhandlingarna, säger partisekreteraren Erik Ullenhag till Ekot.

Uppgifterna om att ett lagförslag i frågan om könsneutrala äktenskap är nära tillbakavisas av kristdemokraternas gruppleadare Stefan Attefall.

- Det är ett utkast till lagrådsremiss bara och det är inte processat i regeringen. Men förslaget måste förändras, det kan inte bli regeringspolitik.

Vad tror du om lösningen i frågan?

- Vi ser helst att det blir en långvarig lösning som vi kommer fram till och inte så att den ena gruppen ska vinna över den andra, jag skulle tycka det var tråkigt om inte alla hade samma inställning. Det kan ju vara en sak som jag hoppas också folkpartiet har med sig i diskussionerna. Men det är bara ett lagförslag bland många andra för oss.

ANLEDNINGEN TILL ATT moderaterna, centern och folkpartiet inte är beredda att kompromissa med kristdemokraterna är att flera borgerliga riksdagsledamöter har hotat med att rösta med oppositionen, enligt TT:s källor.

Fler än fyra ledamöter, vilket är vad som behövs för att oppositionen ska vinna en omröstning, har markerat att om regeringen inte lägger fram ett förslag i enlighet med utredningen, så kommer man att rösta med oppositionen. Utredningens förslag innebär könsneutrala äktenskap, där enskilda samfund eller präster kan vägra att viga homosexuella.

En av de borgerliga ledamöterna som är beredd att rösta med oppositionen är moderaten Tomas Tobé.

- Jag har sagt att jag förväntar mig en proposition i december och att den ligger i linje med utredningen. Jag anser att kompromissen redan är gjord i det förslaget och jag hoppas att kd accepterar det och inte försätter mig i ett annat läge, säger han.

- JAG RESPEKTERAR ATT kd har en annan uppfattning och vill rösta emot i riksdagen, men då får också de respektera att vi röstar efter vår övertygelse, säger Tomas Tobé.

Från TT ”

DN 081104 sid 15:

“Förslag om statlig vigselrätt får hård kritik”

“Enbart staten ska ha juridisk vigselrätt. Det anser kd-ledaren Göran Hägglund, företrädare för en rad kyrkor, samt förre s-ministern Morgan Johansson.”

“De får mothugg av såväl socialdemokraternas talesman i frågan som från RFSL, Riksförbundet för sexuellt likaberättigande. De befarrar att syftet är fortsatt särbehandling av homosexuella.

Offra kyrkornas vigselrätt och inför en civilrättslig registrering av dem som vill leva tillsammans. Den linjen förespråkas nu av kristdemokraternas ledare Göran Hägglund.

I en gemensam debattartikel i Svenska Dagbladet är företrädare för såvitt skilda organisationer som förbundet Humanisterna, pingströrelsen och katolska kyrkan i Sverige med flera inne på samma linje. En av undertecknarna är socialdemokraten Morgan Johansson.

De anser att endast myndigheter ska få förrätta juridiskt bindande vigslar, medan kyrkor och samfund själva får besluta om olika ceremonier.

- Men detta innebär en så stor förändring av familjerätten att det krävs en omfattande utredning som tar flera år. Det säger Fredrik Lundh (s), ledamot i civilutskottet.

ALLIANSREGERINGEN har utlovat ett förslag om könsneutral äktenskapslag inom kort, endast kd är emot. De tre oppositionspartierna har skrivit en gemensam motion.

- Vi vill bevara äktenskapet men göra det möjligt för alla att ingå. Med kd:s förslag avskaffas äktenskapet för alla, säger Fredrik Lundh.

- I framtiden tror jag att civiläktenskap kan bli verklighet. Men då är det viktigt att det bygger på andra grunder än att utestänga homosexuella, säger Fredrik Lundh. Sören Juvas, ordförande för RFSL, tycker diskussionen är otäck.

- Ska en mängd lagar ändras bara för att vissa vill fortsätta särbehandla och förtrycka människor? säger han och understryker att han inte avser Morgan Johansson. För övrigt är det inte sant att äktenskap är en kristen term, säger Sören Juvas.

Morgan Johansson vill att det i framtiden ska heta civiläktenskap och tror inte detta skulle ta lång tid att införa.

Vad är det för fel på det förslag som nu finns från bland annat ditt eget parti?

- Problemet är att prästerna själva får välja om de ska viga homosexuella eller inte. Det är stötande, säger Morgan Johansson.

KARI MOLIN

kari.molin@dn.se 08-738 11 58”

DN 081105:

“Riksdagen beslutar om homoäktenskap”

“Det blir inget regeringsförslag om könsneutrala äktenskap. Detta eftersom kristdemokraterna vägrar vika sig i frågan. Enligt statsminister Fredrik Reinfeldt kommer beslutet istället att fattas i riksdagen.”

“ATT REGERINGEN väljer att gå via riksdagen när det gäller homoäktenskapen beror på kristdemokraternas avvikande åsikt i frågan. Det kommer att gå till så att regeringen lägger en grundproposition om äktenskap till riksdagen. De tre partier som också vill se ett könsneutralt äktenskap lägger en följdmotion för att få beslutet på plats till 1 maj 2009.

- Kristdemokraterna har uttryckligen sagt att man inte önskar reservera sig i en proposition och då tänker jag som en resultatpolitiker, säger Fredrik Reinfeldt till Sveriges radio.

REINFELDT framhåller att han vill att äktenskapet ska vara könsneutral från 1 maj 2009 men betonar samtidigt att han respekterar att åsikterna skiljer sig åt.

- Jag vill få det på plats men respekterar olikheter och jag förutser också att det i mitt eget parti kommer att finnas dem som avviker i syn och som jag tycker i den här typen av samhällsfrågor, man ska visa respekt, att det också kan komma till uttryck när omröstningen kommer, säger han till SR.

Caroline Thorén “

DN 081027:

"Regeringen vill vinststyra primärvård i hela landet"

“Sjukvårdsveteraner till attack mot utökad offentlig finansiering av kommersiella vårdföretag: Orimligt att låta privata vinstintressen gå före demokratiska beslut. Regeringen och socialminister Göran Hägglund vill tvinga landstingen att privatisera primärvården så långt detta är möjligt före valet 2010. Kommersiella vårdföretag ska ges automatisk rätt att få verksamheten finansierad med skattemedel. Enligt en färsk regeringsutredning ska landsting som motsätter sig kommersialisering helt enkelt köras över. Det skriver Maria Sundvall, överläkare i psykiatri i Södertälje, samt Jan Halldin och Håkan Jarmar, tidigare chefsöverläkare respektive sjukvårdsdirektör inom Stockholms läns landsting.”

“SÄLLAN HAR ETT lagförslag hastats igenom så snabbt och med en sådan ovilja till analys, som nu när regeringen förbereder propositionen utifrån utredningen "Patientens rätt. Vårdval i Sverige" (SOU 2008:37). Remisstiden gick ut den 8 augusti. 19 av 21 landsting var skarpt kritiska till utredningens förslag, liksom ett flertal andra remissinstanser såsom Vårdförbundet, Saco, TCO, PRO, HSO, RSMH med flera. Ändå uttalar sig socialminister Göran Hägglund i Dagens Medicin och säger att "regeringen skall driva igenom utredningens förslag, oavsett vad landstingen tycker".

Den allra vanligaste kritiken i remissvaren - av brådskan med att införa en lag när det pågår en rad vårdvalsförsök vars resultat är omstridda och oklara - tycks regeringen inte ta intryck av. Regeringens förslag skickades i fredags till lagrådet för yttrande. Det är inte ansvarsfullt att så snabbt och med så dåligt underlag genomföra så stora förändringar av primärvården.

Varför denna brådska? Det förklaras sannolikt av att det är den fria etableringen som står i centrum. Begreppet är missvisande. Möjligheten för privata läkarmottagningar och sjukhus att etablera sig fritt och sälja sina tjänster till vanligt marknadspris har alltid funnits. Det nya är att det nu ska gälla hela primärvården och att vårdgivarna ska ges automatisk rätt att få verksamheten offentligt finansierad.

Utredarnas förslag handlar om att öppna vårderna för kommersiella vårdföretag. För svenskt näringsliv hägrar vårdmarknader att privatisera för flera hundra miljarder kronor. Så utredningen borde i stället för "Patientens rätt" ha haft rubriken "De kommersiella vårdföretagens rätt till offentlig finansiering".

Regeringens målsättning är att i princip allt som inte är myndighetsutövning ska privatiseras och detta bör så långt som möjligt ske före valet 2010. I denna strävan kan demokratiska beslut på landstingsnivå vara ett hinder.

Detta uttrycks i klartext i "Fem vägval för Sverige - Näringslivets långtidsutredning" (november 2007) där det står följande: "Om varje kommun och landsting självständigt avgör om man vill ha konkurrens i produktionen av välfärdstjänsterna är det stor sannolikhet att vissa

kommuner och landsting kommer att avstå från detta, eller tillåta så lite av privata utförare att ett önskvärt konkurrenstryck inte etableras. Därför bör staten styra kommuner och landsting på ett övergripande plan i detta hänseende."

Utredningen anför samma argument för sitt förslag att ändra hälso- och sjukvårdslagen. Där ska stå att det blir obligatoriskt för landstingen att organisera primärvård genom vårdvalssystem, där landstingen inte längre får möjlighet att styra lokaliseringen av primärvården.

I utredningen saknas analyser av hur en kommersialisering av primärvården påverkar patientens rätt till god geografisk och ekonomisk tillgänglighet. Förslaget är inte förenligt med Hälso- och sjukvårdslagens portalparagraf, som slår fast att hela befolkningen ska ha en god vård på lika villkor, där de med störst behov ska ha företräde. Ersättningssystemet med "patientpeng" leder till att patienter med enklare åkommor favoriseras framför de med en mer sammansatt och allvarlig sjukdomsbild. Sådana problem kommer att skapas och har redan skapats i storstädernas låginkomstområden och riskerar också att dyka upp i glesbygd.

Att som läkare samtidigt vara patientens vårdgivare och aktieägare i det privata vårdbolaget kan leda till konflikt med läkaretiken. Förutom sin lön kunde redan 2005 några läkare inom den privata primärvården inom Stockholm läns landsting av offentliga medel plocka ut nästan 3 miljoner kronor vardera i aktieutdelning. Ett annat exempel är privata Maria Beroendecentrum i Stockholm - enligt besked för ett par dagar sedan ska denna del av landstingets vuxna beroendevård tas över av

Carema Specialistvård den 1 april nästa år - där det avslöjades (Dagens Medicin 13/8) att fem storägare av offentliga medel kunnat plocka ut 8 miljoner kronor vardera i utdelning från starten 2002. I en verksamhet som behandlar och vårdar grupper som tillhör de mest utsatta. Förra veckan avslöjades också att vårdkoncernen Carema, i strid med hittills tillämpade etiska regler inom sjukvården, erbjöd dels en "check" á 250 kronor, motsvarande det fiktiva värdet för en hälsokontroll om man listade sig på mottagningen, dels en present till de 200 som kom först till invigningen den 22 oktober (DN Debatt 21/10).

Sammanfattningsvis är det orimligt, som utredningen "Patientens rätt" föreslår, att kommersiella vårdgivare, inte demokratiskt valda församlingar, ges rätt att besluta om offentligt finansierad vård. Vi ska ha en sjukvård på lika villkor och de med störst vårdbehov ska ha företräde. Det är också viktigt att läkare och andra vårdgivare, som får sina inkomster via offentliga medel, inte är aktieägare i det privata vårdbolag som driver vården.

**JAN HALLDIN
HÅKAN JARMAR
MARIA SUNDVALL**

DN 081104 sid 6:

"Flykten från a-kassan kräver sänkta avgifter"

“Finansminister Anders Borg med regeringskolleger vill stoppa trenden mot att så många lämnar a-kassan av ekonomiska skäl: Lösningen ligger i sänkta avgifter och att kopplingen mellan a-kassor och fackföreningar bevaras. Regeringen kan inte gå med på att införa en enhetlig offentlig arbetslöshetsförsäkring som finansieras med arbetsgivaravgifter. Vi anser att grunderna för den svenska modellen, inte minst kopplingen mellan a-kassor och fackföreningar, bör bestå även i framtiden. Det är bekymmersamt att människor som skulle behöva ett trygghetssystem har lämnat a-kassan av ekonomiska skäl. Särskilt när arbetslösheten stiger är det viktigt att många är med i a-kassan. Detta säkras mest effektivt genom att avgiften sänks. Vi kommer också att slå vakt om de gemensamt finansierade trygghetssystemen. Det skriver finansminister Anders Borg, arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin och socialförsäkringsminister Cristina Husmark Pehrsson.”

“Moderaternas arbetsgrupp för jobb, välfärd och kunskap presenterar i dag en första rapport till partiets framtidskonvent i slutet av november. Där ska centrala frågeställningar för moderaterna och Allians för Sverige under nästa mandatperiod diskuteras. Målet är full sysselsättning. Vägen dit går framför allt genom fortsatta skattelättnader för låg- och medelinkomsttagare och en skattepolitik som utformas för att öka investeringarna och göra det mer attraktivt att driva företag i Sverige.

Den finansiella stormvind som dragit in från omvärlden gör att de viktigaste uppgifterna för regeringen den närmaste tiden är att säkra stabiliteten i det finansiella systemet och att stabilisera läget på arbetsmarknaden.

Moderaterna och Allians för Sverige gick till val på att återupprätta arbetslinjen. Vi införde ett jobbskatteavdrag som gör att det lönar sig mer att arbeta. De senaste åren har arbetsmarknaden utvecklats mycket positivt. Antalet sysselsatta har på två år ökat med över 140 000 personer. Utanförskapet har minskat. Antalet personer med olika typer av ersättningar har under 2007 och 2008 minskat med 180 000 personer. Den trendmässiga ökningen av personer med sjuk- och aktivitetsersättning har brutits.

Vi vill nu ta Sverige ytterligare steg framåt i riktning mot full sysselsättning. Därför bör fortsatta skattelättnader för låg- och medelinkomsttagare vara en mycket prioriterad fråga under nästa mandatperiod. Det, snarare än skattesänkningar för dem med höga inkomster, är det mest effektiva sättet att minska utanförskapet i Sverige.

Det är viktigt att understryka att starka offentliga finanser är en hörnsten i en ansvarsfull ekonomisk politik. Även under nästa mandatperiod bör överskottsmålet för det offentliga sparandet ligga fast. Det betyder att omfattningen av de skattelättnader som kan genomföras under nästa mandatperiod beror på vad ekonomin tillåter och vad som är förenligt med en ansvarsfull ekonomisk politik.

Trygghetssystemen ska vara gemensamt finansierade och ge alla som blir sjuka eller kanske förlorar jobbet en stabil ekonomisk trygghet. Vi vill värna dessa viktiga system. Omställningstryggheten gör att vi bygger broar till de nya jobben och att den nödvändiga ekonomiska omvandlingen kan fortgå utan att enskilda behöver ta hela risken. De offentliga försäkringssystemen gör även att de som saknar varaktig arbetsförmåga kan känna trygghet.

Få personer är permanent helt utan arbetsförmåga. Ändå har många system byggts så att den som en gång har trätt ut från arbetsmarknaden förväntas stanna i utanförskap resten av livet. För oss är det viktigt att trösklarna tillbaka in i arbete är så låga som möjligt. Arbetslöshetsförsäkringen och andra inkomstbortfallsskydd ska alltid uppmuntra människor till att åter börja jobba, så fort möjlighet och förmåga finns. Arbetslinjen är vår utgångspunkt. Därför har det varit nödvändigt att reformera bidragssystemen.

Under nuvarande mandatperiod har arbetslöshetsförsäkringen reformerats till att återigen bli den omställningsförsäkring den är tänkt att vara. Anders Forslund vid Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) menar att reformerna inom arbetslöshetsförsäkringen tillsammans med jobbskatteavdraget på sikt förväntas leda till att jämviktsarbetslösheten går ner. Forslund bedömer att enbart dessa två delar av alliansens jobbpolitik leder till cirka 50 000 till 100 000 fler jobb. Liknande slutsatser har dragits av LO-ekonomerna, Konjunkturinstitutet och Finanspolitiska rådet.

Det är vår uppfattning att arbetslöshetsförsäkringen också långsiktigt ska baseras på att det finns en koppling mellan kassor och lönebildning. En tydlig koppling mellan avgifterna till en a-kassa och sysselsättningen inom området bidrar till att parterna fäster större vikt vid sysselsättning och arbetslöshet när de förhandlar löner och villkor.

Eftersom a-kassorna till betydande del finansieras med skattemedel vore det eftersträvaransvärt att pröva möjligheten att låta a-kassan omfatta alla. Det måste emellertid ske utan att människor, som på goda grunder anser sig vilja stå utanför a-kassan, straffbeskattas. Det får heller inte ske på ett sätt som försvagar kopplingen mellan a-kassor och avtalsområden. Denna koppling är en förutsättning för att det ska

finnas ett samband mellan sysselsättning, löneavtal och avgifterna till a-kassan.

Vi tror att grunderna för den svenska modellen, inte minst kopplingen mellan a-kassor och fackföreningar, bör bestå också i framtiden. Vi är beredda, som ska ske i den aviserade socialförsäkringsutredningen, att pröva och diskutera formerna för en obligatorisk a-kassa. Vi är dock inte beredda att genomföra förslag som försvagar den svenska modellen, försämrar förutsättningarna för ansvarsfull lönebildning och tvångsbeskattar människor för en arbetslöshetsförsäkring de inte vill ha.

Att införa en enhetlig offentlig arbetslöshetsförsäkring som finansieras med arbetsgivaravgifter utan koppling till de fackliga organisationerna skulle försämra lönebildningen, öka arbetslösheten och minska sysselsättningen. Det skulle också medföra upp slitande politiska konflikter med fackföreningsrörelsen. Sverige är ett litet land som, inte minst i orostider, bör präglas av samtal och samförstånd, inte hårda konflikter på arbetsmarknaden.

Regeringen har vidtagit åtgärder för att få fler att träda in i arbetslöshetskassorna. Att människor som skulle behöva ett trygghetssystem av ekonomiska skäl lämnat a-kassan är bekymmersamt. När arbetslösheten stiger är det viktigt att många är med i a-kassan. Enligt vår uppfattning säkras detta mest effektivt genom att avgiften till a-kassan sänks, vilket kan ske utan att försäkringsmässigheten i systemet reduceras.

Vår bedömning är att det reformarbete som vi genomför under innevarande mandatperiod i huvudsak ger en väl avvägd balans mellan arbetslinjen och trygghet. Den positiva utvecklingen av ohälsotalen är en tydlig indikation på detta. Av det följer att vi anser att moderaterna och Allians för Sverige inte bör gå till val på att genomföra ytterligare omfattande förändringar i trygghetssystemen. Vi menar att nuvarande ersättningssystemen bör vårdas och arbetslinjen stärkas. Det är viktigt,

framför allt i tider av ekonomisk oro, att människor kan känna trygghet kring systemen.

En central del i det fortsatta beredningsarbetet är att bedöma den samhällsekonomiska utvecklingen och de offentliga finanserna samt därmed utrymmet för satsningar framöver samt att förankra de förslag som diskuteras. Det arbetet kommer att ske i gruppen under de kommande månaderna. Slutrapporten avses överlämnas till partistyrelsen i februari 2009. Detta är ett led i ett långsiktigt arbete som syftar till att moderaterna tillsammans med övriga partier i Allians för Sverige ska möta väljarna 2010 med ett färdigförhandlat, finansierat och förankrat framtidsprogram för jobb, välfärd och kunskap.

ANDERS BORG

SVEN OTTO LITTORIN

CRISTINA HUSMARK PEHRSSON “

Världen och Sverige i slutet av oktober 08

USA

Utdrag från DN 081012 sid 21-23:

“Bush lämnar över makten mitt i krisen

MCCAIN ELLER OBAMA.

Den 4 november går USA till val och temperaturen stiger i den presidentvalskampanj som de senast veckorna helt överskuggats av finanskrisen. Tonen hårdnar och argumenten slipas.

I DN kan du följa den spännande slutsputten i både papperstidningen och på nätet Nu skruvar vi upp valbevakningen med ännu mer fördjupning, analys och reportage från våra korrespondenter.

Men vi börjar i en helt annan ände. Titta på kurvan här intill - den visar hur förtroendet för den avgående presidenten George W Bush nått en bottennivå. Men hur står det egentligen till med USA? Och vad är det för arv som George W Bush lämnar efter sig?

En global finanskris - "made in USA" - skakar världen, och bilden av USA som den enda, dominerande supermakten har fått en allvarlig törn. Krigen i Irak och Afghanistan går inte enligt plan, Ryssland spänner musklerna i Kaukasus och länder som Iran och Nordkorea vägrar att rätta in sig i ledet.

Är vi på väg mot en ny världsordning, där andra stater och regioner på allvar förmår utmana USA? Framför allt ekonomiskt, men i förlängningen även politiskt och kanske även militärt. Vi ställde frågan till några experter runt om i världen.

LARS BOSTRÖM

utrikeschef på DN lars.bostrom@dn.se “

“USA står för nära hälften av världens totala militärutgifter:

USA	45%
Storbritannien	5
Kina	5
Frankrike	4
Japan	4
Tyskland	3
Ryssland	3
Saudiarabien	3
Italien	3
Övriga	25

Totala BNP i tusen miljarder dollar 2007:

USA	13,8
Japan	4,4
Tyskland	3,3
Kina	3,3
Storbritannien	2,7
Frankrike	2,6
Ryssland	1,3
Sverige	0,4 ”

“Vägval för en skadad jätte.

Hur kommer USA:s roll som världens enda supermakt att förändras? DN:s korrespondenter ställde frågan till en rad experter runt om i världen.”

“EUROPA: Fokusera mer på egna problem”

“Det är tydligt att USA är på väg ner som ekonomisk makt och att en del av den makten förmodligen kommer att hamna i Asien.

USA förblir den största makten i världen men kommer framöver att

få fokusera mer på det egna landets problem än på omvärlden. Därmed blir andra länder i världen viktigare och mäktigare. Däremot kommer inte mycket att hända när det gäller den militära makten, USA förblir mäktigast. Kriget i Irak kanske gör att man blir lite mer försiktig när det gäller att sända trupper utomlands.

Men det mesta bestäms inte av militär makt utan av inflytande, och där spelar ekonomin en stor roll. Den amerikanske presidenten George W. Bush började sin tid som president under bästa möjliga ekonomiska förhållanden. Men han såg inte att det mesta var gjort av sand och han ödelade det mesta.

Det kan inte bli så mycket sämre med nästa president. Det amerikanska finansiella systemet är just nu ett jättelikt inhemskt problem som nästa president måste ta itu med."

“Daniel Gros, chef för tankesmedjan European Policy Studies i Bryssel.

BERÄTTAT FÖR MARIANNE BJÖRKLUND

DN:s korrespondent i Bryssel”

“USA: En modell med skönhetsfläckar”

Åratal av politisk inkompetens, fanatism och låsta positioner har tårt på USA:s balansräkning och globala anseende. Även om USA fortfarande står på toppen är landet inte lika dominerande som förr. Samtidigt har ekonomisk tillväxt i andra delar av världen bidragit till en bredare fördelning av global makt. Men det behöver inte innebära att vi går in i en era av farligt kaos. Washington utövar fortfarande ett positivt internationellt inflytande i nyckelfrågor och vi kan ha förtröstan i att historien visar att ekonomiska, sociala och politiska trender förstärker varandra. Finanskrisen kommer att orsaka lidanden och ytterligare ta glansen från den amerikanska modellen.

Men krisen närmast garanterar en förändring i USA:s politiska ledarskap och i landets attityd i olika frågor. Och kan en administration ledd av Barack Obama svara resolut och förnuftigt på de inhemska och internationella utmaningar som USA står inför kan det visa sig att rapporter om den amerikanska hegemonins död är kraftigt överdrivna."

“Gideon Rose, Council of Foreign Relations, redaktionschef Foreign Affairs

BERÄTTAT FÖR LENNART PEHRSON

DN:s korrespondent i New York”

“KINA: Jag hoppas USA väljer samarbetets väg”

“USA kan gå två vägar för att behålla sin position som den enda supermakten i världen. En är att ge sig in i samarbete med andra stora nationer och bygga upp relationer som bygger på gemensamma beslut. Den andra möjligheten är att USA fortsätter på den inslagna och ensidiga vägen. Då finns en risk att USA av egenintresse kan styra in på en politisk bana som orsakar instabilitet i hela det internationella samfundet.

Personligen hoppas jag att USA väljer det första alternativet och samarbete med andra länder, men vilket val som görs beror på den inrikespolitiska situationen. Samtidigt hänger framtiden på vem som blir amerikansk president. Både McCain och Obama har gett sitt stöd till samarbetspolitiken och liknar därmed varandra. Avgörande blir hur den nye presidenten klarar av trycket från olika inrikespolitiska sidor."

“Yu Wanli, docent vid Skolan för internationella studier vid Pekings universitet.

BERÄTTAT FÖR TORBJÖRN PETERSSON

DN:s korrespondent i Peking”

“RYSSLAND: Slutet för en global dominans”

USA fortsätter att vara den mäktigaste staten på jorden, men tiden för dess monopol i världens affärer är över. Global dominans är inte något som ett land, inte ens det mest inflytelserika, kan utöva. Det största problemet för USA: s etablissemang blir att vänja sig vid det faktum att den 'enpoliga' perioden var unik och inte kommer att upprepas. Ingen av kandidaterna i valkampanjen ifrågasätter det amerikanska ledarskapet i världen, men alla har ganska dimmiga idéer om hur man ska säkerställa det i den nya situationen.

Barack Obamas förslag att återgå till att agera genom internationella institutioner låter utmärkt. För att få dem att fungera igen behöver man en djupgående omvandling av alla strukturer, som bara är möjlig om USA är redo att dela på makten med andra aktörer. Det ser inte ut som ett realistiskt perspektiv.

När det gäller John McCains idé om att återupprätta ett traditionellt västblock och skapa ett 'Demokratiernas förbund', kommer det att misslyckas med mycket negativa följder för stabiliteten i världen."

**“Fjodor Lukjanov, chefredaktör Russia in Global Affairs.
BERÄTTAT FÖR MICHAEL WINIARSKI
DN:s korrespondent”**

Korrespondenter i Johannesburg och Argentina har också berättat.

DN 081019:

“Colin Powell stöder Obama

Colin Powell som tidigare var utrikesminister under republikanen George W Bush avslöjade på söndagen att han helst ser demokraten Barack Obama som USA:s nästa president.

Att ett av republikanernas tunga namn inom försvars- och utrikespolitik väljer att stötta den demokratiska presidentkandidaten är en svidande prestigeförlust för republikanernas John McCain.

Men i ett uttalande i tv-programmet Meet the press sluter nu Powell, som i fyra år var utrikesminister under republikanen George W Bush, upp bakom demokraternas Barack Obama.

Powell sade att han ogillar den högervridning av republikanska partiet som skett genom McCains presidentkandidatur - inte minst genom dennes val av Sarah Palin som vicepresidentkandidat. Palin är inte mogen att axla ansvaret som president, betonade Powell i intervjun.

Obama däremot uppfyller enligt Powell de krav som krävs för att kunna leda USA. Han sade att Obama har en förmåga att inspirera och bedriver en valrörelse som förmår nå ut till hela Amerika och omfatta alla grupper. Om Obama, med sitt blandade etniska ursprung, vinner valet den 4 november "bör alla amerikaner vara stolta, inte bara afro-amerikanerna", sade Powell.

- Det skulle inte bara entusiasmera vårt land, det skulle entusiasmera hela världen.

Powell, som tidigare också varit USA:s försvarschef — i praktiken överbefälhavare, stödde till en början kriget i Irak men har på senare tid kritiserat krigföringen.

Söndagen innebar fler glädjebesked för Barack Obama. Enligt kampanjstaben samlade han in över 150 miljoner dollar till sin valkampanj enbart under september. Ytterligare 632.000 personer donerade pengar

till det demokratiska lägret, som sammanlagt fått stöd av 3,1 miljoner donatorer. De flesta ger mindre än 100 dollar.

Till skillnad från sin rival McCain har Obama inte tagit emot offentligt stöd, och är därmed fri att samla in så mycket pengar han vill från privatpersoner.

Från TT “

DN 0811025 sid 2:

“Ännu en

För några dagar sedan ställde sig den tidigare republikanske utrikesministern Colin Powell bakom Barack Obama. I går var det dags för president Bushs tidigare presstalesman Scott McClellan **att** göra detsamma.

Inte av samma dignitet, kanske, men ytterligare ett tecken på den uppförsbacke som John **McCain** befinner sig i. **PER AHLIN**

DN 081018:

“USA mot stor recession

Världens största ekonomi, USA, befinner sig på tröskeln till den djupaste recessionen sedan 70-talet enligt en enkät med 250 ledande ekonomer i G7-länderna gjord av Reuters.

De flesta bedömare i enkäten räknar med att det blir tre kvartal i rad med negativ tillväxt i USA och att USA:s centralbank Federal Reserve (Fed) därför måste sänka styrräntan betydligt från dagens redan låga 1,50 procent.

Bilden av övriga G7-länders framtidsutsikter är inte mycket ljusare i enkäten. Snittprognosen för Storbritannien lyder fyra kvartal med negativ tillväxt med start i april 2008, vilket skulle innebära att brittena står inför den svåraste recessionen sedan krisen i början av 90-talet.

Från TT “

DN 081030:

“USA:s BNP krymper

USA:s bruttonationalprodukt (BNP) föll med 0,3 procent under tredje kvartalet 2008 jämfört med motsvarande kvartal i fjol.

DET VISAR en första beräkning från landets handelsdepartement. Nedgången är den största sedan tredje kvartalet 2001 efter terrorattackerna 11 september.

Analytiker hade väntat sig en nedgång med 0,5 procent.

Under andra kvartalet steg tillväxten med 2,8 procent, enligt reviderade siffror.

HUSHÅLLENS disponibla inkomst sjönk samtidigt med 8,7 procent, den största nedgången sedan mätningarna började 1947.

Från TT-Reuters”

“USA:s centralbank sänkte på onsdagen räntan med ytterligare en halv procentenhet i ett försök att parera ett knjunkturfall. Den korta styrräntan är därmed tillbaka på den rekordlåga nivån 1 procent .“

DN 081016:

“Bush vill hålla toppmöte om krisen

Ett internationellt toppmöte om finanskrisen kan hållas innan november är slut. Det sade den franske presidenten Nicolas Sarkozy på lördagen. Samtidigt deklarerade USA:s president Bush att han kommer att stå som värd för ett sådant möte.

George W. Bush, Nicolas Sarkozy och EU-kommissionens ordförande José Manuel Barroso träffades på lördagen i den amerikanske presidentens fritidshus i Maryland för att diskutera finanskrisen. Nicolas Sarkozy krävde redan på fredagen att ett internationellt toppmöte om den globala krisen ska hållas innan årsskiftet. Under en presskonferens innan mötet i Maryland sade han att ett toppmöte kan hållas redan nästa månad.

Tidigare under lördagen erbjöd FN:s generalsekreterare Ban Ki-Moon att mötet kunde hållas i FN:s högkvarter i december. Men under presskonferensen på lördagen deklarerade George W. Bush att han kommer att stå som värd för det internationella toppmötet.

- Jag ser fram emot att hålla ett internationellt möte inom en snar framtid, sade Bush och tillade att han hoppades att även ledare för utvecklingsländer deltar.

- För att lyckas behöver vi bra idéer från hela världen.

Även Barroso tycker att det är en bra idé att hålla mötet i USA.

- Eftersom krisen började i New York måste den globala lösningen också hittas i New York, sade han under presskonferensen i Maryland.

På söndagen sade Japans finansminister Shoichi Nakagawa att även Japan är villigt att samarbeta om att arrangera ett toppmöte under förutsättning att ett sådant möte kan leda till en kraftfull handlingsplan.

Inget exakt datum för toppmötet gavs däremot.

Anna Åberg och **TT** “

DN 081104 sid 7:

Kriget i Irak.

“Så stoppas ett scoop.

MATS BERGSTRAND Chef för DN Debatt :

HÖSTEN 2002 HADE BRITTISKA kvalitetstidningen Observer ett verkligt scoop. Tidningens USA-korrespondent Ed Vulliamy lyckades få en tung CIA-agent att gå ut offentligt med den amerikanska under rättelsetjänstens egentliga bild av Irak efter 11 september. Melvyn Goodman var en första klassens källa eftersom han nyligen lämnat CIA och därför ansåg sig kunna tala fritt samtidigt som han fortfarande hade tillgång till det mest känsliga hemligstämplade materialet.

Han visste berätta att i motsats till vad de amerikanska och brittiska regeringarna hävdade så ansåg CIA inte att Saddam Hussein förfogade över några massförstörelsevapen. Han avslöjade också att analytikerna på CIA inte funnit några bevis för ett samband mellan Saddam Hussein och al-Qaida. Dessutom pekade han ut personer inom det amerikanska försvarsdepartementet och militärhögkvarteret Pentagon som medvetet förfalskade den information de fick från CIA.

Tillräckligt för att i grunden ändra förutsättningarna för beslutet om invasionen i mars 2003, kan man tycka. Det var bara ett problem. Artikeln publicerades aldrig.

Tidningen Observer hade redan ett par månader efter terroristdåden den 11 september 2001 på nyhetsplats bundit sig för att det fanns en koppling mellan attacken och Saddam Husseins regim. En av tidningens mest erfarna reportrar, David Rose, visste också att i en stort uppslagen artikel berätta om CIA: s misstankar mot diktatorn. Rose skrev dessutom en kommenterande artikel på nyhetsplats där han plä-

derade för ett krig mot Irak. När Observer sedermera även på ledarplats landade i denna slutsats var det samme David Rose som höll i pennan till det första utkastet.

Journalisten på Observers dagliga systertidning Guardian, Nick Davies, berättar historien i boken "Flat Earth News". Han konstaterar att bevakningen i Observer som bäst var spekulativ men oftast helt enkelt felaktig. Den utpekade, David Rose, har också i efterhand erkänt att han låtit sig luras av tvivelaktiga källor.

EXTRA PROBLEMATISK VAR situationen eftersom tidningen vid tillfället också hade en helt ny chef för politikbevakningen med osunt nära band till Tony Blairs hänsynslöse informationschef Alastair Campbell. En spännande och korrekt nyhetsartikel om motståndet i FN: s säkerhetsråd mot den andra Irak-resolutionen stoppades därför att Blair och Campbell gemensamt lyckades övertyga politikchefen att i stället skriva om den brittiske regeringschefens positiva bedömning av FN-stödet.

Lärdomen är att det kan vara farligt om enskilda nyhetsreportrar får en för dominerande ställning på en tidning. Plus att det nog har sina poänger att upprätthålla en rågång mellan nyheter och ledare. En ordning som nu utmanas med en allt mer kommenterande nyhetsjournalistik.

mats.bergstrand@dn.se “

DN 081026 sid 18:

“Ahtisaari kritiserar fredsprocess”

“Fredspristagaren och förre finländske presidenten Martti Ahtisaari är mycket kritisk mot hur fredsprocessen i Mellanöstern framskrider.

- Jag skäms, hur kan vi på allvar år efter år säga att vi försöker hitta en lösning när vi inte gör det? säger Ahtisaari i Ekots lördagsintervju.

Ahtisaari, som tilldelades åretsfredspris för arbetet i många konflikter i världen, anser att den politiska viljan saknas för att komma fram till en fredslösning i Mellanöstern:

-Alla vet vad som borde göras. Ahtisaari anser att man måstelösa frågan om en egen stat för palestinierna men samtidigt "garantera fred för Israel". Den förre finländske presidenten sade dock ingenting om hur han ansåg att frågorna om Jerusalems status och återvändande av flyktingar skulle lösas.

Ahtisaari polemiserade också mot den demokratiska presidentkandidaten Barack Obamas syn att USA måste öka antalet trupper i Afghanistan:

-Lösningen heter inte fler trupper, vi kanske i stället borde börja tala med moderata krafter inom talibanrörelsen.

ANDERS HELLBERG

anders.hellberg@dn.se 08-738 10 44”

“Ännu en kinesisk leksaksfabrik slår igen”

“I mitten av förra veckan slog leksaksfabriken Smart Union i södra Kina igen portarna och uppemot 7000 arbetare har blivit av med jobbet. De hade tillverkat och exporterat för USA.

PEKING TORBJÖRN PETERSSON

I fredags stod en stor och ilsken skara av dessa arbetare utanför fabriken i Dongguan och krävde att få ut sina löner.

Smart Union är bara ett av 3631 exporterande kinesiska leksaksföretag som lagt ned verksamheten under 2008, enligt en rapport som spreds av den statliga nyhetsbyrån nyligen. Det betyder att 53 procent av de kinesiska fabriken som exporterat leksaker tvingats stänga under årets nio första månader. Leksaker, som varit en kinesisk paradgren tills förra året, har snabbt förvandlats till en krisindustri.

DET BEROR PÅ att produktionskostnaderna ökat, lönerna höjts och den kinesiska valutan ökat i värde, vilket krympt de redan tidigare snäva marginalerna. Lågkonjunkturen i USA och Europa har minskat efterfrågan.

Krisen började redan för drygt ett år sedan när 20 miljoner leksaker skickades tillbaka till Kina från USA efter att varor hittats med bland annat giftig blyfärg. Då blev 700 exporterande leksaksföretag av med sin exportlicens.

Kunderna i USA och Europa har blivit oroliga, vittnade en chef vid Hippo leksaksfabrik i staden Foshan för DN Ekonomi. Ingen vill köpa leksaker där det står "Made in China", sa han.

Från att ha haft order som räckte i ett halvår hade fabriken order snabbt minskat till att ge arbete i bara en månad framåt.

Sedan dess har den kinesiska arbetsmarknadslagstiftningen moderniserats. Minimilönerna i provinsen Guangdong, ofta kallat "Världens verkstadsgolv", har höjts till 800 yuan i månaden. Övertidsarbete måste enligt den nya lagen ersättas med sju kronor i timmen (mot ingenting eller bara en symbolisk struntsumma tidigare).

Dessutom har den kinesiska valutan ökat i värde jämfört med de flesta valutor i världen.

KONKURRENSEN VAR STENHÅRD redantidigare, inte bara i leksaksindustrin, och utländska uppköpare vill köpa till lägsta möjliga pris. Kunder i väst vill inte betala extra för att kinesiska arbetare ska få en bättre lön.

-Arbetskraftskostnaderna har ökat med mellan 70 och 100 procent de senaste tre, fyra åren. Men fabriken har inte kunnat höja priserna eftersom Toys "R" Us, Home Depot och Walmart säger nej till prisökningar, säger **AndyXie**, en ekonom i Shanghai, till nyhetsbyrån AP.

På en skylt på porten till den stängda fabriken, utanför vilken de nu arbetslösa arbetarna demonstrerat, upplyser lokala myndigheter att den som genomför olagliga protester och utlöser kravaller kan gripas i mellan 10 och 15 dagar för att ha utlöst social oro.

DN:s korrespondent
torbjorn.petersson@dn.se

“Trängda tigrar till attack mot fiskare”

“Den globala uppvärmningen får indiska tigrar att attackera människor. Flera fiskare i de nordöstra delarna av Indien har dödats sedan djurens territorium krympt och bytena blivit färre i antal.

Världens största floddelta, mangroveområdet Sundarban, ligger på gränsen mellan Indien och Bangladesh.

De senaste 40 åren har områdets yta minskat med nästan en tredjedel som ett resultat av den globala uppvärmningen. Havsnivåerna har stigit och två av de hundratala öarna i deltat har redan försvunnit under vattenytan.

FÖR TIGRARNAS SOM LEVER i områdets unika ekosystem har det skapat stora problem, enligt nya rapporter från ett flertal naturskyddsorganisationer. Tigrarna lever bland annat av krokodiler, makaker och fisk och i takt med att mangroveträskan förstörs minskar bestånden av dessa arter. Tigrarnas naturliga byten blir färre i antal och det har gjort att attacker av större boskap och ibland även människor blivit allt vanligare.

Enligt World Conservation Union har sju fiskare i den indiska regionen Netidhopani dödats det senaste halvåret.

De bengaliska tigrarna är viktiga för turistnäringen men de senaste åren har de blivit allvarligt hotade av utrotning. För hundra år sedan fanns omkring 40 000 tigrar i Indien, men landets regering rapporterade tidigare i år att den siffran sjunkit till strax över 1400 djur. Experter befarar att de snart kan vara helt utrotade om ingenting görs.

ETT AV DE STÖRSTA HOTEN mot tigrarna är tjuvjakt, som även den förvärrats i och med den globala uppvärmningen. När saltvattnet stiger skadas mangroven och vegetationen blir glesare, vilket gör tigrarna lättare att upptäcka för tjuvjägare. En död tiger kan vara värd hundratusentals kronor då den säljs vidare på svarta marknader i bland annat Kina och Ryssland. Skelettet och könsorganen används i traditionell kinesisk medicin och många organisationer arbetar nu med informationskampanjer för att minska handeln med dödade kattdjur.

En ytterligare förklaring till det minskade beståndet är att skogarna i Indien skövlas för att ge plats åt den snabbt växande befolkningen. Hälften av världens alla tigrar lever i Indien, men endast en femtedel av landet består av skog.

JOHANNA LAGERFORS

johanna.lagerfors@dn.se 08-738 15 35 “

“Utrotningshotade

För 40 år sedan fanns det omkring 500 tigrar i Sundarbans floddelta. Nu tror naturvårdare att bara hälften av dem finns kvar. Indiens statistiska institut hävdar att antalet kan vara så lågt som 75 tigrar.

Det totala tigerbeståndet i Indien har minskat med 60 procent de senaste fem åren, och experter tror att tigrarna kan vara helt utrotade om bara två år. **DN”**

“Svenskars livsstil kräver 2,5 jordklot”

“Den globala konsumtionen kräver mer än vad jorden tål. På ett år förbrukas nu resurser som det tar jordens ekosystem ett år och tre månader att återskapa. Detta framgår av en ny rapport från Världsnaturfonden.”

“I sin Living Planet Report 2008 har Världsnaturfonden räknat fram hur mycket jordens ekosystem kan producera på ett hållbart sätt under ett år.

Detta har jämförts med de resurser i form av odlingar, betesmarker, skogsbruk, fiskevatten och fossila bränslen som världens länder tar i anspråk.

Redan i slutet på 1980-talet överskred den globala konsumtionen jordens ekologiska kapacitet. Sedan dess har utvecklingen accelererat.

Framför allt är det koldioxiden från de fossila bränslena som skjutit i höjden. Den globala uppvärmningen är det tydligaste tecknet på att dessa utsläpp stressar ekosystemen.

FÖRBRUKNINGEN av jordens resurser är mycket ojämnt fördelad mellan världens länder. Störst ekologiskt fotavtryck per capita har industriländer som USA, Danmark och Australien samt oljeländer som Förenade arabemiraten och Kuwait. Svenskarna hamnar på 18:e plats på listan över de värsta förbrukarna.

Om hela världen skulle ha samma konsumtionsnivå som i USA skulle det krävas 4,4 jordklot. Om alla däremot skulle leva som svenskarna skulle det behövas 2,5 jordklot, medan konsumtionsnivån i länder som Malawi, Afghanistan och Haiti bara skulle ta ett tredjedels klot i anspråk.

I RAPPORTEN listas också hur mycket biologisk kapacitet de olika länderna har. Räknat per capita hamnar Sverige här på plus. På ett år producerar de svenska ekosystem ungefär dubbelt så mycket som vi konsumerar. Värre är det för Medelhavsländerna, Kina och Indien. Där klarar naturen inte ens av att producera hälften av det som förbrukas på ett år.

- Rapporten visar att det nu krävs både en förändrad livsstil och stora systemförändringar om vi ska ha en framtid på den här planeten. Allra viktigast är att få ned koldioxidutsläppen, som står för hälften av vårt ekologiska fotavtryck. En annan satsning bör ske på att utveckla hållbara städer eftersom mer än hälften av jorden befolkning nu bor där, konstaterar Världsnaturfondens generalsekreterare Lasse Gustavsson.

JAN MALMBORG

jan.malmborg@dn.se 08-738 12 44”

Kärnkraft minskar koldioxidutsläppen.

DN 071010:

"Socialdemokratin måste satsa på nya kärnkraftverk"

“S-profilen Sören Wibe uppmanar sitt parti att byta politik: Med gammal och ny kärnkraft är det fullt möjligt att nå en nollnivå för koldioxidutsläppen. Socialdemokratin har en nyckelroll i frågan om kärnkraftens framtid i vårt land. Det duger inte längre att ryggmärksmässigt avvisa den. För med användning av kylvattnet från våra kärnkraftverk skulle vi vinna motsvarande två tredjedelar av all den energi som alstras i verken. Och med ny kärnkraft skulle vi kunna nå en nollnivå för koldioxidutsläppen. Om klimatforskarna har rätt i sina prognoser är det omöjligt att tänka sig en rimlig lösning av problemet med växthusgaserna utan att satsa på kärnkraft. Det måste socialdemokraterna inse, annars står vi inför obehagliga överraskningar, skriver Sören Wibe, tung socialdemokratisk profil och professor i skogsekonomi vid Sveriges lantbruksuniversitet i Umeå.

Om man har en pistol riktad mot tinningen så gör man nog bäst att utgå från att den är laddad. Visst kan alla de klimatrappporter som nu strömmar över oss vara felaktiga, men teori och empiri ger samma svar. Jorden blir faktiskt varmare, helt i enlighet med vad en majoritet av forskarsamhället förutspått. Detta är fakta och inte alarmism.

Sverige kan inte ensamt vända trenden, men vi kan åtminstone avstå från att förvärpa situationen. Det är i det perspektivet vi skall bedöma kärnkraftens framtid. Vi kan inte behandla denna energikälla oberoende av alternativen och vad som sker i världen kring oss.

Det finns endast en period i vårt lands historia då vi minskat utsläppen av växthusgaser. Det var 1970-1985, när vi byggde ut kärnkraften. Då minskade våra utsläpp med 30-40 procent (cirka 30 miljoner ton koldioxid per år). En anledning var givetvis ett aktivt energisparande, men lika mycket bidrog det faktum att man bytte olja och kol mot kärnkraftsel. I tiotusentals villor slängde man ut oljepannan och installerade elvärme och reducerade därmed de egna koldioxidutsläppen till nära noll. Inom industrin skedde motsvarande utbyte.

I Sveriges har kärnkraften gjort det möjligt att minska koldioxidutsläppen med flera hundra miljoner ton. I hela världen rör det sig om miljardtals ton. Det har inte varit tillräckligt för att hindra mängden av växthusgaser att öka, men det är ändå något som märkbart dämpat en skenande utveckling.

Kärnkraften är långt ifrån problemfri, men när man väger dess positiva bidrag till klimatet mot dess nackdelar är valet lätt: Sverige behöver mer, och inte mindre kärnkraft. Det kan inträffa svåra olyckor, men världen har nu erfarenhet av civil kärnkraft motsvarande cirka 10 000 reaktorår. En, säger en, stor olycka har inträffat, och den skedde i en reaktor med en teknik som man nu slutat använda. Dagens kärnkraft uppfyller alla rimliga krav på säkerhet, speciellt i relation till de hot som den globala uppvärmningen innebär.

Det är också terminologiskt missvisande att hävda att "avfallsfrågan är olöst". Rent tekniskt och ekonomiskt är frågan löst sedan länge, och det finns många olika lösningar att välja mellan. Frågan är olöst endast i politiskt avseende: man har ännu inte bestämt exakt var i de olika länderna man skall gräva ner avfallet.

I Sverige har vi lagt ner miljarder på detaljerad forskning om geologi, svetsteknik, korrosion och liknande för att möta kraven på säker

förvaring. I vårt land har fler forskare arbetat med vad som eventuellt kan hända om en mindre mängd radioaktivitet läcker ut (på 500 meters djup i ett urberg) om 150 000 år, än vad som sysslat med vad som händer om jorden fortsätter att värmas i ytterligare några decennier. Hela programmet för avfallens förvaring går loss på nära 100 miljarder, kostnader som i sin helhet betalas av kärnkraftverken själva. Jämför detta med hur vi behandlar det avfall, (också miljöfarligt och enormt mycket större) som kommer från vår förbränning av olja, kol och biobränslen.

De villkor som omger kärnkraften i vårt land är mångdubbelt strängare än för andra industrier. Till det kommer en mediegranskning som saknar motstycke och extraskatter på produktionen. Men kärnkraften klarar av detta. Den överlever, trots ekonomiska, ekologiska och politiska krav som skulle stjälpit nästan all annan industriell verksamhet. Och varje dag, år ut och år in, decennium efter decennium, finns den där och producerar den el som hjälper oss att lösa de problem som den globala uppvärmningen skapar.

Ändå är kärnkraften miljörelsens fiende nummer 1, och en symbol för det destruktiva i vår ekonomiska utveckling. Det är orättvist, men också skadligt eftersom det blockerar vettiga lösningar på klimatfrågan. Kärnkraftens problem förstoras, och i motsvarande grad förminskas problemen med andra energislag. Låt mig ge några konkreta exempel.

Avskogningen i tropikerna är en av de största källorna till växthuseffekten. Den orsakar till exempel större koldioxidutsläpp än all världens trafik. Förrådet av kol som är bundet i de tropiska skogarna förs direkt och indirekt upp till atmosfären. Detta vet alla. Men få talar högt om att i princip samma sak sker då vi nu dammsuger våra skogar

på jakt efter skogsbränsle. Det innebär att vi omedelbart eldar upp det förråd av kol - kvistar, toppar och stubbar - som finns kvar efter en avverkning. På 1 000 års sikt har detta ingen betydelse, men för de närmaste 50-100 åren är utsläppen från skogsbränslen betydande och storleksmässigt fullt jämförbara (per energienhet) med de som kommer från olja och bensin. Och det är just de närmaste 50-100 åren som är kritiska för klimatet.

Vi stimulerar användning av skogsbränslen med skattelättnader. Samtidigt avsägar vi oss lösningar som är fullständigt utan utsläpp. Till en ringa kostnad, och helt utan utsläpp, skulle vi kunna värma större delen av Stockholm och Uppsala med det kylvatten som nu bara rinner ut i havet från Forsmark. Denna lösning föreslogs faktiskt när Forsmark byggdes, men avvisades eftersom man inte ville "bygga fast" kärnkraften i landet. Priset: några hundra miljoner ton extra koldioxid till atmosfären ansågs inte orimligt. För mig är det både orimligt, oklokt och oekonomiskt.

Kylvattnet från alla våra kärnkraftverk skulle kunna utnyttjas. Det utgör faktiskt två tredjedelar (!) av all den energi som alstras vid verken. Ny kärnkraft skulle - direkt och indirekt - kunna ersätta större delen av den olja som används inom trafiksektorn. Det är både tekniskt och ekonomiskt fullt möjligt att med ett par kraftfulla politiska insatser nå en nollnivå för koldioxidutsläppen i vårt land. Men icke. I stället låter vi koldioxidutsläppen öka kraftigt år från år, något som döljs enbart av det faktum att den officiella statistiken inte inkluderar utsläppen från biobränslen. Allmänhet och politiker vilseleds om vart vi är på väg och om lägets allvar.

Socialdemokratin har en nyckelroll i frågan om kärnkraftens framtid i vårt land. I både EU-parlament och i riksdagen har jag sökt föra upp

frågan till diskussion och prövning. Svaret har oftast blivit att en positiv inställning till kärnkraft är "Old labour", i Sverige typ den inställning som politiker i Tage Erlanders generation hade.

Må så vara, jag är barn av min tid. Men när nordvästpassagen nu öppnas och Arktis försvinner kan det vara läge att pröva även halvt bortglömda argument. Även Svenska naturskyddsföreningen var positiv till kärnkraft i början av 1970-talet - då med uttrycklig hänvisning till miljön.

Kärnkraften kan inte ensamt rädda jordens klimat. Det krävs även satsningar på vindkraft, solenergi, bergvärme och annat. Men det kommer inte att räcka. Och inte heller kommer det att räcka att, som nu, höja bensinskatten med en 25-öring varje år för att ändra människors beteende.

Om klimatforskarna har rätt i sina prognoser, är det omöjligt att tänka sig en rimlig lösning utan kärnkraft. Om inte denna insikt präglar socialdemokratins hållning i frågan kommer framtiden att erbjuda många, stora och negativa överraskningar, politiska, ekologiska och etiska.

SÖREN WIBE “

Sören Wibe är 2008 verksam i Junilistan.

DN 080111:

"Sverige måste bygga fyra nya kärnkraftverk"

“Jan Björklund i nytt klimat- och energiutspel: Beslut om att häva nybyggnadsförbudet för kärnreaktorer bör fattas av riksdagen direkt efter valet 2010. För att klara klimatmålen och minska växthuseffekten måste Sverige kraftigt bygga ut sin koldioxidfria elproduktion. I detta syfte bör riksdagen tidigt under nästa mandatperiod häva nybyggnadsförbudet i kärntekniklagen. I ett första skede måste vi satsa på fyra nya kärnkraftsreaktorer. Därtill bör de tio nu existerande reaktorerna successivt ersättas med nya reaktorer. Vi vill också att Sverige gör en storskalig satsning på eldrivna fordon snarare än att förlita sig på bio-baserade fordonsbränslen, något som folkpartiet fram tills nu förordat. Det skriver folkpartiledaren tillika utbildningsministern Jan Björklund tillsammans med Carl B Hamilton, ordförande i partiets klimatgrupp, Nina Larsson, ordförande i partiets infrastrukturgrupp samt partisekreteraren Erik Ullenhag.”

“Att ökningen av temperaturen på jorden som skett de senaste hundra åren beror på människans utsläpp av växthusgaser är en accepterad vetenskaplig slutsats. Det ställer oss inför en väldig uppgift. Klimatförändringen måste hejdas.

En central diskussion att föra i Sverige handlar om vår inställning till elektricitet. Elektriciteten är en av mänsklighetens mest geniala uppfinningar - att blixtnabbt kunna överföra en stor mängd energi från ett kraftverk till den plats där energin ska användas. Men i Sverige har

elektricitet sedan 1980 närmast kommit att betraktats som något ont som ska straffbeskattas. Ett rimligare sätt att bedöma fördelar och nackdelar med el är att värdera den utifrån produktionsmetod. Olje-, kol- och gaskraftverk är dåliga ur klimatsynpunkt, medan vind-, vatten- och kärnkraftverk är koldioxidfria.

Att gå över från energislag som orsakar koldioxidutsläpp till elektricitet som produceras koldioxidfritt är nyckelstrategin för att minska växthuseffekten. Inte minst bör dessa tankegångar appliceras på transportsektorn och utvecklingen av fordon.

Hittills har Sverige inte tillhört de länder som gått i spetsen för utveckling av eldrivna fordon. Japanska och även tyska tillverkare har kommit längre. En utmaning ligger i att det ännu inte finns batterier till sådant pris och med sådan prestanda att de fullt ut kan matcha bilar drivna med fossila bränslen. Det som anses mest realistiskt för de närmaste tio-tjugo åren är hybridbilar där eldrift kopplas in under delar av körsträckan. Men visionen om en helt eldriven bil finns bland forskarna. Sverige har en betydande bilindustri med flera stora tillverkare. Vi borde vara världsledande när det gäller eldrivna fordon.

Folkpartiets partiråd, vårt näst högsta beslutande partiorgan, kommer i oktober 2008 att ta ställning till riktlinjer för en framtida svensk klimat- och energipolitik. I dag skickar partiledningen ut del två i ett samråd till folkpartiets förbund och avdelningar. Det centrala innehållet i detta samråd är följande.

1. Möjliggör en kraftig utbyggnad av koldioxidfri elproduktion i Sverige. Beslut om att häva nybyggnadsförbudet i kärntekniklagen bör fattas av riksdagen tidigt under nästa mandatperiod. Fyra nya reaktorer bör planeras i ett första steg. Planeringstiden

är så lång att de kan tas i bruk först under 2020-talet. Under perioden cirka 2022-2040 tas de nu existerande reaktorerna successivt ur drift av åldersskäl. Inriktningen bör vara att dessa ersätts med nya reaktorer. Lokaliseringen av nya reaktorer bör vara densamma som för de tio som nu är i drift.

Socialdemokraterna däremot vill stänga en reaktor nästa mandatperiod, enligt ordföranden för partiets klimatgrupp Carin Jämtin. Med tanke på de övriga två partierna i vänsterkartellen finns risken att det inte stannar med detta vid ett eventuellt regeringsskifte 2010. Jämtin är också kritisk till den uppgradering av befintliga reaktorer som nu genomförs. Att miljöpartiet och vänsterpartiet kan besinna sig i energipolitiken har vi inget hopp om. Men att även socialdemokraterna drar åt fel håll är oroande för oss som vill se en stabil uppgörelse om en energipolitik som både främjar tillväxt och minimerar koldioxidutsläppen.

2. Energieffektivisera genom att ta tillvara spillvärmen från kärnkraften. Cirka 20 procent av den svenska energiproduktionen går i dag till spillo genom att det uppvärmda kylvattnet från våra reaktorer spolas ut i havet. I samband med uppförandet av nya reaktorer bör även hetvattentunnlar övervägas. En hetvattentunnel kopplad till fjärrvärmesystemet tar till vara spillvärmen och är ur klimatsynpunkt en bättre lösning än exempelvis den naturgasbaserade kraftvärme som nu byggs ut.

3. Forskningsssatsa på eldrivna fordon. Sverige bör i höstens forskningsproposition satsa stort på att universitet och tekniska högskolor i samarbete med de svenska biltillverkarna och utvecklingsbolag i branschen ta fram kommersiellt gångbara elbilar och elhybrider. Om

Sverige blir först med en riktigt bra elbil kan det bli en stor exportframgång.

Eldrivna fordon har fördelen att vi inte binder oss till en viss råvara eller metod för att producera energin. El kan framställas koldioxidfritt med flera olika metoder och sannolikt ännu fler i framtiden. En motor som går på el i kombination med effektiva batterier fungerar oavsett hur elen producerats.

Folkpartiet har i huvudsak stött den politik som gått ut på att stödja framväxten av en svensk bioenergiindustri. I det vi nu säger om satsning på eldrivna fordon ligger en viss självkritik. Vi tycker det är viktigt att ta till sig vad som framkommit om problemen med fordonsbränslen baserade på grödor. OECD har exempelvis påpekat att användningen av majs i USA, vete och raps i EU samt palmolja från andra länder för produktion av etanol och biodiesel innebär att priserna på livsmedel pressas upp.

Ur klimatsynpunkt innebär ökad bioenergiefterfrågan ett ökat tryck på att exploatera världens verkliga koldioxidsänkor - de tropiska regnskogarna. En storskalig satsning på biodrivmedel från svensk skogsråvara kan dessutom leda till prishöjningar som slår ut vår pappers- och skogsindustri.

4. Undersök möjligheten att bygga ut höghastighetståg för persontransporter. Vårt behov av att förflytta oss, speciellt mellan Sveriges storstäder, kommer inte att minska. Ur klimatsynpunkt är det viktigt att skapa ett alternativ till stora delar av inrikesflyget. Vi vill satsa på tåg som klarar hastigheter upp till 350 kilometer i timmen. En rimlig målsättning bör till exempel vara att en enkel resa mellan Stockholm och Köpenhamn/Malmö inte ska ta mer än drygt två timmar. Genom

avlastning av dagens nät innebär en sådan satsning också att järnvägens konkurrensförmåga beträffande gods förbättras. Ett planeringsuppdrag till Banverket med denna innebörd skulle kunna ingå i 2008 års riksdagsbeslut om infrastruktur i framtiden.

5. Tänk och agera globalt i klimatpolitiken. Sverige andel av världens utsläpp är liten. Det är inte här slaget om framtidens klimat kommer att avgöras. Till exempel är Kina nu i kapp USA när det gäller totala utsläpp av växthusgaser samtidigt som landet planerar för ytterligare 500 kolkraftverk.

Sverige ska föra en ambitiös nationell klimatpolitik för att vi med legitimitet och trovärdighet ska kunna ge EU och andra länder rekommendationer och teknik till motåtgärder mot utsläppen. Vi, den rika världen, måste kompensera länder som Kina och Indien så att de finner det attraktivt att sätta pris på sina utsläpp med exempelvis koldioxidskatt. Global frihandel med utsläppsrätter ger den nödvändiga effektiviteten i klimatpolitiken. I-länderna bör använda sina forskningsresurser för att utveckla koldioxidfria tekniker som är anpassade till u-ländernas förutsättningar. Det ligger i hög grad i vårt eget intresse. Utsläpp av växthusgaser påverkar klimatet lika mycket oavsett var på vår planet de sker.

**JAN BJÖRKLUND
CARL B HAMILTON
NINA LARSSON
ERIK ULLENHAG “**

DN 080405:

"Fp och s måste enas om utbyggd kärnkraft"

"S och fp i gemensamt krav på byggande av nya kärnreaktorer: Vi uppmanar Jan Björklund och Mona Sahlin att gå i spetsen för en ny energipolitik med mer kärnkraft än i dag. I spåren av klimatförändringar är det hög tid att göra upp med det politiska taktikspel som föregick folkomröstningen om kärnkraft för snart 30 år sedan. Sedan Barsebäck stängts har vi tvingats importera mer kolkraft från Danmark. I stället behöver vi gå Finlands väg mot utbyggd kärnkraft om klimathotet ska kunna tacklas på allvar. Mera kärnkraft behövs som basproduktion i elförsörjningen även om vi kraftfullt bygger ut vindkraften och solkraften. Därför uppmanar vi våra båda partiledare Mona Sahlin och Jan Björklund att gå i spetsen för en energipolitik där kärnkraften byggs ut och utgör en större del av energiproduktionen än i dag. Det skriver Roland Palmqvist, socialdemokratiskt kommunalråd i Kävlinge, och Olle Schmidt, folkpartistisk Europaparlamentariker och ledamot av partiledningen."

"Den svenska energipolitiken är genom decennierna kantad av misslyckanden. Uppgörelser mellan olika partier och kompromisser i skilda riktningar har orsakat stor osäkerhet om hur energipolitiken skall utformas. Arvet från en märkligt formulerad folkomröstning fortsätter envist att förgifta debatten. Detta är problematiskt. För sällan har kraven på politikerna att leverera tydliga svar baserat på långsiktiga överväganden varit så höga - och så berättigade. Sinnesförändringar sker och måste ske inom samtliga partier. Också våra egna.

I vårt närområde bygger Finland ut sin kärnkraft med bred politisk enighet. Vi behöver gå Finlands väg om klimathotet ska kunna tacklas på allvar. Bara i Sverige sparar vi 28 miljoner ton koldioxidutsläpp på vår kärnkraft årligen, globalt hela 700 miljoner ton. Klimatfrågan har öppnat ögonen för de många som förstått att energipolitiken består av en rad målkonflikter. Sedan Barsebäck stängts har vi importerat mer kolkraft från Danmark. Och länder med beslut om avveckling av kärnkraften importerar mer och mer kärnkraftsel!

Globalt sker också en utbyggnad av kärnkraften, ett trettiotal nya kärnkraftverk håller på att byggas i tolv länder. Samtidigt sker en uppgradering av befintliga anläggningar, också i Sverige. IAEA bedömer att minst 60 nya anläggningar kommer att byggas de närmaste femton åren. Totalt i världen finns 439 reaktorer i 31 länder och de producerar 16 procent av världens elektricitet.

Samtidigt börjar frågan i den bitvis nedläggningsdrabbade - och generellt konkurrensutsatta - energiintensiva industrin i Sverige bli allt mer brännande. Om Sverige inte ersätter nuvarande kraftverk med nya uppstår ett stort behov av ersättningskraft, som i sin förlängning skulle medföra ökande elpriser i hela Europa. Att den europeiska elmarknaden blir allt mer integrerad innebär dock inte att vår egen energimix blir betydelselös. Flaskhalsar och konkurrens om el vid till exempel kallt väder gör att priset påverkas av vår egen produktion. Elpriset styrs av kostnaden för den sist konsumerade enheten. Ju mer koldioxidfri elhandel vi har, desto lägre priser kan vi hålla eftersom koldioxidfri el inte belastas med kostnader för utsläppshandel.

Vi är helt eniga om att klimatmålen måste vara både ambitiöst och framsynt formulerade, men också om att vi måste sträva efter att

uppnå den önskade utsläppsminskningen till en så låg kostnad som möjligt. Priset kommer att bli mycket högt för de flesta europeiska medlemsstater, delvis på grund av att EU-kommissionen har satt stort fokus på att öka andelen förnybar energi, i stället för att i första hand tala om ickefossila bränslen och fokusera på hur utsläppen av växthusgaser kan minskas effektivt. För vissa svenska basindustrier kommer kostnaden att bli omöjlig, om inte kärnkraften får en chans att kompensera för energibortfall och skattepålagor.

Fem kärnargument får sammanfatta Sveriges och Europas behov av mer kärnkraft:

1. Kärnkraften behövs som basproduktion i elförsörjningen

Den blandning av basel från kärnkraft i söder och reglerbar el från vattenkraft i norr som Sverige praktiserat under decennier, är en nära nog optimal lösning.

I dag kopplas nya, förnybara men svårreglerade elalstrare i form av vindkraftverk och solceller in på nätet. En viktig förutsättning för att dessa skall utnyttjas fullt ut är att deras svårreglerade elproduktion kan fasas in ovanpå en säker basproduktion. Försvinner kärnkraften så kommer basproduktionen under lång tid framöver också att behöva förlita sig på i huvudsak koleldade kraftverk. De nya, förnybara och kraftigt skattesubventionerade kraftanläggningarna förutsätter en tryggad basproduktion av el.

2. Nya anläggningar kan lokaliseras till befintliga kärnkraftskommuner.

Den tekniska infrastrukturen i form av stora ledningar och plats för fler ställverk finns redan på dessa platser. I Frankrike gick det till och med så långt att flera kärnkraftskommuner kämpade om att få den nya

generationens reaktor till sin kommun. Det är således möjligt att lokalisera nya kärnkraftverk i Europa, vilket ifrågasätts av kärnkraftens motståndare.

3. Effektiviteten ökar med tekniska framsteg och nyinvesteringar

I Finland har man nyligen uppgraderat anläggningen i Olkiluoto med hela 29 procent, men också i Sverige pågår förbättringar. Forsmarks kapacitet kommer under 2008-10 att uppgraderas med 13 procent medan Oscarshamn-3 kommer att få 21 procent större effektivitet.

Satsningar på forskning är följaktligen av stor betydelse, både vad gäller effektivitet och säkerhet. Ytterligare svensk spjutspetsforskning förutsätter dock en politisk borgfred. Antalet nyinvesteringar kommer till stor del att bero på vår förmåga att fatta välgrundade politiska beslut.

4. Avfallsproblemet håller på att lösas.

I praktisk handling visar kraftföretagen att de kan uppfylla alla de säkerhets- och miljökrav som nationella och internationella kontrollorgan ställer på såväl avveckling och rivning av reaktorer som omhändertagandet av det radioaktiva avfallet. Sverige har fattat beslut om att avfall från kärnkraftsreaktorer ska slutförvaras i slutna djupförvar. Efter geologiska undersökningar har några lämpliga platser valts ut och på två av dessa finns det ett lokalt intresse för slutförvaring. Frågan kan få en snabb, hållbar och säker lösning så fort den politiska viljan finns.

5. Frågan är inte enbart nationell.

Debatten kan inte bara handla om hur elen i det egna landet produceras, man måste också se till hur den totala elkonsumtionen tillgodoses. Den självtillräckliga nationella energipolitiken är en myt.

Redan nu tar de stora, internationella kraftbolagen över allt fler beslut om energin. Ofta i skymundan av offentligheten, i ett slags politiskt vakuum. Bättre statistik och kunskapsutbyte skulle tydligt visa hur beroende enskilda länder är av energihandel. Skulle länder som Italien klara sin elförsörjning utan import i vissa perioder av kol- och kärnkraftsbaserad el? Byggs rentav Tysklands nästa reaktor i Frankrike och Sveriges i Finland eller Litauen?

Vi motsatte oss stängningen av Barsebäck, men inser att det i dag är tekniskt svårt att återstarta de båda aggregaten - och politiskt näst intill omöjligt. Låt oss lära av Barsebäck och undvika en upprepning av gamla misstag.

Undertecknade var båda med i folkomröstningskampanjen på samma sida, Linje 2. Nu är hög tid att göra upp med det taktiska spel som föregick folkomröstningen. I spåren av klimatförändringarna kan inte svenska beslutsfattare ta resultatet för snart 30 år sedan som utgångspunkt för dagens långsiktiga beslut. Planeringstiden för nya reaktorer ligger i dag på 10-15 år.

Vi uppmanar därför våra båda partiledare - Mona Sahlin och Jan Björklund - att gå i spetsen för en energipolitik som såväl tar hänsyn till klimatförändringarna som klarar den svenska konkurrenskraften och jobben. Då måste kärnkraften inte bara ingå som en väsentlig del i den svenska energimixen. Den måste byggas ut.

**Roland Palmqvist
Olle Schmidt "**

DN 081029 sid 16-17:

“Rekordstort bistånd vållar strid”

“Ingen tidigare svensk regering har haft så mycket pengar att skänka till fattiga länder som den nuvarande. Sedan 2000 har biståndet ökat från drygt 14 miljarder till nästan 34 miljarder kronor. Lågkonjunkturen kan vända utvecklingen. Men den politiska striden handlar om hur pengarna ska användas.”

“ORSAKEN TILL den kraftiga ökningen av biståndet heter 1-procentsmålet, målsättningen att en procent av bruttonationalinkomsten (BNI) ska gå till bistånd. Med högkonjunkturen har den procenten betytt mer och mer pengar.

Samtidigt riskerar nu biståndet att minska på grund av lågkonjunkturen.

Biståndsminister Gunilla Carlsson beskriver det scenario som oroar henne:

- En ekonomisk inbromsning betyder minskad efterfrågan i världen, minskad export från utvecklingsländerna, mindre statsintäkter, också för att råvarupriserna sjunker. Utländska direktinvesteringar minskar.

- Det finns också en risk att utvecklade länder blir mer protektionistiska, inte lika generösa i sitt bistånd och ännu sämre fullföljer de åtaganden de gjort.

BISTÅNDSPOLITIKEN har på senare tid hamnat i fokus på flera håll:

Journalisten Bengt Nilsson pläderar i sin uppmärksammade bok "Sveriges afrikanska krig" för att i princip allt bistånd till länders regeringar avskaffas eftersom han menar att det ofta blir indirekt stöd till krig och korruption.

I en ny bok av förre Ekoreportern Jan Mosander granskas misslyckade biståndsprojekt. Och för ett år sedan riktade Riksrevisionen hård kritik mot biståndsmyndigheten Sida för bland annat slarvig bokföring och fel i räkenskaperna.

Bara ett av de sju partierna i Sveriges riksdag är motståndare till 1-procentsmålet: moderaterna. Ironiskt nog fick just det partiet ansvar i regeringen för biståndsfrågorna - och har sett till att 1-procentsmålet uppnåtts i högre utsträckning än vad den tidigare socialdemokratiska regeringen gjorde.

Men för biståndsminister Gunilla Carlsson är den kommande lågkonjunkturen ett argument för att avskaffa 1-procentsmålet.

- Jag vill ha en långsiktighet och en förutsägbarhet i biståndet, inte den ryckighet som det nu blir, säger hon till Dagens Nyheter.

Det resonemanget kallas snicksnack av folkpartiets talesman i biståndsfrågor, Birgitta Ohlsson. Utan ett tydligt mål minskar alltid pengarna till bistånd, menar hon.

- En regering är alltid snabbast att spara på "Långtbortistan", på dem som ändå inte kan rösta på oss i ett val. Så det argumentet håller inte.

När moderaterna fick ta hand om biståndsfrågorna höjdes ett och annat ögonbryn i folkpartiet och kristdemokraterna, den borgerliga alliansens mest biståndspositiva partier. I dag konstaterar de flesta man talar med att samarbetet i biståndsfrågorna ändå varit relativt gnisselfritt.

Moderaterna har accepterat att 1-procentsmålet ska uppnås, samtidigt som de flesta välkomnat biståndsministerns största reform: att mer än halvera antalet länder som Sverige ger bistånd till, vad som kallas landfokusering.

DEN FRÄMSTA politiska motsättningen på området handlar i stället om vad den nu rekordstora summan biståndspengar ska användas till.

Oppositionen menar att regeringen urholkar biståndet genom att alltmer går till annat än fattigdomsbekämpning.

Kent Härstedt, socialdemokraternas talesman i biståndsfrågor, nämner tre exempel:

Skuldavskrivningar. När skulden till ett fattigt land skrivs av, dras hela summan av från biståndet. Men i praktiken är regeringens utbetalning bara en mindre summa, en värdering av den fordran som den statliga Exportkreditnämnden haft. Socialdemokraterna vill att man inte ska dra av hela skuldavskrivningen från biståndsramen.

Flyktingkostnader. I och för sig använde också s-regeringar biståndsmedel på detta område, men i mindre utsträckning.

Ambassadkostnader. De nya ambassaderna i bland annat Kabul i Afghanistan och Khartoum i Sudan ska till stor del betalas av biståndsmedel.

- Om alltför mycket medel börjar användas till annat än fattigdomsbekämpning, som är själva skälet till att vi har en utvecklingspolitik, så når vi inte upp till FN: s millenniemål att halvera fattigdomen till år 2015, säger han.

Det finns internationella regler för vad som får kallas bistånd som Sverige anslutit sig till. Där står till exempel hur man får använda biståndspengar till flyktingkostnader i det egna landet eller tillskuldavskrivningar eller ambassadkostnader.

Kent Härstedt medger att också socialdemokratiska regeringar gjort det.

- Men numera är det vår politik att det ska vara krona för krona vad gäller skuldavskrivningar. Vi bör ha en återkommande diskussion om hur mycket av biståndsmedlen som ska gå till flyktingkostnader. Det bör finnas en smärtgräns.

- Och risken med att betala ambassaden i Kabul är att svenska biståndsmedel går direkt till amerikanska säkerhetsföretag, säger Kent Härstedt.

GUNILLA CARLSSON å sin sida försvarar att skuldavskrivningarna kallas bistånd.

- Det är ett av många effektiva biståndsverktyg när man till exempel vill sanera efter Charles Taylor i Liberia där den nya presidenten Ellen Johnson Sirleaf nu tagit över.

Att flyktingkostnaderna ökat beror helt enkelt på att antalet flyktingar ökat, menar hon, och att vissa ambassader betalas med biståndsmedel är inget konstigt, enligt biståndsministern.

- Jag har inte kunnat försvara att vi har så mycket pengar i till exempel Afghanistan och ingen ambassad på plats. Det gäller också Khar-toum och Bagdad.

FOLKPARTIETS Birgitta Ohlsson tillhör dem som protesterade mot att så mycket pengar gick till skuldavskrivningar i alliansens första budget, och menar att regeringen lyssnat. Kritiken från socialdemokraterna avfärdar hon.

- I genomsnitt nådde de upp till 0,8 procent av BNI under sina tolv år vid makten. Det betyder att de fattiga länderna gick miste om 41 miljarder kronor på grund av att budgeten under socialdemokraterna inte nådde upp till 1-procentsmålet. De borde se bjälken i sitt eget öga innan de kritiserar grandet i alliansens.

Hon säger att folkpartiet fått igenom sina prioriteringar fullt ut: att i första hand satsa på demokrati och mänskliga rättigheter i biståndet.

Vänsterpartiets Hans Linde, som vi når på telefon när han sitter i en minibuss i Uganda, menar att både landfokuseringen och ambassadnedläggningarna är medveten borgerlig utrikespolitik.

- Det är inte fel att minska antalet biståndsländer, säger han. Men det är allvarligt när Sverige lämnar Nicaragua och Haiti, två av de fattigaste länderna i Latinamerika, och i stället satsar på medelinkomstländer som Serbien och Turkiet för att hjälpa dem in i EU.

MILJÖPARTIETS Bodil Ceballos menar att regeringen börjar i fel ände när stöd till demokrati och mänskliga rättigheter prioriteras före fattigdomsbekämpning.

- Enligt Gunilla Carlsson minskar demokrati automatiskt fattigdomen. Men hungriga människor struntar i om de har två partier att rösta på eller inte. I första hand vill de ha mat. Först därefter vill de ta del i det demokratiska livet.

Biståndsministern säger för sin del att hon vill ha både och.

- Det har varit ett väldigt fokus på "fattigdomsbekämpning punkt", säger hon. Det har gjort att vi ibland fått tillfällig lindring och ibland fattigdomsbekämpning utan respekt för mänskliga rättigheter och demokrati. Det ligger inte i någons intresse.

MATS CARLBOM

mats.carlbom@dn.se 08-738 24 21”

“Hit går Sveriges bistånd:

Afrika	6 222 miljoner kr
Asien	2 801
Oceanien	2,6
Syd- och Centralamerika	1 405
Central- och Östeuropa	319
Övriga Europa	1,4
	(10 751)
2000	14 219 miljoner kr
2009	33 863

Tre stridsfrågor: Ambassadkostnader, bl a i Kabul. Pengar till asylmottagandet. Skuldavskrivningar.”

DN 081029:

“S och m riskerar tappa EU-röster åt två håll”

Analys Henrik Brors

“Socialdemokraterna och moderaterna omvandlar sig till EU-kritiker inför Europavalet nästa år för att inte tappa röster till misnöjespartierna sverigedemokraterna och junilistan. Men Marit Paulsens återinträde på den politiska arenan förändrar spelplanen. Nu riskerar de två stora också att förlora på att dölja sin EU-politik.”

“Den 7 juni 2009 ska svenska väljare för fjärde gången rösta fram sina företrädare i EU-parlamentet. Det har varje gång hittills varit val som främst handlat om ja eller nej till EU. Väljarmotståndet mot EU-medlemskapet har levt kvar och det har slagit igenom i valen.

Det senaste året har det dock skett en omsvängning i väljaropinionen och en majoritet är nu för att Sverige är med i EU. Och det kan se ut som om partierna är på väg att följa denna opinion:

* Miljöpartiet har beslutat att överge sitt tidigare krav på att Sverige ska lämna EU.

* När socialdemokraternas Mona Sahlin blev partiordförande i fjol sade hon att det var dags att lämna debatten om ja eller nej till EU.

Men ändå tycks partierna inte lita på att de har svenska folket med sig i sitt stöd för EU.

* Moderaterna kallar nu sin EU-politik för nationalistisk och lovar att partiets företrädare i EU-parlamentet ska "fajtas" för svenska intressen. Det påminner starkt om hur brittiska premiärministrar ända sedan Margaret Thatcher agerar, där övriga EU-länder framställs som motståndare och där målet är att komma hem från toppmötena och kunna utropa: "Seger för Storbritannien!"

Partisekreteraren Per Schlingmann motiverar den nya inriktningen med att moderaterna nu utgår ifrån väljarnas skeptiska syn på unionen för att på så sätt höja valdeltagandet.

Men den nationalistiska linjen riskerar att få partiets EU-politik att framstå som motsägelsefull, när statsminister Fredrik Reinfeldt och utrikesminister Carl Bildt samtidigt talar om hur viktigt det är att ett starkt EU agerar tillsammans för att möta den internationella finanskrisen, i förhandlingarna om ett världsomspännande klimatavtal, i bemötandet av Rysslands aggression mot Georgien.

* Socialdemokraterna verkar ha ännu större problem. När partiet ska utse sina toppkandidater till EU-parlamentet förordar Mona Sahlin den tidigare EU-nejdrottningen Marita Ulvskog. Och enligt partitidningen Aktuellt i Politiken kan flera EU-skeptiker hamna högt på valsedeln, som nuvarande EU-parlamentarikern Anna Hedh och Umeås kommunalråd Marie-Louise Rönnmark.

Socialdemokraterna är uppenbarligen mycket oroliga för att förlora röster till EU-kritiska junilistan, som har den tidigare socialdemokratiske EU-parlamentarikern och riksdagsmannen Sören Wibe som toppkandidat. Då läggs Mona Sahlins tal om att sluta prata om för eller emot EU åt sidan, och partiet är berett att låta fler EU-skeptiker som är motståndare till partimajoritetens EU-linje företräda partiet.

Det viktigaste för partiernas valstrategier verkar vara att minska det politiska utrymmet för partier som sverigedemokraterna och junilistan. Då finns inte utrymme för diskussioner om framtiden för Europeiska unionen. De räknar kallt med att deras EU-positiva sympatisörer ändå ska rösta på sina partier.

Men den strategin framstår plötsligt som riskabel när Marit Paulsen nu meddelar att hon ställer upp på nytt i nästa års val. Hon är den enda som med framgång drivit en EU-positiv kampanj tidigare när hon fick folkpartiet att lyfta till 13,9 procent i valet 1999 genom att vinna röster från både höger och vänster.

Socialdemokraternas och moderaternas strategier får gå tillbaka till ritbordet och kalkylera med risken att förlora både EU-positiva och EU-negativa väljare.

henrik.brors@dn.se 08 738 12 12 “

DN 081031 sid 4:

“Räkenskapens stund”

Anders Isaksson om finanskrisens efterskalv.

“GENERALER HAR ALLTID ansetts planera för nästa krig utifrån erfarenheterna från det närmast föregående, men dagens finansiella dramatik har lärt oss att också politiker och deras rådgivare opererar med ögonen stint fästa i backspegeln. 1930-talets utdragna depression är den uttalade referensen för regeringarnas och centralbankernas beslutsamhet att ösa in likviditet i det finansiella systemet, stärka affärs- och sparbankernas kapitalbas och skydda allmänhetens spar-konton från förintelse. Att göra motsatsen till vad som gjordes under 1930-talets kris antas vara rätt i dag.

Ekonomer har i alla tider varit bättre på att obducera genomlidna kriser än att diagnosticera de första sjukdomstecknen, så facit av dagens hantering lär dröja några år. I sig är finans- och bankkriser inget nytt, de löper likt återkommande feberattacker genom hela den ekonomiska historien. Sveriges riksbank grundades på spillrorna efter landets första bankkrasch 1668.

OAVSETT OMFATTNING är förloppet i alla kriser tämligen lik-artat. Spekulative idéer om stigande värden på aktier, mark, bostäder eller råvaror övergår efter hand i vilt skenande prisstegringar när "större och större grupper försöker bli rika", skriver Charles P Kindleberger i boken "Manias, Panics and Crashes". Låga räntor och statliga budgetunderskott under lång tid fungerar som ett finansiellt uppgångjack, ökar tillgången på pengar, stimulerar riskviljan, driver upp konsumtionen och fördunklar omdömet.

Historiskt har de spekulativa rörelserna kulminerat när var tids medelklass lockats att ösa in pengar i hopp om att värdestegringen ska drivas till än högre höjder. I det skedet, precis som i kedjebrev och pyramidspel, är sammanbrottet nära, exempelvis när aktiekurserna nådde extrema nivåer i Sverige under första världskriget. Det är ingen tillfällighet att diagrammen över den långsiktiga avkastningen på aktiesparande brukar börja på 1920-talet och inte när aktiefiebern grasserade som värst vid årsskiftet 1917/18.

Nu som tidigare får de som kommit in sist på marknaden ta den hårdaste smällen, men till skillnad från förr handlar det inte längre om avgränsade grupper i den övre delen av inkomstskalan. I Sverige som i andra rika länder är dagens finanskris bokstavligen allas arvedel, inte bara för att det nya offentliga pensionssystemet gjort varje svensk beroende av aktie- och finansmarknadernas utveckling, utan också för att det privata och kollektiva fond- och pensionssparandet omfattar alla sociala grupper.

Varje individ drabbas nu på ett eller annat sätt, förlorade jobb, lägre pensioner, spruckna drömmar om arbetsfria inkomster och tyngande räntekostnader på bostäder som sjunkit långt under inköpspriset. I den meningen ger krisen en hårdhänt insikt om att alla värden i en marknadsekonomi är imaginära och att allt fast löper risk att förflyktigas.

NÄR RÄKENSKAPENS STUND väl anlant återstår städningen, en seg process där uppblåsta värden ska punkteras, balansräkningar bantas, skulder skrivas av, konkurshotade företag räddas eller avlivas och konsumtionen med lånade pengar stramas åt. Det är sådana efterverkningar som regeringarna hoppas kunna lindra med sina injektioner av kapital och garantier.

I debatten sägs det nu vara mer ädelt att söka förklaringar än att peka ut syndabockar, men varför det? Krisen är inte någon naturkatastrof och heller inte - som Fredrik Reinfeldt sade i ett tal i tisdags - en följd av att "allvarliga brister i det finansiella systemet och i statliga regleringar blottlagts". De underliggande drivkrafterna är desamma som förr, men avregleringen av kapitalrörelserna har gjort spelplanen global.

På så vis är dagens kris kvittot på den ombudskapitalism som med staternas goda minne hanterat en allt större del av både privata och offentliga medel under de senaste trettio åren. Ekonomer av alla schatteringar har kunnat forma ett både mäktigt och hittills oåtkomligt skräväsande, en global armé av förvaltare, bankmän och riskbolagsdirektörer som utformat, sålt och köpt de senaste årens hopkok av förment riskfria finansiella instrument. Och som under resans gång berikat sig själva på andras pengar med svindlande löner, generösa bonusar och riskfria optioner.

SOM ANDRA POLITIKER efterlyser även Reinfeldt ett nytt globalt regelverk, men ingen reglering i världen kunde på förhand ha genomskådat de inneboende riskerna i strömmen av finansiella innovationer när inte heller ekonomer av facket gjorde det. De om några borde väl ha satt giftstämpel på varje papper med överhög avkastning.

Nya globala regler i all ära, men klargöranden om de långsiktiga konsekvenserna av redan gjorda nationella åtaganden till beskydd av banker och bankkonton ter sig mer nödvändiga. Ska banker inlemmas i trygghetspolitiken och likt Carnegie frälsas från både regelbrott och dåligt omdöme? Tvångsförvaltning och ordnad avveckling vore ett mer naturligt alternativ.

Anders Isaksson anders@andersisaksson.se “

DN 081030:

“100.000 jobb i fara de närmaste åren”

“Finanskrisen slår nu mot den svenska ekonomin med full kraft. Marknadens hårda kreditåtstramning riktar sig numera mot alla typer av företag. Konjunkturen dyker djupare än någon gång sedan början av 1990-talet.”

“CHOCKBESKEDEN KOM slag i slag på onsdagen. Först ut var Riksbanken som ställer 40 miljarder kronor till förfogande i nödkrediter för icke-finansiella företag, med verksamheter inom industri, handel, tjänster och så vidare. Strax därefter presenterade Konjunkturinstitutet, KI, en uppdaterad prognos som visar på bistra tider under de närmaste åren.

Riksbankens insats kommer inte helt överraskande, med tanke på att allt fler bolag utanför finanssektorn har drabbats av kreditåtstramning. Men de stora lån som nu ställs till förfogande visar att problemet nog är ännu större och mer allvarligt än hittills känt. Delar av näringslivet behöver nödkrediter för att inte strypas av brist på kapital.

KI:s prognos blev också mörk, som man kunde befara. Sverige tycks redan vara inne i en recession, där produktionen för tillfället minskar och det blir nolltillväxt i ekonomin hela 2009. Under de två kommande åren följer en djup lågkonjunktur där runt 100.000 jobb ser ut att gå förlorade.

DETTA SLÅR också hårt mot de offentliga finanserna, som väntas gå från överskott till underskott. Det beror både på ökade utgifter för den snabbt stigande arbetslösheten och på vikande skatteinkomster, särskilt från kapital och företagsvinster.

Vad kan då göras för att lindra denna situation? KI räknar med att Riksbanken sänker reporäntan till 2,0 procent före nästa sommar, från nuvarande 3,75 procent. Man ser också utrymme för större finanspolitiska stimulanser. Främst gäller det ett påskyndande - och kanske en utökning - av planerade offentliga investeringar.

Andra uppslag från KI är återinförda rotavdrag (reparation, ombyggnad, tillbyggnad) som stöd för byggsektorn, liksom utökade statsbidrag till kommuner och landsting som kompensation för tappade skatteinkomster.

Allt detta kan vara värt att pröva, men de finanspolitiska åtgärder som förs fram är inte särskilt snabbverkande. I en förvärrad situation kan regeringen bli tvungen att reagera med större brådska för att hålla i gång ekonomin hos hushåll och företag.

VAD SOM då kunde övervägas är en sänkning av momsen och arbetsgivaravgifterna, som båda ger närmast omedelbar effekt. Nackdelen med dessa åtgärder är att de kostar mycket för statskassan och inte är särskilt träffsäkra. Men dessa invändningar får mindre betydelse i ett nödläge, där man behöver ta i med alla tillgängliga medel.

Johan Schück “

DN 081028 sid 13:

“Vänsterpartiet accepterar budgetreglerna”

“Vänsterpartiet säger nu ja till budgetramarna, om satsningar på välfärden garanteras. Att partiet sagt nej till överskottsmål och budgettak har varit den stora stötestenen för socialdemokraterna och miljöpartiet. På tisdagen möts de tre partiernas ekonomiska talesmän.

Socialdemokraterna och miljöpartiet har redan deklarerat att de satsar på gemensam regering och långsiktigt samarbete. Efter starka reaktioner inom sitt parti har Mona Sahlin åter gläntat på dörren för vänstern.

SJÄLVA INTRÄDESBILJETTEN är att vänsterpartiet accepterar budgetreglerna, har Mona Sahlin sagt. Enligt Ulla Andersson, ekonomisk talesman (v), är inte detta något problem. Inte om det finns utrymme för satsningar på välfärden. Överskottsmålet kan behöva ses över, men det borde de tre partierna kunna diskutera vidare under nästa mandatperiod.

Ni accepterar budgettak och överskottsmål under de förutsättningar?

-Ja, det är vår ingång, säger Ulla Andersson. Det sa vi i Bommersvik också (då de tre partierna hade sitt senaste gemensamma möte i juni). Men då fick vi svaret av s och mp att jobbskatteavdraget, fastighets-skatten och förmögenhetsskatten inte gick att diskutera. Sedan har Mona Sahlin backat.

ULLA ANDERSSON är beredd på att det kan bli knepigt att enas om

skatterna; vänsterpartiet vill avskaffa jobbskatteavdragen. Men det finns utrymme för att diskutera, menar hon, som är mer hoppfull än tidigare.

-Ambitionsnivåerna för kommunsektorns möjligheter att stärka välfärden, anställa fler och möta lågkonjunkturen blir avgörande, säger hon.

Vänstern kräver att de tre partierna ska arbeta tillsammans på likvärdiga villkor i fortsättningen.

KARI MOLIN

kari.molin@dn.se 08-738 11 58

DN 081028 sid 7:

“Säg nej till Ohly”

“Socialdemokraterna i Stockholm avvisar utspel från Lars Ohly.”

“Efter socialdemokraternas och miljöpartiets överenskommelse om ett närmare samarbete har diskussionen gått på högvarv. I medierna beskrivs vänsterpartiet som sidsteppat och utanför. Sanningen är en annan, på både nationell och lokal nivå är samarbetet väl utvecklat och det förs en ständig dialog.

Men det är viktigt att vänsterpartiet är berett att ompröva flera av sina ställningstaganden, som ur många perspektiv kan slå extra hårt mot stockholmarna. Som ett exempel föreslog Lars Ohly i sitt sommartal bland annat en kraftig skattehöjning i form av högre fastighetsskatt för villor med taxeringsvärde på minst tre miljoner kronor.

Förslaget, om det skulle genomföras, skulle slå hårt mot många av regionens hårt pressade villaägare. Vi socialdemokrater från Stock-

holms län har svårt att se hur rättvisan ökar om man ytterligare försvårar för byggnadsarbetare, bibliotekarier och lärare att förverkliga sina drömmar om ett eget hus.

Faktum är att familjeekonomin för tusentals vanliga Stockholmsfamiljer redan är hårt ansträngd till följd av extremt höga boendekostnader. Bara sedan valet 2006 har räntekostnaderna (netto) fördubblats. För en familj som tvingats låna tre miljoner kronor för sitt boende har månadskostnaderna ökat med nästan 5000 kronor i månaden på ett rörligt bostadslån!

Att vänsterpartiet i detta läge drömmer om att införa en straffskatt på boende i Stockholm är obegripligt. Lägg därtill vänsterpartiets förslag på kraftigt höjda inkomstskatter. Även detta förslag slår hårt mot stockholmarna, där marginalerna redan är små. Vi förväntar oss att Östros och Sahlin tydligt avfärdar vänsterpartiets tal om att rejält höja skatterna.

Detta måste socialdemokraterna redan nu slå fast. Även om det innebär en konflikt med vänsterpartiet.

Vi förutsätter att Östros och Sahlin är tydliga med att fastighets-skatten inte kommer att höjas för vanliga villor utan i stället göras mer rättvis. Det är ett viktigt besked till stockholmarna och ett tydligt krav på de partier som vill åstadkomma ett regeringsskifte.

MIKAEL DAMBERG

Ordförande för socialdemokraterna i Stockholms län

IL1JA BATLJAN

Kommunstyrelsens ordförande (s) i Nynäshamn

HELENE HELLMARK KNUTSSON

Kommunstyrelsens ordförande (s) i Sundbyberg

MARTIN NILSSON

Oppositionsråd (s) i Tyresö “

DN 081027 sid Ekonomi 2-3:

“Deras taxeringsvärde fördubblas”

“Skatteverket är nerringt av husägare som reagerar på de kraftigt höjda taxeringsvärdena. Många oroar sig över att fastighets-skatten återinförs. Mona och Göran Hultin fick fördubblat taxeringsvärde på sin bergstomt i Stockholms skärgård.”

“ DE SENASTE ÅRENS stadigt stigande huspriser slår igenom i de nya taxeringsvärdena som skickats ut till 2,3 miljoner husägare. Höjningarna upplevs av många som orimliga när priserna nu sjunker på bred front. På Skatteverket har det ofta varit telefonkö de senaste veckorna.

- Det är väldigt många som ringer och undrar varför det är så stora höjningar. Många är också oroad över att fastighetsskatten ska återinföras vid ett eventuellt regimskifte, säger Lars Erik Larsson, specialist på fastighetstaxering på Skatteverket.

Framför allt är det markvärdena som höjts rejält, en effekt av att det är läget som styr fastighetspriserna.

GÖRAN OCH MONA HULTINs sommarstuga ligger på en bergsknalle utan sjöutsikt på Ljusterö i Stockholms skärgård. Tomtens markvärde har fördubblats: från 400 000 kronor till 800 000 kronor. Byggnaden behåller däremot samma värde. Taxeringsvärdet landar på 1,2 miljoner kronor.

Göran Hultin pekar mot strandtomterna nedanför och konstaterar att dessa fått markvärdena höjda från runt 1,5 miljoner kronor till 5 miljoner kronor.

- För ett halvår sedan kanske det stämde, men de närmaste åren lär man inte få fastigheterna här sålda till de priserna, säger Göran Hultin som liksom flera andra i grannskapet protesterat mot höjningarna.

För Göran och Mona Hultin blir höjningen inte kännbar i plånboken eftersom de slår i taket för fastighetsavgiften och betalar 6 000 kronor. Däremot känner de en viss oro för vad som kan hända om fastighets-skatten återinförs.

FÖR MÅNGA HUSÄGARE runt om i-landet blir däremot mark-värdeshöjningarna påtagliga, även om de med storstadsmått har låga taxeringsvärden. Fastigheter med taxeringsvärden under 840 000 kronor beläggs med 0,75 procent i fastighetsavgift och det kan innebära en stor höjning procentuellt.

Andra drabbas av höjd skatt på grund av att huset på tomten inte når upp till ett värde av 50 000 kronor. Då är det även i fortsättningen fastighetsskatt som gäller, det vill säga i procent av markvärdet utan begränsning.

- Det är inte mycket man kan göra åt det, om man inte vill fräscha upp huset eller bygga ut med ett hus till. Men i Stockholmsområdet är det ofta fråga om gamla sportstugor på tomter som får permanent-byggas och där lönar det sig bättre att sälja tomten, säger Lars Erik Larsson.

Fastighetsskatten gäller även för obebyggda tomter och tomter där hus är under uppbbyggnad.

SARA DJURBERG

sara.djurberg@dn.se 08-738 15 66

“Avgiften baseras på försäljningspriser

- 2009 års taxeringsvärden baseras på försäljningspriser under 2005-2007, omräknat till 2007 års prisnivåer.
- Nästa gång nya taxeringsnivåer införs är 2012, då baserade på

försäljningspriserna under 2010. Inte förrändå kommer sjunkande hus-priser slå igenom i fastighetstaxeringen,

- Fastighetsavgiften är begränsad till 6 000 kronor eller 0,75 procent av taxeringsvärdet
- Pensionärer och förtidspensionärer ska inte behöva betala mer än 4 procent av sin inkomst, men begränsningen gäller bara permanent-bostäder. (OBS. Den borde gälla också för fritidshus)
- Taxeringsvärdet på småhus stiger i genomsnitt med 34 procent 2009. Störst höjningar sker i Skåne (41 procent), följt av Stockholms län, Västra Götalands län och Östergötland med 36 procent.
- 1 topp bland kommunerna hamnar Lysekil (80 procent) och Sotenäs (73 procent).

SARA DJURBERG

“Vid regeringsskifte införs fastighetsskatten igen

- Den avskaffade fastighetsskatten, som ersatts av en kommunal fastig-hetsavgift på max 6000 kronor, kan komma att införas på nytt vid ett eventuellt regeringsskifte om två år. Detta att döma av oppositions-partiernas budgetförslag.
- Både socialdemokraterna och vänsterpartiet vill ha höjd fastighets-skatt för dyrare villor.
- Socialdemokraterna vill beskatta alla fastigheter med taxeringsvärden på över 5 miljoner med 1 procent.
- Begränsningsregeln vill man återinföra, så att ingen ska betala mer än fyra procent av sin inkomst i fastighetsskatt. Skatten på uppskjuten reavinst ska avskaffas. (Reglerna bör gälla även fritidshus)
- Vänsterpartiet vill ha höjd fastighetsskatt för hus över två miljoner, 1 övrigt har man samma förslag som (s) vad gäller begränsningsregeln.
- Miljöpartiet har inga konkreta ändringsförslag i sin budget. Däremot vill man ha "en översyn" av fastighetsbeskattningen.

ASTRID JOHANSSON”

Förmögenhetsskatt och fastighetsskatt bör ej återinföras.

Enligt socialdemokraternas budgetmotion:

Ny förmögenhetsskatt	3 500 miljoner kr
Växling fastighetsskatt	0

(s sänker inkomsterna på uppskovsreglerna)

Miljöpartiet motsätter sig förmögenhetsskatt och har i sin budgetmotion inte ändrat på alliansens fastighetsskatt.

Enligt Vänsterpartiets budgetmotion:

Fastighetsskatt över taxvärde 2 miljoner V-förslag	800 miljoner kr
Nej till Slopad förmögenhetsskatt	6 890

Många år har det varit på tal att avskaffa förmögenhetsskatten och arvs- och gåvoskatterna. Socialdemokraterna avskaffade arvs- och gåvoskatterna vilket var bra, bl a med hänsyn till "generationsskiften". Representanter för företagare har många år krävt att förmögenhetsskatten tas bort, den är en besvärnade pålaga för företagssamheten. Den skrämmer iväg kapital till utlandet och är orättvis. Fd s-finansministern Kjell-Olof Feldt och f d LO-ekonomen P-O Edin har menat att den bör avskaffas, och alliansregeringen har tagit bort den.(sid 381)

Svenskt Näringsliv 2081007: (sid 372)

“Det är djupt oroande att socialdemokraterna föreslår ett återinförande av förmögenhetsskatten. Ett litet land riskerar alltid att drabbas när det uppstår internationella kriser. Vad landets politiska aktörer säger och gör i ett sådant läge har stor betydelse för synen på Sverige och kan få direkt påverkan på räntor och valutaflöden. En

opposition som aspirerar på att sitta vid makten om två år är naturligtvis viktig att lyssna på.

- Trots detta väljer socialdemokraterna att idag lansera och precisera sitt förslag om att återinföra förmögenhetsskatten, konstaterar Annika Lundius, vice VD på Svenskt Näringsliv. En skatt som vi vet har bidragit till ett omfattande valutaflöde ur Sverige och som har tagits bort i nästan alla länder.

Hotet om återinförd förmögenhetsskatt har varit återhållande för kapitalägare som har övervägt att föra tillbaka kapital till Sverige. I den situation vi just nu befinner oss i blir frågan extra känslig och akut. Det är viktigt att inte sätta partitaktik före landets bästa.”

Företagarna i DN 081007: (sid 373)

"S bör tänka om. Rena väljarpopulismen att vilja återinföra förmögenhetsskatten, menar Företagarnas vd.

“Ända sedan regeringsskiftet har s, och inte minst Mona Sahlin, understrukt att företagare är enviktig grupp som ibland glömts bort.

“Vi är löntagarnas parti, men också företagarnas", skrev den socialdemokratiska partistyrelsen i ett inriktningsbeslut före sommaren. Bland många andra lovvärda viljeinriktningar noterar jag också budskapet att "vi vill främja god tillgång på riskkapital".

Jag har därför haft höga förväntningar på socialdemokraternas budgetmotion. Tyvärr blev jag redan i förväg besviken, framför allt på beskedet i går att de vill återinföra förmögenhetsskatten.

När nuvarande regering avskaffade förmögenhetsskatten var det en viktig reform som har gjort det lättare att hitta finansiering till växande företag. Tillsammans med tidigare s-regeringens avskaffande av arvs- och gåvoskatten har det också underlättat den ack så viktiga generationsväxlingen för många av Sveriges företag och lagt förutsättningar för att fler företag fortsätter drivas entreprenöriellt.

Utifrån Skatteverkets och SCB:s finansräkenskaper har beräkningar

gjorts som visar att mellan 1980 och 2006 har mer än tusen miljarder kronor lämnat landet. En önskad effekt av att skatten har avskaffats är att dessa miljarder ska leta sig tillbaka till Sverige och bidra till investeringar i jobb och tillväxt här hemma. Men denna effekt är till stor del beroende av att såväl svenska som utländska investerare kan lita på att skatten inte kommer tillbaka.”

Statens inkomster av förmögenhetsskatten är i s-förslaget bara 3,5 miljarder kr per år, vilket är mycket litet i en statsbudget. Att återinföra förmögenhetsskatten är en stor felspekulation av socialdemokraterna som kommer att kosta många röster i nästa val och kan hindra att s kommer tillbaka till makten. Miljöpartiet tycker det är ett dåligt förslag och vill inte vara med på det. Vänsterpartiets förmögenhetsskatteförslag ger 6,89 miljarder, också det litet och mindre än det staten förmodligen förlorar på andra sätt till följd avskatten.

Ett gott råd till socialdemokraterna är att de bör avstå från att återinföra förmögenhetsskatten, och vänsterpartiet bör fina sig i det.

Socialdemokraterna föreslår en fastighetsskatt av gamla typen, även det en dumhet. Vänsterpartiet föreslår en fastighetsskatt för taxeringsvärden över 2 miljoner kr och det ska ge staten 800 miljoner, en obetydlighet för staten. Socialdemokraterna föreslår fastighetsskatt för taxeringsvärden över 5 miljoner och det måste då ge mycket mindre än 800 miljoner, 100 miljoner?

Även förslaget om återinförd fastighetsskatt är en grov felspekulation som förmodligen kommer att kosta många röster. Allt tal om fastighetsskatt av gamla typen skrämmar husägarna och de är många.

DN 081031 sid 8:

“Historiskt ras för s”

“Väljarstödet för socialdemokraterna rasar i finanskrisens spår och Mona Sahlins svajande i regeringsfrågan. Samtidigt ökar stödet kraftigt för m och v, enligt DN/Synovates mätning.”

“- DET HÄR ÄR DEN MEST dramatiska omsvängning jag sett på en enda månad under 15 års arbete med opinionsmätningar, säger Synovates Nicklas Källebring.

Socialdemokraterna får 39,5 procent i mätningen, jämfört med 45,7 i september. Det är en statistiskt säker nedgång och det är det lägsta stödet för partiet sedan månaden efter valet 2006. Det motsvarar ett förlorat stöd med drygt 340.000 väljare på en månad.

Socialdemokraternas Mona Sahlin kan notera förluster i stort sett i alla väljargrupper. Partiet förlorar framför allt bland yngre väljare under 30 år och bland män. Stödet faller också kraftigt i storstäderna.

Moderaterna kan samtidigt notera en uppgång till 26,1 procent, jämfört med 21,6 i september. Det är en statistiskt säker uppgång och motsvarar ett ökat röststöd med 250.000 väljare. Det är den högsta siffran för partiet sedan januari 2007.

Väljarstödet ökar framför allt bland yngre män under 45 år och bland kvinnor över 45. Stödet ökar nu också kraftigt utanför storstäderna.

VÄNSTERPARTIET KAN OCKSÅ GLÄDJA sig åt rekordsiffror. Partiet får 7,4 procent, mot 5,1 förra månaden, en statistiskt säker uppgång. Det är den högsta nivån för partiet sedan februari 2005. Den största uppgången sker i storstäderna och bland yngre män under 45 år.

De kraftiga väljarströmmarna bekräftar de resultat som framkom i DN/Synovates extramätning i mitten av oktober. Utvecklingen har

sedan dess fortsatt och förstärkts. Omsvängningarna har skett under en dramatisk period med finanskris och stora varsel från många företag, samtidigt som oppositionsledaren Mona Sahlin försatt sig i en egen politisk kris med olika besked om hur socialdemokraternas regeringsalternativ ska formuleras.

Socialdemokraterna, vänsterpartiet och miljöpartiet får tillsammans 54,2 procent, mot 42,3 för de fyra regeringspartierna. Avståndet har därmed minskat från 19,1 till 11,9 procentenheter.

- En så här kraftig förändring av blockavståndet på en månad visar att det kan ske saker fram till valet som gör att det blir match igen, säger Nicklas Källebring.

Socialdemokraternas nedgång innebär att partiet inte längre är större än de fyra borgerliga partierna tillsammans. Och vänsterpartiets Lars Ohly skulle få en vågmästarställning om det vore val i dag - Mona Sahlin skulle vara beroende av hans stöd för att kunna bilda en s-mp-regering.

EN ANNAN VINNARE PÅ SOCIALDEMOKRATERNAS nedgång är miljöpartiet som får 7,3 procent i den här mätningen, mot 6,2 i september. Det är inte en statistiskt säker uppgång men är ändå den högsta siffran för partiet under 2000-talet. Partiet har inte legat så högt sedan maj 1999.

För de övriga borgerliga partierna är förändringarna små. Folkpartiet får 7,3 procent, centerpartiet 5,6 och kristdemokraterna 3,3 procent.

Däremot tycks intresset för sverigedemokraterna ha svalnat under finanskrisen. Väljarstödet sjunker till 2,3 procent, mot 3,8 i september, vilket är en statistiskt säker nedgång.

I Synovates mätning för DN har 2.449 personer intervjuats under perioden 14-29 oktober. Andelen osäkra uppgår till 19,6 procent.

Henrik Brors henrik.brors@dn.se 08-738 12 12”

Opinionsmätningar slutet oktober 2008.

DN 081031 sid 8:

DN/Synovate (www.synovate.se)

	14-29 okt 2008	Valet 2006.
Regeringspartierna	42,3 %.	48,2
Oppositionspartierna s,v, mp	54,2	46,1
Socialdemokraterna	39,5	35,0
Vänsterpartiet	7,4	5,8
Miljöpartiet	7,3	5,2
Moderaterna	26,1	26,2
Folkpartiet	7,3	7,5
Centerpartiet	5,6	7,9
Kristdemokraterna	3,3	6,6

Presidentvalet i USA (före valet)

DN 081031 sid 23:

“Barack Obama får majoritet av tidiga röster”

“ **USA.** Närmare 17 miljoner amerikaner har redan röstat i årets presidentval, och av dem har en majoritet lagt sin röst på Barack Obama. Det visar en opinionsundersökning som Washington Post presenterade på torsdagen.

30 av USA:s 50 delstater tillämpar tidig röstning, och i år väntas rekordmånga väljare ta chansen att lägga sin röst innan valdagen. I Florida har intresset varit så stort att myndigheterna tvingats öka vallokalernas öppettider, från tio till tolv timmar.

Washington Posts-ABC News undersökning visar att 59 procent av de förtida väljarna har röstat på Obama, 40 procent på John McCain och 1 procent på ett tredje alternativ.

ERIK OHLSSON, WASHINGTON ”

DN 081101:

“Världen håller på Obama”

“Om folk i världens alla länder fick delta i det amerikanska presidentvalet skulle Barack Obama vinna en jordskredsseger. Ett av de få undantagen är Georgien där John McCain skulle vinna - om man ska tro de opinionsundersökningar som gjorts inför valet.”

“FÖRKLARINGEN TILL att folk i Georgien helst ser att McCain vinner valet är att han anses stå för en tuffare linje mot Ryssland än vad Obama gör - och tuffare även än president George W Bush och tidigare Bill Clinton. John McCain har vid besök i Georgien gett sitt fulla stöd för att Georgien ska bli upptaget som medlem i Nato.

Han har också krävt att Ryssland ska uteslutas från samarbetet mellan världens ledande industriländer, G8-gruppen, för landets "antidemokratiska" uppförande och för att Ryssland hotat den regionala stabiliteten i konflikten med Georgien. År 2006 ledde McCain ett studiebesök i Georgien för en grupp av senatorer från det republikanska partiet och skapade då ett brett kontaktnät i landet.

- John McCain är den som lovat det starkaste militära och politiska stödet till oss i Georgien.

DET SÄGER LASJA BLIADZE, ordförande för den fristående organisationen Youth Alternative i Tbilisi i Georgien. Han anser också att de privata vänskapsbanden spelar in. Mitt under det brinnande kriget mellan Georgien och Ryssland i somras ringde John McCain upp den georgiske presidenten Micheil Saakasjvili och förklarade att "i dag är vi alla georgier".

- McCain och vår president är goda vänner sedan länge. De har tillsammans skapat en bild i medierna här i Georgien att det vore bäst om McCain vinner det amerikanska valet. Kunskaperna om vad Obama står för i konflikten mellan Georgien och Ryssland är betydligt mindre. Jag tror att folk här varken vet om eller ens bryr sig om att vi är ett av de få länder i världen som ger sitt stöd åt republikanen John McCain, säger Lasja Bliadze.

I EUROPA FINNS EN överväldigande majoritet, 63 procent, som ger sitt stöd till Obama, medan endast 10 procent förordar McCain. Största

stödet för Obama finns i Nederländerna med 74 procent där McCain bara får 10 procent. På andra plats kommer Norge med 71 procent för Obama och 13 procent för McCain.

I den nedre delen av listan finns de baltiska staterna, där både intresset och förtroendet för de två kandidaterna är lågt och lika. I Litauen är det till exempel jämnt mellan de två kandidaterna som båda får 13 procents stöd. Gallups analys av varför intresset för USA och det förestående presidentvalet är så lågt i Baltikum är ländernas beroende av gas och olja från Ryssland.

I AFRIKA ÄR I genomsnitt 56 procent av folket för Obama och endast 9 procent för McCain. Toppnoteringarna för Obama finns i Kenya med 89 procent, vilket kan förklaras av att han har sin släkt där, och Uganda med 85 procent.

Största stödet för McCain bland de 22 afrikanska staterna i undersökningen finns i Liberia, där 27 procent skulle rösta på honom medan 45 procent stöttar Obama.

Även i Japan, Australien, Sydkorea och Singapore leder Obama stort i opinionsundersökningarna med ett stöd som ligger mellan 50 och 60 procent. I Syd- och Centralamerika är det Obama som gäller med runt 30 procents stöd medan McCain bara får strax under 10 procent.

I Ryssland tycks det inte spela så stor roll vilken som blir USA:s näste president. Obama får stöd av 18 procent av ryssarna och McCain 7 procent, medan den överväldigande majoriteten - 75 procent - inte vill eller kan svara på frågan.

Clas Barkman”

DN 081101:

“Jordskredsseger för Obama i Sverige”

“John McCain har betydligt färre anhängare hos svenska folket än bland riksdagsmännen. Var tjugonde svensk har den republikanske kandidaten som favorit, medan var sjätte riksdagsledamot vill se honom vald. Det är framför allt moderater och kristdemokrater i riksdagen som gillar McCain.”

“DN HAR FRÅGAT SÅVÄL riksdagsledamöter som den svenska opinionen om vem de håller tummarna för på tisdag.

Sju av tio svenskar ser helst Barack Obama som nästa amerikanska president, ungefär samma andel som bland riksdagsledamöterna. Bland svenskarna är det framför allt centerväljarna som tycker om McCain, visar DN/Synovates undersökning. Men i riksdagen är det moderater och kristdemokrater. Av de moderater som svarat på DN:s enkät håller 44 procent på McCain.

Den moderata riksdagsledamoten Anna König Jerlmyr ska resa till Chicago och följa det amerikanska presidentvalet på plats. Hon hejar på republikanen McCain. Liksom många av hennes partikamrater framhåller hon att han till skillnad från demokraten Obama verkar för frihandel. Hon anser också att John McCain har högre trovärdighet i ekonomiska frågor.

- HAN HAR RÖSTAT emot skattesänkningar som inte varit finansierade och är för sänkt skatt på arbete.

Andreas Norlén (m) har ett par affischer på Ronald Reagan på sitt tjänsterum i riksdagen och anser att Reagan var en storartad president, som verkade för frihandel, låga skatter och "fred genom styrka". Däremot gillar han inte George W Bush. Men han ser John McCain

som en annan och bättre slags republikan än Bush - McCain är mindre låst i moralfrågor och mer återhållsam med statliga medel.

Deras partikamrat, riksdagsledamoten Karl Sigfrid, tror inte alls på McCain.

- Republikanerna har blivit frihetens största fiende. Staten expanderar rekordsnabbt, budgetunderskotten skenar och kriget mot terrorn urholkar mänskliga fri- och rättigheter, anser den moderate riksdagsledamoten.

PER BILL (M) TROR också mer på Obama.

- Han har en politik som i mycket påminner om Nya moderaternas med fokus på skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare.

Statsminister Fredrik Reinfeldt kom i början av året ut som Obama-anhängare men har den senaste tiden uttalat sig mer diplomatiskt om det stundande valet.

Också kristdemokraternas riksdagsgrupp är kluven. Mikael Oscarsson var på republikanernas konvent i september och fick skaka hand med såväl John McCain som vice presidentkandidaten Sarah Palin.

- Jag uppskattar McCains klara ställningstagande för att bevara äktenskapet och hans engagemang för att minska antalet aborter.

HANS RIKSDAGSKOLLEGA Lennart Sacrédeus stöder också McCain och anger skydd för det ofödda barnets rätt till liv som en viktig faktor. Sacrédeus tror också mer på McCains Irakpolitik.

- Han vill säkerställa en seger i landet för demokratin och USA.

Men Sacrédeus och Oscarssons partikamrat Otto von Arnold ser saken annorlunda. Liksom nästan hälften av de kristdemokrater som besvarat DN:s frågor tror han på Obama.

- Han representerar mer "The american dream" där var och en kan lyckas. USA behöver en förändring bort från krigsstämpeln, negativismen kring Bush och den kristna högerens starka inflytande.

I centerns riksdagsgrupp är stödet för Obama starkt, trots att det är bland centerväljarna som de flesta McCainanhängarna finns.

- **FRAMFÖR ALLT ÄR** det möjligheten att få den första svarta presidenten i USA, anser Staffan Thornberg (c).

Barack Obamas hudfärg används som ett viktigt argument av sex procent av riksdagsledamöterna.

- Det skulle betyda oerhört mycket om världens enda supermakt valde en svart till sin främsta företrädare. Det skulle på sikt vara ett hårt slag mot fördomar och rasism, också i vårt land, anser Ibrahim Baylan (s).

De skäl som de flesta Obamaanhängare i riksdagen anger för sitt val är hans socialpolitik med ambition att minska klassklyftorna, hans ideologi och försvarspolitik.

EFTERSOM BÅDA kandidaterna i det amerikanska presidentvalet kan anses ligga ganska långt till höger på den politiska skalan är det svårt att hitta någon glödande entusiasm bland vänsterpartierna i riksdagen.

- Jag hoppas inte på någon av dem, skriver Amineh Kababaveh (v) och tillägger att en seger för Obama inte kommer att förändra något i grunden för de 50 miljoner fattiga amerikanerna.

Monica Green (s) anser att vi svenskar nu dränks i USA-propaganda och presidentkampanjerna.

- Det är två mycket konservativa partier som går till val i ett land där bara hälften av befolkningen röstar, påpekar hon.

Men nästan alla ledamöter anser att valet berör Sverige. USA:s ekonomiska politik och hanteringen av finanskrisen är den fråga som de flesta framhåller som särskilt viktig. Också miljö- och klimatfrågan och utrikespolitiken rankas högt.

Ewa Stenberg “

USA:s nya president

DN 081104:

“Förmågan att vinna tillit räckte hela vägen”

“WASHINGTON. När Barack Obama steg upp på ett podium utanför delstatsbyggnaden i Springfield i Illinois en smällkall februaridag 2007 och meddelade att han tänkte försöka bli demokraternas presidentkandidat, möttes han med välvilja och nyfikenhet men också med misstro.

Å ena sidan tilltalade Obama, med sin brokiga bakgrund, den fast rotade amerikanska uppfattningen att "vem som helst" kan bli president i USA, bara man visar nit och flit. Å andra sidan var hans politiska meriter inte mycket att skryta med - sju år inom lokalpolitiken i Illinois, knappt tre år som senator.

Barack Obama föddes den 4 augusti 1961 i Honolulu på Hawaii, frukten av en kärleksförbindelse mellan den kenyanske utbytesstudenten Barack Obama Senior och 18-åringen Ann Dunham, som flyttat till Hawaii med sina föräldrar och börjat läsa ryska på Hawaiiuniversitetet.

Pappa Obama lämnade snart familjen, och några år senare mötte mamma Ann en indonesisk man på universitetet. Den nya familjen flyttade till Indonesien, men Barack Obama återvände redan som tioåring till USA och Honolulu, där han växte upp med sina morföräldrar. Mamman separerade så småningom från sin indonesiske man och återförenades med sin son på Hawaii.

Trots sin röriga uppväxt omgavs Obama alltid av vuxna som fokuserade på hans välbefinnande, och han talar alltid varmt om sin mor, som avled i cancer 1995, bara 53 år gammal, och sin mormor, som avled dagen före valdagen. Ändå blev tonårstiden besvärlig. Obama har i memoarboken "Min far hade en dröm" öppenhjärtigt skildrat de problem han upplevde under uppväxten och som bland annat ledde till experimenterande med kokain och marijuana.

Men Obama övervann sin identitetskris och började plugga på elituniversitetet Columbia i New York, där han tog examen i statskunskap. Efter att ha ägnat sig åt grannskapsarbete i fattiga stadsdelar i Chicago under några år, började han på juristutbildningen på Harvard-universitetet där han bland annat blev chefredaktör på skolans prestigefyllda tidskrift Harvard Law Review - den första svarta på den posten.

Efter juristexamen flyttade han tillbaka till Chicago där han fick anställning på en advokatbyrå specialiserad på människorättsfrågor. Där mötte Barack Obama också sin blivande hustru Michelle.

Barack Obamas intresse för samhällsfrågor fick honom att mer aktivt engagera sig i Chicagos lokal- och regionalpolitik. Det första försöket att kampanja för en plats i delstatssenaten misslyckades, men 1996 vann han sitt valdistrikt.

Ganska snart började han märkas även på riksplanet. Det stora genombrottet kom vid demokraternas partikonvent i Boston 2004, då Obama höll huvudtalet. Budskapet var enighet över etniska gränser och över rasgränser - "det finns inte ett svart Amerika och ett vitt Amerika, det som finns är Amerikas förenta stater".

Samma år blev han invald i USA:s senat.

Barack Obamas presidentambitioner betraktades länge med ett välvilligt överseende av det demokratiska partietablissemanget. Visst var det trevligt med en ung, svart begåvad politiker som uppenbart försök-

te nå ut till andra än de svarta väljarna, men presidentkandidat?

Det var inte förrän primärvalssäsongen började i januari i år, med Obamas oväntade seger i nomineringsvalet i Iowa, som omgivningen förstod att hans folkliga stöd kunde räcka till presidentkandidaturen, kanske till Vita huset.

Men först väntade en långdragen och stundtals bitter primärvalskamp mot Hillary Clinton. Clinton fokuserade på Barack Obamas oerfarenhet. Men det fäste varken på väljarna eller på Obama, som hade en nästan skrämmande effektiv kampanjorganisation i ryggen. Hillary Clinton tvingades ge upp och Obama kunde berömma sig om att hur det än skulle gå i presidentvalet, så hade han vunnit historiens längsta och dyrbaraste primärvalskampanj.

Presidentvalkampanjen har fortsatt i samma framgångsspår. Obama har en beundransvärd förmåga att vinna folks tillit. Det har skaffat hans kampanjstab ett enormt övertag i donationer och en armé av frivilliga entusiaster som vida överstigit John McCains medhjälpare i antal. Analytikerräven Charlie Cook satt i en tv-soffa härom dagen och konstaterade att Barack Obama under kampanjens dryga ett och ett halvt år säkert yttrat över tio miljoner ord, men egentligen bara sagt "fel" en enda gång: det var under en privat välgörenhetsmiddag i San Francisco då Obama undslapp sig sitt ökända citat om de "bittra" fattiga vita som "klamrar sig fast vid sin religion och sina vapen".

Annars gör Obama nästan alltid skäl för det smeknamn han har internt: "Nodrama". Han är cool, cerebral, brusar sällan upp utan bemödar sig om att ge motståndaren och publiken en förklaring snarare än en snärtig one-liner. Det blev tydligt för väljarna när efterkrigstidens värsta finanskris överraskade de amerikanska medborgarna. Enligt all logik borde detta ha gynnat John McCain, som ju i kraft av sin erfarenhet var "testad och klar" för presidentuppdraget, som republikanerna brukat säga. Men det framgick ganska snart att McCain

och hans kampanj inte visste hur de skulle hantera situationen. Obama däremot framstod som klar, kall och koncis.

"Senator Obama är ju så vältalig", brukar McCain säga med löje i rösten. Men under de tre tv-debatterna mellan de två rivaliserande kandidaterna, där majoriteten av väljarna för första gången fick stifta bekantskap med Obama, var det inte retoriken som blev Illinois senatorns segerrecept. Snarare hans återhållsamhet och eftertanke som effektivt kontrasterade mot McCains gruffiga gnällighet.

Det krismoment som skulle avslöja Obamas oerfarenhet - trots allt har han ju knappt fyra års rutin av rikspolitik - banade i stället väg för hans valtriumf. Och hans skiftesrika livshistoria: kenyansk far och mamma från Kansas, hawaiiansk/indonesisk uppväxt, rötter i Mellanvästern och juristexamen från Harvard - skapade inte den förvirring hos väljarna man kanske kunde misstänka. I stället blev hans bakgrund en fördel, en spegelmosaik: nästan alla amerikaner kan hitta något av sig själv hos Barack Obama.

Erik Ohlsson, DN:s korrespondent “

DN 081105:

“USA-valet delstat för delstat”

“Här redovisar DN.se siffrorna från presidentvalet i USA. Delstaterna ligger i tidsordning efter när vallokalerna i respektive stat stängde. För varje stat anges hur många elektorer som står på spel där.

STÄNGDE VID MIDNATT (svensk tid)

KENTUCKY 8 elektorer

Obama: 41%

McCain: 58%

INDIANA 11 elektorer

Obama: 50%

McCain: 49%

STÄNGDE KL 01.00

FLORIDA 27 elektorer

Obama: 51%

McCain: 49%

GEORGIA 15 elektorer

Obama: 46%

McCain: 53%

VERMONT 3 elektorer

Obama: 67%

McCain: 31%

VIRGINIA 13 elektorer

Obama: 52%

McCain: 47%

STÄNGDE KLOCKAN 01.30

NORTH CAROLINA 15 elektorer

Obama: 50%

McCain: 49%

OHIO 20 elektorer

Obama: 51%

McCain: 47%

WEST VIRGINIA 5 elektorer

Obama: 43%

McCain: 56%

STÄNGDE KLOCKAN 02.00

ALABAMA 9 elektorer

Obama: 39%

McCain: 60%

CONNECTICUT 7 elektorer

Obama: 60%

McCain: 39%

DELAWARE 3 elektorer

Obama: 62%

McCain: 37%

DISTRICT OF COLUMBIA 3 elektorer

Obama: 93%

McCain: 7%

ILLINOIS 21 elektorer

Obama: 61%

McCain: 38%

MAINE 4 elektorer

Obama: 58%

McCain: 40%

MARYLAND 10 elektorer

Obama: 61%

McCain: 38%

MASSACHUSETTS 12 elektorer

Obama: 62%

McCain: 36%

MISSISSIPPI 6 elektorer

Obama: 43%

McCain: 57%

MISSOURI 11 elektorer

Obama: 50%

McCain: 49%

NEW JERSEY 15 elektorer

Obama: 57%

McCain: 42%

NORTH DAKOTA 3 elektorer

Obama: 45%

McCain: 53%

OKLAHOMA 7 elektorer

Obama: 34%

McCain: 66%

PENNSYLVANIA 21 elektorer

Obama: 55%

McCain: 44%

RHODE ISLAND 4 elektorer

Obama: 63%

McCain: 35%

SOUTH CAROLINA 8 elektorer

Obama: 45%

McCain: 54%

SOUTH DAKOTA 3 *elektorer*

Obama: 45%

McCain: 53%

TENNESSEE 11 *elektorer*

Obama: 42%

McCain: 57%

TEXAS 34 *elektorer*

Obama: 44%

McCain: 55%

STÄNGDE KLOCKAN 02.30

ARKANSAS 6 *elektorer*

Obama: 39%

McCain: 59%

STÄNGDE KLOCKAN 03.00

ARIZONA 10 *elektorer*

Obama: 45%

McCain: 54%

COLORADO 9 *elektorer*

Obama: 53%

McCain: 46%

KANSAS 6 *elektorer*

Obama: 41%

McCain: 57%

LOUISIANA 9 *elektorer*

Obama: 40%

McCain: 59%

MICHIGAN 17 *elektorer*

Obama: 57%

McCain: 41%

MINNESOTA 10 *elektorer*

Obama: 54%

McCain: 44%

NEBRASKA 5 *elektorer*

Obama: 41%

McCain: 57%

NEW HAMPSHIRE 4 *elektorer*

Obama: 55%

McCain: 44%

NEW MEXICO 5 *elektorer*

Obama: 55%

McCain: 44%

NEW YORK 31 *elektorer*

Obama: 62%

McCain: 37%

WISCONSIN 10 *elektorer*

Obama: 56%

McCain: 43%

WYOMING 3 *elektorer*

Obama: 33%

McCain: 65%

STÄNGDE KLOCKAN 04.00

IOWA 7 *elektorer*

Obama: 54%

McCain: 45%

MONTANA 3 *elektorer*

Obama: 47%

McCain: 50%

NEVADA 5 *elektorer*

Obama: 55%

McCain: 43%

UTAH 5 *elektorer*

Obama: 34%

McCain: 63%

STÄNGDE KLOCKAN 05.00

HAWAII 4 *elektorer*

Obama: 72%

McCain: 27%

IDAHO 4 *elektorer*

Obama: 36%

McCain: 61%

KALIFORNIEN 55 *elektorer*

Obama: 61%

McCain: 37%

OREGON 7 *elektorer*

Obama: 55%

McCain: 43%

WASHINGTON 11 *elektorer*

Obama: 58%

McCain: 41%

STÄNGER KLOCKAN 07.00

ALASKA 3 *elektorer*

Obama: 36%

McCain: 62%

DN “

538 elektorer totalt. Härövan 368 Obama, då blir 170 McCain.

P1 nämnde på morgonen 7 november att Obama fått 364 elektorer, då blir det 174 för McCain. (Obama 67,66%)

DN 081105:

“Visionären Obama tackade folket”

“DEN FYLLIGA svarta kvinnan i grön träningsdress försöker överrösta jublet och den öronbedövande högtalarmusiken som kör låten som måste vara den ultimata kampanjlåten 2008, eftersom både republikaner och demokrater har den som favorit: countryduon Brooks & Dunns "Only in America".

- Vad ska jag säga, vad ska jag säga? Ett historiskt ögonblick för Amerika!

De patriotiska tongångarna följs av lite äkta Chicagoblues, Buddy Guy med "Sweet home Chicago", och Jackie Wilsons soulklassiker "Higher and higher".

FRAMFÖR OSS viftar en skog med händer med stjärnbanersvimplar, enstaka Obamaplakat från valkampanjen syns också.

Äntligen står Barack Obama på scenen i Grant Park. Jag har knuffat mig in i parkens bortersta ända och ser hans uppenbarelse dels som en prick i fjärran, dels på storbildsskärmen alldeles framför mig. Obama är formellt klädd i mörk kostym, vit skjorta och röd slips och har döttrarna Malia och Sasha samt hustrun Michelle i sällskap på scenen. Hans kroppsbyggnad är lika senig och reslig som alltid, men det syns att två års oavbrutet kampanjande tagit ut sin rätt: hans svarta snagg har fått grå fläckar. Och han är svettblank i pannan - men vem skulle inte vara det i ett sådant här ögonblick.

SAKPOLITIKERN Obama får denna kväll ge vika för visionären och ordmålaren, han som bara genom sin röst i mikrofonen kan få hundratusentals, ja miljontals, att lyssna. Det har naturligtvis med budskapet att göra men också med den skickliga fraseringen, med den

känsliga timbren i rösten. Han börjar med att tacka sin Michelle - "familjens klippa, min bästa vän sedan sexton år och mitt livs kärlek" och sina barn, som "han älskar mer än de kan förstå" och som nu ska få den utlovade hundvalpen, lovade pappa från talarstolen.

Den hundratusenhövdade parken är stundom knäpptyst när Barack Obama talar om de uppoffringar som kommer att krävas, att han inte alltid kommer att vara överens med sina supportrar, men att han alltid kommer att lyssna på dem - "speciellt när vi inte är överens". Den 47-årige nyblivne presidenten talar om att "förändringen kommit till Amerika", men att vägen framåt kommer att vara lång, och svår. Han prisar sin rival John McCain.

OCH HAN TALAR OM 106-åriga Ann Nixon Cooper som röstade i Atlanta och den livshistoria hon upplevt: född strax efter slaveriet, innan flyget uppfanns, varit med om den första mannen på månen, slutet på rassegregationen, Berlinmurens fall.

- Vilken förändring vill jag att mina döttrar ska se under sin livstid om de är lyckosamma nog att leva lika länge som Ann Nixon Cooper, frågade sig den nye presidenten.

Talet slutade med kampanjens credo: "Yes, we can". Men den här gången stämde många av åhörarna upp med ett nytt slagord: "Yes, we did!" - ja, vi gjorde det.

EFTER TALET var det förstås jubel, glädje, larm, stoj, sång och glädjegråt, men också nykter eftertanke.

- Det är en dag i morgon också. Men vilken dag det här har varit, sade Letitia Trost som vallade sina två små flickor norrut på Michigan Avenue. Familjen skulle hem till förorten. De är barbenta, men novembernatten är ju å andra sidan ovanligt mild här i "The Windy City".

- Hoppas att tagen fortfarande går, bara, sade Letitia.

Erik Ohlsson, DN:s korrespondent”

DN 081105:

“En seger som väcker hopp”

“NEW YORK. Med en historisk seger i presidentvalet och en starkt demokratisk majoritet i kongressen kan Barack Obama föra in USA i en ny politisk era. Samtidigt kan ett av hans största problem bli att infria mycket höga förväntningar.

DET ÄR DEN HÄR GÅNGEN INGEN ÖVERDRIFT att tala om en historisk valseger. Barack Obama blir USA:s första svarte president, vilket väcker hopp om att rasmotsättningar som går tillbaka till slaveriet kan vara på väg att överbryggas.

Därtill står den 47-årige Barack Obama för ett politiskt generationsskifte. Hans två närmaste företrädare - Bill Clinton och George W Bush - är båda 15 år äldre, födda 1946. Med Obama har USA en ledare som är född på 60-talet, ung nog för att inte ha präglats av samma decenniums politiska, sociala och kulturella konflikter som annars satt så djupa spår.

Med sitt budskap om förändring och förnyelse har Obama också väckt en entusiasm och framtidsoptimism bland unga väljare som sannolikt inte setts i ett presidentval sedan den då 43-årige John F Kennedy vann Vita huset 1960.

EFTER ATT EN KONSERVATIV marknadsinriktad politisk ideologi dominerat USA under lång, i stort sett sedan republikanen Ronald Reagan tog över Vita huset 1980, kan Obamas valseger komma att markera ett skifte. Finanskrisen har gröpt ur förtroendet för den fria marknaden och öppnat dörren för en ideologisk kursändring och en ny politik.

Även om parallellen inte ska dras för långt kan USA vara på väg in i sin värsta ekonomiska kris sedan 30-talet. Depressionen banade då väg

för en ny ekonomisk politik med en större roll för den offentliga sektorn när Franklin D Roosevelt efter valsegern 1932 drev igenom sin "New deal".

OBAMA TILLTRÄDER SOM USA:S 44:E PRESIDENT i ett skede av svåra utmaningar med krav på betydande handlingskraft. Finanskrisen har förvärrat USA:s ekonomiska problem. En lång och djup lågkonjunktur hotar med stigande arbetslöshet och växande finansiella obalanser. Men som ny president ärver han också krigen i Irak och Afghanistan. Kampen mot terrorismen fortsätter med Pakistan som en alltmer tydlig front. Nya hot framträder, inte minst risken för ökad kärnvapenspridning med länder som Iran och Nordkorea kan fortsätta utveckla sina nukleära program. Löften om en mer heltäckande sjukvårdsförsäkring och stora satsningar på en ny energipolitik för att minska USA:s oljeberoende och kommer att kräva kostsamma reformer.

Barack Obama kan visserligen luta sig mot ett kraftfullt mandat när han tar över Vita huset i januari. Det ger ett bra manöverutrymme att driva igenom förändringar. Men han måste också konfrontera högt ställda förväntningar från olika håll. Många inom vänsterfalangen i det egna demokratiska partiet vill ha uppdämda krav tillgodosedda, utan pardon mot ett stukat republikanskt parti som tappat inflytande i kongressen. Men Obama har under den långa valrörelsen också ställt i utsikt en ny politik som syftar till att minska den politiska polariseringen och överbrygga motsättningar för att nå konkreta resultat. Det kräver i så fall kompromisser högerut som inte nödvändigtvis kommer att falla alla anhängare i smaken.

Var än han lägger tyngdpunkten när han tar över som president kommer han snabbt att bli varse att det inte går att göra alla nöjda på en och samma gång.

Lennart Pehrson, DN:s korrespondent “

DN 081105:

"Tiden knapp för Obama"

“Nu börjar allvaret för Barack Obama. Att vinna presidentposten är en prestation, men att utöva presidentmakten ställer ännu större krav. Det gäller särskilt när USA befinner sig i sin djupaste finanskris sedan 1930-talet.

EN NYVALD AMERIKANSK president har drygt två månader på sig innan det är dags för tillträdet i januari nästa år. Barack Obama, som är en god organisatör, är mer förberedd än vad många av hans företrädare har varit. Men tiden är ändå knapp att formulera en ekonomisk politik som inte binds av vallöftena, utan riktar sig direkt mot den pågående krisen.

Redan i februari ska Barack Obama presentera sin första federala budget, som sedan behandlas av kongressen. Det behöver inte gå som på räls, även om demokraterna har majoritet i både senaten och representanthuset. I USA är partierna inte sammanhållna, vilket gör att presidenten måste bygga koalitioner i olika sakfrågor och se till att en mängd intressen tillgodoses.

Barack Obama har nog lättare för det än många andra. Han är en pragmatiker med förmåga att skapa bred entusiasm omkring sig. Samtidigt har han en stark tilltro till expertis och har knutit till sig en rad kompetenta ekonomer, däribland förre centralbankschefen Paul Volker liksom de tidigare finansministrarna Robert Rubin och Lawrence Summers.

UPPGIFTEN FÖR EN ny president blir dock mycket svår. Han måste både se till att den amerikanska ekonomin hålls i gång och angripa orsakerna till den pågående finanskrisen. Det ena betyder att hans första budget ska stimulera efterfrågan och stötta hushållens

konsumtion, det andra innebär att sparandet måste öka och underskotten bekämpas.

Det är inte lätt att göra båda sakerna samtidigt och det mesta tyder på att Barack Obama kommer att inleda med ett stimulanspaket, med inriktning på medel- och låginkomsthushållen. Budgetunderskottet, som nästa år beräknas motsvara cirka fem procent av BNP, tillåts då bli ännu större. Men när USA troligen befinner sig i recession, alltså en period där produktionen krymper, är detta ett problem som får angripas längre fram.

Demokraterna i kongressen kan dock hinna före Barack Obama, om de lyckas trumfa igenom en del stimulanser redan innan George W Bush lämnar presidentposten. Men i huvudsak kommer det bli fråga om en mellanperiod, även om centralbanken Federal Reserve möjligen sänker styrräntan ytterligare från redan rekordlåga 1,0 procent. Det toppmöte om krisen mellan G20-länderna som ska hållas i Washington redan den 15 november kan inte väntas resultera i mycket, när USA företräds av en avgående president.

FINANSKRISEN KOMMER emellertid att prägla hela den kommande mandatperioden, även när konjunkturen senare börjar vända sakta uppåt. Banksektorn har slagits i bitar och måste hitta en ny struktur, där staten gradvis kliver ur sitt direkta engagemang och i stället koncentrerar sina insatser till förbättrad reglering och övervakning.

Amerikanska hushåll har fått betala ett högt pris: många har förlorat pengar och en del av dem även sin bostad. Även åtskilliga företag har råkat illa ut, vilket ännu inte har fått genomslag i ett minskat antal jobb, Barack Obama kommer att möta mängder av krav, också från krisdrabbade branscher som bilindustrin.

Här är det nödvändigt att han går emot sina väljare och, åtminstone på kort sikt, gör somliga av dem besvikna. Vissa vallöften måste ge-

nomföras, men allt kan inte hinnas med under mandatperioden. Till dem hör troligtvis både skattesänkningar och ökade utgifter, exempelvis för den allmänna sjukförsäkring som saknas i USA. Reformerna får gå i flera etapper, samtidigt som dörren måste hållas stängd för olika slags subventioner.

SKÅLET ÄR ATT det federala underskottet annars riskerar att dra iväg på ett sätt som blir ohanterligt. Detta underskott, tillsammans med ett närmast obefintligt hushållssparande, ligger bakom att USA befinner sig i kraftig obalans mot omvärlden. Den amerikanska ekonomin är på ett farligt sätt beroende av ett ständigt inflöde av kapital utifrån.

Situationen är inte ny för USA, även om budgetunderskottet tillfälligt kunde vändas till överskott under Bill Clintons presidenttid. Men under George W Bush har obalanserna tillåtits växa, bland annat genom ökade militärutgifter. Hushållen har samtidigt ökat sin belåning, såsom kompensation för en lång period med mycket svag inkomstutveckling, och konsumerar allt mer på kredit.

TILLSAMMANS VAR DETTA i längden ohållbart och blev en av orsakerna till finanskrisen. Om USA ska återvinna förtroendet och varaktigt komma ur krisen, är det ofrånkomligt att både angripa de inhemska underskotten och minska obalansen mot omvärlden. Detta är ingen uppgift som man länge till kan skjuta framför sig.

Snart måste det att visa sig hur Barack Obama vill ta itu med dessa problem, som han till största delen har undvikit under valkampanjen. Men en nödvändig ökning av sparandet, både det privata och offentliga, betyder att den amerikanska ekonomin kommer att växa långsammare än förut. USA behöver också exportera mer och importera mindre för att minska sitt handelsunderskott.

Följden blir att USA-ekonomin endast i begränsad utsträckning kan fungera som motor för övriga världen. En viss risk finns också för handelsrestriktioner, även om Barack Obama nog drar sig för att ta grepp som väcker ilska i andra länder. Hans instinkter kan visserligen dra i riktning mot protektionism, men förnuftet talar starkt emot.

HOS BARACK OBAMA finns ambitionen att USA ska fungera bättre i det globala samspelet än man gjort under George W Bush. Det ger anledning att avstå från ensidiga utspel och i stället försöka utveckla organ som Internationella valutafonden, Världsbanken och Världshandelsorganisationen, WTO.

Även i fortsättningen får man dock räkna med amerikansk maktpolitik, också på det ekonomiska området. USA:s roll kommer att ändras med Barack Obama, men blir inte helt annorlunda. Till det historiskt viktiga hör att kunna acceptera det egna landets minskade dominans, när giganter som Kina och Indien kräver ökat utrymme.

Johan Schück “

DN 081105:

“Statsvetare om valresultatet i USA”

“Vad betyder valresultatet i USA med Obamas seger för Sverige? Så här tror tre svenska statsvetare.

Peter Esaiasson, professor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet:

- Det får inte någon jättestor betydelse. Det är viktigt och stort, det som har hänt, men om ett tag är det ändå "politics as usual". Det som kan hända är möjligen att man kan få litet ändrad inriktning på politiska kampanjer.

- Att man i Sverige kan komma att låna litet idéer av Obama om hur man ska öppna partistrukturer. Så att partierna märker att man kan engagera medborgarna på annat sätt än att de blir partimedlemmar fullt ut. Så att man låter folk "hitta sin egen grej" som man kan engagera sig i.

- Betydelse för svenska ungdomars engagemang i politiken? Kort-siktigt kan det få det. Men jag har svårt att tro att det skulle få det på lång sikt. Då krävs det att han på något sätt blir en person som Nelson Mandela, en person som står ovanför, som kan bli ett genuint föredöme för de allra flesta, och som har något fundamentalt viktigt att säga.

Olof Ruin, professor i statskunskap vid Stockholms universitet:

- USA:s prestige, det gäller i Sverige liksom i övriga världen, har ökat med detta. I Sverige har vi haft en tradition, oavsett blockbildningar och sådant, att känna en närhet till Amerika, även om man har ogillat deras utrikespolitik. Det är en gammal tradition, både på borgerligt håll och inom socialdemokratin. Och det här stärker tron på USA på bägge hållen.

- I Sverige har vi alltid också trott på multilaterala lösningar, inte minst på FN:s verksamhet. Med all sannolikhet kommer också hans regim att stärka FN, och det gynnar också indirekt oss i vår tro på FN.

- När man kommer in på en sådan sak som hans valrörelse, som alla talar om, är det att den på något vis ska förändra vår egen valrörelse och ge en större tro på politiken. Och det gäller inte bara för Sverige. Det engagemang som människor har visat bottnar i att de tror på att man med politiska medel kan förändra världen. Vi talar ju så mycket om dåligt valdeltagande och partiets svaghet. Jag tror att det här kan ge en stöt även hos oss för större politiskt engagemang.

- Men det är viktigt att tänka på att det om två år, när vi har vår valrörelse, kommer att bli en väldig backlash, en motreaktion, när det gäller Obama. För med en så svår situation som han har, så kommer han med nödvändighet att få väldigt mycket kritik, och det kommer att bli stor besvikelse bland alla entusiaster.

Ulf Bjereld, professor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet:

- Jag tror att i direkt betydelse är den ganska liten. Utan den betydelse den kan få är densamma som drabbar de flesta andra västländer, och länder över huvud taget. Och det beror framför allt på vilken ekonomisk politik och vilken internationell politik Obama kommer att föra.

- När det gäller den internationella politiken är den svenska förhoppningen, och västs förhoppning över huvud taget, att Obama ska stå för ett ledarskap som är mer samarbetsinriktat, som mer prioriterar att värna det amerikanska anseendet än vad många uppfattar att George Bush och hans regering och styre bidrog till att göra.

Gunnar Sörbring “

DN 081105:

"En ledstjärna för världen"

“En ledstjärna inte bara för USA, utan även för resten av världen. Det är bland annat så som Barack Obama beskrivs i Storbritannien.

BRITTERNA HAR JUST börjat vänja sig vid det faktum att landet i söndags i Lewis Hamilton producerade den förste svarte världsmästaren i formel 1 och många gläds nu åt det likaledes historiska resultatet i det amerikanska presidentvalet.

Premiärminister Gordon Brown sade att Obama gett politiken ny energi med sina progressiva värderingar och vision för framtiden.

Obama imponerade på det brittiska folket och på Downing Street redan vid besöket i London i somras. Han gjorde det så mycket att det skapade en mindre diplomatisk fnurra på tråden mellan länderna på grund av en kommentar som Brown tillskrevs efter sitt möte med den demokratiska senatoren.

"I USA:s elektrifierande presidentvalskampanj är det demokraterna som tar fram idéer för att hjälpa folk genom svåra tider", skrev Brown i ett uttalande, som fick det republikanska partiet att uttrycka sitt missnöje till den brittiska ambassaden i Washington.

DET STOD SENARE klart att kommentaren skrivits av en av Browns medhjälpare.

Tidigt på onsdagsmorgonen svensk tid kunde Brown, utan att bryta mot den oskrivna regeln att inte ställa sig på någons kandidats sida, gratulera Obama till att ha blivit USA:s nye president.

- Jag vet att Barack Obama delar många av våra värderingar. Vi har samma övertygelse om att visa att regeringar kan agera för att på ett rättvist sätt hjälpa folk genom dessa svåra ekonomiska tider, sade

Brown, som inte haft ett lika nära förhållande till USA och George W. Bush som företrädaren Tony Blair hade.

Brown poängterade att förhållandet mellan Storbritannien och USA är avgörande för ländernas välgång och säkerhet och gratulerade.

Oppositionsledaren David Cameron beskrev Obama som en ledstjärna, inte bara för USA utan även för resten av världen och att han är den första i en generation av nya ledare i världen.

- Genom att välja Obama har USA skrivit historia och visat att nationen vill ha förändring, sade Toryledaren, ett budskap han även framför i inrikespolitiken.

Liberaldemokraternas ledare Nick Clegg anser att valutgången är viktig inte bara för USA utan även för resten av världen eftersom den globala ekonomin och klimatfrågan behöver tacklas på ett nytt sätt. Clegg hoppas att USA kan lägga Busheran bakom sig.

BRITTISKA MASSMEDIER HAR gett presidentvalet oöverträffad uppmärksamhet. De stora tv-kanalerna har haft sina nyhetsankare på plats i USA och tidningarna har dominerats av artiklar kring valkampanjen och lämnat den inrikespolitiska debatten i skuggan den senaste veckan. De stora tidningarna gjorde extraupplagor hela onsdagsmorgonen och rubriker som "Good Morning Mr President", "GOOBAMA" och "It's the black house" (Det är det svarta huset), mötte läsarna. En överväldigande majoritet av ledarkommentarerna var positiva till valutgången, men det betonades också att Obama omgående ställs inför stora problem och att han inte har tid att vänta med att börja arbeta tills han svärs in som president i januari.

Jens Littorin, DN:s korrespondent “

DN 081105:

“Reinfeldt vill prata klimat med Obama”

“Statsminister Fredrik Reinfeldt kallar valet av Barack Obama för ett "historiskt beslut" och ser nu hur USA kan ta en annan inriktning. Inte minst i klimatfrågan.

FREDRIK REINFELDT säger till DN.se att han ser goda möjligheter att få till stånd ett klimatavtal med Obama som president. Det är också vad han skulle prioritera att ta upp vid en första kontakt med den demokratiska presidenten. I dag är USA "helt avvikande" med sina stora utsläpp, säger han.

- Om jag träffade Obama i dag är klimatfrågan den jag skulle ta upp i första hand. Det skulle innebära ett stort skifte om USA ändrar inställning i frågan. I andra hand skulle jag diskutera det amerikanska budgetunderskottet, som är en makalös utmaning för honom, säger Fredrik Reinfeldt.

Tror du vi har något att lära av hur USA hanterar sitt underskott? - Nej, men jag tror att USA kan lära av hur Europa hanterar sin ekonomi.

FREDRIK REINFELDT säger att Obama nu kommer att bära med sig finanskrisen in i sitt presidentskap, på samma sätt som George W Bush tidigt fick bära med sig terrorattackerna 2001 i sitt. Med detta konstaterar han att alla presidenter kan stöta på obehagliga överraskningar som man under sitt ämbete måste hantera.

HAN PÅPEKAR samtidigt att själva valkampanjen som förts inte har rört om de reella problem som USA nu måste ta tag i.

- Som president måste han nu ta tag i andra problem än dem som valkampanjen kom att handla om, säger Reinfeldt som kallar Barack Obamas sätt att närma sig den finansiella krisen för "smakfullt" och

han berömmar Obama för satsningen på att ge dem som tjänar mindre skattelättnader.

Statsministern förväntar sig också att Obama kommer att flytta fokus från Irak till Afghanistan och därmed också kommer att vilja se en ökad satsning från Europa i Afghanistan. I dag har Sverige omkring 375 soldater på plats i norra delen av landet. Riksdagen har godkänt 600 men de övriga är en buffert som ska kunna skickas in för att utföra en evakuering av svenskarna om en sådan skulle bli aktuell.

Hur kommer regeringen att ställa sig till en sådan förfrågan om att öka den svenska närvaron i Afghanistan? - Det får vi se om den kommer, säger Fredrik Reinfeldt.

Är det ordet "dialog" du ser framför dig nu när Obama blir president? - Eller samarbete. Jag hoppas nu på en inkluderande amerikansk administration som underlättar samarbetet mellan USA och Europa. Bush blev bättre på detta mot slutet av sin tid, men Obama har redan gett tydliga signaler om att han vill ha ett samtal med Europa, säger Fredrik Reinfeldt.

- Samtidigt ska man komma ihåg att Obama är en amerikansk president som i första hand kommer att se till det amerikanska folket. Han kommer säkert att ha åsikter om vad Europa bör göra.

STATSMINISTERN NÄMNER också Obamas förmåga att få med sig väljargrupper som tidigare valt att inte rösta.

- Han har lyckats inkludera minoritetsgrupper och unga och han ser människorna och deras kraft och förmågor. Där kan vi lära mycket av honom. Men även om han kan fira i dag så får Barack Obama förbereda sig på en tuff tid redan i morgon, säger Fredrik Reinfeldt.

Där Mona Sahlin ser stora likheter med Bill Clintons valkampanj och seger 1992 lägger Fredrik Reinfeldt också till Ronald Reagans vinst 1980. - Där kan jag se stora likheter, säger han. USA vänder ett blad också denna gång. **Clas Svahn** “

DN 081105:

Sahlin: "Ofattbara krav på Obama"

“Det var en glad och närmast upprymd socialdemokratisk partiledare som tog emot beskedet om Barack Obamas seger i det amerikanska presidentvalet.

MONA SAHLIN LOG OCH såg mycket nöjd ut när DN mötte henne tidigt på onsdagsmorgonen. Hon har följt Obamas valkampanj både på plats i USA och från Sverige.

- Vi trodde och hoppades på det här, men det känns ännu större nu när det har blivit verklighet. Obama kan lära oss i Europa hur man skapar hopp, lust och engagemang för politik, säger Mona Sahlin till DN.se.

Hon säger att lusten hon nu känner påminner om den hon och hennes omgivning kände när Bill Clinton vann presidentvalet 1992, efter tolv års republikanskt presidentskap.

- Obama svepte med de unga väljarna och har fått unga amerikaner att gå och rösta. Han visar också att USA inte bara är ballonger och flaggviftande, utan något mycket mer än bara yta som en del vill tro. Samtidigt har Obama enorma förväntningar på sina axlar och ofattbara krav.

Vad betyder valresultatet för svensk del?

- För det första så ser jag ett aktivare USA i klimatfrågan. Sedan ökar chansen för att vi får ett klimatavtal snabbare i hamn, då Sverige är ordförandeland i EU nästa år.

Clas Svahn “

DN 081105:

“Kina förväntar sig mer samarbete”

“PEKING. Precis som det amerikanska folket på andra sidan Stilla havet är vi upprymda av demokraten Barack Obamas jordskredsseger. Så inleds en kommentar på den statliga tidningen China Dailys webbsida sedan USA:s nye president utsetts.

KOMMENTAREN FANNS, MED kinesiska mått, snabbt tillgänglig efter att valresultatet stod klart.

"Vi önskar honom allt gott när han nu ska ta USA ur det ekonomiska träsket så snabbt som möjligt", något som är av största intresse också för Kina, skriver tidningen. Kina hoppas på att de "relativt goda och konstruktiva förbindelser" som råder ska bibehållas och förstärkas under Obamas fyra år som president. "Vi har alla skäl att förvänta oss ett mer samarbetsvilligt och i samförstånd talande nytt Amerika", fortsätter ledarartikeln, som hoppas att den amerikanska utrikespolitiken förändras och i fortsättningen ska använda förhandlingar och inte avskräckning som konfliktlösningsmetod.

TIDIGARE HAR KINA genom utrikesdepartementet sagt att "passande hantering av Taiwanfrågan" är avgörande för relationerna mellan Kina och USA. Undersökningar i Kina visade veckorna före valet på ett brett stöd för Barack Obama som ny amerikansk president bland den kinesiska allmänheten. Två faktorer avgjorde valet, enligt China Daily. Bolånekrisen och senare hårdsmältan av det amerikanska banksystemet fick många väljare att ta avstånd från den republikanske kandidaten och ty sig till demokraten Obama. Dessutom byggde han grunden till segern genom sitt ihärdiga motstånd till kriget i Irak.

Torbjörn Petersson , DN:s korrespondent

DN 081105:

“Obama populär i Tyskland”

BERLIN. Barack Obama är en populär president även i Tyskland. Den första officiella gratulationen kom från hans tyske kollega Horst Köhler, sedan följde förbundskanslern och utrikesministern.

BARACK OBAMAS POPULARITET i Tyskland blev uppenbar redan i somras med tanke på de människomassor som kom för att lyssna när presidentkandidaten talade i Berlin. Inför valet trodde också 80 procent av tyskarna på en Obamaseger enligt opinionsundersökningarna.

De första officiella gratulationerna kom från förbundspresidenten Horst Köhler som talade om värdegemenskapen mellan USA och Tyskland, han lovade att Tyskland skulle förbli en "trogen och pålitlig partner".

Förbundskanslern Angela Merkel, som varit förtrogen med president Bush, hoppades på ett "tätt samarbete" och bjöd in Barack Obama till Tyskland. De två träffas i Washington om några veckor i samband med finanstoppmötet.

UTRIKESMINISTERN FRANK-WALTER Steinmeier och kanslerkandidaten i det tyska valet 2009 lovordade Obama för att han återuppväckt intresset för politik i USA.

Två företrädare för de två tyska regeringspartierna andades tillförsikt när de framträdde i tv.

- Det här är en stor chans för oss, sade Karsten Voigt, utrikespolitisk talesman för socialdemokraterna.

ETT OROSMOLN FÖR Tyskland är Obamas krav på att Europa måste engagera sig mer i Afghanistan. Tyskland har precis beslutat att

skicka ytterligare 1.000 soldater till ISAF-styrkorna i norra Afghanistan utöver de 3.500 soldater som redan finns där.

USA och Obama vill att Tyskland ska engagera sig även södra Afghanistan där läget är mer instabilt.

- Men Obamas rådgivare vet säkert att det vore en omöjlighet under ett valår i Tyskland, trodde Karsten Voigt.

Jan Lewenhagen , DN:s korrespondent “

DN 081105:

“Segern väcker respekt i Israel”

“Strax efter midnatt gratulerade Israels utrikesminister Tzipi Livni Barack Obama: - Det är en historisk seger som väcker respekt och inger hopp världen över.

DEN PALESTINSKA ledningen i Ramallah, liksom den israeliska oppositionsledaren Benjamin Netanyahu, skickade telegram med liknande innehåll, och det israeliska arbetarpartiets Ofir Pines sade att "Israel kan bara betrakta den amerikanska demokratins vitalitet med avund".

Israels ledande opinionsbildare, tidningen Ha-Aretz ledarsida, skrev i sin ledare att "valet ägde rum i skuggan av en djup ekonomisk kris, och med landets styrkor i fastlåsta på flera slagfält i fjärran länder. Trots det samlade sig dess medborgare till en djärv förändring, nära nog en revolution, i Vita Huset och kongressen. Efter åtta år av bakslag och besvikelser har USA på nytt gjort sig förtjänt av titeln 'Den fria världens ledare'."

Nathan Shachar, DN:s korrespondent

DN 081105:

“Italien lyckönskar Obama”

“ROM. - Detta är en stor dag. Obamas seger ger oss nytt hopp vad gäller frihet och fred och en säkrare och mer rättvis världsordning.

Så lyder gratulationstelegrammet från Italiens president Giorgio Napolitano till Barack Obama. Redan på morgonen strömmade otaliga kommentarer med lyckönskningar till USA:s nye president från Italiens politiker och även från katolska kyrkan.

PREMIÄRMINISTER SILVIO BERLUSCONI väntade dock med att kommentera. Det är ingen hemlighet att han och delar av hans koalition stöttat McCain. Så sent som för tre veckor sedan var Berlusconi i Washington och tog farväl av vännen Bush och definierade honom "som en av USA:s största presidenter någonsin och som kommer att ha en betydande plats i historien".

Berlusconis kabinettssekretare och talesman Paolo Bonaiuto menar att Obamas seger inte på något sätt ändrar Italiens relationer till USA:

- Vi är två länder som har en djup vänskap. Det är Berlusconis grundsyn. Kom ihåg att 1994 hade Berlusconi en utmärkt och mycket bra kontakt med president Clinton, sa Bonaiuto i morgon-tv i Berlusconis Canale 5.

BONAIUTO BETONADE ATT det som gjort störst intryck på honom var Obamas syn på den ekonomiska krisen i världen:

- Obama kommer att göra allt för att föra USA ut ur denna kris och han kommer att lyckas.

Även Berlusconis utrikesminister Franco Frattini markerar ett fortsatt och viktigt bilateralt samarbete med USA under Obama, där det

heter att "USA förblir Italiens främsta internationella partner. Med Obama fortsätter vi på denna väg som består av samarbete och gemensamma uppfattningar.

ITALIENS OPPOSITIONSLEDARE, demokraternas Walter Veltroni, som i den italienska valkampanjen i våras identifierade sig starkt med Obamas paroll "yes we can", säger nu efter dennes seger att om vinden vänder i USA kan den vända även i Italien.

- Obamas seger är en hoppets seger. Vi är alla barn av denna kultur och inte av rädslans kultur, sa Veltroni och tillade: "Detta är en natt som vi kommer att komma ihåg för resten av vårt liv och en god nyhet för hela världen.

Även Vatikanen kom omedelbart med gratulationer till Obama, i vilket påven nedkallar Guds ljus över USA:s nye president och det stora ansvar som nu vilar på honom "så att han kan motsvara alla människors förväntningar och förhoppningar".

Peter Loewe “

DN 081106:

“Här är Obamas värsta krishärdar”

“NEW YORK. Redan på torsdagen fick Barack Obama sin första underrättelsegenomgång, samma topphemliga information om olika krishärdar som ges till George W Bush i Vita huset. Risken är stor att Obama kommer att testas av fientliga provokatörer. DN går igenom de viktigaste utrikespolitiska hoten.”

“Afghanistan/Pakistan.Det otillgängliga gränslandet mellan Afghanistan och Pakistan är nu den centrala fronten i USA:s kamp mot terrorismen. Obama har sagt att han vill föra över militära resurser från Irak till Afghanistan. Han har lämnat dörren öppen för att USA ska kunna gå in militärt på pakistanskt territorium för att slå ut de gömställen där talibaner, al-Qaida och andra terrorgrupper förbereder attacker inne i Afghanistan.

Allt fler säkerhetspolitiska experter i USA hävdar också att det är omöjligt att stabilisera en försämrad situation i Afghanistan så länge militanta islamister kan hålla sig undan i pakistanska bergsområden.

Men svårigheterna är uppenbara. Redan dagen efter Obamas historiska valseger krävde Afghanistans president Hamid Karzai i sin gratulationshälsning att USA upphör med flygattacker som krävt civila dödsoffer.

I måndags rapporterades att 37 människor, de flesta kvinnor och barn i ett bröllopsällskap, dödades i en bombattack i södra Afghanistan när amerikanska trupper från luften jagade misstänkta terrorister.

Pakistan premiärminister Yosuf Raza Gilani förtydligar budskapet när han nu varnar USA för att nya attacker inne i Pakistan bara kommer att fungera som bränsle för antiamerikanska stämningar i landet. Protesterna har redan varit starka och utbredda mot attacker

som beordrats av president Bush utan att han först inhämtat den pakistanska regeringens samtycke.

Höga militärer i Pentagons ledning betonar också att även om truppförstärkningar behövs i Afghanistan så kan inte den bräckliga regeringen Karzai bara stöttas upp med militära medel. Men den USA-ledda insatsen för att bygga upp Afghanistans infrastruktur och få i gång en ekonomisk utveckling har misslyckats, liksom ambitionen att återuppbygga den afghanska armén.

Med de budgetproblem USA står inför blir det besvärligt att öka resurserna. Obama lär därmed behöva den goodwill valsegern gett honom för att försöka övertyga ett i dag motsträvt EU och andra allierade att ta ett större ansvar i Afghanistan.

Irak. Obama har från början varit emot kriget i Irak som han sett som en distraktion från kampen mot terrorismen. Som president väntas han snabbt ta initiativ för att fullfölja en utlovad USA-reträtt. Själva frågan om ett militärt tillbakadragande är inte längre särskilt kontroversiell i USA. Även om inget avtal ännu slutits med Irak har Bush i praktiken accepterat den irakiska regeringens krav att en reträtt ska vara slutförd senast i slutet av 2011. Obama har sagt att reträtten ska kunna klaras på sexton månader och alltså vara slutförd i mitten av 2010.

Men tidsplanen är inte oväsentlig och Obama kan komma att visa viss flexibilitet. USA:s militära befälhavare i Irak betonar vikten av en ordnad reträtt som inte äventyrar de betydande framsteg mot stabilitet som gjorts. Risken finns att nya sektaristiska strider bryter ut som i värsta fall kan dra i gång en ny våldsspiral och sluta i ett inbördeskrig. Utomstående parter, som Iran, kan försöka öka sitt inflytande med ett stärkt stöd till shiamuslimska grupper i Irak.

Iran. Obama har förklarat att han till skillnad från president Bush är beredd att efter ordentliga förberedelser ta en diskussion öga mot öga

med Irans president Mahmoud Ahmadinejad. Samtidigt som Obama varnat för risken för kärnvapenspridning har han betonat vikten av diplomatiska medel för att få Iran att överge alla kärnvapenambitioner.

Men även med stöd av relativt milda sanktioner från FN:s säkerhetsråd har den USA-stödda diplomatiska offensiv som letts av Frankrike, Storbritannien och Tyskland varit ett fiasko. Efter årtal av påtryckningar fortsätter Iran bara att gå vidare med ett nukleärt program som kan leda till kärnvapenproduktion. Diskussionerna om en militär låsning kommer därmed knappast att höras i USA.

Farhågor förs fram för att Iran kan komma att provocera fram en militär konfrontation i Persiska viken. Efter Obamas valseger har Iran varnat för att USA-helikoptrar som från Irak överträder gränsen mot Iran kommer att skjutas ned. USA genomförde nyligen en helikopter-attack inne i Syrien och Iran hävdar nu att USA-helikoptrar rört sig nära den iranska gränsen.

Nordkorea. USA har alltid haft svårt att lista ut intentionerna hos den isolerade och paranoidea diktaturen. Osäkerheten har bara ökat av rapporter om att Nordkoreas ledare Kim Jong Il nu är svårt sjuk. Det står dock klart att president Bush har små möjligheter att nå målet, en nordkoreansk kärnvapennedrustning, innan han lämnar Vita huset.

Bush har de senaste åren övergett en hårdför och kompromisslös attityd mot Nordkorea för en mer samarbetsvillig diplomati som inkluderat multinationella förhandlingar. Men Nordkorea har upprepat gånger svikit löften om att lägga ned sitt kärnvapenprogram och ge upp alla nukleära ambitioner. Försök att blidka regimen genom att ställa i utsikt energileveranser och bistånd för ekonomisk utveckling har inte lyckats.

Det är i dag oklart om programmet åter är i gång och i så fall i vilken omfattning som kärnvapenbränsle produceras. En del bedömare

i USA varnar för att Nordkorea snart kan komma att testa Obama med nya och mer avancerade kärnvapenprovskjutningar.

Ryssland. Den ryske presidenten Dmitrij Medvedev spillde ingen tid när han redan i onsdags - dagen efter USA:s presidentval - påminde Obama om att Ryssland måste tas på allvar. Medvedev hotade att placera ut kortdistansmissiler vid den västliga gränsen mot Polen om den nya Obamaadministrationen går vidare med USA:s planer på ett missilförsvar i Europa.

President Bush har tecknat avtal med de forna sovjetiska lydstaterna Polen och Tjeckien, och Ryssland betraktar ett missilförvar i Östeuropa som ett hot mot den egna säkerheten. Medvedevs varning ses av en del bedömare som det allvarligaste militära hot som kommit från Ryssland sedan Sovjetunionens fall.

Relationerna mellan USA och Ryssland har blivit alltmer spända under Bushs sista år i Vita huset och nådde sin lägsta punkt efter den ryska invasionen i Georgien i augusti. Obama instämde då i de fördömanden som riktades mot Ryssland men avvisade krav på hårdare bestraffningar, som att utesluta landet ur G8.

Lennart Pehrson, DN:s korrespondent “

Några slutord. Moral och transparens.

Religion och humankunskap.

Politik hösten 2008. Skatteförmåga.

Finanskrisen behandlades i Agenda i SVT2 081019. Finansmarknadsminister Mats Odell talade om att man bör lägga större vikt vid moral och transparens. Moralen har kommit i blickpunkten på grund av långivarnas bonussystem och sätt att paketera om dåliga lån och sälja dem som värdeföremål. Transparens handlar om att problem, frågeställningar, lösningar o d ska belysas väl och inte döljas.

God moral behövs inte bara hos dem som sysslar med finanser, det behövs i alla sammanhang. Alliansregeringen behöver bättre moral. Den vann valet 2006 tack vare eller på grund av omoralisk propaganda. De talade om att jobbskatteavdragen främst gynnar låg- och medelinkomster, medan de främst gynnar höginkomster.

På senare tid har regeringsföreträdarna bättrat sin moral något genom att säga att skattelättnaderna procentuellt är större vid låg- och medelinkomster än vid höginkomster, vilket möjligen, men inte säkert, kan vara sanningsenligt. Men den moraliska haken är att de med låga inkomster måste använda samma kronor som höginkomsterna när de handlar, skattelättnadsprocenten är ointressant och att föra in dem i beskrivningen av skattelättnaderna är en typ av bedrägeri.

Moderaternas sätt att beskriva sig som ett arbetarparti är också ett slags bedrägeri. Regeringens sätt att på alla möjliga sätt förämrå för låginkomster och förbättra för höginkomster är tecken på dålig moral.

LO SKRIVER:

“De flesta av regeringens förändringar/försämringar har tillkommit »på kammaren» inom regeringskansliet och i närstående grupperingar. Det

stora antalet nya lagar som regeringen har fått igenom i riksdagen har uppenbart drivits av en kombination av systemskiftesambitioner och nödortförtigt fasadputsad gammal moderatpolitik- inte av en realistisk uppfattning om vad som är rättvist och riktig.

TRE STEG BAKÅT OCH ETT HALVT STEG FRAMÅT

Kärnväljarna fick sina skattesänkningar, störst för de rikaste. Och självklart kunde man inte låta bli att införa pigavdrag och vårdnadsbidrag. Värnskatten har dock fått vara kvar som en symbol för att moderaterna numera är »nya«.

Vanligt folk fick också sänkt skatt. Jobbskatteavdraget lyfts fram som den stora reformen, även om det för vanliga Lo-hushåll handlar om småsummor jämfört med vad som tas tillbaka med andra handen. Jobbskatteavdraget gäller dessutom bara för den som har ett jobb. Inte för sjuka, arbetslösa eller pensionärer.

Samtidigt höjer regeringen skatten, bland annat genom slopad avdragsrätt för fackavgift och a-kassa och 32 procents skatt på trafikförsäkringspremier. Avgifterna till a-kassan har chockhöjts.

Så skulle man kunna hålla på och räkna upp försämringarna. Vi konstaterar att det som regeringen hittills åstadkommit bäst kan beskrivas som tre steg bakåt i välfärd och trygghet på i stort sett varje område.

KLASSISK HÖGERPOLITIK

Det som nu händer- och som vi antagligen får se mer av fram till valet - är ett halvt steg framåt på det ena området efter det andra. Det vore fel att kalla exempelvis de nya förslagen till förändringar i arbetslöshetsförsäkringen för »återställare", för det är de inte.

Det är en ny sorts borgerlig dans vi bevittnar: Tre steg bakåt och ett halvt steg framåt. Högerpolitik är vad det är. Nyfernissad, men i grunden samma gamla klassiska högerpolitik.”

Regeringens sätt att beskriva sin politik påminner om den moderna reklamen i de kommersiella företagen: man överdriver fördelarna och döljer nackdelarna med de produkter man säljer och håller sig nära gränsen för god moral och går över den om det går.

UPPDRAG GRANSKNING, EU, RELIGIONER

I SVTs "Uppdrag granskning" har man fått se många program med socialförvaltningar o d som inte varit tillräckligt stöd för personer i svåra situationer. Hur var det med förvaltningarnas moral ? Nyligen var det romer (f d zigenare) som råkade illa ut och det fanns inga myndighetspersoner som kunde göra något, trots att något borde ha gjorts. Maria Leissner i en utredning som ska förbättra för romer sa kloka ord, som dock verkade som en ropandes röst i öknen.

Romerna har det värre i Italien, där man bl a ska ta fingeravtryck på dem enligt krav från premiärminister Berlusconi. Italiens ledning kan nu ses som rasistisk, vilket är förargligt då Italien och Sverige är kompanjoner i EU och Sverige vad man kan tro inte vill förknippas med rasister.

Maria Leissner berättade om mänskliga rättigheter i stater som nyligen kommit in i EU. Före inträdet var det bättre med dem, men efter inträdet dök det neråt. Man kan undra hur det står till med moralen i EU. Tänkesätten nere i EU är annorlunda än hos oss i norr. Här ser vi alkoholen som en skadlig produkt som man för hälsans skull ska vara försiktig med, nere i Europa är alkoholen en produkt som man bara handlar med och gör vinst på.

Katolikerna i EU ogillar aborter som vi ser som nödvändiga. Påven har dålig moral när han inte vill gå med på åtgärder som minskar den befolkningsökning i världen som leder till att hela planeten kan bli förstörd.

Religionerna gör anspråk på att god moral bara finns hos religiösa. Religionshistorien visar tvärtom att omoral har frodats bland religiösa.

Judarna i Israel upprätthåller en dålig moral gentemot palestinerna. Judarna mobbar och trakasserar palestinerna med sin ockupation och 8 m höga murar etc, vilket är svårt att förstå mot bakgrunden av det judarna fått gå igenom tidigare i historien. Judarna åberopar att de för tusentals år sedan fått marken i Palestina av Gud, men numera kan man på goda grunder mena att det inte längre gäller.

Veckan 11-15 augusti 2008 hölls morgonandakter i P1 av Alexander Freudenthal, lärare i Judiska Församlingen i Stockholm. En morgon var temat Skapelsen och det personliga ansvaret och det lästes delar av kapitel 2 i första Mosebok, bl a krav om att bruka och vårda Edens lustgård. Det togs till utgångspunkt för en utläggning om den aktuella klimatkrisen: man ska vårda jorden. Andakten klingade falskt eftersom judarnas agerande i Israel, med nu halvsekelånga strider mot palestinerna, ingalunda är något bra exempel på att vårda skapelsen.

Det religiösa styret i Iran kan betraktas som omoraliskt. Sedan Muhammeds tid har åsikterna ändrats och nu gäller mera demokratins princip, dvs folkstyre, än styre från en gud. Islams påstående att det bara finns en Gud och att Muhammed är hans profet passar inte in i dagens värld. Det kunde passera om det inte vore så att många islam-anhängare tar sig rätten att kriga och utöva förtryck mot dem som inte tycker likadant.

De kristna religionerna har sina omoraler, Påven i Rom har redan betecknats som omoralisk. I Sverige ligger de kristligt religiösa ganska lågt. Rester av dålig kristlig omoral finns kvar hos kristdemokraterna när de motsätter sig s k homoäktenskap. Det kan vara svårt att överge gamla traditioner om vad äktenskap är, men det är andra tider nu.

Kristlig omoral är framträdande i USA. Det man där kan observera är isynnerhet kristnas syn på skapelsen. Förfärande många håller fast vid bibelns skapelseberättelse och förnekar den vetenskapliga synen med evolutionen. Med bibelns syn följer med gamla åsikter, bl a om

aborter och forskning om stamceller. Det stora intresset för att hindra aborter rimmar dåligt med det stora intresset att behålla dödsstraffet och rätten att använda skjutvapen som dödar. Till omoralen i USA kan man räkna de dåligt utvecklade sociala skyddsnäten med bl a dåliga sjukförsäkringar. USA har världens dyraste sjukvård som dock inte fungerar väl för alla.

Den svenska regeringen har USA som förebild och håller nu på och privatiserar sjukvården, vilket ger läkarna möjligheter till att lägga stora vinster i egna fickor. Samma tendenser finns i systemet med friskolor, där lärare kan ta åt sig miljonvinster, samtidigt som de kommunala skolorna får det svårt. Enligt STV 31 okt är det i andra nordiska länder förbjudet att dela ut vinster till friskolors ägare, blir det någon vinst ska vinsten utnyttjas för skolans verksamhet.

Den svenska skolan ska inte utbilda så att eleverna blir religiösa men utbilda om religion, dvs ge kunskaper om religion. Det är då svårt att förstå varför religiösa organisationer bildar friskolor, det kan inte förstås på annat sätt än att de vill påverka eleverna så att de ansluter sig till organisationens religion, vilket strider mot skollagarna.

HUMANKUNSKAP

Moral är ett stort och viktigt ämne som är för stort för att läggas in som biämne under religionskunskapen. Religioner kommer ännu länge att vara stora system i världen eftersom somliga har svårt ändra tänkesätt, men den svenska skolan bör inte hänga kvar i föråldrade synsätt.

Man kan tänka sig att religionskunskapen ändrar namn och blir humankunskap, med bl a moralfrågor som viktigt innehåll, och religionskunskap blir biämne i humankunskapen.

TRANSPARENSEN. INFORMATION OCH PLANERINGAR

Mats Odells önskemål om mer transparens överensstämmer med det som framförts under tio år på Sven Winnells hemsida: informations-

systemen måste bli bättre. Till det hör bättre planeringar som redovisar hur det var, hur det är, hur det kan bli och hur det bör bli.

Samhällsplaneringsprocessernas och beslutsprocessernas problem kan ses som en mängd informationsproblem med ca 6,5 miljarder personers, dvs världsbefolkningens, inre informationsproblem i psykiska processer och ett yttre informationsproblem med informationsutbyten mellan alla dessa personer. Samhällsplanering innebär bl a konstruktion av förslag till framtider, då det konstruktiva arbetet utförs i de psykiska processerna med hjälp av kunskapsmaterial som tillkommer genom både inre och yttre informationsflöden.

Förändringsprocesserna hålls igång av informationsflöden i och mellan människorna, och därför övergår förändringsproblemen och samhällsplaneringens problem i ett stort problem om produktion och spridning av kunskaper och värderingar, som leder till handlingar som förändrar världen.

Vill man förbättra världen bör man i första hand förbättra individernas inre verkligheter och viljor och förbättra de politiska-demokratiska styrningsprocesserna. Det kan man göra genom åtgärder på planerings-, forsknings-, utrednings-, utbildnings- och informationsområdena.

POLITIK HÖSTEN 2008

Det är inte möjligt att här jämföra och värdera de politiska förslag som framförts av partier och organisationer o d. Regeringen kommer att genomdriva sin politik mest utan hänsyn till förslag från andra håll. Det oppositionspartierna framför har mest symbolisk betydelse, de får återkomma med sina gamla eller nya förslag. Det som framförts här tidigare och som kan avvika både från regeringen och oppositionen löper samma risk: regeringen och regeringsunderlaget i riksdagen bestämmer.

LÅGA INKOMSTER OCH SKATT EFTER FÖRMÅGA.

När det gäller politiken ska påpekas att alliansregeringen i sin retorik menar att jobben är det viktigaste. Det är en felsyn. Jobben är enligt regeringen medel för människornas försörjning. Den talar om utanförskap och menar att bara de som förvärvsarbetar och tjänar pengar tillhör innanförskapet. Sjuka, arbetslösa, pensionärer tillhör utanförskapet. Det som räknas är att arbeta och förtjäna pengar till försörjningen. Men en arbetslös yrksarbetare är inte utanför, han eller hon har bara inte inkomster av arbete.

Jobben är bara medel, medan det viktiga är att leva. Och lever gör även sjuka, arbetslösa och pensionärer. Det viktigaste är snarast att leva och jobben är medel för det. Jobb ingår i levandet, men är inte det enda sättet att leva.

Viktigare än jobb är att alla har möjlighet att leva. Därför borde utgångspunkten för politiken vara att alla får utbildning, vård och träning för livet via gemensamma institutioner, har tillgång till butiker, bibliotek, transportmedel, service av olika slag, och att alla har möjlighet att hålla en privat sfär för bostad, mat och annat enligt en minsta rimliga standard. Vad denna rimliga lägsta standard kostar i pengar går att räkna ut: de privata lägsta rimliga levnadskostnaderna.

På sidorna 374-379 har redovisats sådana kostnader 2008. Ensam förvärvsarbetande icke-pensionär behöver 124 000 kr per år och makar/sambor 186 000 kr, vilket är 150% av ensams kostnader. Ensam pensionär 115 000, pensionärsmakar 168 000 kr.

Istället för jobb som det viktigaste bör sättas välfärdsfördelning med en minsta rimliga levnadstandard som innehåller tillgång till gemensamma servicenordningar och en privat sfär. Man bör då inte tala om utanförskap för dem som inte når upp till denna standard, riktigare vore att kalla dem missgynnade, som behöver förbättringar.

De senaste 50 åren har svenska partier aldrig preciserat vad de menar med levnadskostnader när skatter diskuterats. Kanske beror det

på att riksdagsledmöterna har det så bra att de inte kan föreställa sig hur det är att leva på en standard som är under det som är rimligt. På 1960-talet skrevs det i en skatteutredning på tal om grundavdrag att det inte går att fastställa en lägsta kostnad, trots att det är fullt möjligt. Grundavdragen har under dessa 50 år legat på en bråkdel av de rimliga kostnaderna.

Politiker har talat om att skatter bör fördelas efter skatteförmåga, men aldrig ordnat det så. De med de lägsta inkomsterna betalar höga skatter vid inkomster under det som motsvarar lägsta levnadskostnader. Alliansregeringen har sett som sin uppgift att sänka skatterna för dem som har höga inkomster och har inte angripit problemet med de höga skatterna för de lägsta inkomsterna.

De som har inkomster över genomsnittet tillhör ett utanförskap, som inte gärna befattar sig med de lägsta inkomsttagarnas förhållanden, de tycks mena att "vi lever i ett fritt land och de som har låga inkomster har själva valt det."

En hake i problemet att fördela skatter efter förmåga är att levnadskostnaderna per person för ensamma är mycket högre än för makar/sambor. Skulle man t ex göra ett grundavdrag som motsvarar ensams kostnader skulle med samma grundavdrag per person makar få för stort grundavdrag, vilket skulle bli för dyrt för de offentliga kassorna.

Skulle man göra ett grundavdrag som motsvarar kostnaden per person för makar, skulle ensamma få för lågt grundavdrag. En rättvis skattefördelningen kan inte åstadkommas med ett grundavdrag lika stort per person.

Det behövs något som tar hänsyn till att levnadskostnaderna per person är högre för ensamma än för makar/sambor. Det enklaste är att vid låga inkomster införa ett bostadsbidrag som korregerar skatteutfallet när man har samma grundavdrag per person. Det har föreslagits och redovisats på sidorna 374-405. Där föresås också att TV-avgiften avskaffas, det skulle innebära en förbättring av skattefördelningen.

FÖRSTÅR VI VÄRLDEN?

Axess TV har börjat med en programserie under rubriken "Café Einstein". Programledare är Lotta Gröning, Aftonbladet, och ständigt är med Ulf Danielsson, professor i teoretisk fysik, Uppsala universitet.

Det andra programmet hade temat "Förstår vi världen?" Det sändes första gången 081101 och hade dessutom följande medverkande: Hans Rosling, professor i Internationell hälsa vid institutionen för Folkhälsovetenskap, Karolinska Institutet; Allan Gut, professor i matematisk statistik, Uppsala universitet; samt Kjell A Nordström, doktor i internationellt företagande, Stockholm.

Hans Rosling visade statistik om världens länder. 1950 fanns en klar skillnad mellan i-länder med få barn och lång livslängd i befolkningen, och u-länder med många barn och kort livslängd. Sedan dess har det ändrats så att det med vissa undantag (mest Afrika) i hela världen är få barn i familjerna och lång livslängd, räknat på genomsnitt för länderna. Inom varje land finns det dock variationer så att bilden inte blir lika bra. Ekonomierna i u-länderna har vuxit så att de ekonomiska förhållanden blivit bättre, men det finns nu ändå en miljard personer som ligger illa till. De fattigaste dör och förbättrar då statistiken.

Kjell A Nordström menade att kapitalism och marknadsekonomi inte är några ideologier. De två begreppen bildar ett maskineri som verkar över hela världen 24 timmar på dygnet och 365 dagar om året. Detta maskineri är ibland effektivt, ibland inte och utmärkande är att det inte har någon moral. Moralen måste föras in av staterna.

Han menade, att ett omöjligt alternativ till detta maskineri är s k planekonomi, som t ex i Sovjetunionen och som där misslyckades. Mot detta måste påpekas att man bör skilja mellan planekonomi och planering. Planekonomin i Sovjetunionen misslyckades på grund av dålig planering. Det är riktigt, att dålig planekonomi inte är ett bra alternativ till kapitalismens och marknadskrafternas maskineri.

Planering är en undersökningsprocess där man undersöker hur det var, hur det är, hur det kan bli och hur det bör bli. Man bör utforma svaren på frågorna om hur det bör bli med hänsyn till effekterna, sedda i jämlikhetsperspektiv, på individernas levnadsvillkor, som ges av deras psykiska och kroppsliga förhållanden och av deras fysiska och sociala miljöer. Moralen hänger på vilka värderingar man lägger in i svaren på hur det bör bli.

Hans Rosling menade, att u-länderna nu är på väg att helt komma ifatt i-länderna, och att de anglo-europeiska i-länderna måste inse att deras tidigare dominans är på väg att försvinna. De måste fundera över hur de ska möta utvecklingen. EU borde se över EUs roll i världen.

För Sveriges del har tidigare påpekats att Sverige bör ha en världsplanering för Sveriges roll i världen: hur det var, hur det är, hur det kan bli och hur det bör bli, och konsekvenserna av det. På det hela taget lever Sverige och världen nu i ett planeringslöst tillstånd.

Kjell A Nordström menade att barnen i Sverige borde få en utbildning som liknar forskarutbildning där man lär sig att ta reda på saker och ting och reda ut vad man ska göra med det man finner.

Allan Gut menade att svenskarna är för dåliga på att förstå och använda statistik, alla borde ha en grundlig utbildning om statistik, vilket kräver goda kunskaper i matematik. Det behövs bra statistik. Han menade också, att han ville vända på steken. Inte utgå från marknadsmaskineriet och föra in moral i det, utan utgå från det som samhällena borde tillhandahålla och anpassa marknadskrafterna till det.

Det förefaller som om den svenska alliansregeringen är på fel spår: Den hyllar marknadsmaskineriet och skär ned offentliga och gemensamma verksamheter som förs över till marknadsmaskineriet, då den istället borde utgå från att åstadkomma bra verksamheter.

“Vakna vänstern, ni har vunnit!”

“När USA nu går till val är det i en värld med nya spelregler. Det stora landet i väst är inte längre ett politiskt och ekonomiskt ideal. Kay Glans rapporterar om ett politiskt paradigmskifte.”

“JAG INTERVJUADE Robert Kagan 2003. Han hade med boken "Om paradiset och makten" blivit en uppmärksammas uttolkare av den amerikanska supermaktens självförståelse. Då föreföll ingenting kunna rubba USA: s hegemoniska ställning. Jag påpekade att vi ändå kunde vara ganska säkra på att framtiden inte skulle följa de rätta linjer vi drog från nuet - något överraskar alltid. Han höll i princip med - "något händer" - men kom likväl inte på något som skulle kunna rubba den amerikanska dominansen.

Fem år senare har något hänt. Den amerikanska militärmaktens begränsningar har synliggjorts. Medan USA fokuserade på kriget mot terrorn har Kina relativt ostört kunnat konsolidera sin position i vad som allt tydligare avtecknar sig som en flerpölig världsordning.

Något har också *inte* hänt. I sin essä "The End of History?" hävdade statsvetaren Francis Fukuyama 1989 att det inte längre fanns några rivaler till det demokratiska kapitalistiska samhället och att alla länder skulle konvergera mot detta system. Detta har blivit en spridd uppfattning, som upprepats i snart 20 år. Under tiden har den kinesiska ekonomin gått framåt med stormsteg, men kommunistpartiet har behållit sitt grepp. Ryssland har blivit starkare och mer auktoritärt.

Kagans nya bok "The Return of History and the End of Dreams" är en till stora delar befogad uppgörelse med "fukuyamaismen". I stället för en konvergens har vi fått en stormaktsrivalitet som för tankarna till

tiden före första världskriget. Kina och Ryssland kommer att förbli auktoritära inom överskådlig framtid. Globalisering dämpar inte nationalism, handel inte antagonism.

KAGAN UTESLUTER I OCH FÖR SIG inte att ekonomisk utveckling leder till demokrati, men det tar i så fall längre tid än man hoppats. Han erinrar vad man säger om Tyskland: det började moderniseras i slutet av 1800-talet och var en stabil demokrati 60 år senare. Problemet är ju allt som händer däremellan.

Det ligger i stormakternas natur att konkurrera och försöka utvidga sitt inflytande, säger Kagan; i stället för att odla illusioner måste de demokratiska staterna sluta sig samman och bilda front mot de auktoritära stormakterna. Men han förbiser att en påtaglig risk med ett sådant projekt - utöver att åtskilliga demokratier inte vill vara med - är att det blir en självuppfyllande profetia. Slår vi dogmatiskt fast att Kina och Ryssland kommer att förbli auktoritära, ökar sannolikheten för att de blir det.

USA: s ställning som ledare för världens demokratier är heller inte oanfäktad. Den rådande krisen innebär inte bara att USA:s ekonomiska makt reduceras, utan också att den anglosaxiska kapitalismen förlorar sin ställning som ledstjärna. Det har runnits en utbredd föreställning att andra länder skulle tvingas ta efter dess svagare reglering, större inkomstskillnader och mindre välfärdsstat. Det blir svårare att anförä detta som ideal, nu när den amerikanska staten massivt griper in för att rädda den finansiella sektorn och när inkomstskillnaderna håller på att förlora sin legitimitet också i USA.

En omvärdering av relationen mellan stat och marknad har varit på väg ett tag, inte minst föranledd av utvecklingen i Kina. För tio år sedan var de statliga företagen där i djup kris, i dag är flera av dem framgångsrika globala aktörer.

I SIN NYUTKOMNA BOK "Capitalism with Chinese Characteristics. Entrepreneurship and the State" hävdar Yasheng Huang, professor vid MIT, att man har överskattat entreprenörskapets betydelse i Kina. Staten har haft en drivande roll och den har blivit alltmer påtaglig. Det inspirerar främst utvecklingsekonomier, men kommer också att påverka synen på staten i väst.

Det är ingen överdrift att påstå att vi befinner oss i ett politiskt paradigmskifte. Sedan slutet av 70-talet har avreglering och tillbakarullande av staten varit den dominerande idén, den som andra haft att förhålla sig till. När staten nu är tillbaka på banan, inknuffad av just de marknadskrafter som skulle göra den överflödig, katalyserar det en generell omprövning av dess roll.

Finanskrisen är inte den enda källan. I boken "Nudge" sammanfattar Richard H Thaler och Cass R Sunstein omfattande beteendevetenskapliga rön för att visa hur dåliga vi är på att utnyttja valmöjligheter. Individer behöver stöd av en valarkitektur ("choice architecture"), som inte förbjuder men uppmuntrar vissa beteenden, och där får staten en central roll. Thaler och Sunstein förespråkar en paternalism, låt vara att de betecknar den som frihetlig, eftersom den inte arbetar med tvång. Styrning är det likafullt och den förutsätter att man tar ställning för att vissa beteenden och utfall är önskvärda.

Ett nytt slags förmyndarskap? Nja, här är det oftast inte fråga om interventioner i fredade zoner. Kommersiella intressen påverkar oss redan massivt. Allt nyliberalismen har att säga om detta är att var och en måste få välja själv och det ter sig alltmer som en tanketomhet eller likgiltighet som stiliserar sig till idealism.

I sin sista boxningsmatch knockades Ingemar Johansson men räddades av gonggongen. Löpsedeln har blivit klassisk: "Vakna Ingo! Du vann!" I dag är man frestad att säga "Vakna vänstern, ni har vunnit!" Mycket pekar på att vi är på väg in i en ny vänstervåg: förtroendet för marknadslösningar har minskat, missnöjet med de ojämlika fördel-

ningen av välståndet växer.

ÄNDÅ ÄR INTE vänstern särskilt alert. En orsak är väl att man liksom Ingo fortfarande är groggy efter att ha blivit golvad. En stor del av vänsterns nyare idéflora har varit anpassning till idén om marknadens primat.

I stället för att försöka gestalta samhället har man gjort motstånd mot ett abstrakt Imperium och påstått sig bedriva lågintensivt gerillakrig i periferin. I synnerhet en akademisk vänster verkar ha funnit sig väl till rätta i denna marginal; den största risken man tar om man gör uppror i en läsesal är att bibliotekarien hyschar.

Bidragande till handfallenheten är också att vänstern är så inskjuten på att kritisera den europeiska traditionen att man har svårt att varsebli skiftet som är på väg. De som känt sig kvävda av eurocentrism kan väl andas ut nu när världens tyngdpunkt förflyttas mot Asien. Man skall som bekant vara försiktig med vad man önskar sig eftersom det kan bli verklighet.

Andra kulturer har också repressiva komponenter och det finns inte alltid lika starka motvikter till dem som i den europeiska traditionen. I Kina talas allt oftare om att man inte bör efterlikna väst utan utveckla en egen modell, baserad på den konfucianska traditionen. Det kan föda konservatism och nationalism också i väst.

Genom sitt förkastande av upplysningens universalism har vänstern gjort sig försvarslös mot en sådan utveckling. Att prisa det partikulära var relativt ofarligt så länge världen, driven av ekonomi och teknik, expanderade och växte samman.

Om globaliseringen nu bromsas upp eller rent av går tillbaka, som den har gjort tidigare i historien, får anti-universalismen andra konsekvenser. Nationen blir ännu mer central som aktör och arena för utjämningspolitik om internationaliseringen ter sig destabiliserande och hotfull.

DET BEHÖVER INTE bli det vi vanligtvis menar med vänster som visar sig skickligast på att fånga upp oron, utan i stället nationella socialismer, som kombinerar kollektiva avgränsningar med utjämningspolitik. Nationella socialismer måste inte nödvändigtvis vara etnocentriska eller rasistiska, men risken för det är överhängande.

Hitlers nationalsocialism var en mycket extrem variant, intimt förknippad med första världskrigets urkatastrof - men det kan vara värt att minnas att det var just en nationell socialism som tog initiativet under mellankrigstiden. Även då tedde sig både socialism och kapitalism diskrediterade i stora grupperns ögon. Historien upprepar sig inte men den rimmar, som Mark Twain sade.

KAY GLANS

Kay Glans är verksam inom det europeiska forskarnätverket Glasshouse Forum.

kulturdebatt@dn.se “

“Historiens återkomst

Länge framstod kapitalistisk demokrati som världens vinnande koncept. Historien tycktes ha nått sin slutstation, som statsvetaren **Francis Fukuyama** hävdade i sin berömda essä "The End of History?" (1989). Men världens utveckling - och idédebatten - har vänt. Flera nya böcker tyder på ett skifte. Till de viktigare hör "The Return of History and the End of Dreams" (2008) av **Robert Kagan**, "Capitalism with Chinese Characteristics. Entrepreneurship and the State" (2008) av **Yasheng Huang** och "Nudge. Improving Decisions About Health, Wealth and Happiness" (2008) av **Richard H Thaler** och **Cass R Sunstein**.”

Resumé

Framställningen i det föregående börjar på sidorna 7-10, först med uppgifter om Sven Winnells hemsida och sedan med uppgifter om människornas levnadsvillkor, förändringsprocesserna i världen, människornas fyra roller, framtidsplanering och människornas verksamheter som förändrar världen.

På sidorna 11-15 påpekas, att klimatproblemen gäller de fysiska miljöerna och av många nu ses som de viktigaste problemen, men att de största problemen finns i de sociala miljöerna.

De sociala miljöerna gäller människornas relationer av alla slag mellan grupper och individer. I de sociala miljöerna ingår krig och strider och konflikter, vänskap och fiendskap, solidaritet och konkurens, klasskamp, rasism, diskriminering, mobbning, omhändertagande, vård, uppfostran, utbildning, hjälp och stöd, välfärdsfördelning, indoktrinering, lögnaktighet, moral, kriminalitet, kriminalvård, korrup­tion, lobbyism, integrering, segregering, demokrati osv, och det kan gälla i små och stora grupper, nationellt och internationellt och globalt.

Under historiens gång har människorna vartefter förbättrat de sociala relationerna, men en blick ut över världen visar att situationen nu på det hela taget är dålig. En stor del av världsbefolkningen på drygt sex miljarder personer lever i fattigdom med brist på mat och bostad, vatten och avfallshantering, sjukvård och skolor.

De sociala miljöerna i världen är av många olika slag. Hur kan fattiga under krig engagera sig i koldioxidutsläpp? Ska man komma till rätta med dem måste det i hela världen skapas kunskaper om världens problem och dessa spridas ut så att alla kan vara med och bidra med åtgärder. Om alla ska vara med måste alla kunna läsa och det måste finns skolgång för alla. Om man ska kunna lära sig något måste

man vara frisk och ha en dräglig levnadsstandard, det behövs alltså sjukvård och mat och bostad etc. Kraven om mänskliga rättigheter för vuxna och barn måste vara bättre uppfyllda.

Om världen fylls med krig och konflikter som hittills blir det svårt att få engagemang till minskning av koldioxidutsläppen. Man kan inte begära att människorna i Palestina, Israel och Irak under de konflikter som nu råder ska fundera mycket över koldioxidutsläppen. Samma när det gäller människorna i Sudan och andra stater i Afrika och fattiga över hela världen. Och i det relativt välmående Sverige, ska de sjuka och arbetslösa som får nedsatta ersättningar och har svårt klara sig i det höga kostnadsläget, grubbla över koldioxiden?

I Sverige finns 11 folkhälsomål. De målen borde också kunna gälla för andra delar av världen. Bra folkhälsa är viktigt i sig, men också en förutsättning för att människor ska kunna orka med att göra något åt klimatproblemen.

Under de senaste cirka 80 åren har världsbefolkningen ökat från cirka två miljarder till 6,5. Om det fortsätter i samma takt och de utvecklade länderna strävar mot samma livsstil som västvärlden nu blir det svårt att få bukt med klimatproblemen. Befolkningen borde minskas.

För att få ned befolkningen måste levnadsförhållanden för de utvecklade länderna förbättras. Med bättre levnadsförhållanden minskar barnafödandet. Förbättringarna måste gälla både materiella förhållanden och inflytandeförhållanden, mänskliga rättigheter, utbildning o d.

1. minska klimatproblemen genom att minska utsläpp o d.
2. minska befolkningen genom att förbättra levnadsvillkoren o d.
3. bevara hotade arter.

Det är risk att man nu i världen ensidigt inriktar sig på att minska utsläppen och försummar det viktigaste att minska befolkningen genom att förbättra levnadsvillkoren.

På sidorna 17-24 visas innehållsförteckningar till tre utredningar som behandlar vad svenska politiker sysslat med på senare tid.

På sidorna 25-32 nämns något om läget i världen i början av 2008, visas FNs millenniedeklaration med FNs uppfattningar om vad som bör göras, görs påpekanden om globaliseringsproblem, den nya svenska alliansregeringen, demokrati, svenskarnas okunighet, och de svenska partiernas ställning i opinionsmätningar.

Vad som är säkert är att det i hela världen behövs undervisning om världsproblemen och bättre planeringar för framtiden. Ska det bli bättre med det måste fattigdomen i världen reduceras och levnadsvillkoren bli så goda att alla kan vara med och förbättra världen.

De inre verkligheterna, de sociala miljöerna och informationsflödena måste bli bättre.

På sidorna 32-40 finns litet om läget i världen och Sverige hösten 2008. Sidorna 41-49 handlar om finanskrisens början.

På sidorna 49-116 behandlas kunskaps- och informationsproblem: informationsnät på Internet, professurer och professorer, grundskolan, gymnasiet och informationsbehov od.

Ska man gemensamt kunna åstadkomma en bättre framtid i världen måste man ha gemensamma framtidsvisioner, det kräver gemensamma viljor och gemensamma planeringar. I en demokrati är alla medansvariga för utvecklingen och får försöka bilda sig uppfattningar och ta ställning och försöka påverka verksamheterna inklusive samverkansverksamheterna i lämplig riktning. I en demokrati är det viktigt att alla medborgare är så väl informerade att de kan delta i styrningarna mot framtiden. Det ställer stora krav på informationssystemen.

Planeringar bör finnas dels för en mängd ämnesområden-verksamhetsområden, dels för geografiska områden av olika storlekar. För alla

planeringar bör finnas flera framtida tidshorisonter. Både tillstånd och framför allt processer bör planeras. Man bör alltså ha planeringar för tillstånd i rummet vid olika tidpunkter och planeringar för processer som fördelar i rummet och förändrar med tiden.

Samhällsplaneringsprocessernas och beslutsprocessernas problem kan ses som en mängd informationsproblem med ca 6 miljarder personers, dvs världsbefolkningens, inre informationsproblem i psykiska processer och ett yttre informationsproblem med informationsutbyten mellan alla dessa personer. Samhällsplanering innebär bl a konstruktion av förslag till framtider, då det konstruktiva arbetet utförs i de psykiska processerna med hjälp av kunskapsmaterial som tillkommer genom både inre och yttre informationsflöden.

Förändringsprocesserna hålls igång av informationsflöden i och mellan människorna, och därför övergår förändringsproblemen och samhällsplaneringens problem i ett stort problem om produktion och spridning av kunskaper och värderingar, som leder till handlingar som förändrar världen.

Vill man förbättra världen bör man i första hand förbättra individernas inre verkligheter och viljor och förbättra de politiska-demokratiska styrningsprocesserna. Det kan man göra genom åtgärder på planerings-, forsknings-, utrednings-, utbildnings- och informationsområdena.

Det är två viktiga saker som bör göras:

- * Planering mot framtiden av verksamheter. På det hela taget lever mänskligheten i ett planeringslöst tillstånd.

- * Förbättring och spridning av kunskaper. Det är forskning och utbildning. I en välfungerande demokrati måste alla ha lämpliga kunskaper.

Det finns ett behov av att sortera upp all information så att den blir hanterlig och så att man får hjälp att forma framtiden på bra sätt.

En sådan sortering görs i det här redovisade klassifikationssystemet. Systemet är uppbyggt med utgångspunkt från världens största system

för klassifikation av dokument, det mer än 100 år gamla amerikanska bibliotekssystemet DC, Dewey Classification, och det på det systemet senare byggda DK, eller UDK, Universella Decimalklassifikationen.

Men det uppgjorda klassifikationssystemet är i första hand ett system för klassifikation av mänskliga verksamheter, och är uppgjort med tanke på att utvecklingen i världen huvudsakligen beror av dessa verksamheter.

Grundskolan och gymnasiet bör utformas med hänsyn till behoven i rollerna A1, A2, B1 och B2.

Även utbildningen vid universitet och högskolor och informations-spridning i massmedier och andra kanaler bör beakta behoven i rollerna. Viktigt är det naturligtvis för lärarutbildningar. Man bör observera, att det finns stora behov av vidareutbildning genom massmedier och kurser mm efter tiden i skolorna. Föräldrade kunskaper behöver sorteras bort.

I den allmänna skoldebatten nämns att barnen i skolan måste lära sig läsa, skriva och räkna, men det räcker inte på långa vägar. Somliga lägger stor vikt vid betyg på kunskaper, men sällan hörs något om vilka kunskaper som bör förmedlas och sätta betyg på. Det är ingen mening med betyg på oväsentliga kunskaper.

Grundskolans och gymnasiets läroplaner kan ses som föräldrade och i behov av rejäl översyn med hänsyn till dagens behov. Det gäller för alla roller med i synnerhet rollen A2 om att påverka de politiska styrningarna.

I rollen A1 behöver man information så att man klarar det dagliga livet. I den rollen kan man ställas inför problem var man ska köpa varor bäst, hur man lagar bra mat, hur man kan resa bäst, hur man gör för att bota krämpor, vart man vänder sig när man blir sjuk, hur man knypplar, vad aktierna står i, vad de ger på bio och teater, vem som vann fotbollsmatcherna etc etc. I den rollen vet man vad man vill

efterfråga och det kan då vara bra med en söktjänst där man bara skriver in t ex "fotbollsmatcher" eller "magont". I ett väl utvecklat nät ska man då få "träffar" som beskriver det man är ute efter.

I rollen B1 gäller det att hitta ett bra jobb man trivs med och man får betalt för så mycket man vill ha. I den rollen måste man välja utbildning om man inte har någon man tycker räcker och då får man söka på utbildningar och lediga jobb.

I rollen B2 gäller det att göra jobbet bra, dvs man måste göra det på bästa sätt och på rätt tid. Vill man använda Internet för den här rollen får man söka på det yrke man valt och se om man kan få några tips om hur man bör göra. Arbetsgivarna bör tala om hur arbetet ska skötas och anställda och specialister och forskare kan komma med förslag till förbättring av arbetsrutinerna.

Rollen A2 är den verkligt svåra rollen : Att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer. Klassifikationssystemet som redovisas här är uppbyggt i första hand med hänsyn till rollen A2, men tillfredsställer automatiskt informationsbehoven i de andra rollerna eftersom man i rollen A2 behöver veta bland annat allt som man behöver veta i de andra rollerna. Det som man ytterligare behöver veta i rollen A2 är hur alla verksamheter påverkar varandra och behöver veta vad man ska sträva mot, dvs veta vilka verksamheter som behövs och hur de bör vara fördelade.

Information för rollen A2 kan man inte få genom att söka på ett enda ord utan man måste orientera sig i hela informationsutbudet. För att inte drunkna i all information måste man ha hjälp att få ordning på frågorna, och den hjälpen får man med det uppgjorda klassifikationssystemet för verksamheter.

Sidorna 117-233 : socialdemokraternas förslag i deras rådslag.

Sidorna 234-308 : riksdagsprotokoll för riksdagens öppnande hösten 2008 och budgetproposition och budgetmotioner.

Sidorna 309-318 : artiklar om oppositionspartiernas samarbete.

Sidorna 319-362 : protokoll för partiledardebatten 15 okt 2008.

Sidorna 363-373 : kommentarer till politiken från näringslivets organisationer o d.

Sidorna 374-379 : Konsumentverkets hushållsbudgetar för 2008 och bostadskostnader mm samt kvar efter skatt och lägsta kostnader för hushåll.

Sidorna 380-404 : kopior av sidor i Sven Winnells utredningar omr36-39t, omr36-39u och omr36-39v. Sidorna gäller i första hand skatter och bidrag för de lägsta inkomsterna.

Sidorna 406-435 : gäller alliansregeringens agerande i slutet på oktober 2008.

Sidorna 436-464 : Världen och Sverige i slutet av oktober 2008.

Här nämns bl a, att förmögenhetsskatt och fastighetskatt ej bör införas.

Sidorna 465-467 : Presidentvalet i USA. (Före valet)

Sidorna 468-481 : USA:s nya president och kommentarer efter valet

Sidorna 484-491: Några slutord. Moral och transparens.

Religion och humankunskap. Politik hösten 2008. Skatteförmåga.

TRE STEG BAKÅT OCH ETT HALVT STEG FRAMÅT
KLASSISK HÖGERPOLITIK
UPPDRAG GRANSKNING, EU, RELIGIONER
HUMANKUNSKAP
TRANSPARENSEN. INFORMATION OCH PLANERINGAR
POLITIK HÖSTEN 2008
LÅGA INKOMSTER OCH SKATT EFTER FÖRMÅGA.

En hake i problemet att fördela skatter efter förmåga är att levnadskostnaderna per person för ensamma är mycket högre än för makar/sambor. Skulle man t ex göra ett grundavdrag som motsvarar ensams kostnader skulle med samma grundavdrag per person makar få för stort grundavdrag, vilket skulle bli för dyrt för de offentliga kassorna.

Skulle man göra ett grundavdrag som motsvarar kostnaden per person för makar, skulle ensamma få för lågt grundavdrag. En rättvis skattefördelningen kan inte åstadkommas med ett grundavdrag lika stort per person.

Det behövs något som tar hänsyn till att levnadskostnaderna per person är högre för ensamma än för makar/sambor. Det enklaste är att vid låga inkomster införa ett bostadsbidrag som korrigerar skatteutfallet när man har samma grundavdrag per person. Det har föreslagits och redovisats på sidorna 374-405. Där föresås också att TV-avgiften avskaffas, det skulle innebära en förbättring av skattefördelningen.

FÖRSTÅR VI VÄRLDEN?

DN 081104 sid Kultur 4-5: Vakna vänstern, ni har vunnit!

Sidorna 492-495 : Resumé. En förkortad innehållsförteckning.